

Photo - 8

El Sr. Joseph de Lerma de la Cong^a de
Jesus congo este libro.

R. 30953

Caja

55

2. P. Hoffmann
finis corporis
ordina

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

**Summa Iohannis Valensis de regimine
uite humane seu Margarita do-
ctoꝝ ad omne p̄positum.
put patet in tabula,**

Ad Sapientissimum Theologū fratrem Petrum de
Arriabēis ordīs minorū Guillelmus Astēsis. S. D.

h Aud iūria mi pater reuerēde ab Atheniēsis
nōnūq̄ irrisos fuisse Lacedemonios arbitror:
q̄ leges quas suis conderent eas in archiuū confer-
rent: quasi his legibus posse hoīum uitam institui
existimarent: quæ non essent enunciata: quod ipsi
longe secus faciendum censebant: id quod a Roma-
nis etiam lege sancitum fuit & obseruatū: quippe
quia frustra leges & ad bene beateq̄ uiuendū insti-
tutiones a principibus dicerent: nisi: ut Mercurius
instituit Trimegistus suis enunciarent & populis
& iudicibus: ut quid obseruandum esset: aut a qui-
bus abstinendū itelligi posset. Id ipsum cū ceteris:
tum tibi potissimū pro inato erga p̄ximum chari-
tatis studio decreuisti obseruandū: ut pote qui di-
uinis semper cōtemplandis: ut assolet: uersaris: tui
quoq̄ animi curas ad cōmunem hoīum utilitatem
quandoq̄ impenderes: Effecisti sane pater optime
quod uirum decuit cui diuina cōmittuntur archa-
na. Nec ulla ex parte tua te fefellit opinio. Quando
quidē sūmā hanc aureā innocentissimi illius Theo-
logie philosophi Fratris Ioannis Valensis usq̄
adeo penitus oclusam nō secus ac preciosam gem-
mam ex abditissimis latebris ad oīum tandē noti-
ciā ferre properasti: ut sciant cuncti quāta te diutur-
na sup cōi oīum utilitate cura sollicitet. q̄ ut tātorū

laborꝝ gratiosior fructus intra sinũ memoriẽ comẽ-
daret uoluisti sniãꝝ flosculos i ordinẽ colligere: &
uia legẽtibꝝ pãdere: Quãobrẽ tuus Georgius de
Arriabensis uir inquã iter ceteros imp̃ssores offi-
ciosissimus: ut tuã morẽ gereret uolũtati: sũmam
hãc ipsã perq̃ acuratissime i primere curauit: tanto
q̃ studio: ui: diligentia: ac cura tã præclãꝝ opus in
lucẽ redactũ ẽ & emendatũ: ut nõ uerbũ tm̃: sed nec
syllabã credã i corrigẽdo omisã. Quo tãti uiri ge-
nerosos usq̃ labores ueluti Beatus Bernardius Fel-
trẽsis suo semp comitatu cõtubernioq̃ dignabat̃:
ita omnes diuini eloquii p̃cones & lectitare: & sibi
pponere ualeant quos imittent̃ & predicent & in
q̃bus ueluti quodã absolute ac totius uirtutis spe-
culo altius speculent̃: ut sciãt cũ oĩbus secure & in-
trepide loqui: & decenter uniuersos scdm singulas
statuũ conditiones instruere. Oportet. n. uerbi dei
declamatores oĩum artium esse pitissimos: & ut de
oratore primus oĩum Gorgias Leontinus sensisse
legitur: apte de oĩbus scire rñdere. Non. n. parum
est in psuadendo se unũ oĩbus exhibere audiendũ:
qui & dicẽdo auditorꝝ animos in ueritatis senten-
tiã trahat: & suadẽdo ac disuadẽdo in oĩ re uertat
quo malit. Itaq̃ cũ singulis bonãꝝ artiuũ disciplinis
uix singule hoĩum etates sufficiant. Mirabile certe
munus hoĩbus fuisse celitus cõdonatũ arbitror: q̃
huiuscemodi liber i lucẽ p̃dierit: cui qui niti uolue

rint: queant inter oīs artiū p̄fessores quasi in p̄pria
uerfari officia. Hic. n. floret medicina. hic legū uene
randa maiestas. Hic poetæ p̄spicui: q̄ apud egypti
ōs sacerdotū & p̄phetarū cognomēto humanarū
simul diuinarumq̄ rerum cognitionē tradiderūt.
Hic demū philosophie rōnalē: mōralē: naturalēq̄
pre se fert scientiā: docetq̄ non solū hoīem cetera:
sed qd sit ēt ipse hō: nec qcq̄ est hoīum obscurū er
roribus: quod huius ductu curaq̄ non splendeat:
Quā. n. pōt mens hoīum in errores lapsa incurrere
egritudinē: ī qua nō sanet̄ his philosophiæ guber
naculis atq̄ medicaminibus. recte Stratonicus hāc
sanitatem appellat: Hæc cuiā ab bene beateq̄ uiuen
dum suis parat preceptis. Huius clientes plurimum
amant Veneti: Immo ueros moribus ac peritia Phi
losophos numinū instar & colunt & uenerantur.
Quapropter ab ipsoꝝ Illustrissimo atq̄ Excellen
tissimo Dñio fuit obtentū q̄ nullus p̄ter prefatum
Georgium libellū hunc ualeat imprimere: aut im
primi facere: seu alibi impressum uendere in terris
eiusdē usq̄ ad annos decem p̄xime futuros. Qui
igitur huius Sacre philosophiæ stigmata elemen
taq̄ apprehendere cupiunt: omni studio curare de
bent: ut qd̄ paruo empturi diuinū opus inueniunt
sue omnino bibliothecæ ascribāt: ex quo magnā
cōsequent̄ uoluptatē: maioresq̄ in dies suscipient
fructus ad laudē summi tonantis. Amen. Finis.

Tabula per ordinem Alphabeti omnium in summa Joannis valen-
 tis contentorum.

De incipientibus a littera A.

Abſtinentia antiquorū principū mirabilis. Carta.	21	b
Abſtinentia Auguſti Ceſaris mirabilis.	22	c
Abſtinentia Abacharij: maxima	154	q
Abſtinentia maxima quorundam hebreorum.	236	b
Abſtinentia mirabilis Diogenis in quibus appareat.	252	p
Abſtinentia antiquorum a vino ⁊ carnibus.	282	o
Abſtinentia ad paradum redendū eſt a q̄ gula diſceſſimus.	282	x
Abſtinentie ſanctorū exempla recitant ad nſam ꝑſuſioneꝝ	282	s
Abſtinentiā decime vſei induxit Salienus.	284	p
Abſtinentes erant magnates antiq̄: vt Juli ⁹ Ceſar ac Scipio	284	q
Abnegatio ſuiptius quomodo fiat.	151	n
Abſoluenđi aliquando ſunt rei in iudicio ex cauſa.	43	f
Abſoluenđi ſunt innocentes: a iudice damnati	43	g
Academiā villaz: quare Plato ad docendū elegerit	251	v
Academici: vñ ſic dicti: ⁊ q̄re Plato i Academia docebat	221	x
Acates: Eneē comes quid ſignificet	247	s
Acolitoꝝ qui latine ceroferarij dicunt officium: quale ſit	113	g
Acolitorum officium Chriſtus exercuit: ⁊ quando	113	g
Accuſatus reus: falſo non ſe deſſendat: ſed peniteat	47	p
Accuſatus reus: cū patientia ſuſtat viſtaꝝ ſi fuerit pulctus	47	s
Accuſatoꝝ: periculo exponit ſamam ſuaz	48	f
Accuſatoꝝ: falſus: cani aſſimilatur	48	b
Accuſatoꝝ falſi lingua: ſagitte aſſimilatur	48	g
Accuſatus eſt Socrates a diſciplo q̄ libri fecerat de ſolo deo	190	c
Accuſatoꝝ falſi Socratis: ab Athenſib ⁹ poſtea dānati ſūt	190	g
Adoleſcentis offiij eſt: maiores natu reuereri.	93	g
Adoleſcētes amonēdi ſūt: vt etate creſcēte creſcāt i eis v̄tutes	93	p
Adoleſcentes: ſint ſubiecti. obediētes: ⁊ obſequioſi	94	r
Adoleſcentes diſcipline non intendentes: in ſenectate honozē conſequi non poſſunt	94	o
Adoleſcens pulchritudinis excellentis: quid fecerit ne ſeminarum oca loſ ſollicitaret.	97	v
Adoleſcentia: in quibus ſit exercenda ſm Zuliam	93	b

Edmōntio: faciēda est fm statuum ac personaz varietatē	3	3
Edulatioes caueant consiliarij	49	x
Edulatoz linguis decept ^o est Xerxes Medoz rex potētissim ^o	49	y
Edulatio: cauēda est a curialib ^o : & aulicis:	53	e
Edulatio venenum mellium est	53	c
Edulatoz inimicus est veritatis: iō cauēdus	53	e
Edulatoz: comites multi: & qui	53	e
Edulatores animas secum trahunt in perditionem	53	e
Edulatores non permittēbant antiqui, cuz principibus loqui: immo eos occidebant.	53	u
Edulantem Dario thimogorā Athenienses interfecere	53 v, 247	b
Edulatores deum & principem offendunt	53	x
Edulatores rapi faciēs ad tormenta pūnceps ostendit: aliqd diuinitas in se habere.	53	x
Edulatores pūnceps puniēs oñdit: se deoz eē cultorem	53	y
Edulatores falsos cognouit Alexā. i crure sagitta p̄cussus	533 247	c
Edulatoz blādus ē inimic ^o : & iō scorpionī assimilat: & api	53	a
Edulatores infernales sunt sacerdotes: & quō	53	b
Edulatores Sathane sunt nurrices & quare	53	c
Edulatores sunt demoniaci propinatores.	53	c
Edulatozibus abundant curie	53	d
Edulatores nō esse audiēdos oñdit Alirex	54	e
Edulatoz dicitur Sathan: & quare	54	f
Edulatores libentius audiunt q̄ predicatorēs	54	f
Edulatoz Chanon phibitus est loqui cū rege perfax	54	g
Edulari nesciēs Diogenes Dionisio: pon ^o olera comedebat	184	d
Edulatores & adulatioes cōtemnēs Augustin ^o cōmendat	247	a
Edulatores pūncipum rapi deberent ad tormenta	247	b
Edulatiōē fugiēs Diogenes: qd adulatoz Aristipo rīderit	254	b
Edulteriam detestandum est in hominibus: animalium irrationabiliū exemplo.	79	m
Edulterium & furtum enorme: & quare	79	n
Edulteriū i ciconia vep̄hēsus: punit ab alijs ciconijs & quō	79	e
Edulter est in vxore propria amator ardentior	79	q
Edultera sola remanente cū Xpo qd significet	276	g
Edultera: ppter peccata contingunt	13	e
Edultera: sociari non solent	14	b
Edultera & p̄p̄ta sustinere: ara magna ē: magnoq; nixu discēda	109	k

A dversitas pl ^o p ^o dest patiēter tolerātib ^o q . prosperitas: & quare	109 o
A dversitas non est malum quod bonis noccat	109 p
A dversitas non mutat fortis viri animuz: sicut nec ānes & hymbres mare.	109 q
A dversis bonos exagitari vult de ^o h ^o is aiūm piū ad illos	109 r
A dversis gaudēt magni viri: sic fortes milites belli triūpho	109 s
A dversa sustinere ml ^o magni viri: & qui	110 t
A dversa sustinens sapiētis aiū: adamāti & scopulo pparat	110 v
A dversitas patienter tolerata: que bona cōferat	110 z
A dversitatibus probati sunt sancti omnes	110 3
A dversitatum diversi effect ^o : nāli mōstrāt exemplo.	110 a
A dversitatum tribulatio. omnibus necessaria est	110 b
A dversitatum tempore: virtutum sint parata presidia	219 d
A dversitas mundi ac prosperitas significantur per duo volia que erant in domo Iouis	257 e
A duocati causas non assumant iniustas	45 d
A duocati leges non peruertant.	45 e
A duocatoz mltitudinē asserit qdā se vidisse in inferno	45 e
A duocati vendunt quandoq; silentium	45 b
A duocat ^o nō solū: s; actor i iudicio: de ml ^o is & ammonendus	46 o
A duocati 3 raptores i iudici o finali erūt lachryme paupoz	57 o
A duocat ^o ad mortē deduct ^o : a sanctis bure vberat ^o : & quare	57 p
A ffabilitas Traiani: maxima	28 x
A ffabilitas Cesaris maxima: milites atrahebat	28 y
A ffectus qualis: talis est homo: & qualis homo: talis eius ofo	188 m
A fectionibus quatuor nullus ois carere pōt	214 g
A fectionib ^o inclinati atq; passionib ^o : eas moderari debēt	214 h
A ffect ^o regere possum ^o in hac vīta: aputare aut nō possum ^o	214 i
A gnus dei in quo bis dicitur miserere nobis: & semel dona nobis pacem quid in missa significet.	279 m
A lciatores vitandi sunt propter infamiam	66 e
A liena ab homine que sint: & que illi propria	202 g
A limenta corpori iuuenili sunt sicut ignis fomenta	281 n
A limentozū apud sanctos patres imprecabilitas	282 a
A limenta delicata querunt moderni religiosi	283 g
A lvinus & socij pio institutioe studij Parisiensis Carolo magno adhefere.	231 n
A micitia quid sit	53 e

Amicitia vera non est: vbi est munus acceptio	55	3
Amicitie tres species scilicet propter bonum: vtile & delectabile	55	a
Amicitia pp vtile & delectabile: facile solubilis e: & quare	55	a
Amicitia in prosperis: fugax est & labilis	55	b
Amicitia vera: difficile inuenit in his q in honorib ⁹ versant	55	c
Amicitia ad propriam fructum: & non ad amici vtilitatem: quedam est mercatura	55	d
Amicitia vt sit vera: debet esse gratuita	55	d
Amicitia his t ⁹ ibus stat p questu sicut meretrix quedam	55	d
Amicitia debet esse vera & non ficta	84	e
Amicitie maximam mun ⁹ est: superiorem inferiori parem esse	84	v
Amicitia vera non est: nisi inter se amantes ex charitate.	84	x
Amicitia debet esse cu amici compassione	84	y
Amicitia vnum facit ex pluribus	84	3
Amicitiam adulteratur vitiosa simulatio	84	b
Amicitie vis est: vt vnus quasi animus fiat ex pluribus	84	c
Amicitie vinculum potens & perualidum est: nec sanguinis viribus inferius.	85	b
Amicitie vires que sint	85	k
Amicitia senum differt ab amicitia iuuenum & in quo	85	m
Amicitia custos est pietatis: equalitatisq; magistra: & quod	85	q
Amicitia esse non potest inter morum dispares	85	r
Amicitiam de mundo tollere: e tollere solem.	85	r
Amicitias longas: ofones & breues cu amico h ⁹ se oportet	189	v
Amicitie principium est bene loqui	189	v
Amicitia vera inter Amon & phisiam <i>h⁹ est p⁹tra</i>	243	e
Amicitia triplex. s. pp honestam: vtile: & expediens	244	p
Amicitiam veram facit honestam & virtus	244	p
Amicitiam nulla simulationis vmbra velare debet	244	r
Amicitia multorum solum est, prosperitatis tempore	244	e
Amicitia Damonis & phisii pictagoreoz maxima	205	i
Amici causa s iurandū ac fidem nihil sciendum	44	y
Amici obfurgandi sūt: & n adulādi: qz nulla maior p ⁹ adulatōe	84	b
Amici adulantes sic puerunt: sicut inimici litigātes	84	c
Amicoz debet esse mutua in omnibus cōcilio	84	d
Amici semp in amicitia teneant verecūdiā & reuerentiam	85	f
Amici causa nihil turpe aut inhonestū faciendum est	85	g
Amicomum vnus potuit occidi pro altero.	85	i

Amicis peius videtur non simul vivere q̄ simul mori	85
Amicorum verorū sicut velle idemq̄ nolle honestissimū	85 n
Amicorū sunt omnia cōla: et ideo omnes sunt diuites	85 n
Amici decem in decuplo multiplicant: et quō	85 o
Amicus priuatus: nudus consistit: s̄ diuissim⁹ sit: et quō	85 p
Amici sunt diligentiores custodes amicorū q̄ regū custodes	85 q
Amicū maxime probat amici oneris portatio	86 e
Amici multi in prosperitate: pauci vō in aduersitate	86 f
Amicus raro acquiritur: cito vō amittitur	189 v
Amicorū debēt esse oia coia qz amic⁹ est alter ego.	205 f
Amicorum cā aliqua sunt faciēda: aliqua vō non	210 y
Amicus fidelis. thesaurus est maximus	244 q
Amor carnalis quid faciat	34 f
Amor maxim⁹ erga suos Themistoclis: Titi: et CP inridatio	36 e
Amorem carnalem parentum et cognatorū prohibet xps	76 n
Amoris superabūdāta fac vñū inextinguibile et m̄luplicē	85 p
Amor carnalis: spūs amore superatur	148 p
Amor maximus inter pictagoricos: et quare	205 h
Amoris odijq̄ affectiones ferocissime coercende sunt	210 3
Ambitiosi dignitatū non sint presides	39 t
Ambitiosi pueris siles sunt papillones venātib⁹ i foneā cadētib⁹	119 o
Ambitiosus canis assimilatur: missa a dño frustra panis captāt	120 3
Ambitiosus: quo plura assequitur: eo plura ambit	120 a
Ambitiosus non agit gratias de tribunatu sed ambit preturam et con- sulatum	120 b
Ambitiosi a dignitatibus sunt reppellendi: et non assumēdi	120 c
Ambitiosi multis modis se ingerunt ad dignitates consequendas et quibus	120 d
Ambitiosus monachus abbatiam preemens: postea indignam se no- minans repulsus est	120 e
Ambitiosi tres episcopatum nolentem ambientes qualiter fraudati sūt a suo desiderio	120 f
Ambitiosi: subtilius venant beneficia q̄ canes lepores.	120 g
Ambitiosos fieri: nauis ecclesiastice gubernatores magna stultitia ē	120 h
Ambitio isfrunita ascēdes q̄rit d̄ gradu i gradu v̄sq̄ ad papatū	120 r
Ambitio plus terit apostolorū limina q̄ deuotio	120 q
Ambitione nil molestius: et tamen nil est celebrius	120 y
Ambitio ois hoc h̄z vitū: q̄ semp appetit id qd̄ maius est	120 3

Ambitionem Sabius maximus euitauit.	120 b
Ambitionem fideles fugiant: in fidei eam fugientium exemplo	120 c
Ambrosij maximus rigor: Theodosium impertorē: et quare?	20 k
Anachoritarum vite auctoritates: et illustratores: quis fuerit	145 r
Annales maiorum discutendi sunt: et quare	35 q
Animus hominis: modo rex est: modo tyrannus	38 b
Animo dominari melius est quam uerbes expugnare	38 l
Animus non fit bonus propter bona exteriora vel corporalia	152 r
Animus non curatur: cum tamen omnia alia curent	152 y
Animus capitulum celebret: et quomodo	152 c
Animus ad rationem reddendam euocandus est	152 d
Animas perire plus dolendum est: quam temporalia	47 c
Animam uiri perfecti in seculo: et in religione perfectioris vidit nuntius ad celum defferri	104 // 82 t
Animaram curam non suscipiant nisi qui temptationes subegerint	121 k
Animaram cura hodie committitur pueris: effeminatis: et ydiosis	132 o
Animam esse immortalem legens Platonis discipulus: seipsum precibus pitando occidit	177 e
Anima commendata est uinculis: et ad quid	201 a
Animas redire ad alia corpora posuit falso Pythagoras	206 r
Alas saluas facere docet hypocritas et Socrates: et hoc se perdere	137 f
Animum et arrogantiam deponere: potius quam alius uel auxilium postponere	147 v
Animalia bruta: et aues semel deprehensa cauent rhetoricam	103 p
Alatus natus quasi uidit aristoteles: percurate Alexandro magno	200 i
Annis nonaginta nouem uixit Socrates: et ueneno interijt	191 m
Angebatur Alexander furore: aliena uastandi	15 r
Antonius abbas adhuc puer: omnia sua pauperibus dispensauit	236 c
Antonij abstinentia mirabilis	236 d
Antonius quicquid rogatus: legatione fungebatur ad magistratum	237 e
Anuli cuiusdam beneficio: Siges rex lidie effectus est	110 m
Apparebat semel in anno: Indorum rex: et quare	34 k
Appellationes iniuste nocent in iudicio	133 d
Appellationes esse iniuste impedimenta per exempla	133 e
Appetenda: non sunt transitoria: sed diuina	34 l
Appologi: aliqui narrati in sacra scriptura	226 a
Apostata Julianus: perminat mortem publico more a christo iterum est	155 g
Apostolos fecit omnium uerelictio	143 e
Apostolos scientie secularis ignaros: quare christus elegit ad euangelij pre	

dicationem	171	b
Apostolici fastigij est: omnia relinquere	143	c
Arbor non est solida: nisi illa in qua frequens ventus incurfat	110	t
Arrogante seu tactante quatuor spes sunt fm Grego.	270	k
Arma militum xpi que & qualia	236	r
Arma nostra sunt vtutes	226	z
Arriopagus: vnde sic dictus	43	b
Arriopagum constituit Solon apud athenas	48	q
Arriopagi exercitia plurima: & que	48	q
Argumentum pessimum: turba est	8	f
Archidiaconi: auribus & oculis corpis adaptantur	112	t
Arcus tensioe docuit Jo. euangelista obere iterdu remitti rigore	66	a
Architectores seculum precedens felix fuit	172	p
Aristmetricus bonus spualiter loquendo quis sit	224	d
Astronomia quid sit	224	a
Astronomus bonus spualiter loquendo quid sit	224	b
Artu quattuor genera: & que	173	q
Artes liberales lz animu ad vtutez non perducant: tamen illum ad illas expediunt	222	m
Artes septem: septem planetis assimilant: & quomodo	222	n
Aristotelis Platonis discipuli laus maxima	196	e
Aristotelis vita: & vnde originem habuerit	196	f
Aristotelis epitaphium quale	196	g
Aristoteles viuens docuit eloquentiaz: vt patet in multis	196	i
Aristoteli edificatu est altare a Stragerinis ppatris suis	197	r
Aristoteles in multis Platonis pcepto dicit: & quare	197	r
Aristoteles tribus anis Socras discipulo fuit Platonis vo viginti	196	i
Aristotelis domus: a Platone domo litteraria dicebat	196	i
Aristoteles annis vixit sexaginta tribus & mortis tpe Philodeli	197	l
Aristoteli vixisse p morte Plato. solu anis tribus metuit alig	197	m
Aristoteles docet Alexi. philippi filiu: q dilectus sit a penitibus	197	n
Aristoteles: Platonis pcepto suo aram edificauit	199	o
Aristoteles quare anthernomatice phs appellatus sit	199	c
Aristoteles incubi filius estimatus est: & quare	199	c
Aristotelis aliqua mirabilia a Boetio dicta recitantur	202	c
Auaritia nullum deterius in principibus vitium	27	k
Auaritie suspitio: etiam vitanda	27	l
Auaritia Antigoni regio turpissima	28	o

Auaritie crimen: regie valde 3riatur maiestati	34	e
Auaritia diuitum in equalitatem in hominibus facti	81	e
Auaritia societatem dissoluit	87	f
Aurum inutiliter est in sacco: q̄ pauper necessitates n̄ releuant	124	f
Aurum a filiis israel assumptum de egypto. quid significet	171	h
Aurum seculum dicebatur regnantib⁹ sapientibus	27	c
Auctoritatum soliditas. est certitudo librorum ⁊ capitulorum: Ideo alleganda	3	p
Auctoris huius summe bona intentio in horū collectione	231	t
Auctoris huius summe: eam legentibus humilis exhortatio	232	x
Auctoris huius summe humilis excusatio	305	a
Audiri non debent a religiosis nociua	302	m

De littera. B.

Barba: seruu ondit differentiā: tō nō radēda s̄m Diogenes	184	g
Barbarissimus plus timet in sermone: q̄ i vite deordinatione	223	q
Blasphemum filii quinquenni in sinu patris morte mulctauit de⁹	73	g
Beatus nemo dicendus est dū uiuit	109	n
Beatus in hac vita si quis est: quis sit ille	109	n
Beata vita qualis sit s̄m Epicurum ⁊ eius sequaces	221	c
Beatiſſi boni vsuerſe fuerē philosophorum sententię	177	e
Beatiſſandi nō sunt. prosperitatibus pollentes	110	c
Bigami ⁊ ꝑcubinarij nō debent subire eccliaſticum misterij	123	q
Bisextum ⁊ horas inuenit Julius Cesar	26	3
Belli inferendi vel assumendi tres requiruntur conditiones	35	v
Bello nō adsint cupiditas: seueritas: scrtas: ⁊ nō nulla alia	35	x
Bella non sunt peccata: si ob iustas fiāt causas	35	x
Belli auctoritas est penes ꝑncipem	35	p
Bellum non est faciendum absq̄ vrgenti necessitate	35	3
Belli tpe ꝑncipes ⁊ sui habeant deum secum	35	a
Bello adsint ordo: ⁊ sagacitas	35	c
Belli tpe: n̄ sufficit vn⁹ ꝑnceps: tot satisfacere cupiditatib⁹	36	q
Belli tpe: orandū est: ⁊ orare faciendū	37	v
Bello vacans Alexander habuit secū Aristotelem ꝑceptores:	197	q
Bñ dicere aliquando bonū: aliquando malum	291	o
Beneficium: ab hoc duro collatum: panto lapideus est	28	t
Bñficiū dupl̄r sit opera. s. ⁊ pecuniā	28	v

Beneficij a milite accepti recordatus Julius Cefar qd fecerit	251	r
Bñficij alteriº militi recordatus Augustº Cefar quid fecerit	29	c
Bñficio ferui motus dñs quidam: optimũ illi dedit p̄silij	76	n
Bñficijs reduxit quidam inimicũ ad amicitie fidelitatez	87	p
Bñficiũ etiam fere sentiunt	87	r
Bñficiũ ac beniuolentia: humanas mitigãt iras	87	e
Bñfecit Aristoteles omnibus: ⁊ publice ⁊ puare	197	o
Bñfecit Antigonus militibus: illi omnia mala imprecantibus	251	e
Benignitate vsus Alexander erga militem quid egerit	28	a
Benignitate victor extitit Cefar magis q̄ armis	29	d
Benignitate magna erga nos vsus e rex regum x̄p̄s dominus	29	d
Beniuolentia p̄ncipi in suos: illos multũ ad suam orẽ puocat	28	z
Beniuolentia quot modis a rectoribus capiet	276	b
Boetius quo tempore virtutibus claruerit	211	i
Boetius in carcere p̄stiturº: libru edidit de p̄fica consolatione	211	i
Boetius: quare Severinº: Enneus: ⁊ Ballius dictus sit	212	l
Bonum esse cũ malis: laudabilius est: q̄ cũ bonis	87 ⁊	302 g
Boni: bene viuant cum malis: sicut Loth: ⁊ Job vixere	87	l
Bona constant ex proprio: vt multis patz exemplis	97	x
Bona oia habere volumus. cũ tñ boni esse nolimus	98 ⁊	152 z
Bona mũdi apostolus vt stercoza arbitratu est	98	ni
Bona sua oia virtutes scilz ⁊ sapientiaz secu p̄tabat Socrates	189	e
Bonus sũmũ: in quo posuere philosophi	220	o
Bonũ sũmũ voluptatem esse affirmantibus nihil turpius	221	d
Bona facta a religiosis: deo sunt attribuenda	305	q

De littera. C.

Caduca sunt vsres ⁊ opes hñanc: puerilibusq; filia crepti dijs	108	f
Camerarij p̄ncipum: lateri corporis siue costis assimilantur	52	f
Camerarios habere vtilios: non est p̄ncipi securũ	52	b
Camerarij p̄ncipum: quales esse debeant	52	b
Camerarij p̄ncipum: quid erga dños suos agere debeant	52	k
Carcerem intrans Socrates: ipsi loco ignominiam detraxit	199	b
Carmina secularia: ⁊ cãtica vana: excludãt epi a mensa sua	127	q
Carminebus Dictagoraci vtebantur: ⁊ quare	205	e
Carnem nostram. i. proximos nõ debemus odio habere	80	d
Carni elus non fuit in oriente sub P̄tigmaleone.	117	p

Carnibus & vino abstinabant antiqui	282 o
Caro: vt iumentum edomanda est: & quare	282 t
Canonici ecclesiastici: cordi adaptantur: & quare	112 v
Cantus ecclesiastici dissonantia: iussu Caroli magni temperata est	26 b
Cantus psalmodiarum: in ecclesia quare institutus sit	275 k
Capitulum Conuentus celebrat: vt errata corrigat	152 a
Capituli q̄le: debeat in se tenere omni nocte quilibet religiosus	287 x
Capitulo interessentes religiosi prelati & subditi: q̄les esse debeant	289 a
Capitulum est discipline domini summe necessaria in quolibet religiose	289 a
Capituli in loco patiens sit religiosus	290 d
Capitulum est officina spiritus sancti: & quare	290 d
Capituli in loco: qualis esse debeat prelatus	290 d
Caput eminent ceteris totius corporis membris	13 c
Caput videntes: hominem agnoscimus	13 a
Charitas est vestis nuptialis: & quomodo	64 a
Charitas exemplum in subditos ostendit Martinus & dominus noster Iesus	68 d
Christus: & quando	68 d
Charitatem ad inuicem seruent Christiani: & quare	80 b
Charitate uniti sunt vt castrorum acies ordinata & quomodo	81 f
Charitate deficiente: locus demonibus aperit in actu	81 g
Charitatem si habent proximi si patiuntur nec egenis subueniunt	81 m
Charitatem non habens anima: nihil est	223 z
Castiget pater seipsum homo Galii: Platonis exemplo	193 e
Castigationis moderatio: laudabilis est: vt probat Trajanus multis pulchris exemplis.	257 l
Castitas quid sit	147 c
Castitas in mulieribus illarum est maximus decore	89 p
Castitatem ne perderet mulier greca in mare se dedit	90 e
Castitate amissa: Lucretia seipsam interemit	258 x
Castitate ne amitteret filia cuiusdam: illam occidit	90 t
Castitate per vim amissa quidam mulier: violatorem occidit fecit	90 v
Castitate filie perditam: quidam perditorem: & perditam filiam occidit	90 v
Castitatis amore pelagia cum sororibus & matre ne illam perderent fluuio se dedit	90 x
Castitatis amore: non se debent fideles interimere	90 y
Castitas: vt non amittit: voluntate casta manente	258 y
Castitati sine suis appenditijs parum credendum est	103 l
Castitas tanto necessarios: quanto eius dignitas excellentior	123 r

Castitati Joannis pape honorem detulit equus	124	v
Castitas religiosorum: qualis esse debeat	147	a
Castitas sine temperantia ac ieiunio cito lacessit	147	c
Castitate vt seruent religiosi excludant incōtinentie occasiōes	148	i
Castitatis amore: mater ac filie in fluitum se protegere	258	v
Casti significantur p quinque virgines prudentes	147	d
Cause bene ante snias discutiende sunt	42	v
Causam ancille bñ discutiens Demosteneo deffensauit	42	v
Cause bene examinande ante sententias	42	x
Causam pauperis innocentis tutatus est quidā qui dicebatur pauperum refugium ⁊ quomodo	42	y
Causa relicta indiscussa a sapientib⁹: ⁊ quare	42	d
Causas greci bñ discutebant an snias	42	c
Causas discutiēdi: statim fecit Ambrosio ⁊ Theodosio triginta dixit	43	k
Causidicum purpura sciebat vendere Demosteneo	45	f
Causidicorū lingua venalis: reipublice dānifica	45	i
Causidici: causas protrahunt: ⁊ quare	45	k
Causidici mali: tenent ad lucratorū restitutionem	46	i
Catonē duo suere. s. Censorius ⁊ Uticensis	160	f
Cecus Didimus regulas grāmaticē ac rhetoricē vidicit: nouum ac ve- tus testamentum sciuit. Librosq; composuit	III	i
Cecitas ferri facile pōt: si nō desunt subsidia valitudinum	208	h
Cecitate: Didolus stoycus multo tempore patienter iustinuit	219	c
Cecus Ascliptades: q̄renti quid sibi cecitas p̄tuliss; qd rīderit	219	c
Celestia minus videt aīa: que circa terrena angitur	266	p
Cerusa ⁊ purpurissus in facie xpīane quid significet	103	r
Clementia quid sit	23	v
Clementiam innocentes colūt: nocentes inuocant	22	h
Clementia facit quod facere non potest seueritas	23	m
Clementia p̄ncipes deo equat	23	q
Clementia Marci Marcelli: capta siracusa oīsa est mirabilis	23	t
Clementia Traiani: in vno solo damnato tempore imperi sui apparet mirabilis	23	x
Clementia Philippus: bonum pugnatorem: dādo illi pecunias a mi- seria releuauit	24	y
Clementia Pompei mirabilis erga Metridanū regē deuictū	24	z
Clementia Pauli mirabilis erga deuictum a se regēz	24	a
Clementia Celsus erga Catonis filios	24	b

Clementia mirabilis multorum aliorum principum	24	e
Clementiam princeps teneat simul et iustitiam	25	l
Clementia honestior est quam venia	252	d
Clementia in quattuor consistit: et in quibus	252	e
Clementie exempli reges accipiant et principes a rege apum	252	e
Clementia Marci et Marcelli ac Celsaris in hostes mirabilis	252	f
Clementia Pompei erga regem armenie devictum	252	g
Clementia Pauli Romani Philis erga regem a se captum	252	h
Clementia Celsaris audita morte Catonis mirabilis	253	i
Clementia Romani senatus mirabilis erga Athenienses captivos	253	l
Clementia Celsaris mirabilis erga milites suos	253	m
Clementia Trayani maris: et de illa: eius mirabile responsum	253	n
Clementia Alexandri maxima in militem senio et frigore confectum: et in regem devictum	253	o
Clerici coronas deferentes: quod considerare debeant	113	x
Clerici scientia celesti debent esse preediti	115	o
Clerici morum gravitate debent esse maturi	115	t
Clericos presumptuosos ac dissolutos: non acceptabat Ambrosius.	115	v
Clericum in honore antia que sint	115	v
Clerici curiose vestiti: non clerici sed sponsi dicendi sunt	115	x
Clerici sint a mulierum consortio separati	115	z
Clericorum prima tentamenta sunt seminare et accessus	115	a
Clerici non querant seculi lucra in christi militia	116	f
Clerici domorum alienarum non sint dispensatores	116	f
Clerici bona ecclesiastica fraudantes: sacrilegi sunt	116	g
Clerici non sint negotiatores	116	h
Clerici secularia non frequentent convivia	116	h
Clerici aliud esse: et aliud videri volunt	118	c
Clericis non cohabitent femine: exceptis matre: amita: et germana	124	a
Clericos in compositos a mensa sua Hieronymus. dicit: et quare	298	y
Cene tempore: parco honestos sermone maiores utebantur	127	o
Cenatur sanius: facto prius exercitio	189	a
Cena temperata: etiam postera die est iocunda	192	y
Cena est convitium in fine diei secundum Gregorium	286	k
Cene breuitas: alimentorum modicitas sit apud religiosos	286	l
Cenat multi religiosi in corpore propter nocentium offensionem et impedimentum	286	o
Cena facta non est delectatus Dionysius: et meritis	286	p
Cenobitarum vita: qualis secundum Hieronymum.	145	x

Credenda non sunt facile crimina maioralicet cognita cito sint corru- genda	41 p
Credens in Christum non diligit infimus: nec superbit in medio sum- moq; adheret	145 a
Credere de facili: mala de alio referenti noluit Xenocrates	203 k
Creditur ab hominibus plus oculis q̄ auribus: et merito	290 l
Creditoribus multis senex obnoxius: omnibus: vno excepto scilicet v̄- tre latiffecerat	281 i
Civitatum presidia: quare quesita sint	12 n
Civitas ymaginaria Socratis: qualiter erat disposita	67 m
Civitas in tres partes fmi Znuicenam ordinanda et in quas	264 y
Libus indigestus: corpus inflamat. et genitalia	148 g
Liborum multitudine natura suffocatur	284 r
Libis in summendis: que ordinez debeant servare religiosus	284 x
Libos quales sumere: et a quibus debemus abstinere	286 m
Liborum nimia quantitas: euitanda	286 n
Libus anime: deuota est oratio: vel sacra lectio	286 r
Libi minimi et vulgaris fuit Cesar Augustus	249 z
Libi ante sumptionem: lachrymandus est: et quare	281 e
Christiani quidam an essent in fide solidi: magna cautella probati sunt: equomodo	49 e
Christiani deo infideles: regi terreno fideles esse non possunt	49 f
Christeleyson noues in missa repetitum quid significet	279 i
Circūspectio quid sit: et quod eius officium	248 n
Cithara et phiale auree sanctorum quid significant	285 e
Crimen lese maiestatis: sacrilegio proximum est: et quare	71 n
Concines: dilectionis vnitatem seruare debent et quare	81 n
Concordia et discordia quid operentur	7 i
Concordabant Romani: ad reipublice regimen assumpti	7 l
Concordie librum grecis dissidentibus reitauit quidam: discordiam domus sue sedare non valens	77 b
Concordem habere vicinum: felicitas magna	82 r
Concordia cohabitantium ac vicinorum q̄tum deo placeat.	82 s
Cognitio sui religiosis maxime necessaria	153 e
Cognitionem sui e celo venisse: delphicus apollo affirmabat	153 f
Cognitio sui celestium terrestriumq; cognitione: preponenda	153 g
Cognitione sui nascitur humilitas vera	153 b
Cognitio sui vera est philosophia	216 b

Cogitationes varias a malignis spiritibus immiti orantibus vidit	
Bacharius	274 g
Confessio generalis: quare hore prime interponatur	277 n
Confidentia quid sit fm Tullium	254 d
Confidentia maxima Alexandri in medico suo philippo	254 e
Confidentia Platonis maxima in Xenocrate discipulo	254 f
Consilium quid sit	50 g
Consilio res magne geruntur	8 r
Consilium mulieris bonum quid fecit	23 l
Consilij capiendi deliberatio triplex	50 h
Consilium inhonestū h̄ vtile Themistoclis nō est acceptatū	50 k
Consilio duo sunt contraria: festinatio. s. r̄ tra	50 l r̄ 189 v
Consilium sapientum non autem fatuorum audiendum est	50 m
Consilium sapientum requirat: qui vult esse prudens	50 n
Consilium etiam a minorū aliquando accipiendum est	50 o
Consilium a malis non est requirendum	50 p
Consilium iniquorum quale	50 q
Consilium emulorum: vitandum	50 q
Consilia instabilia sunt nisi a fonte emanauerint sapientie	51 r̄
Consilium Parmenionis non est acceptū ab Alexandro: r̄ ipsius pulchra responsio	51 a
Consilium mutari potest ex contingentibus	51 b
Consilium debet esse secretum: vt ait Betellus	51 d
Consilia antiquorum Romanorum: secretissima erant	52 e
Consilium bonum ab vxore datum: a viro acceptandum est cuiusdam exemplo	87 p
Consilium oriente sole conuiuium v̄o occidente cogitandum est fm Socratem	189 v
Consilium velox sequitur penitentia fm Socratem	189 v
Consilium vtile sed iniustum minime acceptandum est	241 l
Consilio auctoritate r̄ sententia nō armis res magne gerunt	249 o
Consilium dantes: nauis gubernatori sunt similes	249 p
Consilio deficiente domi: parum arma foris profunt	249 p
Consiliarij quales esse debeant	49 t
Consiliarij debent prestantiores esse illis qui eos consulunt	49 v
Consiliarij debent esse veridici illis quibus consulunt	49 r̄
Consiliarij caueant ab adulationibus	49 r̄

Consiliarius senex Damagathus: Terri regis ceteris adulantibus vera dixit	49	z
Consiliarij seniores eligi debent quia sunt sapientiores	49	c
Consiliarij iuvenes non sunt eligendi	49	c
Consiliarij sint in iustitia stabiles et fundati	49	d
Consiliarij mali qui sint: et quod ab eis sit cauendum	49	f
Consiliarius bonus quis sit	50	g
Consiliarijs malis interioribus non est credendum	51	r
Consiliarij episcopi quales debeant esse	133	f
Consiliarij: quales querendi sunt ab episcopo secundum Bernardum	133	f
Consiliarij episcoporum: manus suas ab omni munere debent excutere	133	i
Consiliatio bona quid sit	50	g
Consules sapientes erant Athenis in Triopago	48	p
Consuluit Scipio Romanis: ne Carthago destrueretur: et quare	10	q
Consulens bene alijs honeste debet esse vite	210	r
Consulendus est super omnia: magni consilij angelus	51	o
Consulere stultum sapientem: et ipsam sapientiam quid sit	51	r
Consilium mutari potest: futuri instabilitate	51	c
Collationes patrum: quid in breuitate contineant	237	i
Collatione priuata debet predicator etiam seminare spiritualia	303	z
Colloquia mala mundanorum: animos perfectorum sepe fermentant.	103	i
Colligationum varietas et differentia in corpore reipublice	57	p
Concupiscentijs proprijs debet princeps imperare: et quare	37	b
Concupiscentie laqueus insidiatur in mensa secundum Augustinum.	282	q
Conscientia accusante: nihil prodest laudatio	54	h
Conscientiam nunquam quis fallere potest: famam autem sic	189	v
Conscientia per domum significatur	304	i
Conscientia est cella interior,	304	k
Consuetudo mala indelebilis est: quia altera est natura	89	m
Consuetudo mala difficile tollitur	92	t
Comodum suum: alterius incomodo augere quid sit	9	i
Lordas remitti: sed nimis protendi: iustus est	5	i
Lor et lingua in senibus non veterascunt: ideo cauenda	95	t

Corde humano nihil fugatius et instabilis	274 f
Cordis collectioni studendum est orationis tempore	274 f
Cordis solitudo quando sit	277 b
Cor ante laudes diuinas colligendum est: exemplo pulsantium ante magnates	285 d
Cordis distractio et euagatio: hora vespertina cauenda est	285 f
Cordis euagatio: in choro existentium reprehensibilis est	298 b
Comedens religiosus extra coetatem: que seruare debeat	292 c
Comedentium fratrum vidit quidam: alios alios mel: alios panem: alios steruus comedere	292 b
Comestio primorum parentum in paradiso facta: diuersa fuit a comestione extra paradysum	281 d
Comestionis tempore: quid a religioso faciendum sit	292 c
Comedentis religiosi oratio. in conspectu dei ascendit	292 g
Correctio aliorum tempore ire differenda est exemplo Socratis	187 c
Correctio eorum: que fiunt coram principe: qualis	34 p
Corrigere non curant principes sed dominari	8 d
Corrigi non vult: peccare se nesciens	222 f
Corpora sanctorum aliquorum: quare fuerunt permessa a deo in flumina prohiberi	164 o
Corpora cognatorum mortuorum: Abassagetii deuorant alij canibus tradunt.	165 y
Corpus suum iussit Diogenes feris et ausibus prohiberi: Anaxagoras deo patriam non deferri	165 z
Corporis species: mentis est simulacrum pbitalisq; figura	215 m
Corpori plurimum indulgit Epicurus	222 e
Corporis ad refectionem: in intentione debeat religiosus accedere	280 c
Corpus iuuenile est sicut fomes ardens	281 n
Completozum: quare in sero institutum sit	286 e
Contemptores mundalium fuisse Socrates et alij philosophi.	187 f
Constantia Socratis in haustu veneni	258 a
Constantia Socratis maxima in morte	189 b
Constantia Democriti maxima cum in manus hostium venenisset	208 g
Constantia maxima Romanarum matronarum post Cannensem cladem	244 f
Consortio peritorum imperiti gaudentes quid sint	217 e
Continentia Xenocratis dormientis cum muliere meretrice	202 i
Continentia duorum philosophorum maxima	202 i

Continentia Demosthenis iergera laydē meretricē somnosissimā	207 a
Continentiam tanq̄ fundamentum totius spūalis edificij collocabant antiqui patres	237 b
Continentia large sumpta accipit quadrupliciter: & quid sit	249 x
Continentia gule multum viguit in antiquis principibus	249 y
Continentia a vino maxime viguit in feminis Romanis	249 a
Continentia Alexandri sui fatigati: etiam a potu aque & quare	249 a
Continentia a voluptate luxurie maxime viguit in antiquis principi- bus	250 b
Continentie Sparine adolescentis etrusci mirabile exēplum	250 c
Continentia Alexandri mirabilis quid sit operata	250 d
Continentia Scipionis mirabilis quid sit operata deuicta Lar- thagine	250 e
Continentia maxima Xenocratis: a meretricē impudica lebefactari nō potuit	250 f
Continentiam docuit Pythagoras Cothronam ciuitatem	250 g
Continentia caste mulieris romane existimantis omnibus hominibus ora olere sicut viro suo	250 i
Continentia a cupiditate & auaritia viguit in Scipione	250 k
Continentia Marci Cursi auruz Samnitium repudiantis	250 l
Continentia Sabitii: Donaria contemnentis a Samnitib⁹ missa	251 n
Continentia Quiri Tuberonis: donaria contemnentis ab ethelis missa	251 n
Continentia Anathoclis regis: vasis ficilibus in mensa vtenso: eo q̄ fuerat figuli filius	251 o
Continentia Diogenis mirabilis: ab Alexandro magno non est victa	251 x
Continentia a cupiditate mirabilis Socratis & aliorum	252 b
Conuicta multa in Cesarem Augustum coniecta	31 y
Conuictum durum: aliquando hominum curat defectus	89 o
Conuictum principum: qualia esse debeant	29 i
Conuictum Didonis Enee exhibitum: quale	30 k
Conuictum Enee apud euandrum: quale	30 l
Conuictum triplex & quale vniquodq̄ sit	127 l
Conuicta philosophica: qualia sint	127 k
Conuicta sanctorum: qualia sint.	127 l
Conuictis antiquorum: quales intererant persone	127 m
Conuictis antiquis q̄ nā eēt iterfuturi q̄rebāt iuuenes: & quare	127 o

Coniunia instituire docuit summa veritas Christus et quado.	127	p
Coniuniorum tempore: legant sanctorum patrum egregia facta	127	q
Coniunia diuersa. s. plebeia: ciuilia: et philosophica.	213	r
Coniunio an philosophi interesse debent	216	s
Coniunio interessentes philosophi quid agere debeant.	217	t
Coniunio si intersint vitio irretit: quid a pho agendum.	217	u
Coniuniorum verba: diuersa sint ex diuersitate interessentiū.	217	v
Coniunium constat ex quattuor: et quibus	218	w
Coniunij tempore: quales inter coniuuio hñdi snt sermones	218	x
Coniunia secularia non adeat religiosus etiā itinerans.	299	y
Coniuniorum epulas comitatur voluptas.	299	z
Coniunia extranea comitantur multa mala.	300	aa
Coniunia non recusant clericus: facile contemnitur.	300	ab
Coniuniarum numerus nō sit minor tribus: nec maior nouem.	218	ac
Coniuratione trecentorum iuuentum pictagoras exterminauit apud Cochroniu3.	204	ad
Coniunia omnia: omnes pictagore discipuli habere.	204	ae
Conuersio gentis hebreo: nō ad fidē facta mediāte muliere captiua	129	af
Conuersio ad Xpm, mirabil' regio et regie mediāte muliere capti.	130	ag
Cultum dei Constantinus multum dilatauit	19	ah
Cult' dñi pietatē Cōstāni spatoris imitari debet pñci. vñiuersi	19	ai
Cultores et cultrices. vñs ac mulieres qui sint	237	aj
Curias fugiebant philosophi: ob vitia in eis regnantia	57	ak
Curias declinant sancti viri: nisi cā sint necessitatis inducti	57	al
Curie principū seculariū: diuersē sūt: qz qdā bone qdā dō male	57	am
Curias bonas ac malas frequentare pñt boni viri: et quare	58	an
Curias bonas ac malas frequentare non debent mali	58	ao
Curie principū: a religiosi frequentari nō debent: et quare	301	ap
Curiales: de multis admonendi sunt: et quibus	52	aq
Curiales caveant dignitatum ambitionem	52	ar
Curiales: adulationem capeant	53	as
Curiales sunt sicut canes: qui mansuescunt vñs munibus	54	at
Curiales: irati sunt: cum nō vident munera: et qb' assimilant	54	au
Curialium improbitas maxima: apud qō nihil valet nisi pecunia	55	av
Curialium corda non emolirent Orpheus et Aethio tigrides emolirentes et saxa	55	aw
Curialium corda plumbea: solum maleo aureo emoluntur	55	ax

Curiales quot sunt: tot in curia sunt cerberi: licet solum vnus ponatur in inferno.	55	v
Curiales sūt sic hydra: cui si vnū āputet caput tria succrescūt	55	x
Curialibus etiam sapiens aliquid dabit: et quare	58	y
Curiales: sophistici machinationibus populum spoliant	56	e
Curiales: lupis: canibus: accipitribusq; assimilant	56	f
Curiales quare lupis assimilant: et ibi de lupozū pprietatibus	56	h
Curiales: lupis sunt crudeliores: et qualiter	56	h
Curiales: lupis similes sunt: vocem hominibus eripientibus	56	i
Curiales castori similes sunt: et quare	56	i
Curiales: lincibus sunt crudeliores: et quare	56	k
Curiales leonibus sunt crudeliores: et ibi de leonū natura	56	k
Curialibus alios spoliātib; euenit sicut aubus bubonem deplam mantibus	56	l
Curiales: cū sint diuites: inexcusabiles sūt paupes spoliando	56	m
Curiales cōmensationibus vacant et pompis	57	r
Curiales de nocte faciunt diem: et de die noctem	57	r
Curiales et claustrales non conueniunt	57	y
Curiales nostri: sint sicut Senatus Romanus	58	c
Curiositas: quid sit fm Anselmum	228	q
Curiositas: primus est superbie gradus	267	e
Curiositatē antiqui phi: vt Socrates et Plato euitauere	267	f
Curiositas studendi: qualiter: et in quo a studioso differat	267	b
Crudelitas principum: est quasi bellum	22	l
Crudelis non sit rex ad non parcendum a se subiectis	34	l
Crucis signum Constantinus imperator honorauit	19	b
Crucis supplicium: alicui de cetero dari: Imperator prohibuit Constantinus	19	e
Crucis signo munitus Theodosius: victoriam reportauit	37	x
Crucis signo signare se debet religiosus ante somni quietem	288	e
Crucis signo signati non moriuntur subitanea morte	288	g
Crucis signo signati se haymundo apparuit Christus	288	f
Crucis signum: est murus inexpugnabilis	297	q
Crucis signo: se omnes signare debent	297	q
Crucis signū: mirabiliter timent demones	298	
Cruciarī nolebat Paulinus propter aurum vel argentum sed propter Christum.	258	r

Dare sibi volenti Archilao regi munera: Socrates non acquieuit et quare	187 b
Damnandus non est quis temeraria credulitate	43 f
Decani in ecclesia: manibus adaptantur	112 v
Decime et oblationes quare a populo dantur sacerdotibus	131 f
Demoni interficiuntur: et quomodo	101 v
Demon astrictus: aliquando testimoniū reddit veritati	111 c
Demon expulsus est a gregorio: hospitio recepto in phano	126 s
Demon rediit ad locum suum punitente Gregorio	126 t
Demoni interficere: quid sit	274 b
Demonem adiuuantem religiosum in curiosis occupatum vidit quidam	296 r
Demon multos impellit religiosos ad curiosa edificia pstruenda	296 y
Demosteni contemporaneus fuit Hysocrates	270 s
Dentes facti sunt ad petulantie verborum cohibitionem	217 m
Detractorum officium est: mendacia pigmentare	56 f
Detractionis: ab ore virginali non procedat	105 p
Detractionem in mensa sua euitari iubebat Augu.	126 c
Detractionem suam ab alio narratam Diogenes audiens sapienter respondit	184 b
Detractiones non sunt libenter audiende	302 n
Detrahendum non est regibus et pncipib ⁹ : qz ymago dei sunt	71 o
Deus vnus e qui fecit oia et tute vbi sui: qte efficacie fuerit	128 c
Deus Socratis: demon fuisse perhibetur	185 o
Deus Socratis quid in illo operabatur	185 p
Deoz pluralitate danabat Socrates nolens iurare per illos	188 o
Deos gentiu detestas Socrates: morte venenosa danatus est	188 p
Deos gentium aspernatus est Pythagoras: nolens illi sacrificare	206 l
Dei vnus in nomine: hausta herba venenosa Socrates non est mor- uus	190 c
Deus est causa bonoz omniu: no aut maloz fm Platonem	194 q
Derogatiois ca hospitari credens pegrinu: diabolu recepit	270 m
Desideria carnis non sunt a rege immitanda	34 m
Diaconorum officium quale sit	114 k
Diaconorum officio Christus vltus est et quando	114 k
Diaconi debent spiritu septiformi esse pleni.	114 l

Diaconis: quare stola imponit super sinistrū humerum	114 m
Dialectica quid sit fm Hugonem	223 r
Dialecticā artē xp̄s ⁊ apli nō tradiderūt: s; euāgelicā doctrinā	129 c
Dialecticam de greco in latinum Varro palmus transtulit	137 c
Dialectice discende modus fm Boetium	137 c
Dialecticis cautelis quidam sapiens in alijs scientijs: in die magisterij confusus est	137 d
Dialectico cōcludēt 3 Diogenēs: q; nō erat hō quid responderit	184 i
Dialectica a Parmenide in rupe solitaria adinuenta est	216 x
Dialecticus bonus spiritualiter loquendo quis sit	223 r
Didicit piscium naturas illorūq; insidias Alexander ⁊ qualiter	26 o
Didicit geometriam Alexander ⁊ quare	26 o
Didicit Aristoteles aialiū nās: ⁊ qualr de ipsa librū composuit	26 v
Discendi sollicitudo maxima Pythagore: loca milia pagrantis	204 r
Discendi clauē que sint	138 r
Discere voluit Solon vltimo die mortis sue	181 h
Discere sero satius esse q; nunq;: Socratis proeucte etatis musicam v̄l scientis ostenditur exemplo	285 r
Discipulorum delicta: in preceptores refundi solent	26 y
Discipulus a quibus cauere debeat	138 i
Discipulo discere volenti que sint necessaria	138 n
Discipuli humilitas in quibus consistat	138 o
Discipuli subiectio: in quibus consistere debeat	137 g
Discipuli Pythagore vsq; ad septennium: eorum que docebantur causas poscere non permittiebantur	138 e
Discipulos habere tria: turare p̄pellebat Hypocras ⁊ que	139 f
Discipulus in scola qualis esse debeat	290 f
Disciplina: in duo diuiditur: ⁊ in que	72 q
Disciplina militaris maxime viguit apud antiquos	245 b
Disciplina aliquando est moderanda: ⁊ quare	257 i
Discipline domus est captulam in religione necessarium	189 a
Discipline in domo: qualis debeat esse religiosus	289 b
Disciplina a religiosis in rectorio seruanda	292 3
Disceptatio pulcherrima inter Pythagorā eiusq; discipulam	42 c
Discordia fratrum q̄tum deo displiceat ostenditur laici i cuiusdā v̄sificatione	75 f
Discordia a ciuitate: ⁊ a domo fuganda fm Pythagoram	205 f
Discolus quis sit	137 h

Discipulus dicitur quasi a scola diffusus	137	s
Differentia maxima in aduersis inter sapientis & stulti animū	209	q
Diligendus est inimicus ratione nature: nō autem rōne culpe	87	l
Dilectio dei & proximi: omnis continet artes & scientias	224	g
Dionisius Ariopagita Aethiopicus fuit	230	b
Dionisij tyranni de regū infelicitate pulchrū exemplum	248	m
Discretio multiplex in mensa a religiosis seruanda	282	m
Discussiōis accusatiōis & defensiōis defectus pueri facit iudiciū	141	q
Discussio vite proprie quotidie facienda: pictagoricorū exēplo	216	a
Discutiebatur vitam suam omni sero Seneca lumine ablato	216	b
Disputaturus & scripturus Carnaydes phō heleboro se purgabat	206	p
Disputabat Aristoteles deambulando: ideo peripateticus dicitur	220	n
Discurfus diligentes: vlcerosas habent animas	268	t
Discurfus inuides cuitabant sancti patres: quietem amantes	268	v
Discurrēdi occasiōē cuitas abbas Apollo: noluit fratris bouem subleuare	269	x
Distantia maxima inter religiosos modernos & antiquos	292	d
Dissolutio in choro: abusus maxima	289	e
Diuinas laudes: quasi religiosus itinerans persoluere debeat	298	a
Diuites avari canibus sunt similes	56	n
Diuites ammonendi sunt ne iniuste diuitias congregent	98	b
Diues omnis: aut antiquus aut iniquus heres	98	c
Diuites ammonendi sunt: vt pauperibus prouideant	98	d
Diuites non superbiant: nec pauperes contemnant	98	e
Diuites non possunt secū ex hoc mūdo diuitias portare	98	f
Diuites precauant penas futuras diuitiarū amatozibus paratas	98	l
Diues sine misericordia abusus maxima	99	r
Diuites sine misericordia maledicuntur	99	r
Diuites pauperibus comparati: pauperiores inueniuntur: & quare	99	a
Diues quis sit: & quis pauper secundum Epicurum	222	g
Diues factus quidam bis consul a Romanis pulsus est	242	r
Diuitiarū congregationem indebitam caueant presides	40	f
Diuitie caduce sunt: nō valentes defendere illas possidentes in die iudicij	98	e
Diuitie seruate amittunt: pauperibus vero largite seruantur	98	g
Diuitiarum latores in celum sunt pauperes si eis erogentur	98	b
Diuitie bone sunt: nō autem faciūt bonū: ideo illis bene utendum	98	k
Diuitie spine sunt verbum dei suffocantes	98	n
Diuitie fallaces sunt: & quare	98	o

Diuitiarum multimoda impedimenta: a diuitibus consideranda	98	p
Diuitie: ligamenta: et onera sunt amantibus illas	98	p
Diuitias habere: et non eas amare: difficile est: ideo periculose	99	q
Diuitias Democritus proiecit: et quare	145	g
Diuitias contempsit Anaxagoras: saluum se eam amissione pretestans	181	i
Diuitiarum contemptor maximus Socrates	181	l
Diuitias paternas maximas Pythagoras philosophiam acquirendo superauit	204	q
Diuitias maximas contempsit Democritus: ut liberius philie vacaret	207	a
Diuitias non solum contempsit Democritus: sed nec etiam illas optauit	208	b
Diuitiarum contemptus Democriti: toto Cesaris Imperio temptandus non esset corruptus	208	e
Diuitiarum contemptor Zenon: suarum rerum naufragium nuntians: quid responderit	208	f
Diuortium in coniugio maxime vitandum	12	m
Docilitas quid sit: et quod eius officium	249	r
Docere alios non est locuplex: nisi qui se ad docendum pauperes credit	289	y
Docere Aristoteles Alexan. quod discretus fuit in docendo	201	t
Docere audire plus profert: quam per seipsum studere: prout Plato mouens	195	y
Docentibus rebus que mentiri nesciunt Aristoteles se dicentem	202	b
Doctrina Christiana non est reipublice aduersa	12	o
Doctrina Christiana: reipublice subuenit	12	p
Doctrinae mater: diligentia est: nouerca vero negligentia	140	v
Doctrinas nullas sequuntur adolescentes: nisi illas que exercentur in ecclesia	154	r
Doctrina antequam ceteris malebat Alex. quod copiis atque opulentis	200	k
Doctrinae Xenocratis efficacia mirabilis: apparet in polemo dissolutissimo conuerso	203	k
Doctrina Pythagore quantum valuit apud Crothonienses	204	s
Doctoribus tria sunt necessaria: et que	140	l
Doctor: qualis esse debeat	140	n
Doctoris vita ignominiosa: preputibilissimum reddit apud discipulos	140	p
Doctor: prius discat quam doceat: sitque eruditus: mansuetus et rigidus	140	t
Doctor: ad docendum sit promptus	290	b
Doctor in docendo sit prouidus	290	f
Doctor: sit virtuosus exemplo: et quare	290	i
Doctori turpissimum: quod cum vita pugnat oratio	290	k
Doctor potius informet discipulos vita quam doctrina	290	m

Dolium volubile habuit Diogenes pro homo	182	o
Dominandi ratio ortum habuit ex peccato	67	q
Dominari hominem peccati: nō autem homini deus voluit	68	r
Dominum cum seruo cenare: non est turpe.	68	e
Dominus cogitet q̄ forte et ipse erit seruus: alioꝝ exemplo	68	s
Dominus ad que seruum admittere debeat	68	s
Dominos suos serui magnificent. Salua tamen veritate	69	b
Dominorum honorem serui toto posse custodiant	69	b
Domino iurans fidelitatem: obligat se ad multa	69	k
Dominum incolumē seruus pro posse seruare tenetur	69	k
Domino suo seruus non procuret impedimenta in opib⁹ suis	69	k
Domini secretum non reuelat seruus in illi⁹ damnum	69	l
Domini opus possibile: seruus non reddat impossibile	69	l
Domini vxorē vel filiā: aut affines seruus non dehonestet	69	m
Dominum suum seruus aliquo modo non infamet	69	m
Domino suo seruus non sit in damnum sed vtilitatem	69	n
Domino suo seruus bona consulat fide	69	n
Domino suo vasallus corde: ore: et opere subueniat	69	o
Dominus seruo fidelē tenet in oib⁹ quibus seruus tenet oīo	70	r
Domini et p̄ncipis p̄ncipi: qualr nutriendi sint et docendi	92	s
Dominica dies ab exercitu Constantini venerata est	29	d
Dormitionis ante t̄ps: reponēdū est aliqd boni in memoria	288	b
Dormitionis hora vna: monacho sufficit	292	k
Dormitionis tempore: quid monachus debeat cogitare	292	l
Donorum aliqua manunt: aliqua v̄o ornant	97	q
Donis dei multi abutuntur et quomodo	97	r
Dubitare de singulis non est inutile	198	t
Dubitare in singul: et nulli⁹ rei h̄re certitudinē: improbabile est	221	y
Dubitabilia lz m̄ta sint sapiēt: tñ i oib⁹ dubitare: rōni d̄ssonū ē	221	z

De littera . E.

Ebrietatem maxime fugiat scolasticus	138	k
Ebrietas quid inducat in homine	138	l
Ebrietas fugienda maxime in p̄ncipibus: et quare	249	t
Ebrius Cambises rex: q̄ crudelis extitit	32	m
Ecclesia a p̄ncipibus maxime est honoranda	37	
Ecclesie immunitatem non seruantium puniō	37	

Ecclesiam venerentur presidentes	40	l
Ecclesia est ciuitas: sponsa: et ouis: et quare	117	v
Ecclesia cum sit sponsa: vnde est: quod pauper et inops sit	117	3
Ecclesia est dei castrum: id loco coluine non est festuca ponenda	132	e
Ecclesie nauis non est puero nescienti suum regere cubiculum committenda	132	7
Ecclesie nauis Gregorius gubernator: maximus timuit quanto magis ce- teri timere debent	132	3
Ecclesie nauis gubernator: iter maris fluctu per se quod agere deat	133	a
Ecclesie nauis gubernaculum indignis committens fatuus est	133	a
Ecclesiam frequentantes: quid ibi agere debeant	289	v
Ecclesiam frequentans mater Augustini quid faciebat	289	v
Ecclesiam frequentant multi: diuina perturbantes	289	7
Ecclesiarum ornatu superfluo in religiosis reprehendit a sancto Bernardo	295	e
Ecclesiastici: sunt sicut agricultores: et edificatores	118	a
Ecclesiastici: sunt sicut milites ecclesie: et sicut vinearum plantatores	118	b
Ecclesiastica prelatio non est ambienda: et quare	118	f
Ecclesiastica prelatio multum est periculosa: et quare	118	g
Ecclesiastica prelatione appetens sibi perferri eo ipso non est verus episcopus	118	h
Ecclesiastica prelatio non est appetenda ratione equalitatis hominum nature	118	k
Ecclesiastica prelatio non est appetenda ratione lubricitatis: et periculis	118	l
Ecclesiastica prelatio non est ambienda ratione deperditionis sui	119	n
Ecclesiasticam dignitatem virtutibus polles non vacat obsequium adire	119	t
Ecclesiastica dignitate pueri ob sanguine nobilitate assequuntur id male	120	v
Ecclesiastici scire debent leges celestis consistorij: et quare	131	l
Ecclesiastica officia exercere: non est puero: et idiotarum: et inexptorum	132	n
Ecclesiastici diuinas laudes integre persolvere tenent: et quare	131	m
Egrediens religiosus in mundum: vir videt nisi mala et que	294	b
Egredientes in mundum duo phariis: vnus flebat: alter vero ridebat: et quare	294	c
Egredi in mundum multum affectant religiosi moderni	294	d
Egrediendi in mundum cause non sunt allegande: et quare	294	e
Egrediendi in mundum nunquam deest causa	294	f
Egrediendi in mundum quatuor occurrunt religioso cause: et que	294	g
Egrediens in mundum religiosus ex pura obedientia meritoze egreditur	294	h
Egrediuntur multi religiosi in mundum pro obsequio simulatione: et quomodo	295	i
Egrediuntur multi religiosi in publicum meritoze: vrgentur ordinis sui negotijs	295	q
Egrediuntur multi religiosi ad multa: in sui et aliorum scandalum	295	r
Egrediuntur multi religiosi his temporibus pro curiose edificandis	296	v
Egredi potest religiosus pro amicis et penitentibus pro utilitate stimulante	297	h

Egredientes inutiliter religiosos sequitur studioꝝ orationum: & altor rum ommissio	296 c
Egredi potest vtiliter religiosus: predicationis causa	297 b
Egressus in publicum sine causa: religioso nocuus est	293 x
Egressus in mundum magno cum timore a religioso sciendus	294 z
Edificant aliqui: quasi semper victuri	184 e
Edificia curiosa detestantur etiam pagani	296 z
Edificia curiosa constructes religiosi: in quo a pueris dissent	296 a
Edificia vilia pastorum videns Bernardus fleuisse dicitur: & q̄re	296 a
Edificia humilia construiebant sancti patres antiqui	296 b
Edificium domus Romani: vile erat tugurium	296 c
Elemosinas largas faciens Gregorius cum esset monachus inuenit esse papa	124 c
Elemosinam accepit angelus in forma naufragi a beato Gregorio & quomodo	124 d
Elemosinis Gregorius papa sustentabat tria milia ancillarꝝ xpi	124 e
Elemosyna pauperibus etiam bene indutis danda est	125 g
Electio qua ex cā sit facienda	121 i
Electioni Laurentij contra Simacum consentiens pascasius: penali lo co post mortem deputatur	121 i
Electoꝝ imputantur electoꝝum culpe & negligentie	121 i
Electus qua intentione electioni consentire debeat	121 m
Electus si ydoneus est: nō recuset oues Christi pascere	122 t
Eligendus quid agere debeat	122 s
Eloquentia a natura data: non est ad perniciem conuertenda	45 c
Eloquentia paganorꝝ mortifera est	45 k
Emens fundum: plurius estimat q̄ venditor	83 e
Emptorē pati erroꝝe incurrere: pei ^{or} est q̄ viā nō ostendere	82 b
Emerere se velle: negandum est propter emptionis consortes fm Iuliam	211 d
Enigmata Aristotelis recitat Hieronimus	201 r
Episcopo venari non licet	64 f
Epus adaptari potest capiti in corpore reipublice ecclesiastice	112 t
Episcopi sub Marco ceperunt sic nominari	118 d
Epus ordinatione excepta non est aliud q̄ presbyter	118 d
Episcopus nullus eligatur: nisi prius in sacris ordinibus fuerit religiose conuersatus	118 e
Episcopus grece superintendens dicitur latine	118 i

Episcopi presbyteri: ac diaconi officio: si bene agitur nihil facilius: felicitas: ac letius ⁊ e contra	122	y
Episcopus qualis esse debeat post consecrationem	122	b
Episcopus iugiter cogitet sui nominis interpretationem	122	c
Episcopi nomen. non dominum sonat sed scrutium	122	c
Episcopum omnium subditorum oculi intuentur	122	e
Episcopi domus conuersatio: omnib ⁹ est magna discipline	122	e
Episcopi vita laudabilis a. Hieronymo commendatur	123	f
Episcopus caueat maxime vitia carnalia	123	g
Episcopus caueat vinolentiam ⁊ quare	123	h
Episcopi: scilicet magis se abstinētia macerare post consecrationē q̄ ante	123	n
Episcopi quidam remissius viuunt post consecrationem q̄ ante	123	o
Episcopi sobrietati intendant ⁊ quare	123	p
Episcopis adsit castitas purior: ⁊ euidentior q̄ alijs	123	q
Episcopus Augustinus forore secū habitare non consensit ⁊ quare	124	s
Episcoporum cum mulieribus nulla debet esse familiaritas	124	v
Episcopus dicitur largus in elemosinarum largitione: ⁊ peregrinorum susceptioe	124	y
Episcopi gloria ac sacerdotis qualis esse debeat	124	y
Episcopus sibi subtrahat populosas expensas ut largiores faciat elemosinas	124	z
Episcopus sanctus exuperius: vidue Sareptane imitator: fuit ⁊ quod	124	z
Episcopus Molēti Paulin ⁹ seipsum barbaris dedit pro filio vidue	224	a
Episcopus elemosinarius: multum est deo charus ⁊ acceptus	124	b
Episcopi attendāt: quod apostolorum sunt successores: idcirco sunt dispensatores	124	e
Episcopi etiā pauperibus verecūdis parochie sue elemosinas faciāt	124	f
Episcopus non hospitalis: sed auarū vitio Gregorius repulit ab electione	124	x
Episcopus hospitalis: qualis in mensa esse debeat	114	l
Episcopus: in mensa caueat detractionem: Augustini exemplo	114	l
Episcopi boni consuetudo optima: in mensa loquens de scripturis	114	m
Episcopi mensam ornantia que sint	118	o
Episcopi Augustinus mensam hūit tunc coclearia argentea reliqua vero testea	114	o
Episcopus Augustinus potius volebat de populi collectionibus viuere: q̄ possessiones habere	114	p
Episcopi: vasis aureis ⁊ argenteis vitiosus: a Bernardo reprehendunt	114	q
Episcopi legi faciunt in mensa egregia sanctorum patrum facta	127	p
Episcoporum ⁊ curatorum officium quale sit: cum sint apostolorum successores	128	s
Episcopi cuiusdam sancti simplicitas: quod callidissimum prouidit plurimum	128	t
Episcopi ad manus habent quibus committant animarum curam non autem quibus committant facultates	132	p

Episcopus quidam puer noluit committere pira custodienda: et tamen ei comisit ecclesiam	132 q
Epus est sicut agriculor: et edificator: et qd ppter ea agere deat	132 q
Epus ecclie sustentationi debet apponere colunas et n festucas	132 s
Episcopus petenti domino quodam temporalis: vt poneret in ecclesia le nem personam quid responderit	132 s
Episcopus est doctor ac magister in ecclesia	132 t
Episcopo magnum vituperium est: animarum curam artem ignoran/ ti comittere	132 t
Episcopus est medicus animarum: ideo cura vulnerum spiritualium ignorant non est comitenda	132 v
Episcopus est dux aciei Jesu christi: et quare	132 x
Episcopus legez dei silere: et Justiniani coram se fabulari pmittit	133 d
Episcopus domus decet sanctitudo: modestia: hancq custodit disciplina	133 k
Episcopus non habeat comatos pueros: et quare	133 k
Epus non ignoret domus sue vitia: nec vltimus sciat	133 l
Episcopus tpalia alijs comittat: vt magis possit vacare diuinis	134 m
Episcopus intendenti supelleculi: et substantie sue nihil turpius	134 m
Episcopus volens latera. i. malos hñs collaterales non e sanus	134 n
Episcopus domui sue sit bene prepositus	134 n
Episcopi sandalia quid significant: et qualia sint	134 o
Episcopi calligis bisinis calciati: genna debilia subditorum roborare debent	134 p
Episcopi baculus acutus ac recuruus quid significet	134 p
Episcopi anulus est quo ecclesia sponsa subarratur	134 q
Episcopi mitra regimẽ quinq sensus significat	134 q
Episcopus super custodia gregis sui vigilare debet	134 t
Episcopus sine sui custodia gregis: ydolam est	134 t
Episcopi loca permutare non debent	134 v
Episcopus Laurentius. volens a grege suo discedere: a beato Petro correptus est	134 x
Episcopus et ob psecutione: eccliam suam relinquere non debet	134 x
Episcopus negliges est decimus christiane abusionis gradus	134 s
Episcopus grece speculatoz dicitur latine: et quare	134 s
Episcopalem dignitatem sanctus refugiebat Ambrosius	119 p
Episcopalem imo papalem dignitatem sanctus refugit Greg.	119 q
Episcopalem dignitatem refugit sanctus Mare ⁹ euangelista	119 q
Episcopalem dignitatem refugit Simon: et quomodo	119 r

Episcopalem dignitatem refugiens Illarion quid fecerit	119	s
Episcopatus nomen: oneris est non honoris	121	n
Episcopatum laudans ap[osto]lus. i. pau[lo]re postea posuit q[uo]d laudauit	121	o
Episcopatum desiderare: quo tempore fuerit laudabile	121	p
Epicurei: vnde sic dicti	220	o
Epistola Philippi missa Aristoteli: nato Alexandro filio	245	b
Epistola in missa: doctrinam significat apostolicam	279	a
Epularum tempore: triplex est seruanda disciplina	303	r
Equa peperit leporem in Xerxis exercitu	49	p
Equus ligneus: quare Troianos deceperit	249	s
Equali partitione cōtē ⁹ fuit cū milib ⁹ Lurino Pirro deuicto	250	m
Erudire semper debemus minus doctos: si erudiri patiantur	303	a
Erudiebant philosophi illos cum quibus conferebant	303	b
Erudiebat sanctus Benedictus: cibaria illi ferentes	303	c
Elopi poete commendatio ob apologeticos vsus ab eo editos	226	y
Esuriendi ⁊ non clurandi causa	210	t
Etatum omniū distinctio: quas scilicet singule distinguantur.	92	q
Etati cuiuslibet quid sit proprium s[ecundum] Tulum.	92	r
Etas tenera: ⁊ primi anni: optimi ad instructionem	92	v
Etas infantilis: cere tenere: ⁊ arbutulis comparatur	92	x
Etatis ineuntis insolentia: senum prudentia regenda est	93	t
Etati cuiuslibet quid sit dignum: considerandum est	95	t
Ete iā pueri: Decuba: Cresus: ac Darius mf fuisse cepere	109	k
Euagatio religiosorum per mundum pro leuib ⁹ causis: quale signum sit	268	q
Euangelium in missa Saluatoris significat doctrinam	279	k
Excusare nō se voluit Pānuntius a furti crimine ⁊ innocēs eēt	290	c
Excusatio humilis: huius summe auctoris	305	s
Exequiarum pompa magis ē vinctium q̄ defunctor ⁹ solatiū	154	n
Exercitatio in omni etate plimum cōfert: vt patet exemplis	72	q
Exercitatio studendi in diuinis fidelium in egypto phorum	237	b
Exerci ⁹ Xerxis pene innumerabil ⁹ nō ordinate rect ⁹ confusus ē	248	g
Expense quotidiane inuestigantur: dominici autem gregis detrimen- ta a pastoribus nesciuntur	132	q
Exhibendum est alijs quod sibi quis vult exhiberi	189	v
Exorcitarum officium quale sit	113	e
Exorciste caueant: ne imundus spiritus habitet in eis	113	f
Exempla virtutum: a malis reuocant	2	q

Exemplo gentiliū quid facere debeant Chriftiani	11	f
Exempla principum prouocant ſubditos magisq̃ imperia	22	f
Exemplo aliorum prius faciendum eſt poſtea imperandum	22	g
Exemplum malum magnatorum ſequuntur paruuli	66	g
Exemplum malum multa mala facit	86	y
Exemplo bono breue iter preſtatur diſcipulo a preceptore	140	p
Exemplo Romanoꝝ: pudore pungitur vita Chriſtianoꝝ	170	b
Exemplo grecoꝝ: confunditur vita Chriſtianoꝝ	170	c
Exempla virtutum alioꝝ relata: nō nullos ad v̄tutes incitant	176	r
Exempla magis mouent q̃ verba: vel etiā precepta	188	l
Exemplo peccātes aliō: & ſe excuſantes redarguebat Demoſtēnes	207	t
Exemplo infidelium: quid facere & pati debeant fideles	259	e
Exemplum imitationis habet vnūquodq; p̄poſitū ſz Hiero.	369	a
Exemplis plus creditur q̃ verbis	290	l
Exemplis bonoꝝ operum multa bona proueniunt	303	y
Exulauit Arcellus Abitullentis: & tamen beatiffime vixit	219	b

De littera. f.

Fabritus ab hōeſtate difficult⁹ q̃ ſol a curſu ſuo auerti poterat	243	d
Fabule qualiter ſine mendatio narrari poſſunt	226	a
Fabule quare a poetis inuente ſint	226	b
Fabularum duo ſunt genera & que	226	b
Fabule aliquando ponuntur a ſanctis in ſuis libris	227	c
Fabula regis Abide: q̃ oīa que tangebāt aurum efficiebat	227	d
Fabula p̄ſtrati Anthei terrā tangenti: & ſortioꝝ reſurgenti	227	e
Fabulaꝝ canis carnē p̄pter v̄mbꝝam reiſcientis recitat Hiero.	227	e
Fabulas eleganter inducit Horatius	227	f
Fabulam corni carnem ex ore prohibentis ponit Apuleius	227	g
Fabulam conſpirationis mēbroꝝꝝ ſtomaꝝ pōit Lu⁹ liuius	227	g
Fabule ad maiorem veritatis expreſſionem adaptari poſſunt	227	h
Fabula denominationis Ciuitatis Athenarum	230	z
Fabula tonſoꝝ: vñ quēq; pro tribus denarijs tondenti	266	x
Frātis morte Fabianus non ſuſtinuit triſphare	74	a
Frātis ob liberationē quidā die noctuq; graua inuera trāſiuit	74	b
Frātem a ſe per errorem occiſum in p̄lio quidā ſe mucrone conſo-		
diens inſecutus eſt	74	c
Frātes p̄pter v̄bōa tp̄alia fraternā n̄ debēt extinguere charitatē	74	d
Frātram contentioniſ noluit Chriſtus eſſe iudex	74	e

Fratero quatuor modis in scripturis dicuntur et quibus	75	m
Frater omnes sumus in Christo: et quare		
Fraterum salute sancti antiqui seipsum vendidit	81	l
Fraterne benivolentiae primus gradus est caritas	74	a
Fraterum discordia ob lacum piscium sedavit Bre. Cesariensi. et quo	75	f
Fraterna discordia Xerxis et fratris sui mirabiliter sedata est	75	g
Fraterna paganorum concordia: christianorum redarguit discordiam	75	h
Fraternam unionem ne dissipet diabolus providendum est	81	f
Fraterna caritate vendidit se Serapion: et alius quidam	81	m
Fama optima duobus acquiritur: et quibus	34	h
Fama optima quomodo comparatur secundum Socratem	189	t
Famis irritande gratia varie ciborum conditurae inueniuntur sunt	269	a
Fames et sitis faciunt comedere locundissime	286	q
Familia propria tribus modis regitur et quibus	176	p
Familiaritas vilium personarum a principe fugienda est	34	l
Falsi christiani: sicut religiosi et clerici detestandi sunt exemplo falsorum philosophorum	180	b
Falsum quid sit secundum Augustinum	223	e
Flagella non apprehendunt illos cum quibus est deus	13	y
Secunditas nunquam intermissa exhaurit agros fertiles sic et labor continuus vires	66	x
Felices non sunt principes diu imperantes nisi adsint alia	33	r
Felices que faciunt principes	33	a
Felici cui nihil aduersi accidit nihil infelicio	108	b
Felix in multis Theophrastus: postea proscriptione et multis aduersitatibus fuit afflictus	109	h
Felices in hoc mundo qui sunt	252	c
Felicitissimum quendam fuisse narrat Valerius in scis ad finem: qui tandem infelicitissime mortuus est	108	e
Felicitissimus Cassius Senatus patronus: postea carnificis laetatus manibus interijt	109	h
Felicitate peccantium nihil infelicio: et quare	108	a
Felicitas nimia: nimie uertati comparatur et quare	109	k
Felicitate nimia exaltati: aduersitatis memoriam teneant	108	d
Felicitas virtutum eneruatiua: et diuitie temporales fugiende sunt	109	l
Felicitatis intemperantia periculosissima est	109	l
Felicitas res est inquieta: et quare	109	m
Felicitas illeca: et per inbertiam saginata: nullam fert ictum	109	r

Helicite nima torpentes miseri appellandi	109	e
Semine Romane olim vini vsum ignorabant: et quare	77	l
Semina vina immoderate appetens: virtutibus iannas claudit	77	m
Seminis nec capillos defluere: nec pedes lauare medicorum maximus affirmat	89	f
Semine: mero et deo provocant	89	g
Semine misre podagrose et calue sunt in maximi medicorum dictum	89	b
Semina sine pudicitia abusus maxima	89	q
Seminum consortia fugiebant sancti antiqui: ut patet de Augustino	115	b
Semia scitmontal' hitas cum Andrea sudesi episcopo: ipse quasi perstravit	115	c
Seminas in somnis ostenderunt demones mocho cuidam iuveni	115	c
Seminas videre volebant antiqui presbiteri: et si essent eorum miseres	115	d
Semine expelli debent de castris: quod magister de domibus clericorum	116	e
Semine quare non intrant consilia	229	s
Seminarum consortium religiosum fugendum: et quare	300	p
Seminarum cum religiosis non permittitur coniuncta conversatio	300	q
Seminarum familiaritas religiosis vitanda est: et quare	300	r
Seminarum aspectus vitabant sancti patres antiqui	300	s
Seminam moriens quidam presbyter: a se repulit: et quare	300	e
Seminum colloquia et aspectus non declinant religiosi moderni	300	v
Seminarum consortium foetissimi ac sanctissimi viri corrumpere	300	x
Seminas volebat alloqui Augustinus presensibus clericis	301	y
Generatores tres huius Serapion duobus sanificerant: tertio vero non	281	b
Festa sanctificans et orationi vacans quidam pauper dicitur contra factum ciens vero depauperatur	64	x
Festi dies instituti sunt ad animarum refoecitationem	65	y
Flebat Diogenes exiens in publicum. Democritus vero ridebat: quare	184	f
Ficilibus vasis uti voluit quidam rex: et quare	127	b
Fides pecunia non acquiritur.	7	o
Fides ex quibus acquiritur	7	p
Fides apud antiquos in magna fuit reuerentia	7	q
Fides vera non potest esse ubi charitas: deest	7	r
Fides data non est infringenda: et quare	35	r
Fides scientia: et exercitatio: Romanos: gentium fecit esse victores	66	r
Fides militis maxima erga Cesarem imperatorem suum	70	v
Fidei spectate serui Anaxalans rex comisit puulos suos moriens	71	e
Fidei negotium dum protraheretur: ob disputandi delectationem: quidam laicus hoc reprehendit	129	e

Fidē habeat in fratre suo fidelis: ex quo infidelis Pharao tantam habuit fidem in seruo Joseph .	134	n
Fides seruauere Romanis Casilini vsq; ad mortū comestione	243	n
Fidelis miles Cesaris captus: vite pmissione ab eo separari voluit	70	x
Fideles dei milites non debēt ab eo vllis tēptationibus separari	70	y
Fidelis seruus Papinonis : loco domini se occidit permisit	70	z
Fidel Zincij seruus dñi suū illū affligētē miro mō a morte libauit	70	a
Fidles duo fui erga dñas suā: illā miro mō ab hostib; libauit	70	b
Fidelis seruus licet stulte dominum suum occidit: ne ab hostibus occideretur: deinde seipsum	70	c
Fidel Fu iussus a dño vt illi daret venenū: dedit poculū inocuū	70	d
Fideles fuere macedones filio paruulo regis sui	71	c
Fidelis seruus domini sui misertus eum non occidit: ceteris seruis dominos suos occidentibus	71	g
Fideles debent esse serui xpiani dñis suis suoz paganoz exēplo	71	i
Fideles serui sicut sunt laudandi: sic infideles detestandi	71	l
Fideles mutuo sibi compatiuntur	81	t
Fideles mutuo se supportent sicut lapides s; edificio	81	k
Fideles philosophi: increpandi. q; infideles in vrbib; n; imitant	179	v
Fiducia mirabilis cuiusdam claudi ad prelium descendentis: et cuiusdā Spartani	255	g
Filias suas Octavianus in lanificio instrui fecit: et quare	72	a
Filia damnatam mifem ad mortē lacte pprio sustentauit	73	n
Filia p̄ez carceri traditū lacte pprio aluit: et alia qdā silelegit	73	o
Filias suas Cōstātin in arte filādi et texēdi instrui fecit: et quare	93	c
Fille qualiter nutriende sunt fm Hieronimum	93	m
Fille ne a vipera percutiantur cauent parentes: q̄to magis cauere debent ne percutiantur a vitis	93	n
Filia sanctam matrem imitari debet	103	p
Filia apta viro cui potius tradenda sit fm Themistoclem	246	r
Filios Octavianus non habuit sed adoptauit et ipsos instrui fecit: et quare	72	r
Filios aut filias octari non sinebant antiqui	72	v
Filij bene educati in tenera etate: ad bona postea facilius inclināt	72	x
Filiorum educatio: maximam requirit diligentiam: et quare	72	x
Filiorum indolē: verberibus experiebantur Lacedemonij et q̄re	72	y
Filios contra rempublicam conspirantes: Brutus occidit	72	a
Filiū ob crimen affectati regni occidit Cassius	72	b

Filius ob pecuniam a socijs in debite acceptam torquatus homo sua indignum iudicavit	72	b
Filius Carthagine amicitiam secutum Fulvius supplitis affectu	72	c
Filius maxima moderatione corerit quidam et quomodo	72	d
Filio Anthioco Scleuc ^o rex vxore ppriam tradidit adulterada	72	e
Filius a patre non castigatus: supplitis adiudicatus: nasum illius amputavit	73	b
Filios suos aquila protegit a veneno serpentum: sic parentes filios a vitijs protegant	73	k
Filij parentes honorent affectu: actu: et effectu	73	l
Filius Cresi regis mutus p clamando morte p ^{ri} s phibuit et quod	73	p
Filij an possint parentibus cōferre maiora bñficia q̄ accepunt	74	t
Filios decem a matre fuisse maledictos narrat Augustinus	74	z
Filiorum nascentium tria sunt bona: et que	79	p
Filius parvulus: spei est incerte. Ideo non multum plangendum in morte eius	84	a
Filios bene educare nō parui ē apud deū meriti fm Hiero.	92	a
Filius vitijs a puero infectus difficile eis carebit exēplo Alex.	92	t
Filius ac filia habeat nutricem: gerulā ac nutriciū graves	92	v
Filij parvuli a peccatis per parentes coercendi sunt	92	b
Filiorum peccata: parentibus vsq; ad septenium imputantur	92	c
Filij debito modo sunt a parentibus dum opus est verberandi	92	e
Filij artificijs eorum statui conuenientibus sunt imbuendi	92	d
Filij et tuosis morib ^o et in fide exemplo Thobie sunt imbuendi	93	e
Filiorum etate crescente: crescat fides et iustitia	93	o
Filijs malis nō prodest pentalis bonitas: nec bōis obest malitia	96	c
Filios ex matrimonio sperare incertum est	103	p
Filiū dei eo se esse quis sciat: quo illum flagello castigat	111	i
Filios omnino sibi dissimiles habuit sapientissimus Socrates	186	b
Fili ^o ples sedes d3 añ pfez i re n̄ domestica: i familiarī autē n̄	209	n
Filiorum mortem eo animo expectat sapiens: quo suam	214	k
Filij alendi sunt: ac virtutibus exercendi: postea vō pmouendi	242	v
Filios proprios occidebant antiqui romani p reipublice libtate	242	y
Filijs non pepercere Torquati pro reipublice salute	242	z
Filij militarem disciplinam non seruantes a parentib ^o pūti sunt	245	b
Filios ac filias q̄r instruit fec Octavian ^o in multis et quare.	245	c
Filios vt liberalibus disciplinis instruit faceret rex francozuz hotanus ē rex Romanorum	245	g

Fornicationem prohibeat legislator	12	l
Fortitudo iustorum qualis sit fm Gregorium	94	v
Fortitudinis officium quale sit: & quid sit ipsa fortitudo	253	r
Fortitudinis partes quot & que	253	r
Fortitudo prestat magnanimitatem fiduciam & firmitatem	258	d
Fortuita que patimur non debemus intollerabilis amaritudinis iudicare	189	o
Fortuna ignobilissimum refugit: fortem v̄o agreditur	258	r
Fures magni: puniunt minores fm Xenocratem	203	l
Furte aliquid ingenio annexum facit ipsum magnum	220	o
Frugalitatem omnium virtutum genitricem docebat Pythagoras	250	g
Fructuum perceptorum Speridion episcopus partem pauperibus erogabat partem v̄o mutuabat	83	k

De littera. S.

Gradus scale spiritualis per quos religiosus ascendere debet qui sint	293	r
Graduale in missa quid significet	279	k
Grammatica quid sit	223	o
Grammatica versans circa curam sermonum ad virtutem non inducit	222	l
Grammaticus bonus spiritualiter loquendo quis sit	223	o
Grammaticus quidam de hac dictione contio interrogatus optime respondit	224	b
Gratia divina desistente Pythagoras ceteros philosophi in cogitationibus suis evanescere	206	l
Gratus fuit Plato ipsum transuehenti flumen & quare	193	g
Gratus fuit Aristoteles nichanori ob beneficia ab ei ^o p̄cepta	196	b
Gaudium proprium non debet esse malum alienum	189	v
Geometra bonus spiritualiter loquendo quis sit	223	v
Genus humanum ab vno homine diffusum est: & quare	81	b
Genitium ex libris aliquando assumenda sunt dicta a fidelibus	2	v
Genitibus divina bonitas nonnulla reuelauit	3	k
Genitium felicitas apud quos non eligebatur in principem potentior sed melior	14	f
Gloria magnatorum & principum: in quibus hoc tpe consistat	66	f
Gloria nostra testimonium est conscientie nostre	87	o
Gloria patri in fine psalmodum irreuerenter dicens ab angelo correptus est	275	p

Gloriandum non est naturalium donorum excellentia	97	o
Gloriandum non est mundana prosperitate: & quare	109	l
Gigantes sub aquis gementes: sunt prelati gementes sub pplis	119	o
Siminosophiste philosophi qui eunt	225	k
Gula luxurie deseruit: ideo a principe debet esse aliena	21	a
Gula: vsum impedit rationis ideo a principe sit aliena	21	b
Gule ac luxurie vitijs abstinuere se antiqui principes	21	c
Gule quinq; species: & que sint	281	l
Gustu sit religiosus circospectus	302	o
Gustabilibus sit religiosus circospectus	302	p

De litera. B.

Bitaculū ā gusti ^o platōicos nihil aliō q̄ v̄tutes cogitare sinebat	193	b
Habitacula monachorum non sunt vrbes: & quare	269	3
Habitationem modicam & pestilentē: quare plato hēre voluit	293	c
Heredes certiores ac meliores sunt veri amici	77	d
Hereditaria bona q̄dā sunt liberorū: quedā filiorū scubinaz	97	q
Hieronimus legens codices seculares: quare verberatus est	171	g
Hierarchia ecclesiastica: quomodo ordinat ex celestis imitatioe	260	a
Hymnus angelicus in missa quid significat	279	k
Hypocrita subtilis ingenij duo intendat: & que	223	s
Hystorie tripartite: tres fuere compilatores: & qui	190	l
Homerus: Hesiodus: ac Solon fuere contemporanei	181	g
Homo quilibet quid sit in ciuitate	4	d
Homo est animal politicum: ac communicatum.	85	t
Hominis veram estimationem: si videre volumus: deponat pa trimonium & cetera fortune mendatia	88	l
Hoīs estimationē scire volēs: nudū respiciat: aīumq; intueat	218	t
Homo bonus quis & quando sit	218	t
Homines ad quid fm Platonem nati sint	194	n
Honestum: vtili preponendum est	50	i
Honores diuinos attribuebāt antiq; aliqb ^o post mortē: & quare	9	l
Honores ac v̄tutes edes p̄iuncte erāt apud gentes: & quare	14	m
Honoris: potētie: ac glie in cupiditatib ^o maxie cauedū ē & q̄re	96	i
Honorem senectuti antiquitus iuuent ^o deserebat ac si senes eēt omnium patres	27	m
Honorabiles sunt apud deum tres ordines: & qui	112	n
Honorifice iuuenes antiq ^o maiores natu ducebāt & reducebāt	127	n
Hostes: fame pot ^o q̄ ferro superandi sunt fm Juliū Cēsarem	243	a

Hospitaliorum officium: quale sit	113	a
Hospitalitas in principe: maxime laudanda est	119	c
Hospitalitati adesse debent quinq; que fuere in conuulsijs Salomonis ⁊ Aueri	29	b
Hospitalitatis magne fuit Greg. q. tādē xpm recepit hospitio	124	a
Hospitalitas: in omnibus commendanda est	125	l
Hospitalitas tam in libris gentiliū: q̄ in sacris commendatur	125	m
Hospitalitatē discant homines ab irrationabilib⁹ fm Ambro.	125	q
Hospitalitatis gratia conuersus sacerdos idolorum: beato Gregorio in episcopatu successit	126	v
Hospitalitas qualis debeat esse: vt deo sit grata	126	c
Hospitem excusauit Cesar: ne rusticitatis nota argueretur	22	e
Hospes vnde dicatur	125	n
Hospites non modo sunt inuitandī: sed trahendī exemplo Abrae Loti: ⁊ Christi discipulorum	125	o
Hospitem non videns quidā infra qnq; dies nō comedebat	125	p
Hospitibus patrocinantur etiam infideles	125	r
Hospiti peregrino denegare ante quintam diem patrociniū: inhumanitatis est infamia	125	r
Hospes antiquitus dicebatur ille: quē nunc peregrinū vocam⁹	125	r
Hospiti inhumanus: iniquus est de iure antiquo	125	r
Hospitibus suis antiqui multum grati fuere: ingratiudoq; apud eos reprehensibilis	126	r
Hospiti suo ingrato: iussit qdā stigmata inscribi ingratiudiez testātia	126	y
Hospitem suum quidam ingratus prouocauit ad pugnam	126	z
Hospitis illaritas comendanda est	126	b
Hospitē pauperē sed illares comendauit Iupiter fm fabulam	126	b
Hospites tenui cena suscipiens Socrates: quid dixerit	189	r
Hospitalis debet esse episcopus exemplo Abrae ⁊ Loti angelos hospicio suscipientium	125	k
Hospitalē fuisse Symonē gentile apud Athenas: legit	125	m
Hospitalis quis iure dicatur	125	o
Hospicio receptus est Grego. a sacerdote idolorum: ⁊ vbi	126	o
Hospitatus Grego in phano Apollinis: demonē inde expulit	126	o
Hospicio recipiēs peregrinū mala intentione: diaboliū recepit	270	m
Hospitatus miles naufragus a quodam: postea ab imperatore petijt possessionem eius	126	r
Hospitia magis honesta debet querere religiosus itinerans	199	k

Hospitia magnatorū caueant religiosi nisi ob iustā causam	301	b
Hospicio receptus religiosus a secularib⁹ quāto esse debeat apud eos in conuersatione	302	f
Hora prima laudare deū a creaturis irrōnabilibus inuitatur	277	l
Hora prima pueniēter ad diuinas laudes est instituta: et quare	277	m
Hora uespertina: quare in ecclia instituta est: et quare	285	d
Hore prime mirabilis commendatio	277	o
Hora uespertina: a quibus debeat cauere religiosus	285	f
Horarū canonicarum vsq; ad finem multi vix stare possunt	285	h
Hora completorii quare sic nominetur	286	e
Hora completorii quare in sero instituta sit	286	e
Hora completorii: maxime se debet hō auertere ab exteriorib⁹	286	t
Hora pletorii: quare generalis p:emittat confessio	287	v
Humilitas constantini ad deum et ecclesiam maxima	18	b
Humilitas Theodosij erga Ambrosium maxima	20	l
Humilitatē dulcedo etiā barbarorum penetrat ingenia	87	o
Humilitatem nō habens: magis inops est eo qui vestē nō hēt	90	3
Humilitatis septem gradus qui sint fm Bernardum	153	i
Humilitas vera in sui contemptu apparet	153	k
Humilitas est via ad veritatem obtinendam	153	m
Humilitas est prima in preceptis xpiane religionis	153	n
Humilitatem quomodo acquisiuit quidam sanctus pater	154	r
Humilitatem non valentes exercere sancti patres fugiebant ad loca solitaria	154	p
Humilitatis causa fugere Panutius et Bacharius	154	p
Humilitas filij dei mirificētissima	154	r
Humilitatis magistrū: humilitatem legentē audiant religiosi	154	e
Humilitatis causa: quid triumphantibus ppli facebant	247	r
Humilitas Antigoni mirabilis: in milites suos ostensa	151	e
Humili loco natus Tull⁹ Hostilius Romanū rexit imperiū	96	l
Humili matre obstitricē: et patre marmorario natus Socrates sapientissimus fuit	97	m
Humilem patrē Demosteneo: humilemque matrem Euripideo habuere	97	m
Humili genere natus virtuosus magis commendabilis est vitioso alto genere nato	97	n
Humilem virum patientia ostendit	153	l
Humilis natura: principes nō exaltare docet Alex. Aristo.	201	v

H umilio: tanto quis esse dicitur: quanto maiora bona a deo accepit	97	p
H umiliatum se in mundum intrasse: moriens affirmavit Aristot.	248	m
De littera. J.		
J eiunia: quotidiana sint ac moderata	103	k
J eiuniorum ac vigiliarum frigus: ardentes diaboli refrigerant, sagitte	104	3
J eiunio transacto: non multum est comedendum	302	q
J gnatus: psalmodie initium dedit et quare	275	r
J ignes quatuor: in mundo visus a Turco: quatuor peccata significant: et quare	165	c
J acobi apostoli meritis quodam peregrino qui seipsum occidit reuocatus ad vitam	160	l
J esus annoxi duodecimi: quare in medio doctorum inuenitur est	51	y
J esu nomen Augustinus cum lacte matris imbibit	137	3
J esu nomine quidam philosophus loquax loquellam amisit	129	g
J oannes euangelista altius celo intonuit: In principio erat verbum	194	m
J ura non decet principem	23	k
J ura qualiter a nobis figuranda sit	30	q
J ura potius a principe vincenda quam hostis	30	o
J ura concitati Darius et Ferxes: crudelissimi fuisse	32	l
J ure esca: locutio est facta in ira	87	t
J ure remedium maximum est dilatio pene: et quare	193	b
J uram vincens plato noluit seruum verberare sed distulit	193	e
J uram laudabant pythagorici: et quare	220	r
J urandia maxime in principibus cauenda est: et quare	30	o
J ura non dominante Plutarco: iussit seruum contumacem verberari	217	k
J uratis prodest aspicere speculum: in quo sua videant deformitatem	30	r
J uratus Darpallus rex: magna visus est crudelitate	32	n
J uratus Cyrus rex submersione equi in flumine ipsum dilussit in quadringentos sexaginta alueos	32	o
J uratis prodest intueri ire deformitatem	30	p
J uratus Alex. quanta visus sit crudelitate	32	p
J uratus Archita Tarentinus: villicum negligentem punire noluit	217	h
J uratus Plato: serui correctionem discipulo mandauit: et quare	157	l
J urandia quid faciat in iudicio	44	p
J urandi et inuidia a natura: sanabiles sunt sicut fuit Socrates	187	c
J irreuerentia circa altare: abusio maxima	189	t
J nfamantem alios: a domino puniuntur	47	v
J nfamatus falso: patienter sustineat sanctorum exemplo	47	v
J nfamata falso mulier de adulterio: septies securi percussa euasit	47	x
J nfamia maxima est: cum alecto: ab amicis habere	66	e

Infans male ac lasciu nutritus ac vestitus: vitiosus efficitur	93	l
Increpatione a viro virtuoso prolata quid valeat pzin Embro.	20	p
Inclinationē nālem refrenauere Diogenes: et Demostenes phi	151	p
Indignos ornari videns Cesar quid dixerit	14	l
Infelices ac miserabiles: quorum palati nō excitant nisi ad cibos preciosos	284	p
Infelicius nihil illo cui nunq̄ aliquid accidit aduersi	158	q
Infirmi medicamenta querant spiritualia	66	e
Infirmi deo gratias agentes: honorabiles sunt apud deum	112	n
Infirmo suo n̄ h̄nt q̄ mistraret: mistravit āgel ^o a deo missus	112	e
Infirmi preparent se deo ad inhabitandum	112	p
Infirmi corpore per humilitatem infirmantur et mente	112	q
Infirmus animus: corpori languido comparatur	215	l
Infirmis seruire ex charitate: quanti sit meriti	291	x
Infirmis letabantur sancti: et quare	111	m
Informationem malā extirpare: et bonā inducere: est difficile	136	p
Infideles deo: de principum curijs expellendi sunt	112	t
Infidelium vita: sepe redarguitur vita fidelium	170	a
Ingratitudo suorum dños suos occidit: quasi ab Alex. p̄nta sit	71	b
Ingratus aduersus vnum beneficium: non erit ingratus aduer sus aliud aliquando ingratus	87	q
Ingenij miserissimi est: semp inuentis vti: et nō inueniendis	140	m
Ingenij Aristo. cōmedare supflui ē: sicut solē facit iuuare	200	q
Iniurias remittebat facillime Cesar	22	e
Iniurias maximas tolleravit Iulius Cesar	30	t
Iniuriar ^o a Pōpeo Iul ^o Cesar ac ab ei ^o exercitu: iniurias remisit	30	v
Iniurias remittendi efficacissima inductio	31	c
Iniurijs nō commoueri: magni inditium animi est	31	e
Iniuriarum genus triplex: quarum aliud differendum: aliud de ridendum: aliud dō edonandum est	187	e
Iniuriā sustinēs aristides: cū ad mortē inocēs duceret qd dixerit	218	v
Iniurias precio qdā pparauit tribus annis: vt patientiā adisceret	230	e
Iniuriatus sapiens quid facere debeat	256	x
Iniuriarum obliuio adiuuat patientiam	256	e
Illiteratos principes ac duces nō ptingebat eē apud Romanos	245	e
Illiteratus rex: quasi asinus coronatus	245	b
Impatores: ab aratro eligebant: q̄to magis milites eligi debēt	60	z
Imperator: potius q̄ hostis timeri debet	61	q

Imperatores seruiunt illis quibus imperare videntur	68	r
Imperatorem cum seruis familiariter viuere decet	68	v
Imperatorem suam occidi milites passim a Senatu stipendia non accipere	244	z
Imperatorem: senem moribus esse oportet	243	n
Imperare qualiter debet qui alij prepositus est	68	t
Imperare malebāt Romani aux hūitibus q̄ illud accipere	242	n
Imperfectus et immundus in infernum vadit: purgatus v̄o eius deo habitabit	194	q
Improbos: dignitas neq̄ facere reuerendos	14	f
Impunitas ausum parit: ausus v̄o excessum	133	l
Imprecatio sibiipsis a peccatoribus factam deus exaudit	47	v
Impatientia: p̄tati amica est: ideo a principibus refrenanda est	30	n
Impatiētes repellēbātur Athenis a studio philosophic: et quō	230	b
Immortalitatem petiere Bragmani ab Alexandro	249	f
Immunes erant a multis malis antiqui: et quare	184	v
Inimici plorandi potius q̄ extinguendi sunt et quare	23	n
Inimici: ratione nature diligendi: rōne culpe odiendi sint	87	l
Inimici: reducendi sunt beniuolentia ac patia	87	m
Inimicitiarum exordium est maledicere	189	v
Inobedientia Iulij Cesaris quomodo punita sit a Senatu	244	y
Innocentia Titi Imperatoris maxima vno excepto peccato	243	m
Innocentem mori satius est q̄ nocentem fm Socratem	188	r
Insidie nulle: occultiores q̄ sub officij similitudine latentes	249	n
Iter rectum pergentes sepe retinentur a vepibus	15	t
Iuenerans religiosus: diuinas qualiter debeat psoluere laudes	298	n
Iuenerans religiosus: explet laudibus qd agere debeat	299	c
Iuenerans sanctus felix portabat sacros codices	299	b
Iuenerans religiosus: psalmos decantare debet: et in eis meditari	299	c
Ite maledicti in ignem eternum quid impositi	162	v
Intellectus quid sit fm Augustinum	248	n
Intercessor homini compatens: flagitium detestetur	48	l
Intercessor: a defensore differt et in quo	48	m
Intercedunt iusti pro rejs: vt emendati ad p̄niam v̄niant	48	l
Intercessit apud omnes Christus pro adultera	48	m
Intercedere est iusti viri: iudicare v̄o est iusti iudicis	48	m
Interrogatio facienda est facillie ab vnoquoq̄ in consilio: et fm artem suam	47	l

Interpretes septuaginta obtinuit Ptolemeus a iudeis pro biblia interpretanda	245	k
Immodica regi: et non recta diu durare non possunt	49	3
Inani gloria: et inuidia sic obscure scripsit Aristoteles	200	l
Jubileus quid sit	273	c
Judex crudelis: et tyrannus tres dānauit inocentes: et quare	44	o
Judex iustitiam vendens: dominam suam prostituit	44	e
Judex iniquus peior est quam predo	44	r
Judex deus modo non cernit sed placati iudicio deo e conuerso erit	272	b
Judices puñciarum ac terrarum oculis assimilantur	39	e
Judices: quare oculi dicantur	41	l
Judices quales esse debeant	41	m
Judices: qualiter sunt ammonendi	41	n
Judicibus non adsit amicitia iudicium peruertens	41	e
Judicum instructio: ubi in decretis habeatur	45	a
Judicem iniustum excoriatuit Cambises rex: et quare	45	b
Judices et oratores ecclesiastici: orā adaptantur	112	r
Judices ecclesiastici: sine litigijs iurgioꝝ: sua debet exercere iudicia	133	b
Judices inq pellē detractā: felle iudicarie Cambisses apposuit	140	l
Judicem secularem noluit visitare quidam senex etiam pro liberatione nepotis	301	c
Judicium iniquorum figura	44	v
Judicans seipsum: dei euadit iudicium	287	3
Judicabant seipfos quotidie gentiles aliq ad religioꝝ pfusionē	287	b
Judicandi equitas mirabilis in Allipio	43	l
Judicantē causa crudelitatis petrū quidam vidit in penis	43	n
Judicalem ante sedem: euangelioꝝ scriptura teneatur	44	r
Judicantium et iudicandorum ordines quattuor	156	p
Judicium quale debeat esse	41	o
Judicium quadruplex inuenitur in scripturis	41	r
Judicium quattuor modis peruertitur	41	t
Judicioꝝ sententie aliquando differende	42	3
Judicium Ariopagitarū dilatu ē vsq post cetū annos: et quare	42	e
Judicij dilatio inter Ptoctagoram heualūqꝝ discipulum	42	b
Judicium equitate sit indeclinabile: vt non amore: metu cupiditateqꝝ peruertatur	43	k
Judicium sit liberalitate gratuitum	44	q
Judicio: quattuor debent interesse persone	48	l

Iudicia amantium ceca sunt fm Teophrastum	203	o
Iudicium anime proprie qualiter omni nocte sit exercendum	287	y
Iudicio anime secreto adsunt omnia ad iudiciu[m] requisita	287	a
Iustitia quid sit fm Bernardum	6	g
Iustitia quid sit fm Tulum	218	v
Iustitia quid sit	243	l
Iustitia remora: quid sint regna	6	d
Iustitia seruatur etiam inter latrones	6	c
Iustitie premium et munus secundum	6	b
Iustitie quattuor partes: et que	6	e
Iustitia seruata: quid ex se producat	6	f
Iustitie gentiles templa edificauere	6	h
Iustitie fundamentum est fides fm Tulum	7	h
Iustitie vis maxima fm Tulum	25	k
Iustitia regis quantum valeat seculo	33	a
Iustitia: non sua rex. sic e[st] p[ro]m[issio] i[n] throno: sic p[ro]m[issio] erit i[n] inferno	33	a
Iustitia vendere rabiosa e[st] insana: q[ui]a res vendit[ur] q[ua] non habetur	44	r
Iustitiam vendere: nihil iniquius	44	e
Iustitie emptor: iniquus est sic et venditor	44	t
Iustitie ymago qualis apud antiquos	44	s
Iustitia temperet que concessit fortuna	189	x
Iustitiam etiam in hostes seruauere Romani	242	b
Iustitie filie multe: et que	243	l
Iustitia Trayani mirabilis in vidua illam postulante	244	v
Iustitia Trayani mirabilis dantis filium proprium pro filio vi- due interfecto	244	x
Iustitie partes a Bernardo assignate quot et que sint	244	x
Iusti debent esse christiani: gentiliu[m] exemplo	243	e
Iustus debet esse princeps	24	a
Iuste indicari precepit dominus	43	m
Iniustitia ciuitati plurimum est inimica	6	b
Iura equissima et ingenia iniquissima Athenienses habuere	230	g
Iurare non debet rex nisi multum rogatus	35	r
Iurantes fidelitatem tam laici q[uam] ecclesiastici: illam seruent	70	t
Iuramenti fidelitatis forma seruorum que et qualis sit	69	p
Iuramento fidelitatis additio facta propter simplices	69	q
Iuramenti fidelitatis ep[iscop]o[rum] ac prelatorum forma que et qualis	70	e
Iuratione[m] o[mn]i[m] prohibuit Aug. in domo sua sub quadam pena	126	d

Summorum vngula in aspero durata: vltā quamlibet patitur	62	s
Iuuent ^o ē sic terra fructuosa: q̄ neglecta spinas product	93	f
Iuuentutem Ligurgi leges laboribus erudunt	93	i
Iuuentū nobiliū ingenijs ab insolētia reuocaj: ciues vtilis facti sūt	93	q
Iuuentū tria sunt p̄medanda. s. taciturnitas: p̄nētia ac v̄cūdia	93	q
Italicorum: Spartanorum: Germanorum: et Hispanorum diuerse in bello proprietates	93	k

De littera. L.

Laborum duplicem exigit error: peruersē institutiōis: et quare	136	p
Labor talis nō est q̄tis ē s̄m deū orare e quare	264	a
Labor assiduus: animorum frangit impetus	268	t
Laborantes in republica merito pedū noie designāt: et quare	63	m
Laboratoribus in republica: magna opus est prouidētia: et q̄re	63	m
Laborantium in republica magna necessitas et vtilitas	63	n
Laborantium in republica quale opus sit	63	o
Laborantes qualiter sint ammonendi	63	p
Laborantes a vitijs sint immunes et alieni	63	r
Laborantes virtutibus vacēt: sicut qdā qui demonē expulit	63	a
Laborans quidam secularis: quante fuerit perfectionis	64	t
Laborantes decimas soluant: et caueant ab aliorūz damnis	64	v
Laborātes festa sciificent: vt deo placeant: cuiusdā exemplo,	64	x
Laborantes in arte armature: qualiter sint ammonendi	64	b
Laborantes in arte nauigandi: qualiter sint ammonendi	64	c
Laborantes in agricultura: qualiter sint ammonendi	64	d
Laborantes in republica sunt custodiendi: dirigēdi: et statuēdi	66	y
Laborantium ac molentium pulchra similitudo	269	e
Laborandi in charitate Christus nobis exemplum prebuit	291	i
Laboriosa opera: qualiter religiosus debeat exercere	291	o
Lachryme spoliatorum ac viduarum in iudicio clamabūt	57	o
Landa absentem: presentem autem minime	189	v
Laudat Augustinus Aristotelem in multis	299	b
Laudis avidissimus fuit Aristoteles	200	p
Laudare seipsum vani vituperare v̄o est stulti	201	s
Laudes contemnebant philosophi gentiles: et quare	214	c
Laudis humane auidi Romani: mira fecere s̄m Augustinum	232	v
Largitas debet esse equitate iusta: quia vandum est de suo	28	p
Largitatis conditiones quatuor necessarie	28	p
Largitas nō est alteri largiri: ab altero v̄o extorquere	28	r

<i>Largitas perfecta in quibus consistat</i>	28	r
<i>Largitas debet esse cum mensura hominibus indigentibus</i>	34	c
<i>Largorum duo sunt genera: et que</i>	28	q
<i>Lanificio: que opera contineat sub se</i>	64	3
<i>Lanificio intendentes qualiter sint ammonendi</i>	64	a
<i>Latroni capto monachus dabat sponte olera</i>	47	e
<i>Latro pirata quid responderit arguenti se Alexandro</i>	240	c
<i>Lutrocinia sunt parua regna: et quomodo</i>	25	i
<i>Lex quid sit secundum Papinianum et Demostenem</i>	5	b
<i>Lex quid sit secundum Tulum, Gratianum et Hegippum</i>	5	o
<i>Lex dei via regalis est</i>	5	s
<i>Lex diuina vna in se multiplex est in fructu</i>	5	s
<i>Lex edita a Teodosio: Ambrosij iussu qualis fuerit</i>	20	n
<i>Lex non dedignetur sacros imitari canones</i>	25	o
<i>Reges necessarie sunt ad reipublice gubernationem</i>	5	p
<i>Reges Solonis: incise erant in assibus: et quare</i>	5	q
<i>Reges sunt sicut capistra: et frena equorum</i>	5	r
<i>Reges debent a lege emanare diuina</i>	5	t
<i>Reges tam a maioribus sunt custiende</i>	6	x
<i>Regis a se facte obsequatio Scelenci i cruitio e oculi sui et filij</i>	6	y
<i>Reges nec innocentem punire: nec nocentem absoluerere debent</i>	6	z
<i>Reges ligurgi: ad tempus abrogate sunt: et quare</i>	6	a
<i>Reges humane diuine debent esse conformes</i>	24	c
<i>Reges a se factas seruauere Scelencus et Licaridis et quomodo</i>	24	e
<i>Regem contra se seruata a iudicibus commendauit Alexander</i>	25	f
<i>Reges iuste perueri non debent</i>	45	e
<i>Reges aliter colunt astutias: aliter vero philosophi</i>	83	f
<i>Reges Iustiniani et non dei tota die perstrepuunt in palatio</i>	133	c
<i>Reges Iustiniani: non tam leges quam lites ac cauillationes sunt</i>	133	c
<i>Reges Solon Atheniensibus dedit: et nouam ciuitatem legibus dedit</i>	181	g
<i>Reges ligurgi qualiter obseruauere Lacedemonij</i>	240	e
<i>Reges Ligurgi quot et quales fuerere</i>	240	f
<i>Reges a se editas seruauit Ligurgus</i>	240	g
<i>Regem adulteros a se edita in se et filio seruauit Scelencus</i>	241	h
<i>Regem a se edita: id non intrado filium cum armis seruauit Licaridis</i>	241	i
<i>Reges hoium: telis araneaz merito preparantur: et quare</i>	241	k
<i>Legislatoris multiplex sit in statuendo intentio</i>	12	i
<i>Legumlatores multum apud antiquos honorabantur</i>	24	d

Legisperiti lingue assimilantur & quare	39	a
Leges sciat hō disticte & articlate s̄m regulas grāmaticales	136	v
Legēdo Xenocrates Pollemo dissolutissimo audiēti qd̄ ptulit	2	t
Legatus pape in Dacia Martinus pauperrimus redijt	133	g
Legat ⁱ p ^{ri} b ^o eq ^u tanie Sāfred ^o ab ol muneꝝ abstīnuīt acceptōe	133	h
Legatio trium sapientissimorum missa Romam ab Atheniensibus & quorum	184	l
LECTIONI intēdētes duo igenio pares n̄ eq̄l ^r p̄ficiūt: & quare	142	o
LECTIONI intendentium studiꝝ tria nocent: & que	142	p
LECTIO christiano debet esse: non occupatio	142	p
LECTIONIS sacre scripture commendatio	280	o
LECTIONIS a doctore audite quanta sit vis	280	t
LECTIO audita ruminari debet vt̄ p̄sūt. sicut cibus	280	v
LECTIO sit certa & non varia vt̄ vtilis sit	280	x
LECTIO diuersorum librorum euitanda & quare	280	y
LECTIONEM oratio interrumpit non impedit	280	z
LECTIO quare statuta sit in religiosorum mensa	285	y
LECTORES sint scientia p̄diti & quare	113	b
LECTORES ordinandi qualiter ab episcopo sint interrogandi	113	c
LECTORUM potestas qualis sit	113	c
LECTORUM dignitas magna: & quare	113	d
LECTORUM officio Christus vsus est: & quando	113	b
LEONUM clementie multa sunt inditia	56	k
LIBERALITAS quid sit	243	g
LIBERALITAS amabilem facit principes	27	i
LIBERALITAS Titi imperatoris maxima p̄fio purgauit auaritiam	27	i
LIBERALITAS debet esse in principe iuxta stat ^o sui decemiam	27	m
LIBERALITAS Alexandri nimia & stulta s̄m Senecam	28	n
LIBERALITAS Romanorum maxima erga Carthaginenses	28	o
LIBERALITATE romanorū legati extulere Carthaginenses	28	o
LIBERALI panum multiplicatione ppli voluere xpm̄ facere regē	29	f
LIBERALITAS Argenti gallie possessore laudanda	29	g
LIBERALITER pecunia distributa: p̄stantior ē q̄ cupide reuata	29	h
LIBERALIS rex qualis esse debeat: vt̄ merito laudetur	34	b
LIBERALITAS Democriti maxima & quare	208	c
LIBERALITAS Titi imperatoris maxima	243	b
LIBERALITAS Alexandri maxima: & quare	243	i
LIBERALITATI nō fuit deditus Antigonus rex: & quomodo	243	k

Liberalitatis duo comites: et qui	253	k
Libertatem exilij p̄hi añponebāt domesticę seruituti	219	a
Libros archilogię: eorumq; auctores exterminauere Lacedemonij: et quare	137	x
Librorum multitudo distrahit animum: ideo euitanda	241	y
Libri probati voluendi sunt et ad illos semper recurrendum	141	3
Librorum multitudo onerat non instruit	141	3
Librorum decem millia Alexandriae fuisse	141	8
Libris autenticis et vtilibus est studendum	141	8
Libros alienos habendi Plato curiosissimus fuit: et quare	195	t
Librum perherminias id est enunciationum scribens Aristoteles calamum in mente tingebat.	200	l
Libros alienos care comparauit Aristoteles	200	m
Libros suos maxime subtilitatis iussit Aristot. secum tumulari	200	o
Libri Aristotelis absconditi fm aliquos antichristo reseruant	200	o
Libri de nuptijs et de amicitia scđ Teophrastus Aristotelis discipulo	203	o
Libri compositi a Marco Tulio ab eodem noiatim noiantur	210	a
+ Librorum viginti milia in Ptoleomei biblioteca fuisse	245	k
Liber de manibus nostris ac oculis non recedat	286	r
Libri sancti in itinere deferendi sunt a religiosis exemplo sanctorum ac philosophorum	299	d
Libidinibus pronus ex natura Diogenes et mox p̄tinuit	183	c
Libidinosa inscriptio sepulchri Sardanapalli	10	p
Libidinosus coitus: detestandus in rege: et quare	34	m
Ligue vitium democritus expugnauit: ut falsi expediti. p̄serf possit	206	q
Linguam non debere esse liberam et vagam affirmat sapiētes	217	l
Lingua non vulganda sed retundenda est	217	n
Littere nulle: duobus diis p̄ceptis cōparande in quibus ois est ars	141	b
Lfas ignoras p̄fuit: solū d̄ sū vnū psalmi discet voluit et q̄re	181	p
Litteris apud Romanos deficiētib: militie manū infirmata est	245	g
Lfas magistros hebāt p̄ncipes antig sic Trajanus: Nero et Alex.	245	b
Litteris operā dabat nocte Teodosius die vero regimini vacabat	246	l
Litigia ac iurgia reprehensibilia sunt	47	d
Litigijs non sufficiunt dies: tanta sunt etiam in spiritualibus	133	c
Locorum mutatio: quare cuidam non profuit fm Socratem	189	t
Locorum frequens mutatio: euitanda est religiosis: et quare	268	8
Locus non adiutorium prestat ad salutem: si spiritus deest	272	k
Locus deputatis studeat religiosus honeste se habere	289	e

Loca principalia in omni commentu sunt septem	293 m
Loco omni contententia: agere debet religiosus	293 o
Locorum mutatio: quibus de causis a religioso fienda	293 t
Loci mutatio sine causa non multum utilis religioso: imo danosa	293 e
Locum supra fluvium non mutavit virgo quedam annis quadraginta octo: nec fluvium respexit	293 v
Loci nominatissimi habitatio non est appetenda: et quare	295 n
Loci electio non sit in arbitrio religiosi subditi sed superioris	295 o
Locutioni omni adsit causa: tempus: et persone consideratio	141 x
Locutorum leuium et impertinorum oratio nascitur in ore non in pectore	217 l
Locutio religiosorum qualis esse debeat	304
Loqui bene: amicitie principium est	189 v
Loquitur homo non solum verbis sed et gestibus corporis	222 h
Loquendum est regibus placetia: aut oio silentium secundum Aristotelem	254 a
Loquendi discretior quid considerare debeat	291 n
Logicam Plato primo instituit: Aristoteles vero amplauit	137 c
Locupletem Sabucium quid fecerit	214 c
Logicam composuit Aristoteles: Alexandri discipuli causa	26 r
Lucretiue scientie: meretrici comparantur	174 y
Lucrum magnam optantem ex funere curatioe danauit Demosthenes	65 r
Lucifuga quidam: de nocte faciebat diem	57 s
Ludendi scientia dicitur theatrica: a teatro ubi ad ludendum populus, conueniebat	66 t
Ludus multiplex: et qui	66 v
Ludo socialis honestatis ludebant philosophi	66 x
Ludo etiam honesto temperate utantur viri ecclesiastici	66 z
Ludebat sanctus Iohannes euangelista: per dicit demulcendo	66 a
Ludentes viri ecclesiastici: que seruare debeant	66 b
Ludus detestatur Seneca: et quare	66 b
Ludus aleae cauendus: quia multi sunt in illo partecipantes	66 d
Ludentibus alea cohibita noluit Philo lacedemoni amicitia coniungi	66 e
Lasou regi Demochrito in vituperium missi sunt aurei taxilli	66 f
Lusit aliquando Socrates cum filiis: cruribus hanc die iterposita	189 z
Luxuria abstinuit Octavianus presente Cleopatra	22 a
Luxurie maioribus inseruentibus: minores ad talia laxantur	21 v
Luxuria vicit Elbarum Antonium: prout concionatur herodes	21 x
Luxurie urbs volucentia dedita: in seruitutem prolapsa est	21 y
Luxuria campana: inuicta armis Danibalem strauit	30 n

Luxuriosissime gentes parthorum & Syrorum facile superantur	60	b
Luxuria alijsq; vitijs exhortis Romanū imperiū expansū est	60	b
Luxurie motus philosophiē maxime aduersatur	138	k
Luxuria ornatus meretricij canenda est scolastico	138	m

De littera. **AB.**

Magistratus proprium munus quod sit	4	c
Magistratus quare in republica instituti sint	67	b
Magisterium ascendere volens: que habere debeat	140	l
Magisteriū ascendere sperito ignominiosus ē q̄ discipulꝝ fmanere	140	m
Magister effectus virtutibus pollere debet	140	n
Magistri, vita cōtumeliosa: valde est discipulo periculosa	140	o
Magistro turpissimum: si cum vita pugnat oratio	140	q
Magister: qualis eligendus sit	140	r
Magistri sui Leonidis vitio imbutus puer adhuc Alexander postea carere non potuit	140	o
Magister ludi pueros Faliscorū i man ^o tradere voluit romanorū	242	b
Magnificentia quid & quotuplex sit.	253	o
Magnificentia mirabilis pro libertate tuenda cuiusdā pncipis	254	v
Magnificētia mirabil' i fmo b ^o cuiusdā senis Seleni 3 pōpēti	254	x
Magnificētia mirabil' cuiusdā semine philip. themaleto dānate	254	y
Magnificētia mirabil' cuiusdā femine Dionisio tyrāno rīdenti	254	z
Magnificētia magna Alex. appuit: in ptis regni p̄saz f̄futatio ē	254	c
Magnificentior Alexander quid Dario responderit partem regni & filiam illi offerenti	51	o
Magnificus dedignatur: vilibus subici maxime peccatis	253	t
Magnifice maluit mori Calisteneo Alexandram arguendo: q̄ tacita viuere veritate	254	u
Malū dicēs de aliq; q̄to acerbi ^o id fac: nāto min ^o illi creditur	214	e
Maledicere: aliquando bonum est: aliquando v̄o malum	351	o
Marcus euangelista: Alexandrie episcopus fuit	144	k
Mare tranquillaz: & uentus obsequens: nauigādī artē n̄ oñdit	108	d
Maria virgo: quales vestes amabat f̄m Epphphanium	103	n
Mandata legis a deo probata f̄uere	239	z
Mantuanī poete pulchra prepositio	65	i
Mantuanī poete adinētio mirabil' p̄ sanāda peste q̄dā Neapoli	65	k
Mater augustini: qualiter sobrite fuerit nutrita: & quare	89	m

Matrem suam noluit quidam alloqui nisi oculis clausis	148	k
Matres nutrire debent filios proptio lacte: et quare	209	o
Matrimonium quid sit	76	p
Matrimonium institutum est fieri inter extraneos: et quare	76	o
Matrimonium commendat Apostolus: sed magis virginitatez	76	q
Matrimonium approbans Christus: nuptijs interfuit	76	q
Matrimonium ne sequatur penitentia: quid sit faciendum	76	r
Matrimonio iungere volens filiam: potius viro iungat pecunia indigenti	76	o
Matrimonio iungi debere virginem sine dote statuit Ligurgus	76	t
Matrimonium continentis: et ab illo abstinentes penam acturi sunt	76	v
Matrimonio raro adsunt omnia necessario requisita	76	x
Matrimonio iunctos quot et que sequantur incomoda	76	y
Matrimonio iungende virginis non probant: cum eque et cetera probent	76	z
Matrimonio coniunctorum incomoda plurima	77	a
Matrimonij in detestationem Theophrasti dicta non sunt recte	77	d
Matrimonia raro esse ineunda affirmat Epicurus	77	k
Matrimonij tria sunt bona: et que	79	d
Matrimonio iuncti: qualiter actu coniugali uti debeant	79	q
Matrimonio iuncti saltem pecudes imitent: cum veteres uxorum iumentorum	80	r
Matrimonio iunctos docuit Tobias et Sarra quare opere coniugali utantur	80	t
Matrimonio iuncti separandi non sunt	80	v
Matrimonij diuortium per centum et quinquaginta annos ab urbe condita nullum intercessit	80	x
Matrimoniorum multorum experientia signum est intemperantie	80	y
Matrimonio iuncti discordantes romani quare inter se concordabant	80	a
Matyris amos flagrans iuuenis quidam quare virginem in lupanari libauit	108	y
Matutinali hora: quare oramus	273	o
Matutinalis hora: quare media instituta sit nocte	273	t
Matutinali hora: surgere debet strenue religiosus	273	v
Matutinali hora: surgere debet religiosus citissime ac letissime	273	x
Matutinali hora debet religiosus dei templum adire	273	y
Matutinali hora expleta: quid agere debeat religiosus	276	e
Matutinali hora expleta: dici debet psalmus miserere mihi deus	276	f
Medica ars septem scientias continet et quas	63	q
Medici qualiter sint ammonendi	65	n
Medicus consideret etatem: propter complexionum: ac regionum diuersitatem	65	p
Medicus non querat lucrum iniuste: nec hominum infirmitates desideret	65	q
Medici querentis opus grauissima est infamia	65	r

A bedict antiqui sanguinem in uenere ignorabant	234	217
A bedic ^o pirri: ueneno uoluit dñs suū extingues s; a romāis hñe p. 243 c		
A bedicina antiquit ^o : pauca scia sūt herbar	// missus	65 o
A bedicina vni conueniens erat: alteri non conuenit		65 q
A bedicinā solā p̄fessus ē Aristot. s; in oi p̄tia p̄matā teneret		200 n
A bediatio: bonus offert deo p̄p̄loꝝ p̄ces illisq; reponat grām		122 e
A bediatio quid sit		138 p
A bediatio fabulose p̄questā sūt de stomaco licet indebite		52 m
A bediatio reipublice ecclesiastice adaptari p̄nt octā d̄ reipublice terrē		
membris		112 r
A bediatio religiosorum singula: suam teneant officium		298 3
A bediatio exterior: incōpositio ab incōpositioe ouis interiori		298 3
A bediatio a fraudibus caueant in mercaturis		82 v
A bediatio diuerse fallacie: que		82 y
A bediatio mendacia ac periuria multa		82 3
A bediatio per crura merito significantur: et quare		67 n
A bediatio Cesaris mirabilis		26 o
A bediatio pro libris utebant discipuli aliqui Pythagorici		205 f
A bediatio in accessu p̄gressu: ac p̄fessu q̄r se hñe deat religiosus		280 c
A bediatio in p̄gressu debet esse multip̄s sobria frugalitas		281 k
A bediatio in p̄gressu debet esse ferulorum discreta subtractio		281 m
A bediatio i p̄gressu seruari d; discretio i p̄cupiscētie cauta d̄uitatiōe		282 p
A bediatio in p̄gressu discretio i carnis sub lege sp̄is reddactioe		282 o
A bediatio i p̄gressu fuāda ē discretio i alimētōꝝ sumptione		282 x
A bediatio i egressu: deo gr̄e in ecclia sūt refferēde: et quare		285 3
A bediatio in tempore: quid faciendū s̄m p̄dolicratem		292 e
A bediatio se debet anima et quomodo		223 3
A bediatio anime que sit		223 3
A bediatio nonaria quid sit		137 i
A bediatio Lays consilia scipue uenustas: et maximū p̄cti sūt		207 o
A bediatio veteranos in arduis eligebat Alexander		35 c
A bediatio veteranos victoria cogitabāt nō fugam		35 d
A bediatio Darij: qualiter cū illo uicti sūt		36 e
A bediatio lasciuia coercenda est: et quare		36 f
A bediatio Persis p̄ militudie nūerari n̄ ualebāt nisi acceptis tel̄a		36 h
A bediatio debet esse amabilis p̄nceps // singulis ducto		36 l
A bediatio necessaria fidelitas		36 l
A bediatio sedicioꝝ punitoꝝ acerrimus fuit Julius Cesar		36 m
A bediatio aios: q̄b ^o modis Juli ^o Cesar attraxerit	D 4	36 n

Milites sunt sicut manus in corpore reipublice: et quare	58	d
Milites debent protegere principem: manu exemplo caput, protegunt	58	f
Militibus que sint a predicatore exprimenda	58	g
Milites primo instituti a Romulo numero mille	58	h
Milites vnde sic dicti	58	h
Militis nomen: laboris nomen est ac honoris	58	h
Militem duo constituunt: et que	58	i
Militis officium non est passim omnibus commendandum	58	i
Militem reddunt ydoneum honestas et verecundia	58	k
Militis eligendi: regunt velocitas: robur et alia multa	58	k
Milites minus utiles repellendi: strenuissimique subrogandi sunt	58	l
Milites cum iuramento quando primo facti fuerint	59	m
Militi sacramento militari amisso pugnare non licebat	59	p
Miles nullus est: qui sacro saltem tacito ecclesie non teneatur	59	q
Miles illa die qua militari cingulo decoratur: quid agere debeat	59	r
Militi prelianti tria necessaria sunt: et que	59	s
Militi strenuo: que exercitia conueniant	59	t
Milites effeminati aut delicati esse non debent	59	t
Militi que sint optima	59	v
Militibus paucis expeditis Sedon maximas copias strauit	60	x
Milites delicatiores: quid agere debeant	60	y
Milites moderni plus vestibus nitentur quam armis	60	a
Milites Antiochi vestibus ornatos irrisit Hannibal et quomodo	60	b
Militum arma ornata: non sunt vituperanda: et quare	60	c
Militum arma ornata ad ostentationem sunt vituperanda	60	d
Miles scutum habens aureum reprehenditur a Scipione	60	e
Milites arma habere ornata voluit Julius Cesar: et quare	60	e
Milites ad ductoris sui exhortationem mori se exposuere	60	f
Militum sub Julio Cesare viso pane admiratus est Pompeus	61	k
Militum rapine apud antiquos grauius puniebantur	61	l
Milites fugientes: aut capi se permittebant quomodo puniebantur	61	o
Milites antiqui dijs suis spolia consecrabant	62	b
Milites pagani deorum non expoliabant templa: vt nostri	62	b
Milites officium non exercetes facti quasi apud antiquos puniebantur	62	c
Milites gloriosi: vel potius gloriabundi qui sint	62	d
Militum gloriabundorum virtus in quibus consistat	62	e
Milites in christiana militia quales esse debeant	63	f
Militum duorum fides maxima erga Cesarem	70	x

M ilitēs et omnes subdit: dñs suis fideles esse debent	70	r
M ilitēs deo fideles: nullis tribulationib⁹ ab eo separi debēt	70	y
M ilitēs veteranos nō iuuenes i bello piculoso Alex. elegit.	249	q
M ilitaris disciplina: orbem terrarum romanis subiecit	36	f
M ilitarē manū exigua; sed doctam a pfe phillippo Alexander accepit	36	g r 61 r
M ilitaris discipline tenaces: Terres paucos habuit: licz multos milites nomine habuerit	36	g
M ilitari cingulo vitantur milites: ac p̄uilegijs	59	o
M ilitaris disciplina in abdicatione voluptatū carnalīū consistit	60	g
M ilitaris disciplina: i cohibitiōe cōmēstationū viguit apd antiq̄s	61	f
M ilitaris disciplina: in cohibitiōe rapinaz viguit apd antiq̄s	61	l
M ilitaris disciplina: in cohibitiōe ocij viguit apud antiquos	61	l
M ilitaris disciplina i nobis cohibitiōe viguit apud antiquos	61	n
M ilitaris disciplina: quid romano largita sit imperio	61	q
M ilitare ius quid sit	61	t
M ilitaria p̄uilegia: fm̄ ius antiquum que sint	61	v
M ilitaris discipline norma: n̄ fortitudo: i milite spectāda est	62	3
M ilitaris alacritas: salu ac cursu in iuuentute p̄paranda est	72	t
M ilitaris disciplina sūme necessaria: maxie viguit apd antiq̄s	145	b
M ilitare licet sub p̄ncipibus legitime institutis	61	x
M ilitare possunt fideles sub infidelibus ex causa legitima: salua fide et iustitia	62	y
M ilitare nolens: non est militie ascribendus: et quare	62	3
M ilitie expertos ducebat secum Hannibal	35	c
M ilitie ordines sub Alex. nemo nisi sexagenarius ducebat	35	d
M ilitie sacramentum quale sit	59	n
M ilitie vsus est tueri ecclesiam: perfidiamq; impugnare	62	a
M ilitia quadruplex: et primo de humana sub p̄ncipe	62	f
M ilitia Christiana aduersus carnem est et sanguinem: et p̄ncipes ac potestates	63	h
M ilitia votiuua qualis sit: et q̄les eē debeāt militātes in ea	63	k
M ilitia vniuersa et ecclesiastica: q̄ sit et q̄les debeāt eē i ea militātes	63	l
M inistrant Christus discipulis: et qualiter	291	v
M isericordia quid sit	23	r
M isericordiā nolēs facere quidā potens: ad miseriā devenit	41	k
M isericordia dei magna: penitentibus quecuq; peccata remittit: vt multis patet exemplis	101	a
M iserum est: nunq̄ miserum fuisse	258	t

Missam diei occurrentis audire debet quilibet religiosus	278 e
Missam dici debet hora tertia: et quare	278 e
Missam potest etiam mane celebrari: et quare	278 e
Missam peculiari non debet religiosus: missam omittere propterea	279 f
Missae celebratio est in memoriam dominice passionis	279 g
Missae misteria quid singillatim significet	279 h
Missam nesciunt multi audire: et quare	279 n
Missam celebrans: qualis esse debeat secundum Apostolum	279 o
Missam celebrans omnibus sit ornatior cordia pacifice super se eleuatur	279 p
Missam indigne celebrantis pena patet exemplo	279 q
Missi aio: principes exercere debent imperium: deorum exemplo	23 l
Moderestia quid sit et unde dicatur	253 p
Moderestie adaptantur multe temperantie partes: et quare	253 q
Modereste viuens Titus Imperator: nihil habuit in morte pernitendum vno excepto	253 p
Monachus curialis: abusus maxima	57 y et 269 b
Monachus caudicus abusus maxima	58 a et 299 b
Monachorum tria fuisse genera in egypto et que	145 v
Monachus proprietarius moriens: cum pecunia in perditione sepultus est secundum Hieronimum	147 i
Monachus proprietarius cum pecunia sepulture traditur et secundum Greg.	147 z
Monachus perfectior: non debet ita respicere mulieres: ut eas cognoscat	148 k
Monachus extra monasterium est sicut piscis extra aquam	237 f et 269 c
Monachos veros ostendit in iniurijs seruata patientia	238 o
Monachorum habitacula: non sunt vrbes nec castra	269 z
Monachi nominis interpretatio: qualis sit	269 b
Monachus non medicus est: sed monachus	284 n
Monachi: infirmos se fingunt: ut carnibus vtantur	284 o
Monachus non loquendo et discurrendo: sed tacendo et sedendo quod efficitur	299 f
Monasteria ingrediuntur aliqui: vitande egestatis causa	237 k
Moniales nisi urgente necessitate visitabat Augustinus	301 y
Monialis videri noluit a beato Martino	301 s
Mores quid sit	8 c
Mores antiquorum quales fuisse	8 a
Mores nostri: quales sint	8 b
Moribus reuertibus: rursus respublica	8 c
Morum in via aliter ambulandum: quam pedum	9 g
Mores antiqui: totaliter sunt destructi	9 o

Fortium integritas: in romana seruabatur paupertate	10	o
Fortium grauitate & gestu: maturus sit religioſus	303	v
Fortibus multos: multa ſercula faciunt	65	n
Forti innumerabiles: vnde generentur	284	a
Fortuos filios pro republica non plangebant Romani	11	b
Fortuam romanorum multitudinem ab Dauidale apud chanaſ non multum planxere Romani	12	f
Forti miſeris niſi vtilius	23	o
Forturam hominum infinitam multitudinem ſicut Fexes	15	a
Fortuos dimittere ſepelire mortuos ſuos quid ſit	53	b
Fortis ſenectute ſequitur: ſicut adoleſcentia ipſa ſenectas ſegitur	94	b
Fortis propinque ſenibus: multa ſunt ſigna	95	r
Fortem diſſimilem peccatoris & iuſti vidit quidam	100	i
Fortis: inuitabilis eſt	158	f
Fortis nulli parcit: ideo in nullo confidendum	158	g
Fortis eſt tributum: quod omnes ſoluere oportet	158	b
Fortiuntur iuuenes ſicut ſenes: mala mundi conſuetudine	158	i
Fortis meditatio quid conferat homini	158	i
Fortis meditatio vera eſt philoſophia	158	m
Fortis memoriam habebant Imperatores antiq: & quo	159	n
Fortis memoria ſit: tanquam ſpeculum ante principis oculos	159	o
Fortis memoria: carnales impediunt voluptates: munda neque delectationes	159	p
Fortis omnes facti equales: quia omnes morimur	159	q
Fortis ex improviſo venit ſicut fur: ideo ſimus parati	159	r
Fortis horam voluit deus nobis eſſe occultam & incertam ut ſemper parati ſimus	159	r
Fortis hore incertitudie: parati eſſe debemus ſic fui dñi expectates	159	a
Fortis hore incertitudie: parati eſſe debemus ſic colligetes in meſſe	159	t
Fortis hore incertitudie parati eſſe debemus ſic certates in ſtadio	159	v
Fortis hore incertitudie: parati eſſe debemus ſicut dominus ſuis reddituri rationem	159	x
Fortis hore incertitudie pati eſſe debemus ſic edificates in hereditate ppa	159	y
Fortis hore incertitudie: pati eſſe debemus ſic edites ad feſtum regium	160	3
Fortis incertitudie: pati eſſe debemus ſic ſpoſe euntes ad ſpoſum	160	3
Fortis hora quilibet dño ſuo occurrit: ideo ſemper vobis eſſe parati	160	a
Fortis hora: non eſt hois inuenire ſiducias putat per exemplo quodam	160	b
Fortis hora: dum licet cogitanda eſt: & quare	160	c
Fortem ſibi ipſis intulere Platonis diſcipulus: & Cato	160	d

Mortem sibi ipsi intulit quā ali ⁹ vidēs nauē ab hostib ⁹ captā	160 e
Mortē sibi ipsi multi gentiliū intulere vt Lucretia	160 g
Mortem sibi ipsi inferre volentibus iudeis dissuasit Joseph ⁹	160 h
Mortē sibi ipsi inferre: nō est ex magnanimitate s; fatuitate	160 i
Mortem sibi ipsi inferunt nonnulli diaboli suggestionē: prout patet exemplo quodam	160 k
Mors quadruplex in scripturis reperitur teste Augustino	161 m
Mortem corporis timere debent mali: et quare	161 n
Morte instante offēdit de ⁹ quibsdā peccatib ⁹ penā infernalē: et quare	161 o
Morte instante offēdit monacho negligētū infernalis pena	161 p
Mors aie magis timenda q̄ corpis: et quare sit aie ipsius mors	161 q
Mors pene que mors secunda dicitur: timēda est et quare	162 r
Moriens vir iustus: ortu nascitur gloriose	162 y
Morti appropinquantes iusti: maxime timent: et quare	162 z
Morti omnes appropinquantes: merito timere debent	162 a
Morte instante timendū est propter duo et que sint illa	162 b
Morti appropinquatē Martin ⁹ : quod diabolo temptatū rīderit	163 c
Morte instante: sperare debent iusti: de statu suo cogitantes	163 d
Morti appropinquās Aug. psalmos p̄iales an se poni fecit	163 e
Mortis hora: scī viri maxie timuere: put quodā pz exēplo	163 f
Mortis hora iugiter meditanda	163 g
Morte instante gaudent iusti: et de quibus	263 h
Mortens pauper paralyticus: voces audiebat angelorum	163 i
Mortentes Romula et Lassa: qualiter gaudio replete sint	163 k
Mortentes habere debent circa se astantes viros sanctos	163 l
Mortētū monacho astātes alij monachū ipm a diabolo liberāt	163 m
Mortis preparatio magis a morituro q̄ sepultura: curāda est	165 a
Mortuoz anime: quattuor soluntur modis: et quibus	165 f
Mortuoz aias: maxie inuari eucharistie oblatiōe: offēdit exēplis	166 g
Mortuo ablata tunica: impedimētū furco p̄stitit p ⁹ mortem	165 d
Morte filij non voluit Anaxagoras: et quare	181 i et 258 z
Mors venenosa: Socratem transtulit e carcere ad celum fm gentiliū estimationem	190 d
Morte instante: p̄ste potione venenosa quid dixerit Socrates	190 e
Mortuus est Socrates: tpe Aluert: nat ⁹ vo tpe Ferris	190 k
Mortis memoriam philosophiā esse verā affirmabat Plato	192 a
Mors hominis duplex fm Platonem	192 a
Morte voluntarie submersionis: mortuus est Aristoteles apō	

A lgrppontem fm aliquos	102	b
B onit̃ philosophis esse necessariam affirmabat Plato	213	e
B onit̃ etiam violenter illatam: patienter sustinere phi	219	c
B onit̃ prouidentia in antiquis fuit principibus	248	b
B onit̃ meditatio est quasi frenum hominem refrenans	248	i
B onit̃ Alex. plurimi phi illum plangentes qd dixerint	248	i
B onit̃ filij matoris: equo aio tulit Xenophon	258	e
B ors nobis a tergo est sicut hostis: id̃ laborandum est	274	g
B orte subitanea non moriuntur crucis signo signati	288	g
B ortuorum officium dicant religiosi etiam itinerantes	299	g
B ortuoz offiū dicere: deo est gratū: demonib⁹ vō molestū	299	b
B ulierum operibus non est fides adhibenda	35	e
B ulieres antiquae: pro pudicitia seruāda erant sollicitae	90	r
B ulieres: sobrie sint: a vinoq; abstinentes	89	e
B ulieres ab adolescentia: bonis instruende sunt moribus	89	i
B ulierum est: domi philosophari: ac quiescere	91	b
B ulier est scala ad temptandum viros: ⁊ deceptibilis	91	i
B ulierum modestie ac sobrietat: maior instituta cōsoluere	91	k
B ulieri nulli licebat aurum portare: nisi in solo anulo	91	k
B ulierib⁹ antiquis licebat oscula p̃pinquis nō alijs offerre	91	i
B ulierib⁹ non debet esse egressus in publicū nisi raro	103	k
B ulierē iuxta se accumbentem non sensit Xenocrates	148	b
B ulieris memoriam rogabat deum. Arsenius: vt auferret de corde suo	148	k
B ulier ifirma nō ē passa: vt frater su⁹ monachus eā visitaret	148	k
B ulierū colloquia maxime euitauere sancti patres antiqui	148	i
B ulierem religiosam visitauit in somnis Ioannes monach⁹	148	m
B ulieres Plato posuit esse debere cōmunes fm aliquos	195	r
B ulieres magis amant q̃ cetera alia prout p̃ exemplo	301	e
B ultiloquio vacare non decet regem	34	b
B ultitudini toti restitit Socrates ne decē p̃tores occiderent		
B unera curiales exerceāt: ⁊ sine illis curias q̃ nō igredit	54	i
B uneribus antiqui non corrumpebantur Romani	54	k
B unera accipientes suam minuunt gloriam	54	i
B unera que sine culpa accipi possunt: que sint	54	m
B unera nec oīa nec semper: nec ab oibus sunt accipienda	54	m
B unerum acceptiones tres sunt: ⁊ que,	54	p̃t 71 q
B uneribus a te pasti non est desperanda suffragium	54	q

B onera nisi frequentata fuerint: amicitie nomē intermūt	54	q
B onera a pauperibus & afflictis non sunt accipienda,	54	q
B onera ab infanibus non sunt accipienda: & quare	55	r
B usica quid sit fm Alpharabium	224	e
B usicam adinuenit pictagoras: & quomodo	205	b
B usicus bonus spiritualiter loquendo quis sit	224	e
B usicam instrui maluit B arcellus: & auem: & quare	65	i
B undus blandus: periculosior est & molestus	108	3
B undi prosperitatibus gaudentes: per amena prata in inferni carcerem perducuntur	108	3
B undi nullam partem sibi Socrates approprians: totius mū/ di se incolam dicebat	189	a
B undi contemptor: magnus fuit Xenocrates	202	b
B undi frequentia declinates pictagorici: in desertis habitabant	205	b
B undos esse innumerabiles audiens Alexander contristatus ingemuit: & quid dixerit	247	b
B undi male conditiones fm Bernardum & Augu. que sint	294	a
B undo esse crucifixum: & e conuerso: se mundo: quid sit	295	m
B undialitū contemptū gentiliū phorū fm Hiero. & Senecā	213	3
B undialia bona: aduentitia sunt: motūq; sortūe sequētia	213	a
B urnuratio cauenda: a religiosis in refectorio	292	a
B utum accipiens: tenetur summam mutam restituere	83	l
B utum dare: acceptum est apud deum	83	l
B utūdū est xpō ad vsurā in paupē: & quō fm Criso.	83	a

De littera. M.

M ausfragus & turpis rector: cui gubernacula fluctus eripuit	108	b
M ati solum nobis non sumus fm Platonem	12	b
M atiuitate Christi fuisse media nocte: Bernardo ostensū est	173	t
M egopolis hyrundinum multitudine repleta est: & quare	225	m
M egopoli carnes incorrupte quingētis annis fuate sūt: & quare	225	m
M ecessitatis tpe: aperienda sunt indigentibus regū celarū	34	p
M ecessitas: efficacissimus iunamen est imbecillitatis humane	61	p
M egotiū alienū sic agēdū est: vt suū non oblivioni tradat	189	v
M obiles non se inaniter efferant: nec de nobilitate glorientur: & quare	95	v
M obilitate ex parte carnis & sanguinis non est gloriandum	96	v

Nobilitas est laus proveniens de parentum laudibus: ideo in ea nō est gloriandum	96	z
Nobilis: parentes laudat nō seipsum	96	a
Nobilitate gloriandum non est: et quare	96	a
Nobilitas cognatorū nihil nobis p̄dest. nisi ipsi boni fuerint	96	b
Nobilitate gloriandum nō est: rōne modice vtilitatis	96	b
Nobilitate gloriandum non est: ratione possibilis degnationis	96	c
Nobilitate parentum: multi degeneraverunt	96	c
Nobilia portenta sordibus imbuta sunt: nobiles vitiosi	96	d
Nobilitati parentum non conuidentes: locis sordidiorum sole illustrata sunt similes	96	e
Nobilitate parentum gloriandū non est: rōne durioris iudicij	96	e
Nobilitas carnalis: infructuosa est absq̄ virtuali nobilitate	96	f
Nobilem facit p̄bia: q̄ sic fecit Platonem nobilem: nō inuenit	96	g
Nobilitas vera: est dei facere voluntatem	96	g
Nobilib⁹ filijs: nec i parētib⁹: magna sapiam⁹ nisi sim⁹ illis filijs	96	h
Nobilitas summa apud deum est non seruire peccatis	96	h
Nobile apostolorum genus: vnde nobilitatem traxerit	96	b
Nobilitas generis: non nullis parit mentis ignobilitatem	96	i
Nobiles fieri virtutibus ignobiles studeant	96	k
Nomen bonum: omnibus prestat diuitijs	46	q
Nomina ista: seruus. s. et libertin⁹: ex iniuria aut ambitione sūt	95	v
Nosa fortissimorū iuuenū: nō sunt passi Athenienses alijs imponi	180	s
Nosa infamitū patriciorū nō permittebāt Romani alicui imponi	180	a
Nomen magnum non est procurandum: et quare	295	n
Nuptiarum angustie: quales sint	103	o
Nuptias secundas: quare apostolus indulsit	103	q
Nutrientium verba: lac sunt si bona: venenū v̄o si mala fuerint	92	a
Natura oēs hoīes equalis sūt: dispensatione v̄o: alij alijs p̄sunt	95	r

De littera. O.

Obedientia quid sit	148	q
Obedientia dominantis in quattuor est attendenda	34	p
Obedientia superiorū: officia assumenda sunt	39	v
Obedientie eminentiam ostendit filius dei: et quando	148	r
Obedientie septem gradus s̄m Bernardum et qui	149	e
Obedientia est quincuperta s̄m Bernardum et quomodo	149	t

Obediens versus velle suum ac nolle dat in mansib ⁹ superioris	149	v
Obedientie difficultas apparet in voluntatis pprie abnegatioe	149	x
Obedientia: mater est omnium custosq; virtutum	149	y
Obedientie multa fuere in antiquis patribus exempla	149	z
Obedientie probatione: seniores distorta fratribus loquebant	150	a
Obedientes antiqui: ppriam declinabant facere voluntatem	150	a
Obedientia militum gentilium: mira erga principes suos	150	c
Obedientia que maioribus debet: deo exhibetur	150	e
Obedire nolentium religiosorum pulchra comparatio	150	f
Obedientie iugo subesse nolens: diabolum imitatur	150	g
Obedientie exemplum mirabile in Socratis vxore	189	y
Obedientia in domo: quietam facit ducere vitam	189	y
Obedientia ac reuerentia debet principi: et quare	244	y
Obedientia simulata: a religiosis: multis modis queritur ac procuratur: et quibus	295	k
Obedientia procurant nonnulli religiosi implicate multis modis et quibus	295	l
Obia in prosperis: nihil de suo: in aduersis vero: de suo aliquid habent	295	p
Ociositatem prohibeat legislator	62	k
Ocium cohibebatur in militibus apud antiquos	62	m
Ocium aio vandum est: quod alimenti et virium loco sit	66	y
Ocium interdum sapienti conuenit: et quare	189	z
Ocium aliquibus vitandū: aliquibus vero interdū appetendū	219	g
Ocio gloriari: ipse ambitio: et ocium suus non tactare: optimū ē	220	l
Ocium tempore vnusquisq; passiones suas curare: et infirmitates meditari debet	220	m
Ociositas desidiosa: cauenda est propter multa	263	f
Ociositas est anime in sua intellectiua obnubilatiua	263	f
Ociositas est anime: quo ad suam potestatiuam enervatiua	263	f
Ocium aduersitas: quia aliud cauendū: aliud vero est appetendū	263	h
Ociositas est anime quoad suam affectiuam maculatiuam	263	l
Ociositas est anime quo ad suam memoratiuam hebetatiua	263	k
Ociositas est bonorum acquiritorum consumptiua	263	l
Ociositas est discursuum inutilium causatiua	263	m
Ociositas est sathane ad hostium cordis introductiua	263	m
Ociosus monachus: innumeris demonibus deuasatur	263	n
Ociosus non sibi sed ventri viuat ac somno	263	o
Ociosus vero modo viuendi non viuat	263	p

Octositatis romæ timore: nolebat Scipio Carthaginē dirui	264 r
Octositas: quibus de causis sit cauenda	264 q
Octum romanis feminis quantum obsuit fm Iuuenalem	264 o
Octositatem antiqui caneant philosophi: & quare	264 t
Octositatem cauere debent vulgares laborantes: & quare	264 x
Octum esse deterius q̄ negocium affirmat Galerius	264 y
Octum religiosus in octo cauendum est: & quare	264 z
Octosus stans Moyse prelabatur ad deum clamando	264 3
Octositatem vt caneret abbas Paulus: manibus laborabat: & operata postmodum comburebat	264 b
Octiosi ecclesiastici: extra omnem ordinem sunt: & quare	264 c
Octo virtuoso vacare debet religiosus: & ad quid	272 f
Octij tempore ulcera anime curanda sunt	272 g
Octij tempore debet esse veritatis studiosa inquisitio	272 h
Octij tempore: debet esse anime supra se ellectio	272 i
Octij tempore quibus vicissim aliquando vacandum sit	272 l
Octositatem omnibus horis fugiat religiosus	280 b
Occisa sunt septem milia hominum a Teodosio iudicio non precedente & quare	19 g
Occidentem seipsas mulieres: dicitur sunt scilicet ab Ambrosio: & quomodo	90 c
Occidens seipsum Sanion quomodo excusatur	90 o
Occidentes seipsas mulieres ob castitatis amorē q̄r excusat Aug.	90 d
Occisores Darij Alexander suspensio affectu	243 d
Oculos maculosos habentes: prouiores sunt ad nequitiam	54 o
Oculi continentes esse debent a libidinoso aspectu	90 e
Oculis pl ^o creditur hoies q̄ aurib ^o . i. pl ^o creditur exēplis q̄ verbis	131 f
Oculi sunt principes in sensibus ad nocendum	302 i
Oculi seipsū puauit democrit ^o ne vidēdo concupisceret muliere	208 c 1302 k
Oculis puuato Didimo qd consolando dicat Antonius	302 l
Occupationes inutiles sunt religiosus maxime precatende	266 o
Occupationes inutiles: mentis sunt perturbatiue: ac diuine cognitionis impeditiue.	266 o
Occupationes inutiles sunt: cognitionis proprie exclusiue	266 q
Occupationes inutiles cordis sunt in culpam impulsivæ	266 h
Occupationes inutiles: magnates antiqui & phi cuitauere	266 s
Occupationes: sapientie ac veri studij fore impeditinas philosophi cognouere	266 t
Occupationibus varijs multi decipiuntur: & quare	266 y

Occupationibus quale sit adhibendum remedium!	267 a
Occupatioes excludere sancti patres procurare: & quomodo	267 b
Occupatio exterior inutilis fit quadrupliciter	267 c
Occupationes vani studij: sancti p̄fes a se excludere & quare	267 g
Occupantur multi inutiliter in multiloquio	267 i
Occupantium se ac laborantium pulchra comparatio	269 e
Occupatis operum varietate: nunq̄ sunt dies longi	273 q
Odorifera non querant religiosi	303 e
Offendi nō posse animum sapientis affirmabat Socrates	157 n
Offerens sacrificium de substantia pauperis qualis sit	57 q
Officium iniuste assequente nihil inutilius	39 r
Officia indigni non sunt preficiendi	39 y
Officiales raro mutabat Tiberius imperator: & quare	39 z
Officialium non sepe mutandorum pulchra comparatio	39 a
Officia preficiendi: quales esse debeant	40 c
Officiales bonorum sint principum imitatores	40 d
Officiales multorum non habeant seruorum sequelam	40 e
Officiales commestationes fugiant ac lasciuas	40 b
Officiorum venditio detestanda est	55 e
Officium diuinum dicens Seuerinus episcopus cum interruptione grauiter punitus est	278 y
Officium mortuorum dicere deo est gratū demōib⁹ & o molestū	299 b
Ordinatum nihil est quod precipitatur ac properat	179 a
Ordinatus paruus exercitus maximum Persis exercitum inordina- tum superauit	148 g
Ordinem celi in terra poni quid sit	260 d
Ordo ciuitatis in tres diuidatur partes fm Auicennam	264 y
Ornatus vestis exterioris non est querendus	45 g
Ornatus impudicus reprehenditur a Hieronymo	91 m
Ornatus impudicus antichristi velamen est non dei	91 n
Ornatum impudicum in faciei pictura reprehendit Ambrosi⁹	91 o
Ornans se impudice mulier in vita: post mortem appuit dānata	91 p
Ornamenta luxurie abiecere mulieres Trothontenses admonitione Pytagore	204 a
Ornamenta matronarū vera pudicitia sūt & hōestas n̄ vestes	250 b
Ornatus ecclīarū superfluous in religiosi dānat a sc̄to Bernardo	295 a
Onera in nauī imnota minus vrgent	151 r
Onus quod tu ipse pati non potes nemini imponas	189 v

Opera antiquorum egregia carmine comprehensa tempore cene	
antiquis decantabantur	172 o
Opera faciunt sermones credibiles non autem econuerso	229 v
Opera a deo acceptant operantis acceptatione nō aut econuerso	270 g
Operationes ex vanagloria: a deo non acceptantur	270 h
Operationes bone ob arrogantiam & factantiam operate a deo non acceptantur.	270 i
Operationes bone ex mala operantis interiorē a mercede frustrant	270 l
Operationes bone rōne idēbite executiōis a mercede frustrant	270 n
Operationes bone rōne indebiti finis a mercede frustrantur	271 p
Operationes bone sequentis culpe pmissiōe a mercede frustrant	271 r
Operantes multa bona: & demū mala: quibus assimilentur	271 e
Operandum est tempore nobis concesso: ob prioris temporis abusi- nam consumptionem.	271 t
Operandum est tpe nobis pcesso ob ingratitudinis denitacionē	271 r
Operandum est tpe nobis pcesso ob ipsius tpe idoneitate	271 y
Operandū est tpe nobis pcesso: ob fructus multiplicis adeptiōne	271 y
Operandū est tpe nobis pcesso: ob tpe pditi redemptionem	271 v
Operandum est tempore nobis concesso ob piam in remittendo offen- sas dei miserationem	271 z
Operandū est tpe nobis pcesso ob damnationis euasionem	272 c
Opera vtilia exercere pōt religiosus: & administrare negotia	273 o
Oratio quid sit fm Damascenum	154 y
Oratio quid sit fm Augustinum & Dionysium	277 k
Orationis efficacia apparet in Teodosio	37 x
Oratio virt^o appeti cētūquib^o militib^o octuaginta milia supātib^o	37 y
Orationis virtus maxima apparet in laici cuiusdā delicatione	75 f
Orationis captiue mulieris virtute: columna maria erecta est	130 p
Orationis seruos ac deuotio: viro religioso est necessaria	154 t
Oratio & postulatio vera: in quo consistat	154 a
Orationis nomine quandoq; bona opera intelliguntur	155 b
Oratione indigemus sicut etiam respiratione	155 d
Oratio cathene siue funi de petra pendentis similis est	155 d
Orationi vt effectum consequatur: septem sunt necessaria: & que	155 h
Orationi vacare debet summo studio religiosus	273 n
Oratio facta in loco sacro quid conferat oranti vtilitatis	274 c
Oratio matutinalis hore: quid a deo postulet	274 d

Orationis tempore: varias cogitationes ab hostibus immitti orantibus vidit Abacharius	274 g
Oratio ad deum: est ad modum orationis ad principem	276 c
Orationi non adsit multa locutio sicut Augustinum et quare	277 k
Oratio in missa quid significet	279 k
Oratio dominica que omnes antecessit orationes: quid in missa significet	279 l
Oratio abbatis Theophilus solutionem cuiusdam promeruit questionis	280 a
Orationis hora tumultus cogitationum extra relinquendus est	285 f
Orationis hora propter angelorum presentiam cogitationes reserantur de sunt	285 g
Orationis finis melior est quam principium et quare	285 h
Orant sancti etiam dum dormiunt: ut patet exemplis	13 v
Orandum est tempore belli	37 t
Orare pro populo sibi promissum debet ecclesiastici exemplo Aboyfi	131 b
Orare veraciter est amarus gemitus per puncturam fundere	154 v
Orans iusta ac casta petere debet	154 x
Orans qualis esse debeat: et quid: et quomodo orandum	154 z
Orare sine intermissione quid sit	155 b
Orabant iugiter sancti patres antiqui: ut patet de Aboyse	155 c
Orante publico monacho: demon super se transire non potuit	155 f
Oranti charitatis virtus necessaria est	155 h
Oranti conscientie irreprehensibilitas est necessaria	154 h
Oranti irredibilitas ad peccatum est necessaria	155 b
Oranti: offensus fratris reconciliatio necessaria est	155 b
Oranti petitionis ordinabilitas est necessaria	155 i
Oranti perfectibilitas operis necessaria est	155 i
Oranti orationis perseverantia est necessaria	155 k
Orandi sunt dii: ut bona tribuant: et non aliter sicut Socratem	188 q
Orans deum David propheta: arte videtur oratoria in orando: et quare	223 x
Orabant sancti veteris testamenti octo horis sic et ecclesia facit	273 r
Orare semper est non desine iustum esse	273 p
Orantium in loco sacro multis modis devotio adiuuatur	273 z
Oratur deuotius in locis sacris	274 a
Orandum est potius in ecclesia quam alibi sex rationibus	274 b
Orantes impugnat hostis antiquus: et quomodo	274 e
Orans laborare debet ad intelligentiam ac reuerentiam eorum que dicuntur	274 i
Orantibus assistant angeli: ut eorum deo offerant preces	274 l

Orandus est corā deo: sicut faciendi orant oratores corā regib ⁹	275 n
Orandi virtus est in pietatis affectu	276 3
Orandum est mane: ⁊ quare	277 p
Orabant iudei hora tertia sexta: ⁊ nona: ⁊ quare	277 q
Orat ecclesia hora tertia: sexta ac nona: ⁊ quare	277 r
Orare debent ecclesiastici hora tertia: sexta: ac nona: ⁊ quare	277 r
Orare debent religiosi hora tertia: sexta ac nona: ⁊ quare	277 r
Orans sine attentione: fructum deuotionis amittit	278 v
Orantem monachū negligentem demon traherat de ecclesia	285 b
Orantibus non adest diuotio ex triplici causa	285 f
Oratores sine aduocati: quales esse debeant	45 c
Oratoris proprium est: distincte: aperte: ac ornate loqui	131 i
Oratoris officium: quale sit s ^m Tulliam	223 v
Orator bonus spiritaliter loquendo quis sit	223 x
Oratores in causis apud principem pertractandis quid faciant	130 v
Oratorium est domus dei. Ideo in illo agendum: quod tali conuenit loco	289 t
Oua vt gale satiffiat quot modis preparantur	283 i

De litera .P.

Parentes sic filijs sunt cā eēndi: sic ⁊ eis causa sint bñ viuendi	71 p
Parentes antiqui filios specialiter erudiri fecere	72 q
Parentum negligentia in filiorum castigatione punitur a deo	73 f
Parentes potius filijs v ^t utū relinquāt h ^{er} editatē ⁊ terrarum	73 i
Parentes super omnia filios a peccatis conseruent	73 k
Parentes suos honorare debent filij ⁊ qualiter	73 l
Parentes diligere: prima lex est nature	73 m
Parentum amore qualiter Scithe pugnare solebant	74 r
Parentis. i. matris amore Lozolan ⁹ Romā hostib ⁹ liberant	74 o
Parentes suos ab ethne ignib ⁹ filij sicut liberauerunt	74 v
Parentibus suis irrationabilia pietatis signa demōstrant	74 x
Parentes nudatos: Liconsa pennis proprijs fouet	74 y
Parentibus humilibus natus Socrates clarissimus euasit	185 q
Parentes honorandos: ac deos carnibusq ⁹ non viuendum apud Athenas in templo scriptum erat	203 l
Parentum ac deorum violatio: pari vindicta explanda est	244 t
Parentes se visitat volētes: nolcāt videre sancti p ^{res} antiqui	297 g
Patrem Scipio seruauit in bello	74. i

Patrem Zinchipfen senio grauem ab excidio Trojano seruauit	
Eneas	74 v
Patris Lucretij filias supplitio adiudicatus nasum detulit am/ putauit: & quare	73 h
Paterfamilias vnde dicatur	75 i
Paterfamilias domesticos suos bene gubernet: deo pro illis rationem redditurus	75 k
Patrifamilias quale officium debeat esse in domo sua	75 i
Patriti sunt fideiussores p his q̄s i baptismo tenuerūt & ad qd	81 k
Patria est vbi cunq; bene est	218 z
Patria carere non est malum: & quare	219 b
Patrie salus: paterne est anteponenda saluti	242 i
Patriam dilexit Aristoteles ipsam diruptam reedificari procurans ab Alexandro	197 o
Parturienti similis christus in iudicio loquetur & quomodo	271 c
Paulinus nolanus episcopus omnia in celo reposuerat	258 c
Pauli apostoli exercitatio quotidiana qualis fuerit	155 c
Paulus apostolus quomodo & qualiter tempus expendebat	263 c
Pauperes antiqui romani etiam post cōsulatum mortui sunt	40 f
Pauperrimus Scipio decessit	40 g
Pauperes aliquos deus esse voluit in hoc mundo: vt regnum celorum venale esset	98 i
Pauper patienter sustineatis paupertas comoda: & quare	99 i
Pauper cum paupertate bene continens: diues est	99 x
Pauper est: non qui parum habet: sed qui plus cupit	99 x
Pauper caueat a vera peccati paupertate	99 y
Pauper non est cōmendandus: si peccata non caueat	99 z
Pauper acquirat thesauros spirituales: vt in deo sit diues	99 a
Pauperes boni querunt vnde cor impleant: diuites vō vnde archam	99 a
Pauper consideret diuitū pericula pro sue leuamine paupertas	99 b
Pauper paupertatis comoda multa consideret: & que sint illa	99 c
Pauperem mendicū vidēs Aug. letatē ludētē igemnit: & q̄re	99 d
Pauper & infirmus Seruulus deo gratias agens i summa mortuus ē consolatione	100 b
Pauper Alglaus maximo lidie regi Sigl: Appollinis iudicio preferatur	110 b
Pauper bene indutus aliquñ magis indiget q̄ male vestitus	125 b

Pauperibus nobilibus subuenire magis piam est: q̄ hostiatim mendicantibus	125	i
Pauperi voluntario etiam dominus retribuit fm ea que reliquit: et que concupiscere potuit	144	p
Pauperes multa possunt regna relinquere: qui multa regna possunt desiderare	144	q
Pauperis ob nutrimentū vendidit quidam euāgelii: et quare	145	e
Pauper nullus sicut natus est fm Senecam	145	g
Pauper Diogenes habitabat in dolio in portis ciuitatum: manu concava bibens	146	h
Pauper effectus quidam: oibus suis ammissis quid dixerit	146	i
Pauperes fuere multi philosophi nō tñ dominū sunt secuti	146	l
Paupes in seculo: maiores diuitias i religioe h̄re volūt q̄ p̄ua	146	o
Paupere in domo natus: nullo vix valens saluari: simulam in religioe fastidit	146	p
Pauperes debitis modis: deo sunt amabiles: illosq̄ exaltat	147	r
Pauper verus fame: sitim: iopiamq̄ chasti exemplo sustineat	146	r
Paupes m̄lita volūt eē paupes: vt tñ nihil eis deficiat	146	s
Pauperem vitam Diogenis suo proposuit Alexander dominio	182	s
Pauper e diuite factus Diogenes ab Antipistene magistro suo laudabat eum.	182	t
Pauper Diogenes dijs immortalibus similis fuit	183	v
Pauper Diogenes: vita fortunāq̄ regem persarum superauit	183	x
Paupere rogare: ac pati repulsa: discere affirmabat Diogenes	184	h
Pauper Ethnicus: seipsum Socrati dedit in discipulum	288	k
Pauper quis sit: et quis diues fm Epicurum	222	g
Pauperes erant antiqui: vt publicum erarium locuplex eēt	241	q
Paupes diuite sperto poti⁹ q̄ diuite i paupere atq̄ d̄sart volebāt	251	p
Pauper in hoc mundo felicior est q̄ diues fm Anaxagoram	252	c
Paupes n̄ adiuuare: s; ecclias curiose p̄struet d̄nat bernard⁹	295	s
Paupib⁹ poti⁹ s̄buere q̄ ecclias curiose p̄struet hontat d̄tero.	296	t
Paupertas duobus modis dicitur necessitate. s. et voluntate	99	s
Paupertas est caminus: igne horribilior	99	v
Paupertas est cum patientia et acceptatione toleranda	99	x
Paupertas magna commendatio facta a poetis	100	e
Paupertatis laus maxima a secundo philosopho facta	100	f
Paupertas filij dei a pauperibus cōsideranda est	100	g
Paupertas maximā remunerationem considerent pauperes	100	g

Paupertas philosophiam discipulis confert: et quare	138	r
Paupertas filii dei maxima	144	l
Paupertate que regna celorum acquirit: nihil diuitius: nihilque pretiosius	144	m
Paupertati detrahentium mira fatuitas	144	n
Paupertatem sectari omnia relinquendo: melius est quam monasteria extruere	144	o
Paupertas religionis virtutum ad beatitudinem extat fundamentum	145	a
Paupertas minorum fratrum obligat ad nihil habendum proprium nec in speciali nec in communi	145	b
Paupertas omnium religiosorum obligat ad nihil habendum proprium in speciali	145	b
Paupertatem seruient religiosi exemplo sanctorum	145	c
Paupertas voluntaria thesaurus monachi est id est fundata ne perdat	145	c
Paupertatis amator: obsecrator: ac cultor fuit beatus Franciscus	145	d
Paupertatis exempla emiscuere in antiquis licet gentilibus	145	e
Paupertatis continentiam Diogenis: Eller. supare non potuit	146	b
Paupertas religiosorum debet esse recto fine. id est propter deum assumpta	146	k
Paupertas religiosorum sit affectu amata	146	l
Paupertas puella pulcherrime assimilatur	146	m
Paupertas debet esse illaritate iocunda	146	n
Paupertas debet esse status congrua: ac moderata	146	o
Paupertas debet esse maceratiua quia martyrium est	146	q
Paupertas debet esse discretionem regulata	146	s
Paupertas debet esse humilitate ordinata	146	t
Paupertatem apostolorum ac crucis non imitantes Diogenis saltim imitent	185	m
Paupertas philosophorum gentiliam apparet in quadam epistola	213	b
Paupertas laeta honesta res est: aliter vero non secundum Epicurum	222	g
Paupertate romana petite pice virtutes villasq; succreuerunt	251	q
Paupertas mirabilis Diogenis: in quibus relucebat	252	3
Paupertas romana romanis feminis quantum profuit	264	s
Parisiis ciuitatem Julius Cesar ampliauit	231	p
Parisiis vnde dicatur	231	q
Parisiis ciuitas que sit apta vacantibus studio	231	r
Psallens laborare debet ad eorum que psallit intelligendam ac reuerentiam	274	i
Psallens laborare debet ad eorumque psallit plenam pronuntiationem	275	l
Psallens laborare debet ad cordis in deum eleuationem	275	q
Psallens dicere debet horas pure et sincere nihil intermiscendo	278	t
Psallens debet horas dicere honorifice ac reuerenter	278	3
Psallens exemplo beati Francisci psallit reuerenter	278	s

Psallens stare debet rectus: et non appodatus	278 a
Psallens debet psallere prouide ac sapienter	278 b
Psallens debet psallere iubilantue ac gaudeter	278 c
Psallens debet psallere congruenter idest houis congruis	278 g
Psallens debet psallere aperte et intelligenter	278 d
Psallendum qualiter et quomodo sit fm Bernardum	275 m
Psallebat beatus Franciscus non minus timorate q̄ deuote	275 v
Psallendi modus debitus hodie deficit in dei ecclesia	276 b
Psalmodia: a beato Ignatio ortum habuit. et quomodo	275 r
Psalmodie institutio: fuit in mediolanensi ecclesia roborata	275 e
Psalmodie utilitas maxima fm Augustinum. et que	275 x
Psalmi et sum vñ solū Psambo abbas discere voluit: et quare	267 b
Psalmo: um cantus: quare in ecclesia institutus fuerit	275 k
Psalmorum fragmina: colligit demon	275 o
Psalmorum in fine monachus non dicens gloria patri reuer reter ab angelo corripit	275 p
Psalmorum deuotio: q̄ sit deo acceptabilis fm Augustinum	275 t
Psalmorum sententijs diuersis: conformet se mens humana	276 z
Psalmi: diuersis affectibus decantantur: et qualiter	276 a
Psalmi quinq; quare in vesperis decantentur	285 d
Psalmi septem penitentiales cum letania dicendi sunt a religio sis etiam iunerantibus	299 f
Psalteriū ē q̄si quedā celestis spera: et qdā patio pulcherrim⁹	276 y
Plato Socratis discipulus: ceteros discipulos gloria obfuscauit	191 m
Platonis matrem: nō nulli Apollinis fantasmate oppisā ferūt	191 n
Platone nato apū examē aduentū facie ei⁹ et ora p̄pleuit	191 n
Plato: Antea vocat⁹ Aristoteles: sic postea noiat⁹ est: et q̄re	191 o
Platonis studiositas et sollicitudo maxima in adiscēdo phiām	191 p
Platonis auctoritas maxima: ob virtutū ac fame excellentiā	191 q
Platonis peregrinatio multiplex: vt diuersas sub diuersis prece ptibus scientias disceret	191 r
Platonis insia est: finem boni esse suere fm virtutem	184 k
Platonis paupertas: tantū aurū hūit: quāntū puer i aure gestauit	192 e
Platonis aduentus tres in Siciliam: et quare	192 t
Plato: deoz phs dicit⁹ est: alloniq; equiperasse potestatem	192 v
Plato ad senectutē perdact⁹ est parsimonia: ac diligentī tutela	192 z
Platōis cenē: etiā postera die ob parsimoniā locū distime erāt	192 y
Platonē platonicosq; Plugu. ceteris anteponit phs: et quare	193 b

Plato: multū conueniū cum matre religionis uerbalibus	193	i
Plato centum annis post Bliere. uaticinū natus est	194	k
Plato: principii euāgelij Joannis posuit i libris suis s; Aug.	194	m
Platonem cōmendant origenes: Hieronymus ⁊ Augustin⁹	194	n
Plato: mortū iam pxim⁹ docuit discipulos suos uile uerbum	195	r
Plato nō est mortu⁹ uerecūdia: ut qdā astruit s; Homerus	195	s
Plato: pblema d pediculis a piscatorib⁹ ppositū soluet nesciuit	196	a
Plato ob uirtutū auctoritatē inter semideos ꝑnumeratus est	196	b
Plato anno etatis sue octuagesimo primo mortuus est	196	c
Platone moriente: sol uisus est de celo cecidisse	196	d
Platonem perturbatum nunq̄ uidit discipulus ab illo nutrit⁹	215	m
Pastionibus non cedit animus sapientis	214	f
Pastorale curā pecorū nō ꝑmisit Pharao nisi uiris idustrijs	132	o
Patientia quid sit s̄m Tullium: ⁊ quottuplex est	155	h
Patientia mira Julij Cesaris patet ex multis	31	r
Patientiam miram Augusti Cesaris laudat Seneca	31	b
Patientia Antigoni regis mirabilis in duob⁹ appuit: ⁊ quib⁹	31	e
Patia Scipiois Aphyricani erga arguētē se militē: q̄ n̄ pugnaret	32	f
Patientia Teodosij mirabilis: ⁊ eius pulchrum dictum ⁊ pul-		
chus uespasiani	32	g
Patientia Aristipti Xenophontis: ac Diogenis philosophorū	32	h
Patientia Socratis cum molesta uxore mirabilis ⁊ quare	32	i
Patientia ac ire continentia regibus utilior q̄ ceteris	32	k
Patientiam non habens non est perfectus	110	c
Patientia mirabilis Diogenis usq; ad mortem	182	p
Patientia Diogenis mirabilis a puero in facie ꝑcussū ⁊ ꝑspuit	183	y
Patientia Socratis insupabilis i pene innumerabilib⁹ aduersis	186	y
Patientia Socratis cum uxorebus molestissimis maxima	186	a
Patiam didicit Socrates domi: ut foris alioꝝ ferret iniurias	186	b
Patientia est miseriarum portus	189	x
Patientia Demostenis in multis in illum dictis	207	x
Patientia in firmitate maxima cuiusdam philosophi stoyci	208	l
Patientia: come est philosophie s̄m Augustinum	230	f
Patientia Antigoni mirabilis: militib⁹ illi mala imprecantib⁹	251	o
Patientia Diogenis mirabilis in morte illi iniuste illata	251	a
Patia Alex. in iniuriarū ꝑꝑeritiōe erga Antigone mirabilis	255	i
Patia Julij Cesaris erga militē illi ꝑꝑerantē: ⁊ alios multos	255	k
Patientia Augusti Cesaris erga illi enormia improꝑerantem	255	l

Patentia Scipionis Aſiaticani erga illi improperantes	255
Patentia Leodofij: ac illius mirabile dictum	255 m
Patentia Teſpaliani: ac illius mirabile dictum	255 m
Patentia Antigoni regis erga milites de ſe obloquentes	255 n
Patentia Criſtipi Anuſtento: Euthacij: ac Diogenis phoeruz	255 o
Patia ſtudit diſcere Socrates domi: tolerado vxores: ⁊ qre	255 p
Patentia in iniurijs: vros mōachos offendit	238 o
Patentia Teodozi in crucifixionis tolerantia: ac pueri toleran- tia brachij eruſionem	255 q
Patentia Zenonis in eculeo poſiti: ac alterius Zenonis aurem tyranno dentibus precedentis	255 r
Patia Anaxani ſulipi ^o lingua dētib ^o p̄cīā i facie tyrāni expuetis	256 a
Patentia nobilium Sparthanozam trecentozum contra Per- xem pro patrie libertate pugnatozozum	256 z
Patentia Ceſaris mirabilis in illatis iniurijs	256 v
Patentia Catonis iniuriati: ⁊ ſe iniuriatum fuiſſe negantis	256 x
Patentia maxima Philippi: a legato Athenieſium iniuriati	256 y
Patentia maxima Alexandri: a milite percuſſi	256 s
Patentia maxima Antigoni erga de ſe obloquentes. Iterum	256 a
Patentia Diſiſtrati Athenenſis tyrāni erga de ſe obloquentes	256 b
Patentia Socratis colapho percuſſi: Iterum	256 c
Patentia Diogenis conſpuiti. Iterum	256 d
Patentia Pirri erga de ſe oblocutum in conuulſo	256 e
Patentia Auguſti ceſaris: erga de ſe obloquentes: ac eius mi- rabile dictum. Iterum	256 f
Patentia adiuuat inſuriarum obliſio ſm Senecam	256 g
Patentia Pannuti: falſo de furto inſamati	290 c
Patens fuit valde Domitianus	31 a
Patens valde fuit Liberius: ⁊ quid dicebat	31 y
Patens eſt ſicut Adamas ferro ſpenetrabilis	256 g
Patens fuit Anaxagoras i morte filij: ac ei ^o mirabile dictum	258 y
Patens fuit Xenophon in morte filij maioris: ⁊ quare	258 a
Patens fuit Bias priennens in ſuarum rerum depditiōe	258 b
Patentem: in dolobus videre certantem mirabilis eſt ⁊ v/ dere certantem aliquem cum leonibus	183 b
Patenter tolerabat Socrates vxozum conſtitia	77 c
Patenter tolerauit Philipp ^o : excluſionē cubicli ab vxore ſctāz	77 g
Patenter maxillam percutienti prebere: quomodo intelligat	87 a

De cuncta corrupti: fideles eē nō p̄sū: p̄t dicit̄ P̄hlipp⁹ Alex.	36	o
De cuncta mercati milites: fideles multū esse non possunt	36	r
De cūe magnitudo: Crasso nomē ddit̄: s; iopia p̄ ca illū ifamauit	108	f
De cūa accepta Demosthenes: vt i qdā sileret causa qd egerit	107	v
Deccatum quid sit s̄m Ambrosium ⁊ Augustinum	101	p
Deccatum est mors anime rationalis: ⁊ quomodo	101	p
Deccatum: Sathane generat seruitutem: ideo sugendum	101	q
Deccatum causat putredinem ac fetorem anime	101	q
Deccata criminalia sunt septem: ⁊ quid in homine operentur	101	r
Deccata septem criminalia: quid sint singillatim	101	s
Deccata septem criminalia: septē duces sunt exercitus victoria	101	t
Deccata detestari sunt gentiles: ob solam turpitudinem	100	l
Deccata detestantiū gentiliū exēplo: quid facere debeāt fideles	100	o
Deccata persequi sine modo ⁊ sine est cum illis litigare	100	o
Deccatum ex multis detestandum est	212	o
Deccata: quatuor rationibus detestanda sūt	212	q
Deccare non debet quis: etiam si a nemine videri posset anulū		
Dignis beneficio	100	n
Deccatorū puniendorū tres sūt cause: l; Plato tū dnas ponat	61	s
Deccare nō d; vt sapiēs: etiā si di; ac hoies hoc ignorarent	212	n
Deccantium secrete pene multiplices	212	p
Deccantibus malis: dissimiles voluere esse philosophi	212	k
Deccantes fr̄s: letior debem⁹ vultu suscipere: q̄ nō peccātes	291	v
Deccatores amonendi sunt: vt peccata dimittāt ⁊ quare	100	k
Deccatores: vocat Augustinus bestias: q; .i. bestialiter viuunt	100	l
Predicator a xpo precipit̄. vt sapiētib⁹ ⁊ iscipientib⁹ debitor sit	1	a
Predicator aliquando predicet etiam in mensa	1	c
Predicator predicet s̄m statū: etatū: ac personarū varietatē	1	b
Predicator: debet esse sicut prouidus explorator	2	n
Predicator: sicut dapifer composita verba proponat	2	r
Predicator: aliqui d; dimittere materiam inceptam ex causa	2	s
Predicatore deficiente: debem⁹ on⁹ pdicationis libētū subire aio	122	t
Predicatores: organa sunt veritatis. ideo sint sancti	128	a
Predicator: vt verbum suum efficax sit: quid agere debeat	129	g
Predicator orare debet: vt deus sermones suos dirigat	129	m
Predicatoribus plus confert vte perfectio q̄ scie illuminatio	130	q
Predicatores signant per nubes: predicationis d; scia p aquā	130	e
Predicator non plus studeat predicare q̄ ab auditorib⁹ capiat	130	t

Predicator gallo assimilatur: et quare	130	I
Predicator nec adulatorie: nec quest ^o amore predicare debet	130	Y
Predicator: <i>Phischa</i> imitel ph ^{ta} loquente q ^u icq ^z dixerit illis de ^o	130	Y
Predicatoribus precipit de ^o vt veritate dicant	131	b
Predicadores debent esse perfecti: et exemplares	131	o
Predicadores: fortes compatiētes: terribiles sint et blandi	131	c
Predicadores: plus actibus q̄ vocibus resonare debent	131	o
Predicadores: aliqui vitta q̄ laborāt: in alijs mordēt ac lacerāt	131	e
Predicator furas ac mechās predicat nō furādū et n̄ mechādus	131	f
Predicator: p ^{ri} mo facere d ^z q̄ docere: q ^z efficacior vita q̄ verbū	131	g
Predicadores ad terrena clausi: ad celestia vō sint aperti	134	p
Predicator bone debet esse vite ac fame	210	r
Predicator plus actib ^o quā vocib ^o resonare debet. Iterum	223	p
Predicatori periculosum est: secularia tractare negocia	297	i
Predicator: a curiarum frequentia caueat magnatorum	297	k
Predicadores: etiā paupib ^o : xpi exemplo predicare debent	297	m
Predicator: venerationē: fortitudinē ac discretionē habere d ^z		
Predicator: in collatione etiā priuata debet seminare spūalia	303	3
Predicabat Christus etiā in mensis	I	b
Predicabat apostolus publice ac priuata	I	c
Predicabant Diogenes et Lyncici sibi obulantibus	I	f
Predicabant apostoli fm statuum ac personarum diuersitatē	I	l
Predicatio priuata: efficacior est q̄ publica vel lectio	I	o
Predicatiois officium: aliquando suscipiendum: aliquando vō non duorum prophetarum exemplo	122	v
Predicationis opus exhibere populis debent qui ecclesiastica com moda acceperunt	128	t
Predicans cōpa: sermo aliqui s̄trabit: aliqui vō auditoꝝ culpa	128	a
Predicantis sermo quando sit viuus et efficax	128	s
Predicantis Celares spiritus sanctus linguam mouebat: vt omnium percuteret conscientias	129	b
Predicante Augustino sermo illius ipso ignorāte versus est contra scelestum iuuenem	129	i
Predicante Aug. qdā lator puerus est: ipso Aug. ignorante	129	k
Predicante Aug. p̄tra Banicheoꝝ errorē heretic ^o curat ^o est	129	l
Predicatio distincta sit ac ordiata. p̄ audientiū q̄litate ac capacitate	130	r
Predicatio nō fiat scie inundatione: sed moderata distillatione	130	o
Predicantis verba sunt sicut herbe que aliqua animalia reficiunt aliqua vō occidunt	130	v

P redicantis lenis sibilus equos mitigat: et catulos instigat	130	v
P redicatio est sicut medicamentum: et panis: et quare	130	v
P redicatione audientes sicut sic corde prete i cythara et quare	130	x
P redicatio ne vera indigent mundi potentes	139	
P redicationis causa: merito se egredi potest religiosus	297	h
P redicantes pauperibus: ostendit quod sola lucrum querunt avarum	299	f
P recepta que phisa precipit observari quot et que sint	215	n
P receptores habuit Seneca ac Plutarchus: Mero ac Trayan	294	a
P relati sunt Gigantes sub aquis gementes: et quare	119	o
P relationis onus: cum humilitate suscipiendum est	121	p
P relatio: et si administratur ut decet: indecenter: tamen appetitur	121	q
P relatio si imponit: propter charitatis necessitate sustinenda est	121	r
P relatio: desiderantibus neganda: fugientibus vero offerenda est	121	r
P relatio i alto posito non alta sapere difficile est ac inusitatum	122	x
P relati non sunt felices: quia presunt: infelices vero sunt si non presunt	122	x
P relatus: que ac qualia cogitare debeat	122	x
P relationis onus humiliter recognovit Augustinus	122	s
P relatiōis assūpte picula p̄siderans Greg. multū fletisse de	122	s
P relati lasciviam caveant ac temulentiam: propter malum exemplū	122	l
P relatus etiam aridens timere dicitur: et iratus amari: et quare	123	m
P relatus sine culpa non est: quia ex sua taciturnitate subditur mori	128	v
P relatos: a populo precium recipere peccatorum: de illo autem cu- ram non habere quid sit	128	y
P relatus qualis in capitulo esse debeat	290	o
P relatus lenitatem miscere debet cum severitate	290	e
P rellatus est Demosthenes cum rerum natura: et victor evasit	207	k
P erjurare faciens proximum aliquem: peior est homicida	47	a
P erjurare faciens proximum: a deo iustus est graviter cedi	47	b
P referendi sunt homines: ob virtutum eminentiam: et non bonorum exteriorum	188	n
P refici non debet nihil habens: nec ille cui nihil est satis	242	x
P refunt in brutis: vigore valentiora	14	e
P refides provinciarum: et terrarum sunt ad modum aurum	39	o
P eregrinorum et incolarum officium: quale	4	s
P eregrinationes: mime presunt: nisi animus: de malo ad bonum mutet	151	q
P enitentia quid sit	01	y
P enitentiam predicare ceperunt Joannes Baptista: et Christus	01	x
P enitentia: hostes occidunt spirituales: et a se resuscitatur	101	s
P enitentia fabiole: qualis fuerit secundum Hieronymum	101	s

Penitentie efficacissima virtus: multis patet exemplis	101	a
Periculum fugit Aristoteles: Athenienses relinquens	198	3
Pericula vt caneantur: quid oporteat facere	219	e
Pestilentia q̄ ciuitas Atheni. vastata ē: quo euaserit Socrates	186	e
Presumptio est. quid fortis caueat: inualidum non timere	124	t
Petere impotune necessaria: nolebat pauper Socrates	287	g
Petens difficilia: negat sibi ipsi	289	o
Perseuerantia: quid sit fm Tullium	257	m
Perseuerantia Diogenis mirabilis: vt fieret Aristentis discipul ^o	182	m
Pictagoras: quid in ciuitate Crothontiorum docuerit	2	m
Pictagoras philosophorum auctor: Italicozum: primus se phi-		
losophum non sapientem nominauit	203	p
Pictagoras quate excellentie in philosophia: continentia: et cul-		
ta iustitie fuerit	204	o
Pictagore auctoritas maxima apud discipulos	204	i
Pictagoras animorum perturbationes miro modo sedabat	205	c
Pictagoras Samius: quo tempore uenerit in Italiam	206	n
Pietas quid sit fm Augustinum	244	o
Pietatis pia magistra nā est: q̄ nullo uocis idiget ministerio	73	q
Pietatem sibi desponsauerat Ioannes elemosynarius	125	i
Pietas antiquorum: prout cultū dicit diuinum: q̄ta fuerit	244	t
Philologie lecticam: quatuor portabant: et que	264	v
Philosophie studium: quid Aristipo contulerit	1	k
Phia est totius ciuitatis omniumq̄ agendorum magistra	127	p
Phi mirabilis uersio ad simplicē cuiusdā pdicationē epi	129	o
Phia est ars artū disciplināq̄ disciplinarum	135	b
Phia est dinarū hūanarūq̄ rez cū studio bñ uiuēdi cognitio	135	c
Philosophia contemnitur ob discentiā deformitatem	135	g
Phi maxim ^o sephista pithagoras: cā vic ^o pu ^o onera portabat	136	l
Phie lecticam quatuor portabant: et que illa fuerint	138	p
Phiam: a fronte: et a parte posteriori que teneant	138	q
Phi: soli se phie dedicauerunt: omnibus alijs contemptis	138	t
Phi parmenides: annis quidecim in rupe egiptiaca p̄sedit	139	γ
Phi pithoteles: in monte caucaso uulturi exponitur	139	γ
Phi Themistocles: post centum moriens dolet: et quare	139	γ
Phi maximus Plato: octuagesimo anno scribens moritur	139	3
Phi Socrates i docēdo ac scribēdo: nonagita p̄pleuit annos	139	3
Philosophi: diuersimode omnia contempserunt: et quare	139	3

Philus quā multaz possessionū hōis in mare plectit & quare	139	a
Philosophi quidam: oculos sibiipsis eruere & quare	139	b
Philosophi carnaydisa diuturna studiositas: manum ad mensā ipsum porrigere non sinebat	129	b
Philosophi euclydis: discendi infra aniditas	139	c
Philosophi moderni vltro currunt: vt iuuenes diuites doceāt	139	d
Philosophozū exēplis: scolastici sint quieti: ac vere studeāt phie	139	e
Philosophia vniuersam: Socrates reuocauit ad mores	39	g 170
Phia quid sit fm diuersos eam diuersimode describentes	171	k
Phoz egregia dicta. scilicet vt Hiero. & Aug. suis libris inseruere	170	f
Philosophie nomen: a pictagoza inuentum est & quare	172	l
Philosophia diuiditur in moralem: naturalem: & naturalem	172	m
Philosophia a gentilibus in tres partes secatur scilicet: Logi- cam: Ethicam: & Theozicam:	172	n
Philosophia quatrupliciter dicitur: & qualiter	172	o
Philosophie maxima commendatio super alias scientias	173	r
Phia non est sine virtute: & virt ^a nō est sine phia	173	o
Phia describitur sub mulieris specie: & quare	173	t
Philosophiam figurantis mulieris proprietates declarantur	173	v
Phiam v3 sibi quis despondere: pluribus ex causis	174	x
Phie plus deberemus q̄ dōis: nisi ipsi illam: nobis tribuissent	174	g
Philosophie maxima laus fm Senecam	174	g
Philosophie amore antiqui phi omnia alta contemplere	174	b
Philosophia excellere alios magis cupiebat Alexander: q̄ co- pijs aut opulentis	174	b
Philosophie operatio & affectus multiplex	175	f
Philosophia medetur animis: eozumq; morbis	175	g
Philosophia: vitia extrahit: aiamq; preparat ad virtutes	175	g
Phia contra omnia mala. singulare est refugium	175	b
Philosophia vlticem comitante: multa ardua superauit	175	f
Philosophie practice. tres sunt partes & que	175	l
Philosophi leges tulere	175	m
Philosophus Themistocles: nouerat: rempublicam ex parna facere magnam	175	n
Philosophos antiqui principes secum habebant	175	n
Philosophia: ad familie proprie regimen necessaria est	176	p
Philosophia: homo seipsum gubernat: cui gubernationi tria sunt necessaria	176	q

Philosophia nihil tam cognatum quam locis ac temporibus aptare sermones	176 r	217 g
Philosophia regit hominem in bonis agendis: malisque sustinendis	176 s	
Philosophia quomodo acquiritur	176 t	
Philosophia versus exercitatione memorieque vivacitate acquiritur	176 v	
Philosophiam pauci assequuntur: et quare	176 x	
Philosophiam nullus assequi potest: nisi deus illam dederit	177 y	
Philosophie finis est morum correctio	177 a	
Philosophie ultimus finis: est beatitudinis assecutio	177 b	
Philosophi deum cognoscentes fuere ceteris anteposendi	177 c	
Philosophus quidam philosophabatur ob vitam beatam	177 f	
Philosophiam tria illustrent: et que	177 g	
Philosophie versus rectus quis sit	178 h	
Philosophie versus est: qui homo intelligit et docet facere	178 i	
Philosophus loquens et non faciens: sicut est naufragabundo navis gubernatori	178 k	
Philosophie abusus quis sit	178 l	
Philosophus loquens et non faciens: medico sicut loquuntur: et non curanti	178 m	
Philosophum Pythagoras: primus se nominavit	179 q	
Philosophus verus nemo est nisi dei amator	179 q	
Philosophie professio in tribus consistebat: et quibus	179 r	
Philosophicus habitus in quatuor consistebat: et quibus	179 x	
Philosophus quidam habitus habens non moribus: quod ab herode audivit	180 y	
Philosophorum duo genera videntur. scilicet Italici: alterum vero Ionicum	180 c	
Philosophorum successio incipit a Thaletis qui ac qualis fuerit	181 f	
Philosophie princeps fuit Socrates qui illam de celo evocavit	185 n	
Philosophie multa adiecit Aristoteles ex industria sua	198 x	
Philosophia comfert homini ut cum omnibus sciat fabulari	216 c	
Philosophia vnicuique est deorum munus: disciplinarumque disciplina honoranda	217 i	
Philosophia est totius urbanitatis: omniumque agendorum magna. Itaque	217 o	
Philosophia est bona a malis distinguere	218 e	
Philosophia abuti contingit propter errorum falsitatem	227 r	
Philosophia abuti contingit illam vitando ad hominum seditiones	228 l	
Philosophia abuti contingit: superbie tumore: et arrogantia	228 m	
Philosophia abuti contingit ob vite pravitatem	228 n	
Philosophia abuti contingit ob virtutum abusionem	228 p	
Philosophia abuti contingit ob investigandi et accipendi inutilia curiositate	228 q	
Philosophia abuti contingit librorum cumulatione	229 r	
Philosophia abuti contingit ob verborum sine vite correctione sectationes	229 t	
Philosophie gloria multarumque victoria antiquos simul percurrant	229 x	

Philosophi latini ratione florere	231	i
Philosophari quid sit fm Platonem	233	x
Phil fideles sapias celis data: ordiare debet ad mox correctione	234	g
Philosophi fideles arrogantiam caueant	234	b
Philosophiam veram tenere volens quid facere debeat	236	y
Philosophia sanctorum vtilissima quid in hoibus operetur	236	z
Philosophie sanctorum qui fuerunt primi magistri	236	a
Philosophorum fidelium et infidelium in quo persistat differentia	238	a
Philosophi fideles et infideles eadem fm aliquos pntentur	239	i
Philosophi gentiles non sunt detestandi vitia vt fideles	239	y
Philosophie vltimus finis quis ac qualis sit	251	t
Philosophia est tedium cura: et sollicitudo mortis fm Isaac	267	f
Punatus sanguinis non debetur sed meritis	242	t
Princeps in republica an sine locum obtinet in corpore	13	a
Princeps in republica est ad modum capitis in corpore	13	b
Princeps talis sit: quale est caput in corpore	13	b
Princeps est quasi diuine maiestatis ymago	13	c
Princeps greco elloquitur basileos dictus sonat basis latine	14	d
Princeps apud antiquos eligebatur melior et non potentior	14	f
Princeps fatuus in solio simile similis est in tecto	14	k
Principes non esse dominos veraciter s; vocat p3 exeplo	15	y
Principis nomine nemine dignu asseruit qda pnceps pter dei	15	z
Principes antiq gras agebant pro diminutione imperij	15	a
Principes ad principatum multis modis fuere assumpti	16	d
Principes duo romani ab aratro fuere assumpti	16	e
Principi paupertas antiquoz in particulari erat no aut i coi	16	f
Principis requisite conditiones ante electionem: que sint	17	g
Princeps in quadam insula causas mortis solus no iudicabat	17	b
Princeps peccans: antiquitas morte mulcatur	17	i
Principis potestas a deo est: non autem regiminis prauitas	17	l
Princeps malus regnat propter peccata popul	17	k
Principem Ethilam nomine flagellum dei reuerenter acceptauit quidam sanctus episcopus	17	m
Principes ecclesie sunt ministri	17	n
Princeps electioni consentiat: et quare	17	o
Principes quomodo seruiant deo	17	p
Principis Dionisii timor: et vnde	17	q
Principes ad maximam vocati sunt seruientem	17	r
Principis magna captiuitas	18	e

Principes debent esse virtuosi ac vrbibus validi	18	t
Principatus sanguini non debetur	18	v
Principari per successionem non contradicit ei quod dicitur pauciparum sanguini non deberi	18	x
Principantibus septem sunt necessaria: & que	18	y
Princeps pseruus est hoiz coeqlia vt ait Ambro. Theodosio	19	b
Principib' deo ac ecclesie humilib' retribuit & in hac vita	20	q
Principes superbos humiliat deus	21	r
Princeps debet esse a libidine alienus	21	o
Principatus non pot esse stabilis vbi regnat luxuria	21	t
Princeps apum sine aculeo est & quare	23	n
Principes debent esse sicut medici multipl'r egrotos curantes	23	o
Princeps debet esse sicut cytharedus: potius cordas remittens	23	p
Prumpens	23	p
Princeps fit sicut pater: intor: & medicus erga subditos	23	a
Princeps est fundamentum caput: & pater populi	24	b
Principes debet cu effectu audire paupes Traiani exemplo	25	g
Princeps scientia fit illuminatus & quare	25	b
Principi optima instructio a Plutarco tradita	26	y
Princeps ac rex illiteratus: est quasi asinus coronatus	27	c
Princeps insipiens cui comparetur	27	g
Princeps ignarus quid facere debeat	27	b
Principibus necessaria bene enumerat Augustinus	33	t
Principi tria sunt necessaria: & que	33	v
Princeps deo adherere debet	33	x
Principis officium quale esse debeat	33	y
Principem que sint ad celeste regnum perducentia	33	z
Princeps subiectis in bonitate dominari debet	33	p
Principem oportet dare alijs & quare	36	p
Principis Theodosij i formatio data a claudiano	38	d
Princeps ceteros magnificentia antecedit iustitia clementia: ac magnificencia	51	z
Princeps in terris ymago dei est. Iterum	51	a
Princeps & prelatus sanus: non est dolens latera idest habens collatales vitiosos	52	g
Principes quales: tales sunt & ministri	52	t
Princeps bon' illa q a pplo accepit: p coi vtilitate expendit	52	o
Principes Romani de erratio suo expedebat & qb' causis	52	o

Princeps impius: Leonis assimilatur rugienti	56	g
Principibus post Ade petri legitime debet fidei obedire	68	g
Princeps nature equalitatem cum seruis consideret	68	t
Princeps est persona publica: et diuine maiestatis ymago	244	y
Principē oportet plura ac meliora scire q̄ ceteros: et quare	245	f
Principes illiteratos non contingebat esse ap̄ Romanos	245	g
Princeps eruditus esse debet in diuinis legibus	346	m
Princeps fatuus in solio ē sic Simia sedēs in tecto	246	n
Princeps h̄c d̄z pp̄te memoriā p̄ditōis ac diuine sublimitatis	246	v
Principib⁹ oibus triplex cōsideratio ac itelligētia ē necessaria	247	y
Principibus periculorum circumstantium: adulantiumq̄ seductionū consideratio necessaria est	247	z
Principes itelligere debēt p̄tātū ac dignitatū v̄ritatē ac breuitatē	247	a
Piscatio licita est et in clico nō aut serina venatio aut aucupatio	64	e
Piscatores sancti inueniuntur: non autem venatores	64	f
Piscatores vendentes retis lactum: mensam aureā ceperunt		
Pisces grandes a modernis queruntur religiosis	283	h
Priuatorum officium: quale sit.	4	f
Poculū h̄c nāz biogenes a q̄dā puero vidit māu p̄cana bibete	182	q
Poetica ars inter scenicas cōnumeratur meretriculas	226	g
Poeticam artem detestat Aug. nō v̄ba s̄ errores accusando	226	t
Poetarum trium epitaphia ab eis edita superbia plena	226	v
Poeta grece: vates dicitur latine et quare	226	x
Poetas e ciuitate tanq̄ eidē aduersitates plato celsit e pellēdos	195	g
Politica scientia de quibus inquirat	176	c
Possessiones querens monachus mōachus nō est s̄z Isaac	145	d
Potestas non est ita bona q̄ bonum faciat illam habentem	15	q
Potestas bene administrata magnū habet meritū ap̄ deuz	15	g
Potestatem appetere bonis ac malis periculosam est	15	v
Potestas mundana: qualis sit s̄m Gregorium	15	x
Potestatem impiale nō acceptauit Despasian⁹ nisi coactus	16	b
Potestati annexas miseras considerans rex coronandus quid dixerit quidq̄ alius fecerit	16	c
Potestatem mundanam fugit Christus: et quare	16	b
Potestates acceptande sunt propter dei: et ecclie ei⁹ obedientiam	16	c
Potestas minor: sed diuturnior: prestantior: est	25	m
Potestatem impiale Teodosij nō est reuerit⁹ sc̄us Ambrosius	20	f
Potestas spiritalis terrenā p̄z instituere ac iudicare p̄tatem	112	g

Potentum maxima ac multiplex miseria	14	n
Potentes mundi iopia laborant alicui ⁹ q illis dicat v̄tatem	130	3
Potentior Alexandro Diogenes fuit & quare	182	r
Potentes mundi vires suas ignorant & quare	131	a
Potentatus breuitas modo non cognita postea penalis intelliget	147	e
Pontem ac murum aereum fecit Virgilius	225	n
Pontifex summus: caput est totius reipublice ecclesiastice	112	r
Pontifici summo adaptari possunt que de principe dicta sunt	112	r
Pontifex summus quis vocari potest non autem fieri	122	a
Pontifex v̄t q̄si seipm p̄tem faciens inter deum & populum	122	d
Pontificem summum venerata est bestia irrationalis	124	t
Porphiri ⁹ plotin ⁹ ac Iamblic ⁹ nobilissimi fuer ^t Platōis discipuli	202	e
Prophete Iouis i Creta: a carnib ⁹ & coctis abstinēbāt cibis	117	o
Pronunciationē eē p̄mū: sedz ac tertiu i oratore asserūt qdam	153	n
Pronunciatio sicut & vita in oratore debet esse composita	179	a
Proprietarius monachus mortens cum pecunia sua in perditione sepultus est	147	y
Prospera & aduersa sustinere vt decet ars magna est: ac toto nitu adiscenda	109	k
Prosperitatem mundi habentes: ac eiusdem aduersa patientes qualiter admonendi sunt	108	y
Pote anime sunt corporis sensus: ideo obseruandi	145	c
Prouidentia quid sit & quod ipsius officium	249	o
Prouidentia maxime viguit apud antiquos in v̄dandis cōsilijs	249	o
Prouidentiam ordinati regiminis habere debent principes	248	f
Prouidētia diuine vltiōis extremiqz iudicij fuit in antiquis	248	f
Proximus quis sit	93	f
Proximo nostro quot ac que debeamus	262	b
Proximi ac vicini: que circa suos debeant seruare vicinos	81	p
Proximi ac vicini q̄ circa suos debeāt seruare vicinos	82	q
Prudentia qd sit & q̄t ac q̄ sint eius partes fm Tullium	246	t
Prudentia per se ac pp qd desiderabilis est fm Lōmentatore	246	e
Prudentie partes fm Macrobinum: quot ac que sint	248	n
Pueri vt a peccatis caueant sunt informandi: & quare	93	f
Pueri laborib ⁹ debitis sunt exercendi moribusqz informandi	93	g
Pueri impuberes plurimo cibo ac potu hebetiores sunt minusqz adolefcunt	136	n
Pueri magna instruendi sunt diligentia: & quare	136	q

Pueri obmissis operis diligentia permolitur	136	q
Pueri veris doctrinis primitus imbuendi sunt & quare	137	y
Pueri hebreorum: quibus doctrinis primitus: & quibus ultimatae sibi dant	137	y
Puer centum annorum quis sit	272	e
Pueri quales huius debent preceptores: & de puero a Platone instructo	193	f
Pulchritudine sua multi abutuntur & quomodo	97	a
Pulchra mulier ac fatua: sicut sus est habens auream circumam in naribus & quare	97	t
Pulchritudinis excellentis adolescens ethruscus quid egerit: ne alius esset in scandalum	97	v
Pulchre videri velle non nã sed oculorum spectatum facti firmitas	202	b
Punit deus legem divinam derelinquentes: primitus illa obsequantes	194	q
Purgatorij a pena liberantur anime defunctorum	166	b
Purgatorij a pena atque liberatae gaudium est maximum in celo	166	a

De littera. Q.

Quare petro a Christo dicitur ter pasce oves vel agnos meos	128	r
Quare pauperibus voluntatis ac martiribus eadem sit repromissio	146	q
Quare eadem natura interrogat Anaxagoras pulchre respondit	174	c
Querere prius debemus regnum dei & iustitiam eius	64	y
Querunt multi que sua sunt non autem que Iesu Christi	117	y
Querunt diversa in eodem plato: quemadmodum & in eodem libro	170	d
Questio Virgilij Barcello proposita	225	r
Questiones tres quesivit Antonius a Paulo & quas	296	b
Quid sit penuriam pati: prout dicit apostolus se scire	147	t
Quid faciendum filio: si pater patriam tradere voluerit	242	a
Quieta anima: suos videt defectus: inquieta autem minime	269	d
Quietem habere & a discursibus abstinere principes antiqui procurauerunt	268	r
Quietas ad locum accedere versus religiosus cum dolore: & quare	287	d
Quietas amato: sit religiosus: & quare	293	p
Quiete multa bona religioso proveniunt: & que	293	q
Quietem mortalem custodire volens quidam litterarum fasciculum igni tradidit	297	f

De littera. R.

Ratio quid sit secundum Augustinum	248	n
Ratione homo cetera antecedit animalia: deos vero sequitur	97	y

Ratio est hominis proprium bonum cetera hō sunt cum ceteris animā tibus illi cōmunia	97	γ
Ratio perfecta est sine vel gratia et virtute gratuita	97	δ
Rationum collisione magis q̄ ventorum: tempore Aristotelis demia monebatur	199	h
Ratione hō nō discernēs certitudia r: brusq̄ oib⁹ brutalior est	221	γ
Ratio vnde dicatur quia ab eo quod est ratum dicitur	221	δ
Rationem reddere cogendus est anim⁹ quotidie h̄ Seneca	287	h
Rector turpis et naufrag⁹ ē cui gubernacula fluctus eripuit	108	δ
Rector qualis erga subditos esse debeat	131	k
Refectio corporali ars magna ē necessaria ad vitā necessarijs	282	γ
Refectio sanctoꝝ am aderat temporis tarditas: quia ante solis occasu non comedebant	283	h
Refectio raritas erat apud antiquos patres	283	e
Refectio tempore erat ap̄ antiquos alimentoz infēbilitas	283	δ
Refectio obliuioſitas erat apud antiquos patres	283	e
Refectio tpe ap̄ antiquos erat vtilis opationum occupatio	283	f
Refectio peracta a quib⁹ debeat religiosus abstinere	285	a
Refectio peracta: caueant reſioſi ocioſitatez: et quare	285	b
Refectio peracta: quibus vacare debeant religiosi	285	c
Reges Medozum osculum nulli dabant: et quare	28	z
Regis Indozum mirabilis consuetudo	34	h
Rex non sit crudelis et durus ad parcendum ab illo subiectis	34	l
Regi organiciſonis cum paucibus familiarib⁹ ē vitā: et q̄	34	n
Rex risui non vacet: et quare	34	o
Rex in regno suo cui comparetur	34	p
Reges vnde dicantur	37	c
Reges qui in veritate dici possint	38	f
Reges suos antiqui magnificabant	69	l
Rex Serathon: quomodo a seruis creatus sit: a quare	71	h
Reges tria h̄c debere osidit ex r̄ſione Alexander a pirata sc̄a	240	δ
Regis optima electio in q̄dam insula	243	m
Regia Sabba venit videre ministrāū ordinem Salomoni	52	l
Regis aurib⁹ nil silētio tutior: et nil f̄mōe locūdo acceptior	201	o
Regnantium bene: que hic et alibi sit merces	39	q
Regnantium male: quale hic et alibi sit damnum	39	r
Regimen humane vite: quale sit	175	r
Regere seipsam: laudabilis est q̄ alia regere	224	e

Regionem nostram repetere per aliam vsam: quid sit	282	y
Relationem illorum que sunt in regno habeat rex a paucis	34	n
Religio quid sit	143	3
Religio vnde dicatur	143	a
Religio monastica quid sit	143	b
Religionem ampliauit dei filius e quomodo	143	e
Religionis sacre institutio antiqua est: et autentica	143	e
Religionis ingressam non prohibeant parentes	144	r
Religionem intrare melius est q̄ sua pauperibus dispensare	144	o
Religionez vsinam omnes et non pauci intrarent	144	t
Religionem sustentantia sunt septem orationi necessaria	155	l
Religionis perfectio multis patet exemplis	155	m
Religiosorum conuentum primum instituit Samuel	143	c
Religiosi ac mōachi in veteri testō. erant pharam filij	143	d
Religiosam vitam Chyristus preelegit: discipulis tribuit alijsq̄ dicauit	143	f
Religiosam vitam duxere apostoli post domini ascensionē	143	g
Religiosam vitam ducebant Alexandrini sub Mharco euāgelista	143	g
Religiosorum sub Mharco mira continentia austeritatisq̄ ciboz	144	h
Religiose vite excellentia ostēsa fuit in selmo ab āgelo: et quō	145	y
Religiose vite perfectio in tribus consistit et in quibus	145	3
Religiosi perfectam vouent castitatem	147	a
Religiosi sunt Eunuchi in templo dei reclusi	147	b
Religiosi sic sunt mortificati vt cum delectatione motus carnales non sentiant	148	g
Religiosos temptare laborant demones prout vidit quidam	148	n
Religiosum cadere faciens demon a p̄ncipe suo coronat ^o est	148	o
Religiosi aliquando malunt vt superiores suas faciant voluntates q̄ econurso	150	d
Religiosis necessaria est a mundanis tumultibus elongatio	151	l
Religiosis necessaria est suisplorum abnegatio	151	m
Religiosus debet esse mutatus q̄tum ad concupiscētie motus	151	o
Religiosoz multi mutāt habitū non autem vitam	151	r
Religiosis cordis cultura exercitatioq̄ necessaria est	151	e
Religiosus ad modum agricole vitia extirpet	151	t
Religiosis interna subtilis discussio summe est necessaria	152	a
Religiosi peccātes ip̄cūcterq̄ vincētes magis puniūt q̄ sc̄lares	156	m
Religiosoz obedientium magnū esse p̄mum patet exemplo	156	n

Religiosorum male viventium maxima perversitas	156	q
Religiosi male viventes pessimi sunt hypochrite	156	r
Religiosi ⁊ denarii maxima similitudo	156	o
Religiosū cum secularibus dominari maxima confusio	156	t
Religiosus negligens: conuersus est preconusione matris illi exprobrantis	156	v
Religiosorum exterior habitus: quid significat	157	x
Religiosi philosophia: que ac qualis sit	157	y
Religiosis trita valde vtilis ac necessaria ⁊ que	260	e
Religiosis trita valde nocina: ⁊ que	260	f
Religiose vite ordinatum: tres continet partes: ⁊ quas	260	g
Religiosus in paradiso religioſis positus: qd operari debeat	260	h
Religiosus non vivens vt debet: hypochrita, est: ⁊ quomodo	261	i
Religiosa non licet regiam aulam frequentare: ⁊ quare	269	s
Religiosus orare debet hora sexta ac nona: ⁊ quare	277	r
Religiosus diuinas laudes integre persolvere tenet: ⁊ quare	278	a
Religiosus: quo tempore vacare debeat studio scripture sacre	280	r
Religiosus q̄r se h̄ere debeat i mēse accessu: p̄gressu: ⁊ recessu:	280	c
Religiosi moderni alimenta querunt delicata	283	g
Religiosi: seipſos nō iudicātes gentiliū exēplo: p̄iudici debeant	287	c
Religiosis sepe suadet diabolus: vana ac frivola loq̄: ⁊ quare	291	p
Religiosi moderni: ab antiquis differunt ⁊ in quo	292	d
Religiosorum moderno:um imperfectio maxima	292	e
Religiosis religiose loquentibus: angeli tripudiant	292	f
Religiosus in dormitorio: qualis esse debeat	292	h
Religiosus dormiens honeste se componat	292	i
Religiosi recollectio in se: qualiter fieri possit	293	o
Religiosus non facile egredietur: ob leuem causam: ⁊ quare	292	x
Religiosus: quibus ex causis merito egredi possit	294	g
Religiosus egrediens: i mūdo vix videt nisi mala: ⁊ que	294	b
Religiosus egrediens: qualis in itinere debeat esse	298	v
Religiosorum membra singula: suum seruent officium	298	x
Religiosus itinerans: diuinum qualr persolvere teneat offm̄	298	a
Religiosus itinerans: diuinito expletis laudib⁹: qd agere debeat	299	c
Religiosus itinerans: cum socio debet de celestibus conferre	299	b
Religiosus itinerans: a vano aspectu oculos contineat ⁊ quare	199	i
Religiosus itinerans: honesta magis oſpicia querere debet	199	k
Religiosus itinerans: mulierū caueat p̄sona ac familiaritatem	300	p

Religiosus: hospatio a secularibus receptus: quales in conuersatione esse debeat	302	f
Religiosi exentes: nocina non audiant	302	m
Religiosi publici multi in multis sunt min ^o circumspecti	304	d
Religioso: vills valde ferulorum: saporu: ac vinoz diiudicatio	304	e
Religiosi aliqui: plus de mundanis loquuntur: q̄ de diuinis	304	f
Religiosus: finita refectio e apd seculares: a qb ^o cauere debeat	304	h
Religiosus egressus: explej negocijs: redeat ad m ^o asterij q̄etē	304	l
Religiosus inter seculares: est sicut bubo inter alias aues	304	m
Religiosus quō tps redimere debeat amissum inter seclares	304	n
Respublica quid sit	4	a
Respublica quid sit fm Plutarcum	13	z
Respublica est res populi	4	b
Respublica: ex quibus constat	4	c
Respublice membra: qualia esse debeant	4	b
Respublice rectores eius concordiam seruent: sicut in organis seruat consonantia	5	k
Respublice vsus: qualis esse debeat	5	m
Respublice vnus tantum debeat principari	7	k
Respublice: fidelitas in omnibus adesse debet	7	m
Respublica: consilijs dirigitur: hinc consules a consulendo dicunt	7	o
Respublice: quid conferat bonum consilium	7	u
Respublica parua: qualiter magna fiat	8	y
Respublica constat ex moribus: vt ait Enius	8	z
Respublice dātes p̄silia: nauium comparantur gubernatorib ^o	8	v
Respublice vtilitati: omnes intendere debent	9	b
Respublicam antiqui curabant: etiam post mortem	9	k
Respublicā vnanimi omnium intentione saluari: p̄z exemplis	9	m
Respublica ecclesiastica: sola est perfecta: et quando	9	n
Respublica: ex eisdem generatur et corrumpitur	9	o
Respublicam Romanam: que mala euerterunt	10	r
Respublice causa que fuit a Romano	10	i
Respublice causa: quid fecerit quidam	10	v
Respublice causa: Codrus mori: et ali ^o qdā: terre hiatu se dedit	10	x
Respublice causa: omnia contemnebant antiqui	10	y
Respublice causa: quid Paulus Aphyricani filius attulerit in erarium publicum	11	z
Respublice vtilitate: et non propala se viuere estimare antiqui	11	o

Reipublice societate: nullaz aliam esse gratiore ait Tullius	II	D
Reipublice salute nullū periculū esse vitandum ait Tullius	II	C
Reipublice causa morientes filios non plangebant antiqui	II	C
Reipublice ecclesiastice gratia: quid ecclesiastici facere debeāt	II	S
Reipublice mala multa inerant ante doctrinam xpianam	12	Q
Reipublice Romane multa inerant mala: ante fidem Christi	12	R
Reipublice cōmodo ⁊ non pprio officia sunt assumenda	39	V
Respublica intursis exposita: est quasi discalearia: quo nihil magistratibus vstuperosius	67	I
Reipublice omnia membra: suum exequi debent officium	67	K
Reipublice membra: per mēbra corporis nō smerito significāt	67	L
Reipublice membrorum multiplex colligatio: siue coherentia	67	O
Reipublice seruientes duo Platonis seruent precepta: ⁊ que		
Respublica: quando incipit esse felix fm Platonem		
Reipublice saluti consuluit Aristoteles verbis ac factis	201	P
Reipublice causa: multa sustinuit Cicero	211	B
Reipublice vtilitatem: vite proprie antiqui preposuere	241	M
Reipublice siue ob victoriā: maluit mori Cōdr ⁹ ⁊ vivere. Iter	241	N
Reipublice prodesse volentes: seruare debent duo precepta Platonis: Iterum	241	O
Reipublicā parūā: qualiter antiqui magnā fecere. Iterum	241	P
Reipublicam magnam qualiter moderni faciunt parūam	241	P
Reipublice causa: minus sapiens: sapientiori postponendus est	242	A
Respublica perit: dum vnusquisqz cōmodū propriū querit	243	F
Restituere tenentur cauidici male lucrata	46	I
Restituere tenent aduocati: ea q̄ p̄ iustā amisere aduocationē	46	M
Restituit mal ⁹ aduocat ⁹ male lucrata ac p̄ eā amissa	46	N
Restituendum est in morte per se: ⁊ non confidendū in aliquo	165	B
Rhetorica: quid sit fm Alpharabium	223	T
Rhetor bonus: spiritualiter loquendo: quis sit	223	V
Risui non vacet rex: ⁊ quare	34	O
Rumor in claustris: vna est de duodecim abusionibus	291	R
De littera S.		
Sabbata nostra deridere hostes nostros: quid sit	272	I
Sacerdotes aliqui angeli: aliquando vō dij appellantur	18	3
Sacerdotum causas Constantinus noluit iudicare	28	A
Sacerdotes: laycos principes iudicare debent: ⁊ nō ecōuerso	18	C
Sacerdotes peccantes: copertendi sunt non propalandi	19	A

Sacerdotum principem honorauit Athila flagellū dei: et quare	37	a
Sacerdotes parochiales: pedib ⁹ adaptantur: et quare	112	v
Sacerdotes septuagintaduorū xpī discipulorū sunt successores	114	n
Sacerdotum officium: quale sit	114	n
Sacerdotum officium Christus exercuit et quando	114	n
Sacerdotes quales esse debeant	114	o
Sacerdotib ⁹ ipsis stola super utrumq ^{ue} humerum et quare	114	p
Sacerdotes debent esse immaculati	114	q
Sacerdotes virtutibus sint ornati	114	r
Sacerdotes sobrii sint et non vinolenti	115	y
Sacerdotes: unde dicantur	116	i
Sacerdotes sine flamine: apud antiq ^{ue} in magno erāt honore	116	k
Sacerdotes ydolorum: nunq ^{ue} se mulieribus nūscabant	116	m
Sacerdotum ydolorum abstinentia maxima	116	n
Sacerdotes gentiles: si sic fuere abstinentes: q ^{uo} magis xpīani	117	q
Sacerdotes gentiles p ^{ro} uice añ i ⁿ stitutionē postea se corrigebant	117	r
Sacerdos ydolorū fact ⁹ valeri ⁹ flacc ⁹ : vitā in mell ⁹ mutant	117	r
Sacerdotes gentiles erant vnus vxoris viri	117 s et 124	x
Sacerdotes: boni sunt vigilēs non custodientes	117	t
Sacerdotes boni: quid faciant	117	t
Sacerdotes et ecclīastici: sint vigilēs: custodes: pugiles: ac milites	117	x
Sacerdotes: pascuis necessarijs subditos pascant	117	y
Sacerdos legalis: vxorem virginē nō viduā accipe debebat	123	q
Sacerdotes legales: tempore bellī nihil de pertinentibus ad dei cultum p ^{re} termittēbant	131	l
Sacerdotum legalium: vsq ^{ue} ad martyrium perseuerantia	131	m
Sacerdotum legalium indumenta: quid significabant	134	r
Sacerdotum noue legis indumenta: quid significant	134	s
Sacerdos dicitur angelus: q ^{uia} angelus idem est quod nuntius	260	c
Sacerdos missam celebrans: qualis esse debeat	279	p
Sacerdos indigne celebrans: grauiter punitus est	279	q
Sacerdotisse apud antiquos: caste ac pure eligebantur	116	l
Sacrificiū: ne itermitteret qdā gentis: v ^{er} o se i ⁿ brachio passus ē	144	t
Sanitate gaudentes, qualiter sint ammonendi	111	f
Sanitatem suam sancti non destruunt voluptatibus ac lasciujs	111	g
Sanitatem destruunt nimia sercula	111	h
Sapientiam regimen: quale erat fm Senecam	27	v
Sapientes: deus voluit sui populi esse rectores	27	f

Sapientum multitudo: ac raritas: unde causetur	138	v
Sapientes septem Jonici: quo tempore fuere	180	c
Sapientis an debeat irasci	209	m
Sapientis proprium est: nihil penitendum facere: nihilque iniustum	213	y
Sapientis solus esse non potest: quia omnes boni sunt secum: et quomodo	220	k
Sapientis Plato minime presumptuosus fuit	195	v
Sapientes sunt terreni reges ac principes	245	f
Sapientis ac stulti animi differentia maxima	257	p
Sapientie dignitas maxima: cunctis preualet mundi opibus	135	b
Sapientiam gentiles extollebant: tanquam unicum numen	135	c
Sapientiam pingebant antiqui cum quadam scriptura preforibus omnium templorum	135	e
Sapientia odit homines stultos: ignavia opera ac inutiles scias	135	c
Sapientie amor: philosophice dicitur: et sapientie amator: philosophus: et quomodo	135	d
Sapientia est sempiternorum scientia	135	e
Sapientiam gentiles excolebant: tanquam deum deorum ac omnium principum	174	3
Sapientiam diuites stulti emere non possunt	174	e
Sapientiam quattuor inducunt: quae in Socrate suere sapientissimo	186	a
Sapientie studiosi qui Imperatores fuerint	229	x
Sapientie studiosissimus fuit Carnaydes: non agita animis expletis	246	o
Sapientie causa: omnia sunt abiicienda: put fecit Socrates	246	e
Sapientiam venalem: qui detulere parisiis	231	l
Sapientie venditores: a Carolo magno tria petiere: et quomodo	251	m
Sapientia: multis modis accipitur in scripturis	233	y
Sapientia: multipliciter a multis diffinitur	233	z
Sapientia mundana qualis sit	233	a
Sapientia mundana triplex est	234	c
Sapientia mundana: ad quid sit	234	b
Sapia noxia derelinquenda est: laudabilisque fatuitas adiscenda	234	f
Sapientia erronea: est ad seducendum: ideo cauenda	234	k
Sapientia iustorum: quae ac qualis sit	235	l
Sapientia fidelium multipliciter diffinitur a sanctis	235	m
Sapientia predictus quis sit	235	n
Sapientia fidelium determinatiue quid sit	135	o
Sapientia fidelium multipliciter dicitur	235	p
Sapientia est mandatorum dei perfectibilitas	235	q
Sapientia est archanorum luculenta cognitio	235	r
Sapientia est diuinorum adimpleto consiliorum	236	e

Sapientia sanctorum antiquorum: qualis fuerit	236	t
Sapientie virtuose sanctorum alphabetum est humilitas	237	l
Sapientia contemplatio: in quo consistat	237	l
Sapientia diuina non inuenitur in carnaliter vultibus	238	n
Sapientia gentilium vnde veniat et quo ascendat	238	o
Sapientie gentilium: et Christi fidelium maxima differentia	238	o
Sapientie sanctorum multiplex virtuositas	238	p
Sapientia: vbi: et a quibus inueniatur	238	q
Sapientiam habentes diuinam: veri sunt excellentissimiq; phi	238	r
Sapientie fidelium respectu infidelium eminentia	239	a
Sanguinis prolata linea: triginta dieru spatio differenda est	20	m
Sanguinis humani effusio cauenda est: et quare	35	p
Sanguinis humani effusio: clamant oes ad deum creatre.	35	q
Sathan: aduersarius dicitur		
Satisfactio: pro tempore male expenso: qualiter fienda	305	o
Satisfaciebant sci patres: pro relaxata abstinentia: et qualiter	305	p
Stabile nihil in hac vita	108	b
Seculares: magne aliqui esse perfectiois ostendit quoda exemplo	64	p
Securitas tanq; hostis: infirmis mentibus timenda est	264	r
Senatus a senectute dicitur: nomen est officij	48	o
Senatus officium: est: ciuitatem iuuare consilio	48	o
Senatores cetum Romanus elige: ptes ob cura eos nolant	48	p
Senatoribus nihil nobilius: nihilq; gloriosius	48	q
Senatoribus honor maximus apud grecos habebatur	44	r
Senatorum nomina literis aureis Rome crant conscripta: io		
patres conscripti dicebantur	48	r
Senatorum consilio: bellum apud Athenienses gestum est	48	s
Senatus in republica cordi comparatur: et quare	48	s
Senatus Romanus: qualis fuerit	58	c
Senibus non adsit voluptatu iuuentiu implicatio s; abdicatio:	94	x
Senectuti agende sunt gre: qz quod nolle debet non potest	94	y
Senes circa studia salutaria se occupare debent et quare	94	y
Senibus: ante senium memoria: industria adsit: et ingeniu	94	z
Senibus adsit rectitudo in vtu virtutum	94	b
Senes plus agunt consilio: q; illi qui laborant	94	c
Senectus ac prolixo puatio: prestant libere loquendi licentia	94	c
Senes a senio dicit: quasi se nesciant	94	d
Senectus qd sit: qz sex est: et edificium putrefactum ruens	94	d

Senium: nauigio vetusto comparatur: et quomodo	94	e
Senes: excessum caueant alimentorum	94	e
Senes citius inebriantur s3 Aristotelem: et quare	94	f
Senes laborant loquendi abundantia magis q̄ iuuenes	94	f
Senis opera: que et qualia esse debeant	94	g
Senex: aliquando dicitur puer centum annorum: et quare	94	g
Senes viuere incipiente nihil turpius	95	h
Senis studium est: priores recogitare iniquitates: preteritasq̄ abdicare voluptates	95	h
Senum incōmoda plurima s̄m Gregorium	95	i
Senilis etas: amphore comparatur: et quare	95	k
Senectuti nomen imponens Virgilius: triste eam vocauit	95	l
Senes annos non habent: quos se hēre dicunt: et quomodo	99	m
Senes studeant bene mori: bene viuendo in iuuentute	95	m
Senex bonū post se relinquat exēplū: eleasaria senis exēplo	95	n
Senectutem suam: accusans aliquid non habebat senex quidaz centum annorum	95	o
Senex sine religione: maxima est abusio et quare	95	q
Senes sine bonorū operū fructu: arborū infructuosas parat	95	o
Senilis etas: duas caueat particulas que non veterascunt: cor scilicet et linguam	95	t
Senex Socrates nonaginta quattuor annorum: et Cleantes: duo volumina edidit	215	r
Senex Sophocles centū annorū: nobilissimā edidit fabulā	215	o
Senex Themistocles centum et septem annorum moriens vole bat: q̄ tunc sapere incipiebat	215	t
Senex Lato censorinus: grecas litteras discere non erubuit	216	v
Senex Licero idem fecit	216	r
Senex Borgias centum et septem annorum: non habuit: aliquid quo senectutem accusaret. Iterum	203	n
Seneca binomius fuit more romano: honesteq̄ fuit vite	211	e
Senecę dicta: q̄ fuerint vulgata asserit Quintilianus	211	f
Senecę opera commendat Fronto plutarci nepos	211	g
Senecam preceptorem Mero quondam discipulus ei ^o occidit	211	h
Secte philosophorum diuerse: in quo diuersificabantur	220	p
Sepultura honorifica sepeliat aliqui ipsi: et iusti vili: et quare	164	p
Sepultura ecclesiastica: an profit defunctis et quomodo profit	164	q
Sepulture tradenda sunt corpora mortuorum maxime iustorū	164	r

Sepultura condigna: antiquorum corpora honorata sunt	164	r
Sepulture in ecclesia tradita scimonialis p mediū secta ē: ⁊ qre	164	o
Sepulture traditus in ecclesia Faustini diues extrahitur: ⁊ ex hoc		
episcopus moritur	164	t
Sepulturam nō curabāt antiq sācti patres: vt p3 exemplo	164	v
Sepulturam propriā na curabāt antiq plī: vt p3 exemplo	164	x
Sepulture tradi in patria ppa nō curauit Anaxagoras: ⁊ qre	181	k
Sepulturam non curauit Diogenes: ⁊ quare	183	z
Sepeliri post mortem non curauit Socrates ⁊ quare	190	z
Speculo vtendum est ad id ad quod utebatur Plato	215	o
Spectaculis assistere nihil damnosius ⁊ quare	267	c
Semiliberuz se asserens Cicero improbatur a Seneca	211	c
Sententie publi: egregie sunt ad multa proposita	209	r
Sero discere satī q nūq: Socratis musicā discētis oñdī exēplo		
Sensus exteriorib: bestie hominibus pstant: ⁊ que sint ille	221	y
Sensibus corporis quinq: anime sunt porte	294	y
Senatus vnde cognoscatur	303	x
Seueritas quid sit	243	g
Seuerus pnceps in subditos: cui comparetur	23	r
Seruorum multorum sequellam non habeant presidentes	40	e
Seruorum paucitatem habuere, Lato ac Scipio romani	40	e
Serui non sunt hostes: sed sunt ob dñorum crudelitatem	68	x
Seruorū vsu: supbissimi: auarissimi: sum ^o ac crudelissimi	68	z
Seruus conditione: liber esse potest v virtuali libertate	68	a
Seruus conditione: aliquando dominus est passionum: domi-		
nus vō aliquando earum seruus	68	a
Serui potius dominos colant q timeant	68	b
Seruis moderate imperare laus est	68	b
Seruis captis precioq comparatis deus parcere iubet	68	b
Seruū ieris deuorandum profecit crudelissim ^o Pollion	68	c
Serui nō sunt permittendi viuere in lasciuia: sed castigandi	68	c
Seruo panis ac disciplina necessaria sunt	68	c
Seruorum disciplina: rōne ac modestia moderata esse debet	68	d
Serui dñis seruiant: cū hūilitate: reddētes q sūt Cesario Cesari	69	e
Serui eolpso odiāt pctū: q ipsū: seruūē induxit captiuitatem	69	f
Serui caneant: ne per peccatū turpio: ē seruitutē incurrant	69	f
Seruorum vocabuli origo: vnde venerit	69	g
Serui de quibus sunt ammonendi	69	h

Serui dñis debēt esse fideles mīstrorum seruoꝝ exemplo	70	r
Serui multi infideles dominos occiderunt ⁊ domos eorum ac contu- ges inuasērunt	71	g
Seruos qui dños suos occiderūt: Alexander crucibus affixit	71	b
Seruus fuerat abbas Olimpi⁹. iō aduc dñm suum honorabat	71	t
Serui dñis sint subditi: apum exemplo: vt ait Virgilius	71	k
Seru⁹ barbar⁹ hasdrubalē occidit: eo q̄ dñz ipe suū occiderat	71	m
Seruum sine domino viuere posse: dominum vō sine seruo viuere non posse turpe est	183	r
Seru⁹ fact⁹ Diogenes dixit se scire hominib⁹ liberto imperare	183	a
Seruus Phedron euasit in virum optimum sub Platone	203	m
Seruitutis nomen culpa meruit non natura	67	q
Seruitus vilissima apud nonnullos dominos: ⁊ quare	68	y
Seruitus in peccatis: qualis sit	68	a
Seruitus nulla turpior: q̄ voluntaria sicut est in peccatis	68	a
Seruitutē voluntariam inducit voluntaria munera acceptio	187	i
Seruire cepeit i senectute Decuba Cressus Darij mī ⁊ alij	68	z
Scientia predicti fuere antiqui principes ⁊ quare	26	p
Scientia predictum Alexandrum fieri: Philippus pater procurauit epistola missa Aristoteli	26	q
Scientia multa aie aliquando nocet: sicut corpori cib⁹ idigest⁹	141	b
Scientie grad⁹ sunt: lectio: meditatio: opatio: ofo ac p̄ceptio	141	s
Scientia cibo corporali comparatur	234	d
Scientia abuti contingit ob superbie tumorem	234	d
Scientia abuti contingit ob presumptuosam estimationem	234	e
Scia abuti p̄igit: ob sciēdi iustitia laboriosam curiositatem	234	e
Scientia multa p̄ditū nō pbat Apostol⁹: si modū sciēdi nescierit	234	f
Scientiarum ac virtutum origo: est dominus n̄ Iesus Xpus	237	m
Scientiam amans scripturarum: carnis vitia non amabit	272	m
Sciēdi modus multiplex	234	f
Sciēdi modus: ordo: studium: ac finis	141	d
Scire plura ac meliorem principem magis decet q̄ ceteros	27	e
Scire volunt multi: ob diuersas causas	141	e
Scire volūt multi diuersio tamē respectibus s̄m Bernardū	234	f
Silentium venale est apud cauidicos		
Silentium per quinquēnium discipulis Pythagoras imperabat	206	c
Silentium in mensa seruandū est: aut doctus s̄mo p̄ferendus	217	k

Silentia mensura dissipata: mens extra seipsam dicitur	267	k
Silentij murū n̄ h̄ns ē sic ciuitas inimici iaculis patens	168	l
Silentium non seruans est sicut fluuius exundans	268	n
Silentio vacabant antiqui sc̄i patres sicut abbas Elgathon	268	o
Silentium mirabile seruabant in ecclesia sancti patres	289	s
Simplex senex pl̄m̄ fidei illudentē p̄didit: et quomodo	129	f
Simplicitas sancta cuiusdam predicantis philosophum callidissimum confudit: et quomodo	128	c
Scriptura sacra: est omnis sc̄ie contentiua s̄m̄ Augustinum	141	g
Scripture sacre studere: omnes ammonendi sunt et quare	141	i
Scripture sacre studētēs: alij studētib⁹ excellentiores sūt: et q̄re	141	l
Scriptura sacra habet triplicem modū intelligēdi: et q̄o sit	142	k
Scripture sacre qualiter sit studendum	142	l
Scripture sacre noticiam attingere cupiens: emendationi studeat vicioum	142	m
Scripture sacre auditor: qualiter illam audire debeat	142	n
Scripture sacre studens: qualiter instruendus sit	142	o
Scripturis simplicioribus intendens quidam probabilis vite errorem incurrit	142	r
Scripture sacre studens: opere impleat que audit: vt sapientia augetur.	142	v
Scripture sacre sc̄iaz appetunt quidam mala intentione: et qua	142	x
Scripture sacre quidam opam vult bona intentione: et qua	142	y
Scripturarum duo sunt genera artium. s. et appenditiarum	137	f
Scripture oēs v̄imodo reprobate n̄ sint a sapiēte legi possunt	227	i
Scripturis maiorū n̄n̄ est p̄sidentū sed etiam i p̄p̄is	229	e
Socius vnde dicitur	85	e
Socij college: committis: consortis: ac sodalis differentia	85	e
Societas quid contulerit homini	86	v
Societas malorum vitanda est et quare	86	x
Societas bonorum habenda: et quare	86	s
Socijs adesse debet charitativa affectio	86	a
Socijs adesse debet vnanimis consensus	86	a
Socijs adesse debet mutua subleuatio: ac veneratio	86	b
Socum et amicum esse alterum se: affirmavit Alexander: et q̄n̄	86	c
Societas inter homines est penes deo imperium	86	d
Sociorum debet esse pia compassio: ac supportatio et quare	86	d

Societatis ratio diuiditur in iustitiam ac beniuolentiam	86	f
Societas cuius quibus esse debeat	86	g
Societas salua esse non potest nisi amore: ac partium custodia	87	b
Societatem dissoluit auaritia	87	i
Societas bonorum suadenda: malorum vero exterminanda est	87	i
Societas malorum a bonis vitanda est	209	m
Scola oēs cuiuscunq; etatis admittit: id semper discendum est	94	a
Scolares debent esse corporali dispositione venusti	135	f
Scolaris Thimel filius ob corporis indispositionem socijs fuit ludibrium	135	g
Scolaris nocet hyemis intemperies: vel estatis	135	b
Scolaris quidam: ob corporis ac temporis indispositionem lepra occubuit	135	b
Scolaris cibi ac potus adsit temperantia: vestitusq; penuria	135	i
Scolares explorandi sunt: quales sint quo ad mentis industriam	136	k
Scolares pueri viuacis ingenij sunt singulariter nutriendi	136	m
Scolares pueri: qualiter in principio sint instruendi	136	o
Scolares prius male instructos: duplicem factebat Thimeus soluere mercedem	136	p
Scolaris triginta annorum Botbarius nomine dubitauit cuius vxor fuerit Eneas	136	r
Scolares tempus ac expensas simul non amittant	136	e
Scolartum puerozum peccata: que sint secundum Augustinum	136	e
Scolares recte et artificialiter primo in grammaticalibus sunt instruendi	136	t
Scolares non nimis ibuant: et illaqueant poetarum fabulis	137	x
Scolares post grammatice sunt logica induendi	137	a
Scolaris erudiendis: septē species ex omnibus sciētijs sūt necessarie	137	b
Scolaris ebrietatem maxime caueat: et quare	138	i
Scolares vt proficiant: qualiter studere debeant	138	r
Scolares sint quieti exemplo philosophorum ac vere studeant philosophic	139	e
Scolares a vicijs sint alieni: vtiuosiq; moribus maturi	139	f
Scolartum ignominia maxima: regulas audire philosophic: et morales non esse	139	g
Scolaris confert constantie stabilitudo: et quare	139	b
Scolaris quidam postea mercator fuit deinde miles demumq; scolasticus	139	b
Scolaris adsit discreta suarum complexionum consideratio	139	i
Scolaris adsit: magistrorum credulitas ac dilectio	139	i

Scolaribus adfit rara aut nulla mulier ad eos accessio	139	m
Scolaribus adfit bonorum doctozum adhesio sufficiensq; sumptu prouisio	140	k
Scolaris dicitur eo q; nihil sit disculus & a scolis diuisus	290	g
Sobrietates comice sapientie ammota viani omnibus precludit di- sciplinis	192	3
Socratem tristitorem: vel alacriorem nemo vnq; vidit	186	3
Socrates tres sues: omnes viri excellentes	190	l
Scorta de militum exercitu expellenda	36	k
Sollicitudinum & miseriarum regie dignitati annexarum consideratio- ne quid dixerit rex quidam coronandus	247	p
Sollicitudines potius dilexere antiqui sancti p̄f̄es q̄ ciuitates & q̄re	266	v
Somnus continuus moris est: temperatus vero vita	66	x
Somnia vidit Socrates ante mortem idicā q; die tertia erat mori- turus	187	c
Somnia Socras ante q; Plato ei discipulo fieret	192	3
Somnia quibus accidunt de causis	288	i
Somni etiam tempore: boni a malis differunt	288	k
Somnus religiosi: qualis esse debeat	288	l
Somno tempus deputatum perit	288	l
Somnus Lethicus: seruo dei debet esse abhominandus	288	m
Somnum tenue suuat: victus potusq; sobrietates	288	n
Somno tranfacto: quid agere debeat religiosus	288	o
Somnus ipse: sanctis viris meritorius est: & quare	288	p
Somnum quare cupiant sancti viri	288	q
Somno peracto: ad matutinum surgendum est: & quare	288	r
Sophista spiritualiter loquendo: quis sit	223	s
Sophistice loquens odibilis deo: & quare	223	t
Stomachus est rex totius corporis	52	n
Stomachus accepta non cōdicā mēbris: pestifer ē: sic & p̄nceps	52	p
Stomachi fastidientis ē: mītra degustare: sic & libros multos euoluer	141	p
Stoicus grece latine dicitur poeta: & quare sic dicitur	220	n
Stoicorum p̄ncipes Zenon & Crispus	221	t
Successorem modo curiali sibi Aristoteles moriturus elegit	201	p
Scrutinium interius: a religioso qualiter fiendum	252	b
Superbie reprimende in triumpho pulchra antiquoz obfuitio	248	x
Superbire contra naturam est: ab equali velle timeri	68	v

Subdiaconorum officium quale sit	113	b
Subdiaconorum officio Christus vsus est: et quando	113	b
Subdiaconorum dignitas magna est: et quare	114	f
Studium quid sit	138	a
Studium mirabile Theodosij fuisse assertit historia tripartita	26	b
Studium mirabile Caroli magni in artibus et in diuinis	26	c
Studium de roma parisijs traslatu est Caroli magni tpe	231	k et 26 a
Studia in ciuitatibus statuenda sunt	35	k
Studio in miseris prouidendum est in necessarijs	35	k
Studentium diligentia grecorum regnum sublimatum est	35	k
Studentibus tria necessaria sunt: scilicet nã: exercitiu ac disciplina	117	e
Studentes recta intentione sciam acgrat rectoq; mō ea vtant	141	c
Studijs legentiã tria nocēt. s. negligētia imprudētia et fortuna	142	p
Studiositatem Aristoteli mirabilem vultus demonstrabat	199	c
Studiorum genera primus omnium Aristoteles distinxit	199	g
Studij vehemētia fuit Carnaydes adeo q; comedet obliuiscēbat	206	o
Studiositas mirabilis multorum philosophorum	215	p
Studiositate Archimedes fuit et vita donatus postea obtruncatus est	215	q
Studia Athenis maxima flourerunt	230	b
Studia philosophie flourere Rome	231	b
Studij parisiensis precipui fundatores qui fuerint	231	k
Studiorum gloria: galli romanis equati sunt: et Athenensibus	231	o
Studia ad partes hybernie transitura sunt Liberlini vaticinio	231	a
Studiositas Solonis ac Socratis maxima	246	p
Studiositas archimedis phi maxia siracusai pp h a lictos occisi	246	q
Studio religiosus vacare dicitur spatio medio iter horas canonicas	133	l
Studio solerti veritas inuenitur si queratur	280	t
Studium religiosi: quo tendere debeat	280	s
Stultum fieri: vt quis sapiens sit quid sit	236	t
Stulti stultioris: ac stultissimi differentia	263	g
Stultitia quid sit fm Augustinum	263	g

De littera. T.

Tacendum bene prius est: postea loquendum	2	o
Tacendum esse in mensa affirmabat Socrates	2	p

Calentū accepit Aristidem ^o vt loqret Demosteneo v'o pl ^o accepit vt i quadam causa taceret	207	r
Cal sit vnusq; q̄lis videri desiderat	198	q
Cactos impudicos fugiant religiosi: sicut ignem infernalem	303	t
Caciturnitas saltē p̄ biēniū discipulis oib ^o p̄cipiebat a pictagora	150	g
Tractatus mille numero composuit Aristoteles	198	a
Teophrast ^o Aristotel ^{is} discipulus lignē ac vite suauitate insignis fuit	201	a
Teorice sūt tres ptes: mathematica. s. phisica ⁊ metaphisica	172	n
Testni nō exequēs de equo a milite paupib ^o relicto dānat ^o est	165	e
Temperantia quid sit s̄m Tullium	218	v
Temperantia quid sit: ⁊ quot eius partes	249	v
Temperantia maxima: maturaq; grauitas Socratis	186	l
Temperantia principibus potissime est necessaria	249	t
Temporum duorum. s. mane ⁊ vesperi habenda est cura	205	f
Tepe vesptino p̄memorāda sūt q̄ die p̄cedēt sūt sc̄ta: ⁊ quare	205	g
Tempus est instāntia modicitate breue	261	l
Tempus breuitatē testatur scriptura sacra multis in locis: vt patet	261	k
Tempus punctale: est velut transitus ⁊ irretardabile	261	l
Temporis volubilitas infinita	261	m
Temporis cum celeritate: vincendi celeritate certandū est	261	n
Tempus non modo fugit sed volat s̄m Tullium	261	o
Tempus est incredibilitate irreparabile	261	q
Tempus est vtuentium in tempore consumptio	261	r
Tempora meliora p̄teruolant: deteriora ⁊ o succedunt	261	s
Tempus incertum est: sui terminabilitate	262	x
Tempus transiens est exclusiuum temporis ad merendum de putati.	262	z
Temporis conditionum consideratione: debet vnusq; ad bonum stimulari	262	a
Tempus quomodo ⁊ qualiter Paulus expendebat	262	c
Tempus quomodo ⁊ qualiter expendebat Teodosius	262	d
Temporis amissionem canere debem ^o phozum exemplo	262	e
Tempus quot ⁊ quibus modis amittatur	263	f
Tempore concesso abutuntur: qui infructuosas occupationibus sa tigantur	262	a
Temporis factura profrugalissime estimat a multis	265	g
Tempus omni thesauro incomparabile vtilissimū estimatur	265	h

Tempus tantum nostrum est: cetera v̄o aliena sunt	265	i
Temporis in tanta breuitate superuacua discere vementia est	265	m
Tempora multa percunt: et quomodo	265	n
Tempus amitti contingit interius exteriusq;: et quomodo	266	s
Tempus interius tripliciter amittitur: et quomodo	266	s
Tempus amittitur in discursuum diuersitate	268	p
Tempus amittitur occupationibus negotiorum secularium in utilibus	269	y
Tempus laborando quis sit qui amittat quo ad retributionem	270	f
Tempore nobis concesso operandum est ob multas rationes	271	t
Tempus presens: temporis seminationis assimilatur: et est ac messis et quare	271	y
Tempus presens tempus est misericordie: futurū v̄o equitatis	271	a
Tempore presenti cōponende sunt cause nostre cum deo: et q̄re	271	a
Tempora misericordie conuertentibus in culpam conuertet deus in in penam	272	d
Tempus amissum cum secularibus: quomodo religiosus redi mere debeat	304	n
Templi interiora solis sunt sacerdotibus concessa	20	o
Templa deorum expoliari non permittabant antiq; principes	62	b
Templū intrantes alium animū h̄c debent q̄ foris stantes	205	g
Templum est domus philosophantis. Ideo domus Pythagore in templum est consecrata	206	m
Testimonio falso preuallentes in iudicio Ahab et Aman: mala mor te interire	46	q
Testis falsidicus: tribus tenetur obnoxius	46	r
Testis falsus per locustam significatur	46	r
Testis falsus veritatem et christus qui est veritas interimit	46	e
Testes tres falsos contra quendam sanctum episcopum quomodo vltio diuina punxit	46	t
Thesaurorum custodes stomacho comparantur: et quare		
Timore domini nisi quis solidetur: casui subiectus est	119	m
Timore Dionisius tyrannus barbam non radebat	15	o
Timore Alexander scrutari faciebat vxoris proprie cubiculū	15	p
Timuit Storc ^{ph} s̄ storcōū sniam in tempestate positus	209	o
Timent naturaliter mortem etiam sapientes	209	p
Timor modestie cognatus familiaris est sapientie	221	r

Thimet Platonis principium: est principium generis scilicet. In prin-	
cipio creavit deus celum et terram	193 i
Triumphantium antiquorum ordo	246 v
Triumpho ne antiqui superbirent imperatores: quid faciebant	
populi	247 x
Tyrannus quid sit: et quid rex	38 n
Tyranni e republica exterminandi sunt	4 l
Tyrannus deffert a principe: et in quibus	38 k
Tyrannum occidere non est peccatum fm humanas litteras	38 l
Tyrannica opera caeca tomnis princeps: et que sint illa	38 m
Tyrannos sacra execratur scriptura	39 o
Tyrannum Dionysium diu vivere orabat deos quedam vetula: et	
quare	40 b
Tyrannum Dionysium sceptrum custodibus Plato alloquens quid	
dixerit	195 s
Tyrannidia delende consocios ne proderet Jonon: omnia tormenta	
perpeffus est	208 f
Tribulatione Roma percutitur: et quare	30 o
Tributa augere noluit Tiberius et quare	57 o
Tristorem nec alacriorem quisq; socratem vidit	186 3
Titulus libri Boetij de consolatione quis sit	212 m
Tonsure seu corone vsus a nazareis originem habuit	113 p
Torsura seu corona regia: no sit corona superbie: ac iactantie	113 3

De littera. A.

Flagatio cordis in diuinis laudibus: reprehensibilis est	298 b
Vaniloquia mulier in ecclia demon in carta scribebat	289 p
Vaniloquijs religiosorum demones adsunt in forma porcorum	292 f
Verbum duplex est: interius scilicet et exterius	278 v
Verba ociosa vel detractoria audiens qdam semper dormiebat	291 q
Verba spualia audientes quidam semper somno grauabant	291 q
Venatio triplex scilicet ferina aucupum: et piscatoria	64 e
Venatozem neminem sanctum inuenimus	64 f
Venatio opprellua: harenaria: et saltuosa	64 f
Venatio illicita est etiam layco ex tpe vt in quadragesima	64 f
Venatores de quibus sint ammonendi	65 g
Venatio ad noxiam ferarum exterminiu3 licita est	65 b

Venatio illicita fit ex causa tempore: persona et modo	65	f
Venari die dominica prohibuit regem Anglie quidam sanctus	65	f
Venari non licet viris ecclesiasticis	65	m
Venerari religiosos debet regem	34	g
Veneno ab infantia nutrita puella Alexandro est oblata	35	e r 201 x
Vendere velle omnes care: et vultiter emere constat ex facitissima urbanitate	82	x
Venditor an debeat in venditione patefacere rerum vitia	82	a
Venditor: vedede rei vitia narrare nihil stulti ait Diogenes	83	c
Vendede rei narrare vitia honestu e n publicare do vitium	83	b
Vendede rei celare vitia: no boni viri e h fallacia ac callidi	83	b
Venditor hortuli qualr emptorem decepit in precio	83	c
Venditores multa pericula comitantur	83	g
Venialium rez defectio: an sint occultandi: vel no disputatio	56	f
Veneris totalis abdicatio i qdam parte Indie e	90	e
Venia quid sit	252	d
Veritas super omnia debet omnibus esse amica	198	v
Veritas post deos est: que homines deo proximos facit	195	f
Veritas quadruplex fm Anselmu	223	r
Veritatis inopia laborant magnates: multis abundantes	207	f
Vestis aliquando obtinet quod no obtinet virtus: vt patet exemplo phi losophi cuiusdam	218	r
Vestium nitore v sus est Demostenes an fame acquisitionem	208	b
Vestis religiosi: nec satis munda nec sordida existat	298	a
Vestium sordes candide mentis aliquando sut iditia et quare	298	t
Vestis preciosa magis venerati curijs pncipa: q vita vtiosa	301	e
vestiri honorifice regiam debet maiestatem	34	b
verecundiam deponit mulier cum veste	77	k
Verecundia Plato non est mortuus vt quidam astrunt	ed	
Vomerus	195	3
Versus vrsino more pariebat quidam: et qualiter	210	v
Versus rudes pariebat Virgiliu postea tractando formabat	210	v
Versus tres Euripides triduo ppones: qd pponeti cetiu Alchibi piadi responderit	216	p
Versus Eneydos non bene limatos Virgilius moriens aboleri ro gavit	216	3
Venter noster molestus est exactor: et quare	281	f

Ventris extractoris clamorem bñs qui non audit	281	g
Vetri satisfacere n̄ poterat Serapio l3 alijs creditorib⁹ satisfeciss3	281	h
Ventris clamor nō est audiendus	281	i
Via dei non progredi regredi est	263	i
Victoria de celo principaliter expectanda est	36	t
Victoriam in bello obtinere cupiens: deum habeat secum	35	b
Victoria maxima vitia domuisse	39	b
Victoria sui: prima est ⁊ olum victoriarū optima fm Platone	195	3
Victor sit princeps non tantum hominum: sed victorum	32	q
Victor multorum regum Alexander: ire ac tristiue succubuit	38	8
Victores Romanos tria fecere: ⁊ que	245	f
Victorum antiquorum triumphus: qualis erat	246	v
Victus est Ferris exercitus maximus ⁊ quare	49	8
Vincere diabolum: plus est: q̄ vincere pharaonem	63	i
Videt p̄ta deus: id magna nobis est indicta, p̄bitas necessitas	193	n
Vidue causam Trajanus equo lapsus vindicauit	25 h 244	v
Vidua opprimens aduocatus: dure a sanctis verberatur	57	p
Vidue romane pudice: nolebant alteri coniūgi. Et ideo corona coro//		
nabantur	80	p
Viduitatis maxima commendatio	102	b
Vidua Martha Latonis filia lugens virum: quid interroganti re//		
spōderit	102	b
Vidua que bonum habuerat virum: nolens nubere quid pro//		
pinquis responderit	102	c
Vidua secundo nupta laudata: quid dixerit portia minor	102	c
Vidue Marcella ⁊ Galeria rogat: moluere amplius nubere	102	d
Vidue vnicube: semp maximā hūere dec⁹ inter matronas	102	e
Viduitatem esse seruandam: multum laudat Hieronymus	102	f
Vidue Anne pphisse: ac Sareptane laus maxima: ⁊ quare	102	g
Vidue Judith laus maxima: ⁊ quare	103	h
Vidualis castitatis: tria sunt appenditia ⁊ que	103	m
Viduas delicate ornatas: multum arguit Hieronymus	103	n
Vidue adolescentiores: v̄ stande ⁊ quare	104	b
Vidua paupercula laudatur in euangelio	103	o
Vidualis status: secundum obtinet in castitate gradum	104	8
Vidua malam caueat societatem	104	t
Vidua: diuinā: semp habeat i manib⁹ lectionē ofoniq̄ vacet	104	v

Uidua bonā custodiat famā: que proximo necessaria est	104	x
Uidua: purpuris circuseq; non utatur: & quare	104	y
Uidua debet esse sobria: & quare	104	i
Uidua filios hñs: domū regat: & vicē parentibus reddat	104	a
Uidua vera orationibus instet ac ieiunijs	104	b
Uidua mater Augustini: qualis fuerit	104	c
Uidua Antonia: socrus sue cubiculum habuit pro coniugio	104	d
Uiduas honestas benedicit deus: & eas exaudit lachrymas	104	e
Uiduas seruaf etiā inter irrationabilia: vt in turture	104	e
Uiduis bonum est viduitatem seruare fm Apostolum	104	f
Uirginitas est res corporis: pudicitia & o animi	90	a
Uirginitas non solū viro seruanda est a muliere: sed et osculum	91	f
Uirginitatis stat ^o q̄si est stat ^o celicalis: ideo non est sub precepto	105	g
Uirginalis integritas quid sit fm Augustinum	105	g
Uirginitatis premium maximum: & quare	105	h
Uirginitas quare non sit sub precepto fm Hieronimū	105	m
Uirginitas hoies angelis similes fact: & quomodo	105	m
Uirginitatis thesaurus amissus irrecuperabilis est	108	t
Uirginitatis fructus qualis sit	108	e
Uirginitatem seruare melius est q̄ matrimonium p̄bere	108	t
Virgo Valentinus imperator octuagenarius moritur	38	c
Virgo Barbara vestes amabat prop: iij coloris	103	n
Virgines in veteri testamento erant inditū futurorum	105	p
Virgo qualis esse debeat fm apostolum	105	i
Virgo debet habere quattuor sibi necessaria: & que sint illa	105	k
Virgo debet esse frugalitate sobria	105	n
Virgo debet esse humilitate subiecta	105	o
Virgo debet esse virtuoso silentio tacita	105	p
Virgo debet esse honesto silentio comitata	105	q
Virginis rarus sit egressus in publicum	105	q
Virgo debet esse deuotis ofonib ⁹ a sanctis operib ⁹ occupata	105	r
Virgines etiā non p̄secrate deo sunt de necessarijs amonēde	105	e
Virgo Dina filia Jacob in publicū egressa corrupta est	105	e
Virginē non potest suscitare deus post ruīnam & quomodo	106	t
Virgines suā oñtantes pulchritudinē: timeant ne depredeant	106	v
Virgo sancta quomodo in lupanari mirabiliter est conseruata	106	x
Virgo ipsa sancta de lupanari liberata: de martyrio cum liberatione contendeat	106	z

Virgo ipsa sancta laudanda est: et de virginitatis zelo et de martyrii desiderio	106 a
Virgo pulcherrima sotheris iussa in facie percussa gaudebat	106 a
Virgo Brigida pulcherrima orauit deum ut aliqua sibi daretur corpora deformitas	106 b
Virgo minutatim petiti optabat potiusque domino suo consentire	106 c
Virgo in sepulchro vitam se clausit: ne eius pulchritudo alijs esset in scandalum	106 d
Virgo sancta sanctum Athanasium ad se confugientem acceptauit per sex annos	106 e
Virgo Juliana origenis causa persecutionis biennio abscondit	107 f
Virgo sancta a sancto Martino visitata: cum videre noluit	107 g
Virgines deo sacratas violare ac impedire: periculosissimum est	107 h
Virginem a dei seruitio impediendam maxima pena secuta est	107 i
Virgo sacra vxoris regio non militis est	107 k
Virgo nubere volens etiam debet custodire seipsam	107 l
Virgo in domo propria violata: viua sepeliebatur: violator vero supra sepulcrum eius suspendebatur	107 m
Virgo in paternis laribus grauidata: precipitabatur: corrupta vero capite plectebatur	107 n
Virgines vestales si corrupte iuueniebant vix excoxiabantur	107 n
Virgo vestalis hausit e Libert aqua i cribro demonum ludificatōe	107 o
Virgo nauem botium hominumque conatibus immobilem zona alligatam mouit ac traxit	107 p
Virgo non est casta que timore cogitur: nec honesta que mercede conducitur	107 q
Virgo Pythagorica prodere secretis coacta: linguam dentibus abscondens in tyranni faciem profecit	107 r
Virgini nomine Euse apprensus virgo Barbara illam monuit ut a puerilibus cessaret	108 v
Virgine Tarille Christus in morte apparuit	108 x
Virgines vestales in perpetua macerabant virginitate	117 a
Virgines sub marco consecrate: miro modo virginatatem suabant	292 e
Vina hyberna Danibalem soluerunt	62 g
Vini vsu ad inconcessam venerem facile labitur	77 l
Vini vsus semine romanis olim ignotus fuit: et quare	89 e
Vinum bibentem vxorem: Betellus fuisse percussam occidit	89 i

Vinum immoderate appetens mulier virtutibus sanā claudit	89	k
Vinum immoderate bibēs mf Augustini quō refrenata est	89	n
Vinum pueris est negandum	92	p
Vino inest luxuriē v oluptas i voluptate & o impudicitia	123	b
Vino ebrius mortuus est & sepultus	123	t
Vina vicere Noe & Loth: qui ante victores extiterant	123	t
Vinum legalibus sacerdotibus prohibitum fuit in figura sobrietatis nostrorum sacerdotum	123	t
Vinum moderate ac immoderate sumptum quid conferat	138	t
Vino ac carnibus abstinēbant antiqui	182	e
Vino a modernis religiosi aqua non miscetur	283	k
Vina diuersa mutantes monachi reprehensibiles sunt	283	t
Vinolentia: eo magis cauenda est: quo persona honorabilior est & dignitas excellentior	123	k
Viri & vxoris cum sit vna caro mutua debet esse dilectio	78	v
Viri Pompei veste visa sanguine p̄ ipsa: Julia vxor p̄cidit puic̄ effudit	78	p
Viro Bruto interempto Portia vxor: carbones ardentes hausit & mortua est	78	p
Vir & vxor mutuam debent seruare fidem	79	e
Virum proscriptum Sulpicia vxor familiarī veste secuta est	79	f
Virum proscriptum: vxor: ab iminenti exitio tutum reddidit	79	s
Viro Aphacano vxor Emilia ancillam sibi gratam dissimulan/ do concessit: & quare	79	b
Viros Lacedemonios carceribus inclusos vxores liberauere	79	t
Viros defunctos: vna ex vxoribus carior: rogo se imponebat: il los morte associando	79	v
Virum defunctum: vxor carior: moriendo sequebatur	79	e
Viri sicut: sunt sexu: sic sint viri virtute	88	v
Viris labores conueniunt: multiscribis & o mendatis	88	x
Viri illi iure sunt: a qb ^o libidines vincuntur	88	y
Viros scriptura quos v ocet	88	z
Viros esse sexu: feminas & o effectu: horribile est	88	a
Viri quanto saniores: tanto deo sint obedientiores	94	t
Virū luxuriosū dimittere: aliūq; accipere: ilicet creditu fabiola	101	z
Viro & vxori garulā: quid dixerit Zenon philosophus	208	k
Vir indigens pecunia: magis eligendus q̄ pecunia indigēte viro	146	r

Virgilius poetarū preclarissimus: nomē a virga sortit ⁹ ē: & quare	225	I
Virgilij multa miranda narrantur	225	I m n
Virgilius: mirabile edificia Rome fabricari fecit: & quod	225	o
Virgilij epitaphus: quale	225	q
Virgilius in cognitione rerum naturalium subtilissimus fuit	225	p
Visionis diuine separatio grauior est q̄ ghenna	162	t
Vita longa est: si bona sit	98	p
Vita perfecta potest esse in minori tēpore: sicut hō i minori hitu	95	q
Vite amplissimum spacium est: ventre ad sapientiam	95	q
Vita hominis qualis sit	157	3
Vitam mutauit Valerius flaccus factus sacerdos	157	r
Vitam hominia: esse breuem clamat omnia scriptura	157	a
Vite hominis breuitatis ac mutabilitatis consideratione: non est tardanda ad deum conuersio	157	b
Vite hominis breuitatis consideratione: instanter operandū ē	157	c
Vite breuitatem multi non considerantes: mundi sequuntur: cu/ piditates: & voluptates	158	b
Vite hoīs breuitatis exemplū bonū posuit Barlaam: & quale	158	e
Vita presenti que mercato assimilatur: multi diuersimode fru/ untur s̄m Tulum	274	
Vitam hoīum breuem esse conquirebat Theophrast ⁹ : & quare	177	3
Vite tria genera & que	220	I
Vite cum qualitate: quomodo pugnet oratio	228	o
Vite future desiderio: Platonis discipulus seipsū scipitio dedit	259	m
Vita triplex s̄m Augustinū. s. pecorum: hominum & angelorū	260	b
Vita nostra navigationi similis est. & quare	261	o
Vita nra: efragilitate defectiua & ad resistēdū corruptiōi inualida	262	t
Vita nra: vase vitreo fragilior est & quare	262	v
Vita presens quā longa: mors est diuturna	262	x
Vita ista: vento comparatur: & quare	262	y
Vite longioris repromissione nihil periculosius	262	3
Vita ista: discendum est vivere ac mori	265	e
Vita suā vnusq̄q̄ alijs diuidit: possessōes autē & peccātas: mime	265	g
Vita presens: longa est: illa bene vtī scienti	265	i
Vite pars illa qua viuimus exigua est: & quare	265	k
Eluendū sic est cū infimo: sicut supiorē nobiscū viuere vellem ⁹	68	3
Eluere cum aduersario & malis oportet,	87	k

Stultus nulla alia re q̄ animo ideo colendus	152	v
Viuentum est in xp̄o: ex quo mori subiecti sumus corporali	158	g
Viuenti in hac vita modus quadruplex	166	g
Viuerē volūt multi vt edant: cū sit edendū: vt vīual f3 Socrate	186	r
Viuenti bene gratia: quid faciendum: quia artem hanc ignorare nerecundia maxima	202	b
Viuerē vtiliter quid sit	262	b
Vixisse dīa canis non est dicendus qui male vixerit	265	f
Vitia quandoq; virtutes reputantur	152	e
Vitia se simulant ēē virtutes	249	o
Vitia aliquando virtutes creduntur: et econuerso et quare	270	o
Vitia scire prius ignorata: animi translati argumentum est	277	l
Vituperantibus multis Diogenem: quid ipse responderit	184	h
Virtute dignitatis honor accidit	14	g
Virtutes nō psuadētes amare beatitudinē: virtutes si sūt dicēde	178	n
Virtus e pulchro corpe veniens: gratior est: et econtra		
Virtutes voluptati seruientes apd antiq̄s quō tabula pigebant	178	n
Virtutes humane glorie seruire non tanti dedecoris est sicut vo- luptati.	178	o
Virtutis pictura in triplici eius abusione ymaginari potest	178	p
Virtutes philosophorum quis christianus imitetur	179	t
Virtutibus innumeris floruit Socrates: q̄b ^o hoies dīi sūt siles	186	t
Virtutes esse moderatas philosophorum sententia est: non autem mo- dum excedentes	214	l
Virtute nihil esse amabilius affirmabant stoyci	221	v
Virtutes politice voluptatem expugnant	222	h
Virtutes cardinales sunt quasi quatuor: columnę: regis thronum sustinentes	140	b
Virtus nihil habet magnificum si quicq̄ habeat venale	259	h
Virtus via est ad gloriam: et ars bene viuenti	259	h
Virtutes si ad aliud referantur q̄ ad deū: vitia sunt	259	h
Virtus nihil aliud est q̄ in hac vita diligendum diligere	259	l
Virtus in patria idem est cum virtutis premio	259	r
Virtutes in patria non sunt operose: nec laboriose et quomodo	259	l
Virtutes sobrietat̄: sapie ac iustitie docet christus et quomodo	259	l
Virtutes sunt ornamenta pariter et munimenta contra hostes spi- rituales	297	o

Virtuoso viro nemo nocere potest	110	x
Virtuosus vir ipalib ^o ammissio: omnia sua secum habet	110	y
Virtuosi philosophi subtracto illis Quisito: vere beatitudinis non apprehendere fructum	179	t
Voluntas propria in religiosis est murus eneas iter eos et deum	150	b
Voluntas propria est quasi adultera diabolo coniuncta: et quasi herba venenosa	150	b
Voluntati diuine in viuendo vel moriendo conformet se vtr iustus		
Pauli exemplo.	162	x
Voluptates bestiales declinande sunt a rege	34	f
Voluptatis cause omnes a Scipione de exercitu sunt ablate	36	t
Voluptas carnalis significatur per quendam fontem	88	b
Voluptas sequitur ventrem cibo dissentem	57	t
Voluptates ac libidines sunt hominibus bestiisque communes	186	x
Voluptatem malorum escam Plato appellat: et quare	194	o
Voluptates esse abstinendas docuit Aristoteles	199	e
Voluptates due in cibos. scilicet venere hominibus bestiisque sunt ceteris	213	t
Voluptatibus pressi: pecudum ferarumque numero habentur	213	t
Voluptate venerea parte esse morbi terrent Hippocras docebat	213	v
Voluptatis causa omnia fieri debere persuadens quidam pro monstro acceptus est	222	t
Voluptati Roma plurimum tribuens: maximum imperium amisit	222	k
Voluptas enervat effeminatque homines	250	b
Voluptatis ymago: qua nil deformius est: qualis pingebatur	259	f
Voluptuosi viri sunt effeminati	88	c
Visionis diuine: extremis iudicij purdeta fuit in antiquis	248	l
Vrbium frequentias declinabat philosophi mundalia tenentes	214	d
Vulnera episcopo Laurentio inflictis a beato Petro: anglorum regem curare	134	y
Vulnera cuiusdam secantibus medicis: ipse ridere solitus erat	219	f
Vsura quid sit secundum Hostiensem	83	t
Vsura fraudulentiam caueant vctini	83	b
Vsura maxima detestatio ab Ambrosio facta	83	m
Vsuram detestatur Augustinus	83	n
Vsuris nihil crudelius: nihilque turpius et quare	84	p
Vsura omni legi aduersatur naturali scilicet scripte: euangelice: ac totius creature bonitati	84	q

Ufuram cōmittere est hominem occidere	84	r
Ufurari ^o est sicut porrigens alicui manum: et in naufragiū spellēs	34	p
Utile non est quod est iniustum	46	p
Utilitas communis particulari preponenda est delectationi	65	k
Utilitas multorum priuate utilitati preferenda est	225	r
Uxor iurgiosa: patienter toleranda est: et quare	32	i
Uxori seruiendū est: si illi domus regenda tradatur	77	a
Uxor deformis: minoris miserie est q̄ pulchra	77	b
Uxor formosa difficile seruatur: et quare	77	c
Uxor nō ē ducēda pp dom ^o dispensationē: qz fidelior est seruus	77	c
Uxorem ducere liberorū causa stolidissimum est: et quare	77	c
Uxorē sc̄do ducere: repudiata p̄ma recusauit Licero: et quare	77	e
Uxores due Socras: illū fugiētē ipetnose sūt p̄secute: et quare	77	f
Uxor vna Socratis: illū aq̄ p̄fudit: ip̄e v̄o qd̄ patiēt̄ r̄iderit	77	f
Uxor Latonis hūili loco nata: contra illum superbissima fuit	77	g
Uxoris cubiculū volēs intrare P̄hilipp ^o ab illa p̄hibitus est	77	g
Uxor ancillule emulatur pulchritudinem: idco non habeat in domo se pulchriorem	77	h
Uxorem repudiasse rephensus quidā qd̄ p̄tense pede vixerit	77	i
Uxor nō b̄n̄ mougerata d̄ necessarijs ad salutē īstruēda est	77	i
Uxorem Sulpitius repudiavit: qz capite apto illā foris reperijt	77	m
Uxorem Quantissius repudiavit: et quare	78	n
Uxorem ludos spectantem Sempronius repudiavit	78	n
Uxorem vinum bibentem: Metellus susse percussas interemit	78	o
Uxor nō b̄n̄ mougerata īstruēda: et sine pctō tolerāda est	78	p
Uxoris moleste toleratio: viz̄ effiē foris patiētē: vt p̄3 d̄ Socrate	78	q
Uxores obediant viris illisqz subiecte sint	78	r
Uxores honorentur a viris fm̄ gradum suum	78	r
Uxoris mores a viro tolerādi sūt exēplo vip̄e ac murene	78	o
Uxor viri sui mores toleret vip̄ere exēplo ac murene	78	t
Uxoris vitam potiusqz suam Braccus elegit	78	r
Uxoris morte audita Sulphatius seipsum occidit	78	y
Uxore mouita Emphantius vir eius gladio incubuit	78	z
Uxor Metridatis: illum viri habitu semper est secuta	78	c
Uxorem diligere sicut adulterā nihil fedi ^o	80	r
Uxoris fascia quidā exitur ^o in publicū semp̄ ligabat pect ^o suū	80	o
Uxorem sterilitatis causa spiritus primus omisit	80	x

Uxorēs theotonicoꝝ: mortuis uiris suis: quid egerint	80	3
Uxorē cuiusdam: de reductione inimici: opimum consilium	87	p
Uxorēs uiris suis subdite sint: et tacite: et non loquaces	89	b
Uxor diuelli: tate fuit pudicitie ut crederet oīz uiroꝝ ora olere	91	g
Uxorē uinū bibētem: marit ⁹ sub Romulo ipone occidit	91	l
Uxorēs viginti quidā sepeluit: quedā vō maritos vigintiduos qui postea matrimonio coniuncti sunt	103	r
Uxorē ducere: et abstinere p̄nie obnoxii ē f3 Socratem	188	o

De littera. F.

Fenocrates legendo: polemo quid contulerit	2	t
Fenocrates multerem iuxta se accumbentem non sensit	148	b
Ferriis regis medoꝝ exercitus maximus	49	a
Ferriis in exercitu: equa leporem peperit	46	b
Ferxi regi solus Damathus veritatem dixit et qualiter	131	a
Ferres rex dicenti sibi verum Damatho gratias egit	131	a
Fps hostiarij officio vsus est et quando	113	a
Fps lectoris officio vsus est et quando	113	b
Fpus exorcistarum officio vsus est et quando	113	c
Fpus: acolitorum officii exercuit et quando	113	c
Fpus: subdiaconorum officio vsus est: et quando	113	b
Fpus diaconorum officio vsus est: et quando	114	k
Fpus sacerdotum officio vsus est: et quando	114	n
Fpus ter petro dixit pascere: et quare	128	r
Fpus Judam habuit Iconomum	134	m
Fpo nascente mirabile Rome corruit edificium	225	o
Fpus est: via: veritas et vita: et quomodo	259	n
Fpus ministrandi fratribus: nobis exemplū prebuit	291	t
Fpus ministravit discipulis: et qualiter	291	v
Fpiani phi sacra abuteret scriptura: quō digni sint suppliis	224	f
Fpianoꝝ fidelium superinmetia q̄ta, sit respectu phoꝝ gentiliū	139	v
Fpiani peccantes: christiani non habentur q̄d̄iu peccant	139	x

De littera. y.

ydeas posuit Plato: et quomodo	224	f
ydearum positio ac consideratio p̄nitū p̄ceptū inducere debet	224	g
ymano voluptas: quō ad igerendū pudorē phis pingebatur	259	f
ymano voluptatis nihil deformius	259	g

FINIS TABVLE

**Incipiunt tituli super comuniloquio fratris Joannis valen. ordi-
nis fratru B. inorum**

Am collectiois huius que potest dici summa col-
lectionum siue comuniloquium sint septem par-
tes ad maiorem euidenciam processus cuiuslibet
partis capitula prenotantur.

Prima igitur pars sunt distinctiones .x. **Qua-
rum** prima est de republica in communi et infor-
matione personarum ex quibus constituit. Et huius
Primum capitulum quid sit respublica.

Secundum ex quibus constituitur: et qualiter

Tertium qualiter debet legibus regulari

Quartum qualiter debet in iustitia fundari

Quintum qualiter debet vnanimi concordia conecti et vnti.

Sextum qualiter debet fideliter adiuuari

Septimum qualiter debet salubribus consilijs dirigi

Octauum qualiter debet virtuosis moribus ordinari

Monum qualiter recta intentione debet ordinari

Decimum qualiter ex pdictor. carentia vel defectu destruitur

Tandecimum de exemplis antiquor. q. s. sustinuerunt p salute reipublice

Duodecimum q doctrina evangelica non repugnat reipublice et q post
eius successionem non contingunt magis aduersa q ante: sicut erran-
tes aliqui posuerunt

Secunda distinctio est de informatione principis in republica si-
ue rege. Cuius

Primum capitulum est: quomodo princeps est ad modum ca-
pituli in republica. Et de capituli proprietatibus

Secundum q dicitio vel potentia no est ex libidine ambienda

Tertium quomodo e ordinate et legitime assumenda

Tertia distinctio est de virtutibus principantis. Cuius

Primum capitulum est q assumpt. est ad sollicitudinem et la-
borem: non ad otium vel quietem

Secundum q debet esse humilis deo et ecclesie: colens vere deum et eccle-
siam honorans

Tertium q debet esse immaculatus a sordidante culpa

Quartum q debet esse virtuosus operum iustitia

Quintum q̄ debet esse misericors pia clementia
Sextum q̄ debet esse equa iustitia
Septimum q̄ debet esse illuminatus spiritali scientia: Et de studio p̄ncipum antiquorum
Octauum q̄ debet esse largus magnificentia.
Nonum q̄ debet esse affabilis hilariteticia
Decimū q̄ debet esse hospitalis in aduententiū susceptione grata.
Undecimū q̄ debet esse longanimitas patientia
Duodecimū de felicitate principū virtuosorum in hac vita
Tertiddecimū qualiter se debet habere tempore belli. s. vt nulli inferat vel assumat nisi iustum bellum
Quartiddecimū q̄ tunc maxime caueat a dei offensa: et cum placet perfecta iustitia
Quintiddecimū q̄ in expugnando sit catus sagacia
Sextiddecimū q̄ tunc debet esse in se et suis ordinata disciplina
Decimūseptimū qualiter v3 p̄uidere q̄ sit in suis fidelitas vera
Decimūoctauum q̄ de celo est victoria. Et q̄ sit in eo spes firma et oso ad deum deuota.
Decimumnonum q̄ p̄nceps debet esse rex virtualiter regendo se et suos affectus

Ulcesimū qualiter caueat ab impta tyrannide et iniustitia

q̄ **Quarta distinctio** est de informatione eorū qui sunt p̄sides pro uincularum et iudices. Qui sunt ad modum oculorum et aurium in republica. Cuius

Primum capitulum est q̄ non sint ambitiosi talium officiorum
Secundū q̄ caueant a vana pompa: et inutilium personarū sequela.
Tertium quales debent esse in q̄bus iudices vt diligentes sint in causarū discussione: et sententiarū diffinitione: et ad talia pertinentium.
Quartum de ordinata indulgentia: et de veritate iudicij

q̄ **Quinta distinctio** est de informatione oratorum seu iurisperitorū qui sunt ad modum lingue in republica. Cuius

Primum capitulum est quales debent esse et a quibus cauere.
Secundum de informatione actorum in iudicio comuniter
Tertium de informatione testium
Quartū de informatione reorum siue eorum contra quos est actio.
Quintum de informatione accusatorum
Sextum de informatione intercessorum

¶ Sexta distinctio: de informatione senatus siue consiliariorum qui sunt ad modum cordis in republica. Cuius

¶ Primum capitulum est de talium institutione et auctoritate apud antiquos

¶ Secundum quod debent esse iustitia vite probati.

¶ Tertium quod debent esse veridici

¶ Quartum quod sint experti

¶ Quintum quod sint stabilitate solidi

¶ Sextum quod consilia sint examinata

¶ Septimum quod in consilijs capiendis audiende sunt sententie diuersorum.

¶ Octauum quod princeps debet esse magnificentiore in consilijs largiore et clementiore

¶ Nonum quod secreta et archana consiliorum sunt occultanda

¶ Septima distinctio est de informatione thesaurariorum: siue habentium curam de thesauris principis siue reipublice: qui sunt ad modum stomachi in republica. Cuius

¶ Primum capitulum est de informatione ministrorum seu camerariorum principis qui sunt ad modum laterum in republica

¶ Secundum de informatione custodum thesauri et expensarum publicarum: qui sunt ad modum stomachi ut dictum est.

¶ Octaua distinctio est de septem vitijs que consueuerunt esse curi aliam cauendis. Cuius

¶ Primum capitulum est de bonorum ambitione cauenda.

¶ Secundum de cauenda adulatione.

¶ Tertium de improba munerum acceptione

¶ Quartum de impudenti comodorum et officiorum venditione

¶ Quintum de simulata amicitiarum fictione

¶ Sextum de sophisticis calumniarum machinatione: et impia pauperum spoliatione.

¶ Septimum de voluptate comestationum et vitiorum illas comitanti

¶ Nona distinctio de informatione militum qui sunt ad modum manuum in republica. Cuius

¶ Primum capitulum est: quare per manus significantur.

¶ Secundum de militie institutione: et militis occupatione: et affectione.

¶ Tertium de sacramenti militis modo et qualitate

¶ Quartum de militum virtuositate: et quod debent esse strenui circumspecti et expediti.

Quintus de disciplina militari: & exercitatione virtuali: & eorum utilitate
Sextum de iure militari

Septimum de multiplici militia: & quomodo militandum sit contra hostes spirituales
Ecima distinctio est de informatione populi laborantis qui est ad
modum pedum. Cuius

Primum capitulum est: quare laborantes per pedes significatur & de pedum proprietatibus

Secundum de admonitione talium: ut laborent fideliter. Et de numero septem artium mechanicarum

Tertium de talium admonitione a peccatis cauendis quae committuntur laborantes & de debito cultu diuino: & congrua oratione quam debet exoluere suo modo

Quartum de informatione singulorum prout competit sue arti

Quintum de informatione venatorum: ut caueant quae a talibus sunt cauenda.

Sextum de admonitione medicorum: & egrotantium eis commissorum

Septimum de admonitione iuuenum: & de cauendis vitijs que sunt in ludis: & specialiter alearum & talorum

Octauum de admonitione huiusmodi curam reipublice: ut provideat quod singuli exerceant sua officia: & de exclusione inutilium officiorum. Et in hoc terminatur pars prima que est de corpore reipublice ac membris: & eius constitutio.

Secunde partis que est de colligatione multiplici membrorum ad invicem sunt distinctiones nouem. Quarum

Prima est de colligatione ordinali vel legali que est dominorum ad seruos: & e conuerso. Et huius

Primum capitulum est de origine seruitutis. & de equalitate conditionis omnium que debent principes cogitare

Secundum de informatione seruorum ut intelligant peccatum esse eam seruitutis: & ut sint liberi mente

Tertium de fidelitate quam habere debent ad dominos

Quartum de nequitia infidelium seruorum & punitione eorum

Quintum de admonitione seruorum fidelium: & specialiter de obedientia ad dominos.

Secunda distinctio est de colligatione naturali que est patrum ad filios & e conuerso: & eorum admonitione. Cuius

Primum capitulum est de admonitione patrum ut nutriant filios sub ordinata disciplina.

Secundum de amore filiorum ad parentes in affectu & effectu

Tertia distinctio est de colligatione fratrum ad invicem. Cuius

Primum capitulum est de eorum informatione quae ad amorem benivolentiam

Secundum quare paterfamilias debet regere familiam totam
Tertium de admonitione predictorum erga eos qui colligati sunt cogna
tione vel affinitate

Quarta distinctio est de admonitione hominum qui sunt colliga
p ti sacramentali colligatione: sicut coniuges. Cuius
Primum capitulum est: quid sit coniugium: et de eius ordina
ta et legitima contractione

Secundum de uxoris male morigerate instructioe et suppositione

Tertium de mutua coniugum dilectione

Quartum de fidelitate in deflectione

Quintum de operis conjugalis religiosa exercitatione

Sextum de coniugum perpetua indivisione

Septima distinctio est de colligatione spiritali que est fidelitas. Cuius

q Primum capitulum est quod debent sibi inuicem coherere.

Secundum quod caveant ne dissipentur ab hoste

Tertium qualiter debent inter se cohabitare

Quartum quomodo antequam laborauerint ad attrahendum alios ad hanc colligationem.

Octava distinctio est de colligatione ciuili: Cuius

f Primum capitulum est de dilectionis unitate quas habere de
bent ciues: et quod caveant ne sibi inuicem noceant

Secundum qualiter sibi inuicem subueniant

Tertium de cauenda fraudulentia in mercaturis

Quartum de non accipiendis usuris a vicinis

Septima distinctio de colligatione amicali. Cuius

f Capitulum primum est quid sit amicitia: et qualis esse debeat: et
que exigantur ad veram amicitiam

Secundum de ficta amicitia: et propter que dissoluitur

Tertium de vere amicitie utilitate

Nonna distinctio est de colligatione sociali in pulctu. Cuius

o Primum capitulum est: quod homo debet esse socialis

Secundum quod malorum societas est vitanda

Tertium quod bonorum societas est appetenda: et qualis esse debet: et que
debent esse in vera societate

Quartum de his que dissolunt societatem

Decima distinctio est de virtuali conuersatione cum aduersariis.

n Cuius

Capitulum primum est quod laudabile est bene viuere inter malos.

Secundum quod per patientiam et beneficentiam vincuntur aduersarij

Capitula tertie partis

Erte partis: que est de informatione hominum. Quam ad ea que sunt cōia omnibus sunt distinctiones octo. Quarum
i Prima est de istructione hominū quantum ad differentias sexus. Cuius

Primum capitulum est quales esse debent viri

Secundum de informatione mulierum: quales scilicet esse debent & specialiter quantum ad sobrietatem

Tertium quales esse debent quo ad pudicitiam & castitatem.

Quartum. quales esse debent quo ad quietem & taciturnitatem.

Quintum quales esse debent quo ad vestitū & ornatum qualitatem

Secunda distinctio est de informatione hominum fm differentias etatum. Cuius

q Primum capitulum est de instructione eorum qui sunt in primo gradu scilicet infantum.

Secundum de instructione eorum qui sūt in secundo gradu scilicet puerorum.

Tertium de instructione eorum qui sunt in tertio gradu scilicet adolescentium.

Quartum de instructione eorum qui sunt in quarto gradu scilicet virorum.

Quintum de instructione eorum qui sūt in quinto gradu. scilicet senū victorum a senectute.

Sextum de instructione eorum qui sunt in sexto gradu scilicet senum a senio: & de incomodiis senectutis.

Teria distinctio de istructōe hōinū q̄ ad dīas p̄ditionū. Cuius

i Primum capitulum est de informatione nobilium sanguine: ut nō glorientur de sua nobilitate: & de huius parua utilitate.

Secundum de vera nobilitate.

Tertium de instructione ignobilium: & de illius commoditate.

Quartum q̄ non est glorandum de preeminentia bonorum nāturā.

Quarta distinctio de instructione hominum quo ad dīas iustitiationis siue possessionis. Cuius

q Primum capitulum ē de admonitione diuitum.

Secundum de multiplici pauperum admonitione: & de paupertatis utilitate.

Quinta distinctio est de admonitione hominum fm differentias qualitatis vite. Cuius

q Primum capitulum est de admonitione existentium in peccato.

Secundum de admonitione penitentium.

Hexa distinctio est de admonitione hominum fm differentias statuum. Cuius

i

Primum capitulum est de admonitione coniugum
Secundum de admonitione multiplici viduarum ⁊ quales esse debent
Tertius de admonitione multiplici virginum ⁊ quales esse debent. ⁊ de fructu virginitatis: ⁊ de pena illam violantium s^m antiquos.

Septima distinctio est de admonitione hominum s^m differentias euentus vel fortune: prout loquitur vulgus. **L**ulus

Primum capitulum est de admonitione existentium in prosperitate ⁊ de eius instabilitate

Secundū de admonitione existentium in aduersitate: ⁊ de ei⁹ utilitate.

Tercia distinctio est de admonitione hominum quo ad differentias complexionum corporis. **L**ulus

Primum capitulum est de instructione existentium in sanitate
Secundū de admonitione existentium in infirmitate. ⁊ de hui⁹ utilitate

Capitula quarte partis

Parte partis que est de republica ecclesiastica specialiter: ⁊ eius membris sunt distinctiones quinque. **Q**uarum prima est de clericis in communi. **L**ulus

Primum capitulum est que sunt membra reipublice ecclesiastice s^m q⁹ caput ⁊ que alia membra

Secundum de clericis in communi: ⁊ quales esse debent: ⁊ de signo clericali quod est corona

Tertiu^m de instructione eor⁹ q⁹ sunt in primo gradu. s. hostiariorum.

Quartū de informatioe eor⁹ qui sunt in secundo gradu. s. lectorum

Quintū de admōitōe eor⁹ q⁹ sunt in tertio gradu. s. exorcistarum.

Sextū de admonitione eor⁹ q⁹ sunt in quarto gradu. s. acolitorum.

Septimum de admonitione eor⁹ q⁹ sunt in quinto gradu. s. subdiaconor⁹

Octauum de admonitione eor⁹ q⁹ sunt in sexto gradu. s. diaconorum

Monum de admonitione eor⁹ q⁹ sunt in septio gradu. s. presbyterorum

Seconda distinctio est de perfectione predictorum scilicet quales esse debent. **L**ulus

Primum capitulum est: q⁹ debent esse scientia predicti

Secundum q⁹ sint moribus ornati.

Tertium q⁹ sint castitate puri. Et de periculo cohabitacionis eorum cum mulieribus

Quartum q⁹ sint ab auaritia liberi

Quintum q⁹ sint a secularibus negotijs separati.

Sextum quales esse debent sacerdotes specialiter. Et de vita antiquorum gentiliū sacerdotum

Septimum q̄ sint circa curam sibi commissam solliciti. Et quales esse debent respectu eius

Prima distinctio est de instructione ep̄orū specialiter. Cuius

Primum capitulum est q̄ p̄as eccl̄astica nō est ambienda

Secūda de exēplis sc̄orū in fugiendo ⁊ refutando eccl̄asticā dignitatē

Tertium de incomodis ⁊ improbitate ambitionis

Quartum q̄ electio rite est faciēda

Quintum qua intentione debet quis p̄sentire electioni. Et que d̄ cogitare consentiēdo. Et de nomine ep̄isopi quid importat

Sextum qualis debet esse post consecrationem

Septimum q̄ debet esse sollicitus in vitijs cauēdis: ⁊ specialiter in cauēda lascīvia gula

Octauū qualis d̄ esse in cauēda macula omnimode luxurie

Nonum qualis debet esse in cauēda opinione auaritie: ⁊ amplectēda largitōne elemosyne

Decimum qualis esse debet in sectanda hospitalitate. Et huius gratia de hospitalitate qualis esse debet ⁊ de eius utilitate

Undecimū q̄lis eē d̄ in mensa erga hospites: ⁊ a quibus cauere

Duodecimū de multiplici conuiuiō: ⁊ quale debet esse conuiuium ep̄i ⁊ qualia fuerunt conuiuiā antiquorū

Quarta distinctio est de officijs eccl̄asticorū. Cuius

Primum capitulum est de dispensatione sacramentorū

Scdm de veritate p̄dicabiliū: Et de obligatione ad p̄dicandū.

Tertū d̄ sc̄itate vite p̄dicatū: ⁊ v̄nositate quā h̄re debent

Quartum qualis esse debet predicatio.

Quintū de necessitate p̄fectōis exēplorū ip̄sio predicantibus

Sextum de pietate orationum

Septimum de virtutibus qua habere debent curam animarū habētes: ⁊ quales assumi debent ad illud opus

Quinta distinctio q̄les esse debent eccl̄ie indices. Cuius

Primū cap. ē q̄le d̄ eē iudiciū eccl̄asticorū: ⁊ q̄ sūt i eo cauēda

Secundum qualis esse debet domus ⁊ familia ep̄isopi

Tertium de mysterijs vestimētōrū ep̄iscopaliū ⁊ sacerdotaliū

Quartum de necessitate copabitatōis pastorū cum gregibus: ⁊ de periculo separationis

Capitula quinte partis.

Quinte partis que est de informatione scolasticorum sunt distinctiones due. Quarum

¶ Prima est de instructione discipulorum. Cuius

Primum capitulum est de dignitate sapientie

Secundum qualis debet esse status ad corporis dispositionem sapiens siue literis deditus qz corpore ⁊ membris bene dispositus

Tertium qualis esse debet quo ad industriam mentis

Quartum qualiter pueri in primis sunt instruendi

Quintum in quibus doctrinis sunt informandi: ⁊ a quibus cauendi

Sextum que sunt necessaria studentibus

Septimum qualis debet esse discipulus

Octauum quale debet esse studium boni discipuli: ⁊ de exemplis antiquorum in studendo

Nonum quales debent esse discipuli quo ad vite honestatem.

Ecunda distinctio est de informatione doctorum. Cuius

¶ Primum caplꝫ qles ascendere debet gradū magistralē ⁊ de utilitate virtuose vite docentium ipse discipulis

Secundum quales libros habere debent: ⁊ qualiter studere

Tertium qualiter cauende sunt noxie scientia scolasticis

Quartum qua intentione studere debent

Quintum specialiter qualiter studendum in sacra scriptura: ⁊ que necessaria in ea.

Capitula sexte partis

Sexte partis que est de informatione religiosorum sunt distinctiones sex. Quarum

¶ Prima est de religionis primaria institutione. Cuius

Primum capitulum est: quid sit religio ⁊ vnde dicatur

Secundum de institutione ⁊ ortu religionis.

Ecunda distinctio ē: de eminentia ⁊ dignitate religionis. Cuius

¶ Primum capitulū ē q̄sr antiqui hunc modū vniuersi pelegerunt.

Secundū de religionis eminentia

Tertium de distinctione religiosorum antiquorum

Quartum de tribus in quibus consistit religio specialiter.

Quintum de paupertate ad quam se obligant religiosi. Et de huius exemplis in sanctis ⁊ prophetis antiquis.

Sextum qualis debet esse paupertas.

Terria distinctio est de castitate religiosorum ad quam se obligat.

h Cuius

Primum capitulum est quid sit castitas

Secundum que sunt necessaria vel expedientia ad custodiam castitatis.

Clara distinctio est de obedientia ad quam se obligant religio

b si. Cuius

Primum capitulum est quid sit obedientia

Secundum qualis esse debet: et de eius gradibus

Tertium qualia debent esse opera obedientie

Quartum de exemplis obedientie in antiquis.

Quintum de imperfecte obedientibus

Sextum de periculo inobedientie.

Quinta distinctio est de septem necessarijs religiosis vt perfecte

q vivant in predictis. Cuius

Primum capitulum est de elongatione a tumultibus mundanis que est eis necessaria saltem in affectu

Secundum de omnimoda sui ipsorum abnegatione

Tertium de cordis cultura siue interiori exercitatione

Quartum de interiori scrutinio siue discussione

Quintum de sui ipsorum vera cognitione

Sextum de vera humilitate: et qualis debet esse

Septimum de orationis deuotione

Octauum que faciunt orationem efficacem

Sexta distinctio est de vite religiose vtilitate. Cuius

Primum capitulum est de huius religiosorum bonorum magnitudine.

Secundum de peruersitate eorum qui male vivunt in religione: et de pene talium magnitudine

Tertium de ministeriali significatione habitus religionis

Capitula septime partis

Septime partis que est de instructione hominum vt sint parati ad mortem sunt distinctiones tres. Quarum. Prima est de preparatione ad mortem. Cuius

f

Primum capitulum est de vite huius breuitate et labilitate: et quod non est in ea confidendum

Secundum de exhortatione hominum ad merita cumulanda in hac breui vita

Tertium de mortis inevitabilitate

Quartum de eius iugl memoria & meditatione
Quintū de sp̄ationis indulatione: & q̄r debent homines esse parati.
Sextum de errore gentiliū qui sibi mortem intulerunt: & de erroris huius
ius improbatione

Secunda distinctio est de mortis multiplicitate & errore. Cuius

I Primum capitulum est de distinctione mortis

Secūdu qualiter mors prima. s. corporis timenda est malis

Tertium qualiter mors secunda timenda est bonis & malis

Quartum de sanctorum morte: & eius preciositate

Quintum de terrore electorum in morte

Sextū de status sciōrū q̄litate & meditatione in morte.

Septimū de angeloz aduētū ad sc̄os i morte: & d̄ glie eorū reuelatiōe.

Octauū de vtilitate seu cōmoditate h̄idī sc̄os astantes in morte

Tertia distinctio ē de q̄litate eorū q̄ morientib⁹ psunt. Cuius

I Primum capl̄ ē q̄tū valēt p̄p̄e exequiarū v̄l loca sepulturarū

Secūdu de cure modicitate de sepulturis quā antiq̄ habuerūt.

Tertium de varietate consuetudinis ap̄ gentiles de corpib⁹ mortuorū.

Quartum de necessitate restitutionis: & recitudine testamentorum

Quintum quibus iuuantur anime defunctorum

Sextum de status defunctorū varietate: & quib⁹ viuorū suffragia psunt
vel non

¶ Et in hoc finis huius collectionis.

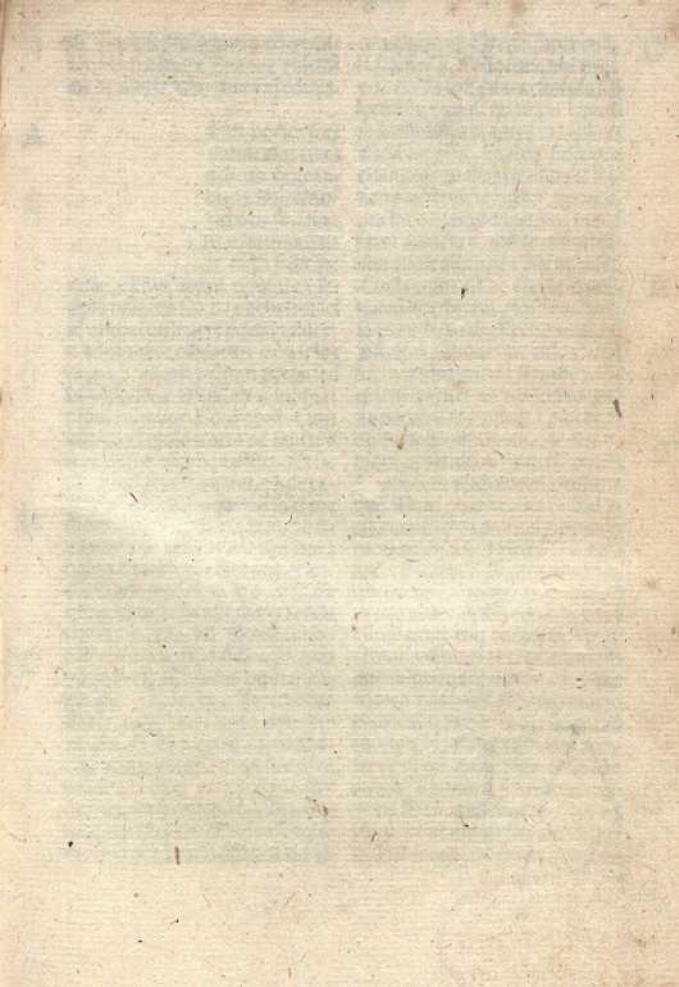
EXPLICIUNT CAPITVLA

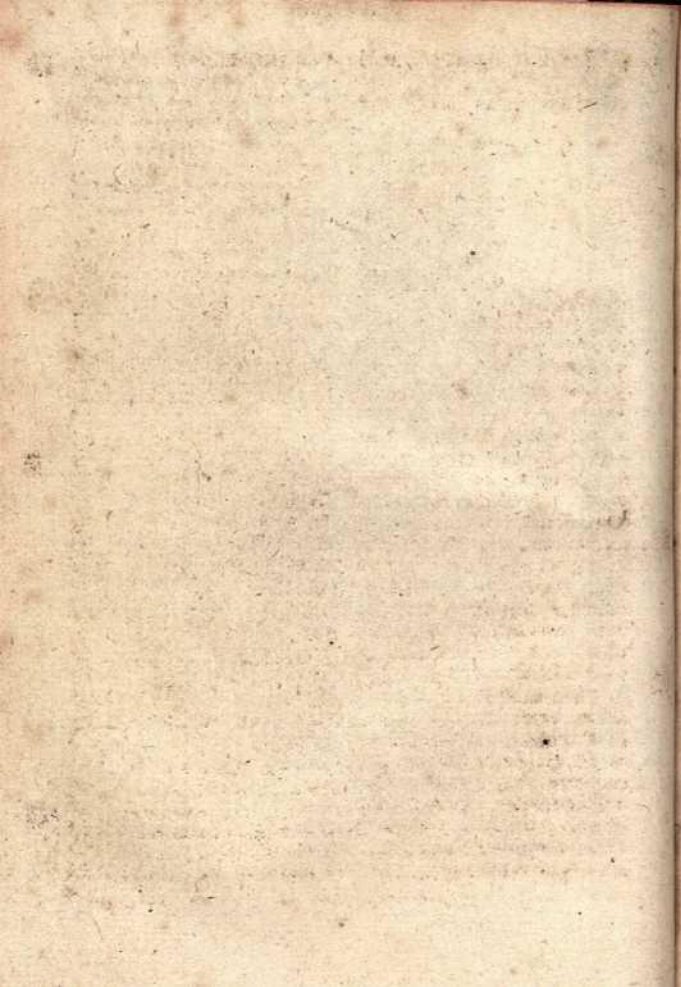

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

EXPLICITE CAPITULI

Incipit prologus in cōmuni/
loquium a fratre Joanne valensi
de ordine fratruꝝ minorū editus.

A **E**m doctor siue
predicator euan-
gelicus sapienti-
bus et insipientib⁹
debitor sit. salua-
tore demandan-
te eide: p̄dicare

euangelium omni creature; se-
dula diligētia studere debet: vt sci-
at omnes instruere doctrinaliter:
et admonere efficaciter non soluz
in predicatione declamatoria: sed
in collatione familiari et mutua:
prout hortatur. Ecc. xxxvij. Cum
viro irreligioso tracta de sanctita-
te: et cum iniusto de iustitia. Et sic
de alijs q̄ ibi enumerat. et hoc ex-
emplo saluatoris: qui nō solū pre-
dicabat publice in ciuitatib⁹ et si-
nagogis: sed etiā in mensis para-
bolas et verba vite frequenter au-
ditōribus p̄pōebat. Luc. vij. Sy-
mon: habeo tibi aliqd̄ dicere. Si-
militer exēplo b̄i Pauli. ij. cor.
i. Sermo meus et p̄dicatio mea
nō in persuasibilibus humane sa-
pientie verbis. et. P̄dicatio
scilicet publica. et sermo priuatus
ait glo. Et Act. xx. ait idem. Do-
cere vos p̄ domos et publice idest
priuate et cōiter rectificās et. Fre-
quenter etiā collatio familiaris et
mutua: efficacior est ad instruē-
dum q̄ p̄dicatio publica vel le-

D ctio: prout ait Grego. super euā.
li. i. omel. ij. Collocationis inq̄t
vox corda torpētia excitat plusq̄
lectiōis: et quasi quadam manu
sollitudinis vt euigilent. scilicet
audiētes p̄ssat. Et ideo p̄dicator
euangelicus etiā in priuata colla-
tione verba vite iugiter p̄ponat.
pro loco et tempore: etiā in mē-
sa: vt alimēta corporis ministrā-
tibus: ipse alimēta vite dispēset.
Liule enim est ac sacris conse-
taneū litteris: aut oio silere in mē-
sa vt audias ad p̄fectum aut vñ
p̄ficiant alij: aut sine culpa leten-
tur: vocum p̄ferre sermonē. Si
q̄dem et inter comedentes de-
us parabolas miscuit: put dicitur
in pollicrato. li. viij. c. ic. Si. n.
diogenes et alij Lyncici C qui f3
p̄dapi. sunt philosophi p̄cissime
vite. Nam cynos canis dicitur q̄
est parcissimus animal. robustos
monuerunt: put dicit Sen. ep̄la
xx. et Hiero. s̄ Iouinianum lo-
quens de Diogene: q̄ habitauit
in portarum vestibulis. et in porti-
cibus ciuitatum vsq̄quaq̄ pro-
ferens verbum: et transeuntium
aut abigens aut notās vitia que
mores sedabant: Multo magis
predicator diuin⁹ debet singulos
monere: et vtiliter cum illis con-
ferre vt quilibet ex sua collatiōe
ampli⁹ illumines et meliores: ga-
vt ait Sen. ep̄stola. iio. Qui ad
p̄m venit quotidie: aliqd̄ bo-
ni fecit ferat: aut sanior domum.

C redat: aut sanabilior. Et pōit ex-
 empla. Qui ad solem venit colo-
 ratur. Qui in taberna vnguen-
 taria resederint: odore secū ferēt
 Sic qui ad philosophum fuerit:
 traxere aliquid necesse est. Pre-
 dicator ergo sicut philosophus
 celestis verba sapie effundit: vñs
 audientes illuminent sicut a sole
 ⁊ exēpla vite ostēdat aspiciētib⁹:
 vt odore virtutum reficiant. Sic
 enim monet beatus Grego. sup
 euange. li. ij. omel. xvij. Luz quē
 libet lubricū videmus: admonē-
 dus est: vt coniugio studeat fre-
 nare iniquitatem suā. Cum con-
 iugatum videmus: admonēdus
 est: vt sic exerceat curas seculi ne
 postponat amorem dei. Luz cli-
 cum videmus: admonēdus ē vt
 sic viuat q̄ vite exempluz secula-
 ribus prebeat. Cum monachum
 videm⁹: admonēdus est: vt in
 reuerentiaz habitus sui: in actu:
 in locutione ⁊ cogitatione se sem-
 per circūspiciat: ⁊ que mūdi sunt
 deserat: ⁊ qd ostendit oculis hu-
 māis in habitu: ante dei oculos
 moribus pretendat. Iste sanctus
 ē: admonēatur vt crescat. Iste ini-
 quus: admōeat: vt se corrigat. Et
 quisquis se ad sacerdotes inxe-
 rit: sale sermonis ei⁹ conditus re-
 cedat. Col. iij. Sermo vsq̄ semp
 in gratia sit sale conditus: vt scia-
 tis quomō oporteat vos vnici-
 q̄s respondere. Iste enim est fru-
 ctus phie vere. vt enim dicitur li.

de deo Socratis: Aristippus re-
 spondit cuidam tyranno interro-
 ganti: quid sibi philosophie studii
 tam impensum p̄suissz. vt cū
 omnibus inquit hominib⁹ secu-
 re ⁊ intrepide fabularer: ⁊ vere.
 Iste est enī vere philosophie fru-
 ctus scire loqui ordiabiliter. ⁊ de-
 center ⁊ vtiliter cum omnib⁹ ho-
 minibus s̄ dignitates graduū:
 quātitates etatum: qualitates sta-
 tum: conditiones ministroz
 ⁊ officioz. scilicet loqui cuz re-
 gibus prout decet. Et sic de alijs.
 Et fm hos modos apostoli do-
 cuerunt populus dei: nunc domi-
 nos: nunc suos: nūc p̄fes: nūc fi-
 lios nūc senes: nūc iuvenes: nūc
 diuites: nunc pauperes. Eph. v.
 viri diligite vxores vestras. ⁊ vi.
 filij obedite parentibus. Et se-
 quil. Serui obedite dominis. Et
 i. De. p̄rio. Serui subditi estote
 in oī timore dominis. Et seqtur.
 c. iij. Mulieres subdite sint viris
 suis. Similiter beatus Jo. Scri-
 bo vobis p̄fes. Scribo vob̄ ad o-
 lescentes. Scribo vobis iuantes.
 ⁊c. Et non soluz apostoli ⁊ sancti
 doctores sic distinctis modis do-
 cebāt homines: sed etiam philo-
 sphi gētes: put ait Trogus p̄-
 petus li. ii. de Pythagora: ⁊ Do-
 licratus. lib. vij. c. iij. Ad cū au-
 disse Trotonioz vrbes omnino
 resolutam: ⁊ virtutis opera ind-
 gētes: illuc venit: ⁊ matronaz se-
 parataz a viris doctrinā: ⁊ puero

I
K
L
M

rum a parentibus frequenter habuit. Et docebat nunc has pudicitiam et obsequia in viros: nunc illos modestiam: et litterarum studium. Et inter hec velut genitricem virtutum frugalitatem omnibus ingerbat. Et sic assiduitate disputationum: ad frugem melioris vite populum reuocauit: Unde vsus. Descripsi mores hominum iunenumque. Et qualiter serui despiciunt dominos. Quid meretrix: quod leno: voluit consingat auarus. Hec quicumque legis sic puto turis eris. Hi versus scripti erant in epitaphio Terentij. Exemplo igitur saluatoris apostolorum et doctorum sanctorum: ac etiam gentium philosophorum: euangelicis predicatorum: ut dictum est: ordinabiliter: distincte: vtiliter: et ex proposito omnes moneat tam in publica predicatione quam privata collatione. et sicut prudens explorator debet considerare status eorum: mores et consuetudines cum quibus confert: Et prout viderit expedire saluti eorum sermones vtiliter proponere: et eos efficaciter hortari. Quia ut ait quidam sapiens: Cum orator non aliter nisi orando probetur: philosophus non minus tacendo pro tempore quam loquendo philosophatur. Est enim tempus tacendi: et tempus loquendi: Et ideo ait prius tacendi: postea loquendi: eoque ille veraciter loqui nouit: qui prius deum tacere didicit: et quasi quod-

dam nutrimentum est verbi censura silentij. ait Bre. supra Ezech. li. i. homel. xi. Ubi. n. non est auditus non effundas sermonem. Ecc. xxxij. et nolite scribere cantibus. Bar. Et libro. i. saturnaliu dicitur: quod Socrates grecus orator. cum in conuiuio a sodalibus hortaret: ut aliquid in medium proponeret de sorte eloquentie ait. Quod presens locus et tempus exigit ego scilicet calleo: et que ego calleo: nec loco presenti sunt apta nec tempori. Ideo sequitur ibi. Nichil tam cognatum phie quam locis et temporibus aptare sermones: eorumque aduenit estimatione in medijs vocata. Alios enim reuocant exempla virtutum: alios beneficiorum: non nullos modestie. et qui aliter agebant sepe auditis talibus ad emendationem veniunt. hec ille. Regula igitur discretionis moderante: prout viderit expedire. pro loco et tempore. proponat predicator diuini verba edificatoria in plures secundum illud Ecc. xxi. verba prudentie statera ponderantur. Et enim dicit Augustinus. vi. confes. Sermo est vas vitium: sicut vasis urbanis et rusticis subministratur. ut ergo prudens dapifer cibos sapientie in vitium ornatis de predicator ministrare. Sauns enim mellis verba composita: dulcedo anime: suauitas mentis. puer. xi. Et prouide

P

Q

R

Sebet predicator materiam de qua loquitur dimittere: si intellexerit aliam esse utiliozem illis quibus loquitur: vel si viderit superuenire alios quibus magis spectat alia materia: exemplo Xenocratis: qui ommissa materia quam tractabat transfudit se ad aliam propter utilitatem superuenientis inueniendo illa: prout ait Gale. li. vi. c. vlti. dicitur. Perditur luxurie athens adolescentem polemum nec illecebras tantummodo: sed et infamia ipsa gaudens: cuius et iuuuenio non post solis occasum sed post ortum surrexisset: domumque rediens Xenocratis philosophi patientem ianuam vidisset vino grauis: unguentis delibuit: fertis capite redimito. plucida veste amictus refertam turba doctorum et scholarum intrauit. Nec contentus tanta deformitate introitu consedit: ut clarissimum eloquium: et tam prudentissimum precepta: temerarie lasciuissimeluderet. Quia demum: ut par erat omnium in dignatione. Xenocrates multum in eodem habitu contentus: ommissaque re quam diserebat de modestia et temperantia loquebatur. Cuius granitatem sermonis coactus respicere polemum: primum coronam detractam capiti piecit paulopost palium intra brachia reduxit: procedente tempore: omnem conuiualem illanitate deposuit: ad vltimum: totam luxuriam exuit. vniuersaque orationis saluberrima medicina sanatus: ex infami Sa

neone maximus phisus enasit: pergrinatus est eius animus: in negotia non habitauit. h. ille. et de hoc Aug. epistola. lviij. Cōsimilimō debet predicator videns aliam materiam esse meliorem auditoribus et utiliozem: se ad illam transferret: prout utilitas erigit. Et quia non omnibus predicatoribus vacat inspicere et perscrutari multa volumina predictorum doctorum: collegi hoc tractatum siue collectionem que potest dici summa collectionum siue colloquium quedam generalis ad instructionem horum finem varietates statuum eorum. Et hoc non solum de libris diuinorum doctorum: sed ex libris gentiliū philosophorum: exemplo apostoli. qui introduxit dicta eorum. sicut illud. i. cor. vi. Colloquia praua: bonos mores corrumpunt. quod fuit dictum Benandri. et illud ad Ti. i. Cretenses semper mendaces: male bestie: ventris pigri. quod fuit dictum Epimenidis poete. et illud Eccl. xvij. Senes dei sumus: quod est clausula versus heroici: prout dicit Hieronimus. epistola lx. Et exemplo beati Hieronimus qui introduxit multa dicta gentiliū Jo uinianum et in epistolis suis. Et exemplo beati Augustini qui inducit multa in libris suis de ciuitate dei et alijs: et in epistolis suis. ut enim dicit idem de doctrina christiana ante fines. Sicut populus israel vasa et ornamenta aurea et argentea et vestes attulit de egypto: que vendit

V

X

V

O

cauit ad mellorem vsus: sic libera-
les disciplinas vsui vitatis aptas
et quedam mox precepta continen-
tes possunt accipere fideles ad ve-
ritatis attestationem: sicut ibi ex-
emplificat Aug. de doctoib⁹ sa-
cris: qui fuerunt in sapientia secu-
larium philosophorum experti et pro-
tulerunt ex eorum doctrinis multa
vtilia ecclesiasticis: et refutauerunt
superstitiosa figmenta. **N**ō ergo
propter insufficientiam sacre scri-
pture: in qua quicquid homo ex-
vididerit si noxius est damnatur:
si vtile inuenit: sed propter honorem
vitae et efficaciorē attestatōem ipsi
auditoribus: et preconium diuine
bonitatis: que eis veritatem reue-
lauit: vt ait Apo. ro. i. Deus enim
reuelauit illis. Dicta igitur verita-
tis. ex libris eorum licite possunt
assumi: prout ait Cassiodorus li.
de institutione scripturarum loquens
de libris Origenis: quod siucos salu-
berrimos caute et sapienter sume-
re debemus: ne pariter venenorum
perfidie sorbeamus. vbi introdu-
cit dictum Virgilij: qui cum legeret
Eniū requisitus a quodam quid
ageret: respondit. Furum in ster-
core quero scilicet veritates in tā
vili libro. **O**missis igitur supersti-
tionibus predictorū: que sunt ve-
re dicta ab eis: hic sanctorum aucto-
ritatibus adiungantur. Et si nar-
rantur aliquā dubia: intelligant vt
ab eis sūt narrata: nō vt assertioe
affirmata. Et autē quæque que idu-

cuntur sint magis certe: et libris
et capitula distincte nominentur
Et vt si qui dignentur ista pueri-
lia et rudia aspicerere iuēre possunt
plura de materijs de quibus huiusmodi
auctoritates sunt in libris pno-
tatis et capitulis. Quasi enim soli-
ditas auctoritatum est certitudo li-
brorum et capitulorum: et e converso
vage auctoritates: min⁹ solide vi-
dentur et min⁹ efficaces: et volen-
tes resistere vel contradicere. **E**t quæ
aliter sunt admonendi viri litte-
rati: aliter illiterati: aliter scolares:
aliter religiosi: sicut facit Grego.
in pastoralis p⁹ totū: et sicut ait idem
esse faciendum. li. xxxi. mor. sup
illud. Quis dedit gallo intelligen-
tiam: id est sine distinctione grada-
um: statum et officio et digni-
tate hec collectio siue tractat⁹. Sunt
enim scolares siue layci: et sūt lit-
terati siue clerici: et sunt scolares si-
ue philosophi: et sunt religiosi si-
ue monastici. Et quia ex premis-
sis consistit respublica ciuilis: que
est quasi quoddam corpus copag-
natum ex membris quorum memborum
est connexio ad inuicem multimo-
da: ideo hec collectio in. vij. particu-
las distinguitur.
Prima pars est de constitu-
tione respublice: et membris suis
et de instructioe et informatioe per-
sonarum que sunt membra eius
singillatim et absolute sicut prin-
cipis: qui est ad modum capitulorum
et sic de alijs.

T Secunda pars est: de pneribe dictoy membroy scilicet pncipio ad subditos: & econuerso & sic de alijs & de eoyz instructio- ne ex proprijs quibuslibet.

T Tertia pars est de admonitio- ne hominũ. Scim ad ea que sũt coia omnibus: qualia sunt diffe- rentie etatis scilicet pueritia: sene- ctus: paupertas: opulentiã: & sic de alijs. Et he tres ptes sunt spe- cialiter de admonitione laycoy.

T Quarta pars est de admoni- tione ecclesiasticoyz scilicet differẽ- tias statuy & graduy.

T Quinta pars est de admoni- tione scolasticoyz siue phyloso- phantuy.

T Sexta pars est de admonitio- ne religiosoyz siue monasticoyz.

T Septima pars est: de admo- nitione coi. & de morte: vt sint pa- rati homines ad mortẽ. & de par- tibus sibi spectantibus.

Finis prologi.

X

Prima distinctio. De repu-
blica in cōmuni: et de formatio-
ne personarū ex quib⁹ constituit.

Noniā res-
publica vt
dictuz est:
q̄
ē vnīuersa/
le quoddaz
corp⁹ cōpa-
ginatuz ex
membz.

princeps enim v' dominans ob-
tinet locus capitū: prepositi et iu-
dices sunt ad modum auris et
oculorum. Senat⁹ siue collectio
sapientum et cōsiliarioꝝ ad mo-
dum cordis. Milites protegen-
tes ad modū manū. Laboran-
tes siue agricole solo inherentes
ad modū pedū: put dicit Plu-
tarcus libro qui intitulatur istru-
ctio Traian: iō primo dīcēdū ē
de republica in se et in cōi. Secō-
do de personis ex quibus cōstituitur
singillatim: et de admonitiōe eaz.

E primo scilicet de repu-
blica. Primo ingredū
ē quid sit. Secūdo qua-
liter constituitur. Tertio quibus
virtutibus ornat regis et conser-
natur. Quarto qualiter per frū
deficit et dissoluitur: et ex quoz
defectu. Quinto: de sollicitudine
antiquorum et labore pro repu-
blice conseruatione: et de magni-
tudine sustentētie p ipsa. Sexto
q̄liter doctrina euāgelica nō cō-

trahatur reipublice sicut detrahē-
tes aliqui posuerūt.

Capit. i. Quid sit respublica.

E primo notādū: q̄ res-
publica ē res ppli. Pop-
ulus autē est cētus: iu-
ris consensu: et vtilitatē cōsone so-
ciatus prout ait Augu. i. de ciui.
c. xix. recitans diffinitionē repu-
blice datā a Scipione et recita-
tam a Tullio vt patet ibidem. Et
idē Augu. v. de ci. c. xviii. Respu-
blica est res populi: res cōs: res
ciuitatis. Et sic pz: q̄ oīs qui intē-
dit bonū cōe vt vtilitates populū:
v' patrie: vel ciuitatis augere cō-
seruare ptegere: salua iustitia in-
tendit et rempublicā augere pro-
tegere et conseruare. Ad quaz re-
publicā habuerūt antiq affectuz
magnū vt patebit infra.

Capit. ii. ex quibus et quali-
ter constituitur respublica.

E quibus et qualiter con-
stat respublica determī-
nat Augu. v. de ci. c. i. q̄
tūc respublica. i. res populū iuste
et bene regit siue ab vno rege. si-
ue a paucis optimatib⁹: siue ab
vnīuerso populo: cum talis ē po-
pulus scilicet cētus: iuris cōsensu:
et vtilitatis cōsone sociat⁹. Tunc
enim salua est respublica: cū fm
ius omnes consentiunt. et vtilita-
tem cōmūne oēs intendūt. Con-
stat autē personis superioribus:
medijs: et inferioribus. Unde ibi
Aug. recitans verba Scipionis

B

C

C

dicit. **S**icut in fidibus et tibis
 in ipso cantu a vocibus cōcēnis
 quidā tenendus est ex distinctio
 fontis: quem discrepantem aures
 ferre erudite non possunt quous
 q̄ concors efficitur: sic ex sūmis
 et infimis: medijs iteriectis ordi
 nibus cōsonis: moderatā rōnis
 ciuitatem consensu dīssimiliū cō
 tineri: et que armonia a musicis
 dicitur in cantu: eam eē in ciuita
 te concordiam. Quilibet enī in
 ciuitate est vna littera in sermōe
 ait Aug. iij. de. ci. c. iij. Patet er
 go: rempublicā cōstare ex perso
 nis varijs sicut ex membris suis
 Unde et q̄dā corpus dī esse: vt
 dicitū est. Et sic Apōsto. loquens
 de republica ecclesiastica vocat
 eam corpus: et ciues eius mēbra
 ro. i. **A**plū vnum corpus sum⁹
 in christo: singuli autē alter alte
 rius membra. Et. i. cor. xij. Et. n.
 in vno spiritu nos omnes i vnu
 corpus baptizati sumus. Unde et
 de republica: membris: et cōcor
 dia ait Tullius. i. de offi. c. xxx. dī
 cēs esse in republica magistrat⁹:
 personas priuatas et peregrinas
Abi assignās eorū officia dicit: q̄
 p̄p̄riū mun⁹ magistratus est: in
 telligere se gerere personā ciuitat⁹
 debereq̄ eius dignitatē et decus
 sustinere: suare leges: iura descri
 bere: et fidei sue p̄missa meminī
 se. priuatus vō inquit Tull⁹ opoz
 tet equo et pari cam ciuibus iure
 viuere: nec submissum nimis et

abiectum: nec se effereētē nimis
 ea velle in republica q̄ manilla et
 honesta sunt. Taliter enim senti
 re solemus bonū ciuez et dicere.
Peregrini vō et incolae officiu⁹
 est: nihil p̄ter negotiū suū agere:
 nihil de alieno ingrere: minime
 q̄ esse in aliena republica curio
 sum. Et hec officia reperiuntur:
 cū queritur: quid deceat: qd ap
 tum sit personis tempoz et eta
 tibus: prout dicitur ibi. Et ex his
 patet: q̄ sicut in corpore nālī: mē
 bra sunt sibi inuicē deservientia:
 et pro se inuicē sollicita: et mutuo
 sese contegentia: et mutuas defor
 mitates cooperientia: ac se se ex
 ornantia: sic debet esse in mēbris
 reipublice: que est quasi corpus
 vt dicitū est: maxime i republica
 ecclesiastica: sicut ap̄tat Apō. vbi.
 3. Et sicut euidēs signū rabiose
 furie est: q̄ vnū mēbrū destruat
 aliud: vel deuoret in corpore na
 turali: sic signū rabiose malitie
 est: q̄ vnū membrum reipubli
 ce deuoret aliud et disperdat: ma
 xime si sanū est membrum. Si
 autem putridum et aliorum infe
 ctiuū: auferri vel segregari debet
 et amputari ab habēte potestates
 seruato iure iustitie: prout ait Tu
 lius. iij. de offi. c. vij. loquēs de ty
 ranno dicēs. **H**oc genus hoīū
 est pestiferus atq̄ impius: et ex
 hominū cōitate exterminādū
 Et ponit exēplū sic. **M**embra
 corporis amputatur: si spiritus cō

G

H

I

¶ re ceperint: & ceteris nocēt me-
 brio: sic feritas & imāitas beluē
 a conciuujs tanq̃ vnitate corpo-
 ris segregāda. Si ergo viētes or-
 gāis musicalib⁹ diligētē studēt:
 ne fiat aliqua dissonantia i orga-
 nis suis: & vt sit, pportionalis cō-
 sonantia: multo magis guberna-
 tores reipublice debent sollicite
 puidere: q̃ in predictis partib⁹
 reipublice sit debita armonia: p
 ut dicitur a polierato li. iij. c. viij.
 Si Iquit citharedus alijq̃ fidici-
 nes multa diligētia pcurant quo
 modo oberrantis corde p̃pescāt
 vitū: & eā vnanimē reddant: sa-
 ciatq̃ d̃cissimā dissidētū psonā
 tiā: cordis non ruptis sed ten-
 sis pportioabiliter & remissis: q̃
 ta sollicitudine oportet princeps
 moderari nūc rigore iustitie: nūc
 remissioe m̃e: vt subditos faciat
 q̃ vnanimē i domo: & q̃ discor-
 dātiū i m̃isterio: pacis & charitat̃
 operibus: vnā faciant perfectā
 & maximā melodiā: Hoc autē
 certus est: q̃ tutius est: cordas re-
 mitti q̃ nimis p̃tendi. Remissa
 ram nanq̃ p̃tensio: artificis pl-
 tia cōualefcit: & debitas soni red-
 dit gratiam: Sed que semel ru-
 pta est: nullo artificio reparatur.
 Profecto si sonus exigitur quē
 non habent: frustra tendū: & ci-
 tius sepe veniē ad nullum q̃ ad
 eā q̃ nimis exigitur. Quislmōi
 autē armonia virtualis erit in re-
 publica: quando erit conformis

illi superne hierufalez p sua pos-
 sibilitate: & ordinata legibus dei:
 quādo de illa ṽficabit. illd̃ Job
 xxxviij. Nunquid nosti ordinem
 celi: & rationē eius pones in ter-
 ra. Ratio enīz celi ponitur in ter-
 ra: q̃n reipublica hūana imitat
 reipublicā celestē: vbi volūtas dei
 lex ē: p̃t dicit Aug. loquēs de re-
 publica in angelis siue i curia ce-
 lesti d̃ ci. c. ij. Et sic p̃z secūdiū.
 ¶ Caplm. iij. qualiter debet res-
 publica legibus regulari.

Ratio videndū est: qui-
 bus reipublica ordinat.
 Et sciendum q̃ ordinat.

¶ Regum rectitudine.
 ¶ Iustitie solidantis equitate.
 ¶ Concordie vnanimitate con-
 nectente
 ¶ Fidelitate mutua adiuuante.
 ¶ Consilio salubri dirigēte.
 ¶ Verū honestate decorāte.
 ¶ Ordinata intētiōe quasi om-
 nia cōseruante.
 ¶ De primo p̃z f̃z Julii prima
 rhetorica lib. i. vbi ait. Vēs leges
 ad cōmodū reipublice iudices
 referre oportet: Nemo inquit le-
 ges legum causa saluas eē vult:
 sed reipublice. Nam vt ex medi-
 cina, nihil oportet putare profi-
 cisci: nisi q̃ ad corporis vtilitatez
 spectet: quoniam eius causa insti-
 tuta est: sic a legibus nihil debet
 arbitrari proficisci: nisi q̃ reipu-
 blice conueat: quia eius causa
 cōparate sunt. Et Ambro. omne

Retorica. paulo post mod. num. 63.

Tullius, lib. 1. de Inuentione
 M
 Inuentione cor poris segreganda est.

Verba Ciceronis allegata, vbi Soc signum ¶ est. Sac sunt qua
 sequantur fidelisbitne desumpta. ¶ Hoc omne genus pestiferum atque
 impium, ex somnium communitate exterminandum est. Et enim vt
 membra quadam amputantur, si & ipsa sanguine, & tanquam spi-
 ritu carere coeperunt, & nocent reliquis partibus corporis: sic ista in-
 fugua sominis feritas, & immanitas belua a communi tanquam

Lia. v. hic republice vsus e: leges
 omnibus esse comunes. atq; ob
 seruari eas deuotione coi: vno
 omnes teneri vinculo: no alij ius
 esse. quod alius sibi intelligat non
 licere: sed qd vni liceat licere om
 nibus: et comunem reuerentiaz.
 prm quoq; consilio republica gu
 bernetur. Comune omnibus vr
bis domiciliu: coiis conuersatio
nis officiu: vnum prescriptu ol
bus esse vnu consiliu. hec ille.
 Et ideo nisi rectis legibus respu
 blica gubernetur non diu stabit.
 Nec mirum: cu lex sit fm Pa
 pinianu et Demostenez inuentio
 hois: donu dei: dogma sapientuz
 correctio violentozuz excessuu: ci
 uitaq; ppositio: totu^o criminis fuga.
N Siue lex est ratio suma insita a
 na: que iubet que sunt facienda: p
 hibetq; tria. ait Tullius de legi
 bus. Siue lex nihil aliud e qd rec
 ta ro: et a nemi tracta: impano
 honesta: prohibens tria: ait ide
 phil. ix. Siue. lex est recti prece
 ptio: prauisq; depulsio. ait ide. ij.
 de natura deoz. Ipsa eni e ius
 scriptu: iubens honestu: phibens
 trium: ait Gratianus. Est enim
 lex interpret equitatis: rerum di
 uinaz et humanaz compos: ait
P Egippus. Ideo necessarie sut iu
 ste leges ad gubernatione respu
 blice: put dicit Sen. ep. sa. xciiij.
 Qd postq; subrepentib^o vitis i
 tyrandem regna conuersa sunt:
 opus esse cepit legib^o quas et ipsi

inter vitia tulere sapientes. Et po
 nit exemplū de Solone. q Athe
 nas equo iure sudauit. Et de Li
 gurgo qui leges instituit: et d alij
 Et de his et d eoru legibus loq
Q Augu. ij. de ci. c. xvj. De legibus
 quoq; Solonis ait Tullius geli^o
 li. ij. q incise erant in assib^o ligne
 is: vt sempiternae maneret. Et de
 Ligurgo et eius legibus ait Tro
 gus pompeius lib. ij. vt dictu est
 in breuologo de virtutibus. Sūt
 eni leges sic capistra et cōpedes
R equoz et frena: ait Criso. sup Jo.
 omel. xxxvi. vt eni legitur in tra
 ctatu de. xij. abusionibus. duode
 cimuz abusionis gradus est: po
 pulus sine lege. q dū dei dicta: et
 leguz scita ptemnit: per diuersas
 erroz vias in laqueum perditio
 nis scurrūt. Et sequitur vna rega
 lis via lex dei: que nec ad dexterā
 nec ad sinistras declinat. Et quia
 omnū legum est inanis censura
 nisi diuine legis imaginem ge
 rat: put ait Augu. viij. de ci. c. vj.
 ideo omnes leges emanare de
 bent a lege diuina. p me ingt sa
 pientia diuina reges regnant: et
 legum cōditores iusta decernūt.
 puer. viij. humane eni leges ea
 tenus valēt: quatenus nō discre
 pant a diuinis ait helinandus. et
 id hec respublica sola e ordinata
 que legibus regulatis lege diui
 na gubernat: q: tunc est ciuitas
 dei: in qua rex veritas: lex cha
 ritas: modus eternitas e. ait Au
V

N

O

P

R

S

T

V

gu. Que lex licet sit vna in se: est
 tamē multiplex in fructu & vtilitate
 Job. xi. Multiplex est lex eius.
 Et quia in vniuersis est legū ratio: ut
 si sit eandem debita custodia: ideo solliciti debent custodiri in
 republica. Nam vt ait Gale. li. v.
 ca. iij. loquens de Atheniensibus.
 Cū ēt equissima iura sed iniquis-
 sima ingenia hrent: moribus suis
 q̄ legibus vti potius maluerūt.
 Et debet custodiri a maioribus &
 minoribus: ne sint sic tele aranea
 ruz: que infirmiora aialia retinet
 valentiora transmittunt: putat
 Gale. lib. vij. di. leges esse tales vt
 ait Anatharsius: q̄ his pauperes
 & humiles p̄stringit: diuites & po-
 tentes nō alligari p̄tingit. Econ-
 trario. de illo qui eruit sibi oculus
 vnū: cū filius eius deberet mul-
 ctari priuatione amboꝝ p̄pter
 adulteriu: putat dicit Gale. li. vi.
 c. ij. de quo in breuiloquo de v̄tutibus.
 Et Saul noluit p̄cere filio:
 q̄ fuerat transgressus mandati
 eius 1. Re. xiiij. Nō sicut leges nō
 debent punire innocentem putat
 dicit Pau. act. xxij. & tu sedēs in
 dicas me fm̄ legem. & p̄ legē iu-
 bes me percutere. Ita nō debent
 absoluerē reū a disciplina. maxie
 quādo quis peccat in republi-
 cam. Quis enim iustificat impiū.
 & condemnat iustum vterq̄ ab-
 hominabilis apud deum. puer.
 xvij. Unde Gale. li. vij. c. xij. dicit
 q̄ nihil Agellai facto sapiens.

q̄ cū aduersus rempublicas lace
 demontoz p̄spiratione ortā cō-
 perisset: leges ligurgi abrogauit:
 que de damnatio supplicii sūnt
 vetabant comprehensio autē &
 & interfectis fontibus euestigio re-
 stituit: atq̄ vtrūq̄ simul p̄didit:
 ne salutaris animaduersio v̄l in-
 iusta esset: vel iure impediret. Ita
 q̄ vt semper esse possent: aliqua-
 do non fuerunt.

¶ Caplm. iij. Quasi respublica
 debet in iustitia fundari.

Quia leges non suffici-
 unt ad regimē: nisi iusti-
 tia regulēt. id respublica
 v̄l cū multa iustitia & in ea sūdata:
 putat dicit Aug. rectas sententias
 sapientia. ij. de ci. c. xix. & c. cludēs
 hoc verissimū esse scilicet sine iu-
 sta iustitia rempublicas regi nō
 posse. vnde Lelius asserit: nihil
 tam insimicū q̄ iniustitia ciui-
 tati: nec oīo nisi magna iustitia
 geri ac stare posse rempublicas.
 Et idem. iij. de ci. c. iij. Remota
 inquit iustitia: qd sunt regna ni-
 si latrocinia: Vbi ponit exemplū
 de Alexandro & pirata: de quo
 in breuiloquio de v̄tutibus. Hic
 enim Tullius. ij. de offi. q̄ oibus
 necessaria est opinio iustitie ē so-
 litario: & his qui vendūt & emūt
 p̄henditq̄ negotiis necessaria ē
 iustitia ad rem gerendā. Cui tā-
 ta est vis: vt nec illi qui maleficio
 & scelere pascunt possint sine vlla
 particula iustitie viuere. Et pōis

C exemplum de latronibus. Unde
 & leges latronū esse dicuntur qui
 bus pareāt: quas obseruent. vbi
 pōit exempla p equalē prede pti
 tiones. Bargius illiric^o latro ma
 gnas res habuit. & multo maio
 res Houat^o lustrarius: cui exer
 citus imperatoris cesserunt. An
 ait ibi. Archipirrata: nisi equali
 ter predam dispartiat aut interficit
 a socijs aut relinquit. Iō conclu
 dit ibi: q̄ cū tāta sit vis iustitie: vt
 ēripla latronū opes firmet & au
 geat: q̄tā ei^o vltiter leges & iudicia
 i^o pstituedo repu. fore putam^o. vñ
 & iustitia ē splendor magn^o ex q̄ bo
 ni virti noiant. Cui^o mun^o p̄mū
 ē: ne cui q̄ noceat nisi lacessit^o in
 iuria. Deñ vt cōsb^o p cōsb^o vial
 p̄uatis vt suis. ait idē de offi. li.
 i. c. vj. Vel fūdamēta iustitie sūt:
 ne cui noceat: deinde vt cōi vit
 litari seruetur. ait idē. c. viij. Et
 Ambro. p̄io de offi. ait: q̄ iust^o
 cōia habz pro suis sua pro cōsb^o
 Sequitur. Iustitie est prima ps
 in deuz. secūda in patriaz tercia
 in parentes. deinde in oēs. Sed
 vera iustitia non est nisi in repu
 blica: cuius p̄dior: rector: q̄ x̄ps
 est. Et in ea ciuitate est vera iust
 tia de qua dictū est: Gloriosa di
 cta sunt de te ciuitas dei. vt ait
 Augu. vi. de ci. c. xi. Et Valerius
 li. vi. de virtutibus recitās exem
 pla antiquoz: de quib^o in breui
 loquio de virtutib^o. Et cū ip̄a sit
 virtus qua vnicuiq̄ sua tribuū:

put dicit Augustin^o. xix. de ci. c.
 i. de q̄ veniūt innocētia: amicitia:
 p̄cordia: pietas: religio: affectus:
 humilitas. put ait Macrobi^o li.
 i. Sine ei^o species sunt pietas er
 ga omnes xp̄ianos: innocētia si
 ne iniuria aliqua: dilectio reuerē
 tia cōcordia: misericordia scilicet
 in affectu. & clementia in effectu:
 ait Hugo. Qualis autē esse debz
 in republica: tam superiorū erga
 inferiores & econuerso q̄ partuz
 inter se patebit infra: cum singu
 latz de taliū informatione dicit.
 Haz vt ait Ber. in sermone quo
 dam de aduentu. Iustitia est vir
 tus que reddit vnicuiq̄ q̄ suum
 est scilicet superiorū: equali: & in
 feriorū. P̄relato entz debet reue
 rentia & obedientia: pari p̄siliūm
 quo erudiat ignorantia: & auxili
 um quo iuuetur infirmitas: infe
 riorū custodia: vt non regnet pec
 catus in mortali corpore. ro. viij.
 & disciplina: vt scilicet dignos fa
 ctat p̄nie fructus. Quib^o dz ad
 iungi iudiciuz ait idē. Et h: sunt
 septēz colūne quas edificat sapiē
 tia in domo sua. p̄ner. ix. ait idē
 vbi. s. Abagno igit affectu est in
 stita appetēda: magno studio cu
 stodiēda: magno honore vene
 randa. Unde iustitie templa de
 dicauerūt gentiles ait Aug. p̄io
 de doctri. xp̄iana. c. v. Iō ad eaz
 hortatur sapiētia diuina iudices
 reipublice Sap. i. Diligite iustiti
 am qui indicatis terram.

Caplm. v. Quasi bz respublica
ca vnanimi concordia. vniri.

Et quia tunc e iustitia p
cipalr in republica qua
do est in ea vera concor
dia: necesse e: vt respublica vna
nimi cōcordia adtinet. pnt dicit
Salustius in iugurino li. ij. recitans
vba Scipionis. ego inquit

Itrado vobis firmū regnū: si bo
ni eritis: imbecille: si mali. Nam
cōcordia prout res crelcut: discor
dia maxime dilabuntur. hoc idē
ait Sen. epla. xcvi. Omne enim
regnū in scipz diuisuz desolabit:
ait Saluator Mat. xij. Et sic eō
rio: vniti augebitur. Nihil enīz
vtilius ciuitati concordia. Unde
comētator. ix. ethi. Cōcordia ma
gnorum grata toti ciuitati: et totis
grecis. Tūc enīz respublica. et in
se est fortis et hostibus terribilis.

Terribilis vt castroz acies ordi
nata canē. vi. Sup quo Grego.
super Ezech. li. i. homel. viij. Ca
strozum inquit acies tūc hostibz
horabilis ostenditur: quādo ita
cōstipata et condensata fuerit: vt
nullo loco interrupta videatur.

Vno inquit agmine psequerant
filiis israel: et debilitabant hostes.
Judith. xv. vt enim ait Sen. iij.
de vñficijs. c. xliij. hōi quez nul
la vis nature quibuslibet fecit ter
ribilem et validū: vnas res dedit
natura que faciunt eum validuz

K scilicet rōnem et societatem. So
cietas et dominiū oīum aialium
dedit: et imperiū terris gentium:
et etiam dominari in mari iussit.
Et ideo in omni republica debz
vnus picipari: ne fiat dñatio aīe
Btero. epistola. xcij. propter qd
rectores reipublice antiquoz et si
essēt prius discordes: postqz erāt
assumpti ad regimen reipublice
inter se mutuo cōcordabant: p
ut narrat Valeri⁹ lib. iij. c. si. nar
rans de mansio lepidō: et Tullio
Flaco: Qui vt cōsorez creati sūt:
q prius inimicitijs dissidebāt: pu
blice iuncti sunt non dissidentes
inimicitijs priuatis. Unde ibidez
c. i. narrat de eo: q plāgebat ad
uersariū: eo q erat reipublice vti
lis. Et quia non est vera concor
dia: nisi vbi regnat charitas: que
facit multitudinis cor vñū et ani
maz vnaz. act. iij. ideo nec vera
est respublica nisi vbi lex est cha
ritas: vt dictum est.

Caplm. vj. Quasi debet res
publica fidelitate iuvari.
Onsimilr: in republica
debet esse vera fidelitas:
qua adiunctur. Nisi enīz
in partibus eius sit vera fidelitas
scilicet absqz cordis malinola ter
guersatiōe: absqz oris fallaci de
ceptione. absqz gestus dolosa si
mulatione: et absqz operis puer
sa defraudatione. non poterit re
gi nec dñi durare. qa vt ait Tull⁹
i. de offi. c. vij. Fundamentū iu
stitie ē fides. i. dictoz pūctorioz
cōstantia et vitas. Et vt ait ibidē

Caplm. vj. Quasi debet res
publica fidelitate iuvari.

Onsimilr: in republica
debet esse vera fidelitas:
qua adiunctur. Nisi enīz
in partibus eius sit vera fidelitas
scilicet absqz cordis malinola ter
guersatiōe: absqz oris fallaci de
ceptione. absqz gestus dolosa si
mulatione: et absqz operis puer
sa defraudatione. non poterit re
gi nec dñi durare. qa vt ait Tull⁹
i. de offi. c. vij. Fundamentū iu
stitie ē fides. i. dictoz pūctorioz
cōstantia et vitas. Et vt ait ibidē

c. xij. cū duob⁹ mōis fiat iniuria: aut vi aut fraude. frans quasi vul peccē: vlt leonis vlt. Et rōq; vō ab homine alienissimū. Non⁹ autēz iniustitie nulla ē capitalior: q̄ eorū qui cū maxie fallūt: id agūt vt boni videantur. Dec autēz fidelitas non acquiritur pecunia vel comodo tpali sed virtute: ait Ambro. p̄uo de offi. Quis fidelis putat: q̄s vlt pecunia vel adulatione obligatos sibi crediderit? Quis illos: qui ad obedientiam plurima redimūtur pecunia fideles arbitret? Nam isti se frequēter v̄dere volūt: et imperia dura ferre nō possunt. Acquirunt autē fides et cōseruat iustitia et prudētia: vt ait Idē lib. iij. c. xij. Unde et hoc raro est aliquib⁹ mēb: is rei publice: et maxie fm illud Ennij vt ait Tullius vbi. s. Nulla sacra societas nec fides regni. Immo quorundam fides mutat cū tempore: sicut ait Egipp⁹ lib. i. loq̄ns de quodam qui fidē mutauit cū tempore. Sed nihil stabile qd ē infiduz: ait Tullius de amicitia. c. xij. Et ipsa fides. i. fidelitas est sū damentum stabilitatis que est in amicitia: ait ibidē. Et h̄ fides fuit in magna reuerētia apd antiq̄s. Unde et Lato eam cōmendans dixit: eaz templū habere cū Ioune. siue vicinam esse Ioui in Capitolio. prout ait Tull⁹. iij. de offi. c. xiii. Et illud Ennij. S fides appta pinnis. i. fastigio templi. Ne-

mo vō pōt dici fidelis q̄ infidelis est suis: ait Egippus vbi. s. Et qz n̄ ē vera amicitia nec vera virt⁹ nisi quaz regulat vera charitas: iō nec est vera fidelitas: nisi quā efficit diuina charitas. Fides. n. in dilectione acquiescēt illi Sap. iij. Amicus autē fidelis: permāet in tempore tribulatōis. Ecc. xxij. Fidē posside cū proximo in paupertate illius. Sequitur. In tpe tribulationis permāne illi fidel. Et Cap. vj. Quasi d̄z respubli ca salubribus consilijs dirigi.

Consequenter: scienduz: c qz respubli ca debet esse salubribus consilijs dire cta: eo qz salus vbi multa cōsulta. puer. xx. Unde rectores reipubli ce antiquitus dicebant consules a consulendo. v. de ci. c. xij. Et Tullius p̄uo de offi. c. xxij. ait. Parua sunt arma foris: nisi consilium sit domi. Unde ibi ait. Qd̄ siluā Solōis pl⁹ p̄fuit ciuitati Athen. quia ab eo leges habuit et instituta: q̄ valuit victoria Themistodis: qz bellā gestū est cōsilio senatus: qz a Solone cōstitut⁹ est. Et Sen. de tranquillitate animi post principū. Nō his solus inquit reipublice preest: qui tuetur res: Et de pace belloq; censet: s; qz iuuentutem exhortatur: qui in bonorū preceptoz inopia virtutē instituit: qui ad pecuniā luxuriā qz ruentes retrahit: et si moratur in puato: publicum tamenego

R

O

P

S

Q

T

tus agit. Et Tullius de Senectute. c. iij. dicit: q̄ dantes consiliuz
 i republica plus agūt q̄ alij. Nā
V sunt sicut gubernatores in nauī.
 Alij enim sentinaz exhauriunt:
 alij cursant: alij malos excedūt.
 Ipse vero clauuz tenens: et que
 tus sedens in pupi: multo maio
 ra et meliora facit. Non enim vi
 ribus: aut velocitatib⁹ aut celeri
 tate corporis res magne gerunt:
 sed consilio: auctoritate atq; sen
 tentia. postcludit ibi. Qd cū ta
 libus senectus augeti solet: apd
 eos viget p̄siliū. In antiquis enī
X est sapientia. Job. xx. Unde Ro
 boam quia dereliquit consiliū se
 rium: et adhefit p̄silijs iuuenum
 amisit regnū. iij. Re. xij. Senus
 enim cōsiliū multū valet. Unde
 Valerī. lib. vi. c. ij. dicit de illo qui
 respondit alteri qui minabatur si
 bi: q̄ haberet multos gladfos. Et
 ego inquit talis multos amicos
 Quasi dicat. Te non timeo. Si
 muliter consilio sapientum respu
 blica augetur regitur et conserua
 tur. sicut narrat Augu. epla. xxx.
 viij. ad Dioscoruz de Themistocle
 pho: q̄ non curauit q̄ esset habi
 tu indoctor cū canere neruis in
 epulis recusasset. Et vbi: cū se ne
 scire illa dixisset: sibiq; dictū ess:
 quid igitur nosti. r̄ndit. Rempu
 blicam ex parua magnaz facere:
 cū scilicet eius consilijs respubli
 ca acquiseretur. Quales aut esse
 debent consiliarij in regimē rei

publice: dicitur infra: vbi de Se
 natu idest collectione senatoruz
 siue consiliariozū agei.

E Capm. viij. Qualiter v3 res
 publica et uosio moueb⁹ decorari
 et non solum respublica
 e debet esse directa consi
 lio: sed debz esse decora
 ta moribus virtuosis: fm qd ait
 Aug. recitans versuz Ennij poe
 te. ij. de ci. c. xxi. Morib⁹ antiqs
 res stat romana virtiqs. Quem
 verum inqt vel breuitate: vel ve
 ritate tanq; ex oraculo quodam
 affatū esse mihi videt. Nāz neq;
 virt nisi moderata ciuitas fuisz
 neq; mores: nisi hi virti p̄suiset:
 aut fundare: aut tam diu tenere
 potuissent tantam et taz longe la
 teq; imperante rempublicā. Se
 quitur De virtis quod dicit: Mo
 res enim ipsi strosunt viroꝝ
 penuriam. put ibi dicit Aug. reci
 tans verba Scipionis. Quales
 enim erant mores antiquozū ait
 Salustius recitans verba Lato
A nis contionantis in senatu libro
 i. Que verba etiam recitat Aug.
 v. de ci. c. xij. Nolite ait existima
 re: maiores nostros armis rem
 publicam ex parua magnam fe
 cisse: Si ita esset multo pulcher
 rīmam nos haberem⁹. Quippe
 socioꝝum atq; ciuū: preterea ar
 moꝝuz et equozū maior copia no
 bis q̄ illis. S3 alia fuerē q̄ illos
 magnos fecerūt: que nobis nul
 la sunt. Domū industria: solis in

B **stam Imperia:** animus in consu-
lendo lib: neq; delicto neq; libi-
dini obnoxius. pro his: nos ha-
bemus luxuriam: auaritiā: pu-
blice egestatem: priuatim opulē-
tiam. Laudamus diuitias: seq-
mur inuertiā: inter bonos & ma-
los discrimen nullam. Omnia
fructū s̄mia abito possidet. Nec
mit. vbi vos sepatis sibi q̄sq; psi-
liū capis: vbi domi voluptatis:
vbi pecunie gr̄a seruitis: eo fit: vt
Impetus fiat in vacuam rempu-
blicam. hec ille. Vbi ergo predi-
cti mores sunt: ibi merito respu-
blica ordinatur: & vbi desunt: de-
ordinat. Vñ Augu. i. de ci. c. xxx/
liij. loquēs de Scipione: ait. Qd
non censebat ille felicem rempu-
blicam stantibus menibus & ru-
entibus moribus. Et idem lib. ij.
C **Romani** quippe portam veterē
auctamq; laboribus sediore stan-
tem fecerantq; ruentes: quoniā
quidem in ruina eius lapides &
ligna: in istoruz aut vita: nō mu-
rorum: sed morū munimenta at-
q; ornamenta ceciderunt: cū su-
nestio:ibus eorum corda cupi-
ditatibus q̄ ignibus: vrbis tecta
ardent. hec ille. Et tamē vt ait idē
epistola. v. **Verſa** & peruerſa cor-
da mortalium: felices res huma-
nas putant: cū tectorū splendor
ſpicitur & labeſ non attendit aſa-
rum: cū theatrorum molles ex-
truitur: & effodiuntur fundamen-
ta virtutum. &c. Nam principan-

tes in republica sepe non studēt
mores corrigere: sed hominib;
dominari: ait Aug. vbi. s̄. c. xix.
recitans abusionem talium. **R**e-
ges non curant q̄ bonis sed sub-
ditis regnēt. prouintie regib;
nō tanq̄ rectoribus mor: sed tāq̄
rerū dominatoribus: & deliciarū
suarum prouisorib;
seruiunt. Et
istos bonos mores corrupūt col-
loquia mala. ij. cor. xiiij. Et qz bo-
nos mores vel malos nō faciūt
nisi boni vel prauī amores: put
dicit Augu. epistola. xxxiiij. ideo
non sunt boni mores in republi-
ca nisi vbi ordinati amores: qui
solum sunt in republica ecclesia-
stica: siue in ciuitate dei. quam fa-
cit amor dei vsq; ad cōtemptum
sui: put ait idē. xiiij. de ci. c. vltio.
Et econtrario desinit esse locus
remedioꝝ vbi que fuerant vitia
mores sunt. ait Sene. epla. viij.
Mos est enim mentis habitus
ex quo singulorum operum assi-
duitas manat. Et sic extendēdo
nomē: virtutes dicuntur mores
ait **D**ioscratus li. v. c. iij. Unde &
ex hoc est deceptio multorum in
republica: estimantium: prauos
mores nō esse vitia propter assi-
duitatez. ait Sen. li. de vera vita
in p̄cipio. **A**rgumentū pessimūz
turba est. **Q**ueram autē qd opti-
mū factū sit: nō qd vilitatissimū: &
quid nos in possessionez felicitatē
constituat nō qd vulgo: veritatē
peruerso interprete. pbatum sit.

Et ibidem.

Et ibidē. Nulla res nos malo-
ribus malis implicat: quod ad ru-
mores componimur: optima ra-
ti que magno assensu recepta sunt:
quod quod est boni multi sunt: nec ad
rationē sed ad similitudinē vivim⁹

G Et ponit exemplū. quod aliter est in
vita moribus: et aliter in vitiis pedum: quod
in primis celeberrima vita marti-
me decipit scilicet quod ambulat in
titudo. Similiter inquit in populo
quando vnus cadens se premit
trahit alterū: et primi: exitia sunt
sequentibus. Sic et in vita accidit
quod cadentes in prauiis moribus:
alios trahunt et cadere faciunt. Ad
quos mores corrigendos labora-
re debent rectores reipublice.

C Capl'm nonū qualr debz res-
publica recta intentione ordiari.

E non solū predicta suffi-
ciunt: nisi sit vna et ordi-
nata intentio membrorum

omnium reipublice scilicet vt ipsa
saluetur: ait Tullius. iij. de offi. c.
v. dicens: quod vnū debz esse propositū
omnibus: vt eadez sit vtilitas vni-
uersis: et vniuersorum: quod si
ad se quisque rapiat: dissoluet om-
nis humana cōsociatio. Quā dō
omnes intendunt cōmunē vtili-
tatem reipublice: nec aliquis vult
nocere alteri pro propriis como-
dum: stabilis est reipublica. Quā
ait ibidē. quod non solū hoc iure ge-
ritū: sed etiam legibus populorum
quibus in civitatibus singulis res-
publica continetur eo modo cōsti-

H

I

tutum est: vt nō liceat: sui como-
di causa nocere alteri. Hoc enim
spectant leges. Sic volunt inco-
lumen esse diuiz coniunctiones:
quam qui dirimunt: eos morte:
exilio: vinculis: damno coercent
sub lege. Unde ibidē ait. quod de-
trahere aliquid alteri. et alteri in
comodo: suuz comodū augere:
magis est contra naturam quod moros:
quod dolor: et cetera que possunt cor-
pori accidere. Et hoc ideo: quia
tollit conuictuz humanū: et socie-
tatem que sub naturā est. Et hanc
intentionem habuerunt antiqui
nobiles amatores reipublice qui
intendebant comodū alienū si-
cut suū: vt ait Tullius pro d. offi.
c. viij. dicens. quod ille Terentianus
chremes nihil humani a se alie-
num putabat. Et Seneca epistola. xix.
Nihil quod est humanū: alienū
a me puto. Quod et recitat Augu-
stinus epistola. xxviiij. Sapiēs inquit Seneca.
Qui nihil iudicat suū magis
quod cuiuslibet: illi cuius humano ge-
nere cōsonū est. Sed stulta auaritia
mortalium: possessionū pro-
prietates decernit: nec quicquam cre-
dit esse suū quod publicū. Sūt enim
sapientes similes soli et lune que
omnibus lucent. Quā Seneca ibidē
Soli inquit et lune plurimuz de-
beo: et tū non mihi vni oriuntur.
Imo curabant de reipublica post
mortem sicut ante: ait Tullius de
se loquēs li. de amicitia. c. vi. Nō
minoris cure mihi est: qual post

K

mortem meā respublica fuerit q̄
 qualis hodie. Paucis enim na
 tas est: q̄ populū sine etatis cogi
 tat: ait Scī. epistola. xliij. Et ideo
 quedam ciuitates attribuūt diu
 nos honores quibusdam: vt ex
 citarent alios ad sustinendū pro
 republica: ait Tullius. iij. de natu
 ra deoz. Unde ait ibidem. q̄ in
 plerisq; ciuitatibus: augende vir
 tutis gratia: quo libentius: repu
 blice periculum adiret optimus
 quisq; viroz fortium memoriā:
 honore deoz immortalū conle
 cratam intelligi potest. Unde ex
 hac vnanimi voluntate ⁊ cōtin
 tentione existentū in republica
 ipsa saluatur ⁊ conseruatur. Qd̄
 patet exemplis sensibilib⁹. Ter
 ra enī immobiliter stat: eoq; ei⁹
 quelibet pars tendit ad vnū scilicet
 ad centrū vt dicit phis. ij. de ce.
 ⁊ mūdo. Item: nauis reguli tra
 hitur: quando a vehentibus con
 corditer ducitur. Similiter aces
 proficit et vigoratur q̄dū ꝑcor
 diter tenetur. Et sic in oi cōitate.
 Et quia nō est perfecta intentio
 ad vnū in aliqua cōitate: nisi in
 vnitate ecclesiastica: in qua que
 ritur vnū: qd̄ est necessariū ⁊ pe
 titur res vna scilicet habitatio su
 perna in glia: ideo sola ecclesiasti
 ca respublica est perfecta: in qua
 quis non debet querere qd̄ suū
 ē: sed quod ihu xpi. Qd̄ ostendu
 apo. exemplo membrorū in cor
 pore sibi vnicem ministrantū.

i. cor. xij. Quando igit dictis mo
 dis respublica cōstituitur: guber
 natur ⁊ adiunatur: salua erit.

¶ Caplm .x. Qualr respublica
 ex predictoz defectu destruit.

Ex predictis patet: qualis
 e respublica dissipat ⁊ dis
 soluit: ⁊ sic destruitur ex
 defectu predictoz. Ex eisdez cim
 generatur res ⁊ conumpitur: ait
 phis: ethi. ij. Ex quo igit respu
 blica perficitur ex predictis: eoꝝ
 carentia ⁊ defectu deficit ⁊ dissol
 uitur: vt patet ex verbis Latonia
 Similiter etiam: vt non maneat
 color: vlt pictura in republica: ꝑ
 ut dicit Augu. ij. de ci. c. xxvij. re
 citans vba Tullij li. v. de republī
 ca. Nostra etas: cū rempublicaz
 sicut picturam accepisset egregiā
 euanescente venustate: non mō
 eam coloribus hisdez q̄bus sine
 rat renouare neglexit: s; nec id q̄
 dem curauit: vt formam saltē ei⁹
 et extrema tantū liniamenta ser
 uaret. Quid enim manet ex anti
 q̄s moibus: quibus ille dixit rē
 publicam stare romanam: quos
 ita obliuione obsoletos videm⁹:
 vt nō modo nō colantur: sed et
 ignorentur? Et si ita fuit tūc mul
 to min⁹ est modo effigies vlt co
 lor: vbi omnes querunt que sua
 sunt non que ihu xpi. ⁊ de destruc
 tione respublice loquitur Aug.
 ibidem. c. xix. vbi post q̄ enume
 rauit flagitia: ludibria ⁊ scelera q̄
 fiebāt in republica. ait. Quis hāc

P rempublicam non dicam roma
 no imperio. s; domui Sardanapa
 li pauerit: Qui quondam rex ita
 nit voluptatibus dedit: vt in se
 pulchro sibi scribi fecerit: ea sola
 habere mortuum que libido et
 cōsumpsit dum viueret: Et hec
 mala in republica siue in mūdo
 orta sunt ex ignauia: ociositate: li
 bidinosa voluptate et pacis male
 tranquillitate: ait Augu. p̄o de ci.
 c. xxx. recitans v̄ba Scipiois di.
Quo Catone suadente: vt cartha
 go destrueret emula romanam
 peris cōtradicebat ipse Scipio ti
 mens infirmis aīspostium secu
 ritatem. et tanq̄ pupillis ciuibus
 ydoneū tutorē: necessariū vidēs
 esse terrorem. Et hoc quidem re
 ipsa pbant̄ est: Deleta ḡppe Car
 thagie: et magno scilicet terrore ro
 mane reipublice depulso et extin
 cto: tanta de rebus prosperis or
 ta mala continuo subsequuta sunt:
 vt corrupta disruptaq; conuulsa
 respublica destructa sit. Que ma
 la: qualia fuerunt enumerat ibi.
 c. xxxi. scilicet ciuilia bella: libido
 dominādi: auaritia: luxuria: et sic
 de alijs. Consimilr loquit Aug.
 epistola. v. recitās v̄ba Salustij:
 q̄ quando nec hoībus nec ipsis
 quos deos putabant: mori per
 ditōz et corruptōz auaritia rapa
 citaq; parcedat: tunc cepit peri
 re laudabile illud decus: salusq;
 reipublice. Et introducti ibi v̄sus
 Iuuenalis. Nunc patimur lōge

pacis mala. seuioz armis. Luxu
 ria incubuit. victiq; vlciscitur or
 bem. Nullum crimē abest: facti
 nusq; libidinis. Ex quo paupertas
 romana perijt. et. Unde sequit̄.
 Dolendū enim viderūt: pruden
 tes scilicet plus paupertatem q̄
 opulētiam perisse romanam. In
 illa: mox integritas fuabat: per
 hanc: non muros vrbis sed mē
 tis ipsius ciuitatis dira nequitia:
 omni hoste petio: irrupit. Qui er
 go volunt esse fideles reipublice:
 studeant vt rectis legibus regant̄
 iustitia ordinētur: et sic de alijs vt
 s̄. dictum est: et a Sris caueant.
Capm. xi. Quanta sustinue
 runt et fecerunt antiqui pro salute
 reipublice.

Insequēter p̄siderāda
 sunt antiquoz exempla
 et facta circa reipublicā
 augendā et conseruādā. Sūt eis
 ī cōspia. p̄ ipsa sollicitudo ad ipaz
 pro eius salute: seruida emulatio
 terrenozum ofum cōtemptus si
 ue despectio: terribiliū et arduo
 rū agresio: periculoz et laboruz
 perperio: mortis libēs susceptio:
 et necis carozum sicut filiozū et
 cognatozū pro republica occiso
 rum nulla lamentatio: et etiā fuit
 in eis moriendi ante destructio
 nem reipublice omnimoda affe
 ctio: quia in eis vigeat solū re
 publice salutis desideratio. Et de
 his p̄ parte in breuiloquio de vir
 tūbz. Ande narrat Valer. li. ij.

.c. lxx. de Camillo: qui precat⁹ ē:
 q̄ si alicui deorū felicitas roma/
 na nimia videretur: eius inuidia
 sui aliquo incomodo sanaretur.
 ⁊ subito lapsu decidit. Ad etiam
 ad damnationē qua postea op/
 sissus est pertinuisse visū est. Se
 quitur. Equē virtutis est: ⁊ bona
 patrie auxisse: ⁊ mala in se trans/
 ferre voluisse. Et idem Valerius
 li. vi. c. vi. narrat de pietate antiq̄
 rum in p̄tam: vbi ait. Restat vt
 p̄fic caritas exhibeat: cui⁹ maie/
 stas que deorū numinib⁹ equal
 auctoritas: parentum vires sub/
 iecit. ⁊ fraterna q̄q̄ charitas eq̄
 animo ac libet̄er cedit. Et exem/
 plicat de illis: q̄ se morti p̄ repu/
 blica exposuerunt. vbi narrat de
 quodam in cui⁹ capite: cui p̄cius
 sedisset: ⁊ affirmaret̄ auruspices:
 p̄cio occiso fore reipublice statū
 felicissimū: sueq̄ domus miserri/
 mū: cōseruato aut̄ p̄cio i Trīam
 vtrūq̄ cessurū: ille p̄cū in p̄spe/
 ctu senat⁹ mortu suo necauit. idē
 narrat Veget⁹ li. viij. c. viij. Itē
 Valer⁹ li. v. c. vi. De Brīsto. nar/
 rat dicens. q̄ cum esset supreme
 vite: Et reliquas senilib⁹ ac rugo/
 sis membris in sūmo lfaz orlo
 vix custodiens adeo valenter p̄
 salute patrie incubuit: vt eaz: ho/
 stilibus armis solo equatā in le/
 ctulo Athentensiu e manib⁹ in q̄
 bus erat eripet. Et ibidē de muli
 narrat q̄ mira fecerūt p̄ republi/
 ca: sicut de Lodo q̄ se morti ex/

posuit: vt sui vinceret̄: Et de alijs
 similit̄. Similit̄er Augu. v. de ci.
 c. xvij. narrat q̄ta sustinerunt
 antiqui pro republica. Sicut de
 illo q̄ se precipitauit in biatū terre
 cū dictū esset oraculis deorū: vt
 illud q̄ romani h̄rent optimū
 illuc mitteretur. Et de Bruto qui
 filios occidit: q̄a fuerant contra
 rempublicā. De q̄ poeta ait. Ma/
 tosq̄ pater nona bella gerentes.
 Ad penā: pulchra p̄ libertate vo/
 cauit. Et de alio qui filiu occidit:
 licet p̄ patria pugnasset: q̄a t̄ij p̄
 imperium sum. i. s̄ illud q̄ im/
 perauerat: licet vlciss⁹ occidit: ne
 plus mali esset in exemplo impe/
 rij p̄empti: q̄ boni in glia occi/
 si. Narrat etiā de alio: q̄ q̄a por/
 tēnaz regem occidere nō potuit:
 ⁊ pro eo aliu deceptus occidit: in
 ardentes aram ante oculos eius
 decteram ostendit dicens: multos
 esse tales: quales illū vident: qui
 in eius exitū coniurassent. Cui⁹
 ille fortitudinem ⁊ conturatiōē
 taliū pertimescens: a bello facta
 pace se compescuit. hoc idē nar/
 rat Sen. epistola. lxxvij. Quasi
 autem omnia p̄p̄ferunt p̄ salu
 te reipublice aut̄ ibidem: vbi q̄ ipsi
 pauperes erāt: quoz diuitijs era/
 riū plenū erat. Et cum haberent
 opulentissimā rempublicā. i. rem/
 patrie: rem cōez: ipsi in domib⁹
 suis pauperes erant. Similit̄ ait
 Zuli⁹ li. de offi. c. xxij. di. q̄ om/
 nium macedonū gazā: q̄ marie

V

X

possit est Paulus tant in erant
 pecunie luxit: q̄ vnus impera/
 tois preda sine attulit tributo:ri.
 Et hic nihil in domū suam attu-
 lit preter memoriā nominis sem-
 p̄ternam: imitatus p̄cem affrica-
 nū: q̄ in nullo locupletio: fact' ē:
 Carthagine eversa. Sic nec su-
 collega minim' non tñ copiosior
 cū copiosissimam urbē funditus
 sustulisset: Italā magis q̄ do-
 mū suam ornare maluit: q̄ oma-
 ta: domus eius videret ornatio:
 Non enim diuitias reputabant
 suas: sed cōitatis. ait idem sub. iij.
 c. xv. Neq̄ solū nobis diuites eē
 volum': sed liberis: propinquis:
 amicis: et maxie reipublice. Sin-
 guloz eim facultates et copie. di-
 uitie sunt ciuitatis. Unde antiqui
 non estimabant aliquos viuere:
 nisi qui viuerent ad aliorū vtilita-
 tem: ait Sen. epistola. lxxxij. q̄ et
 si sibi viuit q̄ nemini vtili. Hinc
 Joseph' videns patrie ruinas in
 destructioe ciuitatis hierosolimi-
 tane: Tito eam obsidente: desce-
 re cepit: q̄ euaserit scilicet cū ce-
 ciderit percussus saxo sup caput:
 eo q̄ dulce eēt sibi mori añ p̄fā:
 ait Egypus li. vi. vt enī ait Tu-
 lius p̄ro de offi. c. xvij. oīum so-
 cietatum nulla gratio: nulla ca-
 rior q̄ ea que cū republica ē. vni-
 cusq̄ nostrū cari sunt parentes:
 ppinquit: liberi: familiares: sed
 omnes omnīū charitates patria
 vna conplexa est: p̄ qua vir bo-

nus non dubitat mortem appe-
 tere: si ci sit p̄fecturus. Et cōclu-
 dit ibi. Qd̄ deestabilio: nulla est
 immanitas q̄ eoz: q̄ lacerat sce-
 lere patriam: et in ea delenda sū-
 ditus occupantur. Et idem Tullius
 rethorica. ij. li. v. dicit. Qd̄ nul-
 lum periculū vitandū est p̄ salu-
 te reipublice. Et enim dicit Vale-
 rius li. ij. c. i. fidd̄ erat et alit' re-
 publice pectus: curia silentio sa-
 labritate munituz et vallatū vndē
 q̄: cuius limen intrantes: abie-
 cta priuata charitate: publicā in-
 ducbant: et ideo p̄ republica om-
 nia sustinebant. Propter qd̄ et
 non plangebant filios: p̄ repu-
 blica morientes: maxime si vir-
 tuose pugnarent: ait Criso. super
 Johannez omelia. lxxij. arguens
 fideles q̄ plangunt mortuos sa-
 os: q̄bus est spes resurrectionis.
 Unde ait. q̄ gentiles possent i hoc
 dirigere xpianos. Nam mulier q̄
 dam gentilis audiens de filio in
 bello cadente: interrogauit Qua-
 liter res ciuitatis sunt dispositæ
 Quasi dicat. Si res ciuitatis sal-
 ue sunt: nō plango filium. Similit̄
 narrat ibi de alio: q̄ cū esset coro-
 natus. i. habes coronā in capite:
 cū auduit q̄ filius pro patria ce-
 cidit: auferens coronam interro-
 gauit. vter duoz: idest. Quis fi-
 liorum: et coronam confestim re-
 posuit. hoc idem narrat Valer'
 planius li. v. in fine di. Qd̄ cum
 Xenophon sollēne sacrificiū paga-

B

C

D

E

ret et maiores filii noie getsiā ce-
cidisse in prelio cognouisset. non
ideo cultū deoz obmittendū pu-
tauit. sed tantū coronam depone-
re contētus fuit. Percūctantibz
quō cecidisset. vt audiuit pug-
nā tem fortissime interijisse. coronaz
capti reposuit. **P**atruam cui
sacrificabat testatus. maiores se
ex virtute filij voluptatem q̄ ex
morte amaritudinē sentire. **P**ri-
ris enim modis afficiebātur an-
tiq̄ ad rempublicā. ex quoz con-
sideratione arguit Aug. v. de ci.
c. xviij. et post. Si isti talia fecerit
p̄ republica et omnia cōtēplerūt
tot pericula aggressi. et horribilia
mortis gnā perpeffi sunt. qd ma-
gnū est. pro illa eterna glia. cun-
cta seculi huius q̄libet locun-
da blandimenta cōtemnere. vel
quō audebit quis: de volūtaria se
paupertate extollere. vel mortem
p̄ xpo timere. saluatore dicente.
nolite timere eos qui occidit cor-
pus **M**ath. x. vnde et ibi arguit
q̄ si ipsi hec fecerunt amore pa-
trīe: et laudū cupiditate: put loq-
tur poeta d̄ illo qui occidit filios
Sicut amo: patrie: laudūq̄ imē-
sa cupido. Quid magnū p̄ vera
libertate q̄ liberos facit a diaboli
dñatu: nō p̄ cupiditate hūanarū
laudū: sed charitate liberandoz
homīnū a demonibz scilz ē facie-
dū. et sic de alijs. put ibi bene cō-
cludit Augu. Si enī illi p̄ repu-
blica. i. pro re populū nō redēpti

magno precio idest sanguine le-
su xpi: nec regnati sacramētū ei⁹:
nec viuificati vita sua: nec effectū
vel existentes ad modū corporis
eius: nec p̄lecti ad vitā eternā:
nec h̄des dei: aut coheredes xpi
facti: et pro salute tpali nō eterna
ex carnali amore patrie: et laudū
cupidine: non ad meriti augmē-
tum vel premij cumulu: nec ad
animarum salutē vel dei honore
tot et talia fecerunt: q̄ta debēt fa-
cere viri ecclesiastici pro republi-
ca ecclesiastica. i. pro re populū re-
dēpti saluatoris sanguine et ab eo
ellecti: Et sic de alijs. De quo. i.
Pe. ij. vos estis gen⁹ electū: re-
gale sacerdotū. et hoc charitate
mouente: et ad augmentum me-
riti facientū: ad cumulu premij
ad animarum salutem et dei ho-
nozem: Exēplo Saluatoris sua-
dentis qui animam suam posuit
p̄ republica. i. **P**e. i. xps passus
est pro nobis: vobis relinquens
exemplū. Et. i. Jo. iij. Sicut ipse
animam suam posuit pro nobis
sic et nos debemus aias pro fra-
tribz ponere. Et si fz phos ali-
q̄ discendi studio impediti quos-
tueri debent deserūt: et nil conse-
rūt studijs: nil operis: nil faculta-
tū scilicet in vite solatiū: in alterū
genus iniustite incurrūt: put dī-
cit Tullius p̄o de offi. c. v. multo
magis qui deserunt rempublicā
diuinam causis predictis neceaz
adīquāt. Quia vt ait ibi. c. vj. p̄e.

Hclare scriptū est a Platone. Nō soluz nobis nati sumus: ortuq; nostri partes p̄fia vendicat: partē amici. Atq; vt placet Socraticis: que in terris gignuntur: ad v̄sus hominū omnia creari: hōi nes vero: hōfuz cā eē generatos nec ipsi iter se alijs alijs p̄esse possent. In hoc eiz: nā 3 ducē debem⁹ seq: cōes vtilitates in mediū afferre: imutatioe v̄l mutatione offōz dādo ⁊ accipiendo: cū artibus: cū opa: cū facultatib⁹ de uincere hōium inter hōfes societatem. hec ille. Si ergo p̄hi iudicabant: hoc esse faciendū nā duce: multo magis debent fideles: spū inspirante ⁊ dirigente v̄nere ad aliorū vtilitatem: vt nemo sibi viuat ⁊c. Ro. xiii. Qualiter autē respublica debeat disponi in se ⁊ suis p̄tib⁹ ⁊ officijs docet Zui. ce. x. p̄he sue. c. viij. vbi ait. oportet: vt in statuendo leges hec sit p̄ma intētio scilicet ordinare ciuitates in tres partes. i. in dispositores: ministros: ⁊ legio peritos. Et in quolibet eoz ordine ordiet alig p̄relatus, ⁊ post hos ordinent alij: vt nullus sit inutilis in ciuitate: quin habeat aliquē statum laudabile: vt scilicet ab vno quoz p̄ouentat vtilitas ciuitati Ideo p̄hibeat legislator ociositatem ⁊ vacationē: ne sit alig q non obediat alicui. Sūt eim cōpescendi: ⁊ qui non patiuntur compesci: expellendi sunt a ciuitate.

Sequitur. Debet etiam prohibere officia: p̄p que amittuntur hereditate: ⁊ ex quibus nulla profuerit vtilitas: vt non sit lactator vel aleator: hic enim accipit quod non prodest ciuitati. Sed oportet quod qui accipit afferat fructū alijs. Item prohibeat studia: vtilitati traria: que sunt: doctrina furandi: rapiendi: ⁊ decipiendi. p̄hibeat etiam actiones: que si negligunt inducūt contrariū constructōis ciuitatis: sicut est fornicatio: ⁊ consilia: que retrahūt homines a consilio quod est melius in ciuitate: ne quis degeneret: ⁊ conueniat primo nioz alienatio. Decet etiam ne pueniat diuortiu v̄l diuisio copule que est in coniugio. Sic enim ordinata ciuitate poterit quis pacifice viuere quo ad se. fructuose quo ad alios: ⁊ quisq; possidere quod suum est. Et ob hoc maxime: vt sua teneāt homines: reipublice: ciuitates constructe sūt. put dicit Tuli⁹. ij. de offi. c. xxiij. Nam ⁊ si natura ducē cōgregabantur homines: tamen spe custodie suarum rerū: vrbū presidia querebant: vt ait ibidem.

Capitulum. xij. q. doctrina euangelica non repugnat reipublice.

Et quā alig errauerūt: ponentes: doctrinam euangelicam trari reipublice: sicut scribit Marcellinus ad Augustinu. epistola. liij. dicens scilicet opinando: q. predicatio ⁊ doctri

K

L

M

N

na euangelica reipublice morib⁹
 nulla ex parte puenit: sicut a mul-
 tis dicitur. Cui⁹ pceptū ē. vt nul-
 li malū pro malo reddere debeat
 mus. et percutienti maxillā pbe-
 re aliam: et palū dare tollenti tu-
 nicā: Et sic de alijs **Math. v.**
¶ Nam quis tolli sibi ab hoste ali-
 quid patitur: vel romane puin-
 cie depredatorū: nō mala vel itū-
 re belli rependere? Et ad illū re-
 spondet **Augu. epistola. v. añ si-**
nem. xl. Qui dñt doctrinam xpī
 aduersam eē reipublice: vent ta-
 lem exercitum: tales milites: ta-
 les puinciales: tales maritos: ta-
 les coniuges: tales parentes et fi-
 lios: tales dños et seruos: tales iu-
 dices et reges: tales debitores fi-
 sci: redditores et exactores: qles
 precipit doctrina xpiana: et aude-
 ant: eaz dñcere reipublice aduer-
 sam. Imo non dubitent confite-
 ri: magnas si sibi obtemperet sa-
 lutē esse reipublice. Quasi dicat.
 Si predicti tales essent in repu-
 blica: euangelica doctrina eis op-
 time conueniret. Nec mirū: cuz
 talem rempublicam ipa consti-
 tuat. De qua post subdit **Augu.**
¶ Ad in ista colluisione morū pessī-
 morū et veteris perditē disciplinae:
 maxime venire ac subuenire de-
 buit celestis auctoritas: que volū-
 tariam paupertatē: cōtinentiā: et
 deuolentiam: iustitiam cōcor-
 diā et verā pietatē persuaderet:
 et ceterasq; virtutes non tñ ppter

vitam istam optime gerendam:
 nec tñ propter ciuitatis terrene
 concordia: verū etiā ppter ad-
 piscendam sempiternā salutē: et
 eternam cuiusdā populī celestes
 diuinamq; reipublicā. Cui⁹ nos
 ciues efficit fides spes charitas:
 et. Et si tales essent ciues et alij
 omnes quales describit doctrina
 euangelica: nullus faceret malū
 alteri: nec tolleret tunicā. Itē alij
 errantes posuerunt: multa mala
 venisse reipublice post fidē xpī-
 nam: que tangit **Barcellin⁹.** et
 ad que respōdet **Aug. v. l. s. xl.**
¶ Multa mala fuisse in republica
 etiam ante fidē iducens t̄ba Sa-
 lustij. l. ij. vrbē scilicet fuisse vena-
 lē: et mature perturam si empto-
 rem inuenit. Similiter inducit
 verba **Iuuenalis.** Seruabat ca-
 stas hūilis fortia latinas. Quō-
 dam: nec vitio contingere pu-
 sinebat. Tecta: labor: sōniq; bre-
 ues: et velere tusco. Berate dūre
 q; man⁹: et proxm⁹ vrbī. Dan-
 bal: et stātes collina turre mariti.
 Et ad hanc questionem respon-
 det **Aug. v. de ci. c. v.** Et post re-
 citans mala: que venerunt repu-
 blice romane etiam ante fidem.
 Unde ait lib. iij. c. xvij. rempublī-
 cam romanam ita perisse: et tot
 milites fuisse ab **Danibale** inter-
 fectos: q; ipse misit tres modios
 plenos annulis extractis de digi-
 tis eoz in ciuitatē suā **Cartaginē.**
 Non igit fidē xpiane impetari

Sebet: si aliquādo aduersa reipublice contingunt: sed potius peccatis hominum inobedientium doctrine euangelice: et transgressiōnis eius mandata. ait Aug. in tractatu de excidio vrbis. vi. **Q**uod de^o permisit: multos in excidio vrbis flagellari: quia seruus sciens voluntatem domini sui et si faciens: plagis vapulabit multj vbi ponit exempla: vñ tribulaz sentit areaz: vt stipula scindatur et granū mūdēt: vñ ignē somax: vt palea pergat in cinerē: et aurifordis^o careat. Sic tribulationē roma pertulit: in qua vel liberalius vñ damna^l impi^o. Fides ergo non nocuit reipublice s; multū profuit. Nec pp fide xpi fuerūt puniti: sed ppter peccata sua vt dictū est. Unde erroris huius improbitas per se patet. Nam vñ ceteris esse illis cū quib^o de^o est: et meli^o illis cū quib^o si ē: improbabilis error est: ait Joseph^o contonās ad iudeos: put dicit Egippus li. vj. vos inqt deus de seruit: quia vos pietatis cultū de seruistis: p̄sidij speratis diuinū: sed qui desēdebat: ad hostes migravit: quia deum quem nos colebamus romani venerāt: et nos offendim^o. vbi iduct auctoritates scripturarū. Non enī in multitudine populi sed in timore domini Abraā penetravit egyp̄tū. Dormiebat Abraam: et torquetur Pharaon Sc̄i. xx. Sic

de Isaac. Sic de Jacob^o et Esau Sic Moyses^o et egyptios orabat dū dormiebat. Sic d̄ Josue Sedecone Ezechia. In ofone ergo meliora arma s; i^o tute. **N**ō ergo in multitudine exercit^o: bellū vñ victoria: sed de celo fontudo. i. macha. liij. Cū igitur deus sit euz illis q̄ recte credūt: vñcere: q̄ peius est hominibus post fidei susceptionē q̄ ante irrationabilē error est. Judith. vj. Si deus nobiscū: cur apprehendūt nos hec omnia. i. mala. Quasi dī. Mala non apprehendūt eos cum quibus deus est.

Secunda distinctio. De informatione principis in republica. **C**apitulū primū. Quomodo princeps d; esse ad modū capitū.

Remissis rationib^o instruendi habentes curā reipublice et cōferendi euz eis: cōsequenter pcedendus

P est: sūmo magistro dirigente ad informationem et instructionem partū eius: sine mētorz. Quia vt tacitū est supra reipublica fm Poliarcū est corpus quoddaz: qd̄ diuini muneris bñficio aiaz et summe equitatis agitur nutu. et regitur quodaz lumine rōnis: In quo corpe quonā princeps obtinet capitis locū: vñi subiect^o deo: et etiaz eis qui vice dei agūt: in terris: quoniam qui cultū dei et religionis insinuat et informāt:

- A** vices anime in republice corpore obtinent: et sic ab eis totum corpus vegetatur et regitur. Et de isto corpore ait similiter Aristoteles fluxus loquens de Remulo in principio historie romanorum. Quod ex varijs quasi elementis congregavit corpus: et unum populum romanum effecit. Et quoniam in isto corpore princeps est ad modum capitis ut dictum est: et sicut legitur. i. Re. xx. Cum esses paruulus in oculis tuis: caput factus es in tribubus israel. ait Samuel ad Saul. Et li. v. de sacramentis. c. viij. Terrena potestas: caput habet regem: et spiritualis: summam pontificem. Et merito: per caput significat: quod sicut caput membris omnibus superpositum est et omnium regituum: in sublime erectum: sensibus omnibus dotatum: et singulari virtute effigiatum. ait Ambrosius in exameron. omel. vi. Caput inquit super reliquos artus nostri corporis cernitur eminere: prestantissimumque omnium tantum supra clementia celum: tantum arcem inter cetera virtutis menia. In hac arce quaedam habitare regale sapientiam secundum dictum propheticum. oculi sapientis in capite eius: hanc esse ceteris tutorem: ex illa omnibus membris vigor et providentiaque deferri. Que est validitas lacertorum: que velocitas pedum: nisi capitis velut principis sui imparitatis quaedam amnicule potestas. Ex eo enim ait distituit uniuersa: aut omnia sulciunt. Et afor-
- humane capitis ornat: que cerebrum nostrum. sedem et originem nostrorum sensuum capillis munit et vestit. Et licet eius sedes est vniuersorum. Cum caput vides: hominem agnoscis: si caput deest nulla cognitio adesse potest: facit truncus ignobilis sine honore sine nomine. vnde postea ibi concludit. Non immerito huic quasi cultori suo membra cetera famulantur. et circumferunt illud seruli gestamine. atque in blumi locatum vehunt videas enim: imperatori suo singula membra gratuito stipendio militare. Illa portant: alia pascunt: alia defendunt vel ministerium suum exhibent. parent ut principis: ancillanant ut domino. hec ille. Merito ergo ob dictas elegantes capitibus prerogativas princeps debet esse caput populi. Qui debet esse talis quem caput in corpore humano: et cui deficiat singuli: sicut et capiti membra. Unde princeps est potestas publica: et quasi quaedam in terris diuine maiestatis imago: ait Polycratius li. iij. c. i. Quod et anime regenti corpus comparat: putat ait Seneca primo de clementia. vbi loquens de imperatore ait. Quod quaedam modum totum corpus animo deseruit: tanto magis tantumque speciosus ille in oculis manet: et cum manus: pedes oculique negotium illi gerunt: sic et immensa multitudo: vni anime circumdata est: illius spiritu regit illius ratione flectit. etc. Quod princeps dicitur basis populi. Job. ix. sub quo curuant.

D qui portant orbē. vbi Grego. ix. moral. dicit. Quōd pnceps non in congrue greco eloquio basilicos dicit: qd̄ latina lingua basileos ppli interpretatur. Quia ipse sup se populū sustinet: qui mor^o illius pietatis pondere fixus regit. **B**ul^o tū ergo necesse ē pncipi: sub quo p̄hendit ois dominās in republica sibi p̄missa: vt sit virtutib^o p̄ditus: prudētia exptus: moribus p̄bus: eminentior: in his populo quem regit. Cū ē in brutis animalibus vigore valentiora p̄sūt. **E**st Sen. epistola. ix. di. Quōd p̄mi mortalū: et ex eis genitū nāz ī corrupti sequebant: eūdem hēbant ducē et legē cōmissi melioris arbitrio. Naturale enī ē potiorib^o deteriora submitti: vt mutis qui dē gregib^o aut maxia corpe p̄sint: aut vehemētiora. Non p̄cedit armenta veneger taur^o: sed q̄ magnitudine auctoritatē ceteros malos vincit. Elephantium greges maxim^o ducit. Inter hoies: maximo est p̄ximuz optimū. Animo itaqz rector eligebatur. **I**ō sūma gentilituz: felicitas erat in quibus non poterat esse potentior: nisi melior. hec ille. Et huic p̄cordat qd̄ dicit de Saule. i. Re. x. ait Samuel. Alderis quem elegit dominus: q̄ nō sit similis ei in omni populo. Quando igitur talis est pnceps: merito caput populi dici potest.

Caplm. ij. Quōd dominatio nō

ē ex libidine ambiēda.

Mnis aut pnceps est admonendus de cauenda ambitione pncipiandi

vt dominandi. Ad p̄ns aut notā dū: q̄ non est appetenda potentia p̄ncipiandi siue dominandi ob vtilitatis modicitatez. Ob vere bonitatis in ea paruitatez. Ob mltimodā incommoditatez. et ob ei^o momentaneā breuitatez. De qb^o omnibus eleganter loquit Boetius. ij. de consola. c. vi. Quid inquit de dignitatib^o potentiaz dīseras quas celo equatis. et. Et sequitur. Quo ita fit: vt nō: virtuti ex dignitate: sed ex v̄tute dignitatibus honor accedat. Que v̄o ē hec nostra spectabilis: et preclara potentia? Nonne terrena animalia cōsideratis? Hunc inter mures si videres aliquem: ius sibi et potestatem p̄ceteris vendicantes: p̄to moueretur cachino. Quid v̄o: si corpus spectes imbecillius reperire queas: qd̄ sepe muscularū morsus: vel in secreto quoqz reptantium necat introitus? Ex quo cōcludit: q̄ non potest quis exercere ius nisi in solū corpus cum animus sit liber. Exinde arguit: q̄ in dignitatibus et potestatib^o si aliquid inesset naturalis et proprii boni: nūqz pessimis prouenirent. Non enī solēt aduersa sociari. et nā respuit: vt contraria queqz iungant. Itaqz cum pessimos p̄cunqz dignita

G

H

sibus fungi videas: dubium nō
 est: illa in natura sua nō ē bona
 que pessimo inherere patitur:
 Et. li. iij. c. iij. de hoc idē elegan-
 ter. vbi pbat: q̄ dignitas siue ho-
 nor: nil habet ex se virtutis vel p-
 bilitatis: nec in ea propria vis sed
 hoīus salax anectit opinio. Et tō-
 p̄r vmbrales dignitates: dubi-
 um nō ē posse assequi reuerentiā:
 cū etiam indignis malū dedec⁹
 addit: eoq̄ minus pateret eoꝝ
 indignitas: si nullis honorib⁹ icla-
 rescerent. Et concludit. q̄ eo ab-
 iectio: fit quis: quo a plurib⁹ con-
 tēnitur cū dignitas reuerendos
 facere nequeat iprobos quos plu-
 ribus ostat: despectiores potius
 dignitas facit. Et h̄ merito. Red-
 dūt enī improbis dignitates pa-
 re viciem: quas sua contagiōe cō-
 maculant. Quasi dicat. Sicut ip-
 si deturpant dignitates: sic econ-
 uerso. Et ponit exemplū. q̄ La-
 tullus poeta Romū sedentē in
 ciuili. i. iudiciaria sella: strumen-
 tum appellat. i. gibosū vel tube-
 rosum. Erat enim Romus in-
 quis consul romē. Similiter lo-
 quitur Ber. ad Eugenium. vbi
 Simia intecto rex satius in so-
 lio sedens. Et loquitur congruen-
 ter. Sicut enim simia q̄to plus
 ascendit: tāto euidentius patet ei⁹
 impudētia: sic q̄to plus subli-
 mat in dignitatib⁹ indignus: tan-
 to euidentius manifestantur ei⁹
 indignitates. Unde recitat Hier.

ro. epistola vlt. q̄ Tullius dicit de
 Cesare. Cum quosdam scilicet in-
 dignos ornari vidisset: dicebat. nō
 illos ornasti: sed ornamenta. i. di-
 gnitates deturpasti: ob eoꝝ scilicet
 indignitates. Rectus enī or-
 do est: vt p̄ virtutes quis trāseat
 ad honores. vt enī ait Augusti.
 v. de ci. c. xij. p̄iuncte erant edes
 honoris et virtutis que pro dijs
 habebantur. Et per eadem virtu-
 tis: transitus fiebat in eadem ho-
 noris: ad significandum q̄ per
 virtutē debet quis venire ad im-
 perium et honorem: nō per falla-
 cem ambitionē: vt ait ibi. Et h̄
 nō sunt ambiende potestates do-
 minandi ob multitudinem solli-
 citudinū: iniquetudinū: curarū
 et dolōū qui tales consistantur: si-
 cut extrahitur a Boetio ibidem.
 Que est inquit hec potestas: que
 sollicitudinū morsus formidinet
 q̄ aculeos vitare nequit: Velle
 enī ipsi: sectri vivere sed neque-
 unt. An potentem censes que vt
 deas velle qd non potest effice-
 re: qui satellite. i. collectione exer-
 citus latas ambit: qui quos tenet
 ipse plus metuit: qui vt potēs esse
 videatur in manu seruentiā si-
 mus est. vt enī dicit Tullius. v. de
 offi. c. vij. Et enī qui se metui vo-
 lunt: a quibus metuantur: eosdē
 metuant ipsi necesse est. Vbi ponit
 exemplū de Dionisio tyranno
 qui cruciatu timoris angī solitus
 in tantis q̄ cultros tonforis me-

L

M

N

O mnes: candēte carbone adurebat capillum: quia non audebat p̄ timore: p̄mittere ab aliquo radi barbam. Et de hoc exemplificat Boetius ⁊ de hoc eodem Tuli⁹ li. ij. vbi. s̄. Similiter exemplificat idēz Tullius de Alex. serreo: qui non audebat intrare vxoris cubiculū anteq̄ vn⁹ de satellitibus districto gladio anteret. et scrutaretur archulas multebres: ne aliq̄ telam ocularetur. Qui tamē: ab ea interfectus est p̄pter pellicatus suspitionē. Et de hīs narrat Valerius lib. vltimo ante finē. Ubi ait: q̄ Bassimissa rex parū fidei in pectoribus hōrum reponens: salutem suam: cantuz custodia vallauit. vnde hīs potestas a deo sit. Omnis enim potestas a dno. Ro. xliij. ⁊ ipsa bōa sit in genere suo. i. qua quis bene vti potest ⁊ ad bonū: nō tamen est ita bona: q̄ faciat bonum habentem eam: nisi in gratia ⁊ virtute bonus sit: sicut probat Boetius vbi. s̄. dī. q̄ non est in dignitatibus propria vis hōiuz: sed salax annectit opinio: vt dictuz est. Si enīz esset in eis naturale munus nullo modo ab illo cessarēt: sicut ignis vbiqz terrarum nūqz tamen calere desistit: put̄ sibi exemplificat. ¶ De miseris quoqz ambientium dominū ait Sen. epistola. xcvij. dī. q̄ vt vincerēt hostez: cupiditate vici sunt: nec ob̄tioni v̄l cupiditatē restiterūt.

⁊ est angere alios videbant. ipsi angebantur. Angebat inquit infelicem Alexan. suoz aliena v̄standi: ⁊ ad ignota trāsmittebat. Et de Cesare loquens ait. q̄ ambitio ⁊ m̄plex mod⁹ sup̄ alios eminendi scilicet euz angebant. Tamē dominationes potestatus cōminant nō solū predicta s̄ ⁊ spiritualia pericula animarū ait Grego. mora. xxvj. super illud Job. xxxv. Deus potentem non abiicit. Magna est potentia temporalis: que apud deum meriti suum habet de bona administratione regiminis. Nonūqz tamē eo ipso q̄ p̄eminet ceteris. elatione cogitationis itumescit: ⁊ v̄s foris immenso fauore circūdat. intus v̄itate vacuatur: atqz obli⁹ sui in voces se sp̄rgit alienas: ita lem̄qz se credit: qualem foris audit: non qualem intus discernere debuit. Subiectos despiciat: eosqz eq̄les sibi nature ordie nō agnoscit. Lūctis se estimat ampl⁹ sapere: qbus se videt ampl⁹ posse. Ubi ponit exemplū: Qd̄ rectum iter sepe pergitur: ⁊ tamen ortio iuxta viam v̄p̄abus per vestēz retinemur. In via nō offēdim⁹: sed a latere nascitur q̄ pungimur. Et ideo concludit. Bona nāqz ē ordine suo potentia: sed cauta regentis indiget vita. Quilibet ergo. siue bonus sit siue malus periculoſū est appetere potestatem dominationis: quia sicut dicit

R

S

T

V Ibi Gregorius. hūana mens ple
rūq; extollitur: etiam cum nulla
potētia fulcitur: Quāto magis in
altū se erigit cū se prās adiungit?
¶ Quā breuis autē est talis pote
stas: dicit Eccle. x. Omnis potē
tatus breuis vita. Et Job. xxij.
Eleuan sunt ad modicū: et non
subsistūt. Ubi Gre. moral. xvij.
de hōis breuitate dicit. Qd ex
quo vita hominis est vapor ad
modicū parēs. Jac. iij. et omnis
caro senum: et omnis gloria eius
quasi flos agri. Isai. xl. restat: q
potentia temporalis breuis est: et
gloria carnalis: que dum nitet ca
dit: et dū apud se extollitur: repen
tino sine terminatur. Est enim q
si stipula: que in alēd rapitur: et q
si fumus qui ad nubila extollitur
et sicut nebula q se erigit: et sicut
ros qui subito desiccatur: et sicut
spumose aquam bulle: q omnia
excrecūt vt appareant: crescen
do tamē peragunt: ne subsistāt:
put autē ibi Gre. Sic ē de potētia
temporalis: prout aptat ibi bene i
dicto Sap. v. Quid nobis pfuit
superna. et. Sequit. Transierūt
hec omnia tanq; vmbra et. hāc
modicitates potentie debent pū
cipes atēdere: et cogitare: q non
sunt domini rerum veracter: s;
vocaliter: exēplo regis Leonar
di: de quo legitur in quadam hī
storia: Qd cū floxeret i maximo
vigore imperij sui: sedile suū in
latiore maris ascendētis statui se

cit. et alloquens mare ait. Impe
ro tibi: ne ascendas terram meā
nec vestem vel mēbra dñatoris
tui madefacere presumas. Et ni
hilominus mare ascendit: terraz
ac pedes eius madefecit. Quo sa
cro: alle resiliens ait. Sciant om
nes habitatores orbis: vanam et
frivolam esse regum potentiam:
nec quempiam: regis nomine di
gnum: preter cum cui nūci ce
lū: terra: et mare obediūt. Et nū
q; postea cervicē sue coronā au
ream imposuit: sed eaz sup yma
ginem saluatoris in cruce posuit
in laudem regis eterni: cū tamē
esset rex Mozmādie: Datie et An
glie: Unde etiam Ferres rex: cū
de sublimi loco: infinitā pene ho
minū multitudinem: et inuaria
bilis exercitū vidisset: fleuisse
legitur: eo q post centū annos
nullus eoz quos tunc cernebat
superfuturus esset: sicut ait Hiero.
epistola. cv. et Valeri^o lib. vlr.
ante si. **¶** Ubi videt: specte aliē
suam deplorasse conditionem:
opū magnitudine q altiore anī
mi sensu felior. **¶** Ob predicta
igitur pericula et alta multa antē
qui non solū nō ambiebant pā
tes dominationum: sed etiaz su
giebant: vel coacti accipiebant.
Et hoc ex reipublice vtilitate: p
ut ait Egippus lib. iij. de Gespe
siano: qui cum esset in obsidione
hierosolimitana: et vīssset rumor
Meronem esse occisum: et Val

Z

A

B **am** interfectus: qui fuit occisus
 septimo mense a die assupte pote
 statis: tunc viri veteris militie ele
 gerunt **Es**pasianū vt susciperet
 rogantes scilicet imperium. Ille
 vō cepit abigere: et se indignum
 dicere. Illi instabant: ipse resiste
 bat. pericuerātus quoq; reluctā
 tem armati gladijs circūstanti:
 moriē minantes. Qui aduertēs:
 sibi discrimen imminere si resi
 steret: et graue periculum si reci
 peret: ita potius cessit imponenti
 bus q̄ accepit voluntarius: qd̄
 alij ambire solent. **Ar**gebant mi
 lites: suadebant duces. Curā po
 tius q̄ honore induit. Similiter
 narrat **Valerius** li. vii. c. ij. Rex
 inquit subtilis ingenij: quem se
 ruit: sibi traditūz diadema prius
 q̄ capiti imponeret diu retentūz
 considerasse et dixisse. **O** nobilez
 magis q̄ felicem p̄niūz: quez si
 quis penitus agnoscat q̄ multis
 sollicitudinibus: periculis et mise
 riji sit refertus: nec humi quidē
 iacentem tollere velit. Quasi di
 cat. **S**i quis consideraret pericu
 la et sollicitudines potestati anne
 xas: ipsam oblataz non acciperet
 Et ad hoc **Valerius** etiam li. v.
 c. vii. narrat de quodaz egrediente
 portam: in cuius capite subito co
 rona erupit: responsum q; est: eū
 fore regem si in vrbez reuertisset
Qd ne accideret: voluntariū et p
 petuum sibi indixit exilium. **C**u
 ius testāde rei gratia: capiti ei⁹

effigies erea: porte quam exlerat
 inclusa est. **P**rinces enim anti
 qui agebant gratias: quando eo
 rum potestates minuebantur. **As**
Valerius li. iij. c. i. narrans de quo
 dam: qui cum **Asiam** et vicinas
 gentes amississet: gratias egit po
 pulo: eo q̄ magna nimis p̄cara
 tiōe esset liberatus: et q̄ modicis
 regni terminis vteret. Sic p̄coi
 bus rex regūz et dominus, domi
 nantūz: ac p̄nceps regum ter
 re exemplū euidens et efficax de
 dit fidelibus ne ambirent poten
 tiā temporalem: quando cogno
 scens q̄ venirent vt eum facerēt
 regem: secessit in montes. **Jo. vi.**
Abi **Lriso**. omel. xli. Fugit ingt
 erudiens nos fugere mundanas
 dignitates. Et sequit. Venit enīz
 erudiens nos contēnere ea que
 hic sūt: et nūq; stupere. i. admira
 ri que in hac vīta sunt clara: sed
 hec omnia deridere: et futura di
 ligere. **U**nde ait postea: q̄ gloria
 ut hominib⁹ est vt flos senti: et q̄
 eam tribuunt: vmbra somnij sūt
 viliores.

I **Capitulum** iij. **Q**d ordinate et le
 gitime sit dominatio assumēda
E **Q**uis dignitates p̄n
 cipatūz et potestati nō
 sint ex libidine appeten
 de: sunt tamen assumende ex in
 tentione obediendi deo: et ecclie
 modo debito et ordinato. **S**unt
 enim p̄ncipes et domini institui
 endi legitima auctoritate. **Q**d

contingit quadrupliciter.

Tel diuina ordinatione et pro
uisione.

Tel ecclesie ex diuina auctori-
tate collatione.

Tel paterna et legitima suc-
cessione.

Tel militū sine populi vnani-
mi electione.

D **F**uerunt enim reges assumpti ad
gubernationē populi diuina
ordinatione et preceptio. vt Da-
uid. i. Re. xvi. Unde et Moyses
orauit: vt deus prouideret hoies
sine multitudinem populi q̄ pos-
set intrare et exire ante eos. Nu-
mer. xxi. **I**tem assumuntur
principes ad gubernationem po-
puli dei ab ecclesia diuina auctori-
tate: vt et Moyses vocauit Jo-
sue: et dixit. vt introduceret popu-
lum. Deutero. xxi. et ministerio
Samuelis vnxit dominus David
in regem: in figura: q̄ dei vicari-
us scilicet ecclesie prelatus confert
principatum et potestatem ac re-
gimē populi: prout iustitia exigit
et ecclesie vtilitas. **I**tem fuerunt
principes gubernantes populus
dei paterna successione: sicut Sa-
lomon. iij. Re. i. Sedit Salomō
super thronus David patris sui.
hoc enim promissit deus regi re-
cte gubernanti populum suum:
Deus. xvij. q̄ scilicet filius eius
regnaret. **I**tem fuerunt princi-
pes antiqui assumpti ad regimē
populi vnanimi militum vel po-

puli electione. sicut Vespasianus
de quo dictum est: et alij multi im-
peratores et consules prout ait Ga-
lerius li. iij. c. iij. dicens: q̄ ab ara-
tro accipiebantur: vt consules fie-
rent. vbi narrat Atilius quem se-
men spargentem viderunt q̄ mis-
si erant a senatu: ad eum accersis-
endū: et ad populi romani impe-
rium suscipiendum. Sed ille ru-
stico opere attrite manus: salutes
publicā stabilierunt: ingentes ho-
stius copias pessidederunt: queq̄
modo arantium bouum iugum
reuerant: triumphalis currus ha-
benas retinuerunt. Nec fuit huic
rubor: eburneo sceptro deposito
agreste stipitem aratri repetere.
Similiter narrat ibidē de Qui-
nto Lincinato: de quo etiam Au-
gu. ij. de ci. c. xvij. q̄ cū quattuor
iugera possideret: et ea suis mani-
bus coleret: ab aratro est addu-
ctus: vt dictator fieret. maiori vti-
q̄ honore q̄ consul victis hosti-
bus ingentem gloriā consecu-
tus: in eadē paupertate mansisse
Et de consumitibus Galeri-
us vbi s. reddens rationem talium ele-
ctionū dicit. patrie rem non suam
q̄s agere pperabat: pauperq̄
in diuite: q̄ diues in paupere ver-
sari malebat. et. De huiusmodi
etiam electione ait Solinus li.
xi. c. iij. loquens de habitantib⁹
quandam insulam. In regis inqt
electione nō nobilitas preualet: s;
suffragia vnuerfor: ppus enim
eligit spectatū

G eligit spectati morib⁹: et inuete-
rata clementia. annis graue. S3
hoc in eo querit: cui liberti nulli
sunt. Nam qui pater fuerit: etiaz
si vltia spectetur: non admittitur
ad regendū. Et si forte dum re-
gnat: pignus sustulerit: exuil po-
testate. Ideoq; maxime custodi-
tur: ne fiat hereditariū regnum.
Deinde etiam si rex: magnā pre-
ferat equitatem: nolunt: ei totum
licere: sed q̄draginta rectores ac-
cipit: ne in causa capitū solus iu-
dicet queq;. Si q̄q; displicuerit
aduocat⁹ iudicat a populo: atq;
ita a dictis iudicibus. xl. fertur
sententia cui necessario acquiesci-
tur. Cultu rex dissimili a ceteris
vestit sermatio hitu: q̄ libere p̄ez
amiciri videmus. Qui si in pec-
cato aliquo arguitur: morte mul-
tatur: non tamē cuiuscūq; atte-
ritur manu: sed consensu publi-
co rex omnium interdicta facul-
tate: etiaz colloquiū potestas om-
nino punito negat. hec ille. Om-
nibus his modis electi ad regi-
men populi: dum ad sit ecclie cō-
sensus et auctoritas: ex deo regnāt
puer. viij. per me reges regnant
per me principes imperant. 2c.
Nec obuiat qd̄ dicit⁹ Osee. viij.
Ipsi regnauerunt et non ex me:
principes exiterunt: et nō cogno-
ui: Potestas enim principandi
ex deo. est: sed prauitas regimio:
a male imperantib⁹: Omnis. n.
potestas a deo est. Ro. xij. Ideo

Jo. xij. dicitur a xpo. Non habe-
res in me potestatem nisi tibi da-
ta esset desuper. Dicit tamen ma-
li ex deo regnare: et nō cognosci
ab eo: eoq; eos non approbat: si-
cut exponit Bre. mora. xxv. Sa-
cit enim deus sinendo: sed nescit
reprobando: ait ibi. Nec est im-
putandūz diuine ordinationi: qd̄
mali regnēt: sed subditōum pra-
uitati: Ipse enīz regnare facit hy-
pocritam propter peccata populi
Job. xxxviij. Unde Bre. vbi. s.
Qui talē patitur inquit rectorem
deum non accuset: qz nimirum:
sui fuit meriti: pueri rectoris sub-
facere ditioni. Culpaz igitur ma-
gis accuset operis q̄ iniustitiam
gubernantis. Dabo inquit reges
in furore meo. Osee. xij. scilz ob
subiectoz prauitatem: ad peccā-
tū penam. vnde et patienter de-
bent sustinere fideles: talium perse-
cutionem. Legitur enim: qd̄ Eli-
la in persecutione romanoz in-
terrogatus a quodā sancto epo
in ecclesia incluso quis esset: re-
spondit. Ego sum Atala flagellū
dei. Et sanctus episcopus. diuinā
veneratus maiestatem: bene in-
quit veniat minister. dei. Et inge-
minans illis benedictus qui ve-
nit in nomine domini: referatis
ecclesie soubus: persecutorē ad-
misit: per quē martirij ē palmar
assecutus: Mouerat enim: flagel-
li potestatem esse a deo: et qd̄ de⁹
flagellat omnem filium quez re-

N cipit. **Debreoy.** Ideo flagellus
vel flagellantem non exclusit: sed
gaudenter admisit. Et huiusmo-
di principes: ecclesie sunt ministri
et de manu ecclesie gladium accipi-
unt. In ipsa enim ecclesia sunt duo
gladij. **Luce. xxiij.** Ecce gladij
duo hic. Quorum vno vult princi-
pis manu: cui corporis cohercen-
do: ut confert potestates: alteri
vero gladij scilicet spirituali: in po-
tasticibus auctoritate sibi reserva-
ta. Non enim sine causa gladius
ponat. Dei enim minister est vin-
dex in eis qui male agunt. **Ro.
xiij.** Exercet enim officium quod
non conuenit sacerdotij manibus
dei tamen et ecclesie auctoritate
i omnibus iure seruato.

**Tertia distinctio. De virtutibus
principantis.**

Capitulum .i. Quod princeps assum-
ptus est ad sollicitudines et labores.

O **e** Quocumque modo predi-
catorum: princeps fuit insti-
tutus: assentire debet vi-
uine electioni: et ordinationi: non
ex libidine acquirendi predia et
comoda propria: nec ex libidine
principandi: nec ex libidine vo-
luptatis et lasciuendi: nec ex libi-
dine iudicandi: Sed debet assen-
tire deo et ecclesie: et principatum assu-
mere cum timore et tremore: cum
cordis humilitate ac recta inten-
tione: ut scilicet sit obediens deo et
ecclesie ad exequendam virtutis im-
perium: ad dei honorem: et ppli

utilitate: mala cohercendo: bona
iubendo: quod ut ait **Augustinus. lib. iij.**
ad **Crisostomum.** In hoc seruiunt re-
ges deo: si in regno suo bona iu-
beant: mala prohibeant: non solum
que pertinent ad societatem hu-
manam: sed que ad religionem
diuinam: Nec assumpti sunt ad
quietem cordis vel corporis: sed
magnam sollicitudinem et labo-
rem: dum perfecte fecerint officia
sua. Unde narrat **Macrobius. li.
i. c. xvi.** de **Dionysio tyranno:** quod
cum quidam familiaris vitam eius
maret beatam: volens ipse ostē-
dere: quod continuo metu misa est
et plena periculis: gladium eua-
ginatum a capulo fillo tenui pen-
dentem: capiti illius inter epulas
imminere fecit: Ille autem inter epu-
las: mortis periculo grauabatur
nec eum delictis consolabatur. Talis
inquit est vita mea quam beatam pu-
tas. Sic enim mortem semper nobis
imminere videmus. Quod enim
felix esse poterit: quod timere non de-
sint: ait ibi. Et **Julius idem. lib. v.
tuscum. q. post medium.** Qui enim
preest in sollicitudine. **Roma. xij.**
¶ Insuper: vocati ad principa-
tum: vocati sunt ad maris ser-
uitutem: et quasi ad quandam captiui-
tatem. **Job. xxvi.** Gigantes ge-
munt sub aquis. vbi **Sre. moral.
xvij.** Homine inquit gigantum
potentes huius seculi significat.
Etque duo: populi sunt. **Apoc. xvij.**
Gigantes ergo: sub aquis gemunt

q: elati: oī in hac vīta hōmīnem
 assequi cupiūt: sub ponderib⁹ po-
 puloz gemūt. Nam q̄to q̄o alti-
 us erigitur: tanto curis grauio-
 ribus oneratur: eisq; populis: mē-
 te ⁊ cogitatioe supponit: quibus
 suppoitur dignitate: vt ait ibidē
 Preterea. Magna captiuitas.
 vides circūcingi iugiter ppli mul-
 titudine: ⁊ quasi circūligari. Ad
 accidit principib⁹: put ait Sen-
 li. i. de clementia loquens ad im-
 peratorē. Possuz inquit in qua-
 libet parte vrbis incedere solus
 sine timore q̄uis nullus sequat
 comes: nullus ad latus gladius
 Tibi⁹ vō in tua pace armato vi-
 uendū est: Obsidet te ⁊ quocum-
 q; descendas magnus apparat⁹
 Et sequit. Et hoc sūme magnitu-
 dinis seruitus est. vnde ⁊ Pla-
 to vidēs Dionisium corporis sui
 sceptrū custodibus: qd inquit ma-
 li fecisti: vt a tam multis necesse
 habēas custodiri: prout dicitur
 in polierato. li. iij. c. iij. Ideo ne-
 cesse est: q; sint v̄tiosi: ⁊ viribus
 validi qui in h̄mōi dignitatib⁹ in-
 stituuntur. Ande ⁊ Saul fuit al-
 tio: vniuerso populo ab humero
 ⁊ supra. i. Re. x. Jō Helius im-
 perator: put dicitur in polierato
 li. iij. c. xii. cū obsecrāte senatū: vt
 filiū: Cesarez appellaret: suffice-
 re inquit debet: q; ego ip̄e inerti-
 tus regnauerim: cū nō mererer.
 Principatus enim: sangui non
 debetur: sed merito: ⁊ iustitūer re-

gnat: qui rex nascitur nec meret.
 Et proculdubio: parētis affectū
 exiit: qui paruulos suos superie-
 ta molle imponabili extinguit.
 hoc est filios suffocare non pro-
 mouere. Mendi enim pus sunt:
 ⁊ v̄tutibus exercēdi: ⁊ cam in eo
 p̄fecerint: vt probentur: eos vir-
 tutibus antecedere quos debent
 honore antre: inuiri ascendāt: ⁊ se
 ciuiū suoz nequaq; subtrahant
 votis. hec ille. Nec repugnat qd
 dicitur. principatus non debetur
 sanguini ei: qd dictum est supra:
 q; principes succedūt p̄fibus: qz
 ratione carnis ⁊ sanguinis non
 debetur principatus: viuētib⁹
 scilicet fm appetitum carnis ⁊ sā-
 guinis. Debet tamen ratione car-
 nis ⁊ sanguinis: obedientib⁹ deo
 ⁊ mandatis eius.

¶ Caplm. ij. Ad princeps debz
 esse humilis deo ⁊ ecclesie.

¶ Talis autem debeat esse
 q; princeps vel rex descri-
 bit dominus eleganter.
 Deut. xvij. Cū inquit fuerit con-
 stitutus scilicet rex: non multipli-
 cabit equos nō habebit vxores
 plurimas. Et sic de alijs que enu-
 merat ibi. Ex qua auctoritate pz:
 q; debet esse humilis obedientia
 respectu dei ⁊ ecclesie: deū pie co-
 lendo: eccliam ⁊ eius ministros
 deuote honorando. ¶ Itē debz
 eē in eo quo ad se perfecta sancti-
 monia. Quo ad alios pia clemē-
 tia. Ad recte regendū: legū diuī

narū solere intelligentia. In re-
gēdo perfecta iustitia. Respectu
omnium larga munificentia. In
factis & dictis suis lōganimis pa-
tencia. ¶ De quo patet qz vt vi-
ctū est supra: dei & ecclesie mini-
ster est: ideo merito vtriqz humi-
lis debet esse. Unde Bre. in regi-
stro li. v. hortans Theodoricū im-
peratōrē ad debitā reuerentiā
ministris ecclesie exhibēdā: Nō
Indignetur inquit sacerdotib⁹ do-
minus meus: sed excellenti con-
sideratione propter eū cuius ser-
ui sunt: illis famuletur: & debitā
reuerentiā impendat: qz illi ali-
quādo in diuinis eloquijs ange-
li & dii nominant: Exo. xxiij. Dīsa
non detrahas. Malach. v. La-
bia sacerdotis custodiūt scientiā
&c. vnde Constantīn⁹ dicit. Nō
est dignum vt nos deos iudice-
mus. Quid mirū si nra puitas
illos dignetur honorare: quibus
in suo eloquio honorē tribuens
eos angelos aut deos etiā ipse de-
us appellat: vnde ibidem. Cum
Constantino principi scripte ab-
hōinationes & epōs oblate fuis-
sent: libellos accusationis accipi-
ens: in eorū conspectu incendit.
vos inquit dii estis a deo vero
cōstituti. Inter vos cās vestras
disponite: qz dignum non est: vt
nos iudicemus deos. In qua se-
tencia: vt ait ibi Bre. plus sibi ex
humilitate q̄ illis prestitit ex re-
uerentiā impētia. De admirabili

quoqz humilitate ei⁹ ad deum et
ecclesiam legis li. i. hystorie tripartit
te quasi per totū. vbi dicit. Nō
cū esset multitudo epōz: nō me-
ecclesiasticorū excedens: omni-
bus diebus imperator: quōtidia-
na cibaria exhiberi largissime or-
dinauit. Et cū vnus vellet culpa-
re aliū: precepit: vt vna die libel-
los omnes sibi traderēt. Quos
accipiens ait. Nec quidē allega-
tiones tempus habebūt & iudicē
scilicet diem iudicij: & cū qui iudi-
caturus est oēs. Tibi vō nō li-
cet de his habere auditoriū scilicet
sacerdotū accusantiū: & accusato-
rum: quos minime puenit tales
debere monstrari his q̄ ab alijs
iudicantur. Imitantes igitur di-
uinā clementiam: & alterutrorū
venias: accusationes abolem⁹ al-
terutras. Et de his q̄ ad fidē per-
tinent agere studeamus: cui⁹ gra-
tia venimus. Et libellos omnes
fecit cremari. Et sequitur. Conue-
nientibus scilicet episcopis: maxi-
mam domū parauit imperator
in regalibus sedibus. Et subselia
in ea poni precipiens: intrauit ipse
cum paucis: & minorī sede in me-
dio sedit. Et ibi: multū de admi-
rabili honore quem exhibuit ec-
clesie ministris. Et de hoc codex
li. iij. c. ij. ecclēstice hystorie. vbi
ait. Deus vos constituit sacerdo-
tes & potestatem dedit de nobis
iudicandi. Et iō nos a vobis re-
cte iudicamur. Vos gūt non de-

Z

A

B

C

A
 eet ab hominib⁹ iudicari. Propter qd: dei solus inter vos expe-
 ctate iudicium: et vestra iurgia que
 cuiq; sunt: ad illius referent exa-
 men. Vos enim a deo nobis da-
 ti estis iudicari: et conueniens non est:
 vt homo iudicet deos: sed ille so-
 lus de quo scriptum est. Deus stetit
 in synagoga deorum: in medio autem
 deos discernit. In his obmissis
 ea que ad fidem pertinent absq; ul-
 la animorum contentione diserte.
 Unde in scriptis Nicolai roma-
 ni pontificis. idem dixisse legitur
 Si propius inquit oculis vidisset
 sacerdotem dei: aut aliquem eorum
 qui monastico habitu circumami-
 cti sunt peccantem: clamide mea
 explicarem: et eum operire: ne ab
 aliquo videretur. Qualiter autem
 ipse deum coluit: et cultum dei p-
 orbem dilatavit legitur primo hy-
 storie tripartite quasi per totum.
 Ubi dicitur. Qd in somno con-
 stitutus vidit signum crucis in ce-
 lo: et angelos stantes et dicentes.
 Constantine: in hoc signo vices
 Et extrinsecus signum crucis presertim in
 attic insit. Et in vexillum crucis
B
 transformari fecit signum victoria
 le: quod vocabatur labarum: et antese-
 et actem presertim. Et li. ix. ecclia-
 stice historie dicit. Qd in dexte-
C
 ra sua signum crucis habuisse per-
 hibetur. Quasi etiam dei cultum
 dilatavit legitur primo historie tri-
 partite. Qd scilicet in regalibus
 oratorum fabricantur: et tabernacu-

lum ad instar ecclesie: quod circū-
 ferebat: dum hostes castra meta-
 retur: quatenus nec in itinere de-
 gens ipse vel exercitus sacro lu-
 mine prouideretur. Sequēbantur par-
 ter sacerdotes et diaconi tabernacu-
 culo seruientes: qui secundum legem ecclesie
 sticam sacros ordines adimplebant
 Romanorum enim cohortes singu-
 le fecerunt tabernaculum proprium
 et sacerdotes et diaconos habebant.
 Et diuina die sanxerunt a iudicijs
 et causis omnibus vacationem ha-
 bere: et in ea tantum orationibus oc-
 cupari. Illud honorabant: quod in eo
 christus resurrexit. Illud scilicet sexta
 feria: quod in eo crucifixus fuit. Ita-
 ximam culturam crucis habebant.
 Supplentium crucis quoque quod apud
 Romanos prius in usu fuit: lege
 prohibuit. etc. Et ibi multum de
 mirabilibus operibus que egit. vixit
 et dominus Iesus recompensauit sibi
 et in vita: quod fuit in bellis felicissi-
 mus: vt legitur ibi. Qui cum bel-
 la omnia superaret: veluti reco-
 pensans Christo: in eius religionem
 magis magisque seruebat. Ista
 ergo tanti principis humilitas: et
 stupenda in diuino cultu pietas:
 quem debent imitari fidelium prin-
 cipes vniuersi. Et Consimiliter vi-
 guit mira deuotio erga deum et
 ecclesiam in Theodosio impatore:
 cuius mirum factum hic intersera-
 tur in exemplum principum. De quo
 lib. ix. historie tripartite. Qd cum
 apud Thesalonicam ciuitatem qui

D

E

F

G dā iudices lapidati fuissent: Teo-
dosius indignatus: auctores in-
terfici fecit. vbi septem milia sūt
occisi nō precedente iudicio. hu-
iusmodi autē cladē plenas gemi-
bus audiens beatus Ambrosi⁹:
cū princeps venisset Mediola-
nā: & solemniter in sacruz vellet
intrare templū: occurrit sanctus
episcopus foris ad lanuā: & ingre-
dientem his sermonibus a sacri-
liminis ingressu phibuit. Nescis
o imperator: perpetrare a te necis
Quā sit magnitudo? Neq; post
causam tanti furoris mens tua
molem presumptionis agnoscit.
Sed forte recognitionem pecca-
ti prohibet potestas imperij: De-
cet tamē: vt vincat ratio potesta-
tem. Scienda quispe natura est
eiusq; mortalitas ac resolutio &
pulis progenitorū ex quo facti:
& quo regendi sumus: & nō flore
purpureo confidentem: infirmi-
tatem operi corporis ignorare.
H Coequaliū hominū princeps es:
o imperator: & conseruus. vn⁹ est
dominus rex omnium: & creator.
Quibus igit oculis aspicias: co-
munis domini templū: Quibus
calcabis pedibus sanctuz dñi pa-
uimentū: Quō man⁹ extends:
ve quibus adhuc sanguis stillat
inocuus. Quō in his manib⁹ su-
scipies sanctum domini corpus?
Qua presumptione: sanguinis pre-
ctosi poculū ore tuo percipies: cu-
tus furore fmonis tantus iniuste

sit sanguis effusus? Recede er-
go recede: ne secūdo peccato po-
rem nequitiā augere contēdas.
Suscipe vinculū: quo nunc op⁹
dominus te ligauit. Est enī me-
dicina maxima sanitatio. his ser-
monibus obediens imperator.
Erat enim diuinis eruditionib⁹
eruditus: & aperte sciens que sūt
propria sacerdotum: que reguz:
gemēs & flens ad regalia remea-
uit. Cūq; octo mensū continua
transissent tempora: propinqua-
uit natiuitas Saluatoris. Impe-
rator autē lamentationib⁹ assidu-
is in palatio residens: cōtinuas
lachrymas incessabiliter effūde-
bat. Ingressus autē Rufinus tūc
magister militum: ad principem
in lamentatione prostratum ac-
cessit: vt lachrymarū causāz ing-
reret. Et ille amarissime ingemi-
scens: & vehemētius lachrymas
fundēs: tu loquit. o Rufine ludis
& mea mala nō sentis. Ego enī
lamentor & gemo calamitatē me-
am: q; seruis quidē & medicanti-
bus aperta sunt domini templa:
& ipsum dñm ingredientēs licen-
ter exorāt: mihi dō ad eū ingre-
sus nō est: In sup & celi sunt clau-
si. Nec dicēs: vba singula singul-
tibus rūpebat. Et Rufinus: cur
ro inquit si iubees: & pontifici pre-
cibus suadebo: vt soluat vinculū
quod ligauit. Et impator. Non
suadebis. Non enim: decretuz
vius esse iustū: nec reuerbit im-

I
 perialem potentia: ut leges possit
 preuaricari diuinaz. Cuius Rufi
 nus verbis plimis vteretur: et p/
 mittere Ambrosium esse flectendum:
 Impator: euz pergere cum festina
 tione precepit. Ipse quoque spe da
 ta post paululum est secutus cre
 dens Rufini pmissionibus. porro
 vir mirandus Ambrosius mor
 ut vidit Rufinum ait ei. Impudē
 tiam canū imitatus es. o Rufi
 ne: tante scilicet necis auctor: pu
 dorem ex fronte detergens: non
 erubescis nec metuis? imagi
 nem latrare diuinam. Cuius Ru
 finus supplicaret: et imperatores
 diceret esse venturū: supno zelo
 accensus Ambrosius: ego inquit
 Rufine dico tibi: quā eum ingre
 di sacra limina prohibeo. Si vero
 impium in tyrannidē mutauerit
 libenter ego necē suscipio. hec et
 alia plima Rufinus audiens nū
 ciat impatori votum est: mo
 nens ne de palatio forte procede
 ret. Et Impator in media iā pla
 tea procedēs: pergo inquit et in
 stas in facte suscipio tumellas.
 Cuius ad sacra limina puenisset
 in sacram quidem basilicaz non
 presumpsit intrare. Sed veniēs
 ad antistitē: et euz inueniēs in sa
 lutatorio residente: supplicat ut
 sua vincula soluat. Et ille tyrāni
 cam dicebat eius esse presentiaz:
 vesantire Theodosiū: eiusque calca
 re leges. verū imperator: nō in
 surgo inquit aduersus ecclesiasticas

sanctiones: neque inque ingredi sa
 cra limina contendo: sed te solue
 re vincula mea deponco: et cōs
 domini p me exorare clementiā
 nec mihi tanquam claudas quas
 cōsū penitentiaz agentibus domi
 nus noster appuit. Tūc antistes
 quam inquit penitentiaz ostēdit
 post tantas iniquitates: Quibus
 medicaminibus incurabilia vul
 nera plagasque curasti? Et impa
 tor: tuus est inquit et docere et me
 dicamenta temperare: meū vero
 oblata suscipere. Cui sanctus Am
 brosius. Quā furorū tuū iudiciū
 comissisti: et nō ratio sententiam
 protulit: sed potius iracundia: scri
 be legem quā decreta furoris eua
 cuet: et triginta diebus sententia ne
 cis atque proscriptionis in litteris
 tantū maneat: et iudiciū rationis
 expectet. Quibus transactis diebus
 ira videlicet iā cessante: ratio cau
 sam iudicans: apud seipam quā co
 gnouerit sub veritate disponat. In
 his diebus agnoscat: si iusta sit se
 tentia quas protulit: aut iniusta. Et
 si quidē rō pbanerit iniusta que
 plata sunt dirūpet: si vero iusta
 firmabit. Diebus enim triginta nu
 merus ad hec examinanda suffi
 ciet: hanc admonitionē impator
 animo libenti suscipiens: et opti
 maz esse confitens: legē scribere
 pente precepit: et proprie manus
 litteris confirmavit. Quo facto
 vinculu eius soluit Ambrosio. Et
 lex pactenō obseruatur. Est autē

N lex h̄mōi. impator: Gratian⁹ va-
 lentinianus Teodosius augusti:
 Flauiano prefecto pretorij Illiri-
 ci. Si vindicari in aliquos seueri-
 us q̄ nostram cōsuetudinem p-
 eae intuitu iusserim⁹: nolum⁹ sta-
 lim eos subire penas: aut excipe
 sententiam. Sed per dies trigin-
 ta: sup eorū statu ⁊ sortu ⁊ fortu-
 na sit suspensa. Reos sane exci-
 piat carcer ⁊ custodia: ⁊ excubijs
 solertib⁹ iugiter obseruetur. Sic
 igitur sacratissim⁹ impator: ingre-
 di limina sacra h̄sumēs: nō stās
 dñō supplicauit: neq; genua fle-
 xit: Sed pronus in pauimento
 iacēs: dauticā pclamauit vocem
 Adhesit pauimento aia ⁊c.
 Abanibus aut capillos euellēs:
 frontēq; percutiēs: ⁊ pauimentū
 lachrimaz guttis aspergēs: veni-
 am impetrare poscebat. Cūq; tē-
 pus adesset: quo mun⁹ ad altare
 solet offerri: surgēs cū lachrimis
 ingressus est. ⁊ cū obtuliss⁹: sicut
 psueuerat inter cancellos stetit.
 Rursus aut Ambro. nō quieuit
 sed loq; differentiaz edocuit: ⁊
 quesiuit: qd ibidē expectaret. im-
 perator. aut dicēte: se sacroz my-
 sterioz pceptionez sustinere: sibi
 per Archidiaconē remandauit.
 Imperator: interiora loca tñ
 sacerdotibus sunt concessa: q̄ ce-
 teri nec ingredi nec ptingere per-
 mittuntur. Egredere igit: ⁊ hanc
 expectationē cū ceteris habe cō-
 munem. Purpura eniz impato

res non sacerdotes facti. Tūc fl-
 delissimus imperator: etiaz hāc
 traditionem animo gratanti su-
 scipiens remandauit. Nō auda-
 tie cā intra cancellos remansit:
 sed in Constantinopolitana vrbe
 hāc consuetudinez esse cognoui.
 vnde grās ago p h̄mōi medici-
 na. Tali enim tantaq; v̄tutū ex-
 cellentia. ⁊ presul ⁊ imperator da-
 rebāt. Ego quoq; v̄tutū opus
 admiror. Illius fiduciaz: huius
 obedientiam. Illius zelū seruoꝝ
 huius fidei puritatem. Porro
 regulas quas a magno sacerdo-
 te perceperat: etiam reuersus in
 Constantinopolitana vrbe serua-
 uit. Nam dū festiuitatis tempore
 ad ecclesiaz pcessisset: oblati in al-
 tari muneribus: mox egressus ē.
 Cūq; Marcius p̄sul ecclesie mā-
 dasset: cur intus stare noller: mā-
 dauit ille. vix inquit discere potui
 que differentia sit imperatoris ⁊
 Sacerdotis. vix enim inueni ve-
 ritatis magistrū. Ambro. nanq;
 solū noui vigne vocari pontificē.
 Tantum itaq; pdest increpatio
 a viro v̄tutū floꝝte plata: hec
 ibi. Laudanda ē igit sci pōficio
 iusta seueritas: ⁊ preconizanda il-
 lustris imperatoris obediētie hu-
 militas vnde ⁊ his principibus
 gloriosus princeps regum terre
 recompesauit etiā in hac vita tri-
 buēs eis q̄si aram glie. Nam de
 felici prosperitate Constantini:
 ait Augustinus. v. de ciu. c. xlv.

bi. q̄ dñi sperauit: vniuersi roma
nū imperiū tenuit ⁊ defēdit. In
gerendis bellis victoriosissimus:
in tyrānis opprimendis per oīa
prosperatus: grandæuus senectu
te defunctus: filios imperatores
reliquit. De prosperitate autē Teo
dosij a rege regū sibi collata: legi
tur ibidem. xxvj. c. s. qualiter ho
stet deuicit: ⁊ qualiter tela hostiū
a vento in ipsos retorquebantur.
In cuius laudē ait Claudianus.
O nimium dilecte dei: cui mili
tat ether. Et confurati veniūt ad
classica ventū. Dumiles enī prin
cipes ⁊ in presenti deus eleuat: ⁊
in futuro glorificat. Dumiles enī
p̄ncipes exaltat deus: superbos
d̄o ⁊ rebelles sibi ⁊ ecclesie humili
at ⁊ dānat. Exēplum de Saul ⁊
Dauid. Jō ecc. x. Sedes inquit
ducum superbōz destruxit dñs.
⁊ sedere fecit mīes pro eis.
¶ Caplm̄ tertius. Qd̄ p̄ncip̄s
debet esse immunis a sordidante
culpa.

¶ Sicut p̄ncip̄s d̄s esse
subiectus deo ⁊ ecclesie vt
dictū est: ita debet eē pu
rus ⁊ imaculatus vite puritate
⁊ sanctimonia: maxime a fetore
luxurie: ⁊ honore gule. Sñ in su
pradicta auctoritate Deut. of de
rege. Nō habebit vxores pluri
mas q̄ alici at̄ aiuz ei. In quo p̄
hibetur libido luxurie ⁊ etiā gule
que est ei annexa. P̄ncip̄s enī
debet esse deo acceptus ⁊ gratus

in se ordinatus: ⁊ honestus: sula
amabilis ⁊ venerandus. hostib⁹
terribilis ⁊ timendus. Que om
nia auferunt p̄dicte libidines: ⁊
contraria afferūt. Almor enī mu
lieri enaruauit fortitudinē. Sā
psonis: insatuauit sapiam. Salo
monis: sedauitq; sc̄imonia. Da
uid regis. ait Hiero. epla. xxiiij.
Nec Sampsonē fortior: nec Sa
lomone sapientior: nec Dauid po
tes eē sanctior: ⁊ tñ vterq; a m u
liere deceptus est. Nullum enīz
imperū durabile: nec p̄ncipat⁹
stabilis. qñ regnat in p̄ncipe li
bido luxurie. Sñ ⁊ Romanū im
perium exaustum est ⁊ demersus
Herone imperante: cuius gula
oīa deuorauit. cōmaculauit libi
do: exauisit auaritia: fregit igna
tia luxuria cū supbia exanauit:
prout dicit Polyeratus. li. vj. c.
xij. Nec mirum: qz quando p̄n
ceps in hmōi libidinibus laxat:
subditi licentius precipitant. Job
p̄mo. Filij tuis ⁊ filia⁹ vesce
tibus ⁊ bibentibus vinum in do
mo fratris sui primogeniti. Vbi
Greg. mora. v. ait. Luz maiores
voluptati deseruiunt: mīo: lib⁹ la
sciute srena laxant. Unde Hero
des contionās coram Augusto:
⁊ loquens de Antonio prout dicit
Egippus. li. i. ait. Ille victus ē vir
tutib⁹ tuis: sed magis vict⁹ ē mo
ribus tuis. Vicit enim Cleopatra
vxor: vicit enī egiptus amor: vt
est cum chyanopcia luxurice. vt

R

S

T

V

eme est: q̄ maluit cū Cleopatra
 vinci: q̄ sine ea vincere. vicit eū
 mulier. infestior suis q̄ aduersa-
 rijs. Et de ista luxuria ⁊ ei⁹ nocu-
 mēto loquitur Valerius multum
 li. ix. c. i. ponēs exemplū de mulg.
 Hī ait. Q̄d volascentium vrbo
 erat opulēta morib⁹: ⁊ legib⁹ or-
 dinata: Postq̄ vō in luxuriam
 est prolapsa: in pfundū inuriaꝝ
 ⁊ turpitudinum decidit: vt seruo
 ram dominationi insolentissime
 subiaceret. Itē ibidem narrat: q̄
 Campana luxuria: iuictū Dani-
 balem armis: suis illecebris cō-
 plexa: vincenduz romano militi
 tradidit. Illa ducem vigilantissi-
 mū: illa exercitum acerrimū va-
 pibus largis: habundanti vino:
 vnguentorū fragrantia: ⁊ vene-
 ris vsu lasciuioze. ad somnū ⁊ de-
 litias euocauit: ac deinde fracta ē
 ⁊ concussa punica feritas. Et se-
 quit. Quid ergo his vitijs sedi⁹:
 quid damnosius: q̄bus: virtus
 atterit: victorie languescit: ade-
 pta gloria in infamiam vertitur:
 animi corporisq; vires expugnā-
 tur: adeo vt nescias an ab hosti-
 bus: an ab illa capi: perniciosius
 hūidum sit. ¶ Consimiliter de-
 bet esse princeps liber ⁊ immacu-
 lus ab honore gule que impellit
 in libidinē luxurie: ventrē enī di-
 stentū cibo voluptas sequit gen-
 talitū: ait Hiero. in ep̄la. xliij. ven-
 ter enim mero estuans: tuo des-
 pumat in libidinē. Et libero enī

patre proxim⁹ intemperatē gra-
 dus: ad inconcessam venerē esse
 cōsuevit: ait Gale. li. v. c. i. Prin-
 cepto enī v3 esse oī tempore sobri-
 us: ⁊ potēs vti vsu rōnsa ad cau-
 sas subditoy diudicandas: ⁊ ad-
 vandas rūsiones populis: quod
 impedit excessus gule vñ narrat
 vale. li. vi. c. i. de muliere vānata
 a Philippo rege temulēto. Que
 ait. Prouocarem. i. appellare ad
 Philippum: sed ad sobriuz. i. si
 nō esset ebrius: excussit rex crapa-
 lam: ⁊ causa diligenti⁹ inspecta:
 iustiores sinam ferre coegit. ⁊ iō
 prouer. xxxj. Nolite regibus va-
 re vinū: q̄ nullum secretū vbi re-
 gnat ebrietas: ne forte bibāt: ⁊ ob-
 litiscant iudiciorū iustorū: ⁊ mu-
 tent causam filioꝝ pauperis. Itē
 nobiles p̄cipēs abstineat se a lu-
 su luxurie: ⁊ voracitate gule. ait
 Hege. li. v. b. re militari. c. x. nar-
 rans. Q̄d scipio african⁹ in his-
 pania cum inter captiuas eximie
 forme virgo nobilis ad eū pro-
 ducta esset oīusq; oculos in se cō-
 uerteret: sūma custodia habita:
 sponso nomine Aulio reddidit:
 auricq; q̄ parentes eius redem-
 pturi captiuam deuilerāt: eidem
 sponso pro nuptiali munere dedit.
 Qua munificētia: vniuersa gēs
 victa: imperio populi romani ac-
 cessit. Similiter traditū est. Ale-
 xandri macedonem eximie pul-
 chritudinis virgini captiue cum
 finitimi generis principi despon-

sata esset. sūma abstinentia ita pe-
 percisse. ut eā nec quidē aspiceret
 Quia mox ad sponsum remissa vni-
 uerse gentis p hoc beneficiū ani-
 mos sibi conciliavit. ¶ Similiter:
 de Octaviano vs̄ q̄ moxmo An-
 tonio. Cleopatra accessit ad Au-
 gustū postq̄ fuit capta: et prouo-
 luta ad pedes ei⁹ sollicitabat oca-
 los illius. vñ de ipsa: Eul⁹ ad est
 precibus: facies intenta perorat.
 Sed frustra quidē hoc fecit. Nā
 pulcritudo eius in pudicitia p̄n-
 cipis fuit. De hoc Policeratus li.
 iij. c. x. ¶ Similiter legit nobiles
 principes: mire fuisse abstinentie:
 prout dicit Elegeri⁹. li. iij. c. iij. di-
 cens. q̄ Anibal surgere de nocte
 solitus erat: ante noctē non quie-
 scibat: crepusculo demū ad cenā
 vacabat. Nū q̄. amplius q̄ dua-
 bus horis apud eū discumbebat
 Item cum sub Asdrubale mili-
 taret: plerunq̄ super nudam hu-
 mū saculo tectus somnos capie-
 bat. Emilianū quoq̄ Scipionē
 tradit in itinere cū amicis ambu-
 lantem: accepto pane vesci solitū
 Idem legit de Alexandro mace-
 done. Basimusa quoq̄ nona-
 gesimū etatis annū agentē meri-
 die ante tabernaculū stantes vel
 ambulantes capere cibos solitū
 legitur. Marcū Catonem eo-
 dem vino quo remiges contētus
 fuisse tradit. Et de his Policerat⁹
 li. v. c. vij. dicit. Vbi superaddit: q̄
 August⁹ cesar minimi cibi erat at-

q̄ vulgaris Lepes: secundariā p̄n-
 nē pisciculos minutos: caseū bu-
 balum: manu pressum: et sic⁹: bi-
 seras virides maxime appetebat
 Descebatq̄ ante cenā quocun-
 q̄ tēpore et loco stomachus deside-
 rabat. Unde ipse in quadā ep̄sa.
 Nec videns quidem in tiberi taz
 diligenter sabbatū seruat. q̄ ego
 hodie seruavi: qui in balneo post
 duas horas noctis: duas buca-
 das manducaui p̄uulgū vngi in-
 ciperem. Itā quoq̄ ciūssime re-
 mittebam: dum iniuriantis ani-
 mum imutatum videbā. hec ille
 Unde et Julium cesarē vini p̄cissi-
 mū: nec inimici quidem negaue-
 runt: prout ait Suetoni⁹ li. de vi-
 ta cesaruz: recitās verba Marcū
 Catonis de ipso Cesare. s. ad euer-
 tendam rempublicā sobriū accē-
 sisse. Circa victum enī indifferēs
 erat. vnde ait Salus ap̄tus de eo
 prout vs̄ ibi. Vbi cum ab hospite
 conditum oleum pro viridi esset
 appositum: aspirantibus ceteris
 dixit se tale appetisse: ne hospes
 aut negligentie: aut rusticitatis cul-
 pabilis videret. Magna igit hu-
 ius abstinentie sobrietas: et vrba
 na curialitas. Et si tales fuerunt
 gentiles: quales esse debent prin-
 cipes fideles: cum dicat scriptu-
 ra ecc. x. Ne terre cuius rex p̄uer
 est: et cuius principes mane come-
 dant. Beata terra cui⁹ rex ē no-
 bilis: et cuius principes vescunt
 tempore suo: ad reficiendum. s.

A

B

C

D

E

non ad luxuriantium.

Capitulum quartū. Quod princeps debet esse virtuosus iustitia.

Non solum oportet quod princeps sit immaculatus a predictarum libidinum macula: sed etiam debet esse predicti virtuosorum operum proposita. unde in premissa aucte Deut. ut dicitur inquit custodire verba eius. scilicet dei. que in lege precepta sunt ut scilicet exemplo operum prouocet comissiones: et omnes subditos ad ardua operanda: et terribilia aggredienda. Facta enim egregia principis: et exempla virtuosa plus prouocant subditos ad talium imitationes quam imperia vel mandata: ait Claudianus ad Theodosium. In commune tibi: si quid censes esse cauendum. Primus in sua subiectis obseruatio: equi. Sit populo: ne cedere negat: cum viderit ipsius. Auctorem parere sibi: componitur orbis. Regis ad exemplum: nec sit inflectere sensus. Humanorum edicta valent: quia vita regum. Modibile mutatur semper cum principe vulgus. Unde in prologo hystorie tripartite Soromeus loquens ad Theodosium ait. quod pietas est virtus ornatus imperij: et quod purpura et corona in quibus est signum maiestatis: clementiam et pietatem semper intrinsecus nutriunt. Quod nobiles principes non imperabant quod ipsi non facerent. Sicut de Lesa re legitur: quod nunquam dixit militibus

iste: sed venite: quod participatis esse duce labor: videlicet militibus minor. Et de Ligurgo dicitur. quod nihil aliis impanit: quod non ipse primo implet. Sic fecit princeps nobilis Sedeon. Iudic. vij. Quod me inquit facere videritis hoc facite. et quod plus est: hoc fecit princeps omnium regum dominus Iesus: ut suos milites aiaret ad terribilia aggredienda: et constanter sustinenda. Cepit enim primo facere: postea docere Act. i.

Capitulum quintū. Quod princeps sit misericors pia clementia.

Onsimiliter debet princeps esse misericors pia clementia respectu inferiorum. Et hoc merito. Ipse enim est pater patrie. ait Seneca. i. de clementia. c. viii. Et de hoc idem Seneca eleganter in eodem libro. prouocans principem ad clementiam. unde ait. libro i. Sicut medicine apud egrotos usus: est apud sanos honor: ita clementia quamuis pena digni inuocet innocentes colunt. Et sequitur. c. v. Nullam clementiam magis ex oibus quam reges et principem decet. Ita enim magnis virtutes virtutes decori glorie sunt sicut illis salutaris potentia est. Nam pestifera vis: valere ad nocendum. et c. iij. dicit principum crudelitas bellum est. clementia in quacumque domum prouenerit: eam felicem et tranquillam parabit. Sed in rege quo rario: eo mirabilior. Magni enim

animi. proprium est placidū esse
tranquillumq;: et iniurias ac offē
sas superādo despiciere. **M**ulie
bre enī est: furere ira. **M**ō decet
regem seua nec ineroxabilis ira.
Non enī multum super eū emi
net: cui se irascendo exequat. Se
quitur. c. iij. **Q**uō si vij placabiles
et equi: delicta potentium nō sta
tum fluminibus prosequunt: q̄
to equus est. hōsem hominibus
prepositam miti aīo exercere i
peritū? **A**nde narratibi de quodā
qui multū studuit ad hostes de
struendos. **E**t cum quendam de
struere non posset cōsuluit vxo
rem. **Q**ue dixit ei. **F**ac qd̄ medici
solent: q̄ vbi vsitata remedia nō
profunt temptant contraria. **S**i
igitur. seueritate nihil adhuc pro
fecisti: nūc tempta etiā quō cedet
tibi clemētia. **I**gnosce igitur illi.
Quod ille ganisus annuit: et facto
impleuit. **C**ōmilitos illi postea cō
sulatū: et amicissimū fidissimūq;
habuit et heredem. **E**t ponit bo
num exēplū. di. **Q**uō sicut precise
arbores. plurimis ramis repullu
lant: et multa satorū grana: vt de
siora resurgant rescindunt. ita re
gia dignitas augetur: inimicorū
numerus tolerādo. parētes enīz
liberiq; eorū qui interfecti sunt. p
pinqui et amici: in locū singulorū
succedunt. **E**t ibi bene de hoc. et
c. x. ponit aliud exēplū. **A**pes:
iracundissimē sunt: et aculeos in
vulnere relinquūt: sed rex earum

sine aculeo est. **V**oluit enī nā nec
seuum esse: nec vltionem petere
tellūq; destruxit: et eius iram in
hermē reliquit. **E**xemplum hoc
magis regib⁹ ingerēs ait ibi. vbi
multa de hoc per totum. vt enim
dicit **L**ucius sicut recitat **P**oll
cratus li. iij. c. viij. principē senex
moribus esse oportet: et qui mo
destiora sequat consilia et vicem
gerat medicorū qui morbos cu
rant nūc exanitione in repletis:
nunc refectione in vacuis: et do
lorem sedāt nunc cauterio: nunc
fomentis. **A**bi ponit exēpla. **D**i
cebat **T**raianus: insanū esse qui
oculos habēs lipientes: eos ma
lit effodere q̄ curare. **E**t vngues
si acriores fuerint rescandas nō
euelēdas atebat. **E**t sic **L**ytared⁹
facit consonatiā non ruptis s; tē
sis cordis. p̄portionabiliter et re
missis: sic oportet principem mo
derari nūc rigore iustitie nūc fa
uore clemētie et vnāties facerē s; d
ditos. **T**uti⁹ enī ē cordā remitti et
q̄ nimis protendi: qz semel ru
pta: nullo artificio reparat. **I**deo
ait **E**thnicus denuntiāo laudem
principis. **E**st piger ad penas p̄n
ceps: ad p̄mia velox. **Q**uiq; vo
let quociens cogit esse feror. **D**ec
enī clemētia: principē quodam
modo equat deo. sicut ait ali⁹ eg
gregius verficator alloquēs p̄n
cipē. **S**is pius in primis: nō cuz
vincamur in ol. **A**hūnere: sola
deos equat clemētia nobis. **S**i n.

omnib⁹ dicat saluator: estote misericordes. Luc. vi. specialr tñ cōuenit p̄ncipi: vt sit clemēs: eog sit pater patrie sicut dictum ē. vñ & in litteris secularibus fertur dixisse plato: sicut ait polieratus li. v. c. vj. Cum in subiectos inquit potestas seuit: idem est: ac si pupillum tutor p̄sequatur vsuo cū mucrone iugulet: ob cuius defensionem a deo traditū tibi gladiū accepisti. Rēpublica nāq; frui in re populari percellere est: & eaz tunc demū recte procedere: cum caput eius se inutile esse cognouerit. nisi fideliter membris cohereat. Et idem. Cū in subditos magistratus ac si caput corpori intumescat: vt a membris omnino sine molestia auferri n̄ possit: hāc passionē sine grauissimo dolore membrorum tollerari vel curari impossibile est. Si vō incurabilis fuerit passio: sic vivere q̄ mori miserius est. Misericors aut̄ nihil vtilius q̄ vtcunq; finire miseriam hec ille. Sicut ergo pius pater: clemēs tutor & peritus medicus debent clementes esse in sibi cōmissos: sic p̄nceps debet esse clemēs in suos. & hoc multū pliciter. P̄mo pie compatēdo miseris subditorum. Et enī ait Sen. ij. de clementia: misericordia vicina ē misericordie: hēt enim aliquid qd̄ trahat ex ea. Et ponit exemplū. Imbecilles oculos esse scias: qui ad alienā lipidī

nem suffundunt. Et quis hoc sit ex defectu in oculis corporis: tñ ex virtute est in oculis cordis. I. resolut in dolore: visa alterius miseria. Flebaz ingt super eo qui afflictus erat. Job. xxx. vnde Hier⁹. li. v. c. i. narrat de clementia Tharci & Tharcelli. Qui cum a se captis siracusans. vrbis affluētissime tunc afflicte fortunā. & casum lugubrem intuens: fletū colbere non potuit. Misericordia enim est egritudo ex visa alteri⁹ iniuria laboras. ait Tullius li. iij. tuscu. q. Et misericordia a misericorde vocata est. ait Gregori⁹ mor. xx. est enī tristitia in alienis malis. ait Dam. li. i. c. xiiij. T̄t̄ secūdo debet esse clemētia in p̄ncipe in remittendo vel temperādo potestatem: qz clementia est temperantia in p̄tate vlciscendi: vel lenitas superioris erga inferiores. Crudelitas vō nihil aliū est q̄ atrocitas animi i penis exigendis: ait Sen. i. de clementia. Et idem. Misericordia est egritudo animi: ob alienarum miserriarum speciem: aut tristitia de alienis malis. Et idem libro. i. c. x. P̄nceps inquit non solū curam salutis: sed honeste cicatricis agat. Nulla gloria est ex sua aduersione. Unde in laudem Traiani dicit: q̄ erat nā clemēs in omnes: austerus in paucos: q̄b⁹ parcere nephas esset: adeo vt totius imperij sui curriculo: vn⁹ dō

R

S

T

V

Z

X

natus sit senatorum: nec plurimi
 fuerint in ipsum deliquisse. Et
 hic etiā est cū senatu damnatus
 ipso ignorante. ¶ Itē tertio p̄n-
 ceptus debet esse clemens releuan-
 do miseros a miseria: et vādo ne-
 cessaria: unde vegetius narrat li-
 bro. iiii. Quod Philippus cū au-
 disset: phisitā bonū pugnatorem
 alienatū a se. eoque filias ipsos vir-
 aleret: nec a rege adiunaret: vni-
 que esset ei monēbus amicis: vt
 caueret eū. Quid inquit ille si hēre
 partem egrā componis: Absciden-
 dum ponis q̄ curas: Deinde se-
 ro familiariter et secreto elicitus
 phisitā: accepta difficultate dome-
 sticarū rerū et facultatū: pecunia
 sufficienter instruit: ac meliorē
 fideliorēq̄s habuit q̄ esset: ante
 q̄ crederet offensus. ¶ Itē q̄to
 princeps debet esse clemens. ho-
 stes deuictos cōsolando: et sicut
 vtilitas fuerit reipublice honora-
 do. Unde Valerius. li. v. c. i. de cle-
 mentia pompeii dicit: q̄ cū reges
 Armenie. qui et per se cōtra Ro-
 manos magna bella gesserat: et
 etiam Perfidatē infestissimum
 vrbi suis viribus protererat: i cō-
 spectu suo diuinus supplicem face-
 re passus nō est: s; benignis ver-
 bis recreatū: diadema q̄ abiece-
 rat: capti reponi fecit: cūctisq̄ re-
 bus imperatis: in pulsinū formi-
 ne habitū restituit: equē pulchrū
 iudicans: et vincere reges et face-
 re q̄ preclaram tribute huma-

natis specimen: ait idē Victor.
 vbi narrat de clementia Pauli
 Qui cum audisset: quendā capti-
 uum regē adduci ad se: occurrit
 ei: conatūq̄ ad genua per cum-
 bere: dextra māu allenauit: et gre-
 co sermone ad spem hortatus ē
 lateriq̄ suo proximū in consilio
 sedere fecit. ne honore mēse in-
 dignus iudicauit. Nam si egre-
 gius est: hostē deicere: nō min-
 tū laudabile est. Infelicis scire mi-
 sereri. Et ibi alia bona exēpla po-
 nit de clementia. Ibidē et narrat
 Quod Latonis morte Cesar audita:
 et se illius glorie inuidere: et il-
 lum sue inuidisse dixit: p̄simoni-
 umq̄ eius liberis suis incolumē
 seruauit. Et ad istam clementias
 debet p̄ncipes incitare: vnde cle-
 mentie erga nos solers medita-
 tio: et de clementia dei erga se si cle-
 mētes fuerint spei etiā certitudo.
 Unde Seneca. v. de clementia. c. liii.
 Optime inquit deos exemplū p̄n-
 cipibus constituā. vt se tales ci-
 uibus prebeat: quales sibi deos
 velint. Et ibi bñ de hoc. Exēpla
 quoq̄ pietatis in principibus an-
 tiquis euidenter patuerūt: sic in
 Enea qui dicitur est pius Eneas.
 Unde Virgilius li. vj. Tu regere
 imperio populos romane me-
 mento. Nec tibi artes erunt: pa-
 cisq̄ imponere mores. Parces
 subiectis: et debellare superbos.
 Nec ē in sumis glia summa viris.
 Et i Traiano q̄ dicitur est optimus

B

C

Augustorum. et in Tito qui tante civilitatis in imperio fuit: ut omnibus pdesse nullumq; studuit obesse pñctos cōiurationis. Et se dimisit ileos: et in pñctas familiaritatem admisit: prout legitur in gestis eorum.

¶ Capitulum sextum. Ad pñceps sit equus in tenēda iustitia.

A T q; mīa et veritas custodiunt regē: et roboratur clementia thronus eius puer. xx. sic debet esse pñceps clemens: ut sit in eo equitatis iustitia: sine qua nulla respublica regi potest. ut habitus est supra vbi de republica. Remota enī iustitia quid sunt regna nisi atrocitas. Sic Aug. iij. de ci. Et q; pñceps est fundamentū populi: ut viciū est supra: ab eius iustitia emana re debet iustitia aliorum. Itē ga est pater patrie: ab eodez regi debet omnia alia iustitia: et gubernari. Item: q; est caput reipublice: ab ipso debet eius iustitia perfici. Et considerare debet: ne sit minor q; debeat: neq; maior. i. excedens in punitione. Rex enī iustus erigit terram suam. puer. xxix. ¶ Debet enī esse iustus: leges dīnas seruādo: et alios ad eorum obseruantia q̄tum ad eum spectat cogendo: et nullas alias statuendo: nisi illis conformes: et ab illis regulatas: q; omnium

legum inanis est censura: nisi diuine legis imitationes gerant: ut habitus est supra. ¶ Debet etiaz esse iustus: recte fm illas iudicando: et iudicatas snias exequendo. Quia ut ait Aug. epistola. xxxij. Rex seruit deo leges iustas precipiendo: et cōtrarias abrogādo. Per me inquit sapientia diuina puer. iij. reges regnant. et legum conditores: iusta decernunt. De quibus legibus dictum est supra. Unde et legum conditores: apud gentiles multum honorati fuerunt sicut Ligurgus et Solon: et alij. put. ait. Sal. li. iij. c. iij. di. q; Apollo. requisitus de Ligurgo. respondit se nescire: vtrū deorū numero: an hominū agregari debuerit. Et hoc ob equitatem suaz legū. Et de eorum legibus loquitur Aug. i. de ci. c. xvi. Eadez enī instituendarum legū fuit cā que regū: ait Tul. i. de offi. c. xij. Unde et pñces antiq; subsiciebāt se legibus a se statutis: ut ad eas implendas alios prouocarent. sicut narrat Sal. li. vi. de zeuico: qui sibi eruit oculum et filio aliū: quia filius puniri debuit p̄uatiōe amborū. Debit enim supplicij modum legi reddidit: et equitatis mirabili tēperamento: simul misericordem patrē et iustū legiflatorem partitus est. Similiter narrat de alio q; q; legē a se statuas transgressus fuerat: se gladio trāsuerberauit: ne frans iustitie fieret. ¶ End e

Unde et Alex cum inter se et milites aliquos: esset disceptatio: et causa sua esset dñata in castrensi iudicio illud iudicium acceptum habuit. iudicibus gratias agens quorum in eo fidem pbauerat: q̄ iustitiaz of potentatui et sibi ptulerat: p̄t dicit Polycratu li. v. c. xi. **U**tra ergo tñi principis equitas: qua noluit se subicere iudicio cū subditis suis. Similiter de Job dicitur Job. lxxi. Si contempsi subire iudiciū cum seruo meo: et ancilla mea: cū disceptarent aduersum me. **U** Item princeps debet esse iustus: pauperes exaudiendo: eorū cās examinando: iniurias propellendo: et ad satisfaciendū eis iniurias p̄pellendo. hoc enī debet eis facere exēplo egregij imperatoris Traiani q̄ audiuit viduaz ad se clamāte et iustitiam petentē de his qui innocentem ei⁹ filium occiderāt. Tu inquit auguste impas: et ego tam atrocem iniuriam patior. Quis equū ascēdit: ad bellū p̄fecturus: n̄ dicit ei. Ego tibi satisfaciam cū rediero. Quid inquit illa: si non redieris? Successor inquit me⁹ satisfaciet tibi. Et ita. Quid tibi p̄derit: si alius bñfecerit. Tu mō debitor es: s̄m opa mercedē recepturus. Graus vitis ē nolle reddere quod debet. Successor tu⁹ iniuriam patientibus p̄ se tenebitur. Te dō non liberabit iniuria aliena. Bene agetur cū succel

fore tuo: si libauerit seipsū. Quibus verbis motus imperator: de equo descendit: et causam p̄fentialiter examinans: cōdigna satisfacione viduam consolat⁹ est. Licet autē alibi scripta sit hec narratio: hic tamen inter scribitur: exēplo beati Grego: q̄ aliquando in diuersis tractatibus narrat idē. **U** Item princeps debet esse iustus nulli quod suum est auferendo: vel auferri permittendo: surta p̄hibendo: transgressores legum puniendo: ad pacem reipublice intendendo. Regis enim officiu⁹ est surta cohibere. xxxij. q. v. Rex debet. Et ibi officium regis est: malos opprimere: bonos sublimare. Unde Augu. liij. de ci. c. liij. Remota inq̄t iustitia quid sunt regna nisi latrocinia? vt dictū est. Latrocinia quid sūt nisi parua regna. **U**banus enī ipsa hominū est: cum imperio p̄ncipis regitur: pacto societatis astringitur: placitū lege preda dituitur. Et hoc malū in tantum perditōz hominum accessib⁹ accrescit: vt et loca teneat: sedes cōstituat: ciuitates occupet: populos subijgat: euidentius nomen regis assumat: vt ait ibidem. Et Idēz Tullius. ij. de offi. c. xij. vbi concludit. vi. Cum tanta vis iustitie sit: vt latronum etiā opes firmet et augeat quātā eū inter leges et iudicia in custodienda re publica fore putas: Sequit. Nā

cū p̄meret in otio multitudo ab
 his q̄ maiores opes hēbant ad
 aliquē p̄fugiebāt virtute p̄stātē.
 Qui cū p̄hiberet iniuriā: tenuio
 ris. i. paupioris eq̄tate p̄stituta: sū
 mos cum infimis pari iure perū
 nebat id est f̄gebat: vt ait ibi. Ne
 cessaria est igitur p̄ncipibus iu
 stitia: de qua est sup̄a dictū. An̄
 Deut. xvij. dicitur regi: ne decli
 net in dexteram vel sinistra. Sic
 enim debet esse clemens: ne om
 mittat iustitiam disciplinam: et ecō
 uerso. Sicut Job. xxx. dicit. Cū
 sederē q̄i rex circumstate me exer
 cita erā tñ merētū p̄solato: i p̄
 mo eq̄tas iustitie. in f̄o pietas no
 tat clemētie: f̄z Greg. mora. xx.
 p̄nceps enim non d̄z dominari:
 sed ratio. Et ille est vt p̄nceps
 qui est custos iustitie: ait p̄hus.
 et̄p̄. v. scilicet mōs dicitis. Op̄or
 tet enim: regem prodesse nō ob
 esse: ait Sen. ij. de naturalibus.
 q. vnde et p̄ncipes gentiles: ne
 iustitia periret: statuerūt aliquos
 habentes potestatem resistendi
 eis: ait Dale. libro. iij. c. i. de quo
 dam qui talem instituit: cui cum
 vxor diceret: id eum egisse: vt si
 lijs minore relinq̄ret p̄stē r̄ndit.
 Relinqua minore: sed diatur
 n̄oz. ea eis certa est potentia q̄
 v̄sib⁹ suis modum imponit.
 Capln. vij. Qd̄ p̄nceps illu
 minatus sit scientia.

Et quoniam p̄nceps non
 valet predicta implere:

nisi sit illuminatus sapientiali sci
 entia: ideo debet esse sapientia pe
 ritus maxime diuina: vt scilicet
 inerrabiliter statuat leges legi di
 uine p̄formes. Unde Deut. xvij.
 vbi. d̄. de rege postq̄ sedit in so
 lio regni describi sibi Deutro. le
 gis huius in volumine: accipies
 exemplar a sacerdotibus leuitice
 tribus. Deutro. i. secundam leges
 vel iteratam. Describet inq̄ et in
 volumine euangelice legis et vo
 lumine cordis: f̄m instructiones
 sacerdotum leuitice tribus. i. ec
 clesie prelatorum legitime intrā
 tiā et p̄sidentia: et nō assumen
 tiā sibi honorem: sed a deo vo
 catorum sine libidine ambitiois
 et cupiditatis: et sine affectioe car
 nis et sanguinis: q̄: sicut tactum
 est: inanis censura legū: si non di
 uine legis imitationem gerant: et
 inutilis est constitutio p̄ncipis:
 si non est ecclesiastice discipline
 conformis. Ideo impator dixit
 de legibus suis. Ne dedignent
 sacros canones imitari. Unde et
 antiqui p̄ncipes etiam gentiles
 fuerūt studiosi et instructi in hu
 manis scientijs et diuinis: vt pa
 tet i p̄tholomeo: qui licet esset ge
 tilis: vocauit septuaginta interpretes:
 vt haberet noticiā diuine legis:
 et cōicaret eam sapientibus regni
 sui. De quibus ecclesiastice histo
 ric libro. v. et Augustin⁹. i. d̄. doe
 ch̄ristiana. c. iij. et xvij. de ciu.
 c. xij. Et sicut patet de Alexandro

Q fuit instructus ab Aristotele pat
 ait. A. gelius lib. 2. an. noctium.
 di. q. inter insignia Philippi ma
 cedonis scilicet patris Alexandri
 hoc fuit: q. ad literatorum stu
 dium: vnicum filium quem spe
 rabat regni et felicitatis futurus
 herede transmittere curauit. vii
 et nato Alexandro: epistolam Ari
 stoteli misit tale. Philippus Ari
 stoteli salutem dicit. Filius mihi
 genitus scito: quo equidem dijs
 habeo gratias: non tam. p. inde q.
 natus est: q. pro eo q. cum nasci
 contigit tempore vite tue. Spe
 ro enim fore: vt educatus erudi
 tusq. a te dignus existat et nobis
 et rerum gerendarum susceptio. s.
 regni: et ad illud pertinentis. An
 de hoc Alexander neq. li. de na
 turis rep. ait: q. Aristotelis disci
 pulum fuisse Macedone certum
 est: cuius ca. logicam elaborauit
 Tam sedulus autem naturarum
 indagator eruit Macedo: vt i
 vase vitreo in mare misso: natu
 ras et consuetudines piscium de
 prebenderit. Gallum enim secum
 habuit: vt super diluculo: per gal
 linaceum certificaretur. Et in va
 se ipso didicit: quomodo infidie
 clandestine preparande sint tra
 hostes in re militari: dum scilicet
 exercitum piscium et alios insur
 gere insperit. De huius etiaz
 studio ait Sen. epistola. xcij. di.
 q. geometriam discere studuit:
 sciturus q. puilla erat terra: ex

qua minimum quid occuparet.
 Et ideo a seipso reputatus est in
 felix ob hoc: q. intelligebat. s. h.
 se gerere cognomen magnus. s.
 Alexandrum. Quis eni magnus
 in paruo? Et de eo ait Plinius.
 Alexander magnus inflatus cu
 pidine: animalium naturas no
 scendi. Aristoteli sumo in omni
 doctrina viro misit aliquot missa
 hominum qui erant in tota Asia
 greticq. tractu: quos venat au
 cupia: pullat q. alebat: quibusq.
 varia armenta: alucaria: piscine
 viuaria in cura erant: ne qd vlt
 gentium ignoraret ab eo. Quos
 percunctando: quinquaginta ser
 me volumina illa p. clara de ani
 malibus concludit. Et Consim
 liter legitur de alijs principibus:
 qui vel fuerunt studiosi de se: vt
 habuerunt sapientes ad instruē
 dum eos: Sicut Nero Seneca
 habuit: qui eum instruxit de cle
 mentia eleganter in duobus li
 bris. Et Traianus habuit Plu
 taricum: qui cum instruxit nota
 biliter in libro qui inscribitur de
 instructione Traiani. Cuius que
 dam epistola fuit talis. Plutar
 cus: Traiano salutem dicit. Edo
 destiam tuam noueram non ap
 petere principatum: quem tamen
 semper mereri morum elegantia
 studuisti. Quo quidem tanto di
 gnior indicaris: q. h. a crimine
 ambitiois videris alienus. Tue
 igitur virtuti congratulor: et fons

T

V

X

De meesi tamē recte gesseris quōd
 probe meruisti. Alioquin te perli-
 culis. et me detrahentium linguā
 subiectum non dubito: cum et
 ignorantiam imperatorum ferat ser-
 mo publicus: et delicta disci-
 palium refundi soleant in prece-
 ptorea. Sicut Sen. Hieronis
 sui merito: detrahentium carpi-
 tur lingua. Adolescentium suo-
 rum temeritas in Quintilianus,
 refunditur. Et Socrates in pu-
 pillum suus fuisse clementior cri-
 minatur. Tu vero: quia es? Rectis-
 sima geres: si a teipso non reces-
 seris: si primo te composueris: si
 omnia disposueris ad virtutem
 Recte tibi cedēt omnia politice
 constitutionis. **D**atorum vires
 tibi expressi: quibus si obtempe-
 res: Plutarcum viuēdi habes
 auctorem. Alioquin presentem
 epistolam inuoco: quia in perni-
 ctem imperij non peragis aucto-
 re Plutarco. hec ille. Ex his pa-
 tet euidenter: **E**t veraciter: equi-
 ter et cōstanter instruxit principē
 in p̄dicis. **F** De studio vero Ju-
 lij Cesaris legit libro de vitis Ce-
 sarum parte prima. Qualiter. s.
 inuestigauit cursum solis: horas
 et momenta temporum numerā-
 do: et quomodo bisextū inuenit:
 et libellos multos scripsit. Et simi-
 liter Solinus ait libro. l. c. ij. **Q**
 eius disciplina. omnium postea
 imperatorum fundata ratio est.
 Et libro primo ante finem ait de

Cesare quod nullus ceteri^o scripsit:
 nullus velocius legit: quaternas
 simul epistolas dictasse perhibe-
 tur. **E**t de Teodosio legitur in
 prologo historie tripartite. **A**liū
 te inquit Soromeus: per diē ex-
 ercitari armis: subiectoꝝ nego-
 tia discepta: iudicare siml et age-
 re: modo seorsum: modo publi-
 ce que sunt agenda considerare:
 noctibus vero libris incumbere.
 Et ait ibi. quoddam candelabrū
 oleum sibi fundere in lucernam
 vt nullus in laboribus suis affli-
 gi cogeret: et vt somno repugna-
 ret. **U**nde et ait ibidem. ipsum sc̄
 re naturas lapidū exemplo Sa-
 lomons. **E**t cōsimiliter legitur
 de Carolo magno: quod studiosus fu-
 it in artibus liberalibus: que mi-
 ro modo depecte erāt in palatio:
 prout legitur in gestis suis. **S**uit
 etiam studiosus in libris diuinis:
 et specialit̄ diligebat libros beati
 Augustini de ciuitate dei. et **A**l-
 chuinus specialiter docuit eū dia-
 lecticam et astrologiam: Et trans-
 ferri fecit studiū de Roma Pa-
 risi^o. **E**t offensus dissonantia cā-
 tus ecclesiastici inter romanos
 et gallicos: iudicans iustus esse
 bibere de puro fonte **E**t de riuo
 turbato: duos clericos Romam
 misit vt antiquum cantum discer-
 rent: **E**t primo per hos ecclesia
Atheniensis: et per illas omnis ec-
 clesia gallicana ad romani can-
 tus auctoritatē reuocata ē. **L** au

C
D
 Sanda igitur principio studiositas: que sic studuit non solum si bi proficere sed omnibus. Et tales fuerunt multi alii principes. Unde in litteris quas misit quidam rex romanorum regi francorum quibus hortabatur: ut liberos suos disciplina instrui procuraret: inter alia eleganter adiecit. Rex illiteratus: quasi asinus coronatus. Ideo illud seculum aureum dicebatur quando sapientes regnabant: ait Sen. epistola. xlviij. In illo inquit seculo: quod aureum perhibetur. quando penes illos sapientes regnabat. Possedonius iudicabat. hi continebant manus: et infirmiores a validioribus tuebantur. Suadebant honesta: dissuadebant contraria: et vilia atque inutilia monstrabant. horum prudentia ne quid deesset suis providebat. Fortitudo arcebat pericula: beneficiaangebant ornabantque subiectos: officium erat imperare non regimen. Nemo enim posset aduersus eos experiebatur per quos ceperat posse nec erat cuius animus ad insuriam aut causam: cum bene imperanti bene pareretur: nihilque minus minari male parantibus posset: ut abirent e regno. Decile. vere ergo illud seculum aureum quando sapientes principabantur. Unde Boetius primo de consolatio. c. iij. dicit. quod Platonem respublica felix esse incli-

pit: si eam vel studiosi sapientia regerent: vel eius rectores: sapientie studere contingeret. Idem ait Valerius lib. vij. c. ij. Et idem Socrates: quod Appollinis oraculo sapientissimus suis iudicatus: prout dicit Polycranus li. iij. c. vj. Nullus enim est: que oporteat vel plura vel meliora scire: quam principem: cuius doctrina omnibus debet prodesse subiectis: cum enim pacis licetque belli debeat opera moderari: legum: reique bellice ipsa oportet habere peritiam. ait Aegitius: renatus. Regale enim opus est sapere: et vindicare: ait Tullius libro primo de diuinatione. Quod opus non potest exerceri sine discretione sapientie. Iudex enim sapiens iudicabit populum suum. et rex insipiens perdet populum suum. Eccle. x. Unde et deus voluit sapientes esse rectores populi sui. Sicut Abrahama qui fuit peritus in omni doctrina egyptiorum. Act. vij. et Moyses. Similiter David qui habuit sapientiam sicut angelus dei. Reg. xliij. Et Salomon petiit a deo sapientiam ad regendum populum dei: cui dedit dominus cor: sapiens et intelligens. iij. Reg. iij. princeps eius insipiens est sicut furiosus gladium habens in manu: et sicut ignarus gubernator: tenens gubernaculum in tempestate. et sic leges ignorans et sedens in loco iudicij et in ducium perueniens. Quod plangit

E

F

G

sapientis *Eccl. iij.* Audi loco iudicij
impletatem: et loco iustitie iniqui-
tatem. Si tamen contingat: quod prin-
ceps sit ignarus sapientie et diu-
narum legum: inquirat notitiam di-
uine legis a sacerdotibus sed pre-
ceptum legis diuine. et audiat ve-
ros doctores: et eorum consilijs
acquiescat: exemplo David: qui ha-
buit secum Matham prophetam
et Sadoch sacerdotem.

Caplm. viij. Quod princeps sit
largus munificentia.

Quia princeps vobis om-
nibus prodesse: ut dictum
est: et vobis omnibus esse ama-
bilis: ideo debet esse in eo largita-
tis munificentia. Amici enim sunt
dona tribuentis: *prover. xix.* Et di-
uitie scilicet erogate addunt ami-
cos plurimos. *Ibidem.* Hoc etiam
facit principes amabiles: sicut dicit
Tito ait Polycrates *li. iij. c. xiiij.*
Quid dicam scilicet de Tito: qui
patri avaritiam tanta liberalita-
te purgavit: ut amor et delicta ab
omnibus diceretur: constantissimi
me tenens in moribus: ne quem
postulandi gratia ad se accederet
sine re vel spe quoquo modo di-
mitteret. vnde et interrogantibus
domesticis: cur plura polliceret
quod proficere posset: respondit: Non
oportet: quod a sermone principis
tristem recedere. Idem recorda-
tus super cenam: quod nihil ea die
culis prestitisset: dolens et gemitus
ait. O amici: diem hanc perdidit

Nullum enim vitium deterius
avaritia: presertim in principibus
republica gubernantibus: ait
Tullius. *l. de offi. c. xxiij.* Et sequi-
tur. Quod Apollonius phitiua oraculo
edidit. Sparta nulla re alia nisi
si avaritia esse perituram. Unde
et eius etiam suspitio est vitanda
ait idem. *c. xvij.* Largitas vero fa-
cit principes amabiles: famulos
et claros: ait Boetius. *l. de solat. c. v.*
Claros largitas facit. et debet
esse multiplex in principibus scilicet.
In donorum munificia largitate
In sui affabili condescensione
et quasi sui exhibitione.

In superuenientium liberali
susceptione: et

In necessariorum prompta
administratione.

Princeps enim debet dona
tribuere secundum decentiam et eminē-
tiam sui status: sine magna pre-
ciositate et multa numerositate:
indilata proptione: et hilari locu-
ditate. habita tamen recta consi-
deratione ad suam possibilitatem
et ad eorum quibus dat qualita-
tem: put docet Seneca. *l. de be-
neficijs. c. xij. di.* Respicende sunt
culisque vires facultatesque: ne aut
plus prestemus quam possumus: aut
minus. Estimanda est enim per-
sona cui datur. vtriusque personam
confer. et inter ipsas examina quod
donabis. **E**bi potest exemplum dicit
Alexandro: qui dedit urbem cuiusdam.
Cui cum ille diceret: non conue-

I

K

L

M

Nire sue hoc fortunæ: nō quero inquit quid te accipe deceat: s; qd me dare: Animosa vox ⁊ regia videtur: sed stultissima: ait Sen. ibi. Nihil enim per se decet quē s;: sed refert quid: cur: q̄re vbi: ⁊c. sine quibus facti ratio nō cōstabit. e contrario ponit exem- plum de Antigono: a quo Lin- nicus petiit talentum. Cui ille re- spondit: plus esse q̄ Linnic⁹ pe- tere debet. Et ille repulsus peti- it denariam. Cui rex respondit: minus esse q̄ regem dare dece- ret. Torpissima h̄ caullatio. In- venit enim quomodo neutrum daret: cum posset denarium tan- q̄ Linnico dare: ⁊ talentū tāq̄ rex. Nam persone contemptibi- li parum potest dari. tamē decet personam nobilem magna dare. Sed hec largitas debz esse equi- tate iusta scilicet dando de pprio non de alieno: q̄tate modera- ta. vt det scilicet q̄tum decet vti- litate proficua: vt det ad vtilitatē dantis. intentione ordinata: vt. s. non ad pompam ⁊ lactantiam: s; ad profectū suscipientū: pro- ut dicit de his Tullius. ij. de offi. c. xix. Multi inquit patrimonia effundunt: inconsulte largiendo. Quid autem stultius q̄ quod fa- cio libenter: curare ne id diuini- us facere possis. Ad quam etiā lar- gitiones sequuntur rapine ⁊c. Et sequitur. Duo sunt largorum ge- nera: quorum alteri prodigi scilz

qui in epulis ⁊ inuitationibus: ⁊ gladiatorum muneribus: ludorum venationibus appatu: pecunias p̄fundit ⁊ in eas res: quarū me- moriam aut nullam aut breuem sunt relicturi. Alij sunt liberales: qui facultatibus suis aut captos a predonib⁹ redimūt: aut eos alle- num suscipiunt: amicorū causa aut in filiarum collocacone ad- iuuant: aut opuluntur in re acq- renda vcl augenda. Idem Am- bro. primo de offi. vbi ait. Non ē largitas: si qd alteri largiris: alte- ri extorques: illi dare: illi nocet: qd fit lactantie cā magis q̄ mifi cordie. Et ibi bñ de hoc. Et seq̄ perfecta est: vbi silentium op⁹ te- git: ⁊ necessitatib⁹ singulorū oculi te subuenit: quam laudat os pau- peris non labia sua. Hec dicit inge- rps sinistra tua quid faciat dexte- ra tua. Math. vi. Et de hoc Tu- llus. i. de offi. c. xvij. ea inquit li- beralitate vtamur q̄ amicis p̄sit. nemini noceat: nihil enim libera- le quod non iustum. Et Sen. l. de clementia. c. xij. dicit. q̄ nō ē liberalis qui de alieno est libera- lis: sed ille qui quod alteri donat sibi detrahit. Et hec munificen- tia pronocat amorem. nedū suo- rum sed etiam extraneorum. vix de Valerius libro. v. c. l. narrat d̄ legatis Carthaginensibus veni- entib⁹ ad urbem ad redimendū captiuos. quibus nulla recepta pecunia etiam exercitus captiuo

ram redditis est. Quos obstu-
puisse arbitror: & secus dixisse. &
munificentiam gentis romane:
deorum benignitati equandam
etiam nostram legationem su-
pra vota felicem. Beneficius quod
nunc dedissemus accepimus.
Unde et in admirationem: pro-
nificationem: et dilectionem dantis
eos beneficii munificentia prouo-
cauit. Et hanc largitionem auget:
quando bona dantur prompte et
hilariter: prout ait Seneca. primo
de beneficiis. c. vi. b. quod quidam beneficius
ab homine duro et aspero datus:
panem lapidosum vocauit: quod
esuriens accipere necessarium est: sed
tamen acerbum. Unde quidam beneficiator:
egregius. Denigrat meritum: dantis
mora: Nam data rapit. Munera
plus laudis: plusque fauoris habet.

Capitulam nonus. Quod prin-
ceps sit affabilis hilaris leticula.

Item princeps debet esse
munificus in affabili sui
ipsius descensione. Nam
ut ait Seneca primo de benefi-
c. xvij. Beneficium siue liberali-
tas fit dupliciter: aut opus: aut pe-
cunia. Altera ex archa: altera ex
vultu depromitur. Unde et in lau-
dem Traiani dicitur: quod arguen-
tibus eius amictus: quod in omnes ni-
mium: et ultra quam imperatorem
deceat cōs esse respondit: se ta-
lem velle imperatorem esse pri-
uatis: qualem imperatorem sibi

quisque priuatis optaret. Latere
tamen princeps debet ne nimis
concedat et vilescat auctori-
tas: prout dicit Valerius libro. ij.
c. i. narrans: quod Medie reges nul-
li mortalium osculum ferebant.
Quicquid enim in excelso fasti-
gio positum est: humiliter certa
consuetudine quo sit venerabili-
us vacuū esse consuevit. Ex hac
benigna consuetudine: et conde-
scensione Iulius Cæsar amorem
militum suorum meruit. quia il-
lis condescendebat. Non enim
eos milites pro conditione: sed
blandiori nomine cōmilitones
appellabat. Adiro quod modo eos
diligebat: et carus habebatur ab
illis. Et aliquando militi suo subi-
ta valitudine grauato in otium:
soto locum suum dimisit: et ipse
humili loco ac sub ceno accubu-
it: prout narrat libro de vita Ce-
saris beniuolentia eius principis
descensiva suis: militum eos puo-
cat in eius amorem. Et dicit Alex.
narrat Valerius. li. v. c. l. quod cum vide-
ret militem quemdam sensu confectum
frigore nimio stupefactum: cum
ipse esset in sede sublimi propin-
qua igni: surrexit: et suis mansum
illum in sede sua imposuit dicens:
Illud salutare futurum: et quod apud
per fas capitale extitisset: solum
regium occupasse. Quid igit mirum:
si sub eo duce militare tot
annis dicebant locundum: cui gre-
garij milites incoluntis proprio sa-

Riglo carior erat. hec ille. Consi-
 militer narrat Sen. v. de benefi-
 cijs. c. xvij. de Cesare: qd cu vete-
 ranus quidam miles diceret ei:
 qui apud vicinos ex causa pme-
 bas. **B**eministi o imperator in
 hispaniam: cu sub quadam arbore
 feruentissimo sole vales residere
 queda ex comitionibus penula
 substrauisse? **B**emini inquit: et
 qd siu confectus ire voleba ad so-
 tem: sed no poteram reperire ma-
 nibus nisi comitione fortis ac stre-
 nua aquam mihi in galea attu-
 lisset: posses inquit impator: agno-
 scere militem illum: aut galeam?
Ait imperator: se no posse galeam
 agnoscere sed homines. et adiecit
 Tu quidem ille non es. **B**erito
 ait miles: me non agnoscis. **M**a-
 tunc integer eram: postea in acie
 oculus effusus est: de capite ossa
 electa. **Q**uod audiens Cesar ve-
 nuit exhiberi negociuz: et agellos
 in quibus causa rixe ac litiu fue-
 rat militi donauit. **D**e Augusto
 Cesar narrat. **P**oli. li. iij. c. xvij.
Alter. qd cu veteranus pericula-
 res in causa: rogauit Cesare in pu-
 blico: vt adesset. **Q**ui aduocatus
 prestantissimum dedit ei. **C**ul ve-
 teranus. **N**on ego Cesar periculi-
 tate te i bello **A**thatico vicariu q
 fuit: s; p te ipse pugnaui. **D**eterit
 qd ipsas cicatrices. **E**rubuit **C**e-
 sar: vntq; in aduocatione: vt q
 verebat non nisi sup^o sed etia in-
 gratus videri. **T**ali beneficia be-

nivolentia: et condescensione be-
 nivolentia: meruit non solum amo-
 rem militum: sed etiam aduersa-
 rioru. **D**e ipso quoq; **I**ulio **C**esa-
 re ait **S**olinus li. i. qd benignitate
 adeo predictus fuit: vt quos ar-
 mis subegerat: clementia magis
 vicerit. **E**nde et imperator eter-
 nus rex regum: et dominus do-
 minantium. vt ostenderet amorez
 suum ad nos: et nos ad amorez
 suum alliceret: non solum sua no-
 bis dedit: sed etiam seipsuz: et su-
 ma et admiranda munificentia
 se nobis cōcauit. **R**o. v. **C**ōmen-
 dat charitate sua in nobis. **R**o. **E**t
Eph. v. **C**hris^{us} dilexit nos et tra-
 didit semetipsum pro nobis. **J**oh.
 xv. **V**alorem charitate. **R**o.
Capitulum decimū. **Q**uod p-
 ceptum sit liberalis in hospitium su-
 ceptione grata.

Imiliter princeps debet
 esse in susceptione hospiti-
 u aduenientiu dapilis
 et largus. **S**i. n. hospitalitas e in
 oibus comendanda: et eius con-
 trarium detestandu putat **V**i. **A**po-
 sto. **P**etrus. i. pe. iij. **H**ospita-
 les inuice sine murmuracione et
Heb. xij. **H**ospitalitate nolite ob-
 litisci. per hac eni placuerit qui-
 da angelis hospitio recepisse **A**bra-
 ham. i. et **L**oth. gen. xvij. et xix.
Multo magis est laudanda in
 principibus: et contrarium vitu-
 peranduz. **P**er eam eis fauor et
 amor populoru impetrat: qd ipse

Fidit in panibus benedicet labia
 multorum. Ecc. xxxi. Unde et sal
 uatoris nostrum voluerit facere
 regem. postquam eos satiauit pani-
 bus. Jo. vi. sup. quod Criso. omel.
 lxxvi. dicit: quod multa fuerat opera-
 tus mirabiliora: sed nunquam con-
 fessi sunt eum regem nisi quando im-
 pletus est panibus. Magna enim
 abundantia est superabundantia ca-
 strum argente. ait ibi. Et contrario
 narrat Tullius. ij. de offi. c. xvij. quod
 Darius homini ditissimo pre-
 termisso edilitatis. consulatorem re-
 pulsam attulit. Quis hospitalitatis
 exemplum habemus in Job. xxxi.
 c. libri sui. Si comedi bucellas
 meas solus: et non comedit pupil-
 lus ex ea. et per. Solus non mansit
 peregrinus: hostium meorum patuit via
 fori. Hospitalitas enim honestissi-
 ma et famosissima est principibus
 unde narrat Valerius de quodam
 magnate. li. viij. c. ultimo. s. Ar-
Ggentino gallic possessore: Erat in-
 quit opibus excellens: sed animo
 locupletior: semperque in eroganda
 potius quam congreganda pecu-
 nia occupatus: adeo ut domus eius
 quasi quedam munificentie officina
 diceret. Illic enim publicis
 apta munimenta visibus extrue-
 bant: illic grata populorum oculis
 spectacula edebant: illic epularum
 magnifici apparatus: libetique ani-
 mo annone subsidia ordebantur
 Et cum hec vniuersis inopta la-
 borantibus prauatim alimenta: do-

tes et in omnibus paupertate pressis
 detrimentorum cursu quassatis
 subsidia erogabat: Hospites quoque
 quos in urbanis penatibus: tunc etiam
 rusticis tectis benignissime exce-
 pit: varijs ornatu muneribus ob-
 mitebant. Quodam quoque tempo-
 re quingentos simul Selegentium
 equites cum tempestate in posses-
 siones suas compulsos aluit et ve-
 stiuit. Quid multa. Non mortua-
 lem aliquem: sed propitiam fortune
 benignum diceret sinum. Ergo quod
 gallias possidebat omnium quasi om-
 ne patrimonium erat. pro cuius sa-
 lute et incrementis: argentina
 ciuitas et vicine regiones vo-
 tis excubabant. Ex contraria par-
 te: sunt loca archas habentia in-
 exorabilibus claustris obseratas
Hone prestantiore estimet illas
 impensas et hanc custodiam. hec
 ille. Ex quibus patet: quod huius ho-
 spitalitas in susceptione hospiti-
 um fuit copiosissima et propitiosissima: in col-
 latione necessarium: affluentissima:
 in subministracione urbanis
 sima: in duracione: beneficentissima:
 hoc enim esse debet in hospi-
 talitate precipuum Et hec erant
 in palatio Salomonis. iij. Re. i.
 Videns regina Sabba domum
 quam edificauerat Salomon: et ci-
 bos mense eius: et ordines ministran-
 tium: non habebat ultra spiritum.
 Similiter hec erant in conuulio
 Assueri. Hester. i. vinum quoque: et
 magnificentia regia dignum erat

abdans et precipuus ponebatur: nec erat qui nolentes cogere ad bibendum. Nec debet esse vel apparere in palatijs principu: et comiis histrionici gestus: vel metricum cantus: ne cludi inepti: nec clamorosi risus: nec confusi apparatus: sed ciuiles et honesti gestus. Unde et in comiis quod exhibuit Dido Enee et militibus eius: licet essent multa superflua. Et scribit Virgilius li. ij. Non tamen leguntur fuisse in honesti cantus nec histrionici gestus. Unde de Cithara tuncus biopas. Perso nat aurata docuit que marimus Ethlas. Unde hosius genus: et pedes: unde hymber et ignis etc. Licet enim esset a femina preparatum et nimis delicatum: et ad voluptatem tendens: non tamen ibi personauit cithara vel stulta lasciuia: sed que naturalia erant: et iuuio ciuili decentia. In puluis vero Enee apud Euadrum: officio humanitatis exhibitio. alia legunt. Ubi de. Dapes iubet: et sublata reponi. Procula. gramineo viros locat ipse sedili. Precipuosq; thori: et villosi pelle leonis. Tunc leti iuuenes certati areq; sacerdos. Miscera costa ferant tauro: oneratoq; canistris. Escit Eneas: simul et troiana iuuentus. Prope tergo bonis et lastralibus esca etc. In puluis femine cuncta erat aurea: In comiis vero Enee sedile gramineuz et spoliati leonis pellicula villosa. Ubi

Stulta quies ab epulis et delictis: In isto vero comiis necessaria appositio. Ubi cithara. hic sacerdos ad aram: ibi locosa: hic seria tractata. Ubi sume cauedu principibus ne lasciuie delictaruz: et torpores somnorum: ipsu et suos eneruent. Capana enim luxuria. iunctu armis hanibalē: illecebris suis complera romas militu vicēdu tradidit sic dictum est supra. c. liij. huius disti citons.

¶ Capm vndecimū. Quod princeps sit longanimis patia.

¶ Tertius princeps debet esse longanimis patia et imperturbatus: quia ut

ait Greg. mor. xx. p̄tati amica est impatientia. Quā dicitur princeps re frenare ex consideratione naturalis parilitatis sue cum illis quibus p̄ est. Quod notat in predicta auctoritate Deut. xvij. g. i. de numero fratru debet eligi rex. In quo notat parilitas naturalis eius et illorum super quos regnat. Quod considerans Job. xxxi. dicebat. Si contempserim sabire iudiciu cum seruo meo: et sequi. Nonne i vtero fecit me qui et illum? Et de hac patientia siue intolerantia iniuriarum: siue in sustinentia improperiorum siue in remissione eorum ut dicitur est in breuiloquio dicitur et tunc. Summe enim iracundia cauenda est principibus propter eius pernitiositatem et turpitudinem. ait Sen. i. de clementia a loquens principē. Lo

M

N

Omnis inquit non potes. nisi vt voce
 suam que vbiq; sunt gentes exci
 pias. Irasce nō potes: nisi vt om
 nia premantur. Cum igitur p̄n
 cepulatore non possit: et omniuz
 oculi in eū respiciant. put ait Ibi
 dem: prouide debet p̄cauere ira
 cundiam: que deformat hominē
 exteriorē: et confundit interiores
 ait Sen. ij. de ira di. q̄ nihil eque
 profuit iratis q̄ itueri deformati
 tē rei. i. ire. Nam in ea factes tur
 bator: ora pulcherrima sedat: tor
 uos vultus ex tranquillitate red
 dit. Inquit decore ois iratos. Se
 quit. Quale putas aium: cui⁹ eē
 imago tam sedita est? Quanto illi
 intra pecc⁹ est acrior sp̄s terribi
 lior vultus: intensior impet⁹ ru
 pturus se nisi eruperit? Quales
 sunt hostium vlt serarū cede ma
 dentium: vel ad cede cunctum
 aspectus. Qualla poete inferna
 lia monstra finxere: succinta ser
 pentibus: et igne et flatu etc. Tales
 nobis iras figurem⁹. Ideo vt ait
 Sirtus. Iras p̄fuit aspicere spe
 culum: vt ymago repercussa oñ
 dat homini suam deformitatem.
Rum igitur princeps: gestum de
 beat habere honestam ob oiu
 aspectum in ipsam: et habere ani
 mum iperturbatū ad iudicandū
 in tranquillitate: et operandū in
 equitate: studiose debet irā canef
 et animum in tranquillitate serua
 re. Ira enim impedit aium: ne
 possit cernere verum. Et ira vtri

ustitiam dei non operatur. Ja
 cob. i. Debet enim p̄us vincere
 irā que est hostis interior. regnū
 anime confundens: demū vtri
 cere hostes: regum exterius inul
 dentes: sicut fuit de Fabio vlt Sa
 bitio. In cuius laudez ait Sen.
 l. de ira. q̄ prius vicit iram q̄ ha
 nibalem. Cōsimiliter de alijs p̄n
 cipibus legit: q̄ cum essent pote
 tissimi tamē fuerūt patientissimi:
 qualis fuit Julius Cesar: put le
 gitur li. de vita Cesarum: et in suf
 ficientia contumeliarum: remis
 sione iniuriarū: et moderatōne
 penarum: vbi of: q̄ cū et impio
 peria dicerentur non iudicauit.
 Sicut fuit illud. Salias Cesar
 subegit. Alcomedes Cesarez et
 Alcomedes non triumphat q̄
 subegit Cesarez. Imponeretur
 enim ei: q̄ Alcomedes rex Bi
 timie fuit abusus eo in iuuentute
 nephādo. s. flagitio. Et cū multa
 conuicta de hoc audiret: semper
 dissimulabat. Similiter cum la
 to clauo vsq; ad manus fimbria
 to vti esset consuetus: et laxi⁹ cin
 geres. ait Scilla admonēs opti
 mates: vt puerū male cinctū ca
 uerent. In eodē li. legit: in acie p̄
 clamasse: vt ciuibus parceret qm̄
 pugnaui contra pompētū: et ciui
 bus suoz concessit seruare vni
 quē vellēt p̄tis aduerse: qm̄. s. eēt
 capti: Nec legunt vlls perisse ab
 eo nisi in plio exceptis Africano
 et Lutio. Et nec hos ellaz: de vō

S

T

V

luntate eius peremptos putant:
 vt of tbi. Similiter cum esset cu-
 pidissimus margaritarū: & dice-
 ret Lectilio: vt aliquid faceret. rñ
 dit. Prius faciaberis margaritā
 Similiter: cū quidā diceret: vel-
 lem: me ad cenā iuitasset: pfecto
 nihil reliquiarū fuisset: nunc me
 reliquie vestre exercent. Impos-
 nebat enī ei: q̄ eēt auar⁹ & cupi-
 dus: Sillr de Cesare Augusto
 legis promt dicit. Pol. li. iij. c. xv.
 li. q̄ mīre patientie fuerit. Cum
 eim aduersus pūatū quendam
 escandesceret: loquere inquit Au-
 gustus qd̄ placet: q̄ diligentiam
 auribus: & lingue taciturnitatez
 indici: quietem aio. Et in oibus
 his potentiam meā acusa: q̄ nil
 aliud argui pōt in patientia mea
 Unde obseruatū est: q̄ quotiens
 ingredereſ urbem: ne de quoq̄
 suppliciiū sumeret. Et ibidem dī
 q̄ cum qdam sibi diceret: o tyrā-
 ne: respondit. Si essem nō dice-
 res. Itēz Curtius eques Roma-
 nus: cum macrū turduz sumpsis-
 set in conuiuio Cesaris: interro-
 gavit an mītes liceret: respōdit:
 Quid nil liceat: Ille statim per se
 nestrā misit Similiter milles per
 tuis aucupii: nocturnam que Cesa-
 rem inquetabat: spe ingentis pre-
 mii captam duxit ad cesarē. hoc
 laudato: iubet imperator: mille
 nummos dari. Et ille ausus est
 dicere. Malo vt vsuat: auēq̄ dī
 misit. Abiitq̄ contumax miles:

non sine admiratione multorum:
 Cesare nō offenso. Itē August⁹ in
 pollionez scripserat pheselinos.
 Cātica. In nuptialia. Et ego inquit
 Pollio taceo. Non. n. ē leue in
 eū scribere q̄ p̄ scriberet. Sicut
 autē non facile concipiebat iram:
 ita nec facile admittebat ad ami-
 citiā: & quem semel admiserat cō-
 stantissime retinebat. Et eidez in-
 tra varia dedecora a quodā pro-
 broso obiectum est: q̄ adoptōez
 auunculi: stupro meruerit: quia
 eum Julius cesar amasse artius
 dictus est: non sine rubore. p̄stra-
 te amicitie. Illi⁹ quoq̄ irat⁹ obie-
 cit q̄ solitus esset crura ardentī sa-
 ce suburrere quo mollior surgeſt
 pilus. Itē eo tyrānizante inqt
 plebeus. Sides ne: vt Cinedus
 orbem digito temperat: Et cum
 magnus ob corporis breuitatem
 cōniciatis cuiusdāz impetu dice-
 retur: sibi calciamentis gradū
 culis esse vidēdū. rñ dit. De Li-
 berto quoq̄ legitur: q̄ lz in mul-
 tis fuerit vitiosus: aduersus tamē
 conuicia patiens fuit. di. q̄ in ciui-
 tate linguas esse liberas: & men-
 tes hoium oportebat. Et Similr
 Domitians patiens fuit v̄boz.
 Cui fertur dixisse orator Lucan⁹
 Non esse mirum si eneaz habe-
 ret barbā: cui os ferreum: cor
 plumbeum esset: eo q̄ dura dum-
 taxat loquebat: que ex iniquitatē
 adipe magis q̄ corde cōceperat
 procedebant. De patientia quo

X

Y

Z

A

q̄ mirabili Augusti Cæsaris dicit
 Sen. iij. de ira. Quid cum Tima-
 gines hystozarum scriptor: que-
 dam in ipm Cæsare: quedam in
 vxorem: quedā in totā domū di-
 xerat. nec dicta perdidit: s; cir-
 cūferebat: ait in ore eorū est the-
 meraria vrbānitas. Et ideo illuz
 sepe monuit Cæsar: vt lingua mo-
 deratiuz vteret. Persenerā vō
 illi. domū suam interdixit. Con-
 suenerat tñ ille assumi in contu-
 bernio pollitōis: q̄ libros: acta Ce-
 saris: continentes. Idē Thimar-
 gines combussit: et tñ Cæsar nec
 motus est: q̄ laudib⁹ suis gestu-
 q̄ manus intulerat. Nunq̄ euz
 hospite inimici sui quest⁹ ē. An
 arguit ibi Sen bene: Dicat: sibi
 quisq; quotiens tra laceffit. Ad
 quid in domo mea plus possum
 q̄ toto orbe terrarū diuus Augu-
 stus potuit? Ille tñ contentus est
 a cōsulatore suo secedere. Quis
 sum ego: cui⁹ aures ledi nephas
 sit? Bulli ignouerūt hostibus:
 ego non ignoscam pigris: negli-
 gentibus: garulis: Abi subdit: q̄
 debent mouere hoīem ad igno-
 scendum. Puerū inquit etas ex-
 cuset: feminam sexus. extraneuz
 libertas: domesticū familiaritas
 Sequit. Amicus est. s. qui offen-
 dit: fecit quod noluit: inimic⁹: qd̄
 debuit: prudentiori cedam⁹: stul-
 tiori remittamus. Pro quocun-
 q̄ illud nobis rependam⁹ sapiē-
 telimos etiam viros qñq; delin-

quere. Meminem esse tam circū-
 spectū: cuius non diligentia sibi
 ipsi aliquñ decidat: neminem taz
 maturam: cuius non gravitates
 in aliquod sedius scñ casus im-
 pingat: neminē tam timidū offē-
 sarum: qui non in illas vias vitat
 incidat. Nobiles enim vni des-
 picunt opprobria et cōtumelias:
 aut ibidem: ponens exemplū bo-
 num. Proprium est inquit ma-
 gnitudinis vere: nec quidē senti-
 re se percussam. s. iniurijs. Sicut
 enīz imantis fera et magna: ad la-
 tratum canū lenta respicit. Et si-
 cut hircus ingēti scopulo fluct⁹
 resultat. Qui enī n̄ irascit. icōcus
 sus iniuria p̄sistit. Qui vō irascit
 mor⁹ ē: At enī nobilitas audēs l-
 propria: v; cogitare eoz stulticia
 spērātā: vel ignorātiā: An ait
 ibi. Quare sero egri rabiem: fre-
 netici verba: puerorū proteritas
 Nempe quia vidēt nescire quod
 faciunt sic et de alijs. Sunt enim
 imprudentes: et in oibus par im-
 prudentia: par patrociniū. Ibidē
 narrat Sen. de mira pauētia An-
 tigonis regis. Tam enim quosdā
 ex militibus audisset omnia ma-
 la imprecantes regi. qui eos in il-
 lud iter: et inextricabile latum de-
 duxisset: accessit ad eos qui ma-
 xime laborabant. Et cum igno-
 tes a quo adiuuarent: eos expli-
 casset: nunc inquit maledixistis
 Antigono: cuius vitio in has mi-
 series incidistis: modo aut bene

B

C

D

E

optate ei: qui vos ex hac voragine
 eduxit. Nec apertius dixit eis. Idē
 etiam antigonus cū obsēdisset ca-
 strum ⁊ multa impropria sibi e-
 castro dicerent fiducia loci, con-
 temnentes hostē: respōdit. Sau-
 deo ⁊ boni aliquid spero: si in ca-
 stris meis silentiū habeo. Quos
 cum fame domuisset: captis sic
 vsus est: vt eos qui militie vtilēs
 erant in cohortes ascriberet: cete-
 ros preconii subicebat. Idq; se ne-
 gavit facturum fuisse. nisi expedi-
 ret his: dñm habere: qui tā ma-
 lam hñt linguam. Ibi etiam dicitur.
 q; Scipio africanus cuidam ar-
 guenti euz: q; parū pugnaret: rñ
 dicit imperatorem me peperit ma-
 ter mea nō bellatorē. Erat tamē
 fortissimus strenuusq; bella-
 tor ⁊ victor. Ibi dē legi dicitur Teo-
 dosio imperatore: ⁊ recitat in co-
 dice: q; ait. Si quis noia nostra
 crediderit laceffenda: eū pene no-
 lumus subici: qñ si ex leuitate
 procedit contemnendū est. si ab
 infania: miseratione dignū: si ab
 infamia: remittendum. Ibi dē le-
 gitur de vespasiano: q; dicenti si-
 bi opprobria rñdit. Quismodi
 hominibus rñsam debemus: no-
 bis autē correctionē: penas erimi-
 nosis. ¶ De patientia phorū dicitur
 in polierato: q; Aristippus: cui-
 dam maledicenti sibi respondit.
 Et tu lingue tue: sic ego aurium
 mearū dñs sum. Ibi etiam dicitur:
 q; Xenophon de se male dicenti

rñdit. Tu vididisti mala dicere:
 ⁊ ego: maledicta cōtemnere. Et
 Diogenes ait. Sportet sapias ab
 insipientibus feriri: ⁊ meliores se
 iudicat lingua mala eū quē car-
 pit. Socratem interrogauit Alci-
 biades: quare Fantipem vxores
 suam iurgiosas: ⁊ que die noctu-
 q; mulieribus scatebat molestiss
 e domo non abicebat. Cui phus.
 Cum talem domi perpetuo con-
 suesco exerceo: vt ceteroz fortis
 petulantiam ⁊ insuriam facili⁹ se-
 ram. Quare autē patientia: ⁊ ire cō-
 tinentia magis est necessaria pñ-
 cipib⁹ rationem reddit Sen. eo-
 dem lib. di. q; cū vtilis sit seruien-
 tibus: affectuū suoz ⁊ hui⁹ mali-
 rabidi. si ire pñtētia: vtilior: tñ ē re-
 gib⁹ peū eni oia: vbi qñ suadet
 ira: fortuna pñtētia. Nec dñ po-
 test que nullo malo exerceat sta-
 re potentia. Et enumerat ibi exē-
 pla de potentibus quos potestas
 incitauit in tyrannicā iram. Nar-
 rat enim de Darío duce persarū
 q; cum indixisset bellū Sciticia
 rogatus a nobile sene: vt ex trib⁹
 filijs vnū in solatium sibi dimitte-
 ret: duorum autem opera vteret
 plusq; rogabatur pollicitus: om-
 nes se illi dixit remissurum: ⁊ oc-
 cisos i aspectu patris abiecit: cru-
 delis futurus si omnes adduxis-
 set. ¶ Similr narrat ibi de Fer-
 se: q; patri petēti vacationē vni⁹
 filioz: petēti permisit eligere quē
 vellet. Demū quē elegerat in par-

H

I

K

L

tes distractis sibi dimisit. **S**i
 milliter narrat de rege Lambises
 q̄ cuz vn̄ ex carissimis nimis de
 ditiū vino moneret: vt partius bi
 beret: turpē esse dicēs i rege ebraie
 tatē quem oium oculi auresq; se
 quit r̄ndit rer: vt scias oculos p̄
 vitiū esse in officio: manu appro
 babo. Deinde bibit liberalius q̄
 alias: et iussit filiiū eius stat ex op
 posito: et intendens arcū cor ado
 lescentis transfixit. Id enim sepe
 appetere dixerat. et respiciēs p̄ez
 Interrogauit si satis certā habet
 manū. At ille negauit: Apollinez
 ponuisse certius dimittere. O cru
 entū regē. o dignū in quē ofum
 suoz arcus verterent. **S**imi
 le narrat ibi de Aspallo rege per
 sarum: q̄ cū esset a quodā offen
 sus: filios eius epulandos appo
 sult: et subinde quesitū an place
 ret conditura. Et vt vidit cū ple
 nū malis suis. filiozū capita affer
 ri fecit: et quomodo esset acceptū
 Interrogauit: nec desuerunt q̄ ha
 misero. Apud regē inquit ois ce
 na iocūda. **D**e Cyro similiter
 narrat ibi: q̄ cuz versus Babilo
 niam festinaret ad bellū: nec pos
 set trāsire late fultū amnē Bissen
 et esset vnus equ⁹ regius ibi sub
 mersus: ira cōmotus: iurauit: se
 amnē illum diuisurum: vt etiam
 nō solum transiri: sed etiam cal
 cari a feminis posset: quē postea
 in quadrigētos: et sexagita riuos
 diuisit. Nec feritas regibus bar

baris fuit mira: quos nulla eru
 ditio nullus litterarum cult⁹ im
 buerat ait ibi Sen. Quanta etiā
 scelera fecerunt p̄cipes irati nar
 rat ibidē. Sicut de Alexandro: q̄
 Titum sibi carissimū: et vna secū
 educatū parum sibi adulantē in
 ter epulas manu sua transodit.
 Sed et obiurgantē le ex macedo
 ne ac libero in persicam seruitutē
 transeuntē similiter Asinacum
 eque sibi familiare leoni obiecit
 Et Talephorū membris trunca
 tum. Laurib⁹. et naso in cauea ve
 lut alal quoddā nouum et inusita
 tum diu paut. Et cum esset dissim
 illimus homini qui illa patie
 bat dissimilior erat q̄ faciebat: ait
 ibi Sen. Ad vincendū igit impa
 tientiam in oibus: vt semper sit
 cōpos sat: sollicitē et studiose de
 bet p̄iceps laboraf: vt sit victor
 non hoium tm̄: sed etiam vltioz
 Nam terrena potestas vult esse
 vltreix gentium cū sit captiua vi
 tiorum: ait Aug. xv. de ci. c. viij.
 Licet autem multis alijs modis
 debeant principes informari tm̄
 dictis modis sp̄aliter possunt pre
 dicatores euangelici habere oc
 casionē edificatorie conferendū
 cum p̄ncipibus.

Capsm. duodecimū. Ad p̄
 ceptū sit virtuosus in vita.

Valde autē esse debeant
 cōmutter principes fide
 les: docet optime Augu.
 v. de ci. c. xxiij. dicit. Neq; nos
 xp̄ianos

R xpianos quondam imperatores
ideo felices dicimus: quia vel diu
tius imperarent: vel imperantes
filios morte placida reliquerunt:
vel hostes reipublice domuerunt
vel inimicos ciues se inſigen
tes et cauere et opprimere potue
runt. Nec enim et alia huiusmodi
erſiſe vite vel munera vel sola
lata quidam etiam cultores de
monum accipere meruerunt: qui
non pertinent ad regnum dei: quod
pertinet iſti. Et hoc de misericor
dia ſcilicet factum eſt: ne ab eis
quod in eum crediderint hec tanquam
ſumma bona deſiderent. Sed
felices eos dicimus: ſi iuſta im
perant: ſi inter linguas ſe ſubli
miter honorantium: et nimis ho
norabiliter ſalutantium: et ſibi ni
mis humiliter obſequentium: non
extolluntur: ſi ſe homines esse me
minerint: ſi poteſtatem ſuam ad
dei cultum dilatandi: maietaſti
que eius famulari faciunt: ſi deus ſi
met diligunt et colunt: ſi plus amat
regnum illud: ubi non timent ha
bere conſortes: ſi tarditas vindicant:
facile ignoſcant: ſi eandem vindictam
pro neceſſitate regende
tuendaque reipublice: non pro ſa
turandis inimicitarum odijs ex
ercent: Si eandem veniam non
ad impunitate iniquitatum: ſed
ad ſpem correctionis indulgent
ſi quod aſpere cogunt plerumque de
cernere: miſericordie lenitate: et
beneficio: non largitate compen

ſant. ſi luxuria in eis tanto caſti
gatio: quanto poteſt eſſe liberior. Et
ſi hec omnia faciant non propter
fauorem inanis glorie: ſed propter
charitatem felicitatis eterne. Si
propter peccata ſua: humilitatis
et miſerationis: et orationis ſacri
ficium deo vero immolare non
negligunt: Tales xpianos impe
ratores: dicimus eſſe felices in
terim ſpe: poſtea re ipſa futuros:
cum id quod expectamus adue
nerit. hec Auguſt. Qui ſufficienter
ordinabiliter: et perfectibiliter
que neceſſaria ſunt principibus
enumerauit. Item de ſforma
tione dominorum bene in tracta
tu de. xij. abuſiuis. ubi dicit. Se
xtus abuſionis gradus eſt domi
nus ſine virtute. Nullum enim po
teſt. dominandi habere poteſta
tem: ſi dominus ipſe non habeat
virtutis vigore. Et ſequit. Triſta
neceſſario cum qui dominat ha
bere oportet ſcilicet timore: amo
rem: et ordinationem. Nulli enim
ametur dominus: pariter et me
tuatur: eius ordiatio minime ſta
re poteſt. per beneficiorum igitur
affabilitatem procuret: ut diliga
tur: per iuſtas vindictas non pro
prie iuſtite ſed legis dei ſtudeat:
ut metuatur quoque quia multi
pendent in eo: ipſe deo adherere
debet: qui eum in ducatum con
ſtituit: qui ad portanda multorum
onera cum velut fortiores ſolida
uit. ubi ponit exemplum: Paxil

X
T
V

lius enim nisi bene fixus firmi-
 ter alicui fortiori hercat: oē quod
 in eo pendet cito labitur: et ipse so-
 lutus a rigore sue firmitatis cum
 omnibus ad terram dilabit. Sic
 et princeps nisi conditori suo ad-
 hercat pertinaciter: ipse et omnia
 qui sibi consentit cito deperit. Et
 ponit ibi exempla de quibusdam
 qui per officium dominandi plus
 deo propinquarunt. sicut *Boo-*
ses. Quidam vero deterioris fue-
 runt, sicut *Saul*. Et in eodem tra-
 ctatu dicitur: quod nonus abusiōis
 gradus est: rex iniquus. Sequit̃
 iustitie regis est: neminem iniu-
 ste per potentiaz opprimere. Si
 ne acceptatione personarum inter
 virum et proximum recte iudica-
 re. aduenis: pupillis: et viduis de-
 fensorē esse: cohibere furta: adul-
 teria punire: iniūstis non exaltare: im-
 pudicos et histriones non nutri-
 re: impios de terra perdere: pari-
 cidas et perfuros viuere non sine
 re: ecclesias defendere: pauperes
 alere: iustos super regni nego-
 tia constituere: senes sapientes et
 sobrios consiliarios habere: ma-
 gorum: arisolorum phitonislarumque
 superstitionibus non intendere:
 iracundiam differre: patriam iu-
 ste et fortiter contra aduersarios defen-
 dere: super omnia in deo confide-
 re. prosperitatis causa animam non
 extollere. cuncta aduersa patienter
 tolerare: fidem catholicam in
 deum habere: filios imple agere

non sinere: certis horis orationi
 insistere ante horam congruam
 cibum non sumere. Hec regni
 prosperitatem in presenti faciunt:
 et regem ad celestia regna per-
 ducunt. Qui autem regnum sine
 hanc legem non dispensant: mul-
 tum aduersitatis imperij tolerat
 Et sequitur. Quam valet iustitia
 regis seculo. Pax inquit est po-
 pulorum: tutamentum patrie: cōs-
 tas plebis: munimentum gentis
 cura languorū: gladius hosti-
 um: gaudium hominū: temperi-
 es aeris: serenitas maris: terre fe-
 cunditas: pauperum hereditas:
 solatium filiorum: et sibi ipsi spes
 future beatitudinis. Et sciat rex:
 quod sicut in throno primas consti-
 tutus est: sic et in penis si iustitiā
 non fecerit primatus habiturus
 est. potentes enim potenter tor-
 menta patientur sap. vi.

De informatione Aristotelis
 ad Alexandrum.

In epistola vero que dicit̃
 Aristoteles ad Alexandrum
 multa scribunt que spe-
 ctant ad principis informationē
 ex quibus hic pauca insererūt.
 Dñare ait Aristoteles ad Ale-
 xandrum super eos cum bonita-
 te. Quod si feceris: omnes erūt sub-
 lecti ad tuū beneplacitū et preceptū
 et ob amorem quem habebūt in
 te. Dominaberis in eis pacifice
 cum triumpho. Sequit̃. Si vis vir-
 tutem acquirere largitas: Consi-

X

V

A

B

Cdera possetuum: et tempera necessitates et merita. Debes enim largiri bona cum mensura hominibus indigentibus et dignis. Qui enim dat aliter: peccat et transgreditur legem largitatis: quia qui largitur bona sua non indigentibus: nullam acquirit laudem: et quicquid datur indignis: perdit. Qui vero ultra modum fundit divitias suas: cito venit ad amara litora paupertatis: et similatur illi qui supra se suis dat victoriam inimicis. Qui autem: de bonis suis tempore necessitatis dederit indigenti: talis rex est largus sibi et subditis: et eius regnum prosperabitur: et mandatum eius observabitur. Talem regem laudaverunt antiqui: talis dicitur deus: largus: moderatus: Qui vero fundit inordinate bona sua indignis: et non indigentibus: talis est depopulator reipublice: regni destructor: inconducens regimini. unde prodigus appellatur: cognomen est a regni sui providentia. Nomen vero avaritiae multum de decet regem: et disconvenit regie maiestati. Sequitur. Inveni scriptum in preceptis magni doctoris Hieronymi: quod summa et vera bonitas: claritas intellectus: et plenitudo legis: ac signum perfectionis est: abstinencia a pecunia et possessionibus subditorum. Sequitur ibi. De Alexander: declina comatus bestialium voluptatis: quod

corruptibiles sunt. Conatus enim voluptatis generat carnalem amorem. Amor carnalis avaritiam, Avaritia desiderium divitarum Illud inuerecundiam: hoc presumptionem. Illa infidelitatem: ista latrocinium: illud vituperationem ex qua nascitur captivitas: quae ducit ad detrimentum legis et destructionem familiaritatis: et ad ruinam totius corporis. Dico illud quod sapientes philosophi dicunt: quod videlicet in primis decet regiam maiestatem obtemperare se legibus institutis non in ficta apparentia: sed facti evidentia: ut cognoscant omnes. Sequitur. Decet reges legiseros honorare: religiosos venerari: sapientes sublimare: et cum his conferre. Et postea sequitur. Oportet regem futura cogitare: et futuris casibus prudenter occurrere. Sequitur. Multum convenit regie maiestati: honorifice indui: cum pulchro apparatu apparere. Item honorificum est: regem a multiloquio abstinere. ait enim Polycratus li. v. Qui abundantia sui copiositate vilescunt. Et cum in multiloquio peccatum non desit: pauca prudenter loquens sermo est preciosus. unde Socrates querentis quomodo quae fama optimam comparet: si gesserit inquit optima et locutus fuerit pauca. Et sequitur Aristoteles inter cetera dicit. Noli frequentare prosteria vilium personarum: quia nimia familiaritas parit com-

I temptum. **E**ndi stauerunt: q̄
 rex tñ̄ semel in anno appareat
 cum regali apparatu: ⁊ nobiles
 stare circa eum: vulgus ḡ o a re
 mog: ⁊ illa die dōa elargiri. reos
 ⁊ carcerib⁹ mācipare: ⁊ pia opa
 exercere. Et tūc vnus sapientior
 de principib⁹ conſucit cōclona
 ri ad regem: referens grates deo
 q: regnum in doꝝ ita bene ordi
 nauit: ⁊ de tam sapienti rege pa
 triam decorauit. Et post conuer
 ſit ſe ad populus: bonos mores
 regis enūerās captādo beniuolē
 tiā ⁊ inducēs eos ad humilitatē
 reuerentiam: beniuolentiaꝝ: ⁊ di
 lectionem regis. Quo facto. po
 pulus ſtudet regias laudes extol
 lere: pro regia vīta deum exora
 re. pueros ab infantia inducūt in
 regis amorē: honorē: obediētiaꝝ
 ⁊ timorē. Cōſuevit tūc ſcleratoꝝ
 punire: vt ceteri corrigant: tribu
 ta alleuare: cū mercatorib⁹ diſpē
 ſare: eiſq; partem remittere. **N**ō
 illic cōcurrūt: ⁊ inde tributa re
 galia ⁊ redditus augmētant. **S**e
 quitur. **A**lexander: noli appe
 tere tranſitorioꝝ: ⁊ q̄ cito optet te
 relinquere: ſed pete diuitias icor
 ruptibiles. **N**oli eſſe crudelis:
 ⁊ inflexibilis ad parcendū eis de
 q̄b⁹ victoriaꝝ haūiſti. **L**ogita de
 futuris caſibus. **N**oli imitari de
 ſideria tua in comēſtione: potu:
 coꝝtu: ⁊ diurno ſomno. **C**oꝝtu
 enim ē pprietas porcoꝝ. **A** quo
 ſi ceſſaueris tibi grandis erūt glo

ria. **N**on exerceas vitiū ſratto
 nabilū beſtiaꝝ: ⁊ actus brutoꝝ
Crede mihi idubitanter: q: coꝝ
 tus eſt deſtructio corpis: abbre
 uiatio vite: corruptio v̄tutū. **L**egis
 tranſgreſſio mores generās ſemi
 neos. **D**ecet impatoriā maietaē
 paucos habere fideles: cū quib⁹
 delectet cū variis instrumentis
 organoꝝ: cū fuerit tedioſus. **E**ſia
 n. humana: i taſt⁹ nāſt delectat
 ſenſus requieſcūt: corp⁹ vigorat
 ſollicitudo ⁊ curioſitas tumelcūt
 ⁊ hoc fiat tribus vel quattuor vi
 cibus: ⁊ hōeſtius ē: q̄ fiat p̄ua
 tim: ⁊ tūc abſtine te a vino: ⁊ po
 teris multa ſecreta percipe. **D**e
 bes habere de tua familia ſpecia
 les: qui reſſerāt tibi que ſūt: ⁊ q̄
 dicūt per regnū tuū: honora ſa
 pientes. **N**ullus ſit de nobilibus
 tuis: q̄ tuam nō ſentiat largita
 tem: pateat omnibus clementia
 maietaꝝ tue: ⁊ nobilitas tui ani
 mi liberalis. **D**ecet reges habere
 p̄nētia: diſcretionē: ⁊ a riſu mul
 tū abſtinere: q: riſus tollit reuerē
 tiaꝝ: ⁊ generat ſenectutē. **I**lle rex
 eſt laudabilis q̄ aſſimilat vni ſub
 ſectoꝝ. **S**i quis in ei⁹ p̄ntia iniu
 riam faciat: conſiderandū q̄ aſo
 fiat: an ludendovi placeat: ⁊ ad
 gaudū puocet: an in contēptu.
Priō mō leuiter corꝝpſat. **S**e
 cūdo mō grauter. **O**bedientia
 dominantis in quattuor attendit
 in religioſitate: **D**ilectioē. **L**uria
 ſtate: ⁊ **R**euerentia. **R**ex in re

M

N

O

P

gno est sicut pluuia in terra: que est celi bñdictio: terre vita: uiuentium iuuamen. Et post. Tēpore necessitatis succurre ciuib⁹. Tunc debes aperire celaria tua: ut uiuant yniversi prouidentia tua.

Caue offendere sanguinē hñā: num: q: hoc soli deo uenit. **Q**uoniam enim Hermogenes. Quā creatura interficit creaturā sibi similez: virtutes celoz clamāt ad diuinā maiestatem dicētes: dñe: seruus tu⁹ uult eē tibi filius. Annales patrū discute: ide enī poteris multa bona extrahere. Facta sterita dant certū documētū in futuris.

R Caue ne infringas fidem datā. quia hoc conuenit infidelib⁹: iuuenib⁹: et meretricib⁹. Rex nisi multū rogatus iurare non debz. Studia in ciuitatibus statue: et p cipe hominib⁹ tuis: ut doceāt filios scientias litteraz. Et tuā de cec. prouidentiaz: eis in necessarijs prouidere. Regnum grecoz sublemauit diligentia studentū: pbitas qz sapientū. Mūqz pfidas in operibus et seruitijs mullex. Recole factū regine indoꝝ: qñ māda uit tibi causa amicitie multa enxenia et dōa uenusta. Inter q̄ missa fuit illa uenustissima puella: q̄ ab infantia imbuta et nutrita fuerat ueneno serpentino: ita qz nā sua uersa fuerat in naturam serpentis. Et nisi ego diligenter inspectisset in illā: et arte magica indagasset: eoꝝ ipsa audacter. po

rsolūter incessanter: et innerecū. de figebat uisum in facie hominū perpendi liquidem: qz interficeret homines solo mortu: Qd tu expimento pbasti. Et nisi hoc tibi certissime on dissez: mors tua fuisset ardore ipsius corꝝ sublecuta. Ex pmissis igitur pdicator diuinus habere pot occasionem instruēdi principes: et utiliter cōferendi cū eis: maxie tpe pacis. **C**aplm. xij. Qd pnceps non faciat iniusta bella.

Quia ip̄s ē belli et tps pacis: Ecclē. iij. pncipes sunt instruēdi tempore belli. In primis notādū: qz bellē illati a pncipe ut assumpti: dꝝ esse iusta necessitas: et debet eē eiusdē iustitie equitas: et in exercendis: intentionis ordinabilitas. Quia put habet. xxiiij. q. i. bella possūt suisteri fm euangeliū: ut occasio iniquitatis eripiat: et ppter pacis necessitatem. In bello enim iuste reprehendit nocēdi cupiditas: uiscendi seueritas: impatiētis et implacabilis animi feritas: crudelitas debellandi: libido uoluntandi: et si qua similia que in bellis reprehendū. put ait Aug. xxiij. § faustū: et similiter dicta. q. in qua ut. qz bella non sunt peccata si fiant pp malozū cohibitiōnem: bonozū sublimationem: et propter reuerentiam reipublice exhibendam uel obedientiaz. Et ibi satis de iustis bellis: de quib⁹

V

X

V **Augu. v. bl. 3. di.** Quod auctoritas belli est penes principē: ministerium exequendi penes milites. Et post bellū quod gerēdū: deo auctore suscipitur. recte suscipi: dubita re fas non est. scilicet ad terrēdā vel retūdendā: vel subiugandā mortalitū superbiā. Et **3dē Aug. ep̄la. v.** **Ps̄ificorditer** si fieri posset: etiam bella gererent a bonis. vt licentiosus cupiditatib⁹ domitis⁹ hec vita perderent: q̄ iusto sperio vel extirpari: vel deprimi debuerūt. Et de bello iusto. **11ij. d. c. xv. 7. xxiij. c. v.** Bellū tamen nūq̄ debz fieri: nisi vrgente necessitate: put habetur dicta causa q. viij. Si nulla vrget &c.

C **Lap̄m. xiiij.** Quod princeps in bellis caueat a dei offensa.

V **Secūdo** princeps est ad monendus: vt sit in eo cura: omnia que deum offendūt: 7 ei⁹ eccliam cauendi: 7 ea que deo placēt: 7 ecclie profunt sectādi diligens studiositas. Debēt enim principes 7 sui summe puidere: vt habeāt deū secū. **Q**uod est: cū eius mandatis obediunt: 7 ea adplēt: put aut **Abeloz** alloquēs **Bolofernē.** **Judith. x.** vbi cū recitauit bñficia dei exhibita populo suo cōcludit. **H**unc ergo dñe pquire: si est aliqua iniquitas eoz ī specū dei sui. 7 ascēdamus ad illos: quoniam tradēs tradet illos tibi de⁹. Si aut nulla ē offēso ppli hui⁹ corāz deo suo

non poterim⁹ resistere illis: quā deus illoz defendet eos. **N**umeri. xiiij. Nolite timere: dñs nobiscū est. Et **Leui. xxvi.** Si in preceptis meis ambulaueritis. Sequi. psequemini inimicos vros 7 corruent corāz vobis. **3dē Josue. vij. d. q̄** furio vnus. **1. Achor.** multi occisi sunt de populo. Qui vult ergo victoriā habere in bello: habeat deū secū. exemplo **Zibzæ.** **Aboyst: David:** 7 alioz principū iustoz.

C **Lap̄m. xv.** Quod princeps in expugnando sit cautus sagacia.

B **Tem** princeps debet puidere: vt sit in suis militibus: regimētis ordinabilitas: et expugnādi artificialis sagacitas. Debēt enim scire artē rei militaris: quam artē dicūtur **Lacedemonij** tradidisse. **U**nde **Hanibal.** Itallā petiturus: lacedemoniū q̄ fuit ductorē: put ait **Poli. li. vi. c. vi.** vñ ait **Trogus pompetius li. xi. de Alexādō.** q̄ cū ad p̄culosū bellū exercitū legeret. nō iuuenes robustos: nec p̄mū florē etatis: sed veteranos milites: plerosq̄ etiam emeritos militie: qui cū p̄e patrioz militauerāt elegit: vt nō tam milites q̄ magfos militie putares. **O**rdines quoq̄ nemo nisi sexagenarius duxit. vt si principia castroz cernere: senatū alicui⁹ reipubli cē viderē te crederes. Itaq̄ nemo in p̄lio fugam: sed victoriā

cogitauit. Neq; eis in pedib⁹ qe
 q̄ spei: sed in lacertis fuit. Eris
 fuit d̄ Dario ⁊ suis ⁊ iō illi victo
 res: ⁊ hi victi. Qui eim secūdos
 optat euentus: dimicet arte non
 casurait Polī. vbi. s̄. Quā artes
 noscunt experti in milītia: vt di
 ctū est.

Capit. xvi. Qd̄ p̄nceps suos
 coherceat disciplina.

Tez. puidere d̄ p̄nceps
 vt in se. ⁊ suis milītib⁹ sit
 debita ⁊ recta disciplina.

bilitas. cohercedo. s̄. carnis lasc
 uias: cōmessatiōes: voluptates:
 ipudicitias: cupiditates: rapinas
 dissensiōes: discordias: plūptio
 nes. inobediētiās. De facili enī
 vincit exercit⁹ quātūscūq;: vbi n̄
 viget debita disciplina: ait Polī.
 li. vi. c. xij. di. q̄ Romāis adeo p
 fuit disciplina: vt orbē terr̄: sue sub
 icerēt ditioni. Alexander Mace
 do: exiguam manū militare su
 scepit a patre sed doctam. Quā
 assuefacta milītie: orbē terrarū
 aggressus: innumeras hostium
 strages fudit. Ferres a trecentis
 Lacedemōioz ad Tremoplas
 vexit: cū eos manu infinita: ple
 risq; suis amissis vix cōfugisset:
 in eo se deceptū dicebat: q̄ mul
 tos qd̄ hoīes haberet: raros at
 disciplina tenaces. Et silr vict⁹ fuit
 turpiter ap̄ Salaminā: vbi vix
 vna nauī euasit. Ferri tñ: q̄ duces
 ei n̄ p̄sueuerūt. p̄ mīlītudie exer
 citus nūerari: atq; q̄ singlis telis

receptis a singlis: vt ex nūero te
 loui: duci nūerus hēret. Frustra
 eim p̄nceps spat̄ victoriā: nisi vi
 geat ap̄ se ⁊ suos disciplina cohi
 bēdi p̄dicta. vñ narrat Vale. lib.
 ij. c. ij. Qd̄ Corneli⁹ Scipio Lō
 sul: missus i hispaniā: eo momē
 to q̄ castra intrauit: edixit: vt oīa
 q̄ voluptatis causa cōpata erant
 auferrent ⁊ submouerēt. Cōstat
 q̄ tūc maximū institoz ⁊ laxa
 rū numez cū duob⁹ milib⁹ scōz
 toz inde abiisse. Et sic exercitus
 q̄ ante metu mortis deformi se fe
 deris ictu maculauerat: erecta ⁊
 ⁊ recreata virtute: aciem illam ⁊
 animosam Humānā incendijs
 exustam: ruinisq; p̄stratam solo
 equauit. Et de hoc infra: vbi de
 disciplina militari.

Capit. xvij. Qd̄ p̄nceps la
 borez vt sit in suis fidelitas vera
 Tem p̄nceps d̄z pulde
 re: q̄ sit in suis vera fide
 litas: ⁊ sui ab illis amabi
 litas. vt enī ait Juli⁹ Cesar. Qui
 non laborat: vt milītib⁹ sit carus
 militem nescit amare: put̄ dicit
 i. de vita Cesarū parte prima. q̄
 milite nec moribus nec fortuna
 probabat: sed tantum virib⁹ tra
 ctabatq; pari seueritate atq; in
 dulgentia non vbiq; ⁊ semp: sed
 cū hostis in proxio esset: ⁊ coer
 cebat tunc maxime exactoz gra
 uissimus discipline dīcta. Neq;
 obseruabat omnia: sed seditioso
 rum fuit punito: acerrim⁹. **¶**

lites suos cōmilltones vocabat: diligebatq;: adeo vt audita clade Ticuriana: barbam capillūq; submiseric: nec an̄ depresserit q̄ iudicauerit. Quibus reb; & deuotissimos sibi & fortissimos milites reddidit. his mōis attrahit p̄nceps corda suor; potius q̄ pecunia vel munerib;: put ait Tuli; recitans dictum P̄hilippi ad Alexandrū in quadā epla. Preclare inquit Alexandrū filium P̄hilippus accusat: q̄ largitiōe benignitā p̄sequat. Quod te malā iquit v̄rō in istaz vanam spem induxit: vt eos fideles tibi fore putes quos pecunia corumpisset? An id agit: vt macedōes non tam regē suū q̄ ministrū & p̄bitorē putet? Qd; sordidū est regi: melius corruptelā q̄ largitiōem dixit esse. Sit enī deterior: qui accipit: atq; ad idē semp̄ expectādū paratior. hec ille filio. Sed p̄ceptū putem; oib;. Idē Vale. lib. vii. c. ij. superaddēs: q̄ anus ei; P̄hilippus: maiorē ex pte mercator; gratie: magis q̄ victor; fuit. Sed q; hoies sunt cupiditate insatiabiles: mutabiles & instabiles.: oportet p̄ncipem multa dare: ait Sen. iij. de b̄n̄si. c. xxiiij. loquens de P̄hilippo p̄ dicto: qui cuidam militi dederat alterius p̄ditiū. Reges inq; tonant in bello opertis oculis. Nō sufficit homo yn; tot armatis cupiditibus. Non potest quis eo

de; tempore: & bonum virum: & bonum duce; agere. Quomodo tot milia hominū insatiabilis saturabuntur? Quid habebūt si suū quisq; habuerit: Quasi dicat p̄nceps vel dominus quasi cogitur ob armatas cupiditates suorū ad auferendum quibusdam: & dandum alijs. Nec negat P̄hilippus in dicta eplā: stola: quin oporteat p̄ncipē largum esse: & multa dare: sed insinuat: q̄ non sunt multum fideles: qui sola quasi pecunia conducuntur: & mercantur. Magis enī condescensiuā benignitate: & sociali affabilitate attrahit p̄nceps suos ad amozes q̄ pecunia. vñ narrat Valerius libro. viij. c. viij. q̄ Themistodes oīū ciuū suoz; noīa: memoria comprehendit. & Titus omnia suoz; noīa sciuit. Et P̄tridates ducentarū & viginti gentium que sub eius regno erant linguas didicit. Ille scilic; Tit;: vt sine monitore exercitū salutaret: Dic vt eos quibus imperabat sine interprete alloqui posset. Idē Solutinus libro. ij. superaddens: q̄ h̄ fecit: sicut imperatores faciunt: vt suos attrahant. ad suū amorē. T. Caplm. xvij. Qd; p̄nceps ponat in deo spem de habenda victoria:

Et q; victoria: de celo est s. a rege regum. Nō enī in multitudine exercitus

victoria belli: sed de celo fortitu-
do est. i. Mach. iij. **N**ō p̄cipis
debet esse vera fides: firma spes
et pia supplicatio ad deum: vt ipse
sit dux belli: et p̄tector sui ac suo-
rum: exēplo Moysi. exodi. xvij.
Qui cum leuabat manus vince-
bat israel. Ideo Deu. xx. Si exie-
ris ad bellum contra hostes te.
Nō timebis eos: ga dñs tuus te
cum est. Sequit. Appropinquan-
te bello stabit sacerdos ante acie
et sic loquet. Nolite metuerē: ga
dñs in medio nostruz. ē. sicut scē
Theodosius prout legit in hysto-
ria romanorum. **A**bi of. q. cum
Eugenius et Arbogastes cum in-
structa acie alpium transitū tene-
rent. Teodosius expers cibi et sō-
ni orationi incubens: totam no-
ctem peruigil exegit. Cum tamē
se esse destitutum a suis sciret: et ab
hostibus circuz sceptū nesciret:
fiducialiter arma corripens: si-
gnūq; crucis: se p̄lio dedit: ac se
in bellum. etiā si nemo sequeret:
victor: futurus imisit. **N**am con-
sultus Joannes Anachorta eū
victurum sponderat. **A**n̄ seq-
tur ibi **A**d cū ad cōgressionem
uentum esset: veniēs turbo. a p-
te Teodosij in ora hostium ruit:
qui et ab eius parte: Valenter spi-
cula missa hostibus infigeret: et
hostili et manu missa: ad mitten-
tes reflectet: vt dictuz est. Et sic
hostili exercitu prostrato: Euge-
nio capto et interfecto. Arboga-

stes: manu sua propria percussus
est: Ex quo patz q̄tū valet in bel-
lo iustitia principis: et oratiōis in-
stantia. **U**nde sequit ibi. **A**d post
mortem Theodosij: filijs ei⁹ re-
gnantibus Archadio: et honorio
Sildo comes Ephrace: arbitra-
tus in parualis mimā spem fore
Ephricā proprio iure usurpaf ce-
pit. **L**ulus frater Bazael: illius
perfidiam perhorrescens redijt.
in Italiam. **Q**ui missus ad illuz
hostem bello insequendū: tā sci-
ens a Theodosio q̄tū in rebuz
despatissimis ofo ipozuz per fidē
christi: dei clementiā impetraret
Caprariā insulā adijt inde secum
s̄ctos viros adducens: cū qbus
ofonibus et ieiunijs: dies aliquot
cōtinuauit: et noctes. **A**n̄ triduz
ho q̄ hosti cōtigu⁹ fieret: cernit
noctu beamm. **A**mbro. **P**aulo
an̄ defunctum: quō et qñ victoriā
am caperet: diem sibi indican-
tem et locum. **E**t tertio demū die:
ofonibus hymnisq; peruigil: cū
centū quinq; solis militibus. cō-
tra octuaginta milia hostium p-
gens: eos dei nutu sine bello in di-
tionē accepit. **S**uido comes su-
gam arripuit et post aliquot dies
stragulatus interijt. **H**irifica er-
go bina bōitas: et magnifica ora-
tionis vilitas: Et in his p̄iceps
honorare de3 ecclesiam dei: et ei⁹
ministros. ac prohibere suis: ne
presumant: ecclesias inhonorare.
Unde narrat ibidē **A**d predict⁹

Z Bazeel rex secundaz insolēta
 tuniens: eccliam dei temeraz au
 sus est: atq; ex ea quosdā non du
 bitauit extrahere. Sed pena secu
 ta sacrilegiū: ipse post aliquantu
 lū temporis est punitus. Similr
 narrat consequēter ibidem. Qd
 cū Atila ecclesiaz deuastaret. vir
 sanctus Leo papa ad eum acces
 sit: et oīa que optauerat obtinens
 nō tñ rome sed totius italie vi
 ctoria reportauit. Territus namq;
 Atila dei nutu fuerat: nec xpī sa
 cerdoti aliud repēdere ualuit nī
 si qd ille peroptabat. Fert quoq;
 post discessum pontificis inter
 rogatū esse Atilam a suis. cur ul
 tra solitū moze: tantam reueren
 tiā Romano pontifici exhibuerit:
 qm̄ pene ad oīa que ille imperaf
 set: obtemperari ipse inuissit: Tūc
 regem respondisse: nō se pape p
 sonā reueritū eē. sed aliū se virū
 iux̄ eum in habitū sacerdotali ul
 disse: forma uenustiores: canitie
 venerabilem. euaginato quoq; si
 bi gladio terribili moze minātē:
 nisi oīa que ille expetissz impletet
 Cum enim princeps sit dei mini
 ster suscipiens gladius ab ecclia
 ut dictum est supra. iustus est: ipz
 eccliam honorare: ministros ei⁹
 defendere: et eorum iniurias p
 pulsare.

C Caplm. xix. Qd princeps co
 herceat sensus suos ab omni cō
 cupiscentia.

Islo qualiter princeps de
 bet regere alios: ne falso
 portet nomen principis
 vel regis: sollicite studet dz ad re
 gendum se et familiam passionū
 interiorum et ad principandū cō
 concupiscentijs que militant ad
 uersus animam. ut enim ait. Ibi
 domus. ix. Etbl. c. iij. Rex dī a re
 gendo. Recte faciendo. nomē re
 gis tenet: peccando amittit. Rex
 eris: si recta facis: aliter non eris
 Ille uero uere est princeps et rea
 liter: qui suis pncipaf mentalib⁹
 appetitibus et desiderijs carnali
 bus: et ille rex ē q eos regit. Job.
 xij. Effundit despectionem super
 principes. Etbl Greg. mor. xi. pnc
 ipes inquit dñr qui pncipatur
 cogitationibus. Et super illd ibi
 dem. Balteum regum dissoluit:
 Greg. ait. Qui membrorū suoz
 motus bene regere sciunt: meri
 to reges dñr. Et super illud Job
 xxxvj. Reges in solio collocat in
 perpetuum. Greg. mor. xxvj. ait.
 Reges. s. qd prelati motibus car
 nis: modo appetitū luxurie fre
 nant: modo estū auaritie tempe
 rant: modo gloriā elationis in
 clināt: modo illuozū suggestiōes
 obruunt: modo ignē furoris exti
 guunt. Reges. qz temptationem
 motibus: non consentiendo: suc
 cumbere: sed regendo pcesse no
 uerunt. hec Greg. Quia igit ta
 les realiter: et virtualiter reges sūt
 Iō Doratius in carmine lyrico

B

C

D ad reprimendā vñandilibidines
ita canit: prout recitat Aug. v. de
cl. c. xiiij. Latius regnes: auiduz
dominādo Sp̄m: q̄ si libiā re/
motis Sadibus iungas: 7 vter/
q̄ polus Seruat vni. Et d̄ hoc
Claudianus egregie alloquens
Theodosium ait. Tu licet extre/
mos late dominere p̄ indos. Te
medus: te mollis arabs: te scres
adorēt. Si metuis: si p̄ua cupis
si duceris ira. Seruisi patiere tu
gum: tolerabis iniquas. Interi⁹
leges: tunc omnia iure tenebis.
Cum poteris rex esse tui: procli/
uior vsus. In peiora dat: suadet/
q̄ licentia luxum. Illecebas ef/
frena fauet. tūc vñces sed cōp̄/
me motus. Asperius: cū prom/
pta venus: cū durius ire. Consu/
litur cū pena patet. sed cōp̄me
motus. Nec tibi quid liceat. sed
qd̄ fecisse decebit. Occurret mē
tem domet respectus honesti. h̄
ille. Unde 7 valentius imperator
octogenarius: 7 adhuc v̄go: die
sati sui: precōla triumphoz suo/
rum recolens q̄bus felicissimus
fuerat: ait se tñ vna victoria glo/
riari. Et requisit⁹: qua: respōdit.
Quia iunioroz negissimā domui
carnē meam. Amice: hic impera/
tor: inglorius magrasset a seculo:
nisi ei restitisset: cum qua tu fami/
liarem assensus pepigisti. ait. La/
lerius in paruo tractatu. Illi ergo
sunt reges 7 p̄ncipes: qui sic se/
ipsos 7 sua oīa regunt. Job. xxix.

Cum regibus 7 consulis terre
Abi Greg. Reges: q̄ sua corpo/
ra bene regere sciunt. qui deside/
rioruz motus in se temperāt: sub/
sectas cogitationes lege virtutis
regulant. Reges: q̄ sibiipsis pre/
sident: 7 se reges sciunt. Jō bea/
ta terra: cuius rex nobilis ē: 7 vhe
terre: cuius rex puer est. Ecc. xi.
Vñ bene dicit Sen. epistola. lxx
q̄ multi vt hostem vincerēt: vi/
cti sunt cupiditate. Nemo cupi/
ditibus resistit: nemo ambitōi
nemo crudelitati. Et cum agere
videant: ab eis agitant. Et episto/
la. cxv. loquens de Alex. ait. Vi/
ctor: tot regum: tot gentium: tot
populorū: ire tristiteq̄ succum/
bens. Jd̄ enim egerat: vt omnia
potius in potestate habere q̄ se/
d̄ q̄ magnis homines tenetur
erroribus. Felicissimos sciudicat
ignari: q̄ imperari sibi magnū
est imperium. Et ideo idē ep̄la
xxxviij. Si vis inquit omia tibi
subicere: te subice rōni. Ab ultoz
reges: si te rō regat. Ab ipsa vi/
sces: quid 7 quemadmodū age/
debeas. Et quia nō semper sic fa/
cit homo: ideo nō semper est ve/
rus rex ait idē ep̄la. cxvi. Ant
mus noster modo est rex: mō ty/
ranus. Rex est: cum honesta in/
tuet: salutē cōmissi corporis curat
7 nihil illi iperat turpe: nihil sor/
didum. Abi vō corpus est ipo/
tens: 7 delicatuz transit in nomē
detestabile: 7 fit tyrannus. Da

G

E

F

H

rum igitur valet principari genti
 nibus exterius: dominari, puitijs
 easq; humanis regere legib⁹: nō
 si princeps eas regens regat lege
 rationis & dīne equitatis. **Ba-**
lus enī si regat seruus est tot do/
 minorū quot vitiorū: **Ait** Zugu.
 iij. de ci. c. iij. **Contra:** melior est
 q̄ dñatur aīo suo expugnatof vr
 bium. puer. xvj. Ille enī vincit &
 expugnat exteriora: hic regit & or
 dinat sua interiora s̄m q̄ expōit
Sre. ij. pastora. c. xij. De tali fge
 dī. puer. xx. Rex q̄ sedet ī solio īu
 ditijs īuitu suo dissipat oē malū.
C **Lapl'm.** xx. **Ad** pnceps caue
 at a tyrānide: & iniustitia.

F predictis p̄. qualis dīf
 fert pnceps: siue rex a ty
 rāno. Quia princeps dī
 q̄ est legitime institut⁹: & iure dī
 utno & humano principat: qui ē
 virtutib⁹ p̄dit⁹: & seipsum regit
 vt dictum est. Tyrānus v̄o con
 trarijs modis se hēt. **Job.** x. Hu
 merus annorū tyrānidis eius ī
 certus est: vbi mor. xij. ait **Greg.**
 Tyrānus est: qui ī cōi republica
 non iure principat. Et **Pol.** lib.
 iij. c. i. **D**īa inquit ē tyrānī & p̄n
 cipis: q̄: hic legi obteperat: & ei⁹
 arbitrio regit p̄p̄m: cultus se cre
 dit ministrum. Tyrānus v̄o con
 trarijs modis se hēt. Et ī litteris
 secularibus cautum est: q̄ nō est
 pctm̄: tyrānum occidere: s̄ equū
 & iustū: ait idē li. iij. in. fi. subdens
 rationem qui a deo recepū p̄tēz

legib⁹ seruit: & iustitū: et iuris fa
 mulus est. **Qui** v̄o eā, vsurpat, iu
 ra dep̄mit: & volūtati sue iura s̄
 mittit. In eū igit merito armant
 iura qui leges, exarmat. **Jō** **Zul.**
 iij. de offi. c. vij. Nulla inquit no
 bis societas cum tyrānis: s̄ po
 tius summa distinctio. **Neq;** .n.
 cōtra naturā est: spoliare eum si
 potes: quem etiam honestus est
 necare: atq; hoc genus pestiferū
 & impiū: ex hominū societate ex
 terminandū est. vt enī membra
 quedā amputant: si sanguis & spī
 ritu carere ceperint: & ceteris mē
 bus nocent: sic & ista tanq; infir
 ma hoīs feritas & imanitas belue
 a cōmuni humanitate corporis
 seggregāda est. **Uñ** & omnis p̄n
 cept: licet sit legitime institutus
 debet tamē cauere ab operib⁹ ty
 rānicis: **Que** sunt. Iniustus legi
 bus populū opprimere. Indebit
 tribus & tallijs aggrauare. rebus
 p̄p̄ijs spoliare: idēbit op̄ib⁹ an
 garare. **Ab** iudicib⁹ hostib⁹ nō
 defendere: prepositos & balliuos
 iniustos ad excoziandū populū
 p̄ficere. Et sic de alijs. Et enī
 ait **Aug.** ij. de ci. c. xx. rex cum est
 iniustus: tyrannus est. Et **p̄**hus.
 ethi. vij. ponens d̄fam inter re
 gem. & tyrannum ait. Tyrannus
 est q̄ qd̄ sibi conferens est inten
 dit: rex: qui qd̄ est vtile subditōz.
Rex est qui per se sufficiens est: &
 omnibus bonis superexcellens.
 & talis nullo indiget. vtilia nō s̄

I

K

H

L

M

N

bi sed subditis intendit: ait ibide
 Unde de principibus mos ty/
 rāico. puer. vij. de Leo rugiens
 vt vrsus esuriens princeps impl
 us super populum pauperē Dux
 indigens prudentia multos op/
 punit per calumnia. De talibus
 cōquerit dñs Isai. xix. principes
 tui infideles: socij furū. Et d his
 Seneca. iij. de naturalibus. q. c.
 l. Potius inquit est deorum ope
 ra celebrare: q̄ philippi: aut Ale
 xandri latrocinia: ⁊ hanibalis: ⁊
 aliorum. Et sequit. q̄ est precipu
 um in rebus humanis: non clas/
 sibus maria compleisse: nec in ru
 bzī maris litore signa posuisse:
 nec deficiente terra: ad aliorum
 iniurias errasse: in oceano igno
 ta querere: sed animo vidisse: q̄
 nulla maior victoria: q̄ vitia do/
 muisse. Innumerabiles sunt q̄ po
 pulos in prāte habuerunt: paucis
 simi qui se. Nec ille. S; p̄ceps
 nobilis ⁊ iustus cauet a predictis
 cogitās: q̄ est pater patrie vt ha
 bitum est supra. vt enī dicit phs.
 Ethi. xvij. Similis est compara
 tio: regis ad subditos. patris ad fi
 lios: pastoris ad oues. Paterno
 enī modo: p̄te debet regere pplz
 vt dictum est. s. Que sit aut mer
 ces sp̄alis principū bñ regētium
 de Deu. xvij. Non multiplicabit
 equos. Sequit. An lōgo tempo
 re regnet ipse: ⁊ filij eius sup isrl.
 Quale t̄o sit dānum tyrannice
 regētiuz de. Ecc. x. Regnum a

gente in gentem transferri ppter
 iniustitias: ⁊ cōmeltias: ⁊ diuer
 sos dolos. Et pater de Saule. i.
 Reg. xv. ⁊ post de Roboam. iij.
 Reg. xij. Eterna dō merces bene
 regnantū est: regnare cum rege
 regum in eternū. Et David. In
 iuste dō principatū dānatio eter
 na iudiciam enim durissimū his
 q̄ presunt. ⁊ potētes: potēt tormē
 ta patientur sapientie. vij.

¶ Quarta distinctio. De informa
 tione eorum qui sunt presides p
 uinciarum.

¶ Peditis cum dei adū
 e torio occasionibus allo
 quendi principem: qui ē
 ad modum capitis in republica.
 psequēter videndum est de infor
 matione eorum qui se habent ad
 modum membrorū. Et enī tactū
 est supra. presides prouinciarum
 ⁊ iudices ac legisperiti vendicāt
 sibi officium aurium: oculorum:
 ⁊ lingue. Et loquendo p appro
 priationē: presides prouinciarū
 siue potestates ciuitatum: siue pre
 positi populorū: siue balliui vlla
 rum habent se ad modū aurium
 Suscipiunt enim p̄cepta princi
 pis. ⁊ iō auribus assimilant. Iu
 dices dō: qui recta vident ⁊ iudic
 cant: oculis comparant. ⁊ Ingue
 quarum vsus est eloqui possunt
 comparari legisperitis ⁊ patronis
 causarum.

¶ Capitulum primam. Quod
 presides nō ambient illa officia.

T Rimi autē. s. presides et p
positi admonendi sunt et
instruendi ne sint cupi
di et ambitiosi talia dignitatū pro
pter easdem rationes: propter q̄o
princeps non debet ambire prin
cipatum. De quibus supra. Si eni
latrocinia sunt parua regna: s̄m
Aug. et Tulum vbi. s̄. multo ma
gis tales dignitates sunt quidam
principatus: et eis vtentes vocan
tur potestates. Non ergo ex am
bitione vel cupiditate lucri t̄p̄alis.
nec ex appetitu transitorij hono
ris debent assumi huiusmodi of
ficia: vel vt veri^o dicas onera et pe
ricula: s̄ debēt assumi intuitu obic
superioris principis iniungentis
et affectu comodi reipublice: et de
siderio subueniendi indigentib⁹
suo auxilio et patrocinio. ecc. viij.
Moli q̄rere ab homine ducatus
nec a rege cathedram honoris
Moli querere fieri iudex: nisi va
leas: virtute irrumperē iniquitates
Sed valde difficile est irrumperē
iniquitates diebus istis: q̄a mul
ti iniqui atq̄ infideles regno: pau
ci et o bont: vt eni ait Accius sicut
recitat Tullius. iij. li. de offi. c. xix.
X Ad vulgi opinionem: que maior
utilitas q̄ regnādi esse possit: Ni
hil t̄n inuilius eo q̄ iniuste con
secutus sit inuenio Possunt cui
q̄ vtilis esse languores: sollicitu
dies diurni et nocturni metus: vi
ta insidiarū et periculorum ple
nissima: hec ille. Et vere ille qui

ex ambitione et libidine presiden
di consequit dignitatē prefecture
iniuste consequit. Indigni ergo
non sunt a principibus prescien
di in dictis officijs ait Gal. li. vj.
c. viij. narrans de quodam: q̄ cō
suluit: neutrum mitti in hispanias
consulē a senatu de duobus: quo
rum alter nihil hēbat: alteri nihil
erat satis: eque malā imperij ma
gistrā iudicans: inopias et aua
ritiā. Quādo eni prefectus egen⁹
ē. multa extorquet a subiecto po
pulo: vt sustentet et distet. Quādo
vō auar⁹ est prefect⁹: multa rap
it: vt ei⁹ auaritia satiet. Tales igi
tur excludendi sunt et amouendi
a talibus officijs. Unde in histo
rijs super actus apostolorū narra
tur de tiberio: q̄. s̄. erat in negoci
is morosus: et segnis: et vix aut
nunq̄ mutabat procuratores. et
querentibus cām: r̄ndit: parcere
se plebicule. Sciētes eni: se ha
bere procuratiōē ad modicum
tempus: emungunt populū vsq̄
ad sanguinē: et tāto acrius domi
nant: q̄to breuius. et qui recētes
veniunt dissipant qdquid inueni
unt. Et dicebat exemplū de quo
dam vulnerato. Qui cuz esset in
via nec amoueret muscas de vul
nere: alter superueniens: putās: q̄
has dimittet ex imbecillitate: ab
egit eas. Ad quem ille. Male se
cisti: q̄ musce quas amouisti ple
ne erant sanguine: et me paruo
molestabant. Que autē superueni

ent: acrius pungent. Sic et peccatores vel officiales recenter substituti: acrius in subditos deservunt. hec ibi. hñtes igit maiorem famē siue ex inopia siue ex avaritia improbitas rapiunt et devorant vñ Sal. ii. vi. c. ij. narrat de vetula que orabat deos p̄ vita Dionisij tyrāni. Et qua cū ille quereretur: quo merito suo id faceret: rñdit. Quando erā puella: et gravē habere mus tyrānū: carere eo cupiebamus. Quo interfecto: deterior arcem occupavit: eiusq; dñationem finire oēs cupiebāt. Tertius importuniorē oib⁹ habet cepim⁹ rectorem. Timens itaq; : ne si tu fueris assūpt⁹. deterior in locū tuū succedat: caput meū p̄ salute tua devoveo. Tam satvā autē auctoriā punire Dionisius erubuit. Quales autē sint assumendi et p̄ficiendi sufficienter docet. Exo. xvij. Proinde ait dñs: moysi de omni plebe viros potētes. Alia littera hēt sapientes et timētes deum: in quib⁹ est veritas: et q̄ oderint avaritiā: et constituē ex eis tribunos et centuriones. 2c. Debēt enim esse potentes iustitie et altarum virtutum stabilitate firmati: timentes deus: cultus divini pietate: hñtes veritatez vite et iudicij in recta diiudicatione: cuz avaritie detestatiōe. et munerū resutatione: de quibus infra: et absq; subiectorum spoliatiōe. et excoatione. Talis fuit servus Abrae q̄

erat oibus que habebat. vt patet gen. xliij. Talis fuit Joseph. qui sub pharaone in terra egypti p̄fuit. Sen. xliij. Talis dz eē servus fidelis et prudens super familias dñi sui: Proinde dicit Saluator.

¶ Capitulum secundū. Ad presidentes caueāt a p̄pola scq̄lla.

Talis autem debeat esse quilibet talis prepositus et qualiter debet regere populum subiectum patet ex dictis supra de principe. Debet enim imitator esse boni principis et se recte regere in officio sibi commissio: sicut et princeps in dominio suo vel regno. Secundū enim iudices populi: sic et minister eius. Et sic princeps vel dux debet rectificat omnes in suo dominio recto regimine: sic et quilibet presidens sub eo: Ecc. x. Qualis est rector civitatis: tales habitantes in ea. Nilominus cauere se dz a familia et seruorum numerosa p̄pa: et a nimia personarū inutiliū sequella: ad subiectū poplū gravamine. exēplo antiquoz. An narrat Sal. li. iij. c. iij. de Latone: qui eēt cum bellis civilibus interesset: filium trahens secum: duodecim tñ seruos habuit. Similiter narrat ibi de scipione Emiliano q̄ p̄ duos inclitos cōsulatus. totidēq; sue precipue glorie triumphos: seprem tñ seruis sequentibus officio legationis functus est et sequitur. Itaq; cū p̄ socias et exteras

B

C

D

E

D

gentes iter faceret: non ei⁹ man-
cipia: s; victorie numerabāt: nec
q̄tū auri ⁊ argentū: sed q̄tū am-
plitudinis secus pondus ferret ex-
timabatur. ¶ Item cauere d; **M**
preses q; p̄cesit populis a congre-
gatione in debita diuitiarū: ⁊ ab
iniuste extorta pecunia. Exēplo
antiquorum: prout narrat ibidēz
Sal. de talibus: q; post cōsulatus
in nullo fuerunt ditiores: sed etiā
pauperes mortui sunt. An narr-
rat: q; Valenti⁹ post tres cōsula-
tus populo romano acceptissimos
sic mortuus est paup; q; patrimo-
nium ad exequiarū expensaz nō
sufficiebat. Silr narrat de Bar-
co veneo. q; fuit arbiter salutis pu-
blice q; ita peccāta in op̄s decessit
q; sepulture honore caruisset: ni-
si ex collecta pecunia a populo su-
neratus fuisset. Similiter narrat
de alijs: q; sic pauperes post cō-
sulatus suos decesserunt: vt non
haberent: vnde filias suas mari-
tandas dotarent: nec vnde cum
honore sepeliri possēt. Et hoc iō-
q; quilibet intēdebat salutē reipu-
blice. nō comodis pp̄ijs vt di-
ctū est. s. vbi de republica. ⁊ d; cō-
sulibus. ¶ Vegetius li. iiii. c. iij. ait.
q; Scipio post res gestas p̄spere
in hispania: in sūma paupertate
decessit: nec ea quidē relicta pecu-
nia que sufficeret in dotem filia-
rū q̄s ob inopiā: publice dotauit
senatus. ¶ Itēz cauere debet ta-
lis a concēssione ⁊ luxu: ⁊ a luxu

riarū lasciuia. Unde narrat Sal.
vbi. s. de quodam illustri viro. i.
Catone: qui tribus tm̄ seruis cō-
mitat⁹ hispaniā rexit. ⁊ eodē cibo
ac potu content⁹ erat quo remi-
ges. Illū. n. grata frugalitas ⁊ su-
etudo in hoc genere vite cum sū-
ma dulcedine p̄tinebat. Similiter
narrat Vegetius vbi. s. c. i. quā-
si antiq; cauebant a lasciuia luxurie
vt Antigō⁹. Qui cum audisset
filium diuertisse in eius domum
cutus tres filie insignes ⁊ specio-
se essent: iusu edixit: ne quis min⁹
quinquaginta annis natus: hos
p̄tito matris anillas vteret. pre-
dicta enī multū nocent existētib⁹
in publicis officijs: ⁊ et populo sū-
iectis. Ideo tales a predictis ca-
uere debent: quozū multū contra-
ria faciūt. Quod dolēdū est. Sū-
me autē sic presidentes habere de-
bent deum ⁊ eccliam in reueren-
tia: ⁊ populū subiectum sub disci-
plina. ⁊ nihilomin⁹ tractare pau-
peres euz m̄sa: q; oportet eos mi-
sereri paupertati subditorum: vt
deus de illis habeat misericordi-
am. Unde legit in vita beati basi-
lij. q; accessit ad eum quedā mu-
liercula tanq̄ ad potentē apud
p̄ncipem regionis: postulans si-
bi fieri prouidentia. i. misericordi-
am per eum. Qui scripsit illi. hec
mulier dicit: me posse ap̄d te. Si
ergo possuz oñde. Qui rescripsit
sic pater sancte volui misereri illi
sed non potui: p; eo: q; tribus ta-
et cu i

B cet. Cui Basilius. Si quid volens non potuisti: bene ut cunctas res se habet. Si autem potens noluisse: ducat te Christus ad horum indigentiam: ut cum volueris non possis. Et sic factum est. Postquam captus est ille: et intercessionem beati Basilii liberatus. Qui gratias agens restituit mulieri in duplum quod abstulerat. **I**ohannes saluator **M**atheus. xviii. nonne inquit oportuit et te misereri serui tui sicut et ego: tui miserum sum? Et **M**atth. xxiii. de malo seruo qui manducat et bibit cum ebriosis: et percutit seruos: ad quem venit dominus die qua non sperat. et. predictis etiam modis quibus princeps est informandus: potest et quilibet informari qui preest populo sub eo: ut dictum est. **C**apitulum. iij. Ad iudices discuntiant et diffiniant causas cum diligentia. **I**udices autem videntur sibi oculorum locum in republica: ut dictum est. Sic enim oculi discernunt corpora: ut vilia a nobilibus: quia oculi speculatores quidam sunt: et in alto siti ad perticula preuidenda secundum **A**mbrosium. in **E**xameron omel. vltima. Sic iudices in republica: in alto positi sunt ut discernant iusta ab iniustis salubria: a nocuis. oculi inquit tui recta videant. **P**uer. iij. vñ et iudex dicitur: quasi ius dicens populi: siue quod iure disceptet. Iure autem discepta re: iuste est iudicare. **N**on est autem iudex: si in eo non est iustitia. **xxiiij.**

q. ij. Idem pro. Quales autem iudices esse debeant dicitur. **D**eut. xliij. Date ex vobis viros sapientes et gnaros: quorum conuersatio sit probata in tribus visis. Et sequitur. audite illos: et quod iustum est iudicate. Quia enim debet esse viri: requiritur in eis virtus constantia viri enim est proprie fortitudo. **S**icut **T**ullius. i. tuscu. q. et vir dicitur a virtute: vel quia maior vis in eo ait **P**apianus. Quia sapientes: requiritur debita sapientia iuris et legum: **I**udex enim dicitur dicere ius: ut dictum est. Quia vero gnari: requiritur experta industria. **G**narus enim est peritus: doctus: sciens: strenuus. **G**nari sunt: qui peritiaz prope veritatis insinuant: ait **P**apianus. Ad conuersatio eorum probata sit. requiritur laudabilis et redolens fama. **T**ales debent esse iudices in christiana iudices: Possunt enim esse idem presides et iudices: presides in presidendo: iudices in iudicando. **D**eut. xvi. Iudices et magistratus constitues in omnibus portatibus. **I**sti sunt admonendi: ut iudicium exerceant studiose et diligenter: ordinabiliter et recte: prudenter et iuste. **J**ob. xxix. Causas quam nesciebam diligentissime inuestigabam. **A**bi **B**re. mora. xix. Ad proferendam sententiam nunquam precipites esse debemus: ne indiscussa temere iudicemus: ne quelibet mala audita nos moueant: ne passim sine probatione

M

O credamus. Debet ergo eē in iudicio exquisita discussio: facilis credulitatis exclusio. ppositōn̄ examinatō: cū deliberatione: sentētie platio. Et hoc merito: qz iudiciū dei est. Deut. i. Ita puuz audietis v̄ magnū: nec accipiet̄ cuiusq̄ personā: qz dei iudiciū est. Jō ait dñs Exo. xiiij. Nec i iudicio plimozū acquiesces Inie: vt a vero deuies. pauperis quoqz nō misereberis in iudicio scilicet a vero deuando: et iniuste sententiando. Sūme igit̄ cauere debet iudex a predictis: et ab eis que iudiciū peruertit̄. Sūme debet cauere: et diligens eē in causarū discussione: ait Bre. vbi. s. **M**aliora crimina credenda non sunt mox cū audiuntur: Sunt tamen cū puniēda: cū veracter agnoscunt. Facilitas enī credulitatis facit puerū iudiciū. Sicut **P**huitar: qui nimis credulus verbis vxoris iniauit **J**oseph: et cum carceri tradidit. gen. xxxix. Item defectus discussiōis accusatiōnū et defēsiōnū est occasio et causa in iusti iudicij. Sicut fuit d̄ pp̄lo cōdēnante. Sufanam ad dictum senū. Quo liberata est: testibus examinat̄ et p̄dēnatis. vñ et Saluator: liberauit adulteram: qz nō fuit qui eā cōdemnaret. Jo. viij. vt enī ait Ber. de gradib⁹ hūilitatis. est iudiciū quadrupl̄ scilicet vitatis. Jo. v. Sic audio: sic iudico. Et est iudiciū odij s̄m illud

s̄m legem debet mox: dixerunt iudei de xpo. Et est iudiciū terrois. Jo. xi. Si dimittim⁹ cū sicut oēs credēt in illū: et veniēt romā et tollēt locū n̄r̄m et gentē. et est iudiciū amoris scilicet carnalis: sic in Dauid: q̄ nolebat qz Absalon periret. ij. Reg. xvij. Jō statutus est. nō debere admitti ad iudiciū specialr amici: ne fallant: aut fallantur. Cui concordat Tuli. iij. d̄ offi. c. xi. ponit enī psonas amici: cū induit personā iudicis. n̄r̄m dabit amicitie: vt verā amici eāz esse malit: et vt orandeluis tps q̄ aliquid per leges liceat accomodet. Cū v̄o iuramēto Insa dicenda sit: iuramēto meminit: deū se habere testem. i. vt ego arbitror: mentē suam. hec ille. Cauēdū ergo iudicib⁹: ne ex nimia credulitate: ne ex discussiōis omissiōne. ne ex odij imanitate: ne timoris pusillanimitate: ne carnalis amoris affectione: ne amicitie familiaritate: ne munex cupiditate iudiciū peruertant. Quattuor enim mōis iudicijz peruertit̄: timore: odio: amore: cupiditate: vt habet. xi. q. vi. Sed pvideant: qz sint imitatores sūmi iudicis: cui⁹ iudiciū in terris exercēt. De quo **I**sai. xi. Iudicabit i iustitia pauperes. qz diligēt̄ et cauti fuerūt anti qui in carū discussiōe: qz sagaces et puidi in examinatione: qz cōstantes et industrij: in dubiorum sciatiōe: qz clemētes et pi i quo-

R

S

T

V rſidā etiam reorꝝ ꝑ caufe exigentia abſolutione: patet in geſtis eorū. ¶ De ꝑrio. ſ. de cauſarꝝ diſſigēti diſcuſſione narrat Vale. li. vii. c. liij. di. ¶ De Demoſtenis aſtutia mirifice ſucurſū eſt cuidā ancille que pecuniā: depoſiti noie: ea cōditione acceperat: vt eaz nō niſi ſimul vtriſqꝝ redderet. Quorum alter interfecto tpe: quaſi mortuo ſocio ſq̄lore obſitus: ancille deceꝑte nūmos abſtulit. Superuēit poſtea alter: ꝛ depoſitū poſceꝑ cepit. herebat illa miſera: pariter ꝛ pecunie: ꝛ deſſenſionis penuria: tāqꝝ de laqueo ꝛ ſuſpendio cogitabat. Sed oportune ſibi Demoſtēnes patronus aſſuit. Quā vt i aduocatonē aduenit: mulier inquit hec parata eſt: depoſiti fidē ſoluere. Sz niſi ſociū adduxeris id facere non pōt: qm̄ vt iꝑe vociferas: hec dicta eſt lex: ne pecunia vni ſine altero nūereſ. Et ſic euasit mulier. ¶ De ſcōo ſcilz d̄ cāruꝝ exaiatōe: ſaſ ꝑ Dani. xiiij. vbi Daniel. oēs ad iudiciū fuocauit. ſlos teſtes ꝑſutauit: innocētē liberauit: datū indiſcuſſe iudiciū retractauit: vnde narrat Petr⁹ Alphonſus in tractatu ſuo de q̄dam: qui vocabat refugiu ꝑauperū: eo qꝝ ſolebat ꝑauperes adiuuare. Cū enim quidā ꝑaup: vt ſibi d̄ſ locaſſet domū ſuā cuidam vicino diuiti. diues cogitās: ꝑauperē ſpoliare ꝑ diolo ſuo: ꝑoſuit in domo dolia quedā oleo plena

q̄daz bo ſemiplēa. Tpe elapſo venit videre illa: ꝛ inueniens dolia ſemiplēna: impoſuit ꝑauperi crimē furti: vt inde poſſet euz ſpoliare. Cū aut nō reſtaret illi niſi dominatio. refugiu ꝑauperꝝ: vocans eū ſcoſū: inquit ſi eſs innocēs a crimine impoſito. Quo iurante: qꝝ eſs innocēs redijt cū eo ad iudiciū petijt qꝝ dolia illa menſurarent. Et ſi tñ eſſet de ſecib⁹ in dolia ſemiplēnis ſicut i plēnis: ille ſit⁹ condēnandus. Si bo non eſſet in ſemiplēnis niſi medietas ſecio: eēt liberādus: qꝝ ex hoc planū eēt: qꝝ nūqꝝ fuerat plena. Et ſic factū fuit: ꝛ ꝑaup liberatus eſt. Ex quo ꝑ ꝗtū valꝝ ꝑrouida examinatio in iudicio. ¶ Similr ꝑꝑte tertio. ſ. de dilatione iudiciorꝝ. vñ narrat Valerius lib. viij. c. x. qꝝ q̄daz miſſamilias virū ꝛ filiaz interemit: qꝝ ab eis optie indol filia iuuenē queꝝ ex ꝑori viro enixa fuerat ꝑperiffꝝ occiſū. quā rē Dolobella ꝑſul ad ſe delataꝝ: Athenas ad Ariopagigognitionē tāqꝝ ad iudices grauiores exercitatoꝝſqꝝ relegauit. qꝝ nec iꝑſe liberare duab⁹ cedib⁹ ꝑtaminatā: nec punire eam iuſto dolore compulſā ſuſtinebat. Sz ꝛ Ariopagite non min⁹ ſapienter inſpecta cauſa: ꝛ accuſatorē: ꝛ reaz poſt centū annos ad ſe reuerti iuſſerunt: eodem affectu moti: quo Dolobella: ſed ille trāſferendo: hi differendo queſtio:

nem damnādi ⁊ absoluendi in-
 explicabili veratione mutabant.
Consimiliter narrat. A. geli⁹
 de dilatione iudicij differēdi in-
 ter prothagozam vel pictagozaz
 fm alios: vt ait P.oli. li. v. c. xij.
 ⁊ discipulū eius. Inter quos fuit
 scisma hmoi. Deual⁹ adolescēs
 diues: eloquētie discende gratia
 causasq; orandi cupiēs fuit. Hic
 in disciplina Pictagoze se dedit
 pmittēs pecuniā q̄tam peteret:
 data medietate anteq̄ ingredi
 tur: daturus aliam: q̄ die primuz
 cām apd iudices perorasset: ⁊ v-
 cisset. Postea cuz diuit⁹ auditor
 assertorq; Pictagoze fuisset: fa-
 cundiamq; a studio p. mouisset:
 transcurso tempore longiori: cuz
 causantibus patrocinū denega-
 ret: ne doctoris mercedē ipleret:
 habito consilio: litē cū eo Picta-
 gozas contestatur. Cū igitur ad
 iudices ineunde cōstituendeq;
 cause venisset grā: Pictagozas
 sic exorsus est. Disce inqt stultissi-
 me adolescēs vtroq; id modo fo-
 re: vt reddas qd̄ peto: siue pro te
 pnunciatū fuerit siue p̄ te. Nam
 si p̄ te lis erit data: merces mihi
 ex sententia debetur: q̄ ego cul-
 cero: Si v̄o p̄ te iudicatū fuerit:
 merces mihi ex pacto debet: q̄
 tu vinctes. Ad quem placide he-
 nualus: opto inquit: me ancipiti ca-
 ptioni lisse obuiam: si verba non
 ipse facerē atq; alio patrono vte-
 rer. Sed malus in ista victoria p̄

iudiciū est: cū te non in causa tantuz
 sed in argumento quoq; isto cui
 cero. Disce ergo tu magister sapi-
 entissime vtroq; modo fore: vt
 non reddam qd̄ petis: siue p̄ me
 pnunciatū fuerit: siue p̄ me. Mā
 si iudices p̄ causa mea censerit:
 nihil tibi ex sententia dabitur: q̄
 ego emicero. Si p̄ me pnuncia-
 tum fuerit: nihil tibi ex pacto de-
 beo: quia ego nō vinco. Et sic ab
 adolescente discipulo: magister
 eloquentie inelytus: suo argumē-
 to p̄futus est: ⁊ captiois v̄su-
 te ⁊ excogitate frustratus. Tunc
 iudices dubiū hoc, in explicabile
 esse: qd̄ vtriq; dicebatur rati: ne
 sententia sua: vtrinq; in partem
 dicta ipsa se se rescinderet: rez in
 iudicatam relinquunt: causaz in-
 diem longissimum protelantes.
Mec eos terruit phi predicti au-
 ctoritas: cum esset Pictagozas
 magne auctoritatis apud phos:
 siue fuerit Prothagozas: q̄ fuit
 acerrimus sophisticator: putat
 cit. A. gelius li. v. c. i. Iudicia. n.
 festinata: penitentiāz sepe parit:
 vt patet. s. de Teodosio. vnde ⁊
 greci cū vrgent ad sententiā: an-
 teq̄ de causa liqueat: respondent
 patres suos solem apud antipo-
 das non vidisse: sed expectasse se
 per donec etiam ipsis oriret. Di-
 cunt etiam: properū esse v̄satorē
 qui anteq̄ lucifer oritur: crassis
 adhuc tenebris: luceq; remota:
 dietam agreditur. ait P.oli. li. v.

B

D

E

C

vbi. s.

Caplm. liij. De veritate iudicij: et ordinata indulgentia.

Quarto vo scilicet de absolute reorum: et indulgentia narrat multum

Gale. lib. viij. c. i. Et hoc ex causa varijsicut ibi recitat. vbi ait qd quidam interfecte sororis crimine a rege damnatus a populo est in iudicio absolutus. Quorum alteru atrocitas necis mouit:

alteru ca flexit: quia immaturus virginis amorem: seuerè magis qd impie punitu estimabat scilicet popul.

Similiter narrat ibi de quodam qui erat reus homicidij: pro se nihil recusans: s; paruos fletus commedare cepit. s. iudici.

Attigata igitur oratione: qui omnium consensu periturus erat: pene nullu triste suffragium habuit.

Misericordia ergo que orationem illam non equitas rexit: queq; innocentie tribui nequie rat absolo: respicu pueroru data est.

Similiter narrat ibi de alio accusato: qd graues socijs iniurijs attulisset. Et cu sine tristes de eo ferebantur: repetina vis nrm bi incidit.

Lunc ille prostratus humi: pedes iudicis oscularetur et os suum ceno repletur: tota questione a seueritate ad clementiam et mansuetudinem transulit.

Similiter narrat de quodam reo et danato qui cum clamaret: se innocentem opprimi: et iudex

responderet nihil sua interesse: nocentem aut innocentem eum perire: dummodo periret. ob violentiam dicit: ab alijs liberat. c.

Similiter narrat de quodam quem damnabat crimen libidinis: sed confessio intemperantie liberavit. Et sic de multis cõsimilibus: put ait ibi. Erant eniz piores ad miserenduz: qd ad cõdemnandum: vt patet ex dictis.

Et de his Augu. xviij. de ci. c. x. loquens de Ariopago. Ariopagite inquit curiales illius vrbs erant. s. Athenarum: et inde nomen habuerunt fm Barronem

qd Bars qui dicitur artes: cuz homicidij reus haberetur: iudicantibus duodeciz dijs in eo pago: de sex. eorum sententijs liberatus est: quia vbi paris numeri sententie essent preponit absoluto damnationi solebat.

Si ergo pagani et gentiles deum ignorantes: fidei in expertes: diuinum iudicium futuruz non precogitantes: nec beatitudinẽ sperantes: fuerunt sic in iudicijs diligentes: quales esse debet fideles non soluz i suis iudicijs sed i iudicio quod deus est.

Prouidere ergo debz iudex: vt iudicium fiat sufficienti discussione: vt dictum est. Unde narrat Augu. vi. confessio. post mediu: de Allipio collega suo: qui apud Carthaginem cõprehensus fuit tanq; fur: quia apprehensus quandam securim quas fur qdã

H

I

L

M

N

dimiserat. Cui comprehenso ob
mauit quidam notus sibi: & que
sint quid acciderat. Cui cū int
masset factus: duxit eum ad do
mū predicti furis: ingrens de se
curi cui⁹ esset a puero stāte ante
hostium. Qui confestim ait. Mo
stra ē. Deinde interrogauit: & ape
ruit cetera. Et in domū illam cā
translata est. Et non arbitror ait
ibi Augusti. ob causam aliā deuz
permisisse illum capi: nisi vt ille
vir tantus futurus iam inciperet
discere: q̄ non facile in cognoscē
dis causis homo ab homine dā
nandus esset temeraria creduli
tate. Ideo inuixit beat⁹ Ambro
sius Teodosio: vt añ trigessimuz
diem: nullus dānaret ad mortez:
vt hūi est. s. vñ dñs ait Gene.
xviii. Descendam: & videbo vtrū
clamorē qui venit ad me ope cō
pleuerint: an nō est ita. vbi dedit
exemplū iudicib⁹ exquisite discu
tiendi anteq̄ iudicēt. ¶ Itē pro
uidef debet: vt iudiciū sit indecl
nabili equitate rectū: ne. s. peruer
tatur affectu carnalitaf: metu po
testatis: inuitu cupiditaf: vel odij
& malignitaf. Iudices eim iudi
cauerunt s̄ Alexandrū p̄ militi
bus vt habitū est. s. vñde narrat
Augu: vbi. s. de Allipio. q̄ eius
indoles: non solum illecebra cu
piditatis temptate est: sed simu
lo timoris: quando assistebat iu
dici: & eius consiliarius erat Ro
me. Vbi cum quidam potentissi

mus vellet licere sibi ex more po
tentie quod erat per leges illicitū
restitu Allipius: promissū sibi s̄
intuz irrisus aio stente mine cal
cavit. Et licet iudex in eū cāz trās
ferret: asserēs: se ab eo nō pmitt
ti: & licet codices conficiendos si
bi curaret precijs stonantis: sem
per persistit: & deliberationē inde
melius vertit: vtiliores iudicans
equitatem qua p̄hibebat: q̄ po
testatē q̄ sinebat. Sic eim dñs s̄
cipit. Exo. xxiii. Nec in iudicio:
plioruz acquiesces sententijs: vt
a vero deutes. Et ibidē. Nō de
clinabis in iudiciū pauperis. Le
uit. xix. Nō iniuste iudicabis. Et
post. Noli facere iniquuz aliqd̄ ē
iudicio scilicet i numero: pōdere
& mensura. ¶ Itē iudices p̄uide
re debent: vt iudicium iusto aio:
& recto ordine exequant: & etiam
recta intēione: nō ex ira aut cru
delitate: sed intēione iustitie cō
seruande. Qd̄ enim iustū est: iu
ste exqueris: ait dñs. Dent. xvi.
vñ. iiii. dial. c. xxxv. narrat. De q̄
dam: q̄ vidit Petrū maiorē ec
clesian locis teterrimis: magno
ferri ponderē ligatū & dep̄sum
Aquo cū q̄reret: cur hoc eēt: di
ctū est: q̄ hoc patiebat: q̄ si qd̄
ei pro inferenda vltione videbat
ad inferēdas plagas plus ex cru
delitatis desiderio q̄ ex obediē
tia sentiebat. Sāme enim cauē
dū est iudici ab ira & crudelitate
Sap. xxxiii. Cū tranquillitate iu

K

dica. Ira eim viri: iustitia dei no
 opat. Jaco. i. vñ narrat Sen. de
 quodam iudice tyránico: q ex ira
 dānavit tres milites innocentes.
 vñū: q: fderat a via sine suo cō
 militone: iponens ei: q: illū inter
 fecerat. preceptoq: alteri militi vt
 eū duceret ad suppliciu. Qui cū
 cēductus: venit cō milito socius
 eius. Quem vidēs Centurio cui
 erat preceptū aliu occidere redu
 xit abos ad iudicē. Quos vidēs
 iudex iratus dixit primo. Te tu
 beo interfici: q: damnat⁹ es. Et
 te similiter ait alteri: quia cā dam
 nationis cō militos es. Tertio dixit.
 Te quoq: iubeo occidi: q: ius
 sus illū occidere: impatori nō pa
 ruisti. vñ Sen. Qd qd solers ē ira
 cūdia ad fingēdos furores. Tres
 puniti sunt ob vnus inocentiam
 Excogitavit iste: quēadmodum
 tria crimina faceret: q: nullū iue
 nerat. h3 eim iracūdia hoc mali.
 Non vult regi: irasci ipsi v̄itati
 si v̄ voluntatem suam apparuerit
 Et de hoc Psido. li. iij. de sū. bo.
 no. c. lv. vi. Iudex iracūdius: audi
 etj examē intueri nō valet: q: cal
 ligine furoris cecatus nō videt.
 Itē puidere d3 iudex: vt iudi
 cū sit liberalitate gratuitū: n̄ ve
 nale v̄l v̄ditū ait Augusti. epla.
 xxv. añ si. Ad id iudex d3 ven
 dere iustū iudiciū: v̄l testis verū
 testimoniū: q: aduocat⁹ v̄dit in
 stū patrociniū: et iurisperit⁹ veruz
 p̄siliū. Ille eim inter v̄tranz p̄t

examis adhibet. Isti v̄o ex vna
 pte p̄sistunt. Cū autē iudicia et te
 stimonia q nec iusta nec vera v̄
 denda sunt iniq: et falsa v̄dūtur:
 multo scelerius v̄tranz pecunia su
 minur: q: scelerate etiā a volētib⁹
 datur. Ille tñ solet tāq: male sibi
 ablatā pecuniā repetere: q: iustus
 iudiciuz emit. Qui v̄o p̄ iniquo
 iudicio dedit: vellet qdē repetere
 nisi puderet vel timeret. emisse
 hec Augu. Et idē. xxiiij. q. v. Ta
 li eis v̄ditione nihil inordinat⁹
 q: iustitiam v̄endere: iniquitas ē
 iniustitiam v̄o: rabiosa insania
 Preterea: talis v̄dit iustitia quā
 nō habet. In alijs autē Scibus:
 res vendita alienatur a v̄ditore
 et transit ad emptorē. S3 in hoc
 Scu nullā iustitiam h3 venditor
 3 forte effect⁹ iustitie transeat ad
 emptorē. vnde talis v̄ditatē ipaz
 inhonorat et v̄lificat: q: eā que ē
 impretialis exponit p̄ precio. ius
 dicitū ipsuz pervertit. puer. xxiiij.
 Qui cognoscit in iudicio faciem.
 non benefacit. Iste p̄ bucella pa
 nis deserit veritatē. Quibusdā
 eim iustitia vilis ē precaritate pe
 cunte: ait Aug. v. p̄sel. Nil sordi
 dūm nil turpi⁹: nil iniquitali v̄
 ditione. Apud antiqs eim oē qd
 ex debito officij ē: gratuitū eē o3.
 Qd si sit ad p̄ciū: in sordibus cō
 putatur. ait Pol. li. v. c. xi. Pre
 terea iudex ē famulus iustitie: q: ē
 regina v̄ritatū. Iudex ergo q: ven
 dit dñaz suā et reginā: vel p̄stituit

R

S

of precio valentiorē: sicut p̄ditor
 male perire d̄z. vt enī ait P̄diti.
 vbi. s̄. p̄ciuz nō of t̄m̄ pecūia: s̄
 obsequiū ⁊ of munus: put dicit
 j. Talis ergo sicut seruus infidel
 v̄niam cui ex fide famulari tenet:
 quasi in foro distrahit. Iohel. iij.
 puellā v̄didit d̄ vino: vt bibe
 rēt scilic̄ iustitiā in corruptā ⁊ sin
 cerā. Hec solū v̄ditor ē iniquus
 sed etiam emptor: vt de illis verū
 ficit illud Ezech. vii. Qui emit n̄
 letetur emptor: eim talis scienter
 ⁊ ex intentione puerū iudicē cor
 rūpit. Sic Balach corruptū Ba
 laaz munerib⁹: ⁊ excecavit: Nu
 meri. xxi. Et de hoc b̄n̄ B̄lido.
 iij. de s̄. bono. c. lvij. Null⁹ pre
 do tam cupidus in alienis: q̄ iu
 dex iniquus in suis. Latrones in
 latebrosīs faucib⁹ insidias ponūt
 isti palam: rapacitatis auaritia
 seniunt. Sequitur. Forū figura
 vt ait qdā tanq̄ silla pingit ⁊ de
 scribit. Ipsa quidē est h̄mana spe
 tie: sed captibus caninis accin
 cta ⁊ circūdata. An̄ Petronius
 Quid faciūt leges vbi sola pecu
 nia regnat. Aut vbi paupertas vi
 cere nulla pōt: Jam nūc iudiciū
 nil ē: nisi publica merces. Ideo
 iudices sacramento alligant legi
 bus iurati q̄ oio iudiciū cū veri
 tate: ⁊ legū obseruatōe disponēt
 Ipsosq̄ iure cautum est: vt sacro
 rū enāgelioꝝ scripture terribiles
 añ sedē iudiciālē ponant: Ibiq̄
 a principio litūū vsq̄ in finē per

maneat. nec amoueant: nisi sen
 tentia recitata: quo toti⁹ p̄fitorū
 latitudo: ipsius dei repleta p̄ntia
 omnib⁹ metū incutiat: ⁊ ad sacro
 sanctas scripturas reuerētiam: ⁊
 ab inquisiōe veritatis oīs inig
 tas ppulsetur: omnis quoq̄ car
 nis ⁊ sanguinis religio iudiciaria
 ppellat affectus: euacuans iraz:
 ⁊ odium: metuz: ⁊ amicitiam. vt
 enim ait Iul⁹ Cesar. Facile ani
 mus verū videt: vbi ista d̄ficiūt.
 put dicit P̄diti. li. v. c. xij. Et de
 iuramento iudicis Tull⁹ de offi.
 li. iij. c. xi. di. q̄ neq̄ s̄ republicaz
 neq̄ s̄ iusiurandū ac fidez. amī
 ci cā: vir bonus faciet. Iō vt ait
 ibidem. preclarū a maiorib⁹ acce
 pinus morē rogandi iudices: si
 eum morē tenerem⁹ que salua fi
 de facerē possit. hec rogatio: ad ea
 p̄tinet: que paulo ante dixi hone
 sta amico: a iudice posse cōcedi.
 Nam si omnia facienda sūt que
 amici volūt: nō amicitie tales s̄
 p̄iurationes putande sunt. vnde
 ad describendū q̄lis debet eē iu
 dex inducit. A. geli. li. v. de yma
 gine iustitie. Crisippus inquit os
 ⁊ oculos iustitie vultūq̄ seueris
 ac venerandis v̄borū coloribus
 depinxit. Sequit. Forma v̄gina
 li: aspectu vehementi ⁊ formidali:
 luminib⁹ oculoz acerbis: nec hu
 milib⁹: nec atrocis sed reuerēde
 cuiusdā tristitie dignitate. Ex hu
 ius ymaginis significatione: in
 telligit volunt: iudicē qui iustitie

antistes est : oportere esse graues
sine feuerum : incorruptz : inadu-
labile . i . cui adulari non possit :
improbos inuisericordē atq; in-
exorabilem : electumq; r arduuz
ac potentem vi r maiestate equi-
tatis veritatib; terrificū . ¶ De
instrucone vero iudicum . ij . q .
q . i . p . totū . r cā . lliij . ¶ De pena q
q; mali iudicis narrat Hale . lib .
vi . c . iij . di . q . Cambyses rex : ma-
li cuiusdā iudicis e co : pe pellem
detractā : selle iudicarie intēdit : r
in ea filium eius iudicaturū con-
sedere fecit . Leterū : rex barbar⁹
atroci ac noua pena iudicis : ne
quis postea iudex corumpi possit
prouidit . Solerter enīz puidere
debz iudex ne perueriat iudiciū
dei vt eternalr nō puniat . ex quo
tali pena puniuit rex barbarus
iudices iniquum .

¶ Quinta distinctio de informa-
tione aduocatorum . Capitulum
primū Qualis debet esse : r a qui-
bus cauere :

¶ Consequenter admonen-
dī sunt oratores : siue ad-
uocati : vel legiste : q; vēdi-
cant sibi officium r locū legipie
in republica . pronunciant enim
cās expediēdas p reipublice vt
litate sicut lingua enūciat corpo-
ris vilitates r necessitates . Est
enī propriū oratoris : aperte disti-
cte : r ornate dicere . ait Tull . i . de
offi . r hi sunt informadi : vt vtiā

scia sua r eloquentia ad respubli-
ce salutem nō ad pernitē : ait ibi-
dem . libro tertio . c . xvij . dicit . q;
inhumanum est eloquentiam ad
hominuz salutem r pseruationē
datā ad bonoz pestem : pernitē-
q; conuertere . Verumtamē : vt
hoc fugiendum est : ita est religio-
nī horrendū innocentem aliquē
impugnare . sicut aliquē nephari-
um impiumq; defēdere . Ex his
patet q; tales cauere debēt . ne ip-
sam veritatē : vel eius causas op-
primant : r destruant . ne inocen-
tes r iustos impugnent r dānifi-
cent : ne falsitatem : r eius falaces
causas defendendas assumant : r
ne impios verisimilib⁹ rationib⁹
iustificēt . Qui enī iustificat impiuz
r pdenat iustū : abhominabil⁹ vter
q; an deum . puer . xvij . Talia enī
conuenerunt perpetrāf predicti
in foris litigiosis : ait Aug . iij . cō-
fessionū p⁹ principium : loquens
de seipo . placuit inquit mihi sub-
trahere bñficiū lingue mee nū-
datis laq̄citate : ne vltorius pue-
ri mendicantes : nō legē tuaz : nō
pacem tuā : sed infantas menda-
ces : r bella forētia mercarent ex
ore meo : arma furori suo . Sic
est de talibus qui predicta faciūt
Licet enī iura sint iusta r leges
recte : ea tñ conuertere ad virtuz
oppressionē : r falsitatis p̄morio-
nem : ē eis abuti . Quod multi fa-
ciunt . r vt magis hoc facere pos-
sint : dilatant philateria sua : r ma-

A

B

D

C

E

gnificant simulas tam ornatis
 vestium: q̄ pompa gestium: et ar
 rogantia verborum. put legit in
 quadam tragedia: de quodā qui
 vidit infernū: et videns ibi turbas
 aduocatorū: dixit. Ven venale
 genus hominū: accedite: et me
 cum in hoc vase balneamini: su
 perest tñ adhuc locus. Sed no
 bilis animus dedignat: querere
 honore ab exterioribus ornamen
 tis. ait *Poli. li. viij. c. xij.* de De
 mostene: qui ante q̄ virtus elogi
 eius innotisset: cult^o copiosioris
 d^o accepisse nitore: sciens q̄ pur
 pura caudicium vendit. Et post
 q̄ noticiam et famā assecutus est
 eloquentie toga contentus est. di
 cens. velle: sibi a se potius q̄ a ni
 tore vestium: aut cultu exquisto
 constare gloriā. *Sis* Aristipū
 decuit color: et status: et res. Qui
 libet idur^o: celeberrima per loca
 vadit: quez cum proprius attolit
 honor: vilitas nō deprimis. Emē
 dicatur laudis v^o esse suffragiū
 qd ab extrinsecis pendet. *P*rose
 cito vnus egregie virtutis titulo
 quisq̄ magis clarescit: q̄ splendi
 dissimo luxurie instrumēto: et oi
 lenocinto vanitatis. Cū ergo vir
 tus omnis aie polleat: iusticia cla
 rine enitescit. vir ergo sapiens: et
 virtuosus. dedignari debet offen
 tare se exterioribus ornamentis:
 et sic quasi vendere se. Et nō solū
 et se aliqui tales vendunt: vel suū
 patrimoniu: sed quod miserabili

us est vendit suū silentiū. Et cū
 silentium sit priuatio locutionis
 venales exponunt ipsas priuatio
 nes. Et sic que nullius sunt precij
 sunt venalia apud eos: prout nar
 rat de Demostene. Qui cū *Tri*
 stidium auctorem fabularum in
 terrogasset q̄tū mercedis in eaz
 accepisset: et ille respondisset: mil
 le nimios: plus inquit Demoste
 nes accepi ego: vt tacerem. *Pla*
 num igit. est: tales esse miserabi
 les venditores. qui non solū se et
 sua vendūt: sed etiā priuationes
 vt dictum est. Et lingua talis v^o
 ditoris est multum: dānifica res
 publice. ait *Poli. li. v. c. ix.* *Ca*
 sidicorum sigdē lingua est dānifi
 ca: nihil tam vt dici solet funibus
 argenteis vincias. Et nō solum
 causas vendunt: sed etiā protra
 hant: vt plus lucrent: et veritates
 excludunt: vel qd nequius est in
 termunt: et hoc vt fiat peruersus
 iudicium: vt de illis verificetur.
illud. Isai. lix. Conuersum est re
 trosum iudicium: et iustitia lon
 ge stetit: qz corruit in plateis veri
 tas et equitas non potuit ingredi
 et. Tot eni repagula fallanarū:
 tot obstacula astutiā inducunt
 q̄ non hēt veritas ingressum: e
 quod grauius est: eā falsitibus
 interimunt: et propinant aliqui v^o
 num erroris. *Aut* *Aug.* primo cō
 fessionū añ. si. loquens de poetis
 Non actus sed verba quasi va
 sa electa: sed vasa erroris: vniū

quod in eis ppinatur ab illis doctoribus. Idē li. sermonū. Quid valet inquit eloquentia pagania: que tanq̄ pocula preciosa morti feros promat errores: ⁊ facit linguam frameam ⁊ gladiū bis acutum? Potest enī vici de talibus: lingua eorū gladius acut⁹. Sed sciant tales: q̄ tenent ad restitutionem olum que sūt lucrati in iustre: **L**it Aug. epla. xxxvj. loquens de zacheo qui ait Luc. xix. c. Si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Verūtamē ait, Aug. Si iustitia sincerius consulat iuste vs̄ aduocato: redde q̄d accepisti qm̄ contra veritatem fecisti: iniquitati assististi iudicē sefellisti: causam iniustā opprestisti: de falsitate vicisti: q̄ vident⁹ multos honestissimos ⁊ discretissimos viros non soluz impune: sed etiaz gloriose videri sibi p̄mittere. Et ibi bñ de hoc. Et non soluz tenet ad restitutionem omnīū que accepit: sed etiaz eorū que per iniustā aduocationem eius iusti amiserunt. **M**ñ ibi Aug. Quis tandem aduocatus facile reperit: q̄ dicat suscepto suo: recipe q̄d mihi cuz male adesse dedisti: ⁊ redde ad versario tuo: q̄d me inique agente abstulisti: Nisi forte restituendum est alienū: quod furtim clāculo effert. ⁊ restituendum non ē quod in ipso foro vbi peccata puniunt: decepto iudice: ⁊ circūuentis legibus obtinet. Quasi. vs̄. Si

illud est restituendum iusto: magis istud.

Capitulum secundum. De informatione actorum in iudicio.

Non solum aduocat⁹ est admonendus hīs modis. sed etia omnis actor in iudicio. ne. i. cum lite ⁊ iurgio petat sua: nec querat aliena: nec per falsitates procedat: nec causā iniustam aduocatis cōmittat: iudicem non corumpat: nec pauperiorem opprimat: q̄ ⁊ si lucet hīs modis sic lucrātū sit in archadānū tñ erit in consciētia. **O**nde Tul. iij. d. offi. c. viij. Si vir bonus inq̄t hēat hāc vīz: vt si digitis cōcrepnerit. s. per digitorū p̄cussiones sicut fuit mos ap̄d antiquos possit in testamento nomen suuz locupletuz irrepere. i. fieri heres: hac vi non vīat. Et sequit quare stelligat et nihil expedire aut vti le esse quod est iniustum. **P**oc qui non didicerit: bonus vir eē non poterit vbi ponit exēpla de illis qui supplantauerūt alios iniuste. Sequit. c. xix. Cadit ne i vīz bonum emolumentū sui cā criat aliq̄d preripere. s. alicui sua tollere. Nihil profecto minus est ergo illa res tantū. aut comodū illō tam expetendus. vt boni viri nomen amittas: Quasi dicat. non Et reddit rōnem: ga vīltas iste non pōt tñ afferre q̄tum auferre. Si viri boni nomen erripuit fidem ⁊ iustitiā detrazerit. Et de

Q hoc exemplum. liij. Reg. xxi. de
 Achab habet. q per falsū testimo
 nium ⁊ iudicium ad suggestiones
 Diegabellis eripuit vineam Na
 both. Ideo dicit ei. Occidisti ⁊ pos
 sedisti. Sequitur in loco in quo lin
 xerunt canes sanguinē Naboth
 lambent sanguines tuū. Carnes
 do Diegabell ⁊c. Similiter Aman
 q voluit opprimere iudeos ⁊ dā
 nare damnatus ⁊ suspensus est.
Capitulum tertium. De informa
 tione testium.

Onsimiliter testis in iu
 dicio: est admonendus:
 ne testimoniū perhibeat
 falsitati. neq; alijs noceat: sicut
 precipit dñs Exo. xix. Non falsum
 testimoniū dices. An̄ Ysido. liij. de
 sūmo bono. c. lix. Testis falsidic⁹
 tribus est obnoxius. Deo quem
 contēnit: iudici quem decipit. in
 nocenti quem ledit. Et Aug. ser
 mone de plagis. Plaga inquit
 octaua est de locustis: q; locusta
 aial noxiū significat falsum te
 stem. Quid enī vult nisi morde
 re nocendo: ⁊ consumere mentē
 do Jō Apo. amonet: ne nos fal
 sis criminibus opprimam⁹. Si
 mordetis inquit ad iuicem: ⁊ co
 meditis: videte ne cōsumamini
 Gal. vj. Tales enī veritatē interi
 mūt: ⁊ sic ipsum xpm q veritas
 est. Unde ⁊ contra ipsū insurrex
 erunt Math. xxvj. An̄ Ambro
 sermone de passione. Christi⁹ est
 veritas: pax: iustitia. Quia relin

quit pro falsitate veritatem. p h
 tio tpali iustitiam odiunt: ⁊ scin
 dunt pacē. ⁊ xpm occidūt. Ideo
 merito falsus testis non erit im
 punit⁹. puer. xix. Et. xxxi. Testis
 mendax peribit. Debet enī reddi
 ei. sicut cogitavit facere fratri suo
 An̄ legit in ecclesiastica historia
 li. vi. c. ix. q; tres testes falsi insur
 rerunt cōtra narcissū ep̄m hie
 rosolimitanū confirmantes sub
 sacramento. Quorū primus iu
 rauerit ita esse: cōfirmans: vt si ita
 non esset: igne consumeret. Ali⁹
 dixit ita esse: qd si ita nō cēt: mor
 bo regio corrumperet. Tertius dē
 xit ita esse: qd si ita nō esset: lumi
 nibus orbaret. Sanct⁹ v̄o: cui⁹
 vita ⁊ pudicitia ab oibus nosce
 bat: ante plurimis in desertis de
 litescit: sed oculus dñe iustitie nō
 gescit. ⁊ impios vltione mollitur
 An̄ prim⁹: a parua scintilla ignis
 domo succensa. cum oi familia
 sua ⁊ pecore conflagrauit. Secū
 dus: a pedibus vsq; ad uerticem
 morbo regio quē fuerat impreca
 tus repletus consumit. Tert⁹ vi
 dens eorum exitū: nec se posse la
 tere dño oculo: cunctis audien
 tibus sera pnia totum sceleris or
 dinem pandit. ⁊ in lacrimas pro
 rumpens: luminibus est orbatus.
 Et Narcissus quasi e celo rediit
 uis ex improviso redijt: ⁊ multo
 magis ad eum amor populorū
 excreuit. Sctō igit multum isti p
 fuerunt: ⁊ sibi cōfusibiliter nocue

R

S

V runt. Ille eni cui falsa in iudicio opponunt licet sit innocens patienter sustineat: et absque falsitate innocentiam suam ostendat: exemplo Joseph: qui innocens in lacu misus est Gen. xl. et exemplo Susanne. Dan. ij. et exemplo beati Stephani act. vij. et exemplo Iesu xpi. qui quasi agnus ductus est ad victimam. Math. xxvij. Tales enim deus defendit et aliquando in presenti vel si permittit puniri: hoc facit ad cumulatum meriti et premij. Unde narrat Hiero. epistola: cxxxij. de quadam muliere sancta septies percussa: cui imponebatur crimen adulterij. et viro confitente qui dicebatur adulter: ut mortis compedio longos euaderet cruciatus: ait illa. Testis est mihi deus: non ideo me id negare ne peream: sed ideo miti nolle: ne pecces. Et ad primum ictum spectatoris caput viri abscissum est. Et cum ad illam venisset. primo ictu rasura modica sanguinem emisit: secundo fibulam auris e collo excussit. tertio in ferientem gladius est reflexus: et se ferire non posse confitetur. Alius percussor eligit et semel percussa concussit: secundo percussa quasi sat: tertio vulnerata prosternitur: quarto percussa visa est mori. et ducta a clericis reuixit. di. Dominus mihi adiutor etc. Et licet postea sentirent leges: nihilominus reddita est libertati. Evidens igitur est misericordia dei in protectione: et liberatione innocentis

V Si vero sit reus his cui imponitur crimen in iudicio: instruendus est ut non peccata augeat vel cumulet: se purgando per medata et per iuria: ac per compurgatorum falsa testimonia. Sed dignum se penam et opprobrijs intelligat. culpas suas et reatus agnoscat: et veraciter peniteat. exemplo filiorum Jacob dicentium Gen. xl. Verito. si patimur etc. Item instruendus est: ut penam vel mortem patienter propria sustineat: et quod melius est sibi vitam finire in penam quam vivere in malitia recognoscat: supplicium dei misericordiam imploret: et confidenter in saluatorem speret. exemplo latronis Luc. xxij. Nos quidem digna factis recipimus. Sequitur. Memoro mei domine etc.

X **I** Capsum quartum. De informatione actorum in causis.

A Item instruendi sunt actores qui agunt contra reos ne cogant eos ad periculum: ne incurrant delictum. Unde Augustinus in sermone de decollatione beati Iohannis Ille inquit qui hominem prouocat ad iurationem: quem sic falsum iuratum: vincit homicidam. Quia homicida corpore occidit: iste animam. Imo duas animas. scilicet eius quod iurare prouocat: et suam. Et narrat sibi de quodam qui alius prouocauerat ad iurandum: quod nocte in visione adductus est ad iudicem excelsum et admirabilem. Et quo

B Interrogatus quare prouocauerat boiem ad perurrationem: rñdit. Quia negauit mihi rem meam. Cui iudex. Nonne meli⁹ est rem tuam perdere q̄ aiam illi⁹ falsa iuratione perimere? Et ille p̄stratus iustus est cedi. Et tã graniter celsus est: q̄ in dorso euigilatis: plagarum vestigia apparebant: diciturq̄ est ei. Caue de cetero ne sic facias. Cuz magna enĩz compassione debet fidelis agere contra tales: dolens plus de dānatiōe aiarum q̄ rerum. Unde Greg. mor. xxxi. sup̄ Job. xxxix. Frustra laborauit: nullotimof cogente: Plus inquit raptoribus ipsis debemus metuere q̄ reb⁹ irrationabilibus defendendis inhiare. Et ibidem. Profect⁹ xp̄tānus quomodo v̄z res suas iurgādo defendere: quas precipit nō possides? Et post. Si charitatis viscera erga raptorem xp̄ianū non habemus nos ipsos plus raptore persequimur. grauiusq̄ nos q̄ alter poterat deuastamus: q̄ dilectionis bonū sponte deserentes: a nobis ipsis intus est quod amittimus: qui ab alto solum exterio ra perdebamus. Unde. i. corin. vj. Jam quidem oīno delictum est in vobis: q̄ iudicia habetis inter vos. Quare non magis fraudem patimini? Si ergo iudicia litigiosa et iurgiosa in rebus repetēdis Apo⁹ reprehendit: multo magis quādo sunt actiones in iudic

ciis absq̄z charitate vsq̄z ad damnationē mortis. Jō sancti dabāt etiā res latronibus: ne furando peccarent. Unde narrat Grego. Dial. i. de Hortulano: qui precepit serpenti: vt custodiret aditum horti. Et cū fur esset intra detent⁹ veniens ille ait. Cur toctens in la borem monachorum furtum facere presumpsisti? et soluens pedes eius ait illi cum magna dulcedie Simplicius non facias furtus: sed cuz necesse habes: huc ad me ingredere et que cū peccato laboras tollere: ego tibi deuotus dabo. Et ne ille animam perderet furando: dabat ei gratis de labore proprio.

¶ Caplm. quintuz. De informatione accusantium.

E Quia in his iudicijs accusatores falsi multa mala faciunt: fideles instruendi sunt: ne falso alios accusent vel falsa fingendo: vel facta agrauando: sine augmentādo. Et enĩ ait Tull. iij. de offi. c. xvj. Duri hominis vel potius non hoīs ē. periculum capitis multis inferre. id periculosum est et sordidū ad famā: vt accusator nomineris. Sequit. hoc preceptum officij diligēter tenendū est: vt nunquam innocentē iudicio capitis accersias Unde de filiis accusatorib⁹ v̄ crisi cal illud hie. ix. Extenderūt linguam suā quasi arcus mendacis et non veritatis. Sequit. Sagitta

G vulnerans lingua eorum. Sicut eni sagitta vulnerat subito: et cum quis non suspicatur: sic lingua falsi accusatoris sepe ledit innocentes ex insperato. Et talis arcus est maledictus: quia emittit sagittas falsae accusationis usque ad existentes in partibus remotis. **Jo** separatus est falsus accusator a populo: ne multos ledat sicut canis rabiosus: ne homines mordeat. **Phil. iij.** videte canes. **Glosa.** natura canum est: ut non latret ad eos cum quibus habent consuetudinem. Sed isti etiam notos mordet frequenter et victimos. **Jo** de quolibet tali dicit sic de capite suo **Sathana Apo. xv.** Projectus est accusator fratrum: et non peccatorum: quia innocentes accusat.

H **¶ Capitulum sextus. De informatione intercessorum.**

I Quonia in iudicio: quatuor sunt persone necessarie. scilicet accusatoris: defensoris: intercessoris et iudicis. put dicit **Augu. epla. xxxv. ad Pacedonium:** non solum predicti sunt instruendi in iudicio: ut visus est sed etiam intercessor: ut modo debet intercedat: inductus pietate et misericordia: non ut sauciat peccatis vel criminibus: put dicit **Augu. respondens obiectioni Pacedonij obicientis. quid improbam quod impunitum esse volumus.** Et sic videtur: intercessorem approbare reum per quem intercedit. Cui **Augu. respondit. quod nullo**

modo culpas quas corrigi volumus approbamus: nec quod peccatam committit volumus esse impunitum quia placeat: sed hominum miserentes: facinus siue flagitium detestamur. Quo enim magis displicet vitium: eo minus volumus in emendatum interire vitiosum. Sequitur. Ad hanc penitentiam adduci volumus pro quibus intervenimus: non eorum peccatis parcimus vel sanemus. Ne ergo in emendati intereant: sed ut veraciter peniteant: iusti intercedunt iudices pro reis. et post defensor: ab intercessore plurimum distat. Nam ille obsequens vel obtegendus criminibus maxime intendit. Intercessor: autem cum de culpa constitat: pro pena temperanda: aut remouenda curam gerit. **Augu. dominus apud omnes intercessit: ne lapidaret adultera. Jo. viij.** **¶** **Balis ergo parce vir bone: quanto melior: tanto est mitior: quanto celsior potestate: tanto humilior fieri pietate: ut eni ait ibi Augu. Iusti est intercedere recta intentione: iudicis autem est iudicare iusto ordine et modo rogandi iudicem est: ut faciat quod salua fide facere potest. Iudicis eni est: semper in causis verum sequi: patroni autem non nunquam verisimile. **Aut Tul. li. iij. de officiis. c. xvi.****

¶ Sexta distinctio. De informatione senatus et consulum. Capitulum primum. de eorum institutione

Rehabitis occasionib⁹
P informandi iudices: qui
 sunt ad modum oculoꝝ
 in republica: necnon ⁊ informā
 di personas alias illis assistentes
 sequit̄ de modis informandi se/
 natū. i. collectionem consiliario/
Orum. Quis quidem senatus obti/
 net locū cordis in republica fm
 plutarcum. Senat⁹ enī nomen ē
 officij dictum a senectute: q̄ vel
 fundauit vel auisit romam: vt ait
 papias. Hi a Romulo electi sūt
 q̄ ob etatē: senatores: ob similitū
 dinem cure: patres dicti sunt. Et
 senatus officij est: cōsilio ciuita/
 tem iuuare: ait Pap. Et de hoc
 in principio hystorie Romanorū
 of. q̄ Romulus condita ciuita/
Pte quā ex noie suo Romaz voca/
 uit: centū ex senioribus elegit. q̄
 rum consilio oia ageret: quos se/
 natores propter senectutē: patres
 ob cure similitudinē noiauit. Si
 militer apud Athenas fuit Arto/
 pagus: in quo sapientes erāt cō/
 sules siue curiales vrbis Atheni/
 ensium de quibus Aug. xvliij. de
 ci. c. x. dicit. q̄ Artopagus ⁊ Arto/
 pagus constituit Solon. Unde
 Tull. i. de offi. c. xliij. Cum iquit
 Athenienses Artopagū dicebāt
 eo qd̄ in illis totū populi virt⁹ cō/
Qsisteret. Et cū ab eis preclara plu/
 rima inuenta sint: nihil salubri⁹
 nihil gloriosius constitutū est q̄
 senatus. Et enī legis in vsta beati
 Dionisij: ibi exercebant iudicia:

⁊ docebant foras: ingenijq; sibi ois
 solertia. Quid enim nobili⁹ cetu
 senū? Aut. Poll. li. v. c. ix. q̄ eme/
 riti a vulgarib⁹ officijs: ad consi/
 lij ⁊ regiminis officium transeūt:
 ⁊ in marcido corpore exeunt mē/
 tis vires: eo sapientie magis apti
 negotijs: quo i corporis exerciti/
 is minus pnt. Eorum nanq; tan/
 tus honor extitit apud grecos: vt
 reipublice duces nunq; procede/
 rent nec egregiū aliquid agerent
 quod in stituti senes non induce/
 rent: aut nō approbarent. Et qd̄
 magis est: ab initio vrbis cōdite
 nomina eorū aureis lris sunt cō/
 scripta: Ipsi quoq; patres con/
 scripti ab oibus apellati: qui aliof
 sapie etate ⁊ affectu paterno pre/
 cedebant. Penes istos: consilio
 rum auctoritas erat: ⁊ omniū pu/
 blice gerendorum. Nec ille. ⁊ de
 eorum ante Tull. vbi. s. dicit q̄
 etiā bellum Atheniensū gestum
 est consilio senatus q̄ a Solone
 erat constitut⁹: Parua inqt sunt
 arma foris nisi consiliū sit domi
 Multo magis alia gerenda sūt
 consilio sapientū institutoꝝ in re/
 publica. Et merito: Senat⁹. i. col/
 lectio talitū cordi comparat: quia
 sicut a corde in corpore naturali
 est vita vigor: ⁊ regimē ⁊ origo:
 sic a talibus in republica propor/
 tionaliter dicta. vt vere dicat rei/
 publice. puer. liij. omni custodia
 serua cor tuū: qm̄ ab ipso vita pro/
 cedit. i. ad agendū ⁊ mouendū.

Capitulum. ii. **De** Consiliarij de
bent esse iustitia vite pbati.

Tandū ergo: q̄les esse
debent consiliarij. Debēt
enim esse vita sancti: et p
bat: ait Ambrosio. iij. de offi. vi. q̄
in accrendis cōsilijs plimū ad
fungit vite pbitas: v̄tutum pre
rogatina: beniuolentie v̄sus: faci
litas ḡsa. Et ponit exēpla. Quis
in censo fonte q̄rat: Quis in aq̄
turbida potū petat: vbi luxuria:
vbi intemperātia: et vitioz cōsu
sio: quis non horrendū estimet:
Quis non despiciet mox collu
uionē: Quis vtilē aliene cāe iu
dicet: quē videt inutilez esse sue:
Hec ille. Ex quib⁹ patet: q̄les eē
debēt consules sine consiliarij. s.
a vitioz immaculati: et tūm⁹ predicti
morib⁹ pbati: experientia idustrii.
Vbi ibi Ambrosio. prestantior ingt
est a q̄ p̄siliū petitur q̄ qui petit.
Et sequit: qualis esse debet cōsi
liarij scilicet vt exemplo et v̄su
patior sit: pericula p̄ntia soluat:
iminentia denūctet: et expediat:
ac remedia ferat: et paratus sit n̄
tm̄ ad soluendū: sed ad subuentiē
dū. Et q̄ raro: tales inueniūtur.
ideo Ecc. vi. d̄f. Cōsiliarij tibi sit
v̄nus de mille. **I**ō antiqui senes
elgebant consiliarios vt dictū ē.
Capitulum. iij. **De** Cōsiliarij de
bent esse veridici.

Tem consiliarij debēt eē
veritate predicti: siue veri
dici: vt in veritate p̄siliū

ex quibus sūt consiliarij: vel cōsa
les siue sit princeps: siue ciuitas
vel respublica. Non ad placituz
eoz quib⁹ cōsulūt: sed fm̄ rei ve
ritate: ait Sen. vi. de b̄n̄fi. c. xxx/
iij. Dic illis qui volūt audire ple
nas aures adulationib⁹. Aliquū
vox vera intret. Da p̄siliuz v̄tile.
Queris qd̄ felici poterit efficez:
Nec felicitati sue credat. vt enim
legitur in tractatu q̄ d̄f: moralium
dogma p̄hoz: falsi amici: p̄ cōsi
lio adulationē afferūt: et vna eoz
est cōtentio: q̄s blādissime fallat
v̄ n̄ Iuuenalis. Nil est qd̄ cre
dere de se. Non possit: cū laudat
dijis equa potestas. Et sequit exē
plū adulantū blande fallentūz
Xerxes dux medoz: grecio bellū
indixit. Cui familiarū alī⁹ dice
bat grecos nuntū belli nō expe
ctaturos: sed ad primā aduentus
sui samā terga eturos. Ali⁹ dice
bat greciā nō vinci: sed molle ex
ercit⁹ opprimi. Ali⁹ dicebat: timē
dū eē: ne vrbes desertas et vacu
as inueniret. Ali⁹ dicebat: vix na
turā rerū sufficere: agusta eē clas
sib⁹ maria: militib⁹ castra: expli
cādib⁹ equestrib⁹ cāpestria: vix
celuz patere sagittis. Dū in hunc
modū: regē nimia exultatiōe su
rentem: p̄citarēt: dixit Damaga
tus. Multitudo ista q̄ tibi placet
metuēda est. verū enīz ē: imodi
ca nūq̄ posse regi: nec viū dura
re pōt qd̄ regi non pōt. Nil t̄
magnū qd̄ perire nō possit. Hec

X

Y

Z

Ant autē q̄ dixerat Damagat⁹. ex
 quo apparet: plus puidēte inesse
 senū p̄sultationib⁹ q̄ vanto vul/
 gi assertionib⁹. De cōfusa v̄o de
 micriōe dicti regis narrat Trog⁹
 p̄pet⁹ li. iij. dicit q̄ Xerxes septua
 ginta millia e regno armauerat:
 ⁊ triginta millia de auxilijs: ⁊ cen
 tū millia nauū habuisse v̄f: ⁊ flu
 mina siccata ab ei⁹ exercitū. ⁊ gre
 clam totā vix cape ei⁹ exercitum
 potuisse. Sed ipse p̄mus in fuga
 postremus in p̄elio: in periculis
 timidus: si metus abesset: inflat⁹
 Iō merito victus vt dictū ē. Cō
 similiter narrat Heget⁹ lib. iij. de
 eius cōfusibili deuictione v̄n in
 eius exercitū: equa peperit lepo
 rez: q̄d est fugax animal. ait Ha
 le. li. i. c. iij. patet ergo q̄tū nocet
 adulatio in cōsilijs: ⁊ q̄tū ē p̄
 dest veritas consilij.

C Laplm. iij. Ad cōsiliarj de
 bēt esse experti.

Tem cōsiliarj debent
 esse multiplici experien
 tia industrij ⁊ perspicui.
C Iō merito senes eligunt cōsilia
 rij: vt dictū est. qz vt ait Ambro.
 in exameron: omel. p̄ia Sene
 ca⁹ est in p̄silijs vtilior. Iō Ecc.
 xxxvi. v̄f. q̄ speciosū canine iudi
 ciū: ⁊ a p̄biteris cognoscere p̄si
 liū vnde dñs p̄cepit Moȳsi: vo
 care seniores ad p̄siliū: vt audi
 rent mandata dei. Exo. iij. Hade
 ⁊ p̄grega seniores ⁊c. Hūeri. x.
 Congrega de seniorib⁹ ⁊c. Ro.

boam q̄ dereliquit cōsiliū senū:
 adherens p̄silio iuuenū: a popu
 lo derelictus est. iij. Re. xij.

C Laplm. v. Ad cōsiliarj de
 bent esse stabilitate solidi.

Tem cōsiliarj debent
 esse stabilitate solidi: ne
 moueant timore: amore
 v̄ elcupiditate: in p̄silijs v̄andis.
 Ecc. xxxvij. Ante oēs actū p̄siliū
 stabile. ⁊ maxie regitur: q̄ sint
 stabiles in diuina iustitia: ab ea
 nullaten⁹ deuiciādo: v̄n legitur de
 Cōstantino p̄e Cōstānini. li. v.
 h̄storiae tripartite. c. vij. q̄ cū ec
 clesia pateret p̄secutiones in toto
 orbe terraz: cōcessit xp̄ianos li
 bere in sua religiōe p̄sistere. S̄
 p̄bare volēs quosdā in suo pala
 tio xp̄ianos: si eēt solidi: p̄ce
 pit: q̄ si qui venirēt ad sacrifican
 dū dijs suis: h̄i cū eo in palatio
 remanerent. Qui v̄o sacrificare
 nolent: recederēt. Quidaz ergo
 eoz a palatio exētes: sacrificare
 noluerūt: p̄ponētes religionem
 xp̄ianam p̄missis regis. Alij v̄o
 p̄mpti ad sacrificandū dijs: spe
 rabant amicitiaz regis. Delibera
 uit ergo rex: eoz v̄t p̄silijs: q̄ in
 meliorib⁹ fideles p̄stantes q̄ eēt
 Alios v̄o tanq̄ effeminatos ex
 pult: credēs: nūq̄ eos erga p̄n
 cipē eē deuotos: qui dei sui fuerāt
 parissimi p̄ditores. Illi enim sūt
 stabiles cōsiliarj hoīs: qui sūt
 veri amatores v̄itatis. Eccle. xxx
 vij. A malo cōsiliario sua aiaz

tuam. Ille enim est malus consiliarius qui sponit proprium como dum temporale vtilitati cōi: vel factum hominia facto dei. Et talis semper est instabilis in consiliis: eo q̄ variatur comoda que intendit.

¶ Caplm. vi. Qd̄ cōsilia debēt esse examinata.

¶ **G**alia v̄o consilia esse debent: notandū: q̄ debēt esse examinata: et cū deliberatione excussa. Consiliū enim est appetitus faciendū vel nō faciendū excogitata rō. prima Rethorica li. i. Siue appetit⁹ iustitius de nobis vtilib⁹: ait Damascen⁹ li. iij. c. xxxij. Prudentis enim est bñ consiliari: Epi. vi. vbi comētor ait. Bona consiliatio ē habit⁹ p̄iecturatiuus opabilitū fz rōnez optimi. Et bon⁹ consiliari⁹ est: cui adest talis habitus: et post oīa cōsiliatio: meditatio: intellectio: hec perscrutatio p̄ longū tps̄ generationē recipit. vñ d̄f in tractatu q̄ d̄f dogma phozū. Triplex est capiendū consilij deliberatio. Prima est: de honesto tm̄. Secunda de vtili. Tertia de conflictu vtriusq̄. Dubitamus enim vtrū honestū aut turpe: deinde de duob⁹ honestis: qd̄ ē hōesti⁹ de duob⁹ vtilib⁹ qd̄ est vtili⁹. similr de pugna vtili et honesti. In qua examinatione honestū est vtili preponendū: et bonū cōe proprio: et sūme qd̄ est ad honorē dei. cōmodo huma-

no. Semp̄ enim honestū sponēdū est vtili: fm̄ doctrinam Tullij iij. de offi. c. xv. Et post. Nec est vnq̄ vtile qd̄ est crudele: ait idē c. xi. ponēs exemplum de Atheniensib⁹ qui presiderunt pollices remigibus q̄ classe valebant: ne postea valerent. Similr: nec qd̄ est inhumanū faciendū vel consulendū. sicut expellere pegrinos de ciuitate: ait ibidē. c. xij. Et breuiter concludit: nihil faciendū aut consulendū qd̄ est iniustum. Unde Dale. li. vi. c. xv. loquēs de Themistocle dicente: se habere salutem consiliū: et petijt dari sibi sapientem ad examinandum. Cui dat⁹ est Aristides. Qui redijt ad pplz dicens Themistoclis vtile eē consiliū: tm̄ minime iustū voluere animo. At vn̄uersa cōctio p̄clamauit. Qd̄ equū non videt: nec expedies. Itē ad examināda cōsilia: debz esse deliberatiuus discussio: et exquisita examinatio. Sūt enim duo p̄ria cōsilio festinatio scilicet et ira: ait Sen. in puerbis Et ibidē. Deliberandum est diu: q̄quid statundū est semel. Et Seneca epistola. cij. Quicquid cōsilio p̄spici pōt: p̄spice. ¶ Itē consilia debēt esse stabilia: vt p̄ino dictū est: qz sapiēs nō mutat cōsiliū: oībus illis manentib⁹ que erāt. ait Sen. iij. d̄ bñfi. c. xxxvi. Item debent esse cōsilia iusta et ordinata sponendo iustitias vtilitati: et honestum cōmodo vt d̄f

Merum est. Et talia cōsilia sunt au-
dienda. **Mō** enī est nā cōsilia
r^o. ethi. vi. **Iō** hortat sapiētia vi-
uina ad audiendū p̄siliū. puer.
xix. Audi p̄siliū ⁊ suscipe discipli-
nā. Ecc. vi. Audi fili ⁊ accipe cō-
siliū. Et hoc a sapiente cōsiliario
vt dicit **Thobi. iiii.** nō ab insipiē-
te. Ecc. vii. Cū fatuus cōsiliū nō
habeas. **Mō** ab extraneo. **Ibi**
dē cū eīneis cōsiliū nō habeas
Mō ab emulo. Ecc. xvii. **A** zelā-
tibus te absconde cōsiliū. **Iō** sa-
piētes scā sua regūt p̄silijs. puer.
xxiii. Astutus oīa agit cū p̄silio.
Siue ergo sit p̄nceps rei publice
siue ipsa cōitas: siue ēt q̄libet per-
sona presidēs vel priuata pruden-
ter ⁊ prudēter v3 cōsiliari de agē-
dis: ait **Sen.** in tractatu de v̄tuti-
bus. Si prudēs esse cupio: in fu-
tura p̄spectus intende. ⁊ que p̄nt
p̄tingere aīo tuo p̄ta p̄spice nī-
hil tibi subitū sit: sed totus ante
p̄spicias. Qui enim prudēs est:
non dicit: nō putauit: hoc fiet: qz
non dubitat: sed expectat: nō su-
spicatur: sed cauet cuiuscūqz fa-
ctū cām requirere, cū iniūia inue-
neris exitum cogita:

Caplm. vii. **Q**d in capiendis
cōsilijs sūt multorum sententię
audiende.

In cōsilijs capiendis:
p̄ncipis est: alioz audir
sntas: lz sit sapientia p̄dī
r^o: vā tñ p̄silia salubria sint ⁊ vti-
lia. exemplo **Moysi**: q̄ audiuit

cōsiliū **hiectro** qui erat inferior
dignitate: ⁊ minus illustrat^o luce
sapientie. **Exodi. xviii.** ⁊ super illō
Isai. iij. Cōsiliari nō est tibi. ait
Micro. in originali **Greci** poete
laudabilis snia. **Primum** dicit
beatum esse qui per se sapiat secū-
dum q̄ sapientē audiat. Qui autē
vtroqz caret: hūc inuilem eē tā
sibi q̄ alij. **Segtur.** **Romani** p̄n-
cipes consules dicti sunt. v3 a cō-
sulendo ciuitatib^o. vel a regēdo
p̄ta cū cōsilio. vñ senatus p̄lati
ti dicuntur. **Mō** enī fatuus credē-
dū est in cōsilijs: vt dictū est. s.
sed sapientib^o. vñ **Sen.** ad **Del-**
batā. Sapientib^o viris me tradi-
di: nūdū valid^o in auxiliū meū
n̄ aliena castra confugi. **Hec** est
p̄siliū requirendū a malis. **Ecc.**
xxxviij. A cōsiliario malo serua
asaz tuō. **San̄ Ambro. iij.** de offi.
Quō inquit stare pōt vīle cōsi-
liū nisi habeat iustitiaz: ⁊ induat
constantia: Quō puto ydoneus:
vt det mihi cōsiliū: qui non dat
sibi: **Job. xvij.** p̄cipit autē con-
siliū suū. vñ **Grego. moral. ix.** h3
p̄siliū suū omnis iniquus: p̄ntia
appetere: eterna despiciere: iniū-
sta agere. iusta veridere. Et sicut
h̄mōi p̄siliū sibi: ita ⁊ alijs. **Hec**
p̄siliū est querendū ab emulis: ⁊
a diligentib^o bona hoīs: nō ip̄m
homine. **Ecc. xxxviij.** A zelantib^o
te absconde cōsiliū. **Iō** **Gre.** in
primo **Registr.** **Mull^o** inquit n̄-
deior tibi ad p̄siliū pōt esse: q̄ q

R non tua: sed te vlligit. Et sicut nō est credendū malis consiliarijs exteriorib⁹: sic nec interiorib⁹ aut Lomentator ethi. vi. Duo sūt cōsiliarij insipientes: delectatio. ⁊ tristitia. Nec enīz multos p̄cipitāt. Cum enīz cōsiliū sit plex mētis ⁊ filius cordis: quez mens parit: ⁊ post qd̄ sequit opus: put dicit Augu. omel. prima. corda sequētia delectationē in debitā: ⁊ fugiētia tristitiam debitā: sepi⁹ seductiōis. In oibus autē cōsulendus ē magni consilij angelus: ⁊ ab eo p̄siliū inquitendū: q̄ est admirabilis consiliari⁹. Ysai. lx. Sic Dauid p̄sulebat dñm anteq̄: aggredeatur facta ardua. i. Reg. xxiiij. Cōsultuit Dauid dñm. Nūquid vadam ⁊ percutiā philisteos: Et de hoc Aug. in tractatu de lapsu mundi. Quis est consiliari⁹ prudentior xp̄o: Sequit. Querim⁹ p̄siliū: habem⁹ copiam nō sapientis sed ipsius sapie q̄ xp̄s est. Audi sapientiam. Fons recti p̄siliij dicit Thesaurigate vobis thesauros i celo Math. vi. vñ iste ē ille cōsiliari⁹ vñ de mille: Ecc. vi. Vñ si enīm ab isto p̄siliario emanēt p̄silia tanq̄ a fōte sapientie ⁊ nisi tendant finalr ad eius consilia adimplēda: instabilia ⁊ erronea sunt. vñ Sen. epla. xxviiij. Errāt consilia nostra: q̄ nō habēt quo dirigantur. Et ponit exēpla bona Scire debet qd̄ petat q̄ sagittam vult mittere: ⁊ sic dirigere ac mo

derari manu telū. Similr ignorans que p̄cipiat: null⁹ vult est suus. i. sibi conueniens. Et qz iustus querit a deo consiliū: ⁊ nō utur adimplere p̄siliū sibi datum. Iō Ecc. xxxix. Ipse dirigit cōsiliū eius: ⁊ disciplinā: ⁊ in absconditis suis p̄siliabit. Et puer. xij. Hecū est cōsiliū: aut sapientia diuina. Et ibidē. Ego sapientia habito in consilijs. Dans autē consiliū debet solerter p̄videre. ne temerarie presumat dare consiliū sapientib⁹ Job. xxvi. Cui dediisti p̄siliū. vbi mora. xv. Grego. ait. Dare stulto cōsiliū: caritas ē. dare sapienti orationis est. dare ipsi sapie: p̄uersitatis est. Nec mirū. Grandis enīm est imperitia: meliorē velle docere. mora. vi. In fine. Ideo Ecc. xxiiij. In medio magnatorū loq̄ nō p̄sumas. Et sequit. vbi sunt senes nō multū loquaris. i. temerarie consulēdo: ad orationē docēdo. vñ arrogāter in crepādo. vñ ⁊ Saluator: cū eēt iuuenis. inuētus est in medio doctorū audiens. ⁊ interrogans. ¶ Capm. xvij. Qd̄ p̄nceps debet esse in consilijs magnificenti⁹ ⁊ clementi⁹.

¶ Quis p̄nceps debeat audire p̄silia sapientū: vt dictū est: ipse tñ debet eē magnificenti⁹ in p̄silijs detestādo contēptibilia ⁊ vilia: iustior ⁊ equior abhoiando iniqua ⁊ iniusta: clementior. horrendo crude

Z Na munificentior erogando do-
naria. Cor enim eius est magnifi-
centior: diuine equitati conformi clem-
entior et munificentior cordibus
subditorum. vñ narrat Vale. de
Alexandro lib. vi. c. liij. qd Dario
deuictor: et virtute Alexandri ex-
perto: cū sibi parte regni: et filiā
in vxore cū decies centū millib⁹
talentorū Darius obtulisset. et de
hoc Alexander consiliū regeret.
respondit permenio. si sapie esset
Alexander se vsqz hac pditione.
Et ego inquit Alexander vterer si
eēs parmenio. Quasi dicat. Cor
meū regale ē: et magnificētior: Et
iō magis magnifica me decet
A Similr princeps est clemē-
tior et iustior vt habitū est. S. Ipe
enim ē vicarius et ymago dei in
terris: iō deo conformior debet
esse. vñ rex apud sine aculeo est:
put dicitur ē. s. a Sen. p̄io d cle-
mentia. Nullū enim magis de-
cet clementia q̄ regē vel p̄ncipē
ait ibidez. Licet aut̄ alr accidat
aliquādo q̄ p̄sultū est: nihilomi-
nus cōsiliūz posset eē datur rō-
nabiliter: qz pōt mutari cōsiliūz
ex p̄tingentib⁹: sicut ait Vale. li.
liij. c. vi. de quodā nomine p̄silio
Athēniensi: q̄ ait in p̄tione aliter
q̄ accidisset et propere. Asseruit
tñ suū cōsiliūz fuisse meli⁹: nec
damnauit qd recte acciderat: qz
ali⁹ bene gesserat scilicet qd male
p̄sulerat: felicius illi⁹ cōsiliūz
existimans: suum vō sapiētū.

Plerūqz enim temeritate iurā
casus: ait ibide. Temp tñ d̄z hō
de reb⁹ agendis p̄siliūz cape mo-
dis dicitis. licet aliter accidat ali-
quādo vt enīz dicit Comētator.
etibi. vi. Demostenes accusat⁹: qd
p̄silio de futuro nō est potit⁹ ait.
Nullus de futuro firmiter cōsu-
liat: futuri instabilitate. honorās
vituperatione dignuz. Quasi di-
cat. Futuri instabilitate potest im-
pediri qd cōsiliūz est. hō tamē
faciat qd in se est. nihil omittens
de his que facere debet.
C Capz. ix. Ad p̄silioz secreta
sunt occultanda.

Et cōsiliūz vō occultan-
D dis in reb⁹ arduis et pe-
riculosis ait Tegen⁹ p̄-
mo de re militari. c. i. qd Betel-
lus interrogat⁹ qd postera die fa-
cturus esset: tunicā ingt meas si
posset elog cōpercerem. s. ne vi-
ceret. Idez narrat Valer. li. i. c.
et sub aliis verbis. Nā inquit. Si
hui⁹ cōsiliūz interiorē tunicāz cō-
sciam esse sensero: p̄tinuo eā cre-
mari indeo. Idē ait Ecc. In ab-
sconditis suis cōsiliabitur. vnde
Vale. li. liij. c. v. ait. Ideo magna
p̄fia charitate tenebat: vt archa-
na patrū p̄scripta multis seclis ne-
mo senatorū enunciauerit. Segl
Nūqz taciturnitates optimuz
et tutissimum rex administrāda-
rum vinculum labefieri volebat
Et ponit exemplū. Cū rex Asiē
bellum a perse aduersus populū

Romanus cōpari nōciaffet: nō ante scire potuit qđ aut ille locus esset: aut patres rīdissent qđ ipsam captam cogniti est.

Septima distinctio. De infortatione. Thesauriorū pncipis.

Caplm. i. De informatōe Camerarioꝝ pncipis.

Uemadmodū anteq̄ senat⁹ siue collectio sapientuz consiliarioꝝ in republica cordi cōpatur vt dictū est: sic

ministri pncipis siue camerarij & cubicularij pnt adaptari lateri siue costis in corpe nālī. vñ Bernar. ad Eugeniū omel. iij. circa mediū alloquēs sūmū pontificē ait. vntam⁹ inqt ad collaterales & coadiutores tuos. Hi seduli et intūmi tibi sunt. qđ obrem. si boni sunt. tibi potissime sunt: si mali: eque plus tibi. Ne dixeris te sanuz dolentes latera. i. ne dicas te boni: mali inuidentē. Cōsistr dī et pōt pncipi seculari. Jō ammo nēdus est: vt eligat: & associet tales sibi collaterales: & ministros qđ sint ad sui honorē. & respublīce vtilitatē. Et pvideat: qđ sint a sordib⁹ vitioꝝ imaculat: & ne sint dei inimici. Nā si tales sunt: non est secuz vivere inter eos. Am-

Gbulans enīz in via imaculata hic mihi ministrabat: ait David. rex Debent enīz esse & virtibus p diti: industria. puidi: morib⁹ honesti: in misterijs expū. Tales erūt mi-

nistri Salomonis. iij. Regi. iij. Vidēs regina Sabba sapiētiam Salomonis: bitacula seruoꝝ: or dīnē ministrantiū: vestesq; eoz: non habuit vltra spm̄. Cant. iij.

En lectulā Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel: omnes tenentes gladiū: & ad bella doctissimi. & vt tales sint debet pnceps sollicite studere. Sedz eiz iudicē populū: sic & mīnister eius. Ecc. x. & nisi velint eē tales: v3 eos de palatio eijcere: itā qđ inimicos dei: sciēs: qđ nō erūt multum sibi fideles. qđ infideles sunt suo creatori: exēplo Constatij impatoris vt habiūt ē. Jsti debēt dñm suuz amare: fidelitatē et sincerā seruare: eius honorem in oib⁹ querere: vitā eius sollicite custodire. i. Reg. xxxvi. ait Dauid ad Abner. Quare nō custodisti dñm tuuz regez? Sequit. vñ nū dñs: qđ filij mortis estis. De fidelitate autē seruoꝝ ad dños dīcet in parte tertia.

Caplm. ij. Qđ custodes thesauri stomacho pparantur,

Consimili modo: custodes thesauri pncipis vt cōitāz stomacho possunt compari in corpore nālī. vt enīz stomachus recipit alimenta corpi necessaria: qđ refundit v tualiter & effectualr in membra: sic expensaz subsidia infundunt in erariū pncipis: vt cōitatio: que tñ effundātur ad ipsius cōitatio vtilitatem.

Et de huiusmodi adoptione Pollicra
 mo li. viij. c. xx. Eibi recitat ficta
 fabulā Esopi de allegatiōe mē-
 broꝝ ꝛ stomachū: eoꝝ deuoraret
 omnes labores eorū. Ecclē. vj.
 omnis labor hoīs in ore eius. Et
 cū venisset ad iudiciū rōnis: ꝛ
 rō vīdicasset: ea nihil dare sto-
 maco: mēbra d̄bilitata sūt. Qui-
 bus conquerentib⁹: adiudicauit
 iterā ratio: vt alimenta stomacho
 ministrarent. Et sic mēbra reso-
 cillant. ꝛ par oīam reso: mat. ꝛ
 ꝛcludit ibi: ꝛ magistrat⁹: nō taz
 sibi ꝛ ab ijs coaceruat. Si enim
 exinanit⁹ fuerit: nihil mēbris im-
 pariri valet: Stomaci enī ꝛ ꝛ
 cipis idē est officinꝛ in republica
 ꝛtū ad hoc ꝛ dicitur etiā illud
 Quintilianī. Qui stomachū regez
 totius corpis esse ꝛtendit: vera
 vti rōne vident. eius enim vali-
 dus tenor firmat oīa mēbra. Et
 ꝛ eiusdeꝛ frangunt cūcta dolore
 Quandoꝝ etiā nisi cura in-
 uer: vitare cerebrū ferit: ꝛ itegros
 illinc auertere sensus. Quī igitur
 ꝛnceps bonus: ea que accipit a
 populo: ad ei⁹ vtilitateꝛ expendit
 nō debet populus de eo ꝛqueri:
 sicut nec mēbra de stomacho. ꝛ d̄
 tali d̄f cant. vi. Genter tuus sicut
 aceruus tritici. Triticeꝛ enim in
 aceruo colligit: vt ꝛ cōi vtilitate
 expendat. Tales fuerunt Roma-
 ni quoz erarius erat diues: ꝛ ipi
 pauperes in domib⁹ suis erāt ꝛꝛ
 Salustii: ꝛ Aug. vbi. s. Quī igit

deficiebant expense siue in eorū
 exequijs: siue in siltab⁹ maritan-
 diē: administrabant eis d̄ erario
 cōi siue collecta s̄m Vale. li. liij.
 c. liij. Sicut dicitur est. s. Silt⁹ eꝛ
 stomachus est pestifer ꝛ multa re-
 cipit: ꝛ recepta in mēbroꝝ vilita-
 tem virtualiter nō refundit. Sic
 ꝛ ꝛnceps multa recipiens a ꝛplo
 ꝛ non largiens nec expendens ꝛ
 eius vtilitate: pestifer est: ꝛ multos
 morbos generat. i. mores ꝛuer-
 sos in corpore reipublice. ꝛ de ta-
 l̄ dicit Plere. liij. ventrem meꝛ
 doleo. ꝛ Plai. xlvij. Transgresso
 rem ex ventre vocauit te.

Octaua distinctio. De cauē-
 dis septem vitijs curialium.

Capit. i. De ambitioē cauēda.

Qui predicti oēs au-
 licꝛ ꝛ curiales ꝛcipi
 assistentes siue consu-
 lētes: admonēdi sunt
 cōiter: vt ꝛcaueant
 sibi a vitijs que sunt cōia talib⁹:
 ꝛ spectār ꝛ septē. Quoz ꝛmūz
 est auidā dignitatum ambitio. vt
 enim ait Tullius. ꝛmo de offi. c.
 xxx. Difficile est ꝛtatem cupenti
 seruare egatē. ꝛ sequitur. Facillī-
 me spellit ad res iniustas ꝛ glie
 cupidus est. locus enim lubricus
 ē. vnde antiq⁹ nobiles noluerūt
 ꝛesse in republica nihil ꝛdū
 eoz ministerio indigebat: ꝛout
 ait Vale. li. vi. c. v. di. ꝛ ꝛfiscatus
 millen⁹ tādū imperiꝛ sustinuit
 ꝛdū cum Atpentensib⁹ bellꝛ

gerendus fuit. Postq̄ dō par
 ex victoria facta est: depofuit im
 perius: ne vltra q̄ reipublice ne
 cessitas exegerat dñs ciuiuz per
 māeret. Idē l. iij. c. iij. diē d̄ eo q̄
 grās egit qñ cōsulatū amisit. Et
 de hoc hūuz ē. s̄. in admonitiōe
 p̄ncipis. ⁊ dicetur infra parte. ij.
Cap. ij. De cauēda adulatiōe.

S **I** Ecūdem vitium aulicis
 comune: est seductoria
 ⁊ mēdosa adulatio qua
 blandiuntur superioribus: vt se/
 quant dignitates ⁊ honores. nec
 non ⁊ alij: vt eis saueant: ⁊ cō/
 mendentur ab eis. ⁊ de hoc vitio
 Polycratus li. iij. c. iij. multū lo
 quitur: vbi ait Adulator: ois vir/
 tuis inimicus est ⁊ quasi clauuz
 figit in oculo ei⁹ cum quo cōserit
 eoz magis cauēdus ē quo sub
 amantis spēte capit. Sequit. Co
 mites habet adulator: odiū: frau
 dem: proditiōem: notam men
 datij: sequelam seruitutis: excecā
 tionem proximū. ⁊ totius exterminā
 tiam honestatis. Oleum inquit
 h̄. peccatoris nō impinguet ca
 put meum. vere enim ab eo lau
 datur peccator: in desiderijs ani
 me sue. Super quod Augustin⁹
V Lingue adulantium alligant ho
 minem in peccatis: ⁊ sic trahunt
 secū alas in perditiōe. Vñ anti
 qui sapientes nō permittebāt: ta
 les loqui euz p̄ncipibus: imo in
 terficiebant eos. Sit Gal. li. vj. c.
 iij. di. q̄ Athenienses Thimogo

ram inter officiū salutationis Da
 rius regem moze gentium adu/
 lantez capitali supplicio affecerūt
 Et Poli. li. iij. c. xij. Egrege in/
 qt Leclius Balbus: Imperator
 auguste cum in multis appareat
 tñ i eo maxie elucet prudētia tua
 q̄ isti. i. adulatores nundū te om
 nino insanū reddiderūt. Qui vt
 applaudant tibi: nō mō dijs. sed
 tibi ipsi ⁊ p̄lo iniuriā faciūt. Nā
 ⁊ deoz minuit reuerentiā: quos
 tibi parificant: te arguit insipie
 dum conditionis tue repugnan/
 te nā: parē te numinibus persua
 dere presumūt. Nota superstitio
 nis inurant pplum: cui mouales
 deos pro imortalibus persuadēt
 esse colendos. Sane: aliqd̄ tibi of
 ninuz in eo inesse monstrabis: si
 oēs hos q̄ vinitati tue fraudulen
 ter applaudūt: rapti feceris ad tor
 menta. Quis enī deoz ei parcat:
 a q̄ se decepitū intelligit. Quis in
 cū n̄ irruat. q̄ aureos Jouis oca
 los eruit: aut argento gemisq̄ s̄
 latis: deā vestā mittitur excecari?
V Quis de martis capite adaman
 tinuz impune temerarijs effodit
 vnguibz: Nempe deos suisibi
 les ⁊ imortales circūuēire: ⁊ eis
 fallacie parare insidias grauioris
 c̄pse ē: eo q̄ ab his: visibiliū deo/
 rū fabrica sustētat: ⁊ fgit: ⁊ hono
 rem aut cōtemptū qui istis exhi
 bet illi remunerant. Si sapis er/
 go Auguste: in deozū hostes in/
 surges: ⁊ te nō deū: quod nequa

Sed deorū monstrabilis te et
 cultorē: si deceptores istos: exco-
 matores tuos: deorum contēpto-
 res exterminēs: et vtrorumq; in-
 furiarū punias. ¶ Simile narrat
 Sen. de Alexandro epistola. lxx.
 d. q. cum in obsidione cuiusdā
 vrbis in Asia circūret muros: et
 imbecillia mentis quereret. sagit-
 ta percussus diu perdidit ire. et in-
 cepta perficere. Deinde cū repsi-
 so sanguine: siccū vulneris dolor
 cresceret: et crus equo suspensus
 paulatim obstupuisset. oēs inqt
 iurant: me filium esse Iouis: sed
 vulnus hoc: me hominē et cla-
 mat. Adulatores me decipet vo-
 lūt s; hoc vuln^o veritate ostendit.
 Et vere adulatores sunt decepto-
 res: seductores: et inimici verita-
 tis. Adulator: est: blandus inimi-
 cus est: Alit Hiero. epistola. lxxxiij.
 Hi enī sunt scorpiones: facie blā-
 dentes. cauda pcutiētes. Ezech.
 iij. Cum scorpionibus hitus ē vbi
 Greg. super Ezechie. li. i. c. ix. ait
 Adulator: scorpio est: q palpādo
 incedit: sed cauda ferit. Et similis
 apis: que mel in ore gerit: s; cau-
 da ledit. Sunt etiā adulatores sa-
 cerdotes infernales. Dicunt enī:
 placentiā. Et sic incipiunt quasi
 vespas mortuorum a placebo:
 sed in fine sepellūt in peccatū. Se-
 pulcrū enī patēs in guttur eorum
 s; adulatorum: Alit Aug. qz quos
 ad peccata illectant quasi deuo-
 rant: et in eorum vitā conuertūt.

Bat. viij. Dimitte: mortuos se-
 pelire mortuos suos. Vbi Greg.
 mor. iij. Mortui sepeliunt mor-
 tuos: cum peccatores peccatores
 fauoribus premūt. ¶ Item sunt
 nutrices sathane. qz hostes nutri-
 unt in peccatis. Job. iij. Cur lac-
 tat^o vberib^o. vbi mor. iij. Greg.
 ait. Adulatores lactant eos quos
 laudant quasi premio laudis. p-
 ne. i. Si te lactauerit peccatores
 ne accescas eis. Isai. iij. Popu-
 le meus: q te beatum dicunt: ipsi
 te decepti sunt. Et vbi Hiero. in ori-
 ginali ait. Adulatores sūt hostes
 et scille diaboli. Item sūt proptia-
 tores demoniaci. propināt ei po-
 cula mortis: quasi melle adulationis
 mellita. ait Alex. neq; li. 6. na-
 turis rerū. Adulatio enī est vene-
 nū mellitū: et mel venenatū. ¶
 Hiero de coniugio. Adulatorū
 inquit assertiones: et noxia blan-
 dimenta salacie velut quasdā pe-
 stes fuge. Isti adulatores abun-
 dant in curio. talios per blāda
 mendacia sua seducūt. ait Iuue-
 nalis loquens de Roma. Quid
 faciā Rome? Mentiri nescio: u-
 bai. Si falsus ē laudare. nequeo
 Quasi dī. fugio vrbē. adulatorū
 veneficio excoicātū: et eā aduato-
 ribus dereliquo. ¶ Aures clau-
 dende sūt adulatorū: ait Sen.
 epistola. lxxij. Surdū te amato-
 ribus tuis presta. Exemplū de Al-
 xe: q claudēbat aures syrens. et
 epistola. xlvj. Venit ad me pro amī-

co blandus inimic^o. vltia nobis
 sub virtutuz nomine subrepunt
 & qz contrarij. sunt veritati dicūt
 Sathan. ait Greg. mor. iij. **B**a
 le suadentes dñtur Sathan: qz
 blandis & bis ad illicita trahunt.
 iij. Reg. xix. Cur mihi hodie effi
 cimini in Sathan: & de ista peste
 & eius documentis hñ in tractatu
 de vitio. Sed nihilomin^o liben
 tius tales audiant in curijs qz di
 cunt placencia: predicatorib^o ve
 ritatis: qz veritas odium parit. ait
 Salusti^o. Et qz male agit odit lu
 cem. Jo. iij. Sed non sic faciūt
 sapientes. Debent eni prohiberi
 ne sic loquantur cum regibus. **A**n
 narrat Trogus Pompei^o li. vi.
 qz Lanon Ethenensis vocatus
 a rege perfarū cōtra Lacedemo
 nios: prohibitus est a colloquio re
 gis cum eū more perfarum adu
 lari vellet. Et hoc merito: qz adu
 latio infamat assentiētē: ait Sen.
 Fidulatio queqz pro sua portioe
 infamat. Dicamus ergo. **H**os qz
 dem dicitis: me prudētē esse: ego
 autē video: qz multa inutilia con
 cupisci vñ appetet oportet. Unde
 Lato. Plus alijs de te qz tu tibi
 credere noli. Quid eni prodest:
 si te oēs laudant: & conscientia te
 accusat. Aut quid obesse potest:
 si omnes te derogent: & pscētia def
 fendat. ait. Greg. super Ezech. li.
 primo Omel. ix.
C Lapsum tertium. De improba mu
 nerum acceptioe.

Etiam peccatum curialit
 um: est improba mune
 rum acceptio. qz etiā pru
 dentes excecāt. Exodi. xxiij. Ne
 accipias mūera que excecāt pru
 dentes & mutāt verba iustorum.
 Abiqz eni talib^o vix pñ aliqz igre
 di curias: vix cū aliquo loqui vix
 ab aliquo audiri. **M**ulti curiali
 um sunt sicut canis acris: qz obie
 cto cibo mansuescit. ait Sen. lib.
 de constantia sapientis. sic est ad
 lram de talibus. Acres enim sāt
 & asperi anteqz videant munera:
 sed eis visis mansuescūt. Econ
 tra fuit de nobilib^o romans. **A**n
 Trogus Pompei^o li. xvij. ait. qz
 Cincus missus a Pōtro Romā
 ad pacē confirmandā cum Igen
 tibus donis: Nullū inuenit: cui^o
 dom^o: muneribus pateret. Quia
 eni munera portabat: oēs claude
 bant ostia: ne cū muneribus in
 traret. Idem narrat Valerius li.
 iij. c. iij. ponēs exēpla de multis qz
 refutauerunt munera: & quibus
 in breuisloquio de virtutibus. Ac
 cipiētes eni munera minuūt glo
 riam suam: & meritū. Unde nar
 rat Gal. li. vj. c. v. de Pōssera mil
 leno: qz cū agri pars cōsensu om
 niuz sibi offerretur: auertit aiām
 ab eo munere: deforme iudicās:
 virtutis glām: magnitudine pre
 de minnere. Si sic igil paganus
 refutauit publicū & consensu om
 niū oblatum: qz magis fidelis
 refutare debet munus pūatum

M exceptio his que recipere licitum est fm leges: qualia sunt esculēta & poculenta: que accipi p̄nt mō debito: & debita quantitate. An de repla diuī Seueri & Imperatoris Antonini de his determinat cuius v̄rba sunt hec. Quāns ad enſenia pertinet audi qđ sentim⁹ vetus prouerbū est: nec oīa: nec ſemp: nec ab oībus. Nam valde inhumanū ē: a nemine accipere ſed paſſim viliſſimum: & per oīa auariſſimū. Quod autē mandati continet: ne donū vel mun⁹ ipſe procoſul: vel qui in aliquo officio ſit accipiat: ematue: niſi v̄ctus quotidiani cā: qđ ad enſenia non pertinet: ſed ad ea q̄ edulij excedunt v̄ſum. Sed nec enſenia producenda ſunt ad muneram ſtutatem. Et Poli. li. v. c. xliij. ait. Qđ fm Plinū quidam hoīes i Aphrica dicūt eſſaſcina re & voce & lingua: quoz ſaſcina nō eſt exitialis qñ aliqd laudant. Similiter ait: in illiricis naſci homines: q̄ videndo interimūt qđ diutius irati vidēt: Similiter Apollonides perhibet in Scythia naſci feminas: dinas pupillas in oculis abentes: & que irate aſpexerint perimētes. Tales ſunt curiales irati cum munera non vident: Alii Sen̄ epla xvij. di. q̄ reges partos non poterat qđ ſine munere ſalutare: habētes enim oculos maculoſos: p̄tiores ſūt ad nequam fm ſapientes. Sic &

h̄ntes oculos cordis maculoſos p̄tiores ſunt ad nequam i maneruz acceptione. Sed ſic accipientes ſunt mali mercatores: qđ h̄mōi muneribus excecant: & p̄uant oculis cordis. Enſenia emz & dona excecant oculos iudicis. Ecc. xx. Sed munera nolentem accipere commendat h̄s. Munera inquit ſuper innocētem nō accipit. Iſai. xxxij. Qui excutit manus ſuas ab omni munere. Super qđ Greg. mor. ix. añ medū. Tres ſunt munerū acceptiones: ad qđ ex fraude feſtinamur. Munus ex cord. i. captata gra cogitatione. Munus ab ore: gloria per fauorē. Munus ex manu: premiū ex datione. A quibus omnibus iuſtus excutit man⁹. Et q̄ ſi idē dic̄ ſup euāgelia. li. i. hom. liij. vbi agit. de triplici munere. Munus triplex ē. ſ. ab obſego. i. ſubuentio indebite ip̄ſa. Munus a manu. ſ. pecuniā. Munus a lingua. ſ. fauor. Et enī ait. Poli. li. iij. nō eſt deſperādū de ſuffragio eius que muneribus paſcis. Alimētū vmbrañlis gr̄e munitula ſunt: & niſi fuerint frequē tata: amicitie nomē interimūt. et quod crudeli⁹ eſt: tales accipiūt a pauperibus & afflictis: & iniuſte vexatis. Cuius contrariū cōmēdat Greg. v. Regiſtri. di. Enſenia v̄t ſanctitatis accipere nolumus: qđ valde incongruū eſt: vt a predatis afflictisq; fratribus per-

cepisse misera videmur. Simi-
liter etiā accipiunt ab infamibus
Quod odignati sūt facere antiq-
gentiles. ait Sen. ij. de benefi. c.
xvij. loquens de Sricinio Iulto
Qui cō sibi esset missa pecunia a
Sabiano persico non accepit. Et
obiurgantibus his qui non essi-
mant mittentes sed missa: q̄ re-
pudiasset rēdit. Ego ab eo bñfi-
ciā accipiam. a quo prostitutio-
nez non sum accepturus. Quia
Infamia. Cui cum a Rebilio cō-
sulari esset summa maior oblata. re-
cipere noluit: pecuniā ab eo mis-
sam: q̄ eiusdē infamie vitio labo-
rabat.

¶ Caplm quartū. De impudēt
officiorum venditione.

¶ Hartū peccatum curia-
lium est: impudēt officio-
rum vel cōmodorū vē-
ditio. At enī sine precio: vel ei-
spe aliquid faciunt. Unde Iuue-
nalis loquens de roma ait. Om-
nia rome cum precio. Qui das: et
censum. i. illum diuitē aliqñ salu-
tes. Et te respiciat clauso vexen-
to labello: etc. Unde et vrbē vena-
lem vocat eā Salustius: si ēptorē
inuenerit. et cito periturā. Idē dī.
Aug. epistola. v. vt habitū est. s̄.

Et bene Poli. li. v. c. ix. Impro-
bitas curialium eo vsq; innotuit:
vt de testimonio cōscientie. de ve-
nustate morū. de odore opiniōis
de sinceritate cāe: de torēte elo-
quentie: nisi precio interuenien-

te quis frustra confidat. Fin illō
Quidij de arte amandi: Ipse s̄
venias multis comitat? Homere.
Si nihil attuleris: idis homere
foras. Nec enī ingredi pōt sine
precio: nec aures mulcere pmis-
so. nisi fuerit datum p̄ns. et sepe
Unde Poli. vbi. s̄. Non modo
leones et tigrides lenisse dicit? est
orpheus fm fabulas sono creba-
re sue: sed apud ipsam deitatem
vox dulcior porauit: canēq; trici-
pites exorauit causa sauoabilior.
¶ Itēz Achio s̄ phabulas solo
testudinis sono saxa emolauit. s̄
apud curiales nihil effictes: nisi
plumbea eorum corda: maleo an-
reo vel argenteo emolias. Apud
inferos vnus cerbarus. sed quot
sunt dulcicula curialiu: tot sūt cer-
bari. Isti. n. nec instruisua nec lit-
teras nec sillabas sine precio dāt
nec etiā verbū. Et quod magis p-
uersum est: nec silentiū: vt. s̄. ha-
bitū est. Et hoc ideo: q̄ oia num-
mus agit: et charitas est exclusa.
Et sicut legi d̄ Idra cui si caput
vniū abscederet. p̄ absciso: tria cre-
scunt. Est enī spēs serpentis mul-
torū et capitorū s̄z Diere. epla. lix.
sic est de predictis: q̄ qñ vni sa-
tisfactū est: et vnus voracitas qñ
interclusa acrius petūt alij q̄b̄s
oportet dare. Et sic incidit in Sil-
laz cupiens vitare Caribdim. ait
Sen. li. de constantia sapientis.
Ubi inquit. Hungd sapiēs ac-
cedet ad fores quas durus iam

R

S

T

V

X

to: obsidet: Et nūdet Tāq̄ canē
 acrem: obiecto cibo leniet. nec i
 dignabit aliquid impendere vt li
 men transeat: cogitat: et in ponti
 bus quibusdā p̄ transitu aliquid
 dāri. Patet ergo talium ipudēs
 improbitas et ceca cupiditas.

Capitulum quintum. De simulata
 amicitiarū fictione.

Quintum peccatū curiali
 um: est exterior amicitia
 tiarū fictio. Singunt enī
 curiales: se esse amicos: donec ve
 nial ad amicitie experimentum.
 Et tunc apparet. se nō esse ami
 cos veros. Vere sūt sunt amicit
 mense qui nō permanent in die
 necessitatis. Ex q̄ eis oīa sunt ve
 nalia apud eos: et acceptio mune
 rum: p̄ nō esse verā amicitia ho
 minū. sed nūmorū. Sicut q̄ ait Ju
 uenalis. Quātū quisq̄ sua num
 morū seruat in archa. Tantū ha
 bet fidei &c. Iō nulla vera ami
 citia. Et enī ait. Tuli. iij d̄ offi. In
 malis fictio est in bonis vō ami
 citia. et q̄ predicti apud quos oīa
 venalia: et quos sicut munita
 mali sunt: iō in eis est fictio non
 amicitia. Scōz. n. phz. ethi. viij
 Tres sunt spēs amicitie equales
 amabilibus. Sunt enī amantes
 bona. Et sunt propter vtile aman
 tes ad inuicē. Et sunt quidā amā
 tes propter delectationes. Et he
 due vltime amicitie: sicut accidēs
 sunt et facile solubiles. Dissoluto
 enī eo propter qd̄ sunt amici: vlt

soluit amicitia. i. quando nō con
 sequit aliquid vtile vel delectabile.
 Iō Ecc. xij. Non agnoscat in bo
 nis amicus: nec in malis inimic⁹
 vt enim ait Ethnicus. Luz fortu
 na manet. vultum seruatis ami
 ci. Cum cecidit: turpi vertitis ora
 fuge. Unde Aug. viij. conse. post
 principū. Non est vera amicitia
 nisi cū eā agglutinas inter heren
 tes tibi charitate. Et loq̄ ad deū
 Talis charitas raro est in curiali
 bus. Ideo Tuli. de amicitia. c. x.
 Vere inq̄ amicitie difficillime in
 ueniunt in eis q̄ in honorib⁹ re
 q̄ publica versant. et Sen. epla.
 50. Errat qui in atrio querit ami
 cum. Et hoc iō: qz quilibet que
 rit et intendit comodū p̄p̄iū: p̄
 pter qd̄ non est vera amicitia. ait
 Tuli. de nā deorum in. fi. Carum
 est ipsū verbū amoris: ex q̄ ami
 citie nomen dictū est: quam si ad
 fructū nostrum referimus: non
 ad eius comoda que diligimus:
 nō est amicitia: sed mercatura q̄
 dam vtilitātū suarum. Propte
 rea et arua et pecudū greges hoc
 modo diligim⁹: qz fructus ex eis
 capim⁹. Solum charitas et ami
 citia gratuita ē. i. esse debet. Et qz
 non est sic in predictis: ideo non
 est vera amicitia. Imo de mul
 tis verificat illud Hier. ix. Osa
 amicus fraudulenter incedit. Et
 de hoc. j. vbi de amicitia. Vulc
 concordat Ouidius de ponto q̄
 ait. Illud amicitie quondā vne

fabile nomē. Prostat: & in que
 sua pro meretrice sedet. Diligitur
 nemo nisi cui fortuna secunda ē.
 Turpe quidem dictu: sed si mo/
 do vera fatemur. Vulgus: amicitias
 utilitate probat.

Capitulū sextū De sophisticā
 machinatione calūniarū & ipsa
 spoliatioe pauperum.

Extus peccatus cōmune
 curialibus est astuta & so/
 phistica machinatio ad
 calūniandū vel illaqueandū
 & ex cōsequenti ad excozandū:
 vel spoliandū populum: iniquas
 leges statuendo: vel eis sauendo
 peruersas consuetudines allegā/
 do: varias vsas calūniandi ad/
 inueniendo. Unde d' talid'. Isa.
 x. Et q' condunt leges iniquas:
 & scribentes iniustitiā: vt oppre/
 rent in iudicio pauperes. &c. Et d'
 quolibet tali dicit ps. Sedet in in/
 fidis cū diuitibus in occultis. vt
 interficiat inocentē. Et contingit
 maxime: qñ p'nceps vl' dñs est
 minus iustus: & nimis cupidus:
 q' fm iudicem populū: sic & min/
 ster eius. ecc. x. Et q' libenter au/
 dit verba mēdacij: oēs ministros
 habebit impios. puer. xix. Et si/
 cut dī. Didimus rex Bragmano/
 rū Alex. detractorū officij: ē sal/
 sitatis sermonibus mēdacia pig/
 mentare. Et eni placeant tali: et
 vt assequantur partem lucri: ma/
 chinantur ad spoliandū paupe/
 re. & ab eis laudatur peccator

In desiderijs aie sue: Tales etiam
 assimilant canibus latrantibus:
 siue lupis oues deuorantibus: siue
 accipitribus columbas deplum/
 mantibus. Mat. x. Sicut oues
 in medio luporū: & ibi Crisosto.
 Omel. xxxij. Quid ouis in me/
 dio luporū: qd' columba in me/
 dio accipitrū. &c. Impius eni p'nc/
 epe siue dñs est vt leo rugiens: &
 vsus esuriēs sup' pplm paupere
 Tales eni. l. impij p'fides: siue cō/
 siliarij: sunt sicut canes latrantes
 cogentes. l. pauperes ad iudiciū
 in quo spolient. Isai. i. Omēs vili/
 gunt munera: sequūt retributio/
 nes. Ideo seqtur. Dupillo non
 iudicant: & causa vidue nō igre/
 dit ad eos. Et tales aliqui sunt in/
 durati impietate: q' nec pauperū
 indigentia mouet eos ad pietatē
 ecc. x. Vidi calūnias que sub ce/
 lo gerunt: lacrimas innocentium
 &c. Et similes sunt lupis: de quib'
 dicit ps. viij. de aialibus:
 q' lupi: dum venatores piscum
 dant eis aliquid non nocēt eis:
 sed cum non dant corumpunt:
 rheria cū extendunt ad siccandū
 Sic tales: nisi muneribus prene/
 niant nocent: cās habentibus &
 negocia. Imo crudeliores lupis
 sunt. Quia legit de lupab': q' nu/
 triunt infantes expositos bellis.
 Sicut fuit de Romulo: que lu/
 pa nutriuit: Prout legit in histo/
 ria Romanorum: Isti vero ex/
 co:tant pupillos & infantes. Lu:

G

H

I pas etiā si prius videt hominem
 eripit et vocē: prout dicit Ambro.
 in exameron. omel. vi. sic tales: si
 prius vident hoīem: q̄ muneribus
 preueniant eripiūt sibi voces
 ne possit loqui in iudicio. Sunt
 etiā similes Castorū: de q̄ ait So
 lū⁹. li. iij. c. xxxv. q̄ cū hoīem in
 uaserit: connectū dentibus nō p̄
 us relaxat q̄ concrepent ossa s̄
 dentibus eius. sic isti nō cessāt: do
 nec cōfringant pauperes. Abi
 che. iij. Insuper excoīauerunt: et
 ossa eorum confregerunt: et cōsci
 derūt. Sunt etiā crudeliores lin
 cub⁹. de q̄bus Hiero. ep̄la. lxxv.
 q̄ licet ore rapido deuoret: tādū
 tū memorias h̄nt p̄dandi q̄ dū
 venter est vacu⁹. Abi s̄o sangui
 ne pasta est feritas: cū saturitate
 succedit oblitio: donec memori
 am reuocet esurica. S̄z isti satia
 ti spolijs pauperū: nō cessant: ali
 os spoliare. Sunt etiam crude
 liores leonibus esurientibus. Abi
 enim Solinus. li. iij. c. viij. Ele
 mētie sunt multa inditia in leoni
 bus. Prostratis parcūt: in viros
 potius q̄ in feminas sentiunt: in
 fantes nō nisi in magna fame pe
 rimunt: nec a m̄ia separant. S̄z
 isti nulli parcunt: vt dicitur est. Et
 sicut est delupis: q̄ quādo habēt
 multos filios peiores sunt: prout
 dicit plius. vj. de aīalibus. sic isti
 q̄to plures habent filios: tāto ra
 patiores sunt. Sed talibus euenit
 quod contingit auibus deplūmā

ibus bubonē. At enim d̄f. viij. s̄
 animalibus. Aues volant et de
 plūmant bubonem. et postea ve
 natores: cū illo capiunt multas
 aues. Sic accidit istis. Dum enī
 iniuste pauperes spoliāt: ipsi iu
 ste a p̄ncipe spoliāntur. Et dum
 alios spoliāt temporalib⁹: ipsi pri
 uant spūalibus. Isai. xxxij. Et q̄
 predario. Nonne et ipse predabe
 ris: Abi sunt inexcusabiles. q̄ cū
 ipsi sint diuites: nihilominus spo
 liant pauperes: Abi Ambro. i. de
 benefi. a loquens talē. Diues eras
 Quā cā: aliena rapiebas: egestas
 non compulit. Ideo te feci diui
 tem: vt excusationē nō haberes.
 Cur non a fūisti iniuriā patiētib⁹:
 Ideo te feci potentē: non vt vio
 lentiam inferres: sed repelleres:
 Eripe inqt pauperem: et egenus
 de manu peccatoris liberate: Se
 quit. Dum enī augere opes. occu
 cupare terras cupim⁹: iustitie for
 mam exuimus: beneficentiā cō
 munē amittimus. Vere enī lux
 in arca: damnū in conscientia: ait
 Aug. in sermone de innocentib⁹
 Sed damna spūalta predicti nō
 cogitant: q̄ excecant malitia: et ra
 pidū anaritia sunt. Sicut est d̄ ca
 ne: q̄ dūz proiecta sibi aperto ore
 deuorant: ad spem tū venturi in
 h̄vat. Sic isti dum deuorāt quod
 fortuna picit: ad rapinā nihilominus
 sunt erecti: put ait Sen.
 de raptoribus ep̄la. lxx. Et quod
 irrationabiles creature nō faciūt
 isti non

Isti non abhorrent. Et enim dicitur
 vl. de animab⁹. Non est modus
 autum vnus speciet: q^o vna co-
 medat aliam: & tñ isti cōfratres
 spiritualiter deuorāt. *Bich. iij.*
 Quasi comederūt carnē populū
 mei. Unde legitur de *Liberio* in
 cronicijs breuib⁹. Ad cū suade-
 retur sibi: tributa augenda eē p/
 uincijs respōdit: boni pastoris nō
 esse pecus deglutire. Nec isti co-
 gitant q^o erit eis durū iudiciū:
 q^o multi s̄ eos clamabunt: & de
 eis conq̄rent: & aduocabūt: & iu-
 dex etiā seuerus. Quot enim bo-
 na iniuste abstulerunt: tot s̄ eos
 clamabūt. Quot lachryme pau-
 perum quot suspiria: quasi tot le-
 giste s̄ eos aduocabunt. *Ecc. xx/
 xv.* lachryme vidue: ad maxillas
 descēdunt: & a maxilla ascēdūt
 in celū: & deus exauditor nō de-
 lectabitur in illis. *Job. xxxi.* pro-
 pter multitudinem calūniatorū
 clamabunt *Abacub. vij.* ve qui
 p̄gregat auaritiā malā domui
 sue. Sequit. Quia lapis de pietate
 clamabit. vñ narrat *Petr⁹* Da-
 mianus in tractatu suo. de quo-
 dam infirmo ad mortē clamāte:
 & vllullante: q^o sex nūmos a pau-
 percula vidua acceperat: q^o ver-
 berabat de manibus sanctorum
Andree & Gregorij: vt videbat
 ei. Et quot inquit passus illa fece-
 rat in laborando: vt eos a me re-
 quireret: tot icus a sanctorū ma-
 nibus pertuli. Nec mirum: si su-

pernus iudex talibus ē seuerus:
 q^o vt dicitur. *Eccle. xxxvij.* Qui
 offert sacrificiū ex substantia pau-
 peris: quasi q^o victimat filiū in cō-
 spectu patris. Si talis est. duz sa-
 crificiū offert: qualis est dum
 spoliat: *Lauent* igitur presides
 & p̄siliarij: & collaterales p̄cipuz
 ne sint raptorez: aut spoliatores
 pauperū: nec cōsulatores alijs ad
 expoliandum.

Caplm. vij. de voluptate co-
 messationū.

Optimū vitiz curializ
 est comessationib⁹. siue
 ocija & vāia ludia noctia
 vacatio. Et enim patet ad senluz
 curiales p̄dictis indulgent & va-
 cant: & in talib⁹ etiā student. Sic
 n. impropert *Amos. vij.* Opti-
 mates capta populoz ingredie-
 tes pompatice domui israel. Se-
 quit. Qui dormiū in lectis ebur-
 neis & lasciuittis in stratis vestris
Isai. v. Ne qui potentes estis ad
 bibenduz &c. Et qd̄ p̄uersius est.
 de die faciūt noctem. & ecōuerso
 Dormientes de die: & vigilantes
 nocte ait *Sen.* de quodā poten-
 te epistola. lxxxvij. q^o maiorē par-
 tem noctis in puluio exigebat: &
 vsq^o ad horaz diei sextā dormie-
 bat. hoc eius erat matutinū. Si-
 militer narrat ep̄la. cxxv. de quo-
 dā fabulatore elegante: qui ait: se
 habitasse supra domū *Papini*
 qui erat ex hac turba lucifugā.
 Et circa horā sextā noctis audie

O

P

I
R

S bat clamorem. Et tūc vocabant
 cellerarij. ⁊ coqui. ⁊ quero ait ille
 quasi irridendo: qd sit. ⁊ dī: illū
 a balneo exiisse: ⁊ multuz popo/
 scisse. Valde inquit frugaliter vi
 uebat. Nichil obseruabat nisi no
 ctem. Qd dicit iri forte. vnde talī
 bus ppetū q̄ ait Virgili⁹: fuisse
 In conuiuio Didonis. li. v. vbi dī
 Postq̄ prima quies epulis mē
 seq̄ remote. Crateres magnos
 statuunt: ⁊ vīna coronāt. Sit stre
 pitus tectis: vocēq̄ p̄ ampla vo/
 lurant. Atria: dependent licinī la
 quearib⁹ aureis. Incensī: ⁊ noctē
 flāmis fumalia vincūt: hec ille.
T Et quia a libero pfe primus est
 intemperantie gradus ad icon
 cessam venerē: ait Gale. lib. v. c.
 i. ⁊ ventrem distentū cibo sequit
 voluptas genitalium: ait Hiero.
 epla. xxxvij. qd in horū conuiuio
 sequit qd fuit in dicto conuiuio Di
 donis. De q̄ Virgili⁹ vbi. s. Inse
 ltx Dido: lōgūq̄ bibebat amozē
 De talibus ait Sen. ad Helbiā.
 Homiūt vt edant. O miserabiles
 quoz palatum non nisi ad scio
 las exercitat escas. Isti aut: non
 vīuunt recte. ait Sen. Nō vīuit
 q̄ libidini ⁊ somno vīuit. Ist. v.
 ve qui cōsurgitis mane ad ebrie
 tatez sectandā. Sequit. Lūhara
 ⁊ lira: ⁊ timpanū: tibia ⁊ vīnū in
 iuuīis n̄ fto: ⁊ opus dñi n̄ respī
 citis. Ob ista vitia ⁊ psilia q̄ con
 suerūt regnare in curijs q̄ nō
 sunt regulate legib⁹ dei: nec mo/

deramine tempanite ordlate: et
 phi fugiebant curias: put dicit i
 plogo polierati de Socrate: cur
 ab eo quereret: q̄re nō in foransi
 bus negocijs v̄taret: respondit
 Que locus hic calet: ego nescio
 ⁊ que ego caleo: locus hic nescit.
 Ego enīz contēno que aulici am
 biunt: ⁊ que ego ambio illi contē
 nunt. Jō Joannes Salobinen
 sis intulauit librū suū q̄ dicitur
 Polieratus de nugis curialium
 phoz: q̄ illos p̄ parte p̄inet. put
 ait ipse in plogo librū. Cōsile
 sancti viri declinant curias: nisi
 quaten⁹ cogit necessitas: v̄t aia/
 ruz exigit vtilitas. Hñ David nō
 venit ad lī: alēdas Saul. i. Reg.
 xx. Conuiuium ē herodis nō in
 trauit Joānes. s̄ in eo fuit decol
 latus ⁊ Bath. vi. Dēli⁹ enīz est
 ire ad domū luctus q̄ ad domū
 iuuīij Ecc. vi. Jō dicit. in tracta
 tu. xij. abusionum. Quinta abu/
 sio est: mōachus curialis. Quia
 vt sequitur ibi: ordo claustralis:
 ⁊ ordo curialis sunt diuersi. Jbi
 enīz sedes in insidijs cū diuul
 bus ⁊c. Hic dicit: nō sedi cū cō
 cilio vanitatis. Jbi insidiaris vt
 rapias pauperem: hic dicit odi
 ut ecclesiam malignantiuz ⁊c. Jbi
 dextera tua repletur muneribus:
 hic laus Inter innocentes man⁹
 tuas. Due tamen sunt curie prin
 cipum secularium. Quorūdam
 qui ecclesias instruūt quorūdam
 qui destruunt. Alia eīz curia Da

uid: alia Absalonis: put sibi bene
distinguit: et in vtrancq; preualuit
Chusi: non Achitophel. Chusi
enim silentiuz interpretat. Achitophel
ruina fratris. Ad vtrancq;
vobis utilis est accessus bonoz vi-
rozi. s. vt bonum pmoucant: et
malu impediant. Maloz autez
ad vtrancq; inutilis: put ibi dicit
bene: vbi sequit. Sexta abusio e
monachus cauidic⁹ scilicet qui
amat plus ee de discipulis cu
Herode q in carcere claustrali
cu Joanne. Ibi etz videt puellaz
saltantem: et caput Joannis in q
est gratia truncatum. Duo enim
caput Joannis amputant. Id est
xpm a corde separant: curiositas
et vanitas. vt enim dicit ibi. lz non
videat in disco caput Joannis vi-
det tamen que effuso sanguine
acquiruntur: vachā vidue et por-
cum pauperis. In carcere prin-
cipis moritur pauper: et tamen de
substantia pauperis comedens mo-
nachus: principi blanditur. Co-
siliarij igitur principis vel domini
terre qui obtinent locum cordis
in republica: sint tales vt descri-
ptum est. Et collectio. i. senatus:
studiant: vt tales sint quales erant
illi de senatu Romano. vt enim
ait Tull⁹. v. de offi. Regum po-
puloz et nationu portus erat: et re-
fugium senatus. Consimilr col-
lectio consiliarioz principis sit
in refugio tribulatio et paupib⁹.
¶ **Hona distincio. De informa**

tionem militum.

¶ **Caplm. i. Quare milites per
manus significantur.**

Consequenter profes-
quendum est de illis
qui se habent ad mo-
dum manuum in re-
publica. Quos sunt mi-

lites. Manus etz reipublice sunt
homines militares. Qui conue-
nienter per manus significantur

Manus enim parate sunt ad ad-
iuuandum de nature imperio: et
qum vtilitatis habent nulli sci-
re licet. ait Sene. epistola. xxxi:

Opus enim manus est tangere
atrahere: spellere: ait Comētor
ethi. i. Jo manus est talis dispo-
sitionis: q possit talia facere: ait

Algasel li. iij. Et manus est orga-
nuz organozuz. iij. de anima. Et
non est vnum instrumentum sz
multa li. xliij. de animalibus. Si

cut ergo manus sunt in corpore
naturalis: ad impellenda nocua:
ad peuitenda infestantia: ad atra-

henda necessaria: ad conseruan-
da alia membra: et deffendenda
sic sunt milites ad ista efficien-
da in republica: et quodamoduz

manus se specialiter ad caput op-
ponunt protegendum ne ledatur:
sic sunt milites in republica ad cu-
stodiam vite principis: qui est ca-
put: vt dictu est. s. vnde ait Sal-

uator. Estote prudentes sicut ser-
pentes. Super quod Augu. de
doctr. xpiana. c. v. dicit. Prude

tia serpentis est: q̄ corpus ponit
 p̄ capite defendēdo. Ad quo d̄
 horabatur ipse discipulos. Ideo
 de illis qui fideles sunt potest vi
 cere respublica: siue ecclia illud
 ps. Qui docet manus meas ad p̄
 lum. zc. his militibus debet pre
 dicator euangelicus expr̄mere
 militie institutionem z dignitatē:
 antiquorum militum probitates:
 militaris discipline seueritatem:
 z de his cuius eis conferre ad edi
 ficationem.

¶ Caplm. ij. De militie institu
 tione.

Rimo autem videndū
 p̄ de militie institutione. vt
 ensz legitur in principio
 historie Romanoz: condita ciui
 tate a Romulo: quam ex nomi
 ne suo Romā vocauit: mille pu
 gnatores de ipsis elegit: quos ex
 numero: milites appellauit. Abi
 les enim dicitur: quasi vnus ex
 mille electus: vel miles mille va
 lens: ait Papias. Romulus p̄
 na milites e populo sumpsit z ap
 pellauit. Et sic miles est nomen
 laboris z honoris: ait Pol. lib.
 v. c. vij. ¶ Secundo videnduz
 de his que militem faciunt: de q̄
 bus Pol. lib. vi. c. v. bene dicit.
 Ad duo sunt precipue que mili
 tez faciunt. electio scilicet z sacra
 mentum. vnde z Vegetius Re
 natus bene de electione milituz.
 In hoc inquit: corporis republi
 ce salua vtil: vt tyrones nō p̄n

corporibus sed etiaz animis pie
 stantissimi deligant. ad vires re
 gni: z romani nominis funda
 mentum. In p̄ma delectione
 idest electionis examinatioe cō
 sistunt: ne leue hoc publice offi
 cium: aut passim quibuscūq̄ cō
 mendandum. quod apud vete
 res iter tot varia genera virtutū
 precipue constat esse laudatum.
 Inuentus enim est: cui defensio
 puinctarum imminet: qui mori
 bus: viribus z virtutibus excelle
 re debet. honestas enim ydoneū
 militez reddit: z verecundia: vuz
 prohibet fugere sepe facit esse vi
 ctorem. Sequitur. A magnis. n.
 viris magna q̄ diligentia puenit
 eligi iuniores. Cum vō diligens
 electio: in iudicio fuerit approba
 ta: signādi sunt: z ascribēdi mili
 tie qui ad eam inueniuntur ydo
 nel. Nam z velocitas requiren
 da est z robur: z vtrū armorum
 disciplina quis edere vel edicere
 valeat: z an habeat confidentiā
 militarem: z huiusmodi. Pleri
 q̄ enim quibus non improbabiles
 videantur in specie: tamen ex
 perimentis probantur indigni.
 Repellendi sunt igitur min⁹ vti
 les z in locum eorum strenuissi
 mi. subrogandi. In oi. eiz confi
 cti non tam prodest multitudo
 q̄ virtus: in qua exploranda: for
 manda: z promouēda: ductis vti
 tur taz opera q̄ iudicuz. hec sibi.
 Cū magna igitur examinatioe z dili

gēta ab antiq̄ milites eligebāt.
 ¶ Caplm. iij. de sacramenti mi-
 litie qualitate.

M **O** **N** **O**
 E sacramento dō mili-
 tari ait Poliera. vbi. s̄.
 c. vij. di. q̄ apud Juliu
 Frontinū: Lucto flaco: et Bayo
 varone p̄silibus milites p̄mo
 iureiurando facti sunt. Antea. n.
 sine sacramentis tribunis tan-
 t̄modo rogabantur. Ceterum
 ipsi inter se coniurabant: se fuge
 aut formidis causa non abitu-
 ros neq̄ ex ordine recessuros: ni-
 si teli petendi: hostis ve sciendi
 causa: aut civis seruandi. Et hoc
 dicebatur militie sacramentum:
 quod xp̄ianor̄ principum etiā
 auctoritate firmatur: et v̄su. Con-
 ceptio huius iuramenti est: prout
 dicit Pol. vbi. s̄. et Vegetius li.
 iij. c. i. Jurant quidem milites p̄
 deū: et xp̄m eius et sp̄m sc̄ū: et
 per maiestates principis: que s̄z
 deum humano generi diligen-
 da et colenda. Jurant inq̄: stre-
 nue se facturos omnia que prece-
 perit princeps. Cum enim legi-
 time quis acceperit principatus
 tanq̄ presenti deo fidelis: et est
 pfanda deuotio: impendendus
 perisgil famulatus. Jurant etiā:
 nunq̄ se militiam desecturos: v̄l
 mortem pro republica recusatu-
 ros: cui⁹ sunt ascripti militie. Cū
 q̄ hoc prestiterint iuramētū: cin-
 gulo militari dotantur et p̄uile-
 gijs. Et deo ergo obtinuit: vt ele-

ctio. et sacramentum militem sa-
 cerent: vt sine electioe. nemo cō-
 scriberetur: aut sine sacramento
 nemo nomen militis aut officij
 souiretur. Unde refert Tull. p̄lo
 de offi. c. xl. de Pompillione im-
 peratore: in cuius exercitu filius
 Latonis militabat: q̄ cum P̄o
 p̄llo videretur: vnam legionem
 dimittere: Latonis filius q̄ in ea
 militabat dimisit. Et cōz ille amo-
 re pugnandi in exercitu remane-
 ret. Lato ad Pompilliu scripsit
 vt si pateretur: illum in exercitu
 remanere: secundo eum obliga-
 ret sacramento: quia p̄loze amī-
 so: iure cū hostibus pugnare nō
 poterat. ¶ Similr Marc̄i La-
 tonis sentis epistola est ad Marc̄
 cum filium in qua scribit: se au-
 disse: cum dimissum a Consule:
 cum in Macedonia bello persi-
 co miles esset. Monet ergo: vt
 caueat: ne bellum ineat. negatq̄
 ei v̄im esse cum hoste pugnare
 qui miles non est: q̄ milites nō
 credebat nisi cum qui sacramen-
 to in militiam consecratur. Pa-
 tet ergo militiam dignitas: fidel
 firmitas: et sacramenti obligabi-
 litas. Cuius forma est: vt deo p̄-
 mum fides debita: deinde p̄inci-
 pi et reipublice seruet incolumis.
 Et ideo magna pericula milituz
 si tales non sunt: et nisi fides et iu-
 ramentum seruent. Et licet forte
 sint: qui se teneri non videantur
 ecclesie ex sacramento sollempni

quia plerique ex cōsuetudine nō
prestatur: nullus tamē est: qui sa-
cramento tacito: vel expresso: ec-
clesie non teneatur obnoxius. Et
forte ideo cessat apud aliquos so-
lētitas iuramenti: quia ad h om-
nes inuitat: & coarctat necessitas
officij & sinceritas fidei. Inoleuit
enim & cōsuetudo solemnitas: vt ipsa
die qua quis militari cingulo de-
coratur: ecclias solemniter adeat
gladiosq; super altari oblato: qua-
si celebri professione seipsum ob-
sequio altaris deuoneat: & gladij
idest officij sui iugem deo spō de-
at famulatum. Neq; enī neces-
se est: vt hec: verbo profiteantur
cum legitima militie professio:
facto eius videat inserta. In ho-
mine enī illiterato: & qui magis
arma debet noscere q̄ litteras:
non oportet semper exigere pro-
fessionem litteratam sicut in ho-
minib; litteratis: quales sunt epi-
& abbates: putat dicitur Psal. vbi. s.
Capitulum. iij. De militum vno
sitate.

Quales autem debent eē
militēs scilicet strenui: au-
daces: impaudidi: expti:
prouidi: moribus predicti & veni-
sti: patet ex dictis. Unde in exor-
tatione Bernardus ad milites te-
pli loquens d̄ militia & militibus
ait tria esse necessaria: preliati. s.
vt sit strenuus idustriusq; miles:
& circūspectus ad seruandus: ex-
pediendus ad discurrendum: patus

ad feriendū. vnde vt essentielles
instruebantur a principibus: pro-
ut narrat Salustius de Pompeio: q̄
cum alacribus saltu: curz
velocibus: cursu: cum validior
virtute certabat. Neq; enim ille
aliter potuisset par esse Sertorio
nisi se & milites suos frequen-
ter exercitijs ad prelia preparasset.
Rescindendi: aut sciscitandi: insi-
liendiq; ars non mediocri est.
cuius beneficio cautela illa serua-
tur: vt miles ad inferendum vul-
nus sic in hostem infurgat: vt ei
ex aliqua parte non pareat. Exer-
citiū natandi percomodū est.
Missiliū maxime vtilis: quibus
hostis eminus leditur & terretur
& eorum exercitatio: lacertis ro-
bur accrescit: & iaculandi peritia at-
q; vltis acquiritur. Non igit esse
minati vel delicati: aut trepidi:
militēs esse debēt: sed tales vt de-
cium est. Optima enī militū sūt
hostem ferire: presidia agitare: ni-
hil metuere nisi turpem famam
himenē & estates vltro pati: humi-
quiescere: eodem tempore labo-
rare: & inopiā pati. His ergo pre-
ceptis milites hortabor. &c. De h
similiter ait Vegetius Renatus
addiciens: inuale esse: militem
tenere nutrium: & delictis assue-
tū: preferens tanq̄ aptiorē ple-
bem rusticam: que sub vino & in
labore numit: solis patiens: hym-
brē negligēs: balneoz nescia: de-
litarum: ignara: simpliciō animi

partio cibo contenta: duratis ad
 omnium laborum tolerantiam
 mēbris: cui gestare ferrū: fossas
 ducere: onus ferre consuetudo
 diruere est. &c. Dicit etiam Polli.
 li. vi. c. ij. Sed eon sicut habet
 Judic. vij. vicit innumerabiles
 hostium copias in expedita pau-
 citate virorum fortium: quos nō
 facile credendum est in delictis
 vrbium: aut regalibus epulis et
 stidiansq; conuiujs didicisse: vt
 aquam lamberent. eos tamē do-
 minus p̄ceteris celsit eligēdos.
 Si tamen interdū necessitas exi-
 git: vrbanos delicatiorēq; ad ar-
 ma compellit: ex quo nomē rece-
 pere militie: laborare: discurrere:
 pondus portare: et solem: pulue-
 remq; ferre. discant: parco victa
 vrantur. et rustico: et interdū sub
 diuo: interdum sub papilionib;
 dormorentur. Tunc demum ad
 vsum erudiantur armorum. Et
 si lōgior expeditio emergit: in an-
 garijs plurimuz: detinendi sunt.
 proculq; habēdi ab illecebris ci-
 uitatis: vt eo modo et corporibus
 eorum accedat zanimis. Nec
 mirum: si tales eligebant ad mi-
 litiam quia ab aratro vocabantur
 ad consulatum et principatus: vt
 dicitur est. s. a. Valerio lib. viij.
 c. iij. Sed quia hodie multi mili-
 tes vacant lasciujs: ocjs: alejs: et
 aucupijs: effemiati sunt: et in mi-
 lita in experti. Erisio de Roma-
 nis multis est: in quorum pre-

conuz est Lucanus. Dicitant
 membra sua romani more quiri-
 tis. Induxisse togā. Sed hodie
 multi plus student ornamentis ve-
 stium et armorum q̄ exercitijs et
 industrijs bellorum: et tollerant-
 ijs laborum: cum oporteat: mi-
 lites: miltiores esse armis milita-
 ribus q̄ vestibus. vnde legitur
 de Danibale: cum apud regem
 Antiochum morarem cā profu-
 gij: et rex ostentaret exercitum in
 signis aureis et argentefloren-
 tem frenis et phaleris presulgen-
 tem: rex gloriabundus respiciēs
 Danibalem ait. Putasne roma-
 nis satis esse hec omnia. Ille le-
 pide: breuiter et acerbē eludens
 ignantiam milituz prectose orna-
 torum ait. Plane: satis esse cre-
 do. Et si Romani auarissimi sūt
 pugnabūt acrius propter predā
 quesierat de numero exercituz
 et de estimatione equiperanda. Il-
 le dō respondit de predā. Nō ta-
 men vituperanda sunt ornata ar-
 ma: et aurea: dum modo non ac-
 quirantur ex vanitate et ostenta-
 tione: euz legatur: Machabeos
 habuisse clipeos aureos. l. Ma-
 chabeo. vi. Sed hi habuerūt ta-
 lia arma ad eorum magnificen-
 tiam et probitatem: et mutuz in-
 citationem et hostium terrorem.
 Et fulgore enim illorum clipeo-
 rum: fortitudo gentium dissipata
 est. Sed arma inaurare ex ostenta-
 tione: pompositate: et vanitate

semineus est: ait **Ver.** vbl. s. **Co**
 operitis equos sericis: depigritis
 hastas: clipeos: sellas: frenas: cal-
 caria auro: et argēto gēmisq; cir-
 cūornatis. Sequitur. **M**ilitaria
 sunt hec insignia: an potius mu-
 liebus ornamenta: Nūquid for-
 te hostilis acies aurum reuerebi-
 tur: aut gēmis parcat? Ideo nar-
 rat **Vegeti** libro. iij. c. i. q; **Sci-**
 pio **Aphricanus**: cum ornatum
 scutum elegantius vidisset: non
 mirari se ait: si tanta cura orna-
 uit illud: in quo plus habebat cō-
 fugij q; in gladio. Alia tamen rō-
 ne **Julius Cesar** habuit commi-
 litiones taz cultos: vt auro et argē-
 to politis armis ornaret simul et
 ad species: et vttenaciores essent
 in prelio: metu damini: prout le-
 gitur libro de vita Cesarum. De
 fortitudine quoq; militum: et ar-
 dule factis narrat **Vale.** libro. iij.
 c. vij. per totum. Unde ait ibi de
 quodam qui hortans alacri ani-
 mo suos ad prelium: ait prande-
 te commilitones tanq; apud in-
 feros cenaturi idest post hanc vi-
 tam. **M**ors enim erat eis veni-
 tata: et victoria promissa: Et du-
 ctora Intrepide paruerunt.

Capitulam quintum. De di-
 sciplina militari. Et exercitatioe:
 militum: et eorum vtilitate.

Quia milites efficiun-
 tur virtuosi mōis dictis
 in militari disciplina: ni-
 si modo antiqui erant in exerci-

tio discipline ipsius militaris: et
 mirabili modo milites erant p̄n-
 cipibus obedientes et consulis
 ipsos disciplinantibus: ait **Vale.**
 libro. i. c. i. Et hoc multipliciter. **G**
Digebat enim apud eos discipli-
 na militaris in abdicatione car-
 nalis voluptatis quo ad fetorem
 luxurie. Unde narrat ibi: vt tractū
 est. s. q; **Comelius Scipio** eodē
 momēto quo castra intravit edi-
 xit: vt omnia que voluptatis cau-
 sa comparata erant auferrentur
 et submouerentur. Et tunc con-
 stat: maximum institorum et li-
 xorum numerum cum duobus
 millibus scotorum abisse. Et sic
 exercitus qui se deiformi mortis
 metu fēdo ictu maculauerat: re-
 creata virtute: Humanitiam an-
 mosaz ruinis p̄stratā solo equit
 vt eim dicit. **Poli.** libro. vi. c. xij.
Sens ptorum sepissime superat
 eoz luxuriosissima est. **S**imili-
 ter regna **Siriorum** dicunt fuisse
 submissa impulsu luxurie. Simi-
 liter imperiū **Romanū** exaustuz
 est. et diuisū **Herone** imperate:
 cui gula fere oia deuorant: ma-
 culauit libidos: exhaustit auaritas:
 fregit ignatia. **Luxuria** cū super-
 bia exterminant vt dictū est. **A**li-
 ibidem ait. **D**uci in re militari
 cauendū est: ne venus ac vinum
 pugnancia pectora frangant.
Similiter disciplina militaris
 vlguit in eis in cohibitione come-
 lationū et ebrietatū: et oium perit

nentia ad gula: prout ait **Gal.** vbi
 s. d. **Metello** q. liras e castris sibi
 mouit: et cibum venale proponi ve
 tuit. De quo etiam narrat **Vegetius**
 l. iij. c. i. di. q. milites phibuit vti
 alta carne: **assa** vel **clixa**. Et d.
 milibus **Julij Cesaris** ait l. de
 vita Cesarum. q. fame et ceteras
 necessitates non tamen cum obsideretur:
 sed etiam cum ipsi alios obside
 rent tantopere tollerabant: vt **Dy**
 rachina munitione viso gratie pa
 nis ex herbis quo sustentabantur:
 cum feris sibi rem agenda dixe
 rit. **Pompeius**. **Item** vlguit
 apud eos disciplina in cohibitione
 ne depredationis et rapinarum. vñ
 ferri hoc edicto **Julium Cesare**
 compescuisse milites suos: quoniam
 vrbem ingressus est. non licere ho
 mines spoliare vel templa deorum.
 Et de hoc **Vegetius** vbi. s. di. q.
Lato memorie tradidit etiam sur
 tas: comprehensis inter comilito
 nes dexteras esse precisas. Et idem
 c. iij. q. **Lisia** dum quendam e via
 egressum castigaret: cui dicebat ad
 nullum rei rapinam se ab agmine re
 cessisse: respondit. Me spem quidem ra
 pturi prebeas volo. **Item** erat
 mira militum disciplina apud anti
 quos in oculi exclusione: et laboris
 exercitatione. Unde narrat **Ca**
serius vbi. s. de **Metello** q. ve
 tuit: neminem militum ministerio ser
 uorum iumentorumque vti: sed vt ipsi
 arma ferrent: et alimenta. **Si**
militer narrat **Vegetius** vbi. s. q.

Africa quibus versus classis non est
 necessari: ne tamen miles subsidia tor
 peret: aut per oculi licentiam iniuriam
 sociis inferret naues edificare in
 stituit. **De** admirabili militum
 disciplina in seuera castigatione
 excessuum narrat **Gal.** vbi. s. po
 nes multa exempla. Sic d. **Ma**
nilio **Loquato**: q. filium: eorum ipso
 ignorante ad dimicandum descen
 derat: mactari iussit: satis iudi
 cans esse: patrem sibi filio: q. pa
 tris militari disciplina carere. Et
 sibi multa alia exempla de castiga
 tione militum vel permittentium se
 capi cum essent armati: quos nole
 bat redimere **Senatus**: vel fugi
 entium de acie: quorum erat punitione
 vel quod nudi virgis cederent: vltimo
 quasi hostes haberent: et iterificerent
 vel quod eis era et donaria denegaretur.
 Et de consiliis narrat mul
 tum **Vegetius** vbi. s. **Ant** ait. q. le
 gionibus que punico bello pugnam
 militum detractauerant: in **Sic**
ilia velut relegatis septem annis de
 creuit **Senatus** dari ordem: et hoc
 ideo faciebant: quia vt ait **Gal.** vbi
 s. **Eneros** aios odisse solet vir
 tus. Et quia humane imbecillitatis
 efficacissimum iuuamentum est neces
 sitas: quia vt ait ibi. compressi seue
 ritate milites: vite desperatione
 implicati: multitudinem hostium su
 perarunt. **Loquit** de illis q. cogere
 bant tenere locum in aciebus: d. q.
 bus prius fugerant. vt etiam ait ibi
 dem. **Selafius** dux **Lacedem**

N

O

P

nloruz egregio dicto disciplinam
 militie concionabat: inculcando
 auribus suis exercit^o: a militib⁹ im-
 peratore potius q^m hostem metui
 debere. Idem Vegetius vbi. s. si
 gnificans. s. in hoc q^d in prelio du-
 bia morte timuisset si deseruisset
 s. acie manere supplicium. Et de
 hac disciplina bene pdicti aucto-
 res vbi. s. De utilitate ho discipli-
 ne: et constantia militum pz ex di-
 ctis predictozū auctorum. Ande
 Galerius vbi. s. Disciplina mili-
 taria acriter retenta: principatus
 Italie Romano Imperio pepit:
 multarum vrbiū: magnorum re-
 gum: validissimarū gentiū regi-
 me largita est: Et Poli. li. vi. c. i.
 dicit. q^d Romanos: gentiū oīuz fece-
 rūt esse victores: scia: exercitatio
 et fides que electi reipublice im-
 pendebant. Ideo preualuerunt
 aduersus multitudinem gallozū
 proceritates germanozum: vires
 hispanozū: dolos aphricozū. pro-
 ut ait ibidem. Similiter ait Tro-
 gus pompeii li. xi. q^d Alex. exigu-
 am manū militare suscepit a pa-
 tre: s; doctā. Qua assuefacta mi-
 litie: orbem terrarū agressus inu-
 meras hostiū copias fudit. Et b
 hoc bñ Poli. li. vi. c. xiiij. De cau-
 sis discipline sine pena ait. Al. ge-
 lius. li. viij. di. q^d puniēdo pecca-
 tis tres esse causas estimandū est
 Vel cū adhibet pena: castigādi
 emēdādi gfa: vt his q^d deliquit: at
 tētor fiat correctozū. Alia ē cū

dignitas auctoritasq; eius in que
 peccat menda est: ne pretermissa
 aduersio contemptū pariat. Ter-
 tia est exemplū: vt metu pene cete-
 ri terreatur. Et has tres scripsit
 Taurus in primo comētariouz
 super Dorgiam platonis. Quas
 ho posuit Plato. vñā ppter cor-
 rigendam. s. peccantē. Aliam p-
 pter exempli metum.

¶ Caplm sextū: de iure militari
 et militum priuilegio.

Iure militū decretoruz
 di. i. Jus militare est: bel-
 li inferendi solemnitas
 federis faciendi nexu: signo da-
 to egressio in hostem: congressio
 pugne. &c. Priuilegia quoq; mi-
 litaria que erant ex iure antiquo
 latius patent. Nā et liberiores sūt
 et pluribus imunitatib⁹ gaudent
 in tantū q^d ab angarijs et perēga-
 rijs. ac sordidis muneribus sunt
 alieni: et q^d iura licent ignorāt: et
 s; in potestate patrio sint: deca-
 strensi peculio testari possunt. Et
 q^d maxime est: ex publica sollici-
 tudine non permittant egere p-
 ut dicit in Poli. li. vi. c. viij. Qd at
 militare licitum sit fidelibus sub
 principibus legiitime institutis
 et de eoz disciplina pz. ex doctrina
 Beati Joannis Baptiste Luce-
 tij. vbi ait. ad milites. Neminem
 concussatis: neq; calūniam facia-
 tis: et cōtenti estote stipendijs ve-
 stris. Super quod Aug epla. v.
 Quibus stipendiam propriū sūt

ficere debere precepit: militare vti
 q3 non prohibuit. Et **Poli.** vbi
 s. **P**reco veritatis et dñi precur
 sor nouerat manū militare pro
 ptam ad iniurias: rapinis assuetā
 et cui nunq̄ aut raro sua sufficiūt
 qn appetant aliena: concussione
 prohibita exclusit iniurias: rapi
 nas exterminauit: exclusa calum
 nia: auaritia: damnauit: dñi prece
 pit: vnū quēq3 contentū esse stipē
 dijs suis. **Ad** aut disciplina mili
 tatis oia conseruet habet. **xxiii.**
q. v. **T**res q3 fideles possint mi
 litare sub infidelibus in defensio
 ne reipublice. salua iustitia et fide
 patet d̄ sanctis militib⁹: q3 milita
 uerūt sub impijs imperatoribus
 Sicut de sancto **Tha**urino: et ei⁹
 socijs. **Id. i. pe. v.** Subiecti esto
 te i oī timore dñi. **zc.** Sed quia
 sepe peccata comitant militares:
 nisi sollicita diligentia precaueāt
 dicūt in uita bea. **Aug.**: q3 inter in
 stituta beati **Ambro.** vnum erat
 q3 nolebat militare nolentē. **Ad**
 hoc comendare: ne si militie co
 mendat⁹ male ageret: eius culpa
 suffragatori tribueret. Et ideo ait
Titus sicut dicit **Egippus** li. v. q3
 in exercitu romano: oportet non
 solum virtutem corporis: sed etiā
 industriā mentis requiri: nec for
 titudinem in hostem: sed etiam
 discipline normā spectari: nec cru
 delis impius: nec insolens miles
 nec potius prede q̄ victorie in
 tentus.

Capitulum septimum. Quos
 milites ecclesiam debent defen
 dere: et de pena militum q3 officij
 suum bene non faciunt.

T q3 miles gladium ac
 cipit de altari vt dictum
 est supra et gladius offert
 ac quasi primitias officij sui redi
 mit de altari: ad honorem eccle
 et populi catholici vnitatez mi
 litare debet: et ad mandatū prin
 cipis si fuerit edictum. ait **Poli.**
vbi. s. c. vii. **S**uas milite ordina
 te est: inerti ecclesiam. perfidiam
 impugnare: sacerdotū venerari
 pauperū iniuriā propulsare: pae
 care prouintiam: pro fratrib⁹: vt
 sacramenti docet conceptio san
 guinez fundere: et si opus est an
 maz ponere. vt de eis dicit. **Gla**
dij ancipites in manibus eorum.
Et hoc non ad rapiendum vt s̄
 dandū q3 alienus est: vel ad bel
 lum iniustum inferendum: sed
 vt faciant iudicium conscriptus
 i. exerceant officium suū fm eq
 tate iudicij. **Unde** mos fuit mili
 tum antiquoꝝ: spolia hostiū cō
 secrare dijs suis: q3 publica reli
 gione cōsecrata virtus: nulla lau
 datione priuata indiget ait **Nale.**
li. iij. c. ij. ponens multa exempla
Ant **Julius** Cesar phibuit spolia
 ri tēpla: vt dictum est. **s. et** exerci
 tus **Brōnii** mansit inuictus do
 nec ausus est insurgere in deos:
Apollinis innadens templū: ait
Poli. li. vi. c. xvij. **Et** **Pompe**

non permisit spoliari templū: ait
Egipp^o li. i. et ei pepercit Alexan.
 putat in historijs. **B**ulto ma
 gis ergo milites xpiani debēt ec
 clesiā honorare: **M**ilites vō nō
 exercentes offiū suūz mō debito
 vel contrariū facientes puniebā
 tur: redigendo eos ad ordinē pe
 ditū: ait **S**al. vbi. s. ponens exē
 plū de Aurelio: q̄ filius virgō ce
 sam: militie munere priuatus in
 ter pedites fungi coegit: eoz ei⁹
 cipa: castra eēt capta. **H**el punie
 bank etiā pena mortis: vt dictū ē
 ait **S**egeu⁹ vbi. s. d. q̄ **R**utilius
 consul: ex duabus legionibus q̄
 loco cesserant sorte ductas in cō
 spectu militū securi percussit. et sibi
 de pena talium multiplici. **C**on
 traria predictorum inueniunt in
 multū militib⁹: q̄ possunt dici mi
 lites gloriosū: q̄ **T**rasone **L**omicū
 vīta et moribus representāt: nar
 rates inter milites de bellis. **D**e
 quibus verificat illō **E**thnici. **T**ūc
 exhausta canunt plūa marte gra
 ni. **I**llic **L**actides: illic tendebat
Achilles. **E**t pingunt flumido p
 gama tota mero. **Q**ui putat ait po
 li. li. vi. c. viij. in eo milite sue glo
 riam consistere credūt: si p̄ceptibi
 le sit sacrificiū: si vilesit ecclie
 auctoritas: si ita dilacerauerit re
 gnū hoīs: vt xpi imperiū p̄terat
 si laudes suas predicent: et sc̄ptos
 falsis preconijs mulceāt. et extol
 lant cum irrisione audientū: imi
 tantes militem gloriosam. **I**doz

virtus: in eo maxime eluceat: s̄
 clerum et inermē xpi militiaz aut
 telis aut linguīs confodiant: lace
 rent diripiāt: et trucident. **I**sti nec
 artes habent bellandi nec vsum
 qz intendunt potius lasciujs q̄
 militarib⁹ exercitijs: **I**deo nō est
 tutum: eos ducere ad bellū: exē
 plo **S**edeōis iudicū. vij. **Q**ui cū
 ducētis viris q̄ nō biberāt aquaz
 curuāz genib⁹: relictis formidolo
 sis et timidis obtinuit victoriam.
Capitulū octauū. de multipli
 ci militā.

Et qz parum prodest mi
 litib⁹: q̄ sint exercitati: vī
 disciplinati: victoriosi: i mi
 lita regia: si fuerint deuicti in mi
 lita xpiana: sciendum q̄ est qua
 druplex militā. s. hūana sub p̄n
 cipe hoīs: quos mōuit beat⁹ **I**o
 annes: non facere calūniāz. **L**o
 ce. iij. vt dictum est. **E**t isti debēt
 esse electi: disciplinati. turib⁹ p̄di
 ti: et dure nutriti: vt habitum est
Ende **S**en epla. liij. **F**ortior mi
 les ex cōfragroso venit: legnis ē
 vrbannus et verna. **N**ullum labo
 rē recusant manus que ad arma
 ab aratro transferunt. **E**ffemi
 nat aios amēntas nimia. **E**t po
 nit exemplū. **I**umenta quozum
 vngula in aspero indurata est vt
 am quālibet patiant: in molli vō
 palustriz pascuo saginata citius
 substernunt. **I**n primo pulsu de
 ficit ille vinctus et nitidus. s. miles
 seuor: loci disciplina firmat inge

nia aptius magnis coarctat red
dit. Ideo ait ibi. Indurandus e
ains: et a blandimentis volupta
tum procul abstrahendus. Vina
hanibalē hiberna soluerunt: et in
dominū niuib⁹ atq; alpihus viz
eneruauerūt fomenta campanie
Et qui armis vicerat: vitiss est vi
cr⁹. Et de his etiā supra habitū ē

H

¶ Est alia militiā xp̄iana aduer
sus principes et potestates: aduer
sus carnem et sanguinē gal. vj. et
ep̄. vj. de qua Job. vij. Militiā
est vita hoīs super terram. Ubi
Bre. mor. vij. in principio bñ d
hac militiā et hostibus cōtra q̄s
est militandū. In qua militiā mi
litans fidelis debet esse de idu
stria prouidus: disciplina exerci
tatis: virtute p̄ditus: constātia
animosus. Plus enī est vincere
diabolum: q̄ pharaonē cū exer
citu: ait. Ber. super cant. Omel.
xxxix. ¶ Est alia militiā votua:

I

qua militat homo contra hostes
fidei: quales sunt milites tem
plū: et alij cruciferi. Quos bñ hor
tatur: et monet Ber. vt dictum
est supra. Sūt etiā alij milites: q
ex diuino amore: et fidei deuotio
ne cōtra hostes fidei se exponūt
Unde ait Ber. lbi. Securi proce
dite milites et litrepido aio inimi
cos crucis xpi propellite. Sequi
tur. Quā gliosi reuertunt e pre
lio. Et post. Impavidus p̄fecto
miles: q vt corpus ferro: sic aiuz
lorica induit. et. ¶ Et est militiā

K

virtuosa sine ecclesiastica: q̄ mili
tant plati ecclesie et predicatorēs
illius. et contra heresim: et contra
errozū adinuētores. i. Th. i. et a
bora sicut bon⁹ miles. Et hi dē
militēs informandi sunt mōis vi
ctis et si militantes in prima mili
tia debent esse p̄diti virtutibus
mīto magis i alijs militijs et d ta
libus virtutibus que eis compe
tunt debet predicator euangeli
cus conferre cum eisdem.
¶ Decima distinctio. De infor
matione ppli laborantis. ¶ La
pulum p̄mum. Quare per pe
des designant laborantes et d pe
dam proprietatibus.

¶ Sicut per man⁹: milites
signant in corpore repu
blice: sic per pedes popu
lus inferior: conuenienter accipit
Sunt enī deputati ad humilia
officia et obsequia reipublice s̄m
instructiones Plutarci vt deſi
est. Unde ait. Quasi socios pedi
bus faciamus: ne offendant ad
lapidē obicē: vel alius multiplex
ingerat casus. Illis enī eo magis
necessaria est p̄udentia. quo plu
ra inueniūt offendicula: dū i ob
sequio corporis in terra gradian
tur: eisq; iustus tegmētorum de
bet esse suffragiū: q totius corpo
ris erigunt: et sustinet molē: Pe
dus ammicula: robustissimo co
pori tollet: suis viribus non proce
det: sed aut turpiter inutiliter et mo
leste manibus repa: aut dūtoz

L

M

N

ope mouebit &c. Magna ergo
utilitas horū peduz: magnas cu
ra sūt ptegēdi: custodiēdi & diri
gēdi: Op^o. n. pedis ē: corp^o sustē
tare: ait Comētor. ethl. i. Sic &
populi inferioris opus est: ad mo
dum pedū republicā sustenta
re: & supportaf: vite necessaria p
parando & obsequendo. Et d̄ his
pedibus Job. iij. Pedes meos
subuertunt. vbi mor. xx. Grego.
ait. Quid per pedes ecclie. nisi ex
trema ipsi^o membra signantur:
que ad opera terrena deseruiūt.
Que tāto celerius ab aduersario
falli possunt. Et sublimia min^o
intelligunt.

Capitulum secunduz. Qd̄ la
borēt. fideliter. & d̄ numero septē
artium mechanicarum.

Et sic in republica viter
sa sunt membra: sic & di
uersa officia: que admo
dum est in corpore naturali. Ro.
xx. Sicut in vno corpore multa mē
bra habem^o. &c. Et i. cor. xij. idē
Sicut igit̄ predicti p̄cipēs & alij
sunt admonēdi: vt exerceāt sua
officia fideliter: qualia descripta
sunt: sic & isti sunt admonēdi. vt
exerceant sua officia: ad que d̄pu
tati sunt: q. s. laborent fidelit̄. & re
ligiose: sine sinceriter: fructuose:
& vtiliter: cogitantes: q̄ homo ad
laborē nascit̄. Job. v. & q̄ beat^o
est: & bñ erit ei q̄ labores manū
suaz manducabit: ait ppha La
bor aut̄ istorum est. In operib^o ar

tiū mechanicarū que sunt septem:
putat dicit Dugo Didascalus parte
p̄ma. q̄ mechanica continet se
ptem scias. i. Lanificium. Arma
turam. Nauigationē. Agricultu
ram v̄nationem. Medicinam
Theatricam.

Capitulum tertiu. Qd̄ laborātes
caueant a peccatis.

In p̄mis ergo homines
laborantes sunt admo
nēdi: q̄ sint a peccatis
imaculat̄. s. a furtis: fraudib^o mē
datijs: voluptatibus: & alijs q̄ so
lent tales cōcomitari. Et vt ordi
nata intentione laborent. & ma
lint laborare q̄ ociose viuere. vt
mendicare. vt in laborando deū
orent: & inuocent: decimas: & ob
lationes ecclie soluant: & elemo
sinas faciant prout possunt. Et si
hec fecerint sperare possunt d̄ m̄
sericordia dei. Et vere tales: deo
sunt accepti. vnde legit̄ de quodā
li. vij. collationū: collatione. ij. q̄
cum ad orationē & p̄ceptuz ab
batia Joannis: demon exire nol
let de demoniaco: adueniente se
culari: q̄ sibi p̄mitas attulit disces
sit. A quo cuz abbas quereret or
dinē vite: respondit: se nulli^o esse
consciū: cū manibus quereret
victū: & nūq̄ mane ad rura ibat
aut vespere redibat. nisi prius lar
gientī deo i ecclia gratias age
ret nec de fructibus aliquid vsur
paret: nisi decimas & p̄mitas da
ret. Nūq̄ se bonos p̄ aliene mē

fia vicinla durisse: nisi eorū ora
 clausisset: ne dānū isferret. Simi
 liter addidit se cōpulsū añ duo
 decim annos parentū imperio
 cuni vellet monachuz perfiteri:
 sponsam duxisse: quā adhuc vir
 ginem virgo: sororis noie custo
 diebat. Quod audiens abbas vi
 xit: non imerito demonem ab eo
 expulsū. Ex quo apparet norma
 e regula laborantium in orando
 dem mane e vespere. Et s; non
 vacet eis ire ad ecclias gressu cor
 poris: eant saltem gressu mentis.
 Itē patet norma eorū in soluē
 do decimas eccleie: e in cauendo
 dānū alijs: e vt vīuant in con
 tinentia coniugali. vel viduali: si
 nolent viuere in virginali. Et tali
 bus deus auget e lacryz e res tē
 porales: e cōmerent benedictio
 nem dei e holuz. Benedictio enī
 dei diuites facit puer. x. Añ legi
 tur in vita Joannis elemosynarij
 añ si. de duobus fratribus calcia
 menta facientib⁹: quorū vn⁹ ha
 bebāt magnā familiā: vxorē: fili
 os: patrem: e matrē: quos alebat
 de arte sua propter deum: e vaca
 bat ecclesie sine intermissiōe. Illi
 us v^o fuerat eo ditior: nec i eccle
 sia permanebat: sed in festis e do
 minicis ē laborabat: nec tñ scipz
 solū nutrire valebat. Inuidēs er
 go alteri dixit cum ira. Unde tu
 sic diues fact⁹ es: ego v^o plus ar
 ti mee vacās in paupertate deue
 ni: Cui ille. inueni pectum in ter

ra ex quo factus sum diues. Et si
 vis veni mecum: e si quid inueneri
 mus: accipe dimidium. Qui euz
 acgesceret: e sequeret eū: bñedi
 xit illi deus: e diuitē fecit. Cui al
 ter. Nihil inueniebā in terra estī
 matū gratia precij. S; q; dñs vi
 xit. Querite primum regnuz dei
 e iustitiā eius: e hec oīa adijcent
 vobis: Ideo dixi tibi. Euidēter
 ergo hīc instruuntur laborantes
 qualiter debeant laborare.

¶ Capitulum quartū. De infor
 matiōe singulorū. prout cōuenit
 arti sue.

Tñ solum generaliter
 debet p̄dicato: euangeli
 cus instruere laborātes
 sed specialiter quemlibet laborā
 tes in arte sua: vt sicut laborat ar
 tificialiter exteri⁹: ita laborat spi
 ritualiter ad aīe vtilitatez. Sicut
 cum videt laborātes in lanificio
 que ars prima numerata ē: e cō
 tinet oīa texendi: cōsueñdi: e tor
 quēdi gñā: que fiunt manu: acu:
 fuso: rota: subulla: siue alijs istru
 mentis: put ait Dugo vbi. s. Ta
 les v; predicator monere: vt faci
 ant sibi vestem sp̄iales. exēplo. s.
 fortis mulieris que quesuit lanā
 e linū e operata est p̄silio manu
 um suarū: e stragulatā veste fecit
 sibi. puer. vltimo. Et vt sic labo
 rās indutus veste nuptiali ingre
 diat regnuz. hec vestis est chari
 tas ait Greg. sup euangelia. li. ij.
 omel. xliij. Que texti duob⁹ pre

tepſi ait ſoldē: vt dilectio dī ſit ad
 mōuz ſtantis: ⁊ dilectio p̄ximī
 ad modū ſbtēgmīa. ¶ Similr
 qñ p̄dicator videt laborātes in ar
 te armature: qua ſuit illa q̄d̄ pro
 tegamur: aut percutiam⁹. d̄z eos
 monere: vt habeant arma ſp̄ia/
B lla. Ephe. vi. Armaturam dei in
 duite vos. Stulti enī ſunt ſi p̄/
 parantes alijs arma m̄alia: nudī
 remanēt contra tella hoſtis ſp̄ia
 lla. ¶ Similiter qñ videt nau/
 gantes: ⁊ in ipſa arte laborātes d̄z
 eos p̄dicator monere: vt faciāt
 ſibi nauē p̄nic: que eſt ſecunda ta
 bula miſeris poſt naufragiū: ait
C Hiero. epi. lxxvij. ⁊ apphēdāt
 crucē xp̄i: que eſt nauis. ait Au/
 gu. ſuper Johānem omel. ij. In
 ſinuet etiā eis: q̄ mare eſt mun/
 dus: q̄ tumultibus cauſarū: ⁊ vn/
 diſ ſe illidit. ait Greg ſup euan.
 lt. ij. omel. iij. Quot. hui⁹ maris
 pericula? Sūt enī in eo reptilia q̄
 rum nō eſt numerus. Nec ē poſ/
 ſibile illud trāſire ſine nani cru/
 cis ⁊ p̄nic. ⁊ ſic de alijs. ¶ Simi/
 liter qñ videt laborantes in agri/
 cultura ſiue in agro q̄ ſationi de/
 putat: ſiue ſit cōſitus arboribus
 ſiue paſcuis: ſiue floribus: vt ait
D Hugo vbi. s. d̄z monere eos: vt
 bñ colant agrū ſiue hortū cordis
 i. cor. iij. Dei agricultura eſtis. Ne
 ſalcui taliū dicat illud puer. xx/
 viij: Per agrū hoīs pigri. tranſ/
 iit: ⁊ per vineā viri ſtulti: ⁊ ecce to/
 tū ſp̄luerāt vrtice. Bagna enī

demētta eſt: cū magno labore co/
 lere agrū exteriorē pro fructu t̄p̄/
 li: ⁊ nō colere interiorē p̄ eterno.
 ¶ Capſm quitū. De informatio/
 ne venatorum.

Similiter qñ videt p̄di/
 cator laborantes in vena/
 tione: que diuidit in ſerī/
 nā. aucupīā: ⁊ piſcatōriā: quaruz
 vtraz ſit multī mōis: vt ait Du/
 go. vbi. s. d̄z eis intimare: que ve/
 natio eſt licita: ⁊ illicita: Max lz
 ea que eſt piſcīū ſit licita ē clericō
 vel monacho: prout habetur de
 p̄ſe. di. vltima. Nunq̄ de manu/
 tua. ⁊c. illa tamen que eſt ſerinas.
 v̄ aucupīā ſi oī t̄p̄: nec oī p̄ſone
 licita eſt. di. lxxvi. Qui venato/
 rib⁹ donant: non homini donāt.
 ſed artī nequiſſime. Et poſt Eſau
 venator erat: quia peccator erat.
 Et penit⁹ non inuenimus in ſcri/
 pturis ſacris ſanctum aliquē ve/
 natozem: ſed piſcatozes ſanctos
 inuenimus. Sequitur. Quid. p̄/
 deſt ieiunare viſceribus: ⁊ luru/
 rari venantibus: Et diſtinguit ibi
 apparatus. q̄ eſt venatio opp̄eſ/
 ſua. ⁊ h̄ illicita. ⁊ eſt Barenaria
 cum beſtia dentata. Et qui hanc
 exercet peccat mortaliter. Et eſt
 ſaluſoſa in filio ⁊ ſalubus. Et h̄
 licet ſit licita: tamen ex cauſa ſit
 illicita: vt l̄ q̄ drageſima. Et. xxx.
 q. viij. Si nulla. Item eſt illicita
 ex perſona: ſicut ep̄ſcopo nō eſt
 licita. di. xxij. Quorūdam layco
 v̄o licita eſt p̄ pellibus ⁊ carniſ⁹
 non ob

E

F

non ob voluptatem. Et hec est ea que est cum strepitu & clamore. **P**onere v^o reipe vel laqueu^m sine strepitu & clamore: & sine canibus licitum est clericis: vt dicit sibi apparatus. **P**redicator ergo debet exprimere vanitatum varietates: cursum p^{er}uitates: temporum amissiones: inuitiles occupationes: fructuum modicitates que cōcomitant venatores & venationes: quando post vnam bestiolam sicut post lepuleculum timidum tot currunt milites: tot cursores: tot cornuum clangores: tot v^olulatum vociferationes: & in fine vtilitatis paucitates: & laborum inuitilium amissiones. Et sic de multis alijs vt patet consideranti. Ille aut^{em} venationes que fiunt ad exterminium noxiarum ferarum: sicut luporum vulpium et huiusmodi: licite sunt & faciende modo debito & tempore cōgruo & alijs venationibus p^{er}eligende: q^uia sunt ad vtilitatem cōe^m. **G**reg^orius narrat **P**oli. lib. i. c. iiii. **N**ō vates mantuanus fertur interrogasse **B**arcellam: cum depopulationi autem operā daret: an aues mallet instrui in capturam auium: an muscā formari in exterminatione muscarum. **C**umq^{ue} ille questionem ad auunculū Augustum retulisset: illius consilio elegit: vt fieret musca: q^uia **M**ea^o poli muscas abigeret: & civitatem a peste insanabili liberaret. **Q**ue optio ē

impleta. Et de modo impletioⁿis narrat Alexander. neq^{ue} li. de naturis rerum. d^{ic}. q^uia cum **M**ea^o polis: sanguisugam infinita peste vexaretur: liberata ē a **B**ar^o ne idest **S**irgilio: profecta in fundo putei hyrundine aurea. **Q**ua extracta a puteo mandato: cuius luti multorum annorum curricula totam civitatem replevit exercituum infinitum hyrundinum: nec sedata est pestis donec sanguisuga aurea in puteum mitteretur. **Q**ualitercūq^{ue} autem hoc fuerit: liquet ex p^{re}dictis: voluptati & delectationi preferendam esse multorum vtilitatem. **D**e periculo & vanitatibus venationem p^{er}comitantibus. & quibus personis ē licita: & quibus temporibus: debet p^{re}dicator euangelic^{us} eos ad huiusmodi opera informare. Et q^uia licet sit illicita quibusdā: si tamen non posset sine culpa aliquando exerceri: patriarcha **I**saac si misisset filium ad opus illud anteq^{uam} disposuisset illi b^{en}dicere. **T**amen ex causa: ex tempore: & ex persone conditione: & ex modo ind^{er}bito potest esse illicita vt dictū est vnde legit de **E**dagaro rege **A**nglic^o: q^uia cum die d^{omi}nica iussisset ad venandum & beatus **D**iustanus sacris idurus: eū ad altare diu expectasset: audiuit ab angelis introitus missę. & kirieleison. & post **I**te missa est. Et cui^{us} diceretur ei a rege adueniente: q^uia celebraret

notuit amplius celebrare: Et ex
inde prohibuit regem: ne die do
minica iret venatum. vñs ergo
ecclesiasticis: quorum est archa
na celestia scrutari: & scripturaru
delitijs delectari: & a mudi vani
tatis sequestrari: minime decet
salibus implicari.

¶ Caplm. vi. De admonitione
medicorum.

Similiter quando predi
cator videt laborates in
medicia: & medicine ope
ra inquirentes debet medicos in
formare: vt ipsi precaueant mor
bos animarum scilicet peccata:
iuxta illud Luce. viij. Medice
cura teipsum: ¶ Item debz eos
informare: ne scilicet acceptent:
alios curare anteq̄ ipsi in sciētia
sint instructi. vt entz ait Comen
tator ethi. ix. Oportet q̄ medic⁹
sit instructus disciplina & experie
tia: & q̄ adhibeat diligentiam in
medicando: & insinuet cam mor
borū. Quia vt ait Sen. epistola
xcix. Multos morbos multa fer
cula faciunt. Et ibidem. Innu
meros esse morbos non mirabe
ris: numera eos. Sed antiquit⁹
nō fuit ita: q̄ medicina fuit pau
carum scientia herbarū. Et illos
cibos excipiebant: q̄ non nisi esu
riētibus placere poterāt. Ideo
nihil erat opus tam magna me
dicoruz supellectili: nec tot ferra
mentis & pixidibus. ¶ Itēz me
dicus debet inducere homines

ad abdicationem voracitatis ga
le: q̄ mos medici est: vt cōtraria
sibi curet. ait Bre. mor. xxvij.
in principio. Informandus etiā
est medicus: vt p̄ diuersitate eta
tum: temporum: complexionuz:
& regionum adhibeat medicinā
Sicut exemplificat Augu. ep̄la.
v. de quodā medico q̄ adhibuit
q̄d p̄gruebat dolori cutis: & sa
nitas subsequuta ē. Et ille post ali
quot annos grauatus dolore idē
medicamentū apposuit: p̄pter q̄d
peius sibi fuit. Et cū a medico q̄
reret: quare hoc: r̄ndit medicus
q̄ illi etiā non fuisset iussur⁹ ipe
apponi illō medicamentū. Et sub
dit Aug. regulā bonā. Tantū va
let rō: vt artibus nō mutatis: q̄d
fm eas fit. est p̄ tēporum varia
te mutandū ¶ Est et̄ admonē
dus medicus: ne ingrātū lucrum
iniuste: v̄ desideret infirmitates
vel mortes hominū. vt enim ait
Sen. vi. de bn̄fi. c. xxv. Demoste
nes Athenis eū qui necessaria su
neribus vendicabat dānauit: cū
p̄basset eū magnā lucrū optasse
q̄ contingere ei sine multorum
morte non posset. Idē de medi
cis p̄t̄ dici: si desiderēt p̄p̄ lucrū
morbos hominuz siue mortes.
vt enī ait ibidē. Grauiſſima infa
mia ē medicis: op̄ q̄rere. ¶ Et dō
similiter debet predicator infor
mare egrotos corporib⁹: vt sicut
q̄rūt medicamenta corporalia: &
multa iustinet pro sanitate h̄nda

et a perito medico consilia querunt
 sic et etiam multo magis querunt
 medicinam sine medicamentum
 aiaz a deo q est summ^o medic^o.
S H^os eni^z et vbi ei^z e^z medicame^z
 tu corporu^z et aiaz: ait Augu. lib.
 vij. sm^oe. xxvi. vñ ipe die^z Eba
 thei. ix. Nō est opus valentibus
 medicus sed male hñtib^z.

Caplm. vij. De admonitione
 lulorum.

T **C**onsist: qñ p^odicator vi
 det laborantes in thea
 trica: q^o septimo loco nu
 merata e^z ab Aug. que quidē sci
 entia est ludon^z: dicta a theatro
 vbi conueniebat pplus ad luden
 dū: vt ait ibidem: vñ monere eos
 ad precauendū ludos indebitos
 et lasciuos. Est eim ludus puerile
 illusione de q^o Sene. xv. Vidit
 Sarra Iulmaelem ludentē cū
 Isaac. In quo ludo vidit illuso
 nē que significabat deceptionez
 vt ait Aug. super Jo. omel. xi. Et
 est ludus lasciuie: vanitatis: et vo
 luptatis. Exodi. xxxi. Sedit po
 pulus manducare et bibere: et su
 rarerunt ludere. Et tales ludī sūt
 cauendi. vnde Criso. sup^o Mat.
 omel. vi. dicit: q^o de^o nō dat lude
 re sed diabolus. Si luserimus in
 quit: ante certamen a propria ca
 damus pigritia. Et est ludus so
 cialis honestatis. I. ad corpi^z re
 creationē: et lenamē. Et sic legū
 tur pbi ludere ait Sene. de tran
 q^ollitate animi. l. i. vñ q^o Socrates

cū pueris ludere nō erubescibat
 Et Cato laxabat alium: curis pu
 blicis fatigatus. Et sequit: q^o ani
 mi meliores alacrioresq^z quiesci
 surgunt. Et ponit exēplū de agris
 fertilibus: quos cito exhaurit nū
 q^z intermissa fecunditas. Ita aio
 rū impetu assiduus labor frāgit.
 vires recipiūt paulatim resoluti et
 demissi. **S**imilr pōit exēplū
 q^o somn^o refectioni est necessari
 us: si tñ cōtinu^o: mors est. Sic e^z
 de ludo honesto. Et iō inquit le
 gū p^oditores: festos instituūt dies
 vt ad hilaritatez publice hoies co
 gerent: tāq^z necessariū laborib^o
 interponētes tempamētū. Seq
 tur indulgēdū est aio: Dandūq^z
 sibi est octū: q^o alimenti et virtus
 loco sit. Et idē dicit Gale. li. viij.
 c. de societate. vñ Hugo. vbi. s.
 Ludos idcirco inter actiones le
 gitimas p^onumerabat: q^z tem
 perato motu naturalis calor nat
 ritur in corpore: et mentis leticia
 reparat. viri tñ eccliaistica sobrie
 et tempate vti debēt ludo hone
 sto: ait ambro. i. de offi. Quia li
 cet interdū hōesti sint ioci et sua
 ues: eccliaistica tñ abhoreret re
 gula. Nō solum pphanos sed et
 omnes locos declinandos arbi
 troz: nisi fonte plerūq^z: grauitatis
 et gratie plenū sermonē eē nō in
 decorē. vñ de bto Joāne aposto
 lo ait Cassianus. vij. collatiōe. q^o
 cū molliter p^odicē demulceret: vi
 deo eū qdā iuuenis miratus est.

A ta nū vīrū sic facere. Qui sanctus
ait. Quid gestas in manu? Et ille
Atrē. Cur inquit nō semper ten-
nū circūfers? Et ille ne iugi curua-
tiōe fortitudo mollescat. Sic ait
sanctus: non te offendant hec par-
ua laxatio: q̄ nisi remissione qua-
dam rigore q̄ laxet: nō pōt ob-
secū dare. Lingiter fecū dare. vīr
ergo ceticū: quales sūt ecclīastici
religiosi: ludos pīlo mō dictos
caueant. Et si aliquo ludo vtātur
debita sit causa: debitus modus
locus: et debiti tempus. ac religio-
se persone. vnde Sen. epistola.
xviii. Quid mihi luso: ista cō-
pōis? Nō ē ad locūda locus ad
miseros vocatis: opem te latuz
naufragis: captis egris. egentib⁹
pollicit⁹ es. Quid ergo agis hic?
Luz quo ludis timet. Succure.
Deo vndiq̄ ad te man⁹ tendūt:
perditē vīte peritūre q̄ aliq̄d au-
xilū implorant. vir. n. ecclīastic⁹
et doctor euangeliē: q̄ vocat⁹ est
ad dandū alijs p̄siliū: et auxiliū:
nō oīz intēdere ludis vantis in q̄-
bus demones delectant. vnde in
somnia dictuz sūt illi Romano
vt ludi instaurarent: sicut recitat
Augu. viij. de ci. c. xxvi. ¶ De lu-
do vero aleę reiuz periculo d̄ i
summa de casibus. lib. ij. Qd̄ illi
qui ludūt ad aleas vel taxillos:
et qui ludo intersunt. aut p̄ticipes
sunt: vel inspectores peccant. Et
ibi de peccatis p̄comitantibus ta-
lem ludū: qualia sunt: d̄ d̄ d̄

lucrandi voluntas spoliandi: vī-
ra: mendatia: ociosa verba. vt. n.
ait Pol. li. i. mēdacioz et periu-
rionuz m̄ est alea. vñ et Chilon
lacedemoni⁹ iūgende societatis
cā missus Corinthū: duces et se-
niores ppli ludētes alea inueniēs
infecto negotio reuersus est. d̄.
nolle se gliam Spartoz: q̄rū cō-
structo Bisātio clarescebat: hac
maculare infamia: vt dicerēt cū
aleatorib⁹. Fisse societate. ¶ Cō-
similiter: regi Democrito in ob-
probriū puerilis etatis: tali auri
a rege Spartoz dati sunt. Et sic q̄
dē munere exhonozanda vīsa ē
adolescētia senilis: et q̄ in maesta-
te regis: leuia committere minime
verebat. ¶ Leōuerso est de ma-
gnatibus mītia hodie. Siantur
eniz: si venaticā nouerint vanita-
tē: si in alea sint instructi. si in la-
dis vantis expi: cū tū dicat Se-
ne. in puer. Aleator q̄to in arte
doctior: eo negoz. Magna ē igi-
tur vesania: tali arti insudare Et
nō solū nobiles stendentes tali-
bus sibi nocēt: sed etiā mītia alijs
quib⁹ dant audaciā et exēplū: tali-
bus vacādi: et liberos suos et he-
redes exemplo suo ad talia puo-
cant. iuxta illd̄. Si vānosa senem
iunat alea: ludit et heres. Bulla-
tus paruo. eadē mouet arma fre-
tillo. Quia vt ait Sattus. Citi⁹
nos corrupūt: vītoz exempla
domestica: magis cū subeūt ani-
mos auctoritatib⁹. Et id̄ p̄d̄gre

seruauisse Themistocles: ne res publica ludere uideat: defectusq; sui relicta grauitate pronunciet. **C**ap. viij. Ad laborantes: dñr pedes. Et de cura istoz pedum.

Laborantes igitur in pdictis artibus mechanicis: et opib; ad eas ptinentib; siue in quibuscuq; alia ptinentibus: ad reipublica: sunt qsi pedes ipsius: qui obsequiunt ei: et ea sustinent. De quib; pedib; custodiendis: dirigendis: statuendis debet habere curam magistrat;. vñ Plutarcus eadē dicit in omnib; exequenda q; humilib; .i. multitudinē spectant siue profunt. Nam paucitas plurib; cedit. Et ea cā sunt instituti magistrat;: vt a subditis insurie ppulsent: ipsaq; reipublica qsi illorum opificio calciet. Est enim qsi descalciata. qsi insurijs exponit: q; nihil pōt ignominie esse gerentib; magistrat;. Afflicti namq; pprijs: qsi principis podagram arguit: et pulcrit. Et sic ait aposto. i. Cor. xij. omnia mēbra: vñ corp; sunt: Que tamen mēbra: diuersa habēt officia: et qd; lib; indiget alteri; officio. Et tūc est quodlibet mēbru perfectū cū attingit pprie vñ sciri. vij. phisi. et iij. **B**athau. hoc est cū singulū pōt facer suū opus. Et equoecē illud qd; nō pōt: suum opus facere: vt terra lignea equoecē terra Sic ē in corpe reipublice: q; sūt diuersa mēbra pportio aliter vt

dēm ē hñtia diuersa officia: qñ qd; lib; indiget offō alteri;. Et tūc ipa ē i statu dñito: qñ neutz vsurpat officii alteri;: et quodlib; exerceat suum veraciter. **N**ec d; mirari qd; de coaptatione mēbrorum reipublice mēbris naturalibus: cū dñs ostēderit **M**abuchodonosor statuā. cui; caput ex auro optimo pect; et brachia de argento etc. ad significandū variā statū regnorum: fm sanctos ibidem. Consimili rōne: in vno regno: diuersa plone in reipublica possūt adaptari diuersis mēbris in corpore naturali. vñ de et in tractatu q; dñr liber phie legitur. q; l ciuitate imaginaria Socratis: caput ipsius **P**alladis est ad modum arcis. Brachia tāq; pūdetes et fortes viri iuxta arcē ad eaz tuendam locata. venter et genitalia: opifices ciuitatis: et mulieres. **C**ore et crura: negociatores: huc illucq; discurrētes. pedes tō sūt agricolē. vñ et negociatores pñt significari per pedes quia calcāt terram. Et sub nauigatione pñt netur ars mercandi h; **D**ugonē vbi. s. vel possunt significari per crura q; sustentant reipublicaz suis mercaturis. **M**ercature. n. multū iquant reipubliā: ait **D**ugonē vbi. s. hui; studiū gerendum gentes pccitat: bella sedat: paces firmat: puata bona ad cōem omnium vsū immutat. Et de eorum informatiōe dicit infra parte. ij.

Et in hoc finis partis prime huius collationis.

Secunda pars principalis. De colligatione membrorum ad inuicem.

Prima distinctio. De colligatione dominorum ad seruos.

Abita descriptio rei publice i comunitate: et

Denumeratio virtutum que sunt necessarie eius membris siue perso-

nis ex quibus respublica constituitur: quia talium personarum est multiplex colligatio: et coheretia. Dirigere summo magistro: videndum est de predictorum colligatione et coheretia. Et

Primo de colligatione siue coheretia legali siue ordinali scilicet post peccatum que est de minorum ad seruos et e converso.

Secundo de colligatione naturali que est parentum ad filios et e converso: et fratrum ad inuicem: et cognatorum.

Tertio de colligatione sacramentali que est coniugatorum ad inuicem.

Quarto de colligatione siue coheretia spirituali que est christiano- rum ad inuicem: in corpore christi.

Quinto de colligatione civili que est vicinorum siue cohabitantium simul in villa vel ciuitate.

Sexto de colligatione amicali que est amicorum ad inuicem.

Septimo de colligatione so-

ciali que est sociorum ad inuicem.

Octavo de qualitate conuersationis quam debet homo habere cum aduersariis.

Et differunt iste quatuor colligationes. Illa enim christiano- rum attenditur quantum ad gratuita: siue quantum ad charitatem. Illa que est civilis quantum ad cohabitaciones. Illa que est amicalis quantum ad ea que sunt amicitie. Et potest esse inter absentes. Illa que est socialis quantum ad presentem et conuersationem que fit inter presentes. existentes enim in republica: his modis: ordinate se debent habere: et admonendi sunt a predicatoribus ut se habeant.

Capitulum I. De origine seruitutis.

De prima colligatione quantum ad unam partem scilicet

Debet qualiter habere se debet principes siue domini ad suos dictum est supra. Tamen intelligere debet quod ratio dominandi orta est ex peccato: ait Augustinus. xx. de ci. c. xx. vi. Condicio seruitutis iure intelligitur imposita peccatori. Et prima causa seruitutis peccatum est. proinde nunquam in scripturis legitur seruus antequam hoc vocabulo hoc inquit peccatum filii vindicaret Gen. iiii. Nomen igitur illud culpa meruit non natura. Non debet igitur principes vel domini nimis extolli de dominatu: cum non ex naturali conditione sint domini: sed ex merito peccati. unde ibi Augustinus. Qui imperant

Reservant eis quibus impare vident
 Reges dñandi cupiditate sperant
 sed officio consulendi: nō pñci
 pandi superbia: sed providendi
 misericordia. hoc naturalis ordo
 prescribit: ita deus hoies cōdidit.
 Dominamini inqt pscibus ma
 ris. et Scñ. i. Quia. s. hominem
 rationale ad ymaginē suaz factū
 nō nisi irrationabilib⁹ de⁹ voluit
 dñari nō homines homini: sed
 hominē peccat. Inde primi iusti
 pastores peccoz magis q̄ reges
 hominū pstituti sunt Scñ. xliiij.
 vt sic insinuaret de⁹: qd postulet
 ordo creaturaz. qd exigētia me
 ritorum. h̄ Aug. post peccatū ta
 men legitime pncipantib⁹ sm le
 gem diuinam et humanā debent
 homines obedire. eph. vi. Serui
 obedite dñis carnalib⁹ in timore
 et tremore: et simplicitate cordis:
 sicut xpo. Et Bre. Registri. xvij.
 c. Liqueat qd oēs homines natu
 ra equales genuit: sed variante
 meritoꝝ ordine alios alijs culpa
 preponit. Ipsa qdem diuersitas
 q̄ accessit ex vitio: diuino iudicio
 dispensat: vt qz omnis hō eque
 stare non valet: alter regal ab al
 tero. Domin⁹ igit siue pnceps de
 bet iugiter meditari eq̄litate m cō
 ditionis cū seruis: et pondus sue
 seruitutis ex alia parte: et non im
 perare ex cupiditate nec pñcipa
 ri ex superbia: sed ex officio con
 sulendi: et misericordia puidendi:
 vt dicitur est ab Aug. Sic cogita

bat Job. xxxi. vi. Numqd non in
 vtero fecit me qui et illam: scilicet
 seruū. vbi mora. xxi. ait gre. ante
 medū. Potētib⁹ v̄rls magna ē
 v̄rls humilitatis: p̄siderata equa
 litas conditionis. Et post. Eba
 nu humillime cōsiderationis de
 primendus est maior elationis.
 Scñ. lx. Terror vester ac tremor
 sit super cuncta aialia terre. vbi
 Greg. hō aialib⁹ irrōnabilibus
 non ceteris hominib⁹ nā prelat⁹
 est. Idcirco of ei. vt ab aialib⁹ nō
 ab hominib⁹ timeatur. Quia dñ
 nām sup̄bire est: ab eq̄li velle ti
 meri. Et de h̄ Scñ. epla. xlvij.
 loquens ad impatorē ait. Cū ser
 uis familiariter viuere deceat par
 dentia tua. Serui sūt: imo hoies
 Serui sūt: imo p̄ubernales: ser
 ui sunt: imo humiles amici. ser
 ui sunt: imo cōserui. Si cogitave
 ris: tantūdez in vtroq̄ licere for
 tune. Itaqz rideo istos qui turpe
 estimant cū suo cenare. Quare?
 nisi qz sup̄bissima p̄suetudo: ce
 nandi dño stantiū seruoꝝ turbaz
 creūcingit? Segl. Et i fide lib⁹
 suis monent labia. s. ne loquant.
 Et post. eusdem arrogantē pp̄s
 um iactura totidē esse hostes: q̄
 seruos. Nō habem⁹ eos hostes
 sed facimus pp̄ crudelitātē. vñ
 sequitur. Interim: crudelia et in
 humana pretereo: que nec tanq̄
 hominibus qdē: sed tanq̄ imen
 tis abutimur. Quia cū ad cenam
 dū dycūbū: ali⁹ sp̄uta detergetis

F alius reliquias tremulentorū col-
 ligit: alii preciosas aues scindit p-
 peccatū: et lūnes infelix q̄ huic vni
 rei vinit: vt olūlia decenter seccet
 Sed miserior ē q̄ hec voluptas
 causa vocet q̄ q̄ necessitate di-
 scit. Et post p̄cludit: ibi. vis tu co-
 gitare istum quē seruum dicit ex
 eisdē seminib⁹ orū: eodem cibo
 frui: eque spiras: eque mori. **N**o-
Z li ergo de vsu fruorū disputare: in
 q̄ superbissimi: auarissimi: et cru-
 delissimi sum⁹: hec tamē p̄ceptū
 mei sūma ē: vt sic cū infimo vi-
 uas: quē admodū supiorē tecū vt
 uere uelis. **P**reterea dñs co-
 gitare dicit: q̄ forte aliq̄ ipse erit ser-
 uus. vñ Sen. ibi. Melcis q̄ eta-
 te Decuba fuit cepit: q̄ Cressus
 qua Darij mī: q̄ Plato: q̄ Dio-
 genes. vltie cū seruo clementer:
 viue cōter. In fmōe istū admit-
 teri in p̄silitū et p̄uictū. **I**te cogi-
A tare dicit dñs: q̄ q̄ ē seru⁹ p̄ditio:
 ē forte liber. vltualē libtate. .i. mē-
 si absq̄ p̄cō ē. vñ Sen. vbi. s.
 Seru⁹ ē: s; fortasse lib aīo. Ser-
 uus ē h̄ et n̄ nocebit. **V**nde qd n̄
 sit. Alii libidini fuit: alii auaritie:
 alii ambitioni: oēs timori. **M**ul-
 ta seruit⁹ turpior q̄ volūtaria. cū
 ergo sit possibile: q̄ aliqñ dñs
 sit seru⁹ p̄dictarū passionū: et forte
B seru⁹ erit dñs eaz: non superbe
 efferre se dicit sup seruū. **I**deo cō-
 cludit ibi Sen. Colarte serui tui
 poti⁹ q̄ timeāt. Sed ad rabie co-
 gāt nos delitē: vt q̄qd n̄ ex vs

lūitate repēdet: itā euocet. **R**egū
 nobis indulm⁹ aīos. .xc. Et **I**dez
 Sen. d. demētia. c. x. Seruis im-
 perare moderate: laus est. Et in
 mancipio cogitandū est nō q̄nī
 illd̄ impune pati posset. sed q̄tū
 tibi de⁹ p̄mittit. q̄ et captis et pre-
 cio p̄potis peere lubet: q̄to insti⁹
 lubet hoib⁹ liberis Igenuis hōe
 stis nō vt mācipia abuti: et seq̄
Lum in seruū oīa liceant: et aliq̄
 qd̄ in hoīe licere cōe ius aiantū
 vetat. vbi ponit exēplū: de crude-
 litate **P**ollidōi: q̄ seruū eo q̄ cū
 offenderat ferto in vituario p̄lect
 et illas hūano sanguine sagiabat
 hō mille mortib⁹ dign⁹. **M**ō
 tñ p̄mittendi sunt serui viuere in
 lasciuia: et sine disciplina: imo sunt
 castigandi et disciplinandi debi-
 to mō. **Q**uerulū. n. gen⁹ seruorū
 est: ait **H**iero. epla. xcij. **I**deo sūt
 disciplinandi. panis enim et disci-
 plia et op⁹ seruo. ecc. xxxij. **D**ec
 tamen disciplina debz esse mode-
 rata et regulata iustitia et ratione.
 vltga enim marmur oē p̄pescit
 ait Sen. epla dicta. **I**staz equali-
 tatē cum seruo cogitabat beatus
Martin⁹: qñ v̄sa vice armigero
 folebat. vñ et exēpluz charitatis
 erga inferiores ostendit dñs et
 magister: cū lauit pedes discipu-
 lozum. **Jo. xiiij.** et qñ erat in me-
 dio sicut qui ministrat **L**uc. xxij.
Non tamē denegandū qñ serui
 oēs et subditi: cū oī affectu. hūmi-
 litate et reuerētia seruire debeant

E dñis reddentes Cæsari que sunt
Cæsaris: & deo que sūt dei. **Mat.**
xvij. r. l. De. ij. serui: subditi esto
te in omni timore dñis. Sed ad
monēdus est domin⁹ & pnceps:
ne timeat corde ex dño: nec
seruum cōtemnat iniuste ex suo
imperio. Quātr autē debet esse si
cut pater patrie: plus clementia
& iustus disciplina dictū est. s.

C. Caplm. ij. De informatione
seruorum.

Quantum vero ad aliam

q **partem. s. qualiter serui**
debēt se habere ad domi

nos: notandū: q̄ admonēdi sunt
vt intelligant: peccatū fuisse cau
sam seruitatis. vt dictum est. & vt
eo ipso odiant peccatū quo indu
xit seruilem captiuitatem: & p̄ctm
precaueant: ne incidant in turpio
rem seruitutes. Qui enī facit pec
catū seruus est peccati. Jo. vlij. &
vt sint liberi mēte: nec nimis do
leant de exteriori seruitute: sicut
monet Apo. i. cor. vij. Seru⁹ vo
catus es: non sit tibi cure. Sequit
ur. Qui in dño. vocatus est ser
uus liber⁹ est domini. ¶ De ori
gine vō huius vocabuli seruus
Bug. d. ci. viē. v. bl. s. Digo in q̄
vocabuli seruorum in latina lin
gua creditur ducta: q̄ hi qui iure
belli possent occidi: a victoribus
seruabantur & fiebant serui a ser
uando appellati.

C. Caplm. tertiu. De fidelitate ser
uorum ad dominos.

Sunt autē serui & subditi
omnes siue sint milites
siue serui admonendi de
perfecta obedientia dño vel prin
cipi: & stabili fidelitate. & hoc ex
puro corde. Debent enim dilige
dñm suum perfecto affectu: euz
magnificare & preconicare salua
veritate: affatu: ei obedire prom
pto affectu: vitam eius & honorē
custodire sollicito n̄ru: exemplo
populi israel: qui noluit q̄ dauid
fret ad bellum. ij. Reg. vij. & dice
runt: Tu vnus pro milibus repu
taris: Et exemplo Joab. q̄ noluit
capere vrbe: ne victoria nomi
ni suo ascriberet. ij. Reg. xij. Sic
antiqui: reges suos magnificabāt
& eis i omnib⁹ obedebat: ait vir
gilius li. i. recitans dictus militis
Ene. q̄ ait. Rex erat Eneas no
bis q̄ iustior alter. Nec pietate fu
it: nec bello maior & armis. Que
omnia euidenter patent in fidelita
te quam debent principibus: Et
nota: q̄ quicunq; fidelitatem iu
rat: obligat se ad infra scripta. Si
cut notat. Dostie. in sūma sua: ti
tulo de fendis. versi. Quid sit fi
delitas. Que his versibus conti
nent. In columē: facile: tum quo
q; possibis honestum. Atilē con
siliū fidus dabis auxiliūq;.
Qui sic exponunt. In columē. in
tendit dicere: ne sit in damnū do
mino suo. Sed oē venenū: oēm
infirmitatē: & mouem: & oēs eoz
dislesionem pro posse suo v̄tra

L die facile: ne. scilicet quod dominus facere intendit: et de facili facere potest reddat ei difficile. Sicut faciunt multi: latenter impedimenta procurando. Tuncque. scilicet. ne sit domino suo in damnum de secreto eius reuelando alicui qui possit obesse: vel de munitionibus suis: per quas posset esse tuus ipsas prodendo alteri tradat: Sed pro posse subueniat et defendat. Possibilia. possibile ne. scilicet. quod dominus facere intendit: et si tibi possibile reddat ei impossibile sicut dictum est de facili: Honestum ne sit ei in damnum de possessionibus suis. vel alijs que ad honestatem pertinent. Sicut ne vxorem: vel filiam: vel sibi affines: aut ei commissas de honestate. Nec carmen famosum: vel aliud verbum vel factum per quod fama domini sugillari aut diminui posset proponat dicat vel faciat: nec audiendo vel dissimulando consentiat nec ad similia aliquid inducat. Utile: ne sit ei in damnum de rebus suis: Quinima ne utilitate eius in aliquo impediatur sed eam bone fide peuret. Consilium non dabit. scilicet. contra eum: sed bona fide sibi consulet quicquid poterit: et sciet ad eius utilitatem: et contrarium dissuadebit. Fidus dabitur. in qui es fidelis vasallus dabis pro domino tuo fidus: et auxilium de persona et rebus. Debet etiam corde et opere vasallus domino subuenire: a malo abstinendo et bona faciendo. forma vero sacramenti que habet

die cōiter obseruat talis est. Ego talis iuro super hec sancta dei euangelia que ad hac hora in antea videri que ad vltimam die videri mee: tibi fidei domino meo fidelis ero contra omnem hominem excepto imperatore vel rege. Quod verbum nulla indiget additione: sed integrum et perfectum continet in se fidelitatem. Sed propter simplices qui non intelligunt hec adiungunt. Iuro in quibus que nunquam scienter ero in consilio vel facto que tu vitam amitteres vel membrum: vel quo recipes in persona lesione aliquam: iniuriam vel contumeliam: vel que amitteres honorem aliquem que nunc habes: vel in anima possidebis: aut debeas possidere. et si sciero vel audiero: que aliquid velit aliquid isto modo te facere: pro posse meo: ne si aliquid impediret parabo: Et si impediret parare nequiuero: tibi que cito potero nuntiabo. et contra eum pro posse auxilium parabo. Et si contigerit: te rem aliquamquam habebis iniuste vel casu fortuito amittere: eam recuperare: et recuperatam omni tempore retinebis iurabo. Et si sciero te velle aliquid iniuste confendere. et inde spualiter vel generaliter fuero requisitus: meam tamen pro posse parabo auxilium. Et si mihi aliquid in secreto manifesta ueris: illud sine tua licentia nulli pandam vel facias que pandas. Et si consilium meum super aliquo facto postulaueris: consulam tibi

q̄ magis videbit̄ mihi expedire.
 Nunq̄ in persona mea aliqd̄ fa-
 ciam scienter vel dicam q̄ perti-
 neat ad tuā iniuriam vel conta-
 meltaz. Et nota: q̄ in omnibus
 predictis in q̄bus tenet vasallus
 dñs: tenet̄ fidei seruo dñs: vt̄ ibi
 dem bene p̄bat. ¶ Prelati d̄o
 hoc sac̄m fidelitatis prestāt q̄n̄
 consecrant: sicut habet̄ ē de in-
 returādo. Quorū forma talis est
 Ego talis eps ab hac hora in an-
 tea fidelis ero sac̄to Petro: san-
 ctę romane ecclie: et dño meo
 pape tali: et eius successoribus ca-
 nonice intransibus. Non ero in
 consilio vl̄ facto: vt̄ vitam perdat
 aut membrū: vel capiat̄ mala ca-
 ptione. Consiliūz quod mihi aut
 per se aut per litteras: vel per nū-
 tiū manifestabit: ad eius damnum
 nulli pandam. Pontificū ecclie
 Romane: et sanctorum patrū re-
 gule adiuto: ero: ad defendendū
 et protegendū: saluo ordine meo
 contra omnes hoies. vocat̄ ad
 synodum veniam: nisi fuero im-
 peditus canonice p̄p̄editione.
 Legatum apostolice sedis: quez
 certum esse cognouero in eundo
 et redeundo honorifice tractabo:
 et in suis eū necessitatib⁹ adiuua-
 bo. Apostolorū limia: aut p̄ me:
 aut per nūtiū annis singulis vi-
 sitabo: nisi eoz absoluar̄ licentia.
 sic me deus adiuuet. et hec sancta
 dei euangelia. ¶ Cum igit̄ tā cle-
 ricū q̄ layci suis maiorib⁹ ad fi-

delitatez teneant: licet differenter
 et fm̄ magis et minus: sō admo-
 nendi sunt sp̄aliter d̄ fidelitate ser-
 uanda. Fidelem enīz seruū et p̄u-
 dentem cōmendat dñs: et remu-
 nerat. Bar. xxv. Et hoc etiā exē-
 plo antiquorū: sicut militū Cęsar-
 ris qui erant deuotissimi sibi nec
 ab eo quasi possibilez separari p̄-
 ut legit̄ li. de vita Cęsarū. Et sicut
 ait Valerius. li. iij. c. viij. De quo-
 dam milite eius: qui cum captus
 eēt: et ad Antonīū perductus: r̄-
 dit eidē. Jugulari tube me: quia
 nec salutis beneficio: nec mortis
 supplicio adduci possum: vt̄ Cę-
 saris miles esse destinam: et tuus
 esse incipiam. Ceterum: quo con-
 stantius vitā contempserit: eo facili-
 us impetrauit. Antonius enī: vt̄
 tūti eius incōlūitate p̄stitit. ¶ Si
 militē narrat de alio qui noluit
 promissione vite separari ab illo.
 Cum enī a Scipione salus ei de-
 ret: si se futurū Pompei milites
 affirmasset. r̄dit. Tibi q̄dez gra-
 tias ago. sed mihi vt̄i ea cōditio-
 ne vite. opus non est. Sine enim
 vllis ymaginibus nobilis est an-
 mus. Et quo exemplū euidēs ē.
 q̄ miles dei non debet separari a
 deo nec vite promissio ē nec mor-
 tis timore fm̄ illud Apli. ro. viij.
 Quis nos separabit a charitate
 xpi. et. Item exemplum: q̄ H̄ro-
 qs fidelis est dño suo legp̄imo
 tanto magis cōmendandus est
 ab aduersario. Et de hac fidelit̄e

re seruoꝝ ad dños Dale. li. v. l. e.
 vñ. m. l. a. Abi. di. d. fidelitate p̄
 p̄nitiōis serui. Qui cū aliqui esset
 missi: vt dominū suū occideret
 seruus cōmutata veste cum eo ⁊
 mutato anulo: clam illum emisit
 seꝝ in cubiculū eius recepit: ⁊
 se vt pampintonē occidit passus ē
Z Breuis facti hec narratio: s; nō
 parua materia laudatiōis. ¶ Si
 milititer narrat de seruo Ancij: q
 Ancius cum esset proscriptus: ⁊
 videſt homines domesticos cir
 ca rapinā occupatos: vñ simulata
 fuga penatib⁹ suis nocte p̄duxit
 illuſq; seruus q fuerat ab eo vñ
 culorum pena cohercit⁹: ⁊ in ex
 piabili nota. Iſarum per s̄mā
 oras contumeliā inultus cū ista
 videret. salto lucro intentos: ⁊
 ipse nihil aliud erat q̄ vmbra ⁊
 ymago suppliciorū: maximum
 emolumentū iudicauit salutem
 illius a quo hec patiebat. ⁊ amo
 to dño suo rogus extruxit: ⁊ quē
 dam senē a se occisum superiecit
 Et venientibus militibus ⁊ inter
 rogantib⁹ vbi Ancij esset: manū
 rogo intentas r̄ndit. ibi illum vri
 dantis crudelitatis piaculis. Et q̄
 verisimilia loquebat: habita ē vo
 ci eius fides. Quo euenit: vt An
 cius assequeret statum acgrende
 incolamitatis. ¶ Bagna igit serui
 huius ad dominū fidelitatis ⁊
 charitatis magnitudo. Et ibideꝝ
 de alijs seruis fidelibus dñis su
 is. Et de fidelitate seruoꝝ erga

dños Sen. iij. de dñi. c. xliij. vbi
 narrat de seruo qui adaptauit su
 bi vestem ⁊ annulos dñi sui: ⁊ se
 obtulit occidendū pro illo. Qui
 forte fuit ille: de q. d. Dal. ¶ Ibi
 dem narrat de duobus seruis: q
 s. capta quadā vrbe: fugerunt ad
 hostes. Et hoste cū suo exercitu
 intrante vrbeꝝ: p̄cucurrerūt ser
 ui illi ad domū dñe sue: ⁊ eā adu
 xerunt. Ac querentibus que naz
 esset: p̄fessi sunt: crudelissimā ab
 eis ducti. s. vt torqueret. Que sic
 euasit: ⁊ ambos postea manumit
 sit. ¶ Ibi dem narrat de seruo q
 p̄mū occidit dominū suū: ne
 occideret ab hostib⁹. ⁊ deinde se
 ipm̄ traxit vno t̄cto dicens: Tē
 pus est: me cōsuleſt mihi. Iā enī
 dñm̄ meū manumisi. ¶ Simi
 liter narrat de quodam Incluso a
 Lesare. q petijt a seruo: vt sibi da
 ret venenū: ⁊ cum ille non posset
 euadere: qn̄ sibi tradet quod pe
 tebat: medicamentis innocūm
 dedit illi. ⁊ accessit ad filiuꝝ dicens
 Iube asseruare: donec intelligas
 an venenū dederim patri tuo. Il
 le tñ sopit⁹ est et vixit: ⁊ a Lesa
 re seruatus est: pius tñ illum ser
 uus seruauerat. ¶ N̄ ex his Sen.
 r̄ndit ad questionē qua querebat
 an seruus p̄fare posset benefici
 um dño suo. s. q̄ sic. vt p̄ ex dñi
 ¶ Similiter de fidelitate seruo
 rum ad dños narrat Trog⁹ p̄
 pei⁹. li. iij. di. q̄ Tharallus relitg
 paruulos suos. ⁊ t̄cellā cōmisi

B

C

D

E

spectate fidel serui. Cui tantus fu
 it amor memorie eius: vt parere
 seruo q̄ filios regis deserere ma
 let. **S**iliter lib. i. narrat: q̄ rex
 Argens moriens reliquit filium par
 uulum. Et pulsi macedones ab il
 laris: rege suo puero in cunis po
 sito ante aciem: acriter certame
 repetierunt: tanq̄ iō pus victi: q̄
 bellantibus regis sui auspicia de
 fuissent. Et simul miseratio infan
 tis tenebat eos. Et alijs victis on
 derunt: regē defuisse. **M**acedoni
 bus non virtutē. patet ergo ex vi
 cis mira fidelitas seruorum: et sub
 ditorum

Capitulum quartū. De nequ
 tia et punitione seruorum infide
 lum.

E nequitia et o seruorum
 qui dños suos occiderunt
 et eorum lares ac contu
 ges inuaserant narrat Trogus p̄
 peius li. xviii. vbi etiā ait: q̄ vn̄
 ex seruis q̄ hec fecerunt miserus
 est dñi sui. Et cum illi serui vellent
 ex se illum regē esse qui primō so
 lem orientē vidisset: seruus ille: ad
 dñm suū stratonem nomine hoc
 detulit: et etiā informauit: vt euz in
 campū processisset. ceteris in ori
 entē spectantibus: solus in occi
 dentē intueret. Et cum dies adue
 tare cepit: fulgorē solis in summo
 fastigio turris ondit: vbi editus tu
 rissimis vrbs culminibus orbes
 splēdebat. Et q̄a nō seruillis ige
 nij rō vasa: querentibus ductorē

de dño cōfiteat. Et tunc intellectū
 est: q̄m dñis ingenia seruilia
 sustarent. Data ergo vena seni fi
 lios eius: regem Stratonē crea
 uerunt. Post quē ad filium eius
 regnum trālatū est et ad nepotes
 Et q̄ celebre fuit facinus seruorū
 toti orbi. Ideo Alex. magnus vl
 tor publice securitatis oēs qui pre
 lio superfuerunt. s. qm̄ eos expu
 gnauit: ob memoriaz v ceteris ce
 dis: expugnata eorū v: de crucib⁹
 affixit. Senus tamen Stratonis
 inuolatū seruauit: regimēq̄: ei⁹
 stirpi restituit. Detestanda enī fu
 it temeritas victorum seruorum:
 iō magna equitate plectenda. Si
 ergo fides Iesu xpi priuati: fide
 les erāt dñis suis his mōis: mul
 to magis fide xpi prediti et alliga
 ti illi: debent esse fideles dñis suis
 et eos honorare. Unde legit in
 vitis patrū li. ii. c. de humilitate:
 q̄ Abbas Olimpianus qui seruus
 fuerat descendebat per singulos
 ānos a Scitia in Alexandria por
 tans mercedē dñi sui. Et mit
 tebat aquam in peluim: et offerē
 bat se lauare pedes eorū. Et cum
 illi dicerent: noli pater hoc facere
 et non graues nos: respondebat
 Ego cōfiteor: q̄ seruus vester sū
 et gratias ago: q̄ dimittit me li
 berum seruire deo. Accipite mer
 cedes vestras. Quibus non ac
 quiescentib⁹ dicebat. Credite mi
 hi q̄ si non vultis recipere mer
 cedes vestras: remāto hie et ser

nam vobis. Seruabat enī qđ
 aī Saluator. Reddite que sunt
 Cæsaris Cæsari: et que sunt dei deo
 Mat. xvij. Exemplo igit. istorū
 seruorum admonendi sunt sub/
 diti omnes et serui: ad omnimo/
 dam fidelitatē dñis suis seruā/
 dam. et ad eorū salutē tuendam
 Et ad hoc Virgilius loquens de
 apb^o hortat subditos. Unde ait.
 Præterea regent: nec sic egypt^o
 et ingens. Lidia: nec populi par/
 thorum: an medus hydalpes.
 Obseruant regē incolumē: mēs
 oībus vna est. Et amisso rumpe/
 re fidem constructaq; mella: Di/
 ripuere ipse ēt cruceo soluere sa/
 uorum. Ille apum custos: quem
 admirant et omnes. Circundant
 strepitu denso stipantq; frequen/
 tes. et. Et sicut serui illi et subditi
 sunt laudādi qui dictis modis fi/
 deles sūt dñis suis: sic ecōtra sūt
 vituperandi et detestādi q; illis sūt
 infideles: Nec acgrunt honores
 et vtilitatem suorū dñorum: nec
 eorum tuent salutē. cū oīa mē/
 bra ad mēdā salutē capitis se ex/
 ponant: Ex quo tales fuerunt ser/
 ui barbari et pagani. Narrat enī
 Gal. ii. c. iij. q; seruus barbar^o
 hadrubalē cog dñm illius occi/
 disse subito aggressus iteremū.
 Et merito. Cumq; comprehen/
 sus cruciaret: leticiam tamē quā
 ex vindicta ceperat in ore constā/
 tissime tenuit. Et merito ma/
 glo illi sūt vituperādi: q; iactant

crimen lese maiestatis et maxime
 detestandi eūz princeps in terris
 sit ymago diuine maiestatis in ce/
 lis: et sit crīmen proximum sacri
 legio: q; sicut illud deuz in hono/
 rat: sic et istud maiestatis diuine
 ymaginem. Ideo fm legem diui/
 nam grauitē mulctatur. exo. xij.
 Dis non detrahes: et principi po/
 puli non maledices. Ecc. x. In
 cogitatione tua regi nō detrahes
 Ex dictis omnibus concludēdū
 est: q; si tales fuerunt serui paga/
 ni: multo magis serui dei debent
 esse fideles. Ad quam fidelitatē
 debet predicator diuinus omnes
 exhortare.

¶ Secūda distinctio De colliga/
 tione patrū ad filios: et ecōuerso.
 ¶ Caplm. i. Ad patres nutritāt
 filios suos sub ordiata disciplina.

¶ Eīde videndum est de
 colligatione naturali ali/
 quorūz membrorū in re
 publica sicut parentū et filiorum
 et fratrū ad inuicē. Et primo sunt
 admonendi patres ad eruden/
 dum filios disciplinabiliter: vt sic
 sunt filijs cā essendi sic sint cā bñ
 viuendi. vt enī ait. phus. Et. viij.
 pater filio est causa essendi: causa
 nutrimenti et causa discipline: ecc.
 vij. Filij tibi sunt: erudi illos. Et
 xxx. Pro animabus filiorūz col/
 ligabit vulnera sua. Sequit Me/
 deo illis potestatem anime sue. et
 puer. xij. Noli subtrahes a pue/
 ro, disciplinā. Et Mat. xij. Quis

K

E

M

O

P

er filius: quem nō corripit pater
 Sic enim filij a malis cohiben-
 tur: in bonis moribus informant
 & ad dura tolleranda preparantur:
 ac ad assequendam hereditatem
 paternam digni efficiuntur. **Q**uod
 nobiles antiqui filios erudiri se-
 cerunt sapienter: ut patet de Phi-
 lippo patre Alexandri supra par-
 te prima. Item solliciti erant di-
 sciplinari eos virtualiter cohiben-
 do a malis: & informando in bo-
 nis. Quia ut ait Aug. de morib^o
 ecclesie. Disciplina ad duo dicitur
 dicitur. In coheritionem: & instru-
 ctionem: quorum primum: timo-
 re secundum amore perficitur. **Q**uod
 ut ait Pol. li. iij. c. liij. Octavia-
 nus Imperator: filios & si nō ge-
 nuit: tamen adoptauit: quos ad gra-
 dum militarem: cursu & saltum
 exercitari fecit: vltimumq; natandi:
 & punctum cesim ferendi & iacten-
 di missilia & lapides manu vltima
 docuit: & quomodo bellum su-
 stineri debeat & inferri. Et si eis
 sufficere posset clarus sanguis ad
 gloriam & bona hereditaria. ad om-
 nem affluentiam: & etiam magis ad
 copiam quā ad vltimum ea tamē dili-
 gentia sunt instructi: ac si sua reti-
 nere: vel aliena acquirere nequa-
 que possent nisi per virtutē. **S**i
 milititer: filias legis in lanificio se-
 cisse instrui ut si preter spem: eas
 in extremam paupertatem fortuna
 proliceret: vitam possent arte
 veducis facultatibus exhibere.

Nam & nendi: texendi: ac si exer-
 cendi vestes formandi: scindendi
 & componendi non modo artes
 sed vltimum habebat. Mouerat enim
 prudentissimus & diligens ipator:
 quod militaris alacritas: saltu & cur-
 su comparanda ē & temperanda. a nō
 corp^o etate pigrescat. Velocitas
 .n. q̄ exercitio percepta & firmata
 est: strenuū efficit bellatorem: &
 perfectius induunt que a pueris
 adiscunt. hec ille. Ex quibus pa-
 tet: quod filios & filias non sinebant
 antiqui ociari nec desidia resoluti
 vultu minus nec milites quo-
 rum professio instituta est ad la-
 borez militarē. **C**onsimiliter
 de hac disciplina narrat Tuli^o li.
 ij. tit. q. xl. q. leges ligurgi: labo-
 ribus erudiant iuuentutes: vena-
 do: currendo: natando: esuriendo
 fitendo: algendo: estuado. Spar-
 thi. v. pueri: ad araz ab vberib^o
 accipiunt: ut multus e uisceribus
 sanguis exeat. Et cum ibi esse in-
 qt: non audiat quod nemo vnq; cla-
 mauerit vel ingemuerit. Et hoc
 ideo faciebant: quia qui bene in-
 stitunt & educant in tenera etate
 quod proiecti sunt ad bona de faci-
 li inclinantur: **A**lt Sen. ij. de tra-
 educatio maximam diligentiam
 plurimumq; profuturas desiderat.
 Facile enim est: ad huc teneros
 a seos compōere. Difficiliter resci-
 dunt vitia que nobiscum creue-
 runt. Item Sen. ij. de prouiden-
 tia loquens de lacedemōijs dicit. q̄

T

V

X

Perperunt indolē filiorū verberibus admotis: & adhortant eos: ut ictus flagellorum fomiter perferant: & laceratos ac semianimes rogant: persequenter humeros prebere vulneribus. & sequit causa. Contemptum periculorum aliduitas periclitandi vadit: & solidissima est corporis pars quā frequens vsus agitauit. Et pōit exēpla. **H**autis sunt corpora efferendo maria: dura. **A**gricolis manū trite: Ad excutienda tela: militares lacerti valent. **A**gilia sunt mēbra cursoribus. **I**d in quolibz solidissimū ē q̄ exercuit. **E**t Si nulliter exemplificat d̄ populis q̄ dicunt germani. quos perpetua hiems: triste celū: sterile solū faciunt perferre fortiter labores & inedia. **I**deo eph. vi. vs. Educate illos. s. filios i disciplina & correctio ne det. Et. l. **T**hi. v. loquens de vīdua ait: Si filios educauit &c. Et de puerorū instructione infra pte v. **D**e seueritate d̄o patrum in corripiendo & disciplinādo filios narrat multum **V**alertius. li. v. c. viij. Sicut de **B**ruto q̄ filios vīrgis cesos: & ad palum ligatos securi percussit: q̄ volebant reducere dominationē **T**arquini i vrbem a se expulsam: patrem enim exiit: ut consulē indueret. oribusq̄ viuere magis q̄ publice vīdicte deesse maluit. **E**t Similiter narrat de **C**aisso: q̄ filium propter crimē affectati regni damnauit: &

verberibus affectum necari fecit peculiumq̄ eius deē **L**ereri consecrauit. **E**t Similiter de **B**antio **T**orquato qui filium eoḡ probatum esset: cum accipisse pecuniam a socijs: indignum domusua iudicauit: **Q**ui filius ex tristitia se suspendit: cui⁹ exequis nec pater interfuit. **E**t Similit̄ de **A**ulo fuluio: qui filium amicitia **C**athiline secutum supplicio mortis affectit. **P**refatus enī est non se **C**athiline aduersus patriā: sed patrie aduersus **C**athilinam filium genuisse. **E**t de quibusdam istoz narrat **A**ug. v. de ci. c. xvij. Et d̄ hac patruz seueritate aduersus filios in corripiendo **S**al. li. ij. c. ij. vbi de disciplina militari: vī habitum est supra: vbi d̄ illa. **E**t q̄ nimia seueritas sepe nocet **S**al. li. v. narrat de moderatione patrum in filios. Sicut de quodam qui cuz sibi a filio parari insidias comperisset. in locum desertū filio producto gladium tradidit: ac iugulum feriendū obtulit: nec veneno: nec latrone ad peragendū paricidium opus esse affirmans quo facto: abiecto gladio ait fili⁹ **T**u pater viue: sed queso: ne tuus erga me amor: eo sit vilior: q̄ hoc a pueritia ouit. **E**t Similiter narrat ibi de consilib⁹. Et. c. vij. narrat de indulgentia parentum in filios: q̄ cuz **A**ntioch⁹ filius **S**eleuci regis incidisset in graue languorem ex vesano amore nouer

ce: et hoc esset reprehensum a medicis: Pater confugem sibi concessit: efferens fortune: quod in amorem incidisset: pudori imputans: quod dissimulare esset paratus usque ad mortem. Et ibi multum de indulgentia patrum in filios. Severitas ergo paterna emendanda est in correptione filiorum dummodo non habeat excessum. Indulgentia approbanda. dum caueat peccatum: et filiorum dispendium. Moderatio laudanda: dum teneat ordinem locum. **F** **E** conuerso negligentia parentum in castigando filios et corripiendo multum vituperanda: et illorum peccata eis imputanda aliquo modo: et pena eis aliqua a deo inflicta pro eorum negligentia. Sicut fuit de Bels: quod negligens fuit in corripiendo filios insolentes a deo merito est punitus. **I**. Reg. iii. vñ narrat Gre. Dial. iiii. c. xvij. de puero quinquenni qui consueuerat deum blasphemare: quod fuit percussus a deo in sinu patris et mortuus. Et hoc iuste: tam in penam patris: quia non corripuit eum: quam in penam pueri et ne cresceret in malis maioribus crescendo etate. Et Boetius li. de disciplina scolariuz narrat de filio Lucretij Sanguineo nomine: quod fuit zenonis discipulus absque disciplina nutritus. Consumens sua in aleis et meretricijs sicut enuimerat ibi. Et a patre redemptus

creberrime de angustijs crucior et deinde captus: parentum penuria redimi non potuit. Qui cum lachrymis voce querula petiit a patre osculum. Et cum pater accessisset: nasum illius morsu acutissimo secuit dicens. Quare meis patris erroribus incastigatus es: et magistri mei documentis non obedisti: sociosque meos contempsisti. Filij patrem castigari necesse est indulgere: magistris: discipuli mores informare. Quasi. s. diceret patri. Quia non castigasti me sed me permisisti vacare peccatis: merito de te vindictam capio. unde et parentes: ne relinquunt malum exemplum filijs: ut dictum est. s. quod heres ludit in alea post patrem: debet relinquere eis hereditatem virtutum multo magis quam terrarum. **I** **A**lt Lulius patre de offi. c. xxxvij. quod optima hereditas a patribus traditur liberis omniaque patrimonio prestantior gloria virtutis rerumque cui de decori omne nephas et vitium iudicandum est. Super omnia autem cauere debent patres filijs a peccatis. ut enim ait Hiero. sup. **I** **S**al. libro ultimo. Aquilarum est maximus amor ad filios: que in locis inaccessibilibus nidos locant. Et ne coluber fetus violet: amatissimum inter pullos reperiri dicitur quod veneni superatur. **A**lt tamē Solinus libro. viij. c. vi. quod oculus est lapis qui inuenitur in

nidio aquirari. Multo ergo ma
gis fideles debent cauere filijs
ab antiquo serpente: et eos doce
re nidificare i petra Christo vbi
est firmum habitaculum.

¶ Capitulum secundū. De amo
re filiorum ad parentes.

Pales autem debeant esse
filij erga parentes scilicet
amantes eos vero affe
ctu. honorantes in actu: sustentā
tes eos et necessaria ministrātes
cum indiget in effectu: satis scri
ptura sacra determinat. Exodi.
xx. Honora patrem tuum etc. Et
ephe. vi. Filij obedite parentibus
vestris. Hoc enim iustum est. Se
quitur. Honora patrem et matrem
Et col. iij. Filij obedite parentibus
eccle. iij. Qui honorat patrem
suum: vita viuet longiori. Et de
pietate filiorum erga parentes Va
le. multum bene lib. v. c. viij. vbi
ait quod diligere patrem prima lex
nature est. vbi narrat de filia que
matrem lacte nutritiū propalo. Cū
enim esset mater in carcere: capi
tali crimine damnata: qui perat
custodie carceris: misericordia
moris dabat aditum filie ad ma
trem: puidens tamen: ne aliquid
sibi ferret: estimans futurum: quod
inedia consumeretur. Cūque plu
res dies intercidissent: et quod tam
diu sustentaretur admirans: ob
seruata curiosius filia: aiaduereit
illam famem matris lactis sui stu
dio lenientem. Que nouitque spe

etaculi admirabilis ad consilium
ducta: pene remissionem: impe
trauit mulieri. ¶ Ibidem narrat
de alia: que patrem tali custodie
traditum iam vltime senectutis
velut infantem: pectoris sui ultimo
nia aluit. ¶ Et de hoc Solinus
lib. 1. in fine. vbi narrat de filia
que deprehensa est patrem alere
in carcere vberibus suis: et ille da
tus est filie: et in memoriam tan
ti preconij reseruatus: et locus con
secratus est numini. ¶ Et de pijs
factis filiorum erga parentes nar
rat Valerius vbi. Sicut de filio
Cresci qui erat vsu loquendi desti
tutus. Cuius tamen vnus e nume
ro persarum concito impetu in ne
cem patris ferretur: velut oblitus:
quod fortuna sibi nascenti denega
rat: ne Cresum regem occideret
proclamando: mucronem reuoca
uit. et qui mutus sibi vixerat: salu
ti parentis vocalis factus est. Et
ibi bene de laude pietatis. vbi ait
Prima et optima regula: natu
ra pietatis est magistra: que nul
lo vocis ministerio: nullo vsu lit
terarum indigens: proprijs vsu
bus ac tacitis charitatem paren
tum pectoribus filiorum infundit.
vnde narrat ibi de gente Scitha
rum que cum Dario impetum fa
cienti in eorum regiones paulatim
cedebat. Interrogati deinde ab
eis per legatos: quem finem su
gendi: aut quod initium pugna
di facuri essent: responderunt se

L

M

N

O

P

Q

R

nec vrbes nec agros cultos pro quibus dimicarent habere. Ceterum cum ad parentum suorum monumenta venissent: scituros quemadmodum Scibe pugnare solent. Quo quidem vno taz pio dicto imanis et barbara gens: ab oī se feritatis discrimine redemit. Ideo concludit ibi auctor: quod solida virtus nascitur magis quam fingatur: quam illos vagos et siluestres ac siluarum latebris corpora sua tegentes: in modum ferarum laeniata pecundum viuentes: sic Darío respondere docuit. ¶ Similiter narrat de Coriolano: qui dā natus a Romanis: ad volscos Romanis infestos effugit: eorumque adeptus imperium: Romanis postea infestissimus fuit: nec voluit confederari pro aliquibus: licet missi essent sacerdotes eorum in sulis. Quod videns mater eius: vxore illius et liberos secum trahens petiit castra in quibus erat. Quas ut filius vidit: expugnasti inquit me: et vicisti iram meam. propter istam quis merito mihi inuisas vtero tuo dono. Et continuo agrum Romanum armis hostilibus liberavit. Noluit enim matri vengere quod petiit: et eius visio ad pietatem illum emoluit. Et ibi narrat de multiplici filiorum pietate ad parentes. ¶ Querit autem Seneca. de bene. c. xvi. an liberi possint dare parentibus maiora beneficia quam acceperunt. Et pro-

sequens hanc questionem narrat de pietate filiorum ad parentes: et qualiter seruauerunt patres suos in bellis: ponens exemplum de Scipione: qui patres seruauit in bello. et sic de alijs. ¶ Similiter. c. xxiiij. ponit exemplum de Enea: qui patrem senio grauem per media hostium agmina tulit: et per ignes. vnde ait ibi. Quid non potest pietas. ¶ Similiter ponit exemplum: quod siculi iuvenes cum Ethna maiore ut peragitata in vrbes et agros effudisset transcurrerunt iuvenes ad liberandum parentes. ¶ Similiter narrat de alijs qui mira fecerunt pro parentibus. et quid mirum: quod homines ratione preediti sint pietati in parentes: cum quedam irrationabilia miram pietatem exhibeant parentibus: vnde de Ambrosius exame. Omeli. v. ponens exemplum de Liconijs que propiis pennis nudatos parentes plumarum tegmine fouet. collato cibo pascunt: et sulcro alarum suarum subleuant. ad volandum exercent. vnde ait ibi Ambrosius. Non est graue: quod est pietate plenum: Non est onerosum quod soluitur nature debito. Non recusant aues patres: quas nec scriptura nec lex. sed natura restringit. Ad hec conueniunt non precepto sed gratie naturalis officio: Est enim cura pietatis scilicet apud illas. Et tamen pietas hominum talia recusant: vt

ait sibi. Ideo Romanorum vltima
 pla autē dicitur. His igitur exē-
 plis potest predicator euāgelicus
 filios ad parētum venerationē
 ⁊ ad pietatē eis exhibendā ex-
 hortari. ¶ De pena vō maledi-
 ctionis filiorum a matre prolate
 narrat Aug. xxiij. de ci. c. ix. vi. q̄
 decem fratres quorum septem
 erāt mares ⁊ tres femine ex ma-
 ledicto matris puniti sunt tremo-
 re membrorū horribili. Quorum
 duo scilicet frater ⁊ soror sanitati
 restituti sunt i ecclesia beati Ste-
 phani vt dicitur ibi. *Lauēam igitur
 filij ne mereātur maledictio-
 nem parentum suorum.*

¶ Tertia distinctio. De colligatio-
 ne fratrum adināscem.

¶ Capitulum primum. Quare
 fratres tenent se amare.

Unde admonēdi sūt
 fratres ad mutuaꝝ di-
 lectionem: ex quo sūt
 ex eisdeꝝ parentibus:
 ⁊ sic ex eodem princī-

pio. Ideo debent se mutuo dili-
 gere quia comunicant eandē na-
 turam: put dicitur. ethl. viij. Et
 de mutua fratruꝝ dilectione Ba-
 serius lib. v. c. v. vbi ait hanc cha-
 ritatē fraterne beniuolentię p-
 ximus gradus accipit. vbi ponit
 exēpla de fratribus se mutuo dili-
 gentibus. Sicut de Fabiano qui
 delatum sibi ouem non susti-
 nuit triumpham summo sena-
 tus studio: quia frater suus eo s-

lio ceciderat. ¶ Similr de alio
 qui p̄ grauiā itinera transgressus
 die ac nocte mutato equo: solo co-
 mite contentus transiuit ad libe-
 randus fratrem. ¶ Similr nar-
 rat sibi q̄ cum in castris Dom-
 pei vnus miles alium occidisset:
 iacentemq̄ spoliasset: vt fratrem
 germanum esse cognouit: multū
 ⁊ diu conuicio deos ob donū im-
 pie victorie infecutus: precisa ve-
 ste opertum se: rogo imposuit: ac
 deinde sub tecta facte: protinꝰ eo-
 dem gladio quo fratrem occide-
 rat pectus suam transfuerderant
 seq̄ supra corpus fratris prostra-
 tum: comunibus flāmis cremā-
 dum tradidit: *Lucebat enī igno-
 rantie bñficio inocētū viuere: sed
 vt sua pouꝰ pietate ⁊ aliena vēta
 vteretur: comes fraterne neci nō
 desijt: ⁊ arcūssimis vinculis pietatis
 saussfecit.* Idem narrat Aug.
 ij. de ciui. c. xxvi. Ideo cauere de-
 bent fratres: ne ppter bona ex-
 teriora: ⁊ terrenam hereditatē
 fiat in eis dissidiꝝ cordium: vel
 extinctio fraterne charitatē. vnde
 ⁊ Saluator fratribus petentibus
 vt iudicaret inter eos de heredi-
 tate: noluit esse iudex: in hoc: q̄
 erat inter eos contentio litis non
 charitatis dilectōis. Luce. xij. si-
 cut exponit Aug. libro. i. sermo-
 nus: sermone. xlij. q̄ dñs diuisio-
 nem petenti ait. *Quis me consti-
 tuit iudicem ⁊ diuisorē inter vos
 Lauete ab omni cupiditate.* ¶

B

C

D

E

ego dico: dic fratri teneat mecum
 unitatem etc. Et de hoc ecclesia/
 stice historie li. vii. c. xxiii. vbi di/
 citur: q̄ cum quoddam stagnus
 duobus fratribus aduenisset: et
 peccate cupiditas que fere omni/
 um mortalium corda superat: fra/
 ternam necessitudinem violauit.
 Quia enim erat copiosum pisci/
 bus: conueniebatur a fratribus
 tempore captionis: non tam ad
 capiendos pisces q̄ ad occiden/
 dos homines. Cedens enim et bel/
 la mouebantur: et humanus san/
 guis p̄ piscibus fundebatur. Sed
 dei prouidentia aduenit. Grego.
 Cesariensis: et vidit preta et mor/
 tea virosum: ac furentes germa/
 nos. Cumq̄ inquisisset pro q̄ cau/
 sa accenderentur in excidium sui
 suorumq̄: et utraq̄ partes p̄ ho/
 noze sui aduentus siluissent: no/
 lite inquit o filij rōnales animas
 pro minutis animalibus violare
 fraternam pacem pro questus cu/
 piditate dissolues: dei leges: et na/
 ture partiter: temerare. Ad horum
 stagni exitialis accedite: et ego p̄
 virtutem domini absoluam vos
 ab omni certamine cruenta con/
 tentionis. Et cum accessisset: te/
 nens virgam: ad stagnum: posi/
 tis genibus palmas tetendit in ce/
 lum: et orauit: vt aque ille essent
 maledicte pro quibus fratres su/
 rore succensi obliuati erant sine pie/
 tatis: et vt nunq̄ in eo loco piscis
 appareat vel aqua: sed sit camp⁹

aratri patienoz: frugum ferax: et
 custos metuz: vt fraterna cōcor/
 dia perseveret. Et vt sanct⁹: oram/
 di finem fecit: sic factus est: et ar/
 tem campum germanis concor/
 disbus dereliquit. Qui vsq̄ in ho/
 diernum diem frugum ferax di/
 citur esse solus qd̄ ante fuerat na/
 tium ferax. hec ibi. Planus est
 ergo: q̄ detestanda coram deo
 est litigiosa contentio: et discordia
 inter fratres ad diuisiones terre/
 ne hereditatis: eo q̄ vnus est qd̄
 placet deo scilicet concordia. fra/
 trum. Eccle. xxv. vnde et de con/
 cordia fratrum in diuisione he/
 reditatis ait Trogus pompej⁹ li/
 bro. v. di. q̄ Xerxes dicebat: se pal/
 mum filium natum patri regi fra/
 ter autem alius ante eum natus
 et anteq̄ pater rex esset. vendica/
 bat p̄matum patrimonij: et dice/
 bat: alium debere habere regnū
 quia erat natus de matre regia.
 Quod certamen ad patruū suum
 Artirinuū detulerunt. Qui cogni/
 ta causa: Xersem p̄posuit: et adeo
 fraterna p̄tentio sedata ē. q̄ nec
 victor insonuit: nec victus indo/
 luit: Et ipso tempore litis: mune/
 ra sibi inuicem remiserunt. et io/
 cunda in se sedula conuicia ha/
 buerunt: et moderat⁹ inter se taz
 regna q̄ exigua patrimonia di/
 uiserunt. Si igit sic pagani se ha/
 buerunt in diuisione hereditatis
 merito xpiani increpandi sunt: q̄
 vel fratres suos exheredant inuicem

F

G

ste: vel 5 eos pugnant pro hereditate.

Capitulum secundum. Quia paterfamilias debet familiam suam gubernare.

I Non solum pater debet admonere et disciplinare filios naturales sed etiam offamilias. Ipe enim dicitur paterfamilias. Qui sic dictus est quia in familia sua omnibus positus seruis tanquam pater filijs paternali dilectione consulit: ait Pater. Debet ergo non solum filios disciplinare et moribus informare. sed omnes de familia quia pro eis est responsurus ait Aug. ad Comitem. Quis inquit mi frater: quod omnibus tibi subiectis a maiore usque ad minorem et dulcedinem regni celestis: et amaritudines ac timorem gehene annunties: et de eorum salute sollicitus et vigil extas: quia pro omnibus tibi subiectis qui in domo tua sunt rationes deo reddes. Annuntia et sua de eis: ut caveant a superbia: de tractione: ebrietate: fornicatione: fra luxuria: periurio: et cupiditate que est radix omnium malorum. Item Aug. super Jo. omel. 50. super illud. xij. c. Qui mihi ministrat. vos pro modo vestro ministrate christo: bene viuendo: elemosinam faciendo: nomen doctrinamque eius quibus potueritis predicando. Et vnusquisque paterfamilias hoc non ignoret: paternum

effectum sue familie se debere pro christo: et vita eterna. omnes moneat doceat: corripiat. Impedat beneuolentiam: exerceat disciplinam Ita in domo sua ecclesiasticum et quodammodo temporale officium impleat: ministrans christo: ut in eternum sit cum eo. h. Aug. Iste modis paterfamilias et filios naturales et totam familiam cuius est pater corripit et instruat. et peccatum de domo et familia exterminet: ut omnes deo et sibi fideliter seruiant. Nec inimicum dei vel infestum in domo permittat: Ne diuinam indignationem incurrat: et ultio superueniat: sed dicat cum propheta. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.

Capitulum tertium. De amore ad consanguineos.

K Onsimiliter sunt admodum nendi homines: ut habeant beniuolentiam et beneuolum affectum ad omnes qui sunt sibi deligati naturali cognatione vel affinitate. Tales tantum dicuntur fratres in scripturis. Quatuor enim modis dicuntur fratres prout ait Pater. scilicet Natura ut Jacob et Esau. Gente: ut omnes iudei. Cognatione: ut Abraham et Loth. Affectu. et hoc vel specialiter quo omnes christiani dicuntur fratres: vel comuni: quo omnes homines ex vno patre nati dicuntur fratres. Ad omnes igitur qui sunt colligati cognatione amor ordinis

L

M

nis debet extendi. et si enim dicat
 Saluator Luc. xvij. Qui non
 odit patrem et matrem. etc. non potest
 meus esse discipulus: non prohibet
 amor naturalem parentum
 et cognatorum: sed carnalem quo
 impeditur amor diuinus: prout
 exponit Augu. epistola. xxij. vñ
 et antiqui erant affectuosi: sicut
 Abraham ad Loth quem libera-
 uerunt ab hostibus. Gen. xvij. et
 Laban ad Jacob: cum eum audisset
 aduenisse. Gen. xxxij. Iam con-
 iugium institutum est fieri inter
 extraneos: inter quos amor et ca-
 ritas extendatur et dilatetur vbi-
 s. amor naturalis minus seruet
 fm Augu. xv. de ci. c. xvi. vbi vñ
 de hoc. Predictos igitur debet
 monere predicator se habere in-
 uicem sicut debent: et de talibus
 cum eis conferre.

**¶ Quarta distinctio. De informa-
 tione coniugum.**

**¶ Capitulum primus. Quid sit
 coniugium.**

Consequenter viden-
 dum est: qualiter debet
 informari qui sunt col-
 ligati sacramentali col-
 ligatione: quales sunt
 coniuges. Et cum matrimonium
 sit viri et mulieris coniunctio ma-
 ritalis inter legitimas personas
 indiuiduam vite consuetudines
 retinens: vt patet in. iij. senten-
 ti. di. xxvij. Siue legitima coniu-
 ctio maris et femine: yniōnez xpi

et ecclesie representans. vt dicitur
 de articulis fidei. Siue legitima
 societas inter virum et feminam
 in qua ex pari consensu: semetip-
 sum debet alteri: vt ait Augu. de
 virginitate beate virginis. ¶ De
 pertinentibus ergo ad matrimo-
 nium tales informari debent: vt
 sit legitima contractio inter ex-
 traneos ad dilatandum charita-
 tem: prout ait Augu. iij. de ci. c.
 xvi. di. q. matrimonium fit inter
 homines in quibus est utilis et ho-
 nestas concordia. vt diuersarum
 necessitudinum viculis nece-
 teretur et alter habeat quos patrem alium
 socium. et vt alia sit soror: alia uxor
 Et sic de alijs: prout ibi determinat
 bene. vt ergo ait Apostolus
 i. co. vij. informas tales. Qui vi-
 ro iungit virginem suam bene facit.
 et qui non iungit: melius facit.
 honorabile est coniugium et tho-
 rus immaculatus etc. Debe. xij.
 vñ et Saluator interfuit nuptijs.
 Jo. ij. prescians futuros hereticos
 prohibentes nubere: prout dicit
 ibi Augu. omel. iij. De quibus. i.
 thesa. iij. c. Sic ergo tales preui-
 dere debent: q. legitima sit con-
 iunctio fm legem dei. Cum hoc
 etiam prouideri debent: q. fiat
 apta conditio vtriusque: ne sequat
 postea continua penitendo. Sicut
 enim recitat Dale. li. ij. c. v. vñce
 filie pater Themistoclem consule-
 bat: vtrum eam pauperi sed or-
 nato: an locupletum parum pbato

collocaret scilicet in pingio. Cui ille. **B**alo inquit viruz pecunia ꝑ pecuniam: viro indigentem. **Q**uo dicto monuit: vt genez vltijs potiusq; diuitias generilegeret. **I.** eligeret ꝑuis ergo ad sint opulente diuitiaz alicui: **H**es tamē cū illo vel illa prouidere debet: an persona cum qua trahit ꝑdita sit virtutibus ornata moribꝰ cōpetēs cōditionis status: quia frequenter solet tedium tristitie sequi matrimoniū. **I**dcirco vna fuit de legibus **L**igurgi virginem sine dote nubere: ait **T**rogus **P**ompeiꝰ li. v. **z** **V**alerius vbi. **ḡ.** narrat. ꝑ **S**ocrates consultus a quodam adoleſcēte: vtz vxores duceret: an se omnino abstineret: rēdit. **U**trum eorum. i. quodcunq; fecisset: se acturū penitentiam. hinc te inq; solitudo: hinc orbitas: hinc generis interitus: hinc heres alienꝰ excipiet: **I.** si non ducit vxor. **I**llinc perpetua sollicitudo: contextus querularum: dotis exprobatio: affinituz graue supercilium garula socrus lingua: successor alieni matrimonij: incertus liberorum euentus hec ille. **C**um magna ergo prouidentia **z** cautela est contrahendū **E**t de hoc **D**iero. ꝑra **I**ouinia nuz multū: vbi ait. **F**ert inq; **A**ureolus **T**heophrastus liber d nuptijs in quo querit: an vir sapiens ducat vxorē. **E**t cū diffinisset. **S**i pulchra esset: si bene mougera-

ta: si honestis nata parentibꝰ: si ipse sanus **z** diues. si sit sapiēs in re matrimonium vꝰ **S**tatim intulit. hec raro in nuptijs vnuerſa concordāt. **N**on ergo vxor ducenda a sapiente: **P**amuz enim impedit studium philē: nec posse quēꝑ libris **z** vxori pariter inseruire. **M**ulta etiā que matronarum vsibus necessaria sunt: preciose vestes: aurū. gemē: sumptꝰ ancille: suppellex varia: deinde ꝑ totas noctes garule q̄stiones. **I**lla oratioꝝ procedit in publicum **I**lla honorat ab hominibus: ego in conuentu feminaz misella despitior. **C**ur aspiciebas viciniam? **Q**uid cū ancilla loquebaris? **D**e foro veniens quid attulisti? **N**ō amicum hēre possumus non soldalem. **A**lterius amorem: summōditū suspicat. **S**egitur. **P**aupe rem alere difficile est: vultem ferre tormentum. **A**dde: ꝑ nulla ē vxoris electio: sed qualiscūq; aduenerit habenda. **S**i iracunda: si fatua: si deſormis: si superba: si fetida: **Q**uodcūq; vitium est ꝑ nuptias discimꝰ. **E**quus **z** aialia: mancipia: vestes **z** supellectilia ꝑ bantur prius: **z** sic emuntur. **S**ola vxor vix ostēdit: ne ante displiceat ꝑ ducat. **E**t post. **Q**uoscunq; illa dilexerit: ingrati etiā tibi amandū sunt. **S**i totam ei domū regendā cōmiserit: seruiendū est **S**i aliqd tuo arbitrio reseruaue- ris: fidem sibi haberi non puta-

A bit et in odium vertet ac iurgia: et nisi cito consulueris parabit vena. Et subdit. Verum quod prodest diligens custodia: cum vxor seruari impudica non possit: pudica non debeat. Infida est custos castitatis necessitas. Et illa vere pudica dicenda est: cui licuit peccare sed noluit. pulchra cito adamat: sed a facillime concupiscit. Difficile custodis quod plures amant: **M**olestum est possidere quod nemo habere dignatur. **M**inore tamē miseria deformis habetur quam formosa seruat. Nichil tutum est in quo totius populi vota suspirant. Alius forma: alius facies: alius ingenio: alius liberalitate sollicitat. Aliquo modo expugnatur quod vniuersis laesit. Sequitur **Q**uod si propter dispensationem ducatur vxor: multo melius dispensat seruus fidelis obediens auctoritate domini quam vxor que in eo estimat se dominam si contra viri fecerit voluntatem. id est si quod placet subdet. Et post. **L**iberorum causa vxorem ducere stolidissimum est. Quid ad nos pertinet recedentes de mundo: si alius nomine nostro vocetur. **M**ut que senectutis auxilia nutrire domi qui etiam pro te moriatur: aut puerissimis moribus sit: aut certe cum ad maturam etatem peruenierit: tarde ei videaris mori: **D**e rebus autem meliores et certiores sunt amici qui tuo iudicio eliguntur: quam quos velis nos habere co-

gatis. **L**icet certa hereditas sit: dum ad viros bene vis substantia tua: quam tuo labore quesitas in incertos usus relinquere. **H**ec omnia extracta sunt ex dictis ipsius philosophi. que recitat Hieronimus. vbi. s. **H**ec tamen sunt hic recitata ad contingendam constructionem vel derogationem: sed ad monitionem eorum que voluit contrahere: vt sollicite provideat qualiter et cum quibus contrahat. **M**ulte sunt enim molestie nuptiarum: et sicut ait Apoc. i. cor. v. l. **V**irgo cogitat que dei sunt: que autem nupta: cogitat que sunt mundi. Et in eadem. **T**ribulationem carnis habent huiusmodi. et. **E**t de his molestiis recitat Hieronimus. vbi. s. **Q**uod Licero rogatus ab Hieronimo. vt propter repudium Terentie: sororem suam duceret: omnino super se dicens non posse se philosophie et vxori operam dare. **S**ocrates Xantippe. et **P**hyton neptem Aristidis duas habebat vxores **Q**ue eius crebro inter se litigarent: et ille eas irridere solitus esset: quod propter se sedissimum hominem: similis naribus: recalua fronte: pilosis humeris repandis cruribus descrepareret: nouissime vertunt in eum impetum: et mulierum fugientesque via persecute sunt. **Q**uodam autem tempore. cum infinita consilia ex superiori loco ingerenti Xantippi restitisset: aqua profusus imunda: non aliud respondit: quam capite tereso. **S**ciebam inquit futurum: vt ista tonitrua hymber sequeretur

G Et idem Hiero. dicit q̄ Mar-
cus Cato habuit vxorem humi-
li loco natam: vniolentam: ipote-
tem: et quod nemo posset crede-
re. Catoni superbam. hoc s̄o. ne
qs̄ putet: si pauperem duxerit sa-
tis se cōcordie prouidisse. ¶ Si
militariter narrat ibi. q̄ Philippus
regem Macedonem introcun-
tem ex more cubiculū vxorē exclu-
sit irata. Qui exclusus tacuit: et in
luriam suam versus tragico con-
solatus est. Sordias librum pul-
Hcherrimū d̄ concordia grecis inter
se dissidentib⁹ recitauit olympie.
Cui Melantius inimicus eius:
hic nobis inquit de concordia p̄-
cipit: q̄ se et vxorem: et ancillā tres
in vna domo concordare nō po-
tuit. Emulabat quippe vxor an-
cillule p̄chritudinē: et castissimuz
virū: quotidianis iurgijs exagi-
tabat: vnde vt cesset inuidia: et q̄-
es matrimonij reformet: versus
est in vsum et consuetudinē vitio-
ribus mulieribus: ne quam ha-
beāt in domo p̄chritore se. ¶ Itē
Hiero. vbi. s̄. dicit. q̄ cum amici
quendam arguerent: q̄ vxorem
castam repudiasset: p̄tendisse pe-
des d̄ et dixisse. Soccus quē cer-
Initis: nouus et elegans ē: s̄ nemo
scit p̄ter me vbi me p̄mit. Qua-
si dicat. Sic est de vxore. ¶ Si
militariter ait ibi Hiero: q̄ Epicur⁹
voluptatis assertor. Quis Metro-
dorus eius discipulus vxorē ha-
buit: dixit raro sapienti inuenda

contingit: quia multa incomoda
admixta sūt nuptijs. Segl. Gra-
ue est sapienti viro venire in du-
biū. vtrū bonam malāue ductu-
rus sit vt eni scribit Herodotus
mulier cū veste deponit verecun-
diam. Et Lonicus: fortunatum
putat q̄ vxores nūq̄ duxerit. hec
et alia narrat Hiero. vbi. s̄. d̄. q̄
Aristoteles Plutarcus et Sene-
ca libros scripserunt de matrimo-
nio: de quibus superiora nō nul-
la sunt.

¶ Capm. secundū. De instruc-
da vxore male moxigerata.

I d̄o contingat: q̄ vxor
ducta non sit bene mox-
gerata: custodienda est et
disciplinanda: ac sibi malignādi
materia subtrahēda: An̄ et Ro-
māis seminis vsus vini fuit igno-
tus: ne in aliquod dedecus prola-
berēt: q̄ proximus a libero patre
intēperantie gradus ad inconcel-
sam venerē esse p̄suevit. ait Gal-
li. ij. c. ij. et c. iij. narrat q̄ quecūq̄
vsus vini semina imoderate appe-
tit oibus virtutibus tanquā claudis
et vitijs aperit. Graue igit̄ marita-
le supellū sulpitij Galli q̄ vxorē
dimisit: eorū tam capite aptoso-
ris versatam cognouerat. Lex i-
git̄ te meis tñ p̄stitit oculis: qui-
bus et formam tuam approbes
his: decoris instrumēta cōpara-
bis esto speciosa: homin te certio-
ri crede noticie. Alterior tibi p̄spe-
ctus: superuacua irritatione accer-

fitus: in suspicionem et crimen ha-
 beat necesse est. Abscissa sententia
 sed tamen aliqua ratione mota.
N Simuliter fecit quantissimus re-
 pudians uxorem: quod eam in pu-
 blico cum quadam libertina vulga-
 ri secreto loquentes viderat. **S** Si-
 militer Sempronius Sophus:
 qui conjugem repudij nota affe-
 cit: eo quod causa fuit ludos se igno-
 rante spectare. **M**arrat etiam
 ibi quod **M**etellus uxorem eo quod vi-
 num bibisset iuste percussam in-
 teremit. **M**oderato ergo modo
 et debito disciplinanda est uxor:
 si contingat: quod non sit bene mo-
 rigerata. ecc. xxxij. Ne des mulie-
 ri neque veniam prodeundi. Et ibi-
 dem. **M**ulier si primatum habe-
 at contraria est viro suo. Item si
 sit minus bene morigerata. debet
 esse eius compassiva supportatio
 prout potest fieri sine peccato. Et
 de utroque dicit varro in Satyra a qua
P manipea scribit. **A**ldum coniugis
 aut tollendum est: aut ferendum.
Qui tollit vitium: comodiorum con-
 iugem prestat. **Q**ui fert: seipsum
 efficit meliorem. Unde et de Socra-
 te narrat **A**ulus gellius li. i. **A**thi-
 carum noctium: quod cum Socra-
 te **A**lchiptades interrogaret. quare
Xantippe uxorem admodum morosam
 et turgiosam: et que die noctuque mu-
 liebus scatebat molestis do-
 mo non abigeret: respondit. **C**um
Quoniam talem perpetuo: in iureo et
 exerceo: ut ceterorum quoque so-

ris petulentiam facilius feram. Sic
 enim fideles debent se supporta-
 re ad iniuriam. **S**al. vj. **A**lter alteri
 us onera portate et **L**of. iij. **S**up-
 portantes inuicem. et. **A**d hoc et
 monet beatus **P**etrus. **P**re. iij.
Mulieres sint subdite propriis
 viris: sicut **S**arra obediebat **A**brae
Dominum cum vocans. **C**uius estis
 filie beneficientes et non timen-
 tes ullam perturbationem. **V**iri
 si militer cohabitantes secundum scien-
 tiam quasi infirmiori vasculo mu-
 liebris impertientes honorem tan-
 que et coheredibus gratie vite: ut non
 impediantur orationes vestre: sed
 hoc multo magis coniuges de-
 bent se iniuriam supportare quantum
 possunt absque peccato: cum sint
 una caro: **S**en. iij. **E**t de hoc beatus
Ambrosius. **E**xame. **O**mel. v. vbi po-
 nit exempla bona de vipera et mu-
 rena dicens quod murenam ad coniu-
 galem amplectum vipera euocat
Segit **Q**uid sibi vult primo huius-
 modi: nisi ferendos esse mores
 coniugum: licet sit asper fallax in-
 conditus: et sic de alijs. **Q**uid pe-
 ius veneno. quod in coniuge mu-
 rena non refugit? **I**lle tua mala
 portat: et levitatis seminee facilita-
 tem: tu virum tuum non potes mu-
 lier sustinere? **E**t post. **V**ipera ab-
 scentem vocat: et blando prouo-
 cat sibillo: atque vbi aduentare con-
 parem sentit: euomit venenum:
 reuerentiam marito deserens et tu
 mulier aduenientem de loquiquo

R

S

T

maritū contumelijs repellis: Si
 et tu vir depone tumores cordis:
 asperitatē oris. Non es dominus:
 sed maritus. Nō ancillā sortitus
 es. sed vxorem. Spera venenū
 fundit: tu nō potes duritiā mē
 tis deponere?

Capitulum tertiū. De mutua con
 iugum dilectione.

Tem coniugum dicitur esse
 affectuosa: charitativa.
 et mutua dilectio: vt sint
 cor vnū et anima vna: sicut sūt
 vna caro. Ephesi. v. Viri: diligite
 vxores vestras sicut Christus
 ecclesiam. Et de amore coniugali:
 Gal. li. iij. c. v. multum. vbi nar
 rat. qd Braccus aprehensus āgu
 bus: mare et femina: et certior fa
 ctus ab aurospice: qd nisi mare di
 misso: femina necaret. ipsi Brac
 co celerem obitum instare: si autē
 econuerso: vxoris eius hoc accide
 re: ille coniugi potius qd sibi par
 tem augurij secutus: marem ne
 carit: feminam dimitti iubet: susti
 nentq; in conspectu suo seipsū in
 teritu serpentis occidi. Itaq; cor
 neliam vxorem suam nescio vtz
 feliciorē dixerimus: qd tales vi
 rum habuit: an miseriorē: qd
 tales amisit. Similiter narrat: qd
 Cuphatus audita morte vxoris:
 pectus suū gladio percussit. **C** Si
 militer narrat: qd Emphat^{us}: cuius
 vxor decessisset. ea fumerata: et ro
 go imposta: inter officium vngē
 di et osculandi: ferro stricto incau

buit: et sicut erat togatus et calcatus
 amici eius: pugis corpori iunxe
 rit: ac deinde subiectis facibus virū
 qd concremauerunt. Quorū se
 pulcrū Tarenti conspicit. **C** Ibi
 dem narrat: qd Julia filia Cesa
 ris: cum vidisset Pompei ma
 gni coniugio sui vestē cruore con
 spersā: territa metu: ne qua ei eius
 vis illata: exanimis concidit: par
 tumq; quem in vtero conceptus
 habebat eijcere graui dolore cor
 poris coacta est. **C** Ibi etiā nar
 rat: qd portia filia Marci Cato
 nis: cum Brutum virum suum
 interemptum agnosceret: qd ser
 rum non dabat: ardentes ore car
 bones haurire non dubitauit: et
 nouo genere mortis absorpta est
C Similiter narrat ibi d quādā
 regina: qd Petridatem coniugē
 suum effusis charitatis habitis
 amauit. propter quem: precipuus
 forme sue decorem: tonsis capil
 lis: in virilem habitum se conuer
 tit: eq; et armis se assuescit: qd faci
 lius eius laboribus et periculis in
 teresset. Et cum euctū: et a pom
 pelo per efferas gentes fugientes
 aio pariter et corpore infatigabile
 est secuta. Cuius tāta fides aspa
 rum et difficultium rerū Petri
 dati maximum solatium et locū
 dissimum lenimentū fuit. Cū do
 mo enim et penatibus vagari se cre
 didit: simul exulante vxore. Si er
 go tales erant pagani et infideles
 mutuo se amantes: multo magis

Christiani fideles: conjugali amore ordinato se debent diligere.

Capitulum quartum. De mutua conjugum fidelitate.

Similiter: conjugum debet esse fidei indefectio: quod conjugis tria sunt principalia bona: Fides: Spes Prolixitas et sacramentum. In fide attenditur: ne preter vinculum conjugale cum altero vel altera concubant. ait **Hugo**. **ij. de sacra. parte xi. c. vij.** Quilibet ergo eorum debet tenere fidem alteri firmiter. vir enim non habet potestatem sui corporis sed mulier: et conuerso. **1. cor. vij.** Et hoc quo ad fidem conjugalem: et etiam quo ad amoris fidelitatem ut dictum est: **Enchiridion. de fide vxoris li. vj. c. vij. dist. q. Sulpitia** cum amatore suo diligentissime custodiret: ne virum suum proscriptum in Siciliam prosequeret: nihilominus famulari veste sumpta: cum duabus ancillis: et totidem seruis: ad eum clandestina fuga peruenit nec recusauit: seipsam proscribere: ut ei fides sua in coniuge proscripto constaret. **Ibidem** narrat de alia que virum suum proscriptum inter cameram et tectum cubili abditum vna conscia ancilla ab imminente exitio non sine magno suo periculo tutum prestavit viro refugium. Singulari fide id egit: ut cum ceteri proscripti in alienis regionibus vitæ euaderent: ille in cubiculo et sua coniugis salutem retinet. **Ibidem**

dem narrat: quod **Emilia** vxor affricani: tante fuit charitatis et pietatis: ut cum sciret: viro vnam ex ancillis gratam esse: dissimulauit: ne dominatorem orbis Africanorum feminea impatientia reum ageret tantumque a vindicta mens eius ef fugit: ut post mortem Africanam manumissam ancillam in matrimonium libito suo traderet. **Et similiter** narrat **Galerius. li. iij. c. v. de fide vxoris.** quod cum lacedaemonienses clusi a spartanis: capitali reseruantur supplicio: coniuges illustris sanguis velut allocutur perituros viros carcerem impetrato a custodibus aditu: commutataque veste: et per simulationem dolos velatis capitibus: eos abire passæ sunt. **Et solinus** narrat **li. iij. c. vj. de quadam gente** in qua multe vxores in vnius viri matrimonium iungunt. Et cum maritus decesserit apud grauissimos iudices vnaqueque agit causas. Et que officio ceteras in a. iudicio vicerit iudicantium: hec **Paulus** me refert premium: ut ascendat rogum coniugis: et supremas eius semetipsam det exequias: ceteræ vero cum nota viuunt. s. repudiationis. **Ibidem** narrat **Tullius. li. vj. tus. q.** **Abi** ait: quod mulieres in india in certamine ad iudicium veniunt. Plures enim vni solent esse: et quam plus dilexerit: illa lecta ut victrix prosequentibus suis vna cum viro in rogum imponi

H

I

K

L

tur: alie dō meste fcedūt. ¶ Exē
plum huiusmodi fidei patet in vi
pera ⁊ murena fm Ambro. vbi
supra. Ubi ait d alijs aialibus. q
comparem suum bos requirit: ⁊
equus similiter diligit comparez
suum. Et sequitur nolite querere
viri alienum thorum: nolite infi
diari aliene cople. Grane ē adul
terium. Deus duos fecit Adam
⁊ Euam: ⁊ vxorem de viro. i. de
costa: ⁊ iussu ambos esse in vno
corpe: ⁊ in vno spū viuef. Quid
vnum corpus sepas? Quid vnū
spū diuidis? Nature adulteri
um est. ⁊ non solam adulterium
imo enorme furtum: q: vir non
habet ptātem sui corpus sz mlter.
Qui ergo aufert corpus ab vxo
re ⁊ alteri prebet fm omnem le
gem fur est ⁊ latro. Nam ⁊ bu
ta animalia legunt abhominari
cōmixtionem cōiugis cum alio
prout narrat Alex. nequā li. d na
turis rerum, de Liconia adultera
que lauabat se post coyū cū adul
tero. Quod quidam miles dpre
hendens quadā die parauit im
pedimentū. ne se sic lauaret. Luz
autem venisset compar Liconie
odore comprehendens adulteri
um exiuit: Et adducens cōiugis
rum multitudinem: cōiugis adul
teram deplumauit: ⁊ dilaniauit.
Qua dilaniata altera comes se illi
qsi marito associauit. Qd ergo
abhominant irrōnabilia aialia:
multum debet esse detestandum

hominibus maxime fidelibus.
¶ Caplm qntuz De operis cō
iugalis religiosa exercitatione.

¶ Non sufficit coniugis
e bus tenere fidem coniu
gij dicto modo sed dber
esse etiā operis cōiugalis religio
sa exercitatio: ⁊ in exercendo de
bita intentio: q: vt dictū est supra
bonū coniugij est spes prolis. vt
.i. deuote expectet amanter susci
piat: religiosaqz nutriet: aut Du
go. vbi. s. Et ibidē. c. iij. Institutio
coniugij ante peccatū fuit ad
officium: vt natura multiplicaret
post peccatū: ⁊ ad officium: ⁊ ad
remedium: vt natura exciperetur
⁊ viciū cohiberet. Tum igitur
quia sic institutus tum q: magnū
sacramentum xpi ⁊ ecclesie: tum
ad euitandum peccatum: ⁊ viciū
coherendum: religiose tempe
rate: honeste: ⁊ recta intentione
vti debent coniuges opere coniu
gali: vt fm Apo. i. cor. vij. q ha
bent vxores: tanq non habētes
sint. Unde enim dicit Hieroni
mus contra Iouinianū: Sixtus
in sententijs ait. Adulter est q su
am vxorem amat ardentior. In
aliena vxore omnis amor turpis:
in sua nimis vituperat. Sapiēs
vir in deo debet amare vxorem
non affectu: reget impetus volu
ptatis: ne preceps ferat ad coyū
Nihil est fedius q vxorem dili
gere sicut adulteram. Certe qui
dicūt causa reipublice iungi vxo

ris^o & liberos colere imittent sal-
tem pecudes: vt postq̄ vxorum
venter intumuerit: ne perdant fi-
lios: non amatores se vxoribus
exhibeāt sed maritos. vnde nar-
rat de quodaz: qui exiturus in pu-
blicum fascia vxoris pectus col-
ligabat: & nec puncto quidē ho-
re presentia eius carere poterat:
portionem nullam: nisi alteri^o la-
bijs tactam vir nec vxor haurie-
bant. Et ideo sequit. Origo amo-
ris honesta: sed magnitudo de-
formis: Nihil enī interest q̄ ex
hōesta cā quis insaniat. Et ibi be-
ne de hoc. Sic eīz Tobias vsus
est coniugio suo: qui ait ad Sar-
ram vxorem suā. Job. viij. Sur-
ge: hodie: & cras: & post cras ore
mus deum. Et sequitur. Filij san-
ctorum sumus: non possum^o ita
cōiungi sicut gentes qui ignorāt
deum.

¶ Capitulum .vi. De perpetua
coniugū indiuisione.

Tem inter confuges de-
bet esse perpetua indiu-
sio. Unde & sacramentū
est vnū de bonis p̄iugij ait Du-
go. vbi. s̄. In quo attenditur: ne
coniugūz separet: & ne dimissus
aut dimissa: etiā causa prolis al-
teri copuletur. ait idē. Vñ Pa-
tr. Quos deus coniunxit: homo
nō separet. Quod etiam gentes
seruauerunt: ait Vale. libro. ij. c.
i. di. q̄ repudium inter vxores et
virum a condita vrbe vsq; ad cē

tesimum & quinquagesimum an-
num nullū intercessit. Primus
autē spur^o Carbili^o: vxorem ste-
rilitatis cā dimisit. Qui q̄z tole-
rabili rōe motus videret: repre-
hensione tamen non caruit: quia
nec cupiditatem quidem libero-
rum cōiugali fidei preponere de-
buisse arbitrabat. Qd ergo serua-
bant gentes lege naturali & ho-
nestate virtuali: debent seruare si-
deles lege diuina & celesti: ac liga-
mine sacramentali. Imo etiā no-
biles matrone & pudice mortuo
primo viro: nolebant alteri con-
iūgi. Et ideo corona pudicitie co-
ronabantur. ait Valerius vbi. s̄.
di. q̄ que vno cōtente matrimo-
nio fuerant: corona pudicitie ho-
norabantur. Estimabant enī: cū
precipue matrone sincera fide in-
corruptum esse aiūz: que post de-
posite virginitatis cubile: in publi-
cū egredi nesciret. multoz matri-
monioz experientiam: quasi illegi-
time cuiusdam intemperantie
signū esse credentes. vnde & pu-
dice matrōe: mortuis primis vi-
ris nolebant secundo intre ma-
trimonium: ait Valeri^o libro. vi.
c. i. di. q̄ theotonicorū coniuges
Barthuz victorem orarūt: vt ab
eo vginib^o vestalib^o dona mitterē-
tur: affirmātib^o eque se & illas
virilis concubitus expertes futu-
ras. Ea q; re nō ipetrata laqueis
sibi nocte prima spm̄ eripuerūt.
Quāto autē erronee fecerint: in

X

Y

Z

suo suspēdio tamē laudande sūt
 ex maritorū dilectione. ⁊ castitatē
 amore. ¶ Et de hoc. i. parte. iij.
 di. vi. c. d. viduitate. Qualiter autē
 coniuges antiquitus inter se con-
 cordabant post qualescūq; litigiū
 vel iurgium: ait Gale. libro. iij. vbi
 s. di. q. quotienscūq; inter virū ⁊
 vxorē aliquid iurgij intercesserat:
 in sacellum deē viriplace qd̄ erat
 in palatio veniebant: ⁊ ibi locuti
 simul que volebāt: p̄tentōe ani-
 morū deposita: concordēs reuer-
 tebant. Dea enim illa hoc nomē
 a placandis viris fertur affecuta.
 ¶ Predicator ergo euangelic⁹
 debet de predictis conferre cum
 coniugib⁹: ⁊ eos alloqui. Et si in
 quibusdam factis gentilium pre-
 dictis fuit excelsus ⁊ error sicut i
 propita occisione: debet qd̄ erro-
 neus est dehortari: ⁊ qd̄ rectū fue-
 rit suadere.

Quinta distinctio. De fidelitū
 spirituali colligatione.

Capitulum primum. Qd̄ fide-
 les se diligant vere.

Insequenter profe-
 quendum est de colli-
 gatione siue coheren-
 tia gratuita per gratiā
 in corpore xpi. Ad
 quam obseruandam sunt admo-
 nendū efficaciter ⁊ iugiter xpiani
 put hortatur apostolus eph. iij.
 Solliciti seruare vnitatem spirit⁹
 in vinculo pacis vnus corpus: ⁊
 vnus spūs ⁊c. Et hoc merito:

tū quia sunt ex vno patre crean-
 te. redimēte: ⁊ ex vna mfe ecclia
 ⁊ eiusdem sacramentis regenera-
 ti: ⁊ sic vere fratres. Mathe. xxi.
 vnus est pater vester. vos autē
 fratres. ⁊c. Tum q; membra vni-
 us corporis: ⁊ eiusdē vinculis cha-
 ritatis cōnexa: ac vno spū viuifi-
 cata. Multi. n. vnū corp⁹ sumus
 in xpo. Ro. xij. Tū q; xpi cohe-
 redes: ⁊ hereditatis ei⁹ futuri par-
 ticipes. Ro. viij. heredes quide-
 dei: coheredes autē xpi. Has eiz
 rationes assignat Crisosto. super
 Jo. omel. xv. vbi ait. Omnes in
 vnus corpus baptizati sumus ait
 Apsto. Propterea i vnū corp⁹
 ne non dissoluamur: s; eā que ad
 iuicez est cōuenientia ⁊ amicitia
 corporis vnus conuententiā ob-
 seruemus. Quocirca: ita procure-
 mus. p̄ximos: vt vnusquisq; no-
 strum suam carnez non despiciat
 Nullus enim vnq; carnem suaz
 odio habuit: sed eam nutrit ⁊ so-
 uet: ait Apo. eph. v. Propterea
 domū vnam. i. hūc mūdum de⁹
 nobis dedit: vnū nobis accendit
 solē: vnū tectū celū extēdit: mēsa
 vnam nobis terram p̄posuit. De-
 dit ⁊ altam multo maiorem scilz
 altare. vnū modus generationis
 spūalis: vnam omnib⁹ patriaz in-
 celis. De calice eodem omnes bi-
 bim⁹. ⁊c. Unde igitur iequalitas
 s; m. s. hanc vitam: Rūdit ex diu-
 itū auaritia ⁊ electione. Et de hoc
 Seneca in parte epla. lxx. vbi ait

Membris

Membra magni corporis sumus
 & natura nos cognatos edidit. vt
 enim ait Greg. sup Ezech. li. ij.
 omel. iij. charitas accendit: con-
 cremat: conflat & quasi in vnaz
 auri speciem reformat fideles er-
 go debent mutuo se inuare sicut
 fratres: & protegere: ac noxia in
 vicem expellere. Debemus enim
 gias pro fratrib⁹ ponere. i. Jo. iij.
Capit. ij. Qd caueant fideles
 ne in ipsis fraterna. vnio dissipet

Event etiam cauere: ne

D diabolus dissipet frater-

nam vniones vt sint ho-

F stibus terribiles. Cant. v. Terri-
 bilis vt castrorum acies ordinata:
 Super quo Bre. super Ezech. li. i. omel. viij. ait. Castrorum acies
 tunc est hostibus orribilis: qua-
 do ita dissipata & cōdensa fuerit:
 vt i nullo interrupta videatur. Nā
 si ita disponitur vt locus vacuus
 dimittatur: profecto hostibus ter-
 ribilis non est. Sed nos q̄ mali-
 gnos spūs acies ponim⁹. Ideo
 semp per charitatem vniti: & nū-
 q̄ per discordiam interrupti esse
 debemus. Quia quilibet in no-
 bis bona fuerint: charitas si de-

G fuerit per malum discordie: loc⁹
 aperitur in acte: vnde ad serien-
 dos nos valeat hostis intrare. vñ
 vt vehementius cōmendaretur
 societatis humane vnitas: vñ-
 culoz concordie: non solum na-
 ture similitudinez: vñ etiam co-
 gnationis affectu omnes necte-

remur. voluit de⁹: vt ex vno ho-
 mine diffunderetur genus hūa-
 num: ait Augu. xij. de ci. c. xxi. Et
 charitas multos animos vnū
 & mtra corda vnū facit: ait Aug.
 sup Jo. iij.

Capitulum. iij. Qd fideles de-
 bent se mutuo supportare.

Etuo ergo debent fide-
 m les sibi compati in ma-
 lis: sicut membra vni⁹ cor-

poris. i. cor. xij. Si patitur vnum
 membruz compatiuntur omnia
 membra. Et similiter mutuo se
 inuare: prout sibi exemplificat. Et
 subsidia indigentibus ministra-
 re. i. Jo. iij. Qui habuerit substā-
 tiam huius mūdi: & viderit fra-
 trem suum necessitatem habere:
 & clauserit viscera sua ab eo: quō
 charitas dei manet in illo? Et se
 mutuo supportare: sicut lapides
 i edificio. i. Pe. ij. Ipsi tāq̄ laps
 des viui coedificamini. Lapis
 enim in edificio alium supportat
 & ab alio supportatur: ait Bre. su-
 per Ezech. lib. vij. omel. i. Sic &
 fideles facere debent: ait ibidem
 omel. iij. Supportantes inuicēz
 in charitate.

Capitulum quartum Quomo-
 do sancti antiqui pro salute pro-
 ximorum laborauerunt.

Deo sancti antiqui & ma-
 f tres laborauerunt: & se
 morti exposuerunt & ani-
 mas pro salute fratru posuerunt
 ac etiam se in fidelibus vendide-

H

I

K

runt vt eos conuenterent & duce-
 rent ad deuotionem & charitatis
 vnionem. Sic legitur de Sera-
 pione qui & Sidonius dicit in li.
L qui dicitur paradifus. Qui ven-
 didit se paganis precio. xx. solido
 ruz: & eis seruitit donec xpianos
 eos fecit. Cum recederet: pecu-
 niam eis reddidit. Et cum dice-
 rent. vt eam daret pauperibus:
 rñdit. Vos eam date. qz vestra e
 ego alienam pecuniã nō do pau-
 peribus. **I**bidẽ legi de alio q
 se veditit vni de primio:ib⁹ ciui-
 tatis quem nouerat manicheum
 esse: seruitus ei donec eũ cura-
 uit. Sic & alij sancti laborauerũt
 & multa sustinuerunt p salute fra-
 trũ. Sicut Paul⁹ qui ait. ij. cor.
 vlti. Ego libentissime impendaz
 & supertimpedar p alabus vris
 &c. **H**irã ergo e quõ se dicũt ha-
 bere charitatẽ pfectaz qui nec fra-
 trib⁹: mala patientibus ppatunt
 nec pficientibus gaudet: nec ege-
 nis necessaria de suis facultatib⁹
 subministrant. De quib⁹ Apo. ij.
 thi. ij. habentes quidẽ spẽm ple-
 tatis: virtutem autem abnegates
De his & ad pdicta prinẽtib⁹
 debet predicator diuinus confer-
 re cum fidelibus.

Sexta distinctio. De ciuiũ de-
 bita colligatione.

Capitulum primum. De dile-
 ctionis vnitate: & ne sibi nocere
 debeant.

Einde psequendũ e
 de colligatione ciuili
 siue cohabitatione: et
 de admonitione tali-
 um ad debitas obser-

D uationem pacifice cohabitatione:
 nis: & mutue beneficentie: & ma-
 leficentie cauẽde: ex quo cõcant
 quasi eandem habitatione: eisdẽ
 legibus reguntur: eodẽ dñio gau-
 dent: eodẽ ritu viuũt. eisdẽ p sue-
 tudines cõcant: & eisdẽ artes se-
 pe exercet. Admonedi ergo sunt
 ad dilectionis primi vnitatem.

Mat. xxij. Diliges primũ tuũ
 sicut teipm. Proxim⁹ autez nō
 sanguinis propingtate: sed rōnis
 societate pelandus est: ait Aug.
 epla. xxxij. Et idem de doctrina
 xpiana. c. i. primus ois hō hōi
 est tam conditione nature q̃ cõ-
 sessioe religiõis. Sz ad dilectio-
 nẽ primi p̃tinet innocentia qua
 nulli nocemus: & bñficentia qua
 psum⁹ qbus possum⁹: ait Aug.
 de mēdatio. Colligati igit cohā-
 bitatione ciuili: q̃les sunt vicini
 & primi monedi sunt: ne vicinis
 noceant: nec iniuriãdo in psonã
 nec spoliando i possessionib⁹: ra-
 pinam apertam vel occultam fa-
 ciendo: nec in fama ledendo. De
 quib⁹ oib⁹ Lewis. xix. Nō facies
 calũtiã primo tuo: nec vi oppri-
 mes eũ. Et sequit. Non maledi-
 ces suo: nec facies qd̃ iniquum
 est. Et puer. xxij. Non attingas
 terminos puulorũ. Sequitur p/

pinguis eorum fortis est.

Capitulum. ij. Qualiter debent sibi mutuo subuenire.

Quoniam autem admonedi: ut indigentibus vicinis subueniant: oppressos liberent: desolatos consolentur. Et sic de alijs misericordie opibus et beneficentia. Talis fuit vicinis suis. Job. xxix. Eo quod liberaissem pauperem vociferantem. Segur. Cor vidue consolatus sum. Et per. Conterebas molas in sig. Et. xxx. c. Flebam quodam super eo quod afflictus erat. **H**ec sunt officia et opera boni viri de quo Augustinus. de ci. c. xv. Felicitas maior est: vicinum habere pro corde: quam malum subiugare beliantem. Ille civis siue cohabitator est bonus quod oibus est innocens: nullum malum faciens: et oibus vicinis benefaciens. Talis est multum deo acceptus. Et de tali in exemplum alij legitur in vitis patrum li. i. post medietatem: quod abbas Danhuanus supplicabat deo: ut ei ostenderet cui similibus esset in terris. Ad quem venit vox: quod erat filius primario illi vicinorum. **Q**uod audiens venit ad domum eius. **E**t ille cui erat mos suscipere hospites occurrit sibi: et introduxit in domum. **E**t quod inter epulas quesivit abbas: quod esset studium eius: dicens sibi esse reuelatum a deo: quod dignus erat pro portio monachorum. **E**t ille mira de se dicens ait. Nullus boni mihi conscius sum. Quia tamen verbum dei ad te factum est: dico tibi:

quod triginta anni sunt ex quo super co-
tinens: et vox mea suscipi. Suscepti
enim tres filios: quorum causa solam
modo a me cognita fuit. hospites
suscipere nunquam cessant: nec alicui
autem me illos habere promisi in villa
la: Nullum domo mea sine via-
tico dimisi: pauperem si desperi: sed
necessaria sibi tribui: sed iustitiam
nihil accepti: aliter fructus non intra-
uerunt domum meam: licet si videri non
preterij nisi pacificare: nullus de-
prehendit in culpa famulos meos:
greges mei non leserunt aliter
nos. volentes seminare in agro
meo non prohibui: Quia in me factum
non promisi: ut potentior in firmis
sumeret: studui ut neminem con-
tristarem: iudicium cum apud me fuit
nemine prodenari. hec audiens san-
ctus osculans eum benedixit illi et
ait. Quia hec implesti: vnum tibi
deest. ut peccata dimittes sequis dei
sapientiam. Et statim secutus est cum
propensum ad heremum. Et veniens
ad fluvium nec habentes navigium
dixit ei sanctus: ut intraret equam
pedibus secum. **Q**ue visum ad latera
venit. Et collocavit eum in cellula
iuxta monasterium: formam ei visum
dei tradens. **Q**ui priores labores:
puos reputans: viriliter se exercuit:
et mortuus est. **L**ulus aiaz vidit
sanctus inter choros angelorum
dicentium. **B**eatus quem elegisti et
assumpsisti etc. **P**redicator ergo
divinus debet hortari vicinos
ad predicta opera ponens eis vitam

sanctorum: et vitia Job: et isti in exemplum. De tali enim vicio verificatur illud puer. xxvij. Melior est vicinus iuxta frater percul. Qualiter autem vicini siue cohabitatores debeant cauere a calūnia iniusta dicitur est. s. pte. l. vbi de iudicio. vbi etiam dicitur est: qualiter cauere vbi a calūnia iniusta euidēt et apta. Caplm tertium. De cauendis fraudibus in mercaturis.

Non sufficit ei cauere ab aperta malitia et rapina vel spoliatione, proximi nisi caueat ab occulta et fraudulenta sophistication quibus est in mercaturis: et scilicet v. surariis. vt. n. ait Aug. xliij. de ci. c. liij. oēs volūt vilitate emere: et care vendere: in introducēs ibi facitissimā vrbāitam cuiusdā dicētis in theatro: se scire quod omnes vellet. Et cum die statuto pfluere maior multitudō: silentib⁹ oibus et suspensio: dixisse phibet vilitate emere: et care vendere. Quod oēs inueniunt in pscientiis suis. Et quia sic est: multe fraudulentate sunt in mercaturis v. occultatio deffect⁹ et vitia rerū: et ostēdendo apparettas quae non sunt in eis: vel mentiras diminuēdo: vel inutilia commiscendo: et de alijs fallatis que fiūt in talib⁹. Iō pcepit domin⁹ Leuit. xix. Statera iusta: et equa sint pondera: iust⁹ modi⁹: equas sextari⁹ puer. xx. Abominatio apud deū pondus et pond⁹: et sta

tera dolosa non est bona. Multa libus fraudulentis vicinos seducit thesaurizat sibi thesauros iniquitatis. Mich. vi. Adhuc ignis in domo impij thesauri iniquitatis: et mēsurā minor ira plena. Et nō solū fraudulentate regnāt in talibus: sed mēdacia: pcuria: falsa testimonia: et impia hortamēta. Iō ppha vbi. s. Nūquid iustificabo staterā impij: et facellū podera dolosa in quibus diuites ei⁹ repleti sunt iniquitate et habitatores in ea loquuntur mēdaciū: et lingua fraudulentata in ore eorū? Et de hoc Lu lius mltā. iij. li. de offi. c. xij. vbi inquiri: an vir honest⁹ debeat patefacere rez vitia in veditioe: an celare. vbi introducti sētētias philosophorū s. rias. Aliō inquit videbat Diogeni Babilonto magno et graui stoico: aliō Antipfi discipulo ei⁹: homini accuratissimo. Antipfi oia patefacienda videbāt: cū hō hōi psulere debeat et fuisse hūane societati: cū ea lege natus sit homo: et vilitas cuiuslibet sit vilitas comunis. Diogeni videbat s. rium. s. nō oportere dicere vitia: nisi quatenus constitutum est in re ciuili: cetera cum in fidijs agere. Qui enim vendit vel let videri optime: et vendēdo nisi nisi nō plus q̄ ceteri. Qui ergo insurior? Item sup addit Antipater: quod emptores pati ruere: et per errorem in fraudē incurrere peius est q̄ vlam non ostendere. Quod

tamen. s. vltā monstrare sancituz
 est Athenis publicis exercitatio
 nibus: sibi multū de eoz disputa
 tione. An Diogenes. Quid stul
 tus: q̄ veditores: vltia rei quaz
 vendit narrare: q̄ si p̄co p̄dice
 re: domū pestilēte v̄do: &c. Ad
 Prīm autē arguit Antip̄: q̄ nisi
 sic fecerit: iniuste & improbe fa
 cit. vnde p̄cludit Tuli. q̄ in dubi
 ls causis ex alia parte defēdit ho
 nestas: ex alia vtilitas. Quasi di
 cat. h̄destū est. l. narrare vltia rei
 vendende: vtili^o v̄o non publica
 re. vñ sequit. hoc celandi genus
 quis non videat? Certe non apti
 non simplicitis: nō ingenui: nō in
 sti: non boni viri: sed pot^o v̄ futi:
 obscuri: astuti fallacis: callidi. &c.
 Et introducit sibi de quodaz qui
 voluit emere ortū ad inhabitan
 dū. Qd̄ cū intellexisset venditor
 fecit ventre piscatores in nauicu
 lis tpe cene cū ciboz multitudi
 ne. Qd̄ cū ali^o miraret: r̄ndit ille: q̄
 de illo erat: Straculis quicquid
 esset pisciū. Qd̄ alius vidēs cari^o
 emit ortulos. Qui cū postera die
 nihil tale videret: admiranti de
 hoc dixerāt alij: q̄ nec sibi cōsue
 verunt esse piscatores. Et ita fuit
 dolus sibi: q̄z ali^o fuit actū: ali^o si
 mulant. Dolus autē legib^o v̄ indi
 catur. ¶ Per Prīm narrat sibi
 postea de alio. q̄ cuz postulasset
 vt sibi fund^o v̄deret: & venditor
 preciā posuisset: dixit se pluris est
 mare q̄ qd̄ v̄ditor petebat. Et

addidit centum milia. Et de hac
 materia mltū sibi. Qd̄ p̄cludit. c.
 xvi. q̄ aliter leges: aliter p̄bi cor
 lūt astutias. leges: q̄tenus manu
 lidest iudicio tenere possunt: p̄bi
 q̄tenus rōne & intelligentia. Rō
 eniz postulat: ne qd̄ insidiosē: ne
 quid simulatorie: ne quid fallaci
 ter fiat. Et hoc cōcordat magis
 legi diuine: ne fidelis decipiat sc̄
 enter. p̄imum suū. Multa eniz
 pericula concomitant v̄ditores.
 Qd̄ Eccl. xxvij. Cū negotiatore
 tracta de traiectione: & cū empto
 re de venditione. s. virgēdo eos
 Et. xxvij. iter mediū. emptiōis &
 v̄ditōis agustia bil peccās mo
 neāt ergo a p̄dicatore diuino tales
 vt a pctis caueāt in officijs suis.
 ¶ Capitulu^z quartū. De cauē
 da fraude v̄sure.

Similiter sunt admonē
 di vicini de fraudulentiā
 vsuraru^z: sed vt mutuo
 accomodēt vicinis absq̄ v̄sura
 Exodi. xxij. Nec v̄sura oppu
 mes eum. Et Leuit. 26. pecuniā
 tuam non dabis ad v̄surā. Deu
 ter. 23. Non senerabis fratri tuo
 ad v̄suram. Eze. 18. Ad v̄suram
 non accomodabil. Idem. 22. est
 autē v̄sura fm̄ Hostien. Quod
 cūq̄ solutioni rei mutuate (acce
 dit) ipsius v̄sus rei gratia pactiōe
 interposita: vel hac intentiōe ha
 bita in p̄tractu: vel ex actione ha
 bita ex post facto. L. 6. ¶ U
 tuum date n̄sp̄ inde sperantes

Hoc enim gratum est apud deum: vicino indigenti mutuas ad reuocationem sue necessitatis cum possit gratis dare. Unde sermo. Qui pecuniam suam non dedit ad usuram. Unde legitur in libro hystorie tripartite de Speridione episcopo: quod eius mos erat: ex fructibus alios dare pauperibus: alios mutuas. Nec per se dabat: nec recipiebat: sed peccentibus dicebat: ut quantum opus haberent tollerent: et de novo redeuntibus: ut reponerent quantum se nouerant accepisse. Ad quem quidam accedens: sic mutuas recepit: et reuersus non reposuit quod acceperat: sed afferens secum abscessit: estimans: episcopus id latere. Et literato venit idem petens mutuum. Quem episcopus misit ad horreum. ut acciperet. Ad quod uenens totaliter inuenit vacuum. Quod cum narraret episcopo: ait episcopus. Mirum est quomodo tibi soli visum est vacuum: et non alijs. Sed uide: ne quod alias mutuas es solueris. At ille sic captus: quod deliquerat episcopo indicauit: et se uoluntati illius subiecit. Ex quo patet dicti episcopi charitas: in mutuo dante: et mutuationis apud deum acceptabilitas: et infidelitatis in restituendo detestabilitas. De usure quoque incommoditatibus sufficienter tractat in summa de uitijs. id hic obmittendum. Et de usura multum Ambrosius. lib. de officijs. ubi ait. Cur in fraudem conuertis. na-

ture industria? Cur affectas inopiam? Cur optari facis pauperibus sterilitates: sicut publicas sterilitatem? Exploras quando sterilius prouentus: hanc uocas industriam que est calliditate uersutia fraudis astutia. et quod tu remedium uocas est comentum negetie. Latrocinium autem fenus appellem. Captantur tanquam latrocinis tempora quibus in viscera hominum durus insidiator obrepas: cui condite frugis multiplicatur usura. Quid in precariis mala onibus: Lucrum tuum: danimus publicum est. Ex his patet quod detestanda sit usura in christianis que sic fuit prohibita iudeis. scilicet ne accommodarent fratribus suis ad usuram. Deus. xxi. et de hoc Augustinus episcopus in stola. xxxvi. Quid dicam de uarijs quas leges et iudices iubent reddere? Aut crudelior est qui aliquid diuiti subtrahit quam qui trucidat pauperem fenore? Sequitur. hec atque huiusmodi male possidentur: et uellem que restituerentur: sed non est quo iudice repetantur. Et de hoc Crisostomus super Mattheum. omel. v. si si. Mutuo da: amplius res cape usuras: mutuo da accepturus. scilicet ubi nulla inuidia: nulla accusatio: insidiatio: neque terror. Mutuo nullo indigenti. scilicet christo: et propter te necessitatem habentibus: esurienti: et omnes nutriendis. De enim. scilicet usure regnum: alle gehennam preparant. De sunt phie

K

L

M

N

O